

STADS- EN
DORPSKRONIEK VAN
FRIESLAND

II

(1800—1900)

DOOR

Dr. G. A. WUMKES

DRUKKERIJ EISMA — LEEUWARDEN — 1934

AAN DEN LEZER

DE Friesche geschiedschrijver Reinico Fresinga van Franeker heeft 350 jaar geleden den wensch uitgesproken, dat alle edele geesten, dien God eenige bekwaamheid had gegeven, memoriën mochten oprichten in hun kwartieren, „opdat ten lesten een volmatige historie mach begonnen worden ter eeren Godes, spiegel der levenden en waerschouwinge der nacomelingen.”

Ik meen aan dien wensch te hebben voldaan met de bewerking mijner Stads- en Dorpskroniek, waarvan thans het tweede deel in druk verschijnt, dank zij de ondernemingsgeest der firma Eisma, die in dezen duren tijd de uitgave van zulk een lijvig werk aandurft.

Met reden was de klacht aangeheven, dat op het ruime veld der Friesche geschiedenis tot heden een leegte viel waar te nemen, die vaak pijnlijk aandeed, als men geroepen werd anderen in te lichten omtrent de Friesche zaken en gebeurtenissen der 19de eeuw. Hoeveel geschreven mocht zijn over Friesland's verleden, de vorige eeuw, dit viel niet te loochenen, was tot dusverre schaars bedeed. Niet dat het ontbrak aan de noodige bronnen, maar veel was voor den onderzoeker nagenoeg ontoegankelijk. Welke particulier zou zich b.v. het bezit kunnen veroorloven van een compleet gebonden exemplaar der Leeuwarder Courant en Hepkema's blad, dat mede benut werd? En al heeft men gelegenheid een zoo kostbaar bezit te raadplegen, dat alleen op de Provinciale bibliotheek of het persbureau aanwezig is, wie wijst dan nog in den doolhof der nieuwsberichten den weg naar een bepaald onderwerp? Niettemin blijven zoovele dingen in het intieme leven van het

volk en in de eigen vertrouwde omgeving ons met een vragend oog aanzien en altijd weer is men voor de gedenkwaardigheden van stad en dorp aangewezen op de lokale dagbladpers. Vooral met het oog op die moeilijkheid is deze Stads- en Dorpskroniek samengesteld. Zij wil alle liefhebbers van Friesche oudheid en traditie het pad wijzen naar de gewenschte dingen, nauwkeurige dateering en een uitvoerig alphabetisch register van zaken, personen en plaatsen. Wij danken het aan Mr. J. Algera, ambtenaar aan de Prov. Bibliotheek en den hr. A. de Vries, oud-directeur der Openbare Leeszaal te Sneek, wier arbeid niet hoog genoeg kan worden geschat.

Laat ik mogen eindigen met de woorden van een voorganger op het pad der Friesche geschiedschrijving, Mattheus Brouërius van Nidek, die het Voorbericht van zijn *Analecta Medii Aevi* (1725) aldus besluit: „Vaert wel, leesgierige Landgenooten, gebruikt mijnen arbeit ten goede, en volhardt in uwen ijver en onderzoek van de vaderlandsche geschiedenissen, als bewust zijnde, dat een mensch, die niet weet, eene weerelt is vol duisternisse, en ledige tijdt zonder letteren de doot en het graf van een levendigh mensche, daer

't Geschiedboek doet met lust en met gemak ontfangen,
't Geen ons de Ervarenheit met arbeit geeft en strijd,
Verzochtheit leert ons nooit zoo veel in eenen langen,
Als wel 't Historyboek in eenen korten tijdt.

G. A. WUMKES.

1800.

- Jan. 1 S. v. d. Werf te Leeuwarden geeft een weekblad uit ter onderrichting voor de eenvoudigen.
- „ 11 Verschenen bij D. v. d. Sluis te Leeuwarden: Redevoering gehouden op het feest van 19 Dec. 1799 wegens den aftocht der Engelschen en Russen door Jan Brouwer, doopsgezind leeraar aldaar.
- „ 15 Verschenen bij V. v. d. Plaats te Harlingen: Een dergelijke redevoering door F. Hoekstra. Verschenen bij K. F. Lojingga te Bolsward: De landing der Engelschen en Russen beschreven in een dito redevoering door Ds. P. M. Kesler aldaar.
- „ 28 Verkocht 100 iepen op den singel van Orxma-state te Menaldum.
- „ 31 Verhuring van het diaconie-spinhuis te Bergum.
- Febr. 21 Overleden te Leeuwarden, Johanna van Breuckele oud 115 jaar.
- „ 22 Parnassijns der Joodsche gemeente te Leeuwarden wenschen een obligatie-leening te sluiten van f 9000 voor het bouwen van een nieuwe Synagoge.
- „ 28 Verkoop van Sierdsma-state te Deinum, bewoond door Ph. Meinsma.
- Maart 3 Overleden Ynso Bottinga, rector der Lat. scholen te Harlingen.
- „ 12 Schoolmeesters-examen in de Welsryper kerk, tractement 140 car. gl.
- „ 17 Verkoop van een hovinge, de bestekte Tuin, naast het ledige erf van het afgebroken Galama-State te Koudum, groot 1 pondemaat.
- „ 31 De aangekondigde verkoop op afbraak van de Stins Scheltema met poort onder Morra, gaat niet door.
- April 10 Verhuring van de zwanejacht loopende van de Workumer vuurtoren naar de Brekken, de Zandmeer langs Hemelum over Stavoren tot Hindeloopen.
- Mei 6 Overleden te Leeuwarden Jr. W. Holdinga Tjalling Camstra baron thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg, grietman van Wonseradeel.
- „ 9 Overleden Arnoldus Petrus Tinga, emer. pastoor te Leeuwarden.

1800.

- Mei 10 Verkoop van het huis de Fraterniteit op de breedzijde der Nieuwestad tegenover de waag te Leeuwarden, benevens meublement, kandelaars, tabakscomforen enz. Verkoop van 8 pondematen greidland te Pingjum genaamd het Slot.
- „ 12 Door de magistraat van Franeker aanbesteed het naar beneden brengen van de grootste klok in de kerktoeren aldaar, zwaar ongeveer 6000 pond en verkoop der klok.
- „ 17 Verschenen bij D. v. d. Sluis te Leeuwarden : De godsdienst de eenigste steun van de maatschappij, inwijdingsrede van de kerk te Molkwerum door Ds. H. W. C. A. Visser te Warns.
- „ 30 Overleden de beroemde geneesheer Georgius Coopmans te Franeker, curator der academie.
- Juni 8 Overleden te Leeuwarden Fredericus van Poppel, Roomsche priester en kapellaan, bekend gemaakt door den pastoor Dominicus Willems aldaar.
- „ 11 Overleden te Leeuwarden Jr. H. W. baron van Plettenberg, oud eerste regent van Harlingen, gedeputeerde.
- „ 14 De Leeuw. Courant bevat de advertentie van den verkoop der ingestorte tufsteentorens van de Abdij te Egmond. Aanbesteding van den wederopbouw der afgebroken Hantumerpoort te Dokkum.
- „ 26 Verkoop van de helft in de Bildtpoortmolen op de stadsvesten te Harlingen.
- „ 29 Hooiverkoop op de Singels van Groot ter Horne te Beetgum.
- Sept. 22 Prof. J. Mulder te Franeker houdt een oratie ter nagedachtenis van den geneesheer en curator Georgius Coopmans, geb. 27 Juni 1717 te Makkum, kundig chirurg, in 1795 lid van het Comité Revolutionair.
- „ 29 Frans Swart, kunstschilder te Leeuwarden, ten huize van zijn vader in de Kleine Kerkstraat vraagt leerlingen. De kerkvoogden te Ijsbrechtum bieden een oud kerkorgel, een clavecimbel en een spinnet te koop aan.
- Oct. 11 Verschenen: Raad aan de Herv. Gemeenten in het gewezen Friesland o.a. tot het zamenstellen eener algemeene commissie ter behartiging van hare kerkelijke belangen in dezen tijd, door Ds. Joh. v. Assen te Harlingen.
- „ 18 Te huur de buitenplaats Welgelegen aan de Harlingervaart te Deinum, te bevragen bij den predikant.
- Nov. 13 Verkocht de herberg met hingstemannerij te Achlum.

1800.

Nov. 24 Verkocht de deftige huizinge genaamd de Aardappelbeurs bewoond door Nolke Jacobs en Durk Disma op de Cingel te Sneek.

Friesche Schoolmeester omstreeks 1830 (collectie Halbertsma).

Dec 9 Aanbesteed het afbreken van het oude klokhuis en het wederopbouwen van een nieuwen toren te Tietjerk.

1800.

- Dec. 12 De organist en klokkenist G. Minnema te Sneek, inspecteert het door Alb. Gruisen te Leeuwarden vernieuwde kerkorgel te Heeg en bevindt het in orde. Publieke verhuring van het buiten Meekma te Ferwerd.
- „ 20 Oproep van aannemers voor de inpoldering van 800 pondematen lands ten zuiden van Minnertsga. Verschenen bij D. Romar te Franeker, het portret van den curator der academie G. Coopmans, gegraveerd door Vinkeles met een vers van S. Stijl.
- „ 27 Verschenen bij C. v. Gorcum te Sneek: Een woord op zijn tijd ter opwekking van het Geref. volk in Nederland (waarschijnlijk van Ds. N. Schotsman te Sneek).

1801.

- Jan. 9 Aanbesteed de reparatie van het klokhuis te Doniaga.
- „ 12 Verkoop van $11/48$ in de leerlooierij met 36 looikuipen der Wed. Hilverstein te Heeg.
- „ 13 Verkoop van boomen op Habbema en Dotinga-state te Dronrijp.
- „ 17 Verschenen bij C. v. Gorkum te Sneek: Herinnering aan de voornaamste lotgevallen van kerk en vaderland gedurende de 18de eeuw en de nieuwe eeuw geopend door een leerrede over onzen thans bedenkelijken toestand, door Ds. N. Schotsman te Sneek. Verschenen bij A. R. Fink te Leeuwarden: Redenvoering over den verstandigen schoolleeraar, gehouden in de nutsvergadering door Dr. J. Vitringa Coulon, en: Een woord van pas aan het Bataafsche volk, antwoord op: Een woord op zijn tijd, ter opwekking aan het Geref. volk van Nederland, 2e druk.
- „ 26 Verkoop van het huis in de Groote Hoogstraat te Leeuwarden voormaals bewoond door pastoor A. P. Tinga, nu door den rabbijn Moses Levy.
- „ 27 Evert Semler, administrateur der domeinen van den vorst van Nassau in Friesland verhuurt: De Nationale Tuin te Leeuwarden en de Kasteleinswoning op het Hof te Leeuwarden, bewoond door den ondermajoor Harteminck.
- Febr. 5 Men begint de heerlijkheid De Nieuwe Fenne bij Berlicum af te breken en biedt aldaar 500 Fransche ruiten en een linnen kamerbehangsel met Engelsch laken opgelegd te koop aan.
- „ 9 Secretaris G. Keuchenius verkoopt 7 perceelen boomen staande in de hovinge van het gesloopte Galema-state te Koudum, benevens den ringmuur daarom heen, doch niet

1801.

de keuken daar bij staande. Verkoop van het diaconie-spinhuis te Bergum. Verkoop van de grauw-papierwindmolen met woonhuis en droogschuur onder Idsegahuizen, 10 knechtswoningen en het z.g.n. spinhuis, alles toebehorende aan Jelmer P. Tichelaar te Makkum.

- Febr. 11 Verschenen bij V. v. d. Plaats te Harlingen · Raad aan de Hervormden in Friesland, waarin niet alleen de toestand van de gemeenten in deezen tijd wordt afgemaald, maar ook de gronden aangewezen en betoogd van hun regt op de pastoriegoederen en fondsen door Joh. van Assen te Harlingen.
- Maart 7 De gemeenteraad van Wijmbritseradeel roept de erfgenamen op van wijlen pastoor Prince te Heeg.
- „ 12 Verkocht bij afbraak Scheltema-slot te Morrha.
- „ 20 Verschenen bij D. Romar te Franeker het door W. B. van der Kooij geteekende en vervolgens gegraveerde portret van Dr. G. Koopmans, curator der academie aldaar.
- „ 26 Het vredestraktaat met het Keizerrijk te Leeuwarden afgekondigd.
- „ 27 Ten sterfhuize van Sybren Willems te Pietersbierum verkocht een draaimachine tot glasslijpen en een groote bibliotheek van theol. mathematische en medische boeken.
- „ 30 Verkocht te Oosterbierum een jaarlijksche revenue van 18 gl. uit de kloostergoederen van Lidlum.
- April 7 De afbraak van Scheltem-slot te Morrha begint.
- „ 8 Verkoop van 150 iepen op den Singel van H. A. H. van Knijff te Ferwerd.
- „ 11 S. D. van Aylva en T. Joha verklaren de geschillen over de nalatenschap van Eilsabeth Anna van Aylva vereffend en al hetgeen de een tot nadeel van den ander heeft gezegd of geschreven als niet geschied. Verschenen bij V. v. d. Plaats te Harlingen: Vredezing bij den aanvang der 19de eeuw.
- „ 22 De boekhouder W. Olivier en de voogden van Martinikerk te Sneek besteden aan het vervloeren van het geheele kerkhof aldaar.
- „ 25 Overleden op Rijsbergen op Schiermonnikoog Anna Cornelia Douairière Stachouwer, geb. de Jong van Persijn medevrouwe der heerlijkheid Schiermonnikoog, tante van C. Rinia van Nauta, geb. Assuerus Avenhorn.

1801.

- Mei 5 Vanwege het Nut heeft in de kerk te Marssum het examen plaats der schoolkinderen in spellen, lezen, schrijven, godsdienst en zedekunde, waarna Ds. Manger te Jelsum een redevoering houdt en de prijsuitdeeling plaats heeft.
- „ 25 Overleden Jan Tobias te Harlingen, commissaris van het Harlinger veer op Amsterdam.
- „ 28 Overleden op den huize Adama te Etten (N.-B.) Isaac Martin oud kolonel bij de Friesche infanterie.
- Juni 13 Verschenen bij C. van Sligh te Leeuwarden: De voor- en nadeelen van het zo veel geruchtmakend oeffeningswerk, onderzocht, getoetst en tot behoorlijke bepalingen gebragt door Ds. Martinus Eppens te Leeuwarden. Verkoop van Dekama-State aan den hoogen Heereweg te Weidum.
- „ 16 D. Romar te Franeker verkoopt bij D. v. d. Sluis, boekdrukker bij de Vischmarkt te Leeuwarden een kabinet oude Romeinsche penningen, meer dan 600 stuks in verzilverd was afgedrukt.
- „ 20 De magistraat van Sneek ontvangt voor arme patiënten in het ziekenhuis aldaar van iemand uit Balk 20 ducats en beveelt verder de inrichting met haar 70 patiënten aan.
- „ 24 De maatschappij van Landbouw te Amsterdam vereert een fraai geschilderde tabaksdoos aan Pieter Aukes, ontvanger der florenen te Reitsum en aan R. Nicolai te Lollum voor het inzenden van den staat hunner boerderij.
- „ 25 Overleden Jacob Posthumus, goudraadwerker te Leeuwarden.
- „ 27 In Friesland verkocht medicinale koralen, 3 aan een snoer voor jonge kinderen om den hals ten einde het tandkrijgen te bevorderen en een kraal voor vrouwen tusschen de borsten voor zogvermeerdering.
- Juli 4 Verschenen bij V. v. d. Plaats te Harlingen: I. De gelukkige toestand van Friesland, afgescheiden van deszelfs tegenwoordige verdeeldheden door S. Gratama aldaar; II. Ontwerp van eenige schikkingen nopens den openbaren godsdienst door Heere Oosterbaan, doopsgez. leeraar aldaar; III. Vraagen over den godsdienst tot onderwijs der jeugd door de Doopsgez. leeraren aldaar, 2e druk; IV. Leerreden over de gelijkheid der menschen door Freerk Hoekstra, doopsgez. leeraar aldaar; V. Betoog, dat de vrouwen behooren deel te hebben aan de regeering van het land, door denzelfden; VI. Prijsverhandeling over de Vraage of het voor Friesland voordeeliger zij den uitvoer

1801.

van hooi eens vooral te verbieden of wel voor altoos onbepaald open te stellen.

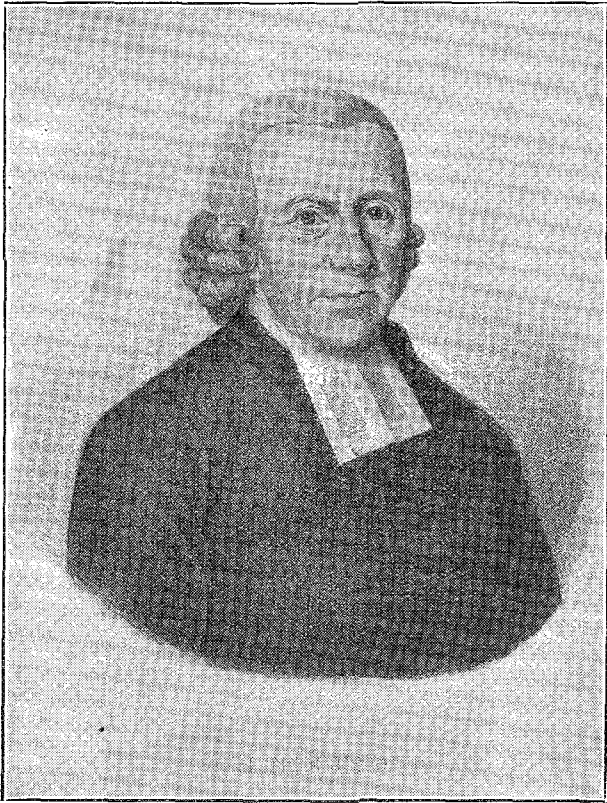
- Juli 6 Gabinus de Wal, Petrus Gerardus Steensma en Coenraad Willem Anton van Haersolte, leerlingen der Lat. school te Leeuwarden, gepromoveerd naar de academie, houden op het raadhuis een redevoering: 1. de arte grammatica, 2. de arte rhetorica, 3. de arte logica.
- „ 7 Verkoop van 7 pondematen land aan de Houkesloot bij Sneek, genaamd het Galgeland.
- „ 9 Verkoop van het buitenverblijf van wijlen Mr. A. R. Binckes onder Workum.
- „ 11 Te Leeuwarden overleden Anna Maria Gerdes, wed. van wijlen Prof. Ewaldus Hollebeek te Leiden.
- „ 16 Houtboelgoed achter de afgebroken stalling van Galema-State te Koudum.
- „ 19 Overleden op Kingma-State te Zweins, Fokel Helena van Burmania, echtgenoot van J. M. van Beyma thoe Kingma.
- „ 25 Afbraak van een huizinge in de Loopgraven bij Leeuwarden. Verschenen: Afscheids- en intreerede van Ds. N. Schotsman te Sneek.
- Aug. 1 Verkoop der buitenplaats Welgelegen aan de Harlinger trekvaart te Deinum. Verschenen bij R. Brantsma te Sneek: Het leven van Mozes, een schoolboek van H. Elsinga te Bozum.
- „ 3 Aanbesteed het leggen van een dam door de Hengstepoel bij Heeg.
- „ 14 Overleden te Makkum de gleybakker Jan Rommerts Haarsma. Bottie Hylkes Kingma drijft voortaan de fabrikatie van steentjes en schotelgoed op den naam der firma Wed. J. Haarsma. Arjen Fey op Dekema-State te Weidum verkoopt staatsloten.
- „ 15 Verkoop der huizinge Holdinga te Finkum, met hovinge, plantagie, singel en bouwlanden. Verschenen bij F. Bohn te Haarlem: Geschiedenis der landing van het Engelsch-Russisch leger in N.-Holland, alsmede de krijgsbedrijven en politieke gebeurtenissen, zoo aldaar als in Vriesland en Gelderland in 1799 door L. C. Vonk.
- „ 17 J. Stachouwer op Schiermonnikoog maakt bekend dat zijn schoonvader Johannes Blom, med. dr. aldaar is overleden.
- „ 19 Jacob Beekmans te Leeuwarden geeft les in de gronden van het clave-cimbaalspel, het Gregoriaansch spelen en zin-

1801.

- gen, zich te verwoegen bij pastoor G. Hemberg in de Noteboom in de Speelmanstraat aldaar.
- Aug. 22 Verschenen bij V. v. d. Plaats te Harlingen: De tegenwoordige Staat van Friesland in 4 dln.
- „ 31 Afvuring der gewapende burgerwacht te Leeuwarden, 's middags 3 uur; 's avonds 10 uur danspartij geadsisteerd door het gansche corps muzikanten van het eerste bataillon in de Stadsschuttersdoele.
- Sept. 1 Verschenen een libel getiteld: Het kerkegeld door list op list gestoolen uit een ijzeren kist, waarin Dirk Roelofs te Wirdum als dief wordt aangeklaagd.
- „ 10 Verschenen bij Wed. H. Post te Leeuwarden: De vrijheid der godsdienstige oeffeningen, betoogd tegen het werkje van Ds. M. Eppens.
- „ 28 De curatoren van Symon van Sloterdijck verkoopen de „vermaarde” glasfabriek aan het water te Makkum.
- Oct. 8 De kastelein C. Schreuder in de Bogt van Guineé te Franeker, laat verschijfschieten 2 zilveren gespen, een jachtgeweer en een zilveren lepel.
- „ 17 Verschenen: De Friesche Stalmeester of Paarden- en koeiendocor, inhoudende o.a. het onfeilbaar middel voor de dolle hondsbeet, dat de Staten van Friesland door het geven van een jaarlijks pensioen aan Hycke Botis door den druk gemeen maakten.
- „ 24 Verschenen bij D. v. d. Sluis te Leeuwarden: Staatsregeling van het Bataafsche volk.
- „ 31 Verschenen bij D. Romar te Franeker: Nader Adres door de Gemagtigden van genoegzaam alle de gemeenten der Herv. Christenen in Friesland, waarin tot nadere adstruc-tie van derzelver en het recht der Hervormden op de geestelijke of pastoriegoederen en fondsen gevonden worden. En: J. Bakker, Lofrede op H. Venema.
- Nov. 2 Verkoop der huizinge Groot Swanenburg te Deinum.
- „ 6 Overleden op Unia-State te Marssum Jacobus Moorman Bouwmeester, in leven oud-gecommitteerde Staat.
- Dec. 1 Verkocht in de Benthem te Dokkum een huizinge staande bij de Droggerspijp te Dokkum, voormaals tot een Remonstrantsche kerk gebruikt, voorzien behalve 't vertrek tot de kerk gebruikt van beneden en bovenkamer, groote keuken, tuin en bleek, waarop geboden 1312 car. gl. 15 st. en een huizinge op de Steenen Dam 't Gasthuis genaamd, voorzien met 2 onder- en bovenkamers, waarop geboden 284

1801.

car. gl. 10 st. Verschenen bij C. van Sligh te Leeuwarden : De gemeente van de Lemmer opgewekt in eene leer- en lijkrede uit Openb. 2: 5, bij gelegenheid van den onverwachten dood haarer leeraars Georgius van Bleiswijk, uitgesproken 16 Nov. 1800 door Ds. J. C. Venema te Oosterzee.

Johannes Henricus Nieuwold.

- Dec. 6 s'Lands uitlegger ter recherche, geposteed op de Abt, wordt om het wintersaizon ingetrokken tot 10 Maart 1802 en Harlingen als uiterste wacht aangemerkt.
- „ 8 Overleden te IJlst de alombekende Wiebren Lolkes, in de wandeling genoemd Lytse Wybren, gehouden voor de kleinste man van geheel Europa, zijnde zijn lengte 2 voet, 2 duim Rhijnlandsche maat, oud bijna 72 jaar, gehuwd 29 jaar.

1801.

- Dec. 15 De kastelein P. J. Panstra te Rottevalle laat op de schijf met jachtgeweeren een vet varken verschieten.
- „ 23 Verkocht het Kalkwerk met 2 ovens en laskhuis met grond groot 2 pondematen, genaamd het eiland Maltha buiten 't Hoogend te Sneek. Verschenen bij D. v. d. Sluis te Leeuwarden: Plan en reglement van een examen voor een heelmeeester, apothecar, vroedvrouw en vroedmeester, ontworpen door de departementale commissie van geneeskundig bestuur.

1802.

- Jan. 12 Het volksonderwijs vanwege het Nut te Leeuwarden wordt in de Luthersche kerk, 's avonds 7 uur, voortgezet. Verschenen bij C. v. Gorkum te Sneek: Leerrede over Neh. XIII: 2b ter inwijding van de kerk te Molqueerum door H. W. C. A. Visser. Verschenen bij J. Weppelman te Amsterdam: Overdenking over Ps. 39: 5, benevens twee oefeningen gehouden voor de behoeftigen der Geref. gemeente door Dirk Ypeij, lidmaat en wettig aangesteld oefeninghouder binnen Harlingen.
- Febr. 6 H. Wigersma komt wonen in het Nauw te Leeuwarden en neemt de van ouds bekende hoedenfabriek over van wijlen T. van Dalen.
- „ 19 Overleden op Schiermonnikoog C. L. Stachouwer, mede-eigenaar dier heerlijkheid.
- „ 22 Verkocht een jaarl. eeuwige rente groot 8 goudguldens gaande uit Jr. Dambits zathe te Lichtaard.
- „ 26 Aanbesteed de verbouw der kerk te Oosterhaule, waarbij een nieuw torentje wordt aangebracht op de kerk. Te huur het buiten de Wildbaan te Wolvega, bewoond door den heer Muntingh.
- Maart 16 Verkocht een partij esschen stammen op Sjoorda-State te Giekerk. Verschenen: W. Folkersma, Genees- en natuurk. verhandeling over de klimop.
- „ 27 Parnassijns der joodsche gemeente te Leeuwarden willen grond aankopen voor den bouw eener nieuwe Synagoge, wegens onvoldoende ruimte in de oude en de gedurige kosten daaraan; aanbiedingen bij den voorzittenden Parnassijn David Nathans bij de Ossekop. Verschenen bij D. Romar te Franeker: Lierzang wegens den vrede tusschen Engeland en Frankrijk, in Latijn en Nederlandsch door Prof. H. Waardenburg te Franeker. Overleden op het ouderlijk landgoed te Bergum Margaretha Tjacomina de Blau, eenige zuster van Ds. Theod. Brunsveld de Blau te Groningen.

1802.

- April 14 Verkoop der herberg De drie rosenobles te IJlst en het geoctroyeerde veerschip van IJlst op Leeuwarden bevaren door Doije Hartmans Talsma.
- „ 29 Verkoop van het Koekkoeksbosch, 2½ pondematen, geheel beplant met vruchtboomen aan de Bolswardervaart bij Franeker.
- Mei 1 Verkoop eener kazerne of barak in klei opgetrokken in 1795 en verdeeld in 3 vertrekken te Anjum, een dito op de Nieuwe Zijlen.
- „ 8 K. P. Plantenga in de Groote Hoogsrtaat te Leeuwarden beveelt zich aan voor het schilderen van behangsels en schoorsteenstukken.
- „ 31 Verschenen bij v. d. Sluis te Leeuwarden: Kerklied ter gelegenheid van den vrede te Amiens. L. R. Wentholt op Groot Lankum bij Franeker recommandeert zich als eigenaar van den Zuider rogmolen op de vesting bij de Zuiderpoort te Harlingen.
- Juni 1 Prof. Ant. Chaudoir te Franeker draagt het rectoraat over aan Prof. E. Wassenbergh met een rede over de bepaling van de eerste beginselen der zedeleer.
- „ 2 In de schouwburg op de Breedstraat te Leeuwarden wordt ter gelegenheid van het vredefeest door de Nederduitsche tooneelisten vertoond Loon der Waarheid of de Gesluiserde Vrouw, tooneelstuk van Kotzebue, besloten met een lofzang op den vrede, met vol orchest en zangstemmen. Verschenen bij P. Wiarda te Leeuwarden: Een kunstig gedrukt vers op den vrede.
- „ 15 Overleden te Harlingen Johannes Stijl, oud leeraar der Doopsgezinden te Makkum.
- „ 19 Verschenen bij C. van Gorkum te Sneek: Verhandeling over den waaren aart en het aanwezen van s'menschen zedelijk verderf en onmagt ten goede door Ds. H. W. C. A. Visser te Warns.
- Juli 10 Verschenen bij P. Wiarda te Leeuwarden: Opwekking tot plegtigen dank wegens den herstelden vrede, naar Psalm 46: 9, 10.
- „ 11 Verkocht 2 pondematen Stoelmattensaaiappels op Unia-State onder Marssum.
- „ 19 Verkoop van den zilversmidswinkel van IJde Sinia in het Nauw te Leeuwarden.

1802.

- Juli 20 Aanbesteding van het gedeeltelijk afbreken en opbouwen van den toren te Boer. Gedrukt bij D. Romar te Franeker: De Vrijmetselarij tot steun van het Christendom.
- „ 23 Jelle Banga draagt bij de promotie van de Latijnsche school te Franeker, in de Academie-kerk een door hem zelf vervaardigd Latijnsch gedicht voor, over den vrede. Overleden te Franeker Mr. Albartus Telting, gehuwd met Tetje Scheltema.
- Aug. 2 Verhuring van 3 pondematen aardappelland aan de Hooge Dijk te Goutum, briefjes in te leveren op 't slot aldaar. Verschenen: C. F. de Nelis, Epistolae J. Hopperi ad Viglium ab Ayta.
- „ 31 Verkoop van Jansma-State in de Rijp onder Ferwerd, groot $99\frac{1}{4}$ pondematen.
- Sept. 1 Ds. Bernardus Verwey te Marssum bekroond door het Nut met 2 gouden medailles: 1°. Voor een bijbelsch leesboek voor de school; 2°. voor een prijsverhandeling over de vraag of de godsdienst volstreekte verzaking van alle vermaken vordert.
- „ 3 Verkoop der buitenplaats van Lycklama à Nijeholt, aan de trekvaart bij Bolsward.
- „ 10 Johan Arnold Roemer te Grouw, M. A. Swalue te St. Jacobi Parochie, Johan Westhof te Hindeloopen, behalen hun diploma als heelmeester bij de departementale commissie, Jan Harkema te Franeker, en Keimpe Pieters Reitsma te Oosterbierum, als vroedmeester.
- „ 11 In de hortus botanicus te Franeker bloeit een zware Muesia Pardisiaka. Verschenen bij C. v. Gorkum te Sneek: Korte inleiding in de boeken des O. Verbonds, uit 't Duitsch van F. C. Lange door Ds. H. W. C. A. Visser te Warns. T. Rameau, Fransch kostschoolhouder tegenover de gezene Latijnsche school te Leeuwarden, houdt een afzonderlijke avondschool voor jongejuuffers.
- Oct. 4 Overleden op Barrahuis onder Wirdum, Anna Catarina Elisabet van Wyckel, Wed. Busaan.
- „ 7 Floreenplichtigen beraadslagen over den „deplorabelen” toestand van den toren te Exmorra.
- „ 12 Octrooi verleend door het Departementaal bestuur aan Harmen Addens en Ernst van Assen te Harlingen tot het uitoefenen van een terpentijnstokerij en harsmakerij.
- „ 16 Verschenen bij I. Verwey te Franeker: J. J. Maurier, I. Over den invloed, welke de filosofhen, vrije metzelaren

1802.

en illuminaten op de Fransche omwenteling zouden gehad hebben. Een tegenstuk van de gedenkschriften der Jacobijnen door Barruel, naar het Fransch. II. De Vrije Metzelarij in haren eigendomlijken luister hersteld. Eene verdediging van deze orde, naar het Duitsch.

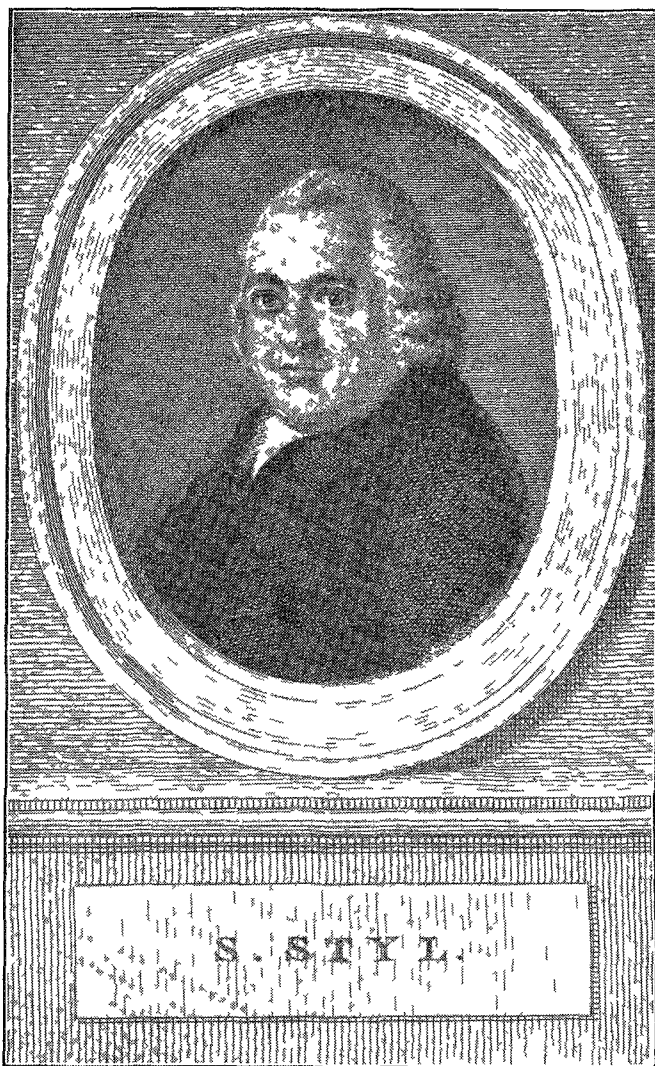
- Nov. 8 Overleden te Leeuwarden Jr. Jan Lodewijk Doys van Burmania, old colonel en old gecommiteerde Staat van Friesland. Verschenen bij J. Allart te Amsterdam: Verdediging van den geopenbaarden Godsdienst tegen desselfs hedendaagsche bestrijders door Prof. J. Regenhogen te Franeker. Het door L. v. Dam gerepareerde orgel in de Grootte kerk te Leeuwarden wordt weer in gebruik genomen. Verschenen bij V. v. d. Plaats te Harlingen: 1. J. J. Rousseau's „Verband der Maatschappij" met aantekeningen. 2. Verhandelingen over waarzeggerijen, duivelsbezwingen, toverijen enz. door Ds. H. Lemke te Wier.
- „ 15 De burger L. S. Loude doet publiek electrische proeven in de liefhebberij-comedie bij J. Posthumus in de Haniasteeg te Leeuwarden.
- „ 24 Verkoop der Zathe Sint Ursel in het Heidenschap onder Workum, groot 145 pondematen en 7 einsen door Eelke Harmens gebruikt. Verschenen bij I. Verwey te Workum: I. Zwakheid der schriftuurlijke gronden voor een volstrekte praedestinatie. II. Iets over de protestantsche formulieren van eenigheid, een volksboekje, waarin het onwettige, schadelijke en ongeoorloofde wordt aangewezen enz. III. Gods ware kerk op aarde, alle van denzelfden onbekenden schrijver. Verschenen bij V. v. d. Plaats te Harlingen: De schaphander of de kunst om in de diepste wateren drijvende te gaan, vert. door C. van Engelen, voorheen Doopsgez. leeraar te Harlingen, schrijver van de weekbladen De Denker en de Filosoof.

1803.

- Jan. 12 De toren van Schalsum moet een nieuwe spits hebben. Verkoop der huizinge van procureur fiscaal O. Ruardi te Grouw, 4 graven met groote grafsteenen in de kerk, benevens het gestoelte van majoor de Haas in de kerk aldaar.
- Jan. 25 Verkocht de huizinge Meekma, met tuin, plein en 17 pondematen land daar achter, bij Ferwerd.
- Febr. 12 Overleden te Oldeberkoop Ludolph Johan Willinge, sedert 1752 gepensionneerd luitenant van het cavallerie-regiment van den graaf van Regteren, 82 jaar oud.

1803.

- Febr. 13 Aan de Friesche kust bij Koehool aangekomen over het wad, met paard en sleet, Pieter Gerses Sorgedragger, benevens 4 man, komende van ter Schelling. Op zee is voor Harlingen een groote tent gespannen, waarheen men dagelijks wandelt en waarin men zich vervrootlijkt.
- „ 23 Verkoop van den rogmolen, gebouwd 1773, op de Driepijpster dwinger te Dokkum.
- „ 24 Verkoop van de veengraverij de Bolderen met molen en tenten, onder Garijp, eigenaar Freerk Sijbrens.
- Maart 23 Verschenen bij S. van der Ley te Harlingen: Barzillai de Giliaditer, ten voorbeeld voor bejaarde Christenen door Dirk Ypey, lidmaat aldaar (gehuwd met Magdalena Reinalda).
- „ 26 Gewaarschuwd worden allen die het medicament van Smalle Ee noodig hebben, dat zij wegens namaak er een biljet bij ontvangen van Jan Klazes Wildeboer; het is nergens te bekomen dan bij de Smaleester schippers aan huis.
- „ 31 Verkoop van een buitenplaats met hoveniershuis en hovinge onder Dongjum, groot $12\frac{1}{2}$ pondematen, in huur bij Dirk Zytes en Jan Yebs, geboden 6000 car. gl.
- April 1 Benoemd te Franeker tot hoogleeraar in de rechten Mr. H. W. Tydeman te Deventer.
- „ 9 De steenfabriek te Zweins bij Kingma Tille, overgegaan van P. J. Beyma Sr., de grootvader, op A. Fontein & Co., komt nu in handen van P. J. Beyma Jr.
- „ 19 Aanbesteed het afbreken en wederopbouwen der boerenhuizinge Rodenburg op het eind van Uitwellingerga onder Boornzwaag.
- „ 20 Boelgoed bij Durk Alles, huisman in het klooster Nazareth onder Idzega. Aanbesteed het afbreken der oude en weer opbouwen van de nieuwe synagoge te Leeuwarden.
- „ 23 Verschenen bij P. Wiarda te Leeuwarden: Het groot belang der Christenen om het hemelsche boven het aard-sche te verkiezen. Leerrede ovr Hebr. 13: 14, door Ds. H. Manger te Jelsum.
- April 24 Overleden te Hallum Abraham Waslander, voorheen luitenant kolonel in 't regiment van den generaal-majoor Marquis de Thouars.
- „ 26 Verkoop der Zathe 't Nieuw Klooster, groot $117\frac{1}{2}$ pondematen onder Scharnegoutum.

- April 30 Verschenen bij Is Veijwey te Workum Proeve van volks-
 onderwijs gegeven door het nutsdepartement Leeuwarden
 in 1801 en 1802, door dr J Vitranga Coulon
- Mei 1 Te huur een heerenhuis te Wolvega met wandelbosschen,
 koetshuis enz bewoond door de grietsheden Jonkers van

1803.

- Haren, laatst door gravin douairière van Hohenlohe, geb. v. Haren. Aanbesteed de grachtslatting van de plaats Tjesinga-State te Hijlaard.
- Mei 7 Gedrukt bij D. v. d. Sluis te Leeuwarden: Reglement tot verkiezing van dorpsrechters in Friesland, gearresteerd 28 April 1803.
- „ 18 Stemming van 2 diiksvolmachten in de kerk te Menaldum om de dijksinstructie van het jaar 1614 te verbeteren.
- „ 20 Overleden op Bornia-State te Weidum dr. Jan Hendrik Verschuur, oud professor in de Oostersche talen te Franeker, gehuwd met J. Algra van Fontein, die 20 Maart 1803 aldaar overleed.
- „ 21 Verschenen bij I. Verwey te Workum: I. Dank- en Bededagsleerrede over Ezech. XXII: 30 van I. S. van Andringa aldaar; II. Kerklied om gezongen te worden op den dank- en bededag, door P. D. Visser, gering zeilmakersknecht te Stavoren, op de wijze van Ps. 106. III. Vreugdezang aan Bolsward gemeente door P. M. Kesler, bij de aanvaarding van het leeraarsamt van Ds. B. Verwey aldaar, IV. Vriendenoffer toegebracht aan ds. B. Verwey bij zijn afscheidsrede te Marssum.
- Juni 9 Verkoop van een zathe te Ried, groot 75 pondematen, haar uitreed hebbende over den singel der buitenplaats van Dirk Fontein naar den weg. Verkoop der zathe de groote Motsert onder Schalsum, groot 8½ pondematen.
- „ 13 Prof. W. Tydeman aanvaardt zijn ambt als hoogleeraar te Franeker.
- Juli 1 Overleden op Abbinga-State te Huizum, Catarina Geertruid van Heloma, oud 16 jaar, eenige dochter van M. v. Heloma.
- „ 20 Verkoop van huis, schuur, steenen poort, singels, 50 pondematen lands aan de bureu te Blessum, met gestoelte en grafkelder in de kerk aldaar.
- „ 30 Verschenen bij C. v. Gorkum te Leeuwarden: Korte Inleiding in de boeken des N.T., door Ds. H. W. C. A. Visser te Warns.
- Aug. 3 Overleden te Oldeboorn Elisabeth Helena, baronesse thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg, gehuwd met T. M. Lycklama à Nijeholt.
- „ 4 Capelin laat in het veld achter de Bogt van Guinée te Franeker een luchtbol op, hoogte 30 voet en de circonferentie 90 voet.

1803.

- Aug. 10 Verschenen bij G. M. Cahais te Leeuwarden: I. De zin, de eeuwigdurende kracht en het toepasselijk gebruik der Wet (Gen. IX:6) aangaande de straf van den doodslag en het recht van gratie; II. Het eeuwig priesterschap van Melchizedek. En bij D. v. d. Sluis: Register van deezer Stads Archiven, stucken en documenten, alle drie deze werken door G. J. Voorda, oud rentmeester en archivarius te Leeuwarden.
- „ 29 Verkoop der groote stalling met koetshuis bevattende 44 paardestallen op de Doelestraat te Leeuwarden, vroeger eigendom van den Vorst van Nassau.
- „ 30 Benoemd voor de herstellde theol. faculteit te Franeker tot hoogleeraar in de kerkgeschiedenis en bijbelsche exegese J. H. Regenbogen, en tot hoogleeraar in de Theologia naturalis en doctrina moralis E. Tinga. Aanbesteed het maken van een nieuw klokhuis voor 3 klokken in de Zuider Drachten.
- Sept. 12 Appelboelgoed in de hovinge op Eelsma-State onder Sexbierum.
- „ 17 Aanbesteding der slatting van 300 roeden kleivaart, loopende van het kleiland uit de plaats van Dirk Fontein Groot Kluurda onder Kimswert, bewoond door Wed. P. van der Tol, tot de Achlumervaart.
- „ 18 Papegaaischieten met handgeweren te Bajum om een zilveren brandewijnskop.
- „ 19 De auditeur militair P. Wierdsma te Leeuwarden verkoopt in het arsenaal, namens het ministerie van Oorlog 12 stukken ijzeren kanon, en ruim 18000 pond ijzer van gesloopte affuiten.
- Oct. 1 Verschenen bij D. v. d. Sluis te Leeuwarden: Oratio de varia academiae Franequeranae nuper fortuna van E. Wasenberg; Oratio de Jure Romano Justinieaneo per benignam Dei providentiam ad salutem generis humani opportune instaurato van H. G. Tydeman.
- „ 2 Verschenen bij P. Wiarda te Leeuwarden: Het afscheid van Jezus aan zijne leerlingen en zijne bede tot den Vader, volgens Joh. XIV : 17, door Ds. A. Brink aldaar.
- „ 7 Verkoop van 2 pondematen greide op de Hallumer mieden genaamd de Kleine Hel.
- „ 9 Overleden te Leeuwarden in de St. Jacobstraat Wilhelmina Frederica van Unia, douairière wijlen Albertus Aemilius Lamoraal Rengers, commandant der compagnie Friesche guardes, de laatste van haar geslacht, oud bijna 80 jaar.

1803.

- Oct. 26 Publiek examen en prijsuitdeeling onder de leerlingen der Nederduitsche school in de groote kerk te Bolsward, waar-
bij Ds. B. Verwey een aanspraak houdt over de genoegens,
welke de ouderen smaken uit de vordering hunner kin-
deren in de beschaving hunner redelijke vermogens; het
examen wordt afgewisseld door gezang. Verschenen:
Godsd. Staatsboek, Kenschets van zaaken, den godsdienst
in de Bat. Republ. betreffende door Prof. Mr. J. H. Swil-
dens te Franeker.
- „ 31 Verkoop van een appelhof bij Bajum, genaamd de Stins-
polle.
- Nov. 1 Verkoop van den grond van Aylva-State onder Witmar-
sum in uitzicht gesteld.
- „ 7 Verkocht de zathe Het Monnike Bajumer klooster, groot
100 pondematen.
- „ 14 Verkoop van 30 esschenboomen staande aan de oostzijde
van het afgebroken slot der gravin van Wassenaar onder
Dongjum op de kant van de opvaart langs het voetpad.
- „ 17 Boelgoed op Decama-State te Weidum.
- Dec. 3 Verschenen bij Is. Verweij te Workum: I. Heilraad tot
onderrichting en besturing van oprechte doch bekommerde
zielen op weg naar den hemel; II. Godvruchtige Avond-
maalganger door Ds. B. Verweij, naar het Duitsch van
J. L. Ewald.
- „ 12 Verkoop der kapitale huizinge Aad Lieuwet, gelegen in de
Groote Kerkstraat over het St. Anthonie Gasthuis te Leeu-
warden.
- „ 19 Verkocht een jaarl. eeuwige rente groot 6 Car. gl., gaande
uit een huizinge, genaamd Coehoornshuis in de Kleine
Kerkstraat te Leeuwarden.

1804.

- Jan. 7 Te koop preekstoel, hek, zitbanken, kraak enz, voor eenige
jaren nieuw gemaakt in de Geref. kerk te Molkwerum. Te
koop de buitenplaats op de Galamadammen met singels,
hoving enz., brieven aan Ds. Bernard Verweij te Bolsward.
- „ 11 Te koop de jeneverstokerij der wed. S. Rekker, op de
Korenmarkt te Dokkum. Aan 6 weezen uit het N. Stads-
weeshuis te Leeuwarden worden boeken uitgedeeld, ter vol-
doening aan het testament van Mr. Eelco van Haarsma.
- „ 24 De burgers van Leeuwarden moeten hunne wapenrustingen
opbrengen in het Ammunitiehuis in de Haniasteeg bij den
luitenant-kwartiermeester P. v. d. Feen Feddesz.

1804.

- Jan. 28 De stijfelmakerij buiten Franeker, vroeger eigendom van J. Coopmans, wordt nu gedreven door Willem van der Klas Co.
- Febr. 11 Vermist een Leeuwarder burgerman, omstreeks 60 jaar oud, gekleed met een grijs sarjes camisol, een blauwe

Georgius Coopmans, Medicus te Franeker,
geb. 27 Juni 1717, overl. 30 Mei 1800.

- damasten hemdrok, een driekante hoed, de eene kant vóór neer, een zwarte doek om den hals, een zwarte everlasten broek met zilveren kuitgespen, zwarte kousen met streepen, schoenen met zilveren gespen.
- „ 15 Aanbesteed de zware torenreparatie te Hallum.
- „ 16 Inwijding van het kerkorgel te Marssum, maker A. v. Gruijsen te Leeuwarden.
- „ 22 Verkocht een groote, deftige heerenhuizinge, De Stins genaamd te Holwerd, waarin lange jaren een geneverstokerij

1804.

- is gedreven, loopende de tuin tot de vaart. Vroeger werd dit huis bewoond door secretaris C. J. Hulshuys, toen door zijn dochter Anna Hulshuys, wed. wijlen den fiscaal Sevensma en thans door Rientje Jans Pomsma, wed. wijlen R. J. Bleinsma, de eigenares.
- Maart 23 In de Wijnberg te Bolsward verkocht het slot Aylva-State in de bureu te Witmarsum. Verschenen bij Is. Verwey te Workum: *Historia extractionis cataractae*, met 5 koperen platen, door Dr. S. Ens; en *De Variolis vaccinis* door Dr. A. Coopmans.
- „ 30 Verschenen bij J. Oomkens te Groningen: Brieven gewisseld tusschen curatoren van s'Lands universiteit te Franeker en Prof. E. Tinga.
- „ 31 Dr. J. Vitranga Coulon te Leeuwarden benoemd als president der departementale commissie van geneeskundig onderzoek in Friesland.
- April 3 Verkocht het Hof van Aylva-State te Witmarsum met 3 woningen in 9 perceelen, benevens de hovinge met de poort.
- „ 6 In dienst gesteld tusschen Joure en Lemmer een verdeckte postwagen rijdende van de Lemmer een half uur na aankomst van de Amsterdamer beurtman en rijdende van Joure s'avonds dadelijk na aankomst van het Sneeker schip van Leeuwarden, vracht 18 st. de persoon.
- „ 11 Verkoop der bibliotheek en verzameling van natuurlijke zeldzaamheden, een kabinet met hoorns, schelpen en varieteiten, nagelaten door wijlen D. Pars, oud burgerkolonel en chirurgijn te Leeuwarden.
- „ 16 De oude stompe toren te Hallum stort 's avonds te 5 uur in, vernielend het voorste deel der kerk, het orgel en een grafsteen met dit opschrift: Ik Eeltje Luwes leg alhier begraven en mijn ouderdom bij de $\frac{1}{2}$ van de jaren Christi komt $842\frac{2}{3}$ en mijn ouderdom met $\frac{1}{4}$ van Christi jaren gemultipliceert komt $8845\frac{1573}{5329}$. Van de 3 klokken, die onder het puin werden gevonden, is de kleinste voor f 764 verkocht aan het dorp Mantgum, de beide andere zijn weer in den nieuwen toren geplaatst.
- „ 25 De maatschappij van landbouw te Amsterdam bekroont met goud, de prijsverhandeling van Paulus Cornelis Scheltema te Dojem bij Franeker over middelen tegen het verval van het ras der inlandsche koeien.
- Mei 12 Een fatsoenlijk gezelschap voor 1 of 2 dagen in de week een plaisierig zomerhuis gelievende te huren, kan zich ver-

1804.

- voegen bij Nammen Dirks vooraan op de Oude Galileën te Leeuwarden.
- Mei 15 Verkocht een lot of het profijtelijk gebruik van $\frac{1}{13}$ van 153 pondematen land, het convent Groenedijk genaamd onder Sneek, beloopende doorgaans per jaar 100 car. gl. vrij geld.
- „ 19 Verkoop eener van ouds bekende jeneverstokerij gedreven in het 6de huis van de Wijde Steeg op de Weaze te Leeuwarden.
- Juli 2 Overleden te Bolsward Bernardus Bolmer, sedert 1752 pastoor aldaar. Verschenen: Nieuwe antwoorden op de rekenk. vraagen van H. Aeneae, door Cornelis Ekama, geb. te Peasens, van wien in 1809 verscheen: Oratio de Frisia ingeniorum mathematicorum inprimis fertili, en Verhandeling over Gemma Frisius, den eersten grondlegger tot het bepalen van de lengte op zee (1825).
- Aug. 11 Te koop de huizinge Harkema-State aan de oude Dijk te Tzummarum, groot 91 pondematen.
- Sept. 1 In het Bijvoegsel der Leeuwarder Courant wordt een lijst medegedeeld van Friezen, wier prijsverhandelingen gedurende 1788—1804 door verschillende genootschappen zijn bekroond.
- „ 3 Overleden Hermanus Cannegieter, hoogleeraar in de rechten te Franeker.
- Oct. 9 Overleden te Makkum Ds. Hector Murray, na 56-jarigen predikdienst, waarvan 7 jaar te Parrega en 44 jaar te Makkum, oud 80 jaar. Verkoop der van ouds bekende herberg Huis ter Heide aan den zomerweg te Bergum, met 44 pondematen lands, bewoond door de Wed. Douwe Lautenbach.
- „ 23 P. H. Peerlkamp uit Haarlem benoemd tot rector der Latijnsche school te Leeuwarden, houdt in de Grootte kerk zijn inaugurele oratie in het latijn over het loffelijk onderwijs der doofstommen.
- „ 26 Verkoop der afbraak eener groote huizinge met schuur onder Hallum, genaamd het Mariengaarder klooster, in huur bij Pieter Jans Porté. Verschenen bij Is. Verwey te Workum: Korte verklaring van Ps. 119 door Ds. T. Reneman te Hindeloopen.
- Nov. 1 In het afgelopen jaar (1803—1804) aan de stadswaag te Leeuwarden gewogen 31390 vierendeels boter en 1824 schipponden kaas.

1804.

- Nov. 7 Verkoop van $\frac{1}{60}$ der Compagnonsvaart van Opsterland met verlenging in O.-Stellingwerf met wijken, sluizen, bruggen en $\frac{1}{60}$ van 1800 morgens hooge veenen te Fogteloo en Appelscha, uit de nalatenschap van Augustinus Lycklama à Nijeholt.
- „ 12 Verkoop der bibliotheek van Dr. Simon Stijl. Verkoop van het vorige Prinsenhof alsmede een huizinge ten W. door den kastelein bewoond; wijders 2 groote paardestallen, een ten O. en een ten W. van de manegie te Leeuwarden.
- „ 21 Verkoop van boomen op Unia-State van J. F. v. Poppenhuizen te Marssum.
- „ 27 Verkoop van een aanzienlijke partij tufsteen van den af gebroken toren te Hallum.
- „ 30 Te koop huis en hof van wijlen freule R. van Canter te Heerenveen (Aengw.), thans bewoond door Dr. Relotius.
- Dec. 7 Overleden op Rinsma-State te Driesum Catharina Maria v. Heemstra douairière v. Sytzama, oud 73 jaar.
- „ 10 Verkocht de Koehoornspoort met alle deszelfs woningen over de Ruiterswagt in de Kleine Kerkstraat te Leeuwarden, bewoond door 9 huisgezinnen, geboden 950 car. gl.
- „ 17 Verkocht de heerlijke zathe Leemenburg met haar singels en grachten, bosschen, bouw- en weilanden te Nijeholtpade.
- „ 25 Overleden te Leeuwarden pastoor Petrus Jacobus de Kuyper, 33 jaar oud, toen zijn collega Dominicus Willems juist 86 jaar was.

1805.

- Jan. 4 Verkoop van 300 beuken, 200 eiken en zware kastanjes op Eisinga-State te Rinsumageest.
- „ 9 Verschenen bij C. van Sligh te Leeuwarden: Vervolg van de gedachten over het predikambt in de Geref. kerk en deszelfs rechte waarneming, naar de gesteldheid van dezen tijd, 2e stuk.
- „ 15 Benoemd tot hoogleeraar in de medicijnen aan de Franeker Academie Dr. Adolphus Ypeij te Amsterdam.
- „ 17 Verkocht de jeneverstokerij met huis en stalling voor zes koeien van Sieds Helmichs op de Dracht te Heerenveen Oostwaarts, aan de Molenwijk Westwaarts, belast met 14 stuivers eeuwige grondpacht aan de commanderie van Schoten. Kerkvoogden te Heeg besteden aan het maken van een school uit een oude kamer.

1805.

- Jan. 28 Hardrijderij op schaatsen aan de Dille om een curieuze zilveren lepel.
- Febr. 1, 2 De hardrijderij op schaatsen te Leeuwarden waaraan 130 vrouwen deelnemen en waarvan de prijzen zijn een gouden oorijzer en een streng gitten met een gouden kroontje wordt door duizenden bijgewoond.
- „ 4 Hardrijderij van mannen en vrouwen op schaatsen buiten het Oost te Franeker om een zilveren hecht en een gouden ring.
- „ 5 Aanbesteed het afbreken en weer opbouwen van een ticheloven, ovenhuis en turfloods bij Kingmatille te Zweins. IJpe Jans en Carel Christiaans als mede-eigenaars bieden Eysinga-State te Rinsumageest met stalling, koetshuis en 50 pondematen lands te koop aan.
- „ 9 In uitzicht gesteld de verkoop bij afbraak van de oude Roomsche kerk en de aanbesteding eener nieuwe kerk op de Nieuwstad te Leeuwarden.
- „ 20 Verkoop der jeneverstokerij van Sjoerd Feenstra op de Rozegracht te Harlingen.
- „ 21 Het departementaal bestuur van Friesland doet een uitvoerige publicatie met het oog op de steeds toenemende vergravingen van lage veenlanden, ten einde de provinciale wegen, dijken en dammen te beveiligen.
- „ 23 Eenige kunstvrienden laten een plaat vervaardigen, voorstellende de harddraverij gehouden 1 en 2 Febr. l.l. te Leeuwarden, prijs in zwart f 3, in kleur f 7; de tekening is van A. van der Poort te Leeuwarden, zij is op koper gebracht door J. E. Marcus te Amsterdam.
- „ 25 Verhuring van 23 pondematen schoollanden van Tzum.
- „ 26 De tooneelvereniging Tot Leering en Vermaak te Leeuwarden in de Schuttersdoelen voert in de Schouwburg op „De Bevrediging” van A. J. von Guttenberg en „De Hoogduitsche Schoenmaker”, Italiaansche opera met muziek Evert Semler, rentmeester der nationale domeinen, herkomende van den vorst van Nassau op het Oranjewoud; verkoopt ter slooping de Westervleugel der Grootte Hui-zinge aldaar en 560 zware eiken.
- „ 27 Overleden te Makkinga Harmanus Meekhoff, old secretaris van Oost-Stellingwerf, oud 87 jaar, gehuwd met G. Boekholt.

1805.

- Febr. 28 De toren en klok van Wolvega, waarvan de dissenters onlangs hun rechten hadden afgestaan aan de Hervormden, eischen zware reparatie.
- Maart 1 Inwijding der nieuwe Synagoge in de Sacramentstraat te Leeuwarden in tegenwoordigheid van vele autoriteiten en predikanten. Om den toevloed van menschen te beperken was de entrée gesteld op een zilveren ducaton voor de Joodsche armen. Toen de heilige boeken werden binnengebracht hief de voorzanger Heyman Levi uit Zwolle 4 psalmen aan, waarvan eenige zangers het slot reciteerden. Terwijl men 7 maal met de heilige Schriften rondom het altaar ging, zong de gemeente zes psalmen. Toen werd het formuliergebed voor de Overheid des lands uitgesproken. Nadat de Schriften in de heilige kast waren geborgen hield rabbi Levi Moses Sauer een redevoering eerst in het Hebrueusch en toen in het Nederlandsch. Daarna werd de plechtigheid met gebed gesloten.
- „ 2 Bornia-State te Weidum, bewoond door P. Deketh te koop aangeboden. De armvoogden te Harlingen loven een belooning uit aan hen, die zeetonnen met ketting vinden, te bezorgen bij Albert Bolman, president der tonnasie.
- „ 7 Verhuring van 12 pondematen bouwland onder Britsum genoemd Lettinga-State.
- „ 12 De toren te Wirdum, waarvan de dissenters hunne rechten aan de Hervormden hebben afgestaan, moet een zware reparatie ondergaan.
- „ 15 Overleden te Ferwerd Jr. Willem Frederik Schratenbach baron van Burmania, old ontvanger-generaal, oud 75½ jaar, gehuwd met A. Romkes. Uit de hand te koop bij koopman Isaac Cahai te Rinsumageest het Engelsch plantsoen van Eisinga-State aldaar, voorheen toebehoorende aan den heer Schwartzenberg.
- „ 16 Verschenen bij S. v. d. Werff te Leeuwarden: Iets om de gedagtenis der hardrijderij van 1 en 2 Febr te verveewigen, à 4 stuivers.
- „ 20 Verschenen bij D. v. d. Sluis te Leeuwarden: Ontwerp van staatsregeling des Bataafschen volks, zooals het 14 Maart l.l. door het Staatsbewind aan het Wetgevend Lichaam is gezonden.
- „ 22 De dissenters te Wolvega geven aan de Herv. floreenplichtigen te kennen dat zij het contract nopens de kerkegoederen met de Hervormden gemaakt vernietigen, opdat er restitutie plaats hebbe.

1805.

J H Voorda, rechtsgeleerde, hoogleeraar te Franeker,
 geb 8 Junn 1732, overl 29 Maart 1814

Maart 23 Aanbesteding van de afbraak der oude Roomsche Kerk en pastorie op de Nieuwstad te Leeuwarden en van den bouw van een nieuwe kerk

1805.

- Maart 25 Verkoop van het heerenhuis eener afgebroken bierbrouwerij genaamd 't Zayland, op de Krommesloot te Makkum, eigenaar A. L. Buma aldaar.
- „ (rechten aan de Hervormden hebben afgestaan, eischt zware reparatie of algeheele vernieuwing.
- „ 29 De toren te Pietersbierum, waarvan de dissenters hunne
- April 1 Verkoop op afbraak der in 1788 gebouwde huizinge Swartsenburg met een stal voor 24 stuks vee, liggende op 360 achtendeels terp, benevens een deftige huizinge weleer gebruikt tot logement, alles te Hollum op Ameland
- „ 5 Ondertrouwd te Bergum W. B van der Kooi en Jetske Haijes.
- „ 6 Te koop groote afbraak aan het oude Prinsenhof te Leeuwarden.
- „ 7 Te koop groote afbraak van Eisinga-State te Rinsumageest, waaronder 30.000 steenen in soorten en behang uit 8 à 10 kamers.
- „ 10 Uit de hand te koop een kerkorgel, staande in de Roomsche kerk op de Vleeschmarkt te Leeuwarden. Overleden te Leeuwarden Paulus Ignatius Sluyterman, old capitein van de compagnie Friesche guardes, oud 82 jaar, gehuwd met A. Wiersma. De floreenplichtigen van Wouterswoude kiezen gecommiteerden tot het afbreken der oude en het herbouwen van een nieuwe kerk.
- „ 13 Verkoop van Bornia-State te Weidum met ^{weder} welbeplante singels, grachten, tuin, twee kampen land daarin gelegen, groot 13 pondematen, eigenaar P. Deketh, benevens de helft van een gestoelte staande op het Oost in het koor der kerk, waarvan de wederhelft in eigendom is aan de heeren Adema en Buma. Aanbesteed het afbreken van den toren te Wirdum. Verkoop der jeneverstokerij van Bauke Eisma op de Deinumer Stoopmarkt te Leeuwarden. De classis Walcheren verklaart den naamlozen schrijver (ook zonder opgave van den drukker) van het libel: De Geestelijkheid ontmaskerd in een oprecht en waarachtig verhaal der onderdrukkingen, geleden bij Johan van Dalen, geboortig uit Zeeland en Friesch candidaat, voor een eerloozen lasteraar.
- „ 22 Verkoop van 200 abeelen, esschen en iepen op de singels van Aylva-State te Witmarsum. Jan Heins, apothekar te Harlingen debiteert met succes het reeds voor 50 jaar door hem en zijn ouders gefabriceerde middel tegen den droes der paarden.

1805.

- April 24 Boelgoed van meubelen op Bornia-State te Weidum, waaronder 4 damtafels.
- „ 25 De boekverkooper Is. Verwey te Workum verkoopt in 's Lands Welvaren aldaar een fraaie collectie Engelsche kunstplaten, gekleurd en zwarte kunst.
- „ 29 Verhuurd voor 7 jaar 32 pondematen greidland onder Ferwerd behorende tot de fidei commissatiegoederen van Jouwsma-State aldaar. Boelgoed op Latsma-State onder Sexbierum, bewoond door wijlen Ds. W. de Vries. Verkocht de steenen spits van den toren te Wolvega, ter lengte van 42 voeten, met 18 voeten van het vierkant en aanbesteding van het wederopbouwen in 2 achtkanten en een koepel. Verkocht te Harlingen twee Engelsche prijs-schepen, n.l. de brik The Centurion, het chaloupsship The George in zee veroverd en opgebracht door de Fransche kaper l'Hirondelle, kapitein Joseph Allemets.
- Mei 1 Concert in de Stadsdoele te Leeuwarden op een 7-pedalige harp door J. J. Diller, oud 15 jaar uit Straatsburg.
- „ 4 Zij die als matroos of marinier willen dienen op 's Lands corvet De Ajax, onder commando van den kapitein luitenant ter zee J. M. Polders, vervoegen zich bij den luitenant geweldige P. van Thielen te Harlingen. Herdrukt bij H. Moeselaar in de Speelmanstraat te Leeuwarden: I. Mengelgedichten van A. Jeltma, 2 dln.; II. Het vermaak der slagterij, 3 stukjes; III. Lessen voor de jeugd nuttig om in alle huisgezinnen te worden opgehangen.
- „ 8 Aan Ds. R. Nicolai te Lollum wordt een zilveren tabaksdooz met naam en vignet toegekend door de maatschappij van Landbouw te Amsterdam, voor het beantwoorden van een prijsvraag over de behandeling van de winterzaden en den zaaigrond.
- „ 15 Verschenen bij P. Wierda te Leeuwarden: Het vruchteloos nabeklag, leerrede over Spreuken V: 12—14 door Ds A. Brink te Leeuwarden. Aanbesteding van het afbreken en wederopbouwen van een gebouw aan den huize Groot Terhorne te Beetgum.
- Mei 22 Ter complimenteering van den raadspensionaris Schimmel penninck vertrekt uit Leeuwarden een commissie uit het departementaal bestuur, bestaande uit de heeren: M. Ypeij, T. M. Lycklama à Nijeholt, P. Fontein, J. P. van Hylckama en de secretaris P. Wierdsma.
- „ 29 De Kerkvoogden van Kollumerzwaag besteden aan het graven van een nieuwe vaart in het vaste land, 1000 roeden

1805.

- lang en het droogmaken van de z.g.n. Geauwe. Verkoop bij D. Romar te Franeker van de bibliotheek van wijlen W. Keuchenius, doctor en convoymeester te Staveren.
- Juni 15 In no. 6 en 7 van de Hedendaagsche Vaderl. Bibliotheek van Wetenschap, kunst en smaak, uitgegeven bij de Bruyn te Amsterdam komt een kritiek voor op de pamfletten: Brieven van curatoren der Franeker universiteit aan de geestelijkheid ontmaskerd.
- „ 21 Floreenplichtigen van Hallum delibereeren over het wederopbouwen van dat gedeelte der kerk, dat ten vorigen jare door de instorting van den toren is verpletterd.
- „ 24 De eerste steen van het nieuwe Roomsche kerkgebouw te Leeuwarden gelegd door Jr. Tjalling baron van Asbeck. bij welke gelegenheid door dien jongeling een zeer toepasselijke aanspraak is gedaan.
- „ 26 Gedrukt bij Joh. Seydel te Leeuwarden: Deux épitres en vers, geadresseerd door T. Rameau, Fransch kostschoolhouder aldaar, de een aan Napoleon de ander aan Graaf Schimmelpenninck, zijnde deze 2 brieven gunstig beantwoord, à 4 stuivers.
- Juli 1 Belanghebbenden compareeren om te overleggen hoe te handelen met de torens van Ternaard en Raard „ter voorkoming van groote rampen”. Verkoop van den grond der afgebroken cavalleriestallen en barakken bij de Burmaniastraat, bij het kerkhof, de Koehoornspoort en de Kleine Kerkstraat te Leeuwarden.
- „ 3 Aanbesteed het bouwen van een nieuwen toren te Hallum. Verkoop van het landhuis Koningsbergen met bosschen enz. aan de Linde onder Oldeholtgade.
- „ 5 Houtboelgoed op Hania-State onder Holwert, aanwijzing te geven door den hovenier Victor Clesfont. Comparitie van Hervormden en dissenters om te spreken over de vernieuwing van den dorpstoren te Pietersbierum.
- „ 10 Van het afgebroken Bornia-State te Weidum zijn nog te koop 100.000 beste metselsteenen, 4000 pond lood, een beste volière geschikt om te plaatsen op het einde van een heeringel bij wijze van een Turksche tent.
- „ 19 Openbaar examen der Fransche school van Blocqueville te Harlingen in de Luthersche kerk aldaar, in presentie van gemeentebestuur en curatoren. Eerst opent de president met een Fransche aanspraak, daarna worden de cahiers der leerlingen rondgegeven, waarna een Fransch dictée wordt

1805

opgegeven, vervolgens examen in Fransch, Engelsch, boekhouden en andere vakken door de ondermeesters Winkel en Hakbijl, dan prijsuitdeeling, toespraken der prijswinnaars, om te besluiten met een toespraak van Blocqueville.

- Juli 20 Verkocht in de Witte Arend te Stavereen 4 pondematen greidland, geheeten Oostermonnekeveld aldaar.
- „ 21 Floreenplichtigen van Wiewert compareeren over de vernieuwing van den dorpstoren.
- „ 24 Verschenen bij C. van Gorkum te Sneek: Magazijn voor den openlijken godsdienst, dl. II en Noodige Bijlagen tot het stukje De Geestelijkheid ontmaskerd, met de ontbrekende attestatien, een voorrede en slot van de predikanten Visser en Ferf.
- Aug. 1 J. W. Brouwer neemt de boekhandel over van C. van Sligh te Leeuwarden.
- „ 18 Op Zondag een curieuze brandewijnskop verkaatst te Kimswert.
- „ 21 Kastelein Molle Eises te Nijland laat verharddraven een paar curieuze hoofdstallen en verkaatsen en vertippen een zilveren bal en hecht. Hardzeilpartij voor jachten te Sneek om 3 zijden vleugels met zilveren scheerhouten en tuigjes.
- „ 26 Drost en Gerechte van Gaasterland dulden op de Wildemarkt geen goochelaars, rijffelaars, kaart- of vingerhoedspelers.
- „ 27 De commissie van geneeskundig onderzoek in Friesland publiceert een kort vertoog omtrent de gezegende uitvinding der koepokinenting en looft 10 gouden ducaten uit aan den dokter, die het grootst getal inentingén doet van Oct. 1805—30 Sept. 1806.
- „ 28 Verkocht de herberg de Aardappelbeurs aan de Zuidkant bij de groote sluis te Harlingen.
- Sept. 14 De armvoogden van Holwerd laten een zilveren zweep verharddraven.
- „ 25 Verkoop van Herema Zytsema-State te Arum, bewoond door den eigenaar Allard Scheltinga.
- Oct. 3 In de Posthoorn te Dokkum verkocht het Aalsumerbosch met huizinge, zomerhuis en gardenierslanden.
- „ 4 Het orgel in de Groote kerk te Bolsward voor 25 jaar gesticht uit het legaat van Elgersma, thans verfraaid door den kundigen Freytag, komt na een korte redevoering met afwisseling van gezang en muziek weer in gebruik.

1805.

- Oct. 18 Jr. Frans Codard van Lijnden, zoon van den Frieschen edelman baron van Lijnden, promoveert te Leiden met de kap onder grooten luister van klokkenspel, trompetgeschal en vertoon van troepen en studenten in 't zwart met degens, in tegenwoordigheid van den raadpensionaris Schimmelpenninck, en houdt een redevoering over het zeggen van Muretus, dat zij alleen bevoegd zijn wetten te maken, recht te spreken en 't roer van staat te sturen, die de fraaie kunsten, letteren en wetenschappen geleerd en op de regeering toegepast hebben.
- „ 20 Overleden te Heerenveen Marcus van Heloma, drost van het 4de drostambt in Friesland.
- „ 21 Verkocht de nieuw gebouwde mosterdfabriek van Watze Sjoukes Gekema op 't Zand te Joure.
- „ 24 Verkocht het oude molenaarshuis staande beneden de Aalsumer dwinger te Dokkum. Dr. Niebuur te Harlingen moedigt door advertenties in de Leeuw. Courant de koe-pokinenting aan.
- Nov. 4 Verkoop van 100 linden, 20 eiken, 25 iepen, 20 beuken op Bornia-State te Weidum.
- „ 7 Benoemd krachtens Staatsbesluit van 25 Oct. tot leden der landbouwcommissie in Friesland: Dirk Fontein te Salverd, P. Fontein te Eelsma-State bij Sexbierum, W. P. Hylandes en Dr. H. W. van der Kolk te Wommels, R. Nicolai te Lollum, Mr. M. Siderius te Heerenveen, Sjoerd Symon Ypma te Nijland.
- Dec. 18 Verschenen bij J. Oomkens te Groningen: D. T. van Giffen, „Redevoering ten betoge dat de invloed van de godsdienst op het bestaan en de voortdoring eener welgeregelde maatschappij van zodanig gewigt is, dat dezelve niet geheel aan de zorg van de politieke regeering behoort onttrokken te worden”, gehouden ter opening van de Synode op 't Heerenveen 17 Juli 1804.
- „ 19 De compagnons van Deckema-, Cuik- en Fooisveenen laten aanbesteden het maken van 4 sluisdeuren aan de sluis onder Jubbega.
- „ 24 Verkocht 13 pondematen greidland te Uitwellingerga geheeten Het Hollingerland.
- „ 28 Verschenen bij G. Maarsman te Vlissingen: Verdediging der Classis van Walcheren tegen het stuk getiteld: De Geestelijkheid ontmaskerd.

1806.

- Jan 2 Numer 1 verschijnt van de Bataafsche Leeuw. Courant, bij Joh. Seydel en Matthys Koon te Leeuwarden.
- „ 7 Aanbesteed het bouwen van een nieuwen toren te Wirdum, waarvan G A Hooghiemstra den eersten steen legt. (4 April).
- „ 12 De zathe Botma Tichelwerk, groot 50 pondematen, aan den trekweg naar Harlingen onder Franeker, verhuurd

Jan Valckenaer,
Hoogleeraar in de rechten te Franeker
geb. 12 Jan. 1759, overl. 15 Jan 1821.

- voor f 350 per jaar. Verkoop der bakkerij het Zwart Kruis in het eerste Oost te Franeker.
- Febr 4 Floreenplichtigen confereeren over den wederopbouw van den toren te Ternaard.
- „ 5 Te koop de chocoladefabriek en toortsmakerij der Wed. F. H. Munniks bij de Lange Pijp te Leeuwarden. Vergadering van floreenplichtigen in de kerk te Wolvega om te delibereeren over verkoop van veengronden der pastorie en der kerkvoogdij aldaar.
- „ 10 Floreenplichtigen confereeren over een zware torenreparatie te Ried en over den wederopbouw van den toren te

1806.

- Raard. Jacobus C. de Boer opent een drankzaak in het huis genaamd De twaalf Keizers op de Vleeschmarkt tegenover de Lange Pijp te Leeuwarden.
- Febr. 15 Gerben Boeles te Augustinusga wil heideveld te Harkema-Opeinde aanleggen tot bosch en akkerland,, doch van eenige perceelen de naastlegers niet kunnende opsporen doet hij oproeping van de eignaars.
- „ 20 Verkoop eener buitenplaats met hovenierswoning, groot 12½ pondematen van Wed. Gerrit IJpes te Dongjum, geboden 3100 car. gl.
- „ 21 C. E. Collot d'Escury op Klein Hermana-State onder Minnertsga besteedt aan het afbreken van twee oude boerehuizen.
- „ 22 Executorale verkoop der jeneverstokerij van P. T. van Siccama bij de Drogerspijp te Dokkum.
- „ 24 Overleden te 'sHage Jr. Egbert Sjuck Gerrold Juckema van Burmania Rengers, Heer van Cammingaburg, old Grietman van Wijmbritseradeel. Floreenplichtigen te Oudwoude confereeren over reparatie der oude of opbouw eener nieuwe pastorie.
- Maart 8 Verkocht in het Schippersgildehuis op 't Vliet te Leeuwarden een snelzeilend jacht lang omtrent 20 voeten, voorzien van 2 masten, 2 gieken, 2 zeilen, enz., waarop geboden is 120 car. gl.
- „ 11 Verkoop van boomen op Harkema-State onder Tjummarum.
- „ 14 Aanbesteed het afbreken der oude en het wederopbouwen van een nieuwe pijp nevens het Rechthuis te Rinsumageest.
- „ 15 Aanbesteding eener nieuwe pastorie te Oudwoude. Overleden op Kamminga-State te Ferwerd Mr. Horatius Allart Hiddema van Knijff, oud 45 jaren.
- „ 22 J. Winkel, sedert 3 jaar eerste onderwijzer aan het instituut te Harlingen opent een kostschool te Sneek.
- „ 28 Te huur de herberg Oud Duinkerken op het Schavenek te Leeuwarden.
- „ 29 J. van Haagen in de Groote Hoogstraat te Leeuwarden neemt de sedert 60 jaar bekende chocoladefabriek der firma Adrianus Hak, tot dusverre gedreven door de Wed. Munniks, over.

1806.

- April 4 Inkwartiering bij de ingezetenen te Leeuwarden van 3 bataillons van het 8e Regiment infanterie onder commando van majoor L. A. J. Eekhout en kolonel C. Pitcairn, komende van Alkmaar.
- „ 5 Verschenen bij P. Wiarda te Leeuwarden: De liederen die tijdens de avondgodsdienstoefening op den eersten Paaschdag in de Grootte Kerk aldaar door een zangkoor gezongen worden.
- 11 Overleden te Leeuwarden Mr. H. L. van Altena, postmeester generaal in Friesland.
- 12 Verkocht $\frac{6}{7}$ in een zoolsteed met bouwkamp, wallen en laan, de Grutterij genaamd en $\frac{13}{4}$ in een zoolsteed met bouwkamp, boomen en bosschen Het Blauhof genaamd te Oldeberkoop.
- „ 14 Boelgoed van vee en landbouwgereedschappen op de plaats Jouwsma-State te Ferwerd, bij Pier Watzes en Dirk Sybrens in gebruik.
- „ 15 De kerkvoogden van Anjum besteden aan: I Het afbreken van 8 à 10 pilaren in de kerk, het opbouwen van 3 zware pilaren en het in orde maken van 2 halve nieuwe pilaren; II het vloeren van 25 roeden om het kerkpad; III het vloeren van de straat in het dorp.
- „ 19 Aanbesteding van het afbreken der oude school en schoolmeesterswoning en het opbouwen van nieuwe te Ferwoude.
- Mei 6 De maatschappij van Landbouw te Amsterdam bekroont een prijsverhandeling van Paulus Cornelis Scheltema, commissaris tot het werk der verponding te Franeker en van Leendert Neeber, tuinman bij E. F. W. van Scheltinga te Marssum met een gouden medaille, over de vraag: Welke zijn de middelen om den aard en vruchtbaarheid van zekere gronden voor bepaalde gewassen te bepalen en welke zijn de eenvoudigste proefnemingen om de hiertoe noodige bestanddeelen in een bepaalde grondsoort te onderscheiden. Neeber ontvangt van de Maatschappij een geschilderde tabaksdoos met naam en vignet voor een verhandeling over de duingronden en hun cultivatie.
- 27 J. W. Olijnsma, schoolmeester te Minnertsga benoemd tot boekhouder der Schoolmeesters weduwen- en weezenbeurs.
- ¶uni 3 Mr. J. H. Swildens, hoogleeraar in het Recht der natuur, des Staats en der volken te Franeker, draagt het rectoraat over aan Prof. C. Albarda met een redevoering over het gewicht en de verdere beweegredenen voor het behoud van den Bataafschen Staat onder hooge bescherming des Franschen Keizers.

1806.

- Juni 11 Verkoop van een partij katoenen garen ten huize van Rein D. Vettevogel, directeur der stadsspinnerijen te Harlingen.
- „ 14 Overleden te Leeuwarden: Jr. J. S. Baron van Heerma tot Holwinde, in leven kolonel van de Vlaamsche guardes bij Z. M. den Koning van Spanje. G. Wassenbergh tusschen de Vischmarkt en de Amelandspijp te Leeuwarden begint een likeurstokerij.
- „ 15 Overleden te Harlingen Volkert van der Plaats, boekhandelaar. Zijn zoon Meile van der Plaats zet de zaak onder toezicht van curatoren voort.
- „ 17 Overleden te Marrum Binse Looxma, oud keurmeester van het goud en zilver, mederechter van Ferwerderadeel, oud bijna 81 jaar.
- „ 20 Marcus Willem Constantinus du Tour wordt ontvanger der beschrevene middelen te Leeuwarden in plaats van M. O. Thoe Schwartzenberg en Hohenlandsberg.
- „ 26 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe Joodsche kerk te Gorredijk.
- Juli 1 Het postkantoor te Leeuwarden wordt verplaatst naar het huis van M. O. Thoe Schwartzenberg en Hohenlandsberg als hoofdcommies in de Groote Kerkstraat tegenover de Manége, gehuwd met Clara Magdalena Bicker.
- „ 7 J. Halbertsma promoveert van de Latijnsche school te Leeuwarden (rector Valentinus Slothouwer) naar de academie met een oratie op het raadhuis: de Graecae linguae praestantia.
- „ 9 Inwijding der nieuwe R. Kathol. kerk op de Nieuwstad te Leeuwarden (pastoor J. B. Sijstermans); de aartspriester van Friesland H. de Haan houdt een rede, pastoor A. Paping en andere geestelijken bedienen de mis.
- „ 10 Overleden te Leeuwarden Jan van Rijswijk, pastoor aldaar.
- „ 11 Overleden te Leeuwarden: Frans Julius Idsert Johan Heringa van Eysinga, bij de revolutie in 1795 grietman van Rauwerderhem en Gedeputeerde van Friesland.
- Aug. 11 De onderwijzer J. Winkel geeft in de Kleine kerk te Sneek een openbare les, waarna de jongelingen A. Veen, T. Jorritsma en G. J. de Roock aanspraken houden in het Fransch en Engelsch. Winkel houdt daarna een redevoering, terwijl alles wordt afgewisseld met muziek.
- „ 20 Verkocht op Eisinga-State te Rinsumageest een groote partij kozijns, blinden, vensterbanken en eenige duizenden ponden witte zerksteen.

1806.

- Aug 21 Verhuurd 14 pondematen land genaamd De Buure Venne te Grouw.
- „ 27 Verkoop der herberg Het Oud 'Ter Gragt gebouwd 1775 onder Wanswerd
- Sept 6 Overleden op Groot Lankum bij Franeker Johannes Casper Ten Behm Wentholt, ontvanger der beschrevene mid-delen te Franeker, oud 27 jaar

Theodorus Van Kooten,
 hoogleeraar te Franeker (1784--'87)
 geb. 22 Oc 1749, overl. 1 Febr. 1813.

- „ 10 De leden der dissentieerende kerkgenootschappen te Hartwerd komen zamen in de Oude school aldaar om zich te verklaren of zij den bouwvalligen dorpstoren willen afstaan aan de Herv. gemeente
- „ 27 Verkoop van een legerwagen met toebehooren op het plein voor het Arsenal in de Amelandswinger te Leeuwarden.
- Oct 3 Promotie der Latijnsche school te Dokkum in de Groote kerk met een Latijnsche oratie van rector P. H. Peerlkamp over Xenophon den voortreffelijkste der Grieksche geschiedschrijvers.

1806.

- Oct. 11 Overleden Arend van Duijden, praeceptor der Latijnsche school te Franeker, oud 83 jaar.
- „ 16 Benoemd tot luitenant kolonel der burgerwacht te Leeuwarden H. Beekkerk.
- „ 23 Overleden te Leeuwarden Albertina baronesse du Tour, douairière van Sixma.
- „ 27 Boelgoed op Herema-State van wijlen Allard Scheltema te Arum, o.a. van 2 stukken kanon met zijn voorspan en ammunitie.
- Nov 5 De stads Fransche kostschool te Bolsward houdt prijsuitdeeling in de Grootte kerk.
- „ 20 Verkoop van een huizinge onder Friens, genaamd Het Zwinshuisje, berechtigd met het overzetten van en naar het dorp.
- „ 23 Verkoop der leerlooierij van wijlen den old vroedsman Jaan IJdema aan de Zuidkant van IJlst, thans in eigendom van Beitske Jans.
- „ 8 Verkoop der zathe De kleine Krake, groot 52 pondematen onder Slappeterp.
- „ 20 Te koop de jeneverstokerij van Joh. Douwes te Akkrum met deftige huizinge.
- „ 22 Overleden te Leeuwarden Dominicus Willems. 46 jaar in de Statie 't Clooster het herderlijk ambt bediend hebbende, 88 jaar oud, confrater van H. J. van Gulpen priester in dezelfde Statie.
- „ 24 Verkoop der hovinge Vellenburg te Oosterwierum. De dissenters confereeren te Schettens of zij den dorpstoren van de Herv. gemeente wegens bouwvalligheid zullen afstaan.

1807.

- Jan. 3 R. Kundig over de Vrouwenpoort te Leeuwarden verkoopt catoenetten, Harlinger bonten en weversgereedschappen. Verschenen bij J. W. Brouwer te Leeuwarden het portret van wijlen Prof. H. Cannegieter te Franeker. In uitzicht gesteld de verkoop van de heerlijke zathe en landen met heerenhuizinge, twee groote tuinen en jachthuis, groot 125 pondematen greide, genaamd Het Coevoetshuis, begerechtigd met vrije tap, gelegen aan de Coevoetswal onder Langweer. In de Friesche boekhandel verkrijgbaar: Vermaaklijk schuitpraatje, gehouden in de nachtschuit van Amsterdam op Utrecht over de nieuwe Evangelische gezangen.
- „ 5 Floreenplichtigen te Kollum verkiezen een tweeden schoolmeester.

1807.

- Jan. 8 De dissenters vergaderen in de herberg te Parrega over het al of niet afstaan van den toren aan de Herv. Gemeente aldaar.
- „ 15 De floreenplichtigen van St. Jansga c.a. confereeren in de kerk over het al of niet verkoopen van de kerkelaan gelegen in de Grie van de 35e stelle aldaar. De verkoop had plaats 2 Maart 1807.
- „ 17 Verschenen bij W. Zuidema te Leeuwarden: I. Het leven van Benjamin Franklin door Ds. W. Reddingius te Dronrijp: II. Uitlegkundig handboek des N. T. door Ds. G. B. Reddingius te Schildwolde. Oproeping van sollicitanten voor de post van schoolmeester, kosten en voorzanger te Wons, wegens het overlijden van D. H. Robijn, tractement 200 car. gl., vrije woning en schoolpenningen.
- „ 18 Overleden te Leeuwarden Neeltje Zijlstra, wed. van wijlen den kunstschilder Sietse Nicolai Roelofs.
- „ 19 Floreenplichtigen van Rinsumageest vergaderen over het afbreken der oude school en den opbouw eener nieuwe.
- „ 24 Verschenen bij M. v. d. Plaats te Harlingen: Redevoering over de voortreffelijkheid van de inenting der koepokken, uitgesproken aldaar door Dr. Leonardus Popta.
- „ 26 De nieuw opgerichte gewapende burgerwacht te Leeuwarden beëedigd in den Aarnsentuin. Inschrijving ten Raadhuize te Leeuwarden ten bate van het door ontploffing geëisterde Leiden.
- „ 28 D. Benoist, tapissier te Leeuwarden beveelt zijn behangsels aan om geheele vertrekken uit één stuk te behangen, voorstellende: Zwitsersche landschappen, Romeinsche bosschen, bergwerken met watervallen, tempels en ruines.
- „ 31 Verschenen bij C. van Corcum: Iets over de Ev. gezangen in zamenspraken.
- Febr. 5 Verhuring der kerkeplaats te Eernewoude, groot 27 pondematen, aanbesteding van het verplaatsen en verbouwen der school aldaar.
- „ 8 Overleden te Leeuwarden Dirk van Gurkom, oud-scherpeter van Friesland, oud 80 jaar.
- „ 10 Floreenplichtigen beraadslagen over den herbouw der pastorie te Spannum.
- Maart 7 Te koop op het kerkhof te Hartwerd 15000 heele, oude Friesche steen, 12000 dito halve. De firma Suringar heeft de Friesch groen-fabriek te Leeuwarden van wijlen Salvus Posthumus overgenomen.

1807.

- Maart 28 Verschenen bij J. Seidel te Leeuwarden: Fransche en Nederduitsche spraakunst door T. L. B. Rameau, kostschoolhouder aldaar.
- April 4 Verschenen bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: Aanmerkingen over de verhandeling van Ds. A. Bruining te Pietersbierum, getiteld: De leer der verzoening naar den Bijbel, door Ds. J. v. Assen te Harlingen.
- „ 9 W. Guerin en zijn echtgenoot Wilhelmina Sophia van Eberstein, benevens Ottilie Juliana Margaretha van Eberstein aanvaarden als erfgenamen van Sicco Douwe van Aylva, overleden op Hania-State onder Holwerd diens nalatenschap onder beneficie van inventaris.
- „ 11 Overleden te Leeuwarden Hendrikus Feijens, steen- en beeldhouwer aldaar. Verschenen bij D. Romar te Franeker: Brief aan den hoogleeraar J. A. Lotze en antwoord op het libel, geplaatst in de Hedendaagsche vaderlandsche bibliotheek van kunst en smaak (1807) door Ds. Albert Bruining te Pietersbierum.
- „ 13 Boelgoed op Mariënburg achter de Hoven te Leeuwarden, zijnde het sterfhuis van Harmanus Balk, in leven oud vroedschap der stad, overl. 12 Febr. 1807, broeder van Rebekka Balk (overl. 14 April 1807), die gehuwd was met den old schepen Jouke Andeles.
- „ 14 Aanbesteed het bouwen van een nieuwen spitsen toren te Raard.
- „ 29 Oproeping van sollicitanten voor den post van schoolmeester, koster en voorzanger te Makkinga, tractement 95 gl. boven de schoolpenningen.
- „ 30 Verkoop van 3½ pondematen lands, genaamd de Moordakker onder Jorwert. Aanbesteed het afbreken van het oude en wederopbouwen van een nieuw rechthuis te Joure.
- Mei 9 Finale palmslag van Rinia-State even buiten Stiens, bewoond door Harmannus Balk, geboden 7000 car. gl.
- „ 12 C. L. van Altena vestigt zijn uitgeverszaak op de hoek van de Nieuwe Steeg, tegenover de Nieuwe Pijp te Leeuwarden.
- „ 15 Staatsraad Mr. H. L. Wichers installeert het nieuwe provinciaal bestuur, als landdrost R. L. van Andringa de Kempnaer, als secret.-generaal Mr. M. Ypeij, als kwartierdrosten S. M. Lycklama à Nijeholt, B. W. van Welderen Rengers en G. F. van Asbeck, en als assessoren P. Wierdsma, Mr. J. J. Bergsma, P. Fontein, D. G. Manger en H. v. Sminia.

1807.

- Mei 23 Verschenen bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: Het ongegronde van sommige vooroordeelen tegen het Evang. Gezangboek. Finale palmslag van herberg en huizinge Het Groot Klooster naast de Bagijnekerk aldaar.
- „ 30 Verkoop der afbraak van het gesloopte Rinia-State te Stiens. Verschenen: H. Potter, Lotgevallen en ontmoetingen op een mislukte reis naar Kaap de Goede Hoop (1804—1806).
- Juni 11 Verkoop der zathe Groot Laquaart onder Tzum, groot 78 pondematen greide en 28 dito bouwland, geboden per pondemaat 161 car. gl. 15 st. Het bouwen van een nieuwe school te Doniaga aanbesteed, met oproeping van een schoolmeester.
- „ 22 Verkoop van Groot Mariënburg te Leeuwarden. Verschenen bij D. Romar te Franeker: Aanmerkingen over den brief van Ds. J. v. Assen over de leer der Verzoening door Ds. A. Bruining te Pietersbierum.
- „ 29 Overleden te Amsterdam Levy Moses Saul, opperrabijn der Joodsche gemeente te Leeuwarden.
- Juli 4 Ten gehoor gebracht onder directie van J. des Communes te Leeuwarden Haydn's Schöpfung, vertaald door Mr. J. Kinker.
- „ 7 Aanbesteed het leidekken van een spitsen toren te Raard.
- „ 22 Verschenen bij D. Romar te Franeker: I. Memorie voor de classis Zevenwouden in cas van revies contra H. Beijl aan de Friesche Synode; II. De Leerrede van Prof. J. A. Lotze over Rom. 5: 11 getoest aan de gezonde rede en aan de Herv. belijdenis door Prof. J. H. Regenbogen; III. Beschouwing van eenige voor godsdienst en zedelijkheid merkwaardige gebeurtenissen der 18e eeuw, van Dr. J. G. Rosenmuller, vert. door Ds. P. Koumans Brouwer te Donkerbroek.
- Sept. 1 Boelgoed van boomvruchten op Hottinga-State te Pietersbierum.
- „ 4 Ondertrouwd op Vreeswijk onder Oudeschoot W. B. Kool notaris en J. C. van Schuijlenburch.
- „ 19 Verschenen: De Hervormde kerk in gevaar wegens de Ev. gezangen of Winterreis van Jan Regtzinnig
- „ 24 Voortaan wordt Donderdags te Wolvega een koren- en botermarkt gehouden.
- Oct. 7 Verkoop van hovinge, tuinen en singels van Hania-State te Holwerd, groot 18 pondematen.

1807.

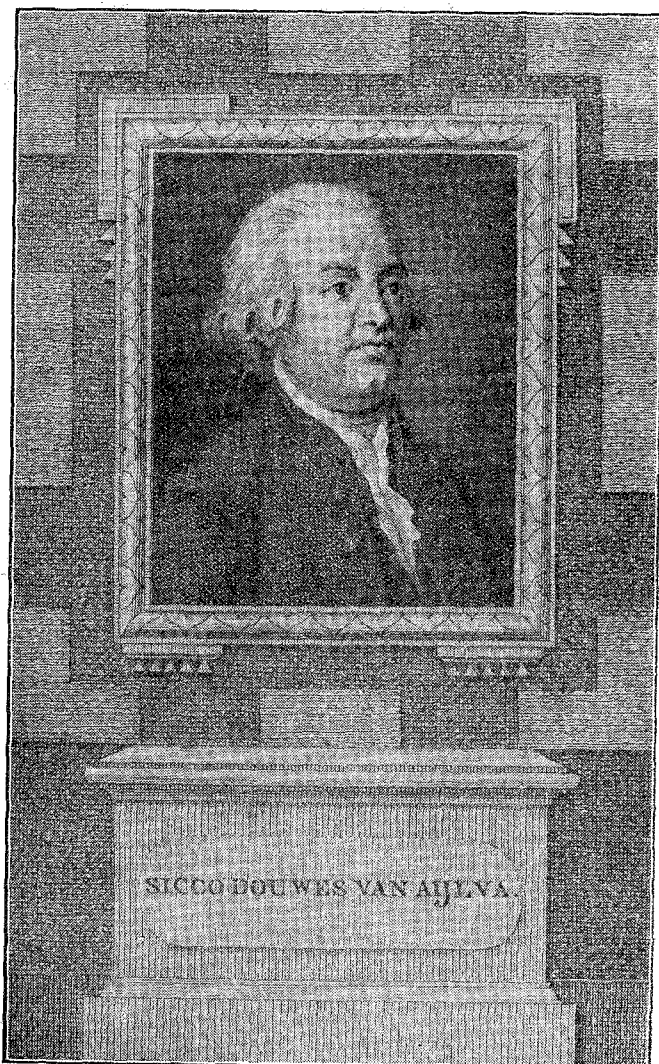
- Oct. 12 Boelgoed op Hania-State te Holwerd, o.a. van het fraaie ijzeren hek, breed 23 voeten, met zijn 4 steenen pilaren, een fraaie steenen met beelden uitgehouwen vaas, hoog ruim 3 voeten, een zonnewijzer op steenen voet.
- „ 26 De afbraak van den toren te Hantum aanbesteed, verkoop van 1500 ton tufsteen.
- Nov. 4 Aan de poorten te Harlingen worden in witgeverfde kastjes schellen gehangen, waarmede men den poortwachter een sein kan geven.
- „ 10 Floreenplichtigen beraadslagen over de groote bouwvalligheid van den toren te Foudgum.
- „ 14 Een tuinman op Andringa-State onder Marssum gevraagd.
- „ 16 De van ouds beroemde glasfabriek aan de groote Zijlroede te Makkum op afbraak verkocht.
- Dec. 1 Jacob Andringa te Leeuwarden wordt provisioneel koper van de Louwsmeer onder Tietjerk, groot 171 pondem. voor 1155 goudgulden.
- „ 5 Te koop bij M. S. Terpstra, schooldienaar te Lutkewierum. 3 solennee clavechordiums. Te koop de schoone huizinge Het Oud Raadhuis op het Aardewaltje te Leeuwarden.
- „ 22 Verkoop der heerenhuizinge, hof en singels genaamd De Spijker, in de bureu van Ternaard.
- „ 31 Overleden te Heeg Magdalena Catharina van Harinxma thoe Heech, wed. J. C. Hanekamp, oud 71 jaar.

1808.

- Jan. 2 Gerson Leon geëxamineerd kies- en tandmeester op de hoek van de Pijlsteeg te Leeuwarden, waar zijn bord uithangt, waarschuwt tegen de omzwervende kwakzalvers, die zeggen dat zij stadstandmeester zijn. Twee leden der Leeuwarder burgerwacht H. Haardorf en W. Morra worden bij de groote parade door de kapiteins voor 't front geleid en ontvangen van kolonel Beekkerk een sabel ten geschenke wegens hun kloek gedrag als schildwacht. De eerste door het beletten van 5 woedende deserteurs in hun vlucht 28 Maart 1807), de tweede door het ontdekken van muurbraak aan het blokhuis door eenige gevangenen (3 Dec. 1807).
- „ 6 Aanbesteed het afbreken van de kerk te Foudgum.
- „ 23 Daar de graftombe in het kerkchoor te Tjerkwerd, die te gissen uit de overblijfselen der wapens daarop in 1796 overgelaten, tot de familie Camminga of Donia heeft be-

1808.

hoord, geheel vervallen is en dreigt in te storten, worden rechthebbenden opgeroepen om zich aan te melden tot her-

- stel, daar anders tot amoveering zal worden overgegaan.
- Jan. 26 Verkoop der boeken, platen en rariteiten van den kunst-
schilder A. van der Poort te Leeuwarden.

1808.

- Jan. 27 Floreenplichtigen van Hallum vergaderen over het al of niet herstellen van het kerkorgel, dat in 1804 door het instorten van den toren is vernield, of het aankoopen van een nieuw orgel.
- „ 28 Aanbesteed het afbreken eener oude school en het bouwen van 3 nieuwe scholen onder één dak te Joure.
- Febr. 1 Aanbesteed het afbreken der oude school te IJlst en het opbouwen van een nieuwe school.
- „ 6 Te koop de buitenplaats Woelwijk onder Tietjerk, laatst bewoond door Albert Rinnerts van der Bij.
- „ 7 Overleden te Leeuwarden Julius Mathijs van Beijma thoe Kingma, van 1745—93 secretaris van het college ter admiraliteit in Friesland.
- „ 15 Ange Bacigaloupi vertoont te Leeuwarden 2 wassen beelden, vervaardigd door Prof. Clement Susine te Florence, waarin men alle inwendige organen van het menschelijk lichaam ziet. De geneeskundige commissie, onder praesidium van Dr. Vitranga Coulon, beveelt dit kabinet aan en laat daarin op 24 Febr. een anatomische les houden door haar medelid Dr. Ens.
- „ 20 Aagtje Ijsbrands, of de Friesche boerinne, ien beschrijvinge ven har wonderlyk character, en dat ven har Vrue-
nen, en volle ven har bekenden, bizonder Laezen wurdig vor Boere Zjaonnen en Dogters, Feinten en Fammen, schoon het oek ta leering en vermaak, ven Stetjers tjinje ken. Dit zeldzam stikje der ven is dy twade Druk (wyls dy eerste net meer te krygen wier) nou te bekomen vor toalf Stoeren, by R. Brandsma, Boekdrukker en Verkaeper te Snits, en by P. Brantsma, Boekverkaeper te Ljouwert, in de graete Heegstriete.
- Maart 5 E. W. van Breest Smallenburg en E. F. Wierdsma continueeren de drukkerij en boekhandel van Wed. W. Wigeri op de Kelders in den Rotterdamschen Erasmus te Leeuwarden.
- „ 13 Overleden Samuel Jean Renaud, leeraar bij de Waalsche gemeente te Leeuwarden, oud 71 jaar, gehuwd met W. B. van Bronkhorst. Zij die zich engageeren in den zeedienst komen in het werfhuus De Botersloep te Harlingen.
- „ 23 Overleden op Vogelzang te Veenklooster Gerard Jan de Kempenaer.

1808.

- Maart 30 Overleden Pieter IJmes Tichelaar, steentje- en schotel-fabrikant te Makkum, oud 81 jaar, gehuwd met Grietje Jelmers.
- April 2 Catalogi der nutsbibliotheek te Bolsward, opgericht in 1804 gratis te verkrijgen op de z.g.n. Capel.
- „ 11 Vogelzang te Veenklooster bewoond door Wilhelmus Strik en Dorothea Carolina Wilhelmina Katwinkel.
- „ 14 Aanbesteed het afbreken van een gedeelte der oude en wederopbouwen der Doopsgezinde kerk te Bolsward.
- „ 21 Verkoop der bierbrouwerij op den Dijk binnen Dokkum van wijlen H. IJ. v. d. Werff, old vroedsman, geb. *f* 2756.
- „ 26 Verkoop van het hornleger Donia-State met de Spekpolle daarachter, groot $1\frac{1}{4}$ pondematen, onder Hallum aan den Doniaweg met daarop staande afgebrande huizinge. Over leden Jan Zeper, vader van Pier Zeper, burgemeester van Leeuwarden, op het landgoed Hahn in Oldenburg.
- „ 29 Ondertrouwd Jelle Banga, Med. Dr. en T. v. d. Kooi te Franeker.
- Mei 7 Aanbesteed het afbreken van een gedeelte van Camstra-State en het repareeren der boerenhuizinge daarbij staande te Wijtgaard. Oppericht te Harlingen een compact van onderlinge zee-assurantie voor buitenschippers en reeders
- „ 11 Verkoop van het pan- en estrikwerk van Wed. P. J. Perzijn te Harlingen aan de voorzijde van de Rozengracht aldaar. Orgelinwijding in de R.K. Kerk te Joure met een feestrede over Rom. 12: 4, 5 door pastoor J. W. A. Mulder te Steenwijkerwold en in tegenwoordigheid van den deken te Sneek en de pastoors Franc Mulder te Kuinre en Nic. Rooswinkel te Steggerda.
- „ 23 Verkocht te Leeuwarden de bibliotheek van T. Andreae, Med. Dr. te Ferwerd, een kunstdraaibank, een oorlogschip van linie van 50 stukken, 3 electriseermachines, een telescoop van v. d. Bildt, een zonmicroscop enz., nagelaten door 's Lands Wijnroeijer W. van der Werf.
- „ 29 Overleden op Unia-State onder Marssum Jacoba Johanna de Kempenaar, echtgenoot van J. F. van Poppenhuyzen oud bijna 40 jaar.
- Juni 1 Aanbesteding van het afbreken der oude en het opbouwen van een nieuwe school te Nijega (Doniawerstal).
- „ 3 Een zathe te Parrega, groot 41 pondematen, doet in huur *f* 410, een te Schalsum, genaamd Grada, groot $96\frac{1}{2}$ pondematen *f* 501.16 st.

1808.

- Juli 12 Aanbesteed het leidekken van den nieuwen toren te Hantum.
- „ 16 Verschenen bij J. Brouwer te Leeuwarden: De verponding ding uitgerekend door H. J. Elzinga, onderwijzer en gaarder der onbeschreven middelen te Bozum.
- „ 19 Synode te Harlingen geopend met een redevoering door Ds. Alb. Reen Mentes aldaar.
- „ 26 Verkocht Hanenburg onder Tietjerk.
- Aug. 10 De inspecteur in het 4de district van den Waterstaat besteedt aan het repareeren van kerk en pastorie te Hemelum, van kapel en school te Haskerdijken.
- Sept. 16 Overleden te Heeg Jr. D. H. van Harinxma toe Heegh, collecteur en ingenieur ten dienste dezer lande, oud 90 jaar en 7 maanden.
- „ 28 Overleden te Leeuwarden Frederik Theodoor Ernst graaf van Limburg Stirum. Verschenen een afbeelding der harddraverij te Leeuwarden gehouden 2 Sept. 11., geteekend door D. A. Langendijk.
- Oct. 1 Joh. Lodema, instituteur te Leeuwarden wenscht philanthropijnsch onderwijs te geven in lees-, schrijf- en rekenkunst, Bijbelsche- en Vaderl. geschiedenis enz. ook voor desbegeerenden in psalmzingen.
- „ 6 Het departement Friesland verdeeld in 8 jachtdistricten, die ieder door een jachtofficier worden beheerd.
- „ 8 Uitgegeven bij Wiarda te Leeuwarden: Het ongegronde van sommige vooroordeelen tegen de Geref. kerk aangegeven in gesprekken.
- „ 15 Verschenen bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: Rouwklagt van Leeuwardens gemeente bij het afsterven van haaren geliefden Leeraar B. van Weemen door Ds. T. S. Beilanus te Peasens.
- „ 22 R. Ruitenschildt op het Dokkumerend te Leeuwarden begint aldaar een kaarsenmakerij.
- Nov. 6 Benoemd tot opperrabbijn der Hollandsche Hoogduitsche Joodsche gemeente te Leeuwarden S. Berestein opperrabbijn te Groningen.
- „ 19 Te koop het heerenhuis met singel, bosch enz., uitzicht hebbend op het Heegermeer, van wijlen Jr. D. H. van Harinxma thoe Heegh. Verschenen bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: Herinneringen uit een leerrede ter nagedachtenis van Ds. B. v. Weemen, door Ds. A. Brink, met een gedicht van H. de Wal.

1808.

- Nov. 26 Overleden op Kamminga-State te Ferwerd Anna Elisabeth Baronesse van Echten, douairière wijlen Mr. Horatius Allard Hiddema van Knijff.
- „ 30 De erven van wijlen Pierre Chapron in leven schermmeester te Franeker repudieeren zijn nalatenschap.
- Dec. 21 Overleed te IJlst freule Theodora van Galama, 80 jaar zuster van R. E. Galama aldaar.
- „ 24 Verhuurd de herberg Allardsoog te Bakkeveen met velden, landerijen, tollen, walgelden en stalgelden der bijen. Verkocht de huize Muntenburg met de beide vleugels staande op de Weaze te Leeuwarden, benevens 9 woningen in de Blokhuissteeg, geheeten Munteburen, alles eigendom van wijlen Mr. G. C. Gonggrijp.

1809.

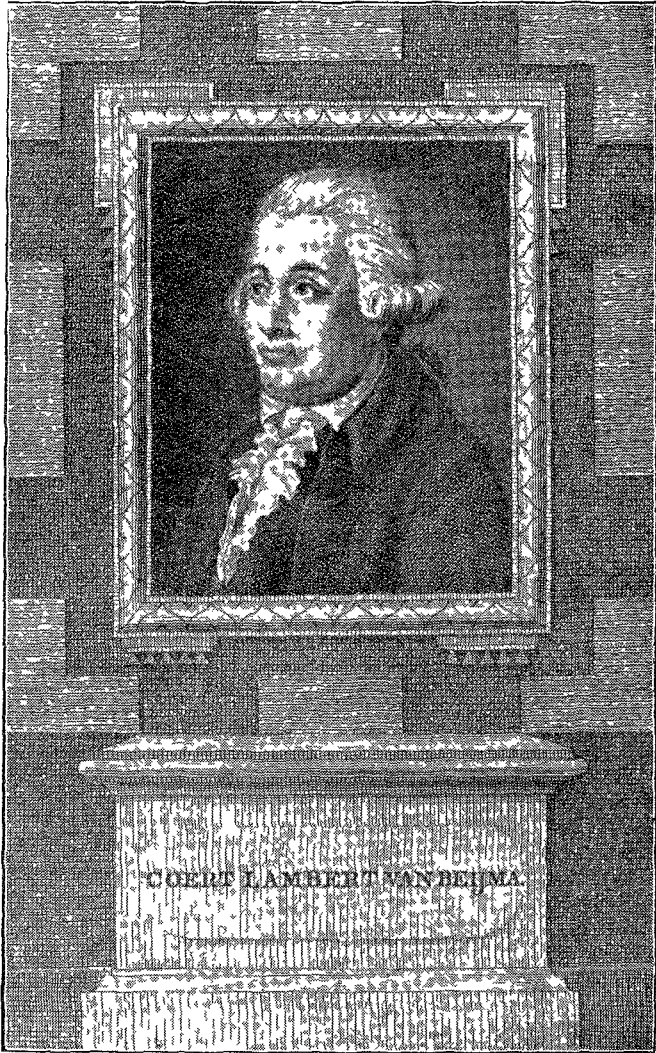
- Jan. 1 D. P. Popma wordt eigenaar van de cichoreibranderij van wijlen zijn broeder G. P. Popma te Warga. Het ambt van schoolonderwijzer te St. Anna Parochie is vacant wegens het overlijden van P. E. Kiestra.
- „ 7 Veertien personen, meest Amelander matrozen begeven zich te voet over ijs van hun eiland naar Holwerd; weldra moeten zij wegens den vloed terugkeeren en op een ijsschots hun leven trachten te redden. Na daarop een etmaal verkeerd te hebben, bereiken zij op Zondagmorgen behouden Ameland. Het dankgebed door den predikant des middags in de kerk uitgesproken is opgenomen in de Leeuw. Courant van 20 Jan. 1809.
- „ 13 Boterprijs te Leeuwarden f 20.50.
- „ 14 In de schouwburg te Leeuwarden opgevoerd: Het hanenknuppelen door A. v. Kotzebue, en tot nastuk het blijspel. Het Franeker studentenleven.
- „ 18 Hardrijderij op schaatsen te Sneek om een gouden horloge en een zilveren tabaksdoos. Een halve compagnie gewapende burgers zetten aan dit winterfeest op de stadsgracht luister bij en leiden de winnaars Atse Geerts van Terzool en Sybren Hyltjes van Deersum in triomf door de stad naar de Witte Arend, waar de prijsuitdeeling plaats heeft.
- „ 19 Ter verkoop gepresenteerd de diaconie-grie te Rotsterhaule in 5 perceelen.
- „ 20 Verschenen bij W. Zuidema te Groningen: Kleine Schriften tot uitlegging der H. Schrift, bewerkt door Ds. W. G. Reddingius te Dronrijp, Ds. J. C. Metzlar te Harlingen, Ds. A. Adriani te Doktum en T. Radsma te Hempens.

1809.

- Jan. 21 Hardrijderij van 64 ongehuwde vrouwen te Leeuwarden om een gouden oorijzer en een streng gitten in goud met kroontje, gewonnen door Haukje Gerrits te Veenwouden en Mayke Meijes te Heeg, op een baan lang 38 Koningsroeden, afgelegd in pl.m. 12 seconden.
- „ 23 De Parnassim der Hollandsche Hoogduitsche gemeente te Leeuwarden besteden aan het afbreken en weer opbouwen van het huis naast de kerk in de Sacramentstraat.
- „ 25 Verschenen bij C. L. van Altena te Leeuwarden: En ves in het Boerevrys op het Reedryden van 64 fammen, opsteld trog Joh. Rienks te Hallum.
- Febr. 3 Sollicitanten opgeroepen voor de betrekking van zetschipper op het beurtschip van Sneek op Rotterdam, salaris f 400.
- „ 5 Verschenen bij A. B. Saakes te Amsterdam: Wandelingen en kleine reizen door sommige gedeelten van het Vaderland, door H. Potter, dl. I met platen, zijnde wandelingen door Frieslands Noordhoek.
- „ 9 Verkocht de Hempenser polder, groot 275 pondematen, doende f 1200 huur per jaar.
- „ 15 Overleden op Meirzicht te Wyckel Mr. Phoceus Hermanus van Kolde.
- „ 23 Door de departementale commissie van geneeskundig onderzoek in Friesland geëxamineerd en gepromoveerd tot apotheker K. Eekma te Sneek met een buitengewoon diploma.
- April 5 Verkocht een huizinge, van ouds de Preekstoel genaamd. staande aan de Stadsvesten van Harlingen, bij onderscheidene huurders tot 12 Mei gebruikt voor f 60 in het jaar.
- „ 7 Verschenen te Leeuwarden: Mengeldichtjes geschikt tot voorschriften voor de schooljeugd, door Ds. T. C. H. Beilanus te Peasens.
- „ 10 Te koop de stal en wagenhuis met 3 pondematen lands van het voormalige Rinia-State te Stiens.
- „ 14 De floreenplichtigen van Abbega beraadslagen over de hernieuwing van kerk en toren.
- „ 19 Aanbestede het uitwegen van alle oude palen en het achteroverwerken van den aarden wal te Staveren.
- „ 30 Verschenen te Leeuwarden: Drie redevoeringen over Leidens ramp, Hollands watersnood, en het eindigen der 18e eeuw door Ds. J. Brouwer te Leeuwarden. Verkoop van het vee der zathe Blankendolfs Slot onder Scharnegoutum.

1809.

Mei 5 Auctie te Leeuwarden der boeken van Ds Beckering te IJsbrechtum

- .. 12 Te koop de tappendij „Het Robijntje rust’ op het Witveld onder Oostermeer De geoctionjeerde veerschippers van Ferweid op Leeuwarden hebben hun kwartier bij den

1809.

- koperslager E. Leensma bij de dubbelde Pijp te Leeuwarden.
- Mei 13 Te koop de nieuwe garenfabriek van W. Bos en P. Willemssen te Franeker.
- .. 26 Gerrit Roukes, brander op het Schoenmakersperk te Leeuwarden bericht, dat de jenever per aam f 8 is opgeslagen.
- .. 30 Boelgoed ten sterfhuize van douairière van Knyff op Kamminga-State te Ferwerd. Boekenauctie te Franeker van J. Schurer, chirurgijn en pedel der academie.
- Juni 1 A. van Steenderen, onderwijzer te Harlingen, geeft 's avonds in het lokaal van Blocqueville op de Schritzen rekenonderwijs aan jongejuifers.
- .. 9 Boterprijs te Leeuwarden f 32.
- .. 13 Verschenen te Sneek: Leerrede over Psalm 50:14—17 van Ds. P. W. Feenstra aldaar, en: Lucae Fockens, Elegia ad senem octogenarium T. B. de Blau.
- .. 14 J. W. Brouwer en P. Wiarda te Leeuwarden geven uit: Bijdragen tot bevordering van de kennis en verbetering van den openbaren godsdienst, het leeraarsambt en kerkelijk bestuur, zijnde een vervolg op het Magazijn voor den openbaren godsdienst, voormaals te Sneek uitgekomen.
- .. 23 Te koop een koolkleed groot 408 el, een schoonmakerskleed van 90 el met 3 draagkleeden en daarbij behorende gereedschappen.
- .. 25 Te koop 10 pondematen te velde staand koolzaad aan den stadssingel buiten Leeuwarden, te bevragen bij J. F. van Poppenhuyzen op Unia-State te Marssum.
- .. 27 Aanbesteding in de herberg de Ridder van St. Joris te Engelum van eenige reparatiën aan den toren aldaar.
- Juli 11 Te koop 5 pondematen te velde staand koolzaad aan de Potmarge bij Leeuwarden. Aanbesteed het bouwen van een dorpschool te Noordwolde.
- .. 26 Aanbesteding in het rechthuis te Kollum der verhooging en verzwaring van 700 roeden zeedijk bij Munnekezijl.
- Aug. 14 Verkoop van 10 pondematen te veldstaande boekweit bij de Klinse van Jhr. A. J. van Sminia te Oudkerk.
- .. 16 Overleden te Huizum Jhr. Bartel Douma Tjalling van Sixma, de laatste mannelijke afstammeling van zijn geslacht echtgenoot van Fokel Berber van Beyma.

1809.

- Sept. 5 Samenkomst te 9 uur van al de leden der dissentieerende kerkgemeenschappen van Hieslum om zich te verklaren of zij den toren van het dorp willen afstaan, en te 10 uur van de Herv. floreenplichtigen om te debereeren over de bouwvalligheid van kerk en toren.
- „ 8 Verschillende gemeentebesturen in Friesland loven een premie van f 150 uit aan hen, die als vrijwilligers willen dienen in het Friesche bataillon, dat zich heeft gevormd.
- „ 13 Op de buitenplaats van den hr. van Lijnden te Beetsterzwaag bloeit een Amerikaansche aloë met een stengel van 23 voet.
- „ 25 Verkocht bij Romar en van der Sluis te Leeuwarden de bibliotheek van A. Wassenberg, apotheker te Leeuwarden en Ds. A. de Haan te Dokkum, benevens 20 schilderijen in olieverf, een Boerhaveaansche stoof, een electriseermachine, een zonmicroscop, 2 stukjes kanon en een illumineerkas. Verhuring in het diakonieweeshuis te Makkum der landen afkomstig van 't fonds, geproflueerd uit de gewezen belasting op het klein gemaal.
- „ 27 Verkocht 12 pondematen bouwland gelegen onder Britzum, voormaals Lettinga-State genaamd.
- Oct. 17 Bij auctie verkocht 30 schilderijen in olieverf door den boekhandelaar D. van der Sluis, te Leeuwarden.
- „ 28 Verhuurd voor 6 jaar „de heilige kamp” nabij Beetgum.
- „ 30 De floreenplichtigen van Rijperkerk debereeren in de dorpskerk aldaar over het aanleggen van een rijdweg langs de Slachte van Hardegarijp naar Rijperkerk.
- Nov. 16 Het Nutsdepartement te Heerenveen viert het 25-jarig bestaan der Maatschappij in de Herv. kerk met een redevoering van Mr. Idzerd Eekma van Leeuwarden en het zingen van liederen, gedicht door Mr. J. van Haeften te Heerenveen.
- „ 17 Te Leeuwarden gedrukt het silhouet van wijlen Ds. B. v. Weemen aldaar.
- Dec. 3 Andringa-State te Oldeboorn bewoond door Jhr. T. M. Lycklama à Nijeholt.
- „ 9 Op den singel van Orksma-State te Menaldum 112 zware iepen verkocht.
- „ 22 Verkocht de huizinge en pottenbakkerij genaamd het Jousterverhuis op het Kleinzand te Sneek.

1810.

- Jan. 2 Te Sneek opgericht een departement van 66 leden ten bate van het blindeninstituut te Groningen.
- .. 5 Aanbesteed het afbreken van een gedeelte van den toren te Midlum en het maken van een nieuwen spits.
- .. 16 Verkoop van 60 ekien op den singel van Unia-State te Rinsumageest.
- Febr. 5 Verkocht Kamminga-State te Ferwerd.
- .. 15 Des nachts verlaat Wytze Idszinga, schoolmeester en dorprechter te Langezwaag zijn woonplaats, zonder orde op zaken te stellen, weshalve hij door baljuw en gerechte van het 6de district wordt ingedaagd. Bij den schuutmaker Teunis Lykles te Gorredijk te koop een tjalk, groot 70, wijd 16 voet en hol op zijn uitwatering $7\frac{1}{2}$ voet, met lange dekken en hek, en van boven op zijn buitenvaarders afgetimmerd.
- Maart 24 Overleden op Groot Herema te Sweins Vrouwe Lemilia Wiskia van Scheltinga, echtgenoot van J. de Swart, oud 30 jaar.
- April 13 Verkocht de oude weverij met 2 weefgetouwen van Harmen Hendriks te Pingjum. Bij wed. H. Post te Leeuwarden verschenen: Nagedachtenis van Ds. A. Brink aldaar, door deszelfs neef M. H.
- .. 18 De rentmeester der domeinen, afkomstig van den Vorst van Nassau, verhuurt den Prinsetuin te Leeuwarden voor 6 jaar.
- .. 26 Verschenen bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: Dichtregelen bij den dood van Ds. Alb. Brink door Gabinus de Wal.
- .. 27 Overleden op Veenwijk te Oudeschoot Epke Roos van Bienema, gehuwd met Sara Susanna Bergsma.
- .. 28 Aanbesteed het afbreken der oude en het opbouwen eener nieuwe kerk te St. Johannesga. Besloten tot bouw eener nieuwe school te Oldelamer en tot afbraak der oude.
- Mei 1 F. W. v. B. Smallenburg vestigt zich met zijn drukkerij, boek- en papierwinkel op het Kleinzand te Sneek.
- .. 4 Verschenen bij Post te Leeuwarden: Gedachte bij de uitvaart van Ds. A. Brink.
- .. 6 Camminga-State te Ferwerd bij afbraak te koop.
- .. 9 Verkoop der bibliotheek van Prof. J. H. Swildens te Franeker.
- .. 18 Verkoop van Rustenburg, gelegen bij het Ouddeel onder Tietjerk, bij Nutte Hedzers in gebruik.

1810.

- Mei 25 W. H. Suringar te Leeuwarden wordt eigenaar van de Friesch Groen fabriek aldaar, eerst toebehoorende aan Salvus Posthumus.
- „ 26 Bij afbraak verkocht het wachthuisje aan den Cammingaburg te Leeuwarden.
- „ 29 Aanbesteed het bouwen van een steenen kruitkelder bij de kustbatterij te Oostmahorn.
- Juni 2 De floreenplichtigen van Ferwerd stemmen 2 gecommiteerden tot slatting van de Elinga- of Burmaniavaart, loopende van den Heereweg, voorbij Jousma-State tot aan den hoek van de Marrumervaart.
- „ 6 Prof. S. Ens houdt te Franeker zijn oratio nauguralis over het woord van Baco: non fingendum aut excogitandum, sed inveniendum quid natura ferat vel faciat. Prof. Regenbogen draagt het rectoraat over aan Prof. H. W. Tydeman met een oratie over Marnix.
- „ 8 Verschenen bij v. d. Sluis te Leeuwarden: I Cornelii Ekama, oratio de Frisiae ingeniorum etc.; II Over de zonde en de verlossing door J. Christus, door een old ouderling der Herv. kerk.
- „ 21 De commissie van geneeskundig onderzoek waarschuwt tegen de druppen, die Auke Sipkes op het Vliet te Leeuwarden als een onfeilbaar middel tegen de koorts verkoopt, omdat zich daarin een aanzienlijke hoeveelheid arsenicum bevindt.
- Juli 6 Verschenen bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: Leerrede over Joh. 11: 35, Jezus weende, door Ds. H. N. Ferff te Bergum.
- „ 9 A. J. de Jong van Persyn R. van Nauta spreekt als leerling der Lat. school te Leeuwarden een rede uit in de Fransche kerk over ieders verplichting om zijn dichterlijk vermogen voornamelijk in zijn vaderl. taal thans uit te oefenen. En Seerp Brouwer over het kwaad en goed van de verscheidenheid der talen.
- „ 22 De muzikanten van het Fransch en Hollandsch garnizoen geven in den Prinsentuin te Leeuwarden, tijdens de kermis, een concert, entrée een zestehalf.
- „ 29 Een regiment groot 1400 man infanterie, in groot tenue en witte slopkousen, uit Leeuwarden, Sneek, Dokkum en Franeker, stelt zich in bataille voor het stadhuis te Leeuwarden. Generaal de la Prade Raimond Vivier inspecteert de manschappen en neemt hun den eed van trouw aan den keizer af. Na de gehouden toespraak roepen allen uit: „Dit

1810.

- zweer ik", en „leve de keizer", waarna de muzikanten spelen OÙ peut-on être mieux en de troepen langs den generaal defileeren.
- Aug. 2 Freerk Haijes van der Stal, kastelein in de Roskam te Franeker, laat „verjagen uit de galop" een paar zilveren sporen.
- „ 28 Floreenplichtigen van Lippenhuizen, opgeroepen door den baljuw van Opsterland, delibereeren over de reparatie der pastorie aldaar.
- Sept. 6 Het bataillon gewapende burgermacht van Leeuwarden zweert tegenover den wethouder P. Cats trouw aan den Keizer door het opsteken van het geweer, en een „leve de Keizer!" en bij monde van den luitenant Haaije Beekkerk met een „dat zweer ik."
- Oct. 1 Aanbesteed het bouwen van een Herv. pastorie te Lippenhuizen en van een nieuw klokhuis te Terwispeel, tevens van een nieuwe school en schoolhuis aldaar.
- „ 2 De boekverkooper C. L. van Altena vestigt zich op de Kelders in het huis waar de Rotterdamsche Erasmus uithangt, waar voorheen de drukkerij en boekwinkel was van de firma Smallenburg en Wierdsma.
- „ 19 Overleden op Dekema-State onder Weidum Vrouwe Aukje van Poutsma, echtgenoot van C. L. van Beijma thoe Kingma.
- „ 21 De miniatuurschilder Schmitz te Leeuwarden op de Weert boven den brouwer T. F. van der Feen beveelt zijn kunst aan. Verschenen bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: De leer der Herv. kerk naar den Heidelbergischen Catechismus door Ds. F. Liefsting te Rauwert, dl. III, en Beknopt en eenvoudig onderwijs in den godsdienst door ds. J. P. Bruinwold Riedel te Kollum.
- „ 29 Geëxamineerd door de departementale commissie van geneeskundig onderzoek in Friesland Dr. Jelle Banga te Franeker als vroedmeester en Petrus de Vries te Bolsward als heelmeeester.
- Nov. 13 Overleden te Leeuwarden Dr. Ulco Cats, 72 jaar.
- „ 26 Dr. R. Muntz, secretaris van Wonseradeel verkoopt 145 iepen, staande op den singel van Waltha-Slot te Tjerkwerd.
- „ 29 Aanbesteed de leverantie der doodvaten voor 1 jaar te Leeuwarden.
- Dec. 7 Overleden te Leeuwarden vrouwe Duconia Martena Dorothea, baronesse du Tour, geb. van Sixma.

1810.

- Dec. 14 De inspecteur in het 5de arrondissement der posten besteedt aan de postrit van Leeuwarden naar Meppel en terug, ten huize van J. Crancrinus, brievegaarder op het Heerenveen.

- „ 20 Palmslag van $2\frac{1}{2}$ pondemaat greide, de Helsdeur genaamd, onder Hallum. Verhuring voor 6 jaar om te bebouwen of tot kooltjerij te gebruiken, de singels, yester en het uitgeroeide appelhof van het oude slot Cammingaburg of het oud Blokhuis genaamd, bij Leeuwarden.

1810.

- Dec. 21 Verschenen bij H. Post te Leeuwarden: Nagedachtenis van Ds. Henricus Muntingh, overleden 8 Dec., predikant te Marrum.
- „ 25 Gouden medaille toegekend aan J. van Kammen, heelmeeester te Surhuisterveen voor het meer dan 100 personen gratis inenten, volgens Kon. Besluit van 25 Nov. 1808.

1811.

- Jan. 4 Gedrukt bij Romar te Franeker: Verzameling van plak-katen, decreten enz. onder het Keizerrijk dl. XIV, en Verhalen en bijbelsche voorbeelden, schoolleesboekje door Ds. T. Beilanus te Peasens.
- „ 9 Verpachting voor 5 jaar van de Helomasluis te Oldetrijne met genot van de schutgelden, visscherij, winkel en tap-perij. Hardrijderij te Heerenveen met 114 deelnemers, win-naar van den prijs: Tjeerd Wiebes te Heerenveen, van de premie Minne Hartmans te Terhorne.
- „ 10 Ten overstaan van den keizerl. commissaris verkocht te Harlingen 2 tjalkschepen, beidé genomen door de Fransche kaper Les Deux Frères.
- „ 11 De floreenplichtigen van Nijwier beraadslagen over een zware reparatie van de kerk.
- „ 31 Nieuw orgel ingewijd in de kerk te Hallum, maker A. van Gruisen te Leeuwarden.
- Febr. 1 De Vriesche Courant verschijnt in Fransche en Nederl. tekst op twee kolommen.
- „ 11 Floreenplichtigen te Scharnegoutum besluiten over repara-tie aan kerk en pastorie.
- „ 19 Te koop de jeneverstokerij van R. Th. Cock in de Kerke-buren te Kollum.
- „ 22 Jelte Deijes de Boer, kastelein in het Kloosterhof te Wor-kum, overkleedt kolfballen.
- Maart 8 Dr. Julius Vtringa Coulon te Leeuwarden opent in het Theatrum Anatomicum namens de Commissie van genees-kundig onderzoek zijn anatomische lessen op een manlijk lijk, voornamelijk over de deelen, die tot de ademhaling en den omloop van het bloed dienen. Voorts zal het Theatrum voor genees- en heelkundigen openstaan 's morgens van 11—12 en 's middags van 2—3 uur en hun gelegenheid ge-geven worden zich in de ontleedkunde te oefenen. Ver-schenen bij Wed. de Boy te Leeuwarden: John Arr, Een zomer in het Noorden, 2 dln. prijs f 5.16.

1811.

- Maart 22 Te koop aangeboden 50.000 pond gedroogde cichoreiwortels van wijlen den fabrikant Harmen Tol te Kollum.
- „ 24 Overleden te Leeuwarden Lamoraal Albert Aemilius Rengers oud 59 jaar.
- Mei 14 Verschenen bij v. Smalenburg te Sneek: Kleine tafels, waarin te vinden is de waarde van Fransch geld.
- „ 24 Het leesgezelschap „Tot bevordering van kunde en mensche-lievendheid” te Joure richt een weduwenfonds op.
- „ 25 Verkoop van een groote partij afbraak op het voormalige landhuis Meerenstein te Wyckel.
- „ 29 Verkocht te Harlingen het voormalig recherchevaartuig, geposteerd op de Abt.
- „ 30 Overleden te Leeuwarden Mr. Arent Johan van Glinstra, old grietman van Haskerland.
- Juni 1 Overleden te Oldeberkoop Vrouwe Hiltje Binckes wed. van wijlen Mr. Elias Wigeri, procureur-generaal van Friesland, professor juris honorarius aan de Academie te Franeker.
- „ 3 Overleden Johannes Stroband, conrector der Latijnsche scholen te Harlingen.
- „ 26 De Landbouwmaatschappij kent 4 dukaten en een geschil-derde tabaksdoos toe aan J. G. van Sytzama wegens een bericht over het bebouwen van een half morgen met Chi-neesch radijsaad.
- „ 29 De Fransche natuurvorscher Cuvier, op last van den kei-zer gezonden om de inrichtingen van onderwijs in Neder-land te bezichtigen, bezoekt het instituut van Waubert de Puiseau te Leeuwarden. De leerlingen reciteeren voor hem in het Fransch en Nederlandsch en hij verklaart dat de uitspraak van het Fransch voortreffelijk is.
- Juli 12 Verschenen bij Folkert Annes te Workum: Christelijke godgeleerdheid door J. H. Regenbogen, hoogleeraar te Franeker.
- „ 17 Floreenplichtigen delibereeren over den achterlijken staat der kerk te Wolvega.
- „ 19 Te koop de beide buitenplaatsen te Wolvega bewoond door den hr. Huguenin en Meinardus Siderius. Verkoop der zathe Pylkwier onder Huizum, groot 73 pondem. Te Leeu-warden opgevoerd Vondels' Gysbrecht door het gezelschap T. Majofski en P. J. Snoeck.

1811.

- Juli 21 Overleden de boek- en courantdrukker Johannes Seydel te Leeuwarden, oud 70 jaar, gehuwd met Amelia Judith Jansma.
- Aug. 1 De Leeuwarder en Friesche couranten worden gesupprimeerd en op last van den prefekt Verstolk wordt voortaan door D. R. Smeding en M. Kroon het departementaal dagblad uitgegeven. Voorts mogen geen journalen of annonces van verkooping en enz. worden uitgegeven zonder consent van den prefekt.
- „ 2 Floreenplichtigen delibereren over reparatie aan de kerk te Oldeberkoop.
- Sept. 15 Bij keizerlijk decreet worden in het arrondissement Leeuwarden hebbende de kantons Bergum, Buitenpost, Dokkum, Hallum, Franeker, Dronrijp en Harlingen 41 notarissen in hun ambt bevestigd, die daarna ter requisite van den substituut keizerlijken procureur den eed afleggen.
- Nov. 29 Prijs der boter te Leeuwarden f 27.10.
- Dec. 2 De kroning van Z.M. den Keizer en Koning herdacht met vlaggen der torens, publieke gebouwen en schepen. De prefekt Verstolk geeft te Leeuwarden diner aan de voornaamste burgerlijke en militaire beambten, terwijl 's avonds de welverlichte publieke gebouwen een groote menigte op straat lokken „wier vreugdegalmen een nieuw bewijs opleveren van de verknochtheid en liefde, waarmee de Vriezen voor hunnen doorlugtigen soeverein doordrongen zijn. Abraham Willems, brouwer te Harlingen, draagt zijn zaak op de Brouwersgracht aldaar over aan Wm. S. Houtsma aldaar.
- „ 5 St. Nicolaasavond, danspartij in de Stadsschuttersdoele te Leeuwarden, 's avonds 10 uur, entrée f 1. T. J. Vellinga te Harlingen geeft onderwijs in de grondbeginselen van bouw- en meetkunde.
- „ 6 J. Darmes uit Parijs, woonachtig in de Gr. Kerkstraat te Leeuwarden geeft onderwijs en zang, Spaansche en Engelsche gitaar en de Vlagoolet. J. H. F. Braak, onderwijzer te Menaldum, vraagt een jongmensch om tot onderwijzer op te leiden.
- „ 7 De twee gebouwen behoorende tot het rentambt van het Oranjewoud onder rentmeester E. Semler zullen worden verkocht.
- „ 11 Aukje Mulder, wed. van wijlen Klaas Feddes de Jongh te Franeker, biedt de helft harer voor weinige jaren ver-

1811.

- nieuwde rogmolen op de Stadswal aldaar te koop aan. In het Heerenlogement te Harlingen verkocht de houtzaagmolen c.a. van Pieter Gosses aan de trekvaart tusschen Harlingen en Franeker onder Midlum.
- Dec. 14 Verkoop van zware eiken op Camminga-State onder Oudkerk.
- „ 16 Waubert de Puisseau vraagt een 1e secondant aan zijn kostschool te Leeuwarden, kennende de 3 moderne talen, salaris 3 à 400 gl. Verkocht ten huize van Wed. Harmen Wybes te Bolsward, ten overstaan van notaris A. van der Burg te Sneek, een huizinge met gortmakerij met stalling voor 16 koeien en 4 paarden op de Gr. Dylakker te Bolsward, bewoond door Wed. Jochum Muurling, huisvrouw van Pieter Deinum, rogmolenaar te Workum en behoorende aan de 2 minderjarige kinderen Willem en Ymkjen Muurling.
- „ 17 J. A. Willinge te Oldeberkoop, gelastigde van Jhr. O. Z. van Haren verkoopt in de Dry Pylaars te Wolvega twee buitenplaatsen aldaar met verscheidene boere-erven. Prefekt J. G. Verstolk brengt namens den generaal der 31e divisie ter kennis aan de onderofficieren die zich in Friesland hebben geretireerd, en tenminste 5 veldtogten sedert 1792 hebben bijgewoond, zich onverwijld bij den generaal te vervoegeu.
- „ 19 Te Franeker verkocht het tichelwerk, door erven van wijlen J. Salverda aldaar aan de Harlinger trekvaart, gedreven.
- „ 22 Overleden W. J. Oppedijk, maire te IJlst, oud bijna 42 jr.
- „ 23 Raden der gevangenhuizen te Leeuwarden besteden de leverantie aan van 600 lopens boekweiten doppen of zoudens. Het veerschip Franeker—Sneek te koop, eigenaar Gerben Pieters. H. Coopmans te Leeuwarden biedt zich aan tot onderwijs in mathesis, algebra, landmeet- en sterrekunde.
- „ 24 Verkoop der sloopstimmerwerf met huizinge, bewoond door Jelle Jeens te Rottevalle.
- „ 27 Verkoop van de achtkante weit- en rogmolen met 2 huizingen buiten de Oosterpoort te Sneek, bij wed. van Thomas Sybolts gebruikt, geboden 12.500 car gl. M. J. de Jonge, apotheker te Sneek laat zijn apotheek verkoopen. Te koop de leerlooierij van T. Tulleners aan de Leeuwarder trekvaart te Leeuwarden.
- „ 28 De hereenigde Hollandsche tooneelsten, onder directie van H. Kup en P. de Koning, voeren te Leeuwarden op Fridolin of de Boodschap naar de IJzersmelterij, naar Schil-

1811.

ler, gevolgd door De Erfenis v. Kotzebue. Op Oudejaarsdag geven zij ten beste Het Weeshuis, naar het Duitsch, gevolgd door Schijn bedriegt, naar het Duitsch van Schröder. Verhuring der kerkeplaats Bollengdam onder Driesum, groot 53 pondem. bij Minse Dirks in gebruik.

- Dec. 29 De maire van Leeuwarden verwittigt de ingezetenen, dat voortaan de inschrijving in het register der huwelijksproclamatiën geschieden zal op iederen Vrijdag van 10—12 uur.
- „ 30 In de herberg te Rijs (G.) heeft plaats de verhuring der visscherij langs de Gaasterlandsche zeestranden, tevens geschiedt de rekening van die visscherij nopens de laatste verhuring voor geïnteresseerden.

1812.

- Jan. 1 De kamers der goud- en zilversmeden voor de gouden en zilveren werken, die wegens de nieuwe wet hun werkzaammoeten staken, zullen deze voorloopig met dezelfde stempels voortzetten, totdat de bureaux de garantie zullen zijn georganiseerd.
- „ 4 Boelgoed van eiken, linden en kastanjes op Fepema-State te IJsbrechtum.
- „ 16 Verkoop van den puiskeuken met schuur en buithuis te Hallum, gebruikt door de gendarmes.
- „ 17 De nagmaakte koffie gefabriceerd bij K. S. Siebrands te Huizum kost het pond 6 stuivers, de bloemchorei 4 stuivers en de siroop bereid uit de mangelwortel 12 stuivers.
- „ 20 W. A. Baars, instituteur te Bolsward vraagt een secondant.
- „ 29 De lichting 1810, voor Friesland bestaande uit 396 manschappen, wordt opgeroepen om 25 Febr. ten strijde te trekken.
- Febr. 4 Orgelinwijding te Midlum, leverancier van Dam te Leeuwarden.
- „ 8 Floreenplichtigen beraadslagen over den verkoop van kerkegoederen te Dronrijp wegens aanmaning van crediteuren.
- „ 14 J. H. Mattijsen op de Nieuwstad te Leeuwarden beveelt zich aan als portret- en kunstschilder.
- „ 26 Floreenplichtigen van Deinum beraadslagen over den verkoop der kerkelijke goederen wegens aanmaning van crediteuren.

1812.

- Maart 9 Boelgoed ten huize van wijlen douairière Rengers bij de Put te Leeuwarden van een groote partij fraaie porceleinen.
- „ 13 De prefekt van Friesland maakt bekend, volgens een decisie van den Keizer, dat het bereiden van siroop uit den beetwortel vrij staat en daarvoor geen vergunning noodig is evenals voor de suikerraffinadeurs. Verkocht de pannebakkerij van Fokle Geales te Workum.
- „ 24 In de Groote Kerk te Leeuwarden uitvoering der kerstcantate van J. G. Nicolai, onder leiding van den orkestmeester des Communes aldaar.
- April 8 De prefekt roept Friesche arbeiders op om te werken aan de fortificatiën van den Helder en Texel tegen goede betaling en huisvesting in barakken van riet.
- Mei 8 Dirk Stelwagen, Tjebbe Cornelis Peijzel en Hendrik Ayzes Hemminger krijgen van den minister van manufakturen en koophandel toestemming om in Holwerd een fabriek op te richten ter bereiding van suiker uit den mangelwortel onder verplichting gedurende 1812 minstens 10.000 kilo suiker te fabricceeren.
- „ 18 A. van Steenderen, kostschoolhouder te Harlingen, toegelaten door de rechtbank als translateur der Fransche en Holl. talen.
- Juni 11 Te Leeuwarden opgericht het bureau van garantie, verdeeld in twee vakken, dat van de essai en keuring en dat van het toezicht op de gekeurde goud- en zilverwerken.
- „ 12 Overleden op Toutenburg Mr. Rinso Ripperda, old raad en rentmeester der domeinen en ontvanger-generaal der consumption in Friesland.
- Aug. 3 Boelgoed ten sterfhuize van Ds. J. H. Nieuwold te Warga.
- „ 9 De zaagmolen De Poltrok op Schenkenschans onder Deinum wordt afgebroken.
- „ 15 Verkocht de buitenplaats Woelwijk onder Tietjerk, bewoond door wijlen Servaas van den Berg, keurmeester der paarden. De maire van Akkrum Vegelin van Claerbergen en van Rauwerd, van Loon, laten op 's keizers verjaardag aan de Oude Schouw 3 fraaie zijden vleugels en tuigjes verhardzeilen.
- Nov. 9 Verkocht de pretieuze inboedel van Petrus Wierdsma op de Nieuwstad te Leeuwarden, bestaande in een aanzienlijke partij oude porceleinen, koper, tin, glaswerk enz.
- „ 13 Verkocht de bosschen, wei-, hooi- en bouwlanden te Noordwolde van wijlen Marcus van Heloma te Heerenveen.

1812.

- Dec. 17 Te koop bij J. de Jong te Oldeboorn een electriseermachine met een schijf, houdende in diameter 18 duimen, alsmede de daarbij zijnde apparaten, voor 3 jaar gemaakt.
- .. 25 Een zangkoor brengt op het Kerstfeest liederen ten gehoor in de Grootte kerk te Leeuwarden.
- .. 28 Floreenplichtigen vergaderen over het voorstel tot herstel der bouwvallige pastorie te Warga.
- .. 30 In de schouwburg te Sneek opgevoerd: De Spanjaarden in Peru of de dood van Rolla, gevolgd door het blijspel: De echtgenoot kluizenaar.

1813.

- Jan. 2 Ter plegtige viering van het nieuwe jaar wordt in de schouwburg te Leeuwarden opgevoerd Het Dankoffer der kunsten of hulde aan Leeuwarden, nieuwe zinnebeeldige voorstelling van H. Kup, met geheel nieuwe decoratieve costumes, choren, muzykstukken en groot spektakel, voorafgegaan door Tot middernacht of List tegen list, blijspel naar het Fransch.
- .. 5 In de schouwburg te Leeuwarden opgevoerd: De abt de l'Epeé, gevolgd door Adriaan Brouwer en Joost Graasbeek of De vrolijke Nederlandsche schilders, nieuw blijspel met zang.
- .. 6 In de schouwburg te Sneek opgevoerd: Menschenhaat en Berouw, gevolgd door Robbert de bultenaar, geestig blijspel met zang.
- .. 16 J. L. Huber te Dronrijp bericht, dat hij een schrijven heeft ontvangen uit Koningsbergen, dat zijn oudste zoon Ulrich Herman Huber, kapitein bij het 11e regiment Keizerlijke huzaren van zijne op 5 Sept. l.l. bekomen wonden op 6 Dec. onder de vermoeienissen van den oorlog is bezweken, oud 38 jaar, nalatende een weduwe met drie kinderen, die zich in Arras bevinden.
- Febr. 2 De rector der Latijnsche school te Dokkum, K. Stort, beveelt zijn school bij ouders en voogden aan.
- .. 7 De maire en de municipale raad van Leeuwarden volgen het voorbeeld van Parijs en andere steden door 8 jagers te paard, uitgerust voor den dienst des Keizers Z.M. aan te bieden.
- .. 8 Generaal baron Deslabenrath te Leeuwarden gekomen om het bevel van het departement Friesland te aanvaarden.

1813.

- Febr 20 In de schouwburg te Leeuwarden opgevoerd Robinson Crusoe op zijn eiland, gevolgd door Teniers, blijspel met zang.
- „ 21 Er loopen geruchten door Friesland, dat de armée des Keizers verstrooid is en hij vrede moet sluiten.

- „ 25 Overleden te Bergum Hobbe Baert van Sminia, oud grietman van Tietjerksteradeel, oud 82 jaar
- Maart 8 Op den ouden prinsendaag manifesteren zeven Harlingen op de Jaagschuit te Franeker met een oranjevlag.
- „ 14 Overleden te IJlst Jonkvr Rixt Elizabeth van Galama, de laatste van het vermaard voorheen adelijk geslacht van dien naam, oud 80 jaar.
- „ 16 Opgevoerd in de schouwburg te Leeuwarden: Aballino of de groote bandiet, tooneelspel naar het Duitsch van Zschokke

1813.

- April 1 De Leeuw. Courant verschijnt met toestemming van den prefekt weer alleen in de Nederlandsche taal, maar het Dagblad van het Departement Vriesland (Journal du departement de la Frise) blijft nog tweetalig.
- „ 5 Verhuurd voor 2 jaar de waag van Kollum met woning en de tollën van de Brugsteegster brug, zijnde vastigheden der Herv. gemeente aldaar.
- Mei 1 De torenklok van Irnsum te koop gepresenteerd.
- „ 3 De prefekt van Friesland heeft in de groote zaal der prefektuur te Leeuwarden de nieuw benoemde leden van het Israëlietische consistorie der Synagoge te L. geïnstalleerd, n.l. A. J. Deen, groot-rabbijn, M. B. Adelaar en D. N. Leeuwensteen, leken. Op de toepasselijke toespraak antwoordde de groot-rabbijn, waarna de prefekt de bij de wet voorgeschreven eed afnam.
- „ 26 De entreposeur-principal der tabak in het departement Friesland belooft 100 francs aan hen, die de daders van den diefstal van 650 kilo rooktabak genaamd Cartine in den nacht tusschen 5 en 6 Mei uit een der magazijnen te Leeuwarden, aanwijzen, zoodat zij in handen van de justitie geraken, „zullende des aanbrengers naam des begerende worden verzwegen.”
- Junij 22 In de Schuttersdoelen te Leeuwarden verkocht de boekerij, manuscripten, schilderijen en rariteiten, nagelaten door Petrus Wierdsma.
- „ 23 Overleden Johannes van de Moer, maire van Sloten, gehuwd met Sara Sleeswijk, oud 60 jaar.
- Juli 6 De ontvanger der douanen te Harlingen verkoopt 540 balen koffie.
- Aug. 10 Friesche studenten in de theologie, geboren in 1793—1795, die vrijstelling verlangen van de conscriptie vervoegen zich met de vereischte bezwaren in de kosterij der groote kerk te Leeuwarden bij de deputaten der Herv. Synode in Friesland.
- „ 11 Verkocht een „superbe” graverij, groot 40 pondematen, nagelaten door Willem Pander te Follega, met vergraven en onvergraven klijnland, wateren en het gewas, 3 trekkers-tenten en verdere turfmakersgereedschappen.
- „ 13 Boterprijs te Leeuwarden *f* 17.50; een lopen tarwe *f* 12; een last rogge *f* 174.
- „ 14 De Schierstins te Veenwouden verkocht.

1813.

- Aug. 15 De maire W. Olivier te Sneek laat op Zondag verhardzeilen ter opluistering van 's Keizers verjaardag 3 fraaie beschilderde zijden vleugels met zilveren scheerhouten en tuigjes.
- Sept. 16 Verkoop van vruchten op Epema-State te Ijsbrechtum.
- Oct. 5 Verkocht de buitenplaats Toutenburg van Jhr. R. Ripperda onder Rijperkerk; de inboedel 2 November.
- „ 21 De kerkvoogden van Schalsum en de prebendarius van het Heere Gerritsleen verhuren een zathe en landen met hui- zinge en schuur gelegen te Hijmert onder Burgwert, groot 80 pondematen.
- „ 22 Verhuring van de zathe Boelema-State te Stiens, groot 42½ pondematen, toebehoorende aan het Ritske Boelema- Gasthuis te Leeuwarden.
- „ 26 Verschenen bij R. J. Schierbeek te Groningen: I Leer- redenen voor jongelieden door Ds. A. Verwijs te Dokkum, II. Licentius of de onberaden zoon, een zedelijk verhaal door Ds. F. C. K. Beilanus te Peasens.
- „ 30 Verkocht in het lokaal bij den Hortus der gesupprimeerde Akademie te Franeker de planten, zoo warme als oran- gerie-gewassen in dien hortus; de catalogus te bekomen bij den boekhandelaar D. Romar aldaar.
- Nov. 5 De heerlijke zathe het Waanvliet aan de trekvaart naar Bolsward onder Workum groot 113 pondematen wordt ge- bruikt door de mede-eigenares Wed. Douwe Atses voor een jaarlijksche huur van f 700.
- „ 11 De voogden van het St. Anthony Gasthuis te Bolsward verhuren in de vergaderkamer van het gesticht, ten over- staan van G. S. Rolsma, keizerlijk notaris, 3 zathen: een te Weagens onder Winsum (53 pondematen), een te Ex- morra (65 pondematen) en Groot Ecquarda onder Bols- ward (101½ pondematen).
- „ 14 Vele vluchtende douanen komen te Dokkum. Een gendarme te paard gelast de brigade gendarmerie te Workum om de stad te ontruimen.
- „ 16 Meekma-State onder Ferwerd bij afbraak verkocht. De Fransche douanen verlaten op schepen Makkum en Wor- kum.
- „ 18 Prefekt Verstolk legt zijn ambt neer. De eerste kozakken verschijnen te Leeuwarden onder aanvoering van hetman Jesouw Rebreef. Het gezag berust in Friesland bij Gerrit Ferdinand baron van Asbeck.

1813.

- Nov. 23 Overleden te Leeuwarden Isaac Salomon Duparc, secretaris der Nederl. Israelietische hoofdsynagoge aldaar. Verschenen bij W. Zuidema te Groningen: Feestboekjen, een geschrift voor het volk door F. A. Krummacher, uit het Duitsch door Ds. T. E. Mebius te Beers en Ds. W. G. Reddingius te Bierum.
- „ 24 Verschenen bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: Russisch en Hollandsch Woordenboek, 8 st.
- Dec. 1 De oproep in de kerken tot vrijwillige dienstneming voor de vaderl. zaak wordt beantwoord te Heerenveen door 14, te Joure door 13, te Tjalleberd door 8 vrijwilligers.
- „ 2 Het algemeen bestuur der Vereenigde Nederl. benoemt Hector van Sminia en Ennius Harmen Bergsma tot commissarissen-generaal van Friesland.
- „ 4 De tijding van den intocht van den Prins in den Haag wordt te Leeuwarden vernomen.
- „ 8 Heel Dokkum loopt uit om de nationale garde te zien, die onder commando van luitenant-kolonel Hajo Beekkerk per jaagschuit van Leeuwarden naar Delfzijl gaat.
- „ 10 Dr. H. Gonggrijp te Leeuwarden publiceert in de Leeuwarder Courant, dat de geruchten, die jarenlang aangaande hem geloopt hebben als zou hij bij de verplaatsing der lijken van het huis van Oranje in de Groote kerk aan menschonteerende en schandelijke buitensporigheden aan de beenderen zich hebben schuldig gemaakt, laster zijn; hij looft 100 ducaten uit aan dengene die kan aantoonen, dat hij bij dit voorval tegenwoordig is geweest. Bij J. W. Brouwer te Leeuwarden zijn te bekomen: een dichtstuk getiteld Aan het volk van Nederland, en oranjelinten met gedrukte deviezen.
- „ 11 Uitgegeven bij F. W. van Smalenburg te Sneek: Welke gevoelens en hoedanig gedrag betamen den Christen in tijden van oorlog en verandering van zaken in zijn vaderland, leerrede over Hand. 21:14b door Ds. Visser te IJsbrechtum.
- „ 12 Het Friesche volk stroomt kerkwaarts om den dankstond bij te wonen voor de verlossing van het Fransche juk.
- „ 19 Overleden in het hospitaal te Landau Edo Alma Bouricius van Idema uit Heerenveen, student, 21 Mei 1813 als garde d'honneur door den prefect van Friesland gedesigneerd, 19½ jaar oud.

1813.

- Dec. 21 Verschenen bij wed. van Altena te Leeuwarden: De verzen, uitgesproken in de nutsvergadering te Leeuwarden op 8 Dec., getiteld: „Aan Nederland”.
- „ 22 H. W. Schut, goudsmid bij de Kettingbrug te Leeuwarden verkoopt kleine gouden medailles met beeltenis van Z.M. Koning Willem I, geschikt voor heeren om op een lint en voor dames in een medaillon te dragen.
- „ 24 Verkocht de oude cichoreibranderij met huis van Douwe Pieters Popma te Warga.
- „ 27 In het schippershuis te Makkum verkocht de kerk van Idzegahuizen, bij afbraak en het torenuurwerk.
- „ 29 Uitgegeven bij D. van der Sluis te Leeuwarden: Vriesch Almanak, waarin de heilige Napoleon niet wordt gevonden, maar wel het echte beruchte lied van Wilhelmus van Nassau.
- „ 31 J. Kok, postmeester te Leeuwarden, publiceert in de Leeuwarder Courant, dat de paardenposterij tot het vervoer van brieven, couriers en reizigers op den ouden voet blijft en dat in het Posthuis aldaar onder toezicht van G. Swart en R. J. Wagenaar tien goede postpaarden, vier postillons en genoegzame rijtuigen gereed staan.

1814.

- Jan. 1 De maire, adjunct-maires en leden van den municipalen raad van Leeuwarden worden ontslagen en burgemeesteren benoemd, die zich constitueeren als de wettige regeering der stad en uit hun midden kiezen tot president Bernhardus Buma en tot secretaris Joannes ter Horst Gzn.
- „ 2 Het nieuwe stadsbestuur te Sneek benoemd, bestaande uit Willem Olivier, Izaak Vlink, Hieronimus Beck en Berend Alring.
- „ 6 De laatste troep kozakken verlaat Leeuwarden.
- „ 15 De kavallerie-kommandant J. G. van Sytzama roept de Friezen op om een corps kavallerie te formeeren ten einde de nog aanwezige Franschen te verjagen.
- „ 16 Honderd man der nationale garde onder bevel van kapitein S. F. de Haan trekt onder muziek de Hoeksterpoort te Leeuwarden uit, naar Delfzijl ter aflossing van hun wapenbroeders.
- „ 24 Gedrukt bij Wed. G. Post te Leeuwarden: Een lierzang aan Nederland, à 2 stuivers en een nieuw lied of een Oranjesnuifje aangeboden door Neerlands maagd, zeer komiek à 1 stuiver.

1814.

- Febr. 18 Van Heerenveen naar Kampen onder muziek vertrokken het 1e transport landmilitie, sterk 230 man.
- „ 21 Poulus Hyacinthus Romar, uit Franeker, zoon van den boekverkooper D. Romar, als vrijwilliger uitgetrokken, overleden in het hospitaal te Breda.
- „ 25 Gedrukt bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: De vernedering des vaderlands in 2 zangen door G. de Wal, rechter te Leeuwarden. Tevens aldaar te bekomen: Op de verlossing van Nederland en de terugkomst van eenige Friesche jongelingen, geroepen tot de eerewacht des franschen keizers door J. van Leeuwen, alsmede: Twee dichtstukjes door Ds. G. Outhuijs te Minnertsgea getiteld: Vreugde en Hoop en Vereeniging.
- „ 28 Verkocht de 100 voet hooge kerktoren te Rauwerd, waaraan veel tufsteen.
- Maart 1 Mej. A. Hoff, geb. de Jong te Leeuwarden zendt den gouden bcugel van haar oorijzer aan het stadsbestuur ten bate van 's lands defensie.
- „ 5 De erfprins van Oranje Nassau bezoekt Leeuwarden, vergezeld van den graaf van Limburg Stirum; komende van Groningen, stapt af bij baron du Tour, kerkt den volgenden dag in de Groote kerk bij Ds. Lentz, dineert met de autoriteiten op het stadhuis en zet daarna zijn reis voort naar Kampen.
- „ 7 Overleden Mr. Rudolphus Muntz, president burgemeester van Bolsward, oud 45 jaar.
- „ 8 In het Nieuwe Stadsweeshuis te Leeuwarden wordt weer de gewoonte ingevoerd om enkele weezen, die zich het best hebben gedragen een premie te geven, bestaande in een boekgeschenk. te betalen uit een fonds, dat in 1763—64 is geformeerd uit een dankoffer groot f 250, 24 April 1763 gevonden in het zakje van de weesdiakenen, toen in de kerken gedankt werd voor het herstel van den prins-erfstadhouder.
- „ 14 Te bekomen bij F. van der Laan, boekbinder te Harlingen: Een 5 tal vreugdezangen toepasselijk op de verlossing van ons vaderland door B. H. Brouwer aldaar.
- „ 18 Verschenen bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: Aanmerkingen op het stuk, geteekend Friso, gericht aan de Vriesche vrouwen en dogters en geplaatst in de Leeuw. Courant van 23 Febr.
- „ 21 Te koop de wolkammerij op Schilwijk bij de Markt te Bolsward, 40 jaar gedreven door Jan Scheltes Runia.

1814.

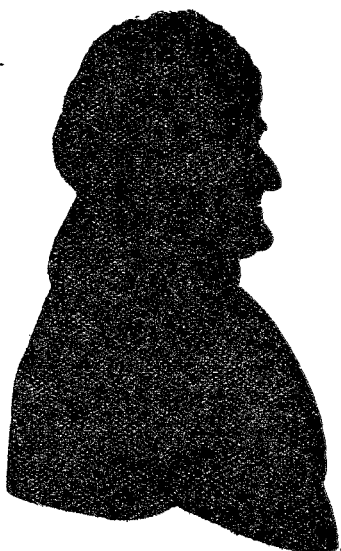
- Maart 22 Overleden te Leeuwarden Mr. Johan van Idsinga, eertijds eerste en presideerende raad in den Hove van Friesland, oud 78 jaar.
- „ 29 Directeuren van het compact van onderlinge zee-assurantie voor schippers en reeders, opgericht te Harlingen in 1808, inviteeren dezen aan dit compact deel te nemen. Overleden te Leeuwarden Mr. Johannes Henricus Voorda, oud-hoogleeraar in de rechten aan de hoogeschool te Franeker, oud 81 jaar.
- „ 30 Verschenen bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: Aan mijn Vaderland, door Mr. A. van Boelens, president van de rechtbank te Heerenveen.
- April 4 Met muziek en vreugdegejuich wordt van de pui van het Leeuwarder raadhuis afgekondigd de proclamatie des konings, dat het ontwerp der grondwet tot wet was verheven. Verkocht de linnendrukkerij, parserij en verwerij van Nicolai aan den zuidkant van Leeuwarden.
- „ 6 Klokgelui, vlaggentooi, illuminatie te Lemmer bij de afkondiging van de aanneming der grondwet.
- „ 8 Te koop de afbraak van den toren te Rauwerd bij de timmerlieden J. Jans de Rijk en H. G. Topma te Irnsum.
- „ 9 Verkoop van 300 iepen, esschen, linden, wilgen op Groot Herema onder Sweins.
- „ 11 Verschenen bij C. van Gorkum te Sneek: Eerstelingen aan mijn vaderland door Eelkje Poppes te Lemmer, en bij v. Smallenburg te Sneek: Vijftal leerredenen over de gelijkenis van den Zaadzaaier, door Ds. R. Rodenburg te IJlst.
- „ 15 Te koop een groote hoeveelheid bouwmaterialen op Meekma-State te Ferwerd. Te koop bij afbraak de cement- en loodfabriek te Workum.
- „ 16 Te koop de Schierstins te Veenwouden, in gebruik bij Daniel Gerdes Manger.
- „ 19 Verkoop der boekdrukkerij met 2 persen en allerlei lettersoorten enz. van Wed. Joh. Seydel te Leeuwarden.
- „ 21 De reeds verscheidene jaren bestaande economische soepen spijsuitdeeling te Joure verstreckte dien winter aan de armen 20819 portien.
- „ 25 Aanbesteed het verven en glasmaken van het slot Bouburg in de Z. Drachten.
- „ 26 Verkoop der jeneverstokerij van F. W. Zijlstra te Hallum.

1814.

- April 27 Groot Herema te Zweins wordt afgebroken. Te Leeuwarden teruggekeerd een detachement Friesche gardes, van de blokkade van Delfzijl en afgelost door het 5de detachement dier gardes, den 21sten derwaarts vertrokken.
- „ 28 Verkocht het tichelwerk van T. Tjallingii aan de vaart op het Vliet onder Franeker.
- Mei 4 J. Heins, apotheker te Bolsward verkoopt „het onfeilbaar middel” tegen den droes der paarden, dat reeds meer dan 70 jaar door zijn vader is gefabriceerd.
- „ 9 Verkoop der boekerij, schilderijen, platen, rariteiten, telescopen en penningen van A. Scheltinga te Harlingen.
- „ 10 Dirk Arend Evertsz, zoon van den schout te Joure, teruggekeerd van het oorlogsveld wordt door een eerewacht met schietgeweer en onder vreugdeschoten ingehaald en aan het gemeentehuis toegesproken.
- „ 23 Te Leeuwarden komt het bericht dat de vesting Delfzijl zich heeft overgegeven.
- „ 31 Verkocht 4 kanonneerbooten in de haven van Harlingen.
- Juli 16 Verkocht de neringrijke huizinge bij de Deinumner Suupmarkt te Leeuwarden: De 4 Heemskinderen. Verhuring door burgemeesteren van Dokkum der zahe: Het fluwelen kussen te Sybrandahuis.
- „ 17 Op Zondag een zilveren brandewijnskop verkaatst van wege den kastelein S. Lafleur te Minnertsga.
- Aug. 4 Bij Pieter Wodmers kastelein te Rien verkocht eenige honderden tonnen tufsteen.
- „ 5 Rapenburg of Dijkstra-State onder Huizum bij afbraak verkocht.
- „ 12 H. F. Pijttersen te Sneek maakt bekend, dat hij in het huis van zijn grootmoeder Wed. H. Pijttersen de zaak heeft overgenomen en voortzet, nl. een boendermakerij, ijzerkramerij en Neurenberger waren.
- „ 19 In de Witte Arend te Sneek verkocht de pottenbakkerij van A. Brenninkmeijer aldaar.
- „ 31 Verkocht het logement met kolfbaan, het huis en Hof Roma in de Romastraat te Harlingen, in gebruik bij Wed. A. Bolhuis.
- Sept. 1 Bij den kastelein Thomas Iedes Bijkersma op afbraak verkocht de kerk en toren van Tjallhuizum.
- „ 7 Een persoon van 30 jaar te Leeuwarden in de groote Hoogstraat weegt 470 pond, is hoog 5 voet en 11 duim en laat zich bekijken voor 6 stuivers.

1814.

- Sept. 14 Haije Beekkerk, oud-luitenant-kolonel en commandant der onlangs ontbonden nationale garde in Friesland brengt ter kennisse aan alle leden der Friesche garde, die gediend hebben in de blokkade voor Delfzijl, dat de achterstallige soldijen ten spoedigste zullen worden uitbetaald.

J. Biouwer

Jan Biouwer, Doopsgezind predikant
te Leeuwarden,
geb. 20 April 1760 te Franeker,
overl. 11 April 1822.

- „ 19 Verschenen: Opwekkingsredevoeering op de jaarvergadering van het Ned. Zendingengenootschap door Ds. J. N. Mebius te Rijperkerk en Hardegarijp, met portret
- Oct. 11 Bezoek van Koning Willem I en zijn gemalin aan Leeuwarden. Aan de Vrouwenpoort worden de paarden van de

1814.

- koets gespannen, die vervolgens door het volk wordt voortgetrokken tot aan het huis van burgemeester B. Buma, waar de vorstelijke personen logeeren.
- Oct. 12 Bezoek van Koning Willem I en zijn gemalin aan Harlingen. Een corps van 70 zeelieden onder bevel van schipper Bauke de Beer, krijgen verlof het rijtuig af te spannen en voort te trekken.
- „ 17 Vice-admiraal Verdooren, kommandant en directeur van de marine bij het noordelijk departement verkoopt te Harlingen de kanonneerboot no. 138.
- „ 26 Overleden in het St. Antonie Gasthuis te Leeuwarden Sytske van den Berg, oud 86 jaar, weduwe van den Frieschen kunst- en glasschilder Thomas H. Gongrijp.
- „ 31 Verkoop der heerlijke sathe Bornia-State en het Blauwhuis onder Marrum.
- Nov. 17 De afschudding van het Fransche juk luisterrijk te Leeuwarden herdacht met klokgelui, vlaggentooi, dankstond in de kerken en illuminatie.
- „ 17 F. Hessel te Heerenveen richt aldaar een boek- en papierwinkel op.
- Dec. 3 Verkocht in de weeskamer te Staveren het voormalige arme- of weeshuis aldaar.
- „ 7 Overleden te Buitenpost Mr. Daniel de Block van Haersma, oud grietman van Achtkarspelen.

1815.

- Jan. 30 De floreenplichtigen van Idzegahuizen beraadslagen over het al of niet herbouwen van de kerk aldaar.
- „ 31 Overleden te Birdaard Frans Laas van Burmania, gepensionneerd generaal-majoor der infanterie, oud 85 jaar.
- Febr. 7 Floreenplichtigen beraadslagen over de bouwvalligheid van den toren te Ternaard.
- „ 23 Verkocht de grond, tasscherwoning, feinthuis en loods van het in afbraak zijnde tichelwerk op het Vliet te Franeker.
- „ 25 De Schout van Mildam roept de floreenplichtigen op van Nieuwehorne om te beraadslagen over de reparatie van den kerktoren aldaar.
- Maart 15 Begrafenis van Geeske Pieters, weduwe van Harmen Pieters, oud 104½ jaar te Augustinusga.
- „ 16 Verkocht Unia-Sathe te Oenkerk, laatst bewoond door mej. Wed. Swalut.

1815.

- Maart 17 Verkocht bij kastelein Dirk Elzinga in de Terbandster Schans het landhuis van wijlen Notaris J. G. Semler met wandelbosch, grachten en muren staande op het Breedpad te Heerenveen.
- „ 25 Dekema-State te Weidum bewoond door P. J. van Beyma en G. Trip.
- April 1 Leeuwarden, Harlingen en Sneek worden aangewezen tot formeering van vrijwillige compagnieën voetvolk voor 's lands defensie.
- „ 12 Te Leeuwarden wordt een fonds gesticht om hen te beloonen die heldenmoed betoonen voor het vaderland, om gewonden, weduwen en weezen van gesneuvelden te ondersteunen en om door premies de werving van 's Lands armée te bevorderen.
- „ 19 De Leeuw. Courant bevat de namen van personen, die zich opgaven als vrijwilliger bij de compagnie Friesche jagers te voet.
- Mei 1 Te koop de zoutkeet de Witte Hand van Sicco IJzenbeek bij de Franeker pijpen te Harlingen.
- „ 10 De Amelander Lolle Gerrits Bonne te St. Jacobi-Parochie met levensgevaar uit het ijs gered door Reinder Sijmons de Haan te Tzum, treedt uit dankbaarheid voor zijn redder in dienst bij de nationale militie.
- „ 13 Drie zilveren lepels te Pingjum verkaatst.
- Juni 1 Twee dagen na den oproep is op het Raadhuis te Leeuwarden gebracht 200 pond pluksel en 1150 pond linnen, windsels en compressen voor de gewonden.
- „ 18 De eerste luitenant Albertus Lycklama à Nijeholt uit Bolsward strijdt mée te Waterloo. O.a. sneuvelen Pieter Tjebbes Westra uit Hantum, Broer Annes Broersma uit Greonterp en de tamboer Jan van Sisseren uit Heerenveen.
- „ 29 Een bataillon van 591 Friezen veroverft Le-Quesnoy, waarbij Sytse Sjoerds Loenstra uit Oostermeer sneuvelt.
- „ 30 In de Herv. kerk te Joure wordt drie dagen gewerkt door vrouwen en meisjes uit allen stand om pluksel en windsels te maken voor de gekwetsten. Verschenen: Triomf en Krijgslied der helden der menschheid bij hunne glansrijke overwinning op Bonaparte te La Belle Alliance op 18 Juni, door Ds. C. van Epen te Wolvega.
- Juli 4 De ingezetenen van de Lemmer stellen f 1180 ter beschikking van de commissie ter aanmoediging van 's Lands dienst.

1815.

- Juli 6 De onderofficieren en soldaten der depotkompagnie van het bataillon landmilitie no. 3 in garnizoen te Sneek, 290 koppen sterk, laten een dag tractement staan, voor welks bedrag 268 el linnen wordt aangekocht voor de gekwetste wapenbroeders.
- „ 10 Van de raadhuispui te Leeuwarden wordt afgekondigd, dat de Geallieerden andermaal Parijs hebben ingenomen.
- „ 20 De Friezen veroveren Valenciennes, waarbij sneuvelen Hendrik Wester uit Leeuwarden en Feltje Bokkes van der Kooy uit Surhuisterveen.
- „ 21 De „naarstige” jongeling Tjepko Jacobusz. Oosterloo, leerling der Latijnsche school te Franeker, (rector Hieronymus Wassenbergh) bevordert tot de academische lessen, houdt in de Academiekerk een oratie over een citaat uit den dichter Claudianus. Uitgegeven bij Wed. C. L. van Altena: de overwinning van 18 Juni 1815 door W. W. Noodt.
- Aug. 7 Te koop de mouterij en bierbrouwerij op de Vleeschmarkt te Leeuwarden te bevragen bij Pier Zeper aldaar, en de zoutkeet de Zoutberg te Harlingen.
- „ 11 Overleden te Leeuwarden Willem Guerin, generaal-majoor en Prov. kommandant van Friesland.
- „ 20 Bericht ontvangen, dat de compagnie vrijwillige Friesche jagers te voet, is gecantonneerd voor Valenciennes.
- „ 21 Verschenen bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: Tweetal leerredenen van Ds. P. Koumans Brouwer te Joure, uitgesproken bij de viering van 18 Juni 1815.
- „ 24 Overleden op Epema-State Onno Tamminga, zoon van B. W. van Welderen Rengers en L. C. van Welderen Rengers, geb. Alberda van Bloemersma.
- „ 25 De wieldraaiers te Leeuwarden slaan den prijs van het spinnewiel 10 stuivers per stuk op.
- „ 31 Overleden op Abbinga-State te Huizum Jacob Fredrik van Sloterdijk, Statenlid van Friesland, schout van Huizum, oud 58 jaar.
- Sept. 30 Verkoop van het landhuis met singels, bosch enz. van Jhr. du Tour te Oenkerk.
- Oct. 11 Aanbesteding der geheele vernieuwing van het Cherchershoofd bij de Kettingbrug te Harlingen.
- „ 16 Tot curatoren van het Franeker Athenaeum benoemd: A. G. Camper, A. J. Conradi en Jhr. F. G. A. Boelens van Lijnden.

1815.

- Oct. 18 De kompagnie Friesche vrijwillige jagers komt na een afwezigheid van ruim 3 maanden van de Fransche grenzen terug. Op een half uur afstand van Leeuwarden worden zij verwelkomd door garnizoen en schutterij met muziek, waarna zij op een diner ten raadhuize worden onthaald.
- .. 20 Vijf Lemsters als vrijwilligers uitgetrokken worden in hun woonplaats ingehaald met muziek van pijpers en tamboers door het plaatselijk bestuur en een detachement van den landstorm. Vervolgens worden zij gereciperd aan het Hof van Holland, door 30 meisjes met bloemen bestrooid en in het logement de Wildeman toegesproken door Mr. A. J. Andreae en Mr. C. P. E. Robidé van der Aa.
- Nov. 4 Verkocht op Wiedfeld-State onder Cornjum behorende aan Jhr. Vegelin van Claerbergen 71 iepen en 14 esschen.
- .. 8 Verkocht namens vrouwe Alletta Catharina van Scheltinga, wed. van Marcus van Heloma te Heerenveen, als moeder van hare minderjarige kinderen, de herberg bij de brug te Noordwolde, het zomerhuis en het Compagnionshuis en de Weemersteeg of opslag aldaar.

1816.

- Jan. 22 Dr. A. Coopmans te Stavereen, die te Londen onder leiding van bekwame artsen met koepokstof had gewerkt, houdt in de Leeuw. Courant een warm pleidooi voor de vaccinatie, noemt ze een zaak der geheele menschheid en citeert het woord van Marcus Hetz te Berlijn: „het enten is geen twijfelachtige zaak meer, zij is de zekerheid zelve, waarvan men buiten de mathesis bezwaarlijk eene gelijke kan voortbrengen en ik reken het evenzeer plicht de kinderen te enten als ze niet hulpeloos te laten, in hun behoeften te voorzien en spijs en drank te geven.”
- .. 24 Zeven Flielander loodsen van de loodsschuit De Zeevaart redden met levensgevaar in een open sloep de bemanning van het kofschip De Minerva uit Harlingen, schipper Broer Haijes.
- .. 27 Verkocht de gescheurde klok in den kerktoren te Terzool.
- .. 30 Gabinus de Wal, hoogleeraar in de rechten, houdt te Franeker zijn inaugureele rede.
- .. 31 De Gedeput. Staten van Friesland stellen de zwaarte van een ton boter boven de zwaarte van het vat op 156 pond, een vandel op 39 pond, een kinnetje op 19 pond en 5 ons, een half kinnetje op 9 ponden en 5 ons, de bollen boter op een pond. D. van Erp, kleermaker te Leeuwarden, biedt rok en pantalon tot monteering der schutterij aan voor f 22.

1816.

- Febr. 4 Overleden Jhr. C. A. C. L. du Tour van Bellinchaven, page van Koning Willem I, zoon van Jhr. M. C. W. du du T. v. B. te Leeuwarden.
- „ 15 Het postkantoor te Leeuwarden wordt verplaatst van de Vleeschmarkt naar het huis letter A, no. 276 op de Turfmarkt tegenover de Kanselarij.
- „ 18 Op Groot Lankum bij Franeker overleden Ludolf Reinier Wendtholt, burgemeester van Franeker.
- Maart 1 Overleden te Leeuwarden Deodata Helena Curiena Vegilin van Claerbergen, echtgenoot van Dr. J. W. Quaestius.
- „ 2 Hoofddirecteur der opgerichte Woudsender brandassurantie-societeit is Sybe S. Sybes, schout van Woudsend en secretaris A. H. Tromp.
- „ 8 Te huur de voormalige Vrijmetselaarsloge op het Zaailand te Leeuwarden, thans gebruikt als societeit.
- „ 19 Verkocht op de singels van het voormalige Groot Herema onder Zweins 100 iepen, een brug, een oranjehuis en een trekkas op afbraak.
- „ 22 Aanbesteding van een nieuwen luifel aan de Stadswaag te Leeuwarden.
- April 18 Overleden te St. Johannesga Tjerk Jans Greevelink, voornaam veenbaas, gehuwd met Sieboutje Buma van Hasenhoek.
- „ 19 Overleden te Leeuwarden Remia Juliana Arentzenia van Burmania, douairière wijlen Ulbo Julius van Sixma.
- „ 22 Overleden te Holwerd Ds. Ahasuerus van Vliet, die 63 jaar het leeraarsambt bekleed had te Waaxens en Brandgum. „met uitstekende kunde, vlijt en onbesmetten roem,” oud 87 jaar.
- „ 24 Overleden op Tjessens bij Holwerd Jhr. Albert van Harinxma thoe Slooten, lid der Staten van Friesland, vrederechter van het kanton Holwerd.
- Mei 15 Voor het Franeker Athenaeum gevraagd een teekenmeester, in staat de beginselen der schilderkunst te onderwijzen, tractement f 400 en een taalmeester in de moderne talen, tractement f 300.
- „ 17 Overleden te Leeuwarden Jhr. Julius van Burmania, lid der Staten van Friesland, oud 66 jaar.
- „ 31 Aanbesteed het afbreken van den toren te Schettens.
- Juni 4 Frederic Kaufman uit Dresden geeft in de schouwburg, Ruiterskwartier, te Leeuwarden een concert op de door hem uitgevonden harmonicorde, op de harmonie van 24

1816.

- trompetten en 2 pauken mechanisch bewogen, op het cordaulodion (een harmonie van pianoforte, fluiten en flageoletten, ook zelf werkende) en op een automaat, zijnde een Spaansche trompetter in Spaansche kleeding, die alle mogelijke tonen op zijn instrument laat hooren.
- Juni 4 De voormalige Vrijmetselaarsloge in het Zaailand te Leeuwarden, omgedoopt in het Hof van Friesland, wordt door J. E. van Bommel aanbevolen voor het houden van bruiloften en concerten.
- „ 29 Aanbesteed het afbreken en weder opbouwen van het bovenste gedeelte der Oldehoof.
- Aug. 10 Aanbesteding der torenreparatie te Burgwerd.
- „ 15 Notaris Mr. J. C. Bergsma te Leeuwarden verkoopt te Franeker het buitengoed Groot Lankum sampt hertenkamp en greidland onder Franeker.
- „ 18 J. A. Hillebrands te Leeuwarden plaatst een nieuw orgel in de kerk te Rauwerd.
- Sept. 2 De secretaris Jan Albarda te Marrum verkoopt bij finalen palmslag ten huize van kastelein A. S. Wierda te Ferwerd, ten overstaan van notaris H. S. de Walle „het aloude en zeer spatieuze kasteel Jouwsma-State” bestaande in 2 verdiepingen, uit 12 à 13 diverse vertrekken, staande aan de vaart en rijdweg even buiten Ferwerd.
- „ 5 Verkocht Groot Salverd onder Franeker met koetshuis, stallingen, trekkassen, tuinmanswoning, boomgaarden, wandelwegen en 174 pondematen land, bewoond door wijlen Dirk Fontein.
- „ 6 Afbraak op Jouwsma-State te Ferwerd te koop.
- „ 14 Het kalkwerk van Tjepke Gratama, naast het tichelwerk de Boterton te Harlingen komt in handen van de firma de Vries en Snijder.
- „ 16 Petronella Moens, de blinde dichteres, geboren te Kubaard, waar haar vader predikant was, schrijft in de Leeuwarder Courant een vers op het werk van den Frieschen historicus Mr. Jacobus Scheltema over Napoleons laatsten veldtocht.
- Oct. 3 De rentmeester der domeinen van Friesland, Groningen en Drenthe besteedt aan in de herberg te Hemelum de reparatiën aan het kerkgebouw, den toren, de daaraan gebouwde school en de pastorie aldaar.
- „ 4 De Leeuwarder Courant komt voortaan alleen Dinsdags en Vrijdags uit, door den algemeenen vrede en wegens een meer gevestigde orde van zaken in Europa en wyl de nieuwspapieren niet zoo menigvuldig zijn als voorheen.

1816.

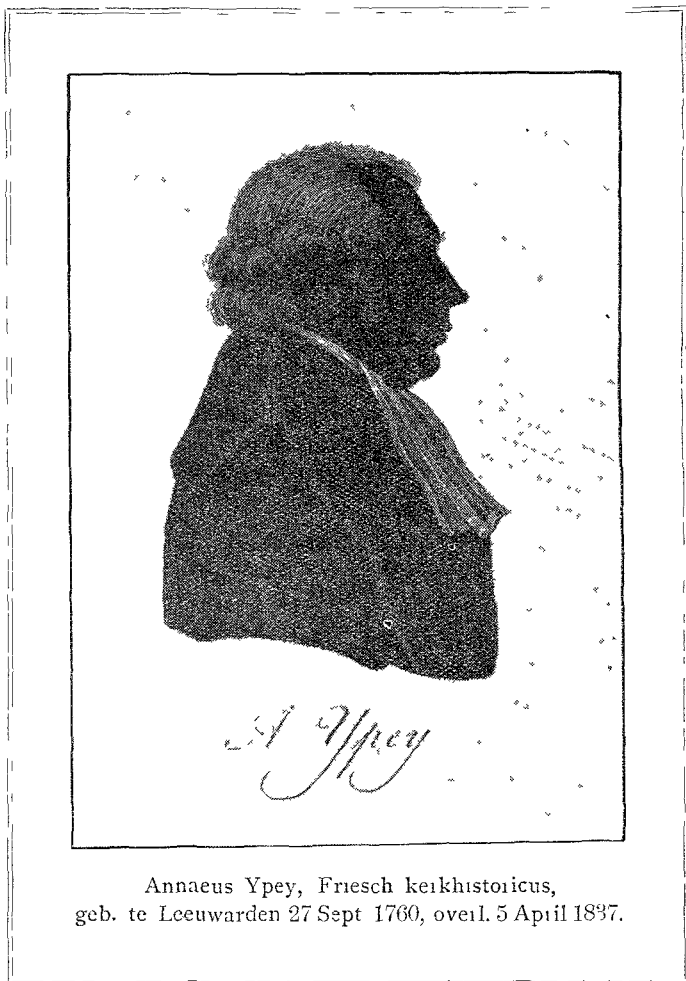
- Oct. 7 Burmaniahuis te Leeuwarden verkocht.
- „ 16 Prof. de Crane te Franeker draagt het rectoraat over aan Prof. van Hengel met een rede over Johannes Maurits van Nassau den Braziliaan.
- „ 26 Bij een verkoop van land te Berlikum wordt voor het bouwland omstreeks *f* 350 per pondemaat geboden.
- „ 28 Overleden op Beuckenswijk te Sondel, Johan Petrus van Hylkema, statenlid van Friesland, grietman van Gaasterland, oud 67 jaar.
- „ 31 Overleden te Leeuwarden Jhr. Hector van Sminia, lid van de Staten-Generaal, grietman van Idaarderadeel.
- Nov. 1 Carl Schuts uit Dresden, portretschilder in miniatuur gelogeerd in het Sneeker Veerhuis te Leeuwarden, oefent aldaar zijn kunst uit.
- „ 4 Overleden te Harlingen Sijbrand Hingst, bont- en steenfabrikant aldaar.
- „ 11 Verkocht door secretaris P. J. Mebius, notaris te Marssum 200 zware iepen op Groot Terhorne onder Beetgum bij de publieke vaart.
- „ 20 Bij verkoop geboden op de zoutziederij bij de Franeker Pijpen te Harlingen *f* 2150; op het tichelwerk de Boterton aan de Trekvaart te Midlum *f* 7553 en op het kalkwerk daarnaast *f* 408.
- Dec. 4 De griffier P. F. Martin te Hallum verkoopt in het hof binnen de Camstrapoort aldaar 86 iepen en esschen, benevens 52 vruchtboomen.
- „ 13 De erven A. Ferwerda geven naast de courant van Smeding een Leeuwarder Courant uit. Verschenen: O. S. Bangma, Grondbeginsels der Stuurmanskunst.
- „ 25 De 1e Nederlandsche landmilitie marcheert Leeuwarden binnen om aldaar garnizoen te houden.

1817.

- Jan. 3 Verschenen bij J. Oomkens te Groningen: Proeve van bewijzen voor 't regt van de afkomelingen van Abraham Ferwerda tegen de weduwe van D. R. Smeding betreffende de Leeuwarder Courant.
- „ 5 Overleden op Eelsma-State onder Sexbierum Catharina Fontein, echtgenoot van Pieter Fontein.
- „ 11 Verkocht de beroemde jeneverstokerij De drie Vriessen in de Wijde Burgstraat te Sneek.

1817.

- Jan. 17 Overleden te Bergum Jetze van Sminia, vrederechter aldaar. Floreenplichtigen van Rauwerd beraadslagen over de vernieuwing der kerk.

- Febr. 1 Ds. H. W. C. A. Visser te Ijsbrechtum stelt Z.M. Koning Willem I voor een landbouwkolonie van armoedige huisgezinnen te stichten op den woest liggenden domeingrond in Friesland.
- „ 14 Het tarief voor de beurtschepen tusschen Harlingen en Amsterdam wordt door Burgemeesteren der beide steden

1817.

- bepaald op *f* 1.75 in de kajuit, *f* 1.30 in de roef, *f* 0.85 in het ruim.
- Maart 3 Bij Kon. besluit een gouden medaille toegewezen aan de heelmeesters A. Smit te Bergum, D. Harts van der Meer te Drachten en U. A. Noordenbos te Oudkerk, omdat zij in een jaar het grootste getal boven 100 personen zonder eenige belooning hebben ingeënt.
- „ 8 Houtverkoop op het landhuis van wijlen D. Fontein te Salverd onder Franeker, met schiphuis op afbraak.
- „ 11 Jan Hannema, brander te Harlingen, adverteert beste genever, bekend onder den naam Hannema-genever.
- April 28 De floreenplichtigen van Makkinga beraadslagen over het herstel van kerk en toren en over verbetering der Kerkelkas.
- Juni 6 De compagnons der Opsterlandsche en Ooststellingwerver vaarten besteden de nieuwe vaart aan van Venekoten onder Oosterwolde tot de venen van Appelscha.
- „ 7 Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: Geographische beschrijving der 31 Vriesche grietenijen; bij M. v. d. Bosch te Leeuwarden: Leerrede over 2 Cor. XII: 9 door Dr. J. Engelsma Mebius te Rijperkerk, en Handboekje bij het gebruik der nieuwe maten en gewichten door F. W. Westink en G. Folkertsma te Leeuwarden.
- Juli 10 Het gezelschap paardrijders van F. Blondin met 16 personen en 22 paarden bezoekt de Leeuwarder kermis.
- „ 11 Brand der pottenbakkerij van Cornelis Dirks van der Meulen op het Z.-O. gedeelte van het Kleinzand te Sneek.
- „ 16 Op de Leeuwarder kermis staat het Theatre optique van P. F. Pfeifer uit Amsterdam, waar alle natuurverschijnselen, zonsopgang en ondergang, regenboog, nachtevening enz. vertoond worden.
- Aug. 19 Brand in de kantkraam van den Joodschen koopman Salomon de Groot op de Sneeker kermis, met verlies van *f* 2000 aan kant.
- „ 22 Verschenen bij Gebr. van Cleef te 's Gravenhage: Beschrijving van een werktuig om steden en groote gebouwen te verlichten door vlamvatbaar gas uit steenkolen door Jhr. J. C. Baron du Tour.
- Sept. 3 Brand in de katoendrukkerij van Sprikker en Vogelzang buiten de Oosterpoort te Sneek.
- „ 11 Verkocht de zathe Liauckema-State onder Makkum en Scheltinga-State onder Arum.

1817.

- Sept. 24 Ds. P. W. Feenstra te Sneek reikt in de Grootte kerk aldaar, namens het Nutsdepartement eerbelooningen uit aan 3 visschers uit Staveren voor het redden van drenkelingen. Bewijzen van toegang te verkrijgen voor een zestehalf bij Pieter de Jong op de Wip.
- „ 29 Harddraverij te Joure om een zilveren tabakspot met dito komfoor of f 75.
- Oct. 1 Arjen Roelofs op de Leije onder Hijum en Sieds Johannes Rienks onder Ferwerd. vervaardigers van voortreffelijke sterrekundige werktuigen, worden benoemd tot broeders van de Orde van den Ned. Leeuw.
- „ 13 Prins Frederik rijdt met een vierspan Leeuwarden in onder vreugdegejuich der menigte en stapt ten huize van den gouverneur van Humalda af; hij vertrekt daarna naar Harlingen.
- „ 29 Overleden te Leeuwarden Mr. Antonius Driessen, voorheen Raad in den Hove van Friesland, laatstelijk lid in de rechtbank van den eersten aanleg aldaar, oud 85 jaar.
- Nov. 1 Dr. V. v. d. Plaats te Makkum maakt gebruik van den magnetischen slaap van Wapke Teakes aldaar ten bate van vele patienten. ✕
- „ 13 Verkoop van vee, boerengereedschap en huisraad op Galda-State te Menaldum.
- „ 26 Overleden te Leeuwarden Mr. Matthijs Ypey, griffier der Staten van Friesland, 55 jaar oud.
- Dec. 13 Verkocht 516 iepen op de singels der buitenplaats van Mevr. wed. Bouritius te Kollum.
- „ 26 Overleden op Douwma-State te Langweer Vrouwe Christina Ansk van Burmania, echtgenootte van Jhr. Asuerus Vegelin van Claerbergen.

1818.

- Jan. 2 Dr. J. Vitringa Coulon te Leeuwarden opent in het Theatrum Anatomicum van den Nieuwen Toren zijn ontleedkundige lessen over de ingewanden op een manlijk lijk, „wordende tot bijwoning uitgenoodigd de genees- en heilkundigen, gelijk mede alle beminnaren van wetenschappen en een ieder, welke begeerig is 't maaksel van 't menschelijk ligchaam van naderbij te leeren kennen.”
- „ 8 Verschenen te Deventer: Weerschrift tegen den aanval van Ds. P. Koumans Brouwer te Joure in een leerrede over Matth. XVI: 18 door een R. C. Priester in Friesland.

1818.

- Jan. 10 Prijs der boter te Leeuwarden *f* 34.50, der rogge 213 goudgulden het last, der tarwe *f* 14.30 het lopen.
- „ 14 Verkocht het tichelwerk te Ongeboer onder Lidlum.
- „ 23 De Israelietische schoolcommissie bestaat uit: J. L. Pinto, F. S. Reijser, M. Polak, S. J. de Vries, M. J. Duparc.
- Febr. 6 Prof. W. A. van Hengel te Franeker tot hoogleeraar benoemd te Amsterdam. D. E. Veltman in het Workumer Veld op Sint Ursel besteedt aan de afbraak van zijn oude boerderij en het maken van een nieuwe met een golle.
- „ 9 Gouden eerepenning te Leiden uitgereikt aan de Franeker studenten P. Camper en F. Binkes, „als overwinnaren in een edelen letterstrijd.”
- „ 16 Aanbesteed het gedeeltelijk afbreken en weer vernieuwen van de Tuinsterspoort te Leeuwarden.
- „ 24 Aanbesteed de reparatie en verbouw van kerk, toren, pastorie en school te Achlum.
- „ 26 Overleden te Makkum H. Tichelaar, Doopsgezind emer. predikant te Amsterdam.
- Maart 3 Nieuw orgel ingewijd in de kerk te Nijwier, maker J. A. Hillebrand te Leeuwarden.
- „ 5 Tot rector der „genoegzaam gestorven” Latijnsche school te Joure benoemd Ds. P. Koumans Brouwer aldaar.
- „ 27 Uitgegeven te Leeuwarden: Iets ter nagedachtenis van Ds. N. Lobry, en: Bij het graf van Ds. N. Lobry, lijkgedicht.
- April 5 Bouwe Rodenhuis te Harlingen wordt eigenaar van de terpentijnstokerij de Etna aldaar.
- „ 10 Verschenen bij F. W. van Smalenburg te Sneek: Redevoering over het lot der armen en middelen, welke in onzen kring liggen, om, door het aanwenden van dezelve de armoede te weren, en maatschappelijk en bijzonder geluk te bevorderen, uitgesproken in een winteravondvergadering van het Nut te Sneek, door Ds. H. W. C. A. Visser te IJsbrechtum.
- „ 18 Verkocht de bierbrouwerij, mouterij en stokerij De Ruiter op 't Kleinzand te Sneek.
- „ 22 De Maatschappij van Landbouw te Amsterdam looft een zilveren medaille uit voor hem, die evenals Leendert Neeber bij Dokkum met goed gevolg een morgen gronds verbouwt met Chineesch radijs en daarvan een voldoende verslag met monsters olie en koeken overlegt.

1818.

- April 24 Verschenen bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: Leerredenen gehouden te Leeuwarden op het 3e eeuwfeest der kerkhervorming door Prof. W. H. van Hengel te Franeker en door de predikanten J. F. Freijer, Jan Brouwer, G. H. M. Delprat en N. Lobry te Leeuwarden, benevens de zangen toen gezongen en vervaardigd door Prof. G. de Wal te Franeker.
- Mei 1 Verschenen het silhouet van Ds. N. Lobry te Leeuwarden. De floreenplichtigen van Nijega en Elahuizen beraadslagen over de reparatie van kerk en pastorie.
- „ 18 Oppericht de nutsspaarbank te Leeuwarden.
- „ 20 Benoemd tot hoogleeraar in de godgeleerdheid te Franeker in plaats van Prof. W. A. van Hengel, Prof. J. Amersfoort, hoogleeraar in de Oostersche letterkunde te Harderwijk.
- „ 27 De toren te Oosterzee moet een zware reparatie ondergaan.
- Juni 5 J. H. Matthijsen, pourtraiteur te Leeuwarden, verkoopt het door hem vervaardigd silhouet van Ds. Lobry aldaar voor 32 stuivers.
- „ 11 Overleden op Terschelling Eeltje Reins van der Werf, vanaf Febr. 1764 leeraar der Doopsgezinden te Baard, Gorredijk, Knijpe, Terhorne en circa 28 jaar op Terschelling, oud 81½ jaar, gehuwd met Akke Wiltje. Verkocht de kaarsensmelterij van Ynse Meintes Ynzonides staande aan de noordzijde van Oldeboorn.
- „ 27 Koning Willem I en zijn zoon prins Frederik gaan van Groningen via Buitenpost, waar zij dineeren bij grietman van Haersma en audiëntie geven aan de predikanten. Te Leeuwarden 's avonds 6 uur onder klokgelui gearriveerd, biedt de burgemeester Z.M. de stadssleutels aan. Overleden te Rijperkerk Jacoba Gesina van Scheltinga, echtgenoot van W. L. van Vierssen.
- „ 28 Z.M. de koning en de prins wonen de morgengodsdienst-oefening bij in de Groote Kerk te Leeuwarden, onder 't gehoor van Ds. C. Jongsma.
- „ 29 Z.M. de koning inspecteert de kazernes te Leeuwarden, geeft te 12 uur audiëntie, waarna groot diner wordt gegeven.
- „ 30 Z.M. de koning en de prins bezoeken Franeker en bezichtigen het planetarium, na te zijn gecompimenteerd door de curatoren van het Athenaeum. Daarna wordt Z.M. door de

1818.

professoren ontvangen in de senaatskamer, terwijl de studenten op het voorplein in 2 rijen staan geschaard. Vervolgens wordt de reis voortgezet naar Harlingen, na bezoek op Klein Lankum bij Prof. Camper.

- Juli 1 Z.M. de koning bezoekt Holwerd en gebruikt het dejeuner op het slot Tjessens, bewoond door douairière van Harinxma thoe Slooten. Aan opreed en plein staat een eerepoort. Voor den afrit spreekt de Doopsgez. predikant een vers uit.
- „ 2 Z.M. de koning en de prins bezoeken Sneek. In de gracht langs het Grootzand liggen een aantal jachten, versierd met vlaggen en wimpels. Op het stadhuis worden bloemen aangeboden met een versje van Francijntje de Boer. Bezoek aan Bolsward.
- „ 3 Harddraverij om de gouden zweep te Leeuwarden, in tegenwoordigheid van Z.M. den koning.
- „ 4 Bezoek van Z.M. den koning aan Heerenveen, dejeuner bij M. van Coehoorn van Scheltinga, grietman van Schoterland, terugkeer naar het Loo overal paradeeren langs den weg de rustende schutterijen. Overleden te Baard, Age Reins van der Werf, leeraar bij de Doopsgezinden.
- „ 6 Overleden Joh. Casparus Bergsma, grietman en Dijkgraaf van Oostdongeradeel.
- „ 14 Vertoond te Leeuwarden het kabinet van wasfiguren van J. van Dinter uit Amsterdam, waarin o.a. te zien is een ontleedkundig wasbeeld, waarin de ingewanden bij den mensch van de borst en buikholte van was geboetseerd vertoond worden, eveneens een manshoofd met de hersenen, vliezen, vaten, spieren. Dr. J. Vitringa Coulon beveelt de bezichtiging aan. Thumas van Braband doet in het Zaailand te Leeuwarden in het lokaal der voormalige loge een luchtballon opstijgen, welke voorzien is van een kunstige mammeluk, die nederdaalt, zoodra de bol tot zekere hoogte zal gestegen zijn, entreé 11 stuivers
- „ 17 Regnerus Ruardi, chirurgiale instrumentslijper te Joure maakt en verkoopt Kisäski's van differente grootte naar een nieuwe vinding.
- „ 18 De leden der voormalige compagnie Friesche vrijwillige jagers vieren te Leeuwarden den derden verjaardag van hun uittrekken in 1815. De gouverneur reikt aan elk hunner een zilveren penning uit, voerende aan de eene zijde de woorden: Voor Koning en Vaderland 1815 en aan de keerzijde het wapen van Friesland, welke gedragen werd aan een Nassauws blauw lint met geele streep.

1818.

- Juli 27 De Ukraïner hengst, afkomstig van den kozakkenhetman Grave Platow legt den weg van Leeuwarden naar de Drie Romers af in 22 minuten en 28 seconden.
- „ 31 De heeren compagnons van de Opsterlandsche en Oost-Stellingwerper vaarten en verlaten besteden aan het graven van een nieuwe vaart onder Appelscha en het bouwen van een nieuw houten verlaat aldaar.
- Aug. 3 Te Bolsward wordt de Nutsspaarbank in werking gebracht.
- „ 30 In den tuin van A. S. Prins te Heerenveen bevindt zich een boekweitplant waarvan de hoogte is $8\frac{1}{2}$ voet met 256 bloeiende stengels.
- „ 31 Geopend de Fransche school voor jongeheeren te Leeuwarden, onder leiding van P. J. Baudet.
- Sept. 1 Overleden op Herema Sytzama-State onder Arum A. R. van Dalsen, oud-notaris te Harlingen, oud bijna 77 jaar, gehuwd met Dieuwke Pesma.
- „ 2 Herjuwsma-State te Ferwerd op afbraak verkocht. Ook Cammingha-State aldaar toen afgebroken.
- „ 16 Aanbesteding van een nieuwe school en schoolhuis te Opeinde.
- „ 20 Gehuwd op Groot Veenwijk bij Oudeschoot Jhr. Tjalling Menno Watze van Asbeck en Jnkvr. Elbregt Bienema.
- „ 21 Overleden Ds. Sibius van Andringa, die $56\frac{1}{2}$ jaar Friesche gemeenten had gediend en sedert 1816 te Workum het emeritaat genoot.
- „ 22 De Nutsspaarbank te Leeuwarden geopend in een der lokalen van de soepkokerij. Op den 1en zitdag heeft reeds een inleg plaats van f 1190.20 in sommen van 10 staivers.
- Oct. 5 Verkocht bij J. Proost te Leeuwarden de atlasen, kaarten, prenten en liefhebberijen, nagelaten door wijlen Mr. Franciscus Rinia van Nauta, old burgemeester en Statenlid van Friesland.
- „ 8 Prof. J. Amersfoort te Franeker houdt een inaugurele rede over de geschiktheid van den Christelijken godsdienst voor de behoeften des volks.
- „ 9 Verschenen bij M. van den Bosch te Leeuwarden: I. Nagelaten Gedichten van vrouwe K. H. Buschman; II. Onderling gesprek tusschen een boer en een koopman over de geringe bezoldiging voor de leeraars van den Herv. godsdienst; III. Godvruchtige brieven door J. C. Venema, predikant te Rinsumageest.

1818.

- Oct. 12 Overleden te Beetsterzwaag Frans Godard Willem Baron van Lijnden van Hoevelaken, gepensioneerd generaal-majoor.
- „ 23 Prijs der boter te Leeuwarden *f* 43 à *f* 44, kaas *f* 23 à *f* 27, rogge 208 goudgulden het last, tarwe *f* 10.13 st. het lopen.
- „ 24 Verkocht Siersma-State te Deinum met heerenhuizinge, zomerhuis, hovinge, boerenwoning en schuur, begerechtigd met een zwanejacht en vrije opvaart, in gebruik bij Meinsma als mede-eigenaar en Marten Annes van der Hogt als huurder.
- „ 28 Verkocht Herema Zytzema-State te Arum, met stalling waarboven klok en uurwerk, wagenhuis, knechtswoning, hovinge, plantagie, singels, gracht, poort, duivenmat, begerechtigd met een vrij zwanemerk en visscherij, bewoond door wijlen A. R. van Dalfsum.
- „ 29 Benoemd tot ontvanger-generaal in Friesland Mr. J. H. van Boelens.
- Nov. 2 Boelgoed ten sterfhuize van wijlen A. R. van Dalfsum, op Herema Zijtzema onder Arum.. Verschenen: H. D. Kat (Ameland), Dagboek eener reize ter walvisch- en robbenvangst gedaan in de jaren 1777—78.
- „ 6 K. Stolte en S. O. Schaafsma, timmerlieden te St. Anna en Makkum, eigenaars van Heerema Sytzema-State onder Arum bieden deze State te koop aan.
- „ 16 Ds. Benjamin Nieuwold te Zuidbroek beroepen te Leeuwarden.
- Dec. 2 Floreenplichtigen delibereeren over den verbouw van kerk en toren te Wolsum.
- „ 9 Honderd iepen verkocht van de singel van Vredenhier onder Oudkerk en 64 beuken achter het huis van Jhr. C. S. van Heemstra te Oenkerk.
- „ 15 D. Niebuur, Medicinae doctor te Harlingen, wiens dochtertje in 1803 een der eersten was die in Friesland werd ingeënt (het middel was nog niet algemeen bekend in Nederland) raadt in de Leeuwarder Courant „zijn natuurgenooten op het ernstigste aan om van dat goddelijk middel gebruik te maken.”
- „ 18 Prijs der boter te Leeuwarden *f* 36; rogge 200 goudgulden het last, tarwe *f* 10.
- „ 22 Wegens eervol ontslag van Izaak Berends van Staveren als voorzanger, beestensnijder en schoolmeester der Joodsche gemeente te Bolsward, wordt een oproeping gedaan voor die betrekking op een salaris van *f* 300.

1818.

- Dec. 25 De subcommissie van de Maatschappij van Weldadigheid te Leeuwarden, president J. Romkes, secretaris D. H. Beucker Andreae stelt de bedoelingen der Maatschappij in de Leeuwarder Courant in het licht.

1819.

- Jan. 4 Aanbesteed het bouwen van een koepel op de kerk van Witmarsum en het afbreken van een gedeelte der kerk.
- „ 5 Vertoond in de schouwburg in het Ruiterskwartier te Leeuwarden: I. De erfenis, toneelspel, II Het incognito, blij-

1819.

- spel van A. von Kotzebue. III Protheus of de Gedaante-verwisseling, pantomime, versierd met onderscheidene comique vertooningen en dans, waarin o.a. een horlepijp op stelten met meer dan 20 differente toeren.
- Jan. 6 Overleden te Leeuwarden Jan van Wageningen, gepensionneerd kapitein. 88 jaar oud.
- .. 28 In een nutsvergadering te Leeuwarden herdacht de verdiensten van wijlen Ds. N. Lobry aldaar, met een rede van Ds. Delprat, met een vers en cantate van Mr. C. P. E. Robidé van der Aa, getoonzet door J. des Communes.
- .. 29 De grachtslatting van Bornia-State te Weidum aanbesteed.
- Febr. 1 Verkocht de bierbrouwerij de Lelie op het Grootzand te Sneek, eigenaar F. Visser aldaar.
- .. 19 Verkocht de jeneverstokerij van Titte Stoffels aan den oostkant van de Wijmers te Workum.
- .. 22 Ds. H. W. C. A. Visser te IJsbrechtum werkt aan een geschied-, aardrijks- en oudheidkundige beschrijving van Friesland en roept in de Leeuw. Courant de hulp in van belangstellenden, vooral onderwijzers tot het verzamelen van bouwstoffen. Hij vraagt natuurkundige bijzonderheden bij opgravingen waargenomen, opschriften van graven, klokken, kerken, oude gebouwen, alsmede volksverhalen. Hij betuigt zijn dank aan meest alle onderwijzers in Friesland, die hem, ieder van hun woonplaats, zeer belangrijke mededeelingen hebben gedaan.
- .. 23 De Staten van Friesland publiceeren een nieuw reglement op de paardenfokkerij, daar dat van 25 Febr. 1803 wijziging behoeft.
- .. 26 De zoutkeet de Non, aan de diepe Dolte bij de Nonnebrug te Workum, verkocht.
- Maart 5 Verhuring voor 5 jaar van Nieuw Oenema-State onder Wirdum. Te Leeuwarden in werking gebracht een plaatselijke commissie van geneeskundig toezicht, bestaande uit Dr. J. W. Questius, Dr. W. Folkertsma, Dr. S. Brouwer en de apothekers L. Noë en N. L. Metz.
- .. 8 Aanbesteed het afbreken van den ouden toren te Wolsum en het maken van een spits op de kerk.
- .. 12 Het 2e yeldeskadron kurassiers, sedert 1817 te Leeuwarden in garnizoen, vertrekt naar Deventer.
- .. 15 Een Prijsverhandeling van Bavius Antonius Nauta uit Bolsward, litt. stud. te Leiden, bekroond door de litt. faculteit te Utrecht.

1819.

- Maart 17 De houtvester van het 1e district van Friesland W. L. van Sminia te Bergum herinnert, dat de registratie der patenten van poelvers, zwanejachten, zwanedriften, eendenkooien en duiventillen om de 5 jaar moet geschieden.
- „ 20 Verkoop van de oude kerk te Jutrijp en aanbesteding van den bouw eener nieuwe kerk aldaar.
- „ 26 H. W. Dalmolen wordt door aankoop eigenaar van de kalkfabriek te Nijehaske.
- April 3 Aanbesteed het bouwen eener nieuwe pastorie te Warga.
- „ 5 Verkocht de voormalige bierbrouwerij van vroedsman Lycklama op het Groot Schavenek te Leeuwarden.
- „ 6 De oude Hospitaalderbrug over de Franekervaart te Sneek zal worden afgebroken en daarvoor een nieuwe gemaakt.
- „ 12 Overleden te Leeuwarden Tinconia Martha Andringa, baronesse van Schenck van Nijdeggen, geb. Lycklama à Nijeholt.
- „ 17 De in 1818 opgerichte nutsteekenschool te Leeuwarden is den afgelopen winter bezocht door 14 ambachtslieden.
- „ 21 Verkocht de kaarsenmakerij van Jetse B. Boomama op den Noorderhaven te Harlingen. Overleden te Leeuwarden Baronesse Douairière Christiana Helena Geertruida Meckema Camstra thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg, geb. v. Burmania.
- Mei 3 Overleden te Leeuwarden Jonkvr. Willemina Geertruida van Idsinga, aldaar geb. 10 Nov. 1788, eenige dochter van Jhr. J. van Idsinga en G. Stijl, Friesche schilderes, onderwezen door de beste Leeuwarder schilders, werkte onder van der Kooi, eerst in craijon, later in olieverf, exposeerde op verschillende tentoonstellingen. Als haar beste stuk geldt haar eigen portret, zittende voor den schildersezal met strooien hoed op en in witte morgenjapon.
- „ 21 Gevraagd een doctor-chirurgijn-vroedmeester te Staveren op een inkomen van f 125.
- „ 24 Ds. E. Nauta te Spannum wijdt het nieuwe orgel aldaar in met een leerrede in dichtmaat over de Christelijke blijdschap, in tegenwoordigheid o.a. van den gouverneur Jhr. v. Humalda.
- „ 31 Kaatspartij te Arum om 3 zilveren lepels en 6 flesschen wijn.
- Juli 2 Overleden op de kust van Guinée M. O. Veenstra uit Heerenveen, predikant, secretaris en kassier te St. George Delmina, oud 39 jaar.

1819.

- Juli 5 Benoemd in plaats van Mr. Wicher Meurs tot rechter te Sneek Mr. Godschalk Horatius van Knijff. Verschenen bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: Doopredenen met aanschijfel over de wijze van doopbediening door Ds. J. van der Veen te Gorredijk, en: Lesboek over de Christel. godsdienst door P. Koumans Brouwer te Joure.
- „ 10 De floreenplichtigen van Sondel confereeren over kerk-reparatie.
- „ 16 Verschenen bij Holtkamp te Sneek: Inleiding tot zang-
onderwijs voor onderwijzers door B. C. L. Notorp, ver-
taald uit het Duitsch door A. Meiners en H. M. Reidsma
met 16 uitslaande muziekplaten.
- „ 29 Examen van leerlingen der Fransche stadskostschool voor
jonge dames te Leeuwarden onder directie van Waubert
de Puiseau, ondersteund door Mej. Anna Sequin uit
Genève, waarbij een prijsuitdeeling van stadswegen plaats
heeft.
- „ 31 Examen en prijsuitdeeling voor de leerlingen der Fransche
jongeheeren-kostschool te Leeuwarden onder directie van
P. J. Baudet, die eerst een rede houdt over de voordeelen
der wetenschappen, waarna de plaatselijke schoolcommissie
toespraken houdt. Verkocht de zathe Munnikshuis-State
onder Boxum groot 105 pondemaat, in gebruik bij Karst
Hommes Kalma.
- Aug. 14 Verkocht de zathe Camstra-State onder Firdgum.
- „ 16 Overleden te Leeuwarden Vrouwe Maria Johanna Her-
mannia Baronesse Douairière van Plettenbergh geb. Keizer.
- „ 17 Op Orxma-State in het Dobhof te Menaldum een groote
hoeveelheid appels verkocht.
- „ 24 Koningsjaardag te Dokkum gevierd met klokgelui, parade
der schutterij, schijfschieten op het exercitieveld om een
zilveren plaat door het corps schutterij en het afsteken van
vuurwerk.
- Sept. 1 Tentoonstellingen van Nederl. voorwerpen van kunstvljijt
in de Stadsdoelen te Leeuwarden door het ambuland bureau
voor inlandsche kunstvljijt te Amsterdam.
- „ 10 In Wijmbritseradeel, Doniawerstal en Lemsterland heerscht
het miltvuur onder het rundvee. De provinciale geneeskun-
dige commissie beveelt ter genezing aan: aderlating, koud-
waterbaden, een etterdracht te maken bij den hals door met
een els een seton te zetten en daarin een stuk wrangwortel
te steken en de toediening 2 maal per dag van een mengsel
azijn, buskruit en honig.

1819.

- Sept. 13 Verkoop bij Proost te Leeuwarden van een verzameling manuscripten, prentwerken, schilderijen, varieteiten, nagelaten door Mr. J. F. M. Herbell, president van de rechtbank te Sneek.
- „ 20 Aanbesteding van het repareren der paardenwedden bij de Hoekster- en Vrouwenpoorten te Leeuwarden.
- „ 23 Benoemd tot grietman van Doniawerstal Jhr. Schelto Hessel Roorda van Eysinga in plaats van Jhr. J. J. van Eysinga die eervol ontslag ontving.
- Oct. 4 Prof. S. Ens te Franeker draagt het rectoraat over aan Prof. J. W. de Crane met een rede over de weldadige en bewonderingswaardige wijsheid van den Schepper, zichtbaar in het behouden van 's menschen lichaam.
- „ 7 De Friesche leerlooiers en huidenkoopers berichten dat zij geen huiden willen ontvangen tenzij de snuiten, de horens tot het haar en de pooten tot boven de klauwen zijn afgesneden.
- „ 10 Het Nutsdepartement te Leeuwarden looft een eereprijs van 40 gouden dukaten uit, en een premie van 10 gouden dukaten voor de best gekeurde geschied- en aardrijkskundige beschrijving der provincie Friesland.
- „ 18 Benoemd tot grietman van Kollumerland en N. Kruisland Jhr. Willem Hendrik van Heemstra in plaats van Frans Julius Johan van Scheltinga, die eervol ontslag ontving.
- „ 20 De groote kastanjeboom voor de brouwerij de Wereld te Franeker bloeit dit jaar voor de tweede maal.
- „ 26 Verschenen bij J. Oomkens te Groningen: De 21 eerste psalmen ter stichting van Christenen bearbeid door Ds. T. E. Mebius te Beers.
- Nov. 13 Bij Kon. Besluit een medaille toegewezen aan H. R. Idzerda, heelmeeester te Rauwerd, J. Banga, med. doctor te Franeker, A. W. Wyndels en D. J. van der Meer, med. doctoren op 't Heerenveen, D. H. van der Meer, heelmeeester te Drachten voor het zonder belooning inenten van het grootste getal personen in Friesland gedurende 1818.
- Dec. 23 Verschenen bij A. C. J. Lobry te Leeuwarden: Nagelatene leerredenen van Ds. N. Lobry aldaar.

1820.

- Jan. 4 De Vriesche Courant die in 1811 door dwang werd gesupprimeerd, verschijnt opnieuw bij M. Kroon te Leeuwarden.

1820.

- Jan. 13 Verkocht veertig wilgen van den voorsingel van Unia-State te Marssum.
- „ 15 Overleden op Douma-State te Langweer Jhr. Assuerus Vegelin van Claerbergen, oud 84 jaar, en te Oudega Hector Livius van Haersma, old Grietman van Smallingerland, oud 82 jaar.
- „ 25 Te Leeuwarden is Lambertus van Dam, orgelmaker, overleden.
- „ 26 Aanbesteed het wegbreken van een oude en het bouwen van een nieuwe school te Vrouwen Parochie.
- „ 30 Overleden op Heemstra-State te Oenkerk Jhr. Cornelis Scheltinga van Heemstra. Statenlid en militiecommissaris.
- Febr. 5 Overleden A. G. Camper, lid der Tweede Kamer, Curator van het Franeker Athenaeum.
- „ 13 Uit de overgeschoten gelden van het fonds der kustkanonniërs te St. Anna-Parochie worden 4 nieuwe koperen kroonen in de kerk aldaar geschonken.
- „ 16 Dr. J. Vitringa Coulon te Leeuwarden begint weer op het Theatrum Anatomicum bij den Nieuwen Toren zijn publieke anatomische lessen, „voornamelijk ten oogmerk hebbende om op eene bevattelijke wijze een denkbeeld te geven aangaande de inwendige deelen van het menschelijk ligchaam en daarin de Wijsheid van den Schepper aan te toonen”.
- „ 21 Het oude schoolhuis te Lioessens zal worden afgebroken en een nieuw gebouwd. Verkocht de huizinge en drankboerderij van wed. G. E. Zijlstra op Old Galileën bij Leeuwarden.
- Maart 1 Verkoop der zoutkeet de Witte Hand met zelhuis en dennen te Harlingen, gedreven door J. Huidekoper onder de firma S. B. IJzenbeek.
- „ 3 D. L. Bosch te Wester-Nijkerk schrijft een handleiding om vlas te roten.
- „ 4 Verschenen bij T. J. Tuinstra te Franeker: Redevoering ter gedachtenisse van Nicolaus Tholen, Med. Cand. overleden te Leiden, door Prof. E. Wassenbergh te Franeker.
- „ 9 Bosch verkocht op de Pastoriewijk in de Zuiderdrachten. Overleden te Leeuwarden Arent Johannes van Sminia, oud secretaris der Staten van Friesland.
- „ 10 Te koop de leerlooierij van Johannes Haitzma te Franeker.

1820.

- Maart 26 Overleden te Koudum Arent Julianus Carel de Bere, Old Grietman van Hemelum Oldephaert en Noordwolde. Rekening en verantwoording van het Weduwenfonds De Liefde is sterker dan de Dood, te Leeuwarden.
- „ 27 Verkocht de cichoreifabriek met 2 eesten van L. P. van Noordt te Oude Bildtzijl.
- „ 28 Overleden te Harlingen Nicolaas Baur, Friesch zeeschilder Verschenen bij J. Römelingh te Groningen: Verhandeling over de Assyrische, Babylonische, Medische en Perzische rijken enz. door Ds. R. Rodenburg te IJlst.
- „ 31 De school te Dantumawoude moet wegens het overlijden van Minse Joukes de Vries een nieuwen onderwijzer hebben. Emolumenten: huur van 5 pondematen lands (*f* 60), grondpacht van huizen *f* 7.50, voor kerkdienst *f* 45 uit de kerkkas, voor opzicht op de klok *f* 12 uit de dorpskas, als toelage uit de grietienijkas *f* 20, voor elk schoolkind per kwartaal voor schoolpenningen 60 cent, aantal leerlingen 60.
- April 7 De geneeskundigen in Friesland kunnen gratis verkrijgen gedrukte registers en getuigschriften voor gedane koepokinentingen, ingevolge Kon. besluit van 18 April 1818.
- „ 14 Verkocht een kaarsenmakerij en zeemleermolen te Workum.
- „ 18 Overleden op den huize Weldam bij Goor, Martinus van Scheltinga, old Grietman van Kollumerland.
- „ 23 Een gedeelte van het bastion bij de Vrouwenpoort te Leeuwarden zal worden afgegraven. Overleden te Lemmer Jouwert Frederiks Witteveen, assessor in de grietienij Lemsterland.
- „ 28 Het Algemeen Werfhuus, bestaande in verscheidene kamers en vertrekken benevens 8 woningen onder één dak, gelegen aan den Stadswal bij het Droevendal te Leeuwarden wordt verkocht.
- Mei 2 Verschenen bij A. Hessing te Bolsward de 2e druk van Oefeningen voor eerstbeginnende leerlingen, volgens de tafels der grondklanken van J. H. Nieuwold.
- „ 5 In den boekhandel verkrijgbaar: Naamlijst van 2000 overledene en gesneuvelde militairen, alsmede een aantal die nog in leven zijn in Rusland, alle in Nederland geboren.
- „ 8 De keizer van Rusland vereert aan Mr. Jacobus Scheltema te Leeuwarden een kostbaren ring met brillanten voor het schrijven en aanbieden van het werk: Rusland en de Nederlanden, beschouwd in derzelve wederzijdsche betrekkingen.

1820.

- Mei 12 Simon Huinsma vestigt zich als kastelein op het „van ouds beroemde Huis ter Heide” bij Langweer.
- „ 13 Bij afbraak verkocht de poort van het gesloopte Blauwhuis onder Dronrijp. Dijkshoek krijgt in plaats van het oude een nieuw „Statenhoofd”, 140 roeden lang.
- „ 19 De Wed. C. L. van Altena te Leeuwarden, die een herdruk wenscht te geven van Waatze Gribberts Brillloft naar den oorspronkelijken druk van 1712, vraagt voor de aantekeningen, die zij daarbij wenscht te voegen, in de Leeuw. Courant opheldering van enkele duistere uitdrukkingen.
- „ 22 Overleden te Heerenveen Jhr. Menno Coehoorn van Scheltinga, grietman van Schoterland.
- „ 24 Aanbesteed het afbreken van de buitenste Vrouwen Landpoort en het afgraven van een stuk bastion aldaar.
- „ 27 Eveneens pastorie, kerk, toren en school te Weidum. De boekdrukker M. van den Bosch te Leeuwarden verkoopt: Staten van bevolking van elke stad, dorp, buurt of gehucht in Friesland.
- Juni 16 De oude onderwijzer van der Harst, die lang dienst had aan de school in de boerestreek van de Zuider-Drachten, legt zijn betrekking neer en een oproeping wordt gedaan voor een opvolger, tractement *f* 150, aan schoolpenningen 60 ct. in het winterhalfjaar, in den zomer 's weeks 5 ct. per leering.
- „ 17 Verschenen bij Steenberg van Goor te Leeuwarden: Keus en Leiding of godsdienst en dweezucht, in 2 dln.
- „ 23 Latijnsch leesboek voor eerstbeginnenden door S. W. Schippers, rector der Latijnsche school te Bolsward, verschenen bij J. Römelingh te Groningen.
- Juli 1 Hardzeilpartij te Oude Schouw om een Nederl. vlag, een geschilderde vleugel en bal.
- „ 13 Verschenen bij M. v. d. Bosch te Leeuwarden de 50-jarige leerrede van Ds. Mebius te Rijperkerk.
- „ 15 Op de Leeuwarder kermis zijn het panorama der slag van Waterloo, geschilderd door J. Kamphuyzen, en een menagerie met nijlpaard, kwaggapaard, Senegalsche leeuw, een panter, een tijgerkat, 20 andere kleine dieren en 50 vogelsoorten, waaronder „de vogels streuss, man en wijf, zij zijn bijna 7 voeten hoog, het mannetje weegt meer dan 200 pond; deze vogels kunnen niet vliegen maar loopen het snelste paard te gelijk, hebben geen tong en kunnen ijzer

en staal verteeren; de aanschouwers zullen verwonderd zijn, daar men het kleinste vogeltje er bij zal zien, dat niet grooter is dan het lid van een duim.”

Prof. Dr. P. J. Brugmans,
24 Maart 1763—22 Juli 1819.

- Juli 28 De prins geeft te Leeuwarden audientie, woont de harddraverij bij om de gouden zweep, overhandigt deze aan den winnaar S. M. Visser te Akkrum en woont 's avonds de schouwburgvoorstelling bij.

1820.

- Juli 29 De prins van Oranje komt 's morgens 4 uur met een jacht van Amsterdam te Lemmer, geeft daar audientie aan allerlei corporatie's, komt ten huize van den grietman van Andringa de Kempnaer en zet zijn reis te 10 ure voort over Staveren naar Hindeloopen. Daar wordt hij verwelkomd door de burgemeesters D. J. Duif en J. Alderts en door zes juffers in de oude kleederdracht. Over Workum en Sneek begeeft Z.H. zich naar Ijsbrechtum, waar het middagmaal op Epema-State wordt gebruikt bij den grietman van Welderden Rengers, om van daar te vertrekken naar Leeuwarden. De prins en de gouverneur van Friesland bezoeken Franeker en Harlingen. Op de terugreis dineeren zij op het buiten van Jhr. Collot d'Escury te Minnertsga.
- Aug. 1 Verkolfd bij den koffijschenker A. Buwalda aan de Breede Plaats te Franeker een zilveren tabaksdoos.
- „ 3 Prof. W. de Crane te Franeker benoemd tot lid van de 2de klasse van het Kon. Nederl. Instituut van Wetenschap, Letterkunde en Schoone kunsten.
- „ 8 De katoen-, linnen-, druk-, en verwerij te Franeker gedreven door de firma Lunter & Co. is ontbonden. Koopman Lunter zet de zaak voor eigen rekening voort.
- „ 15 Finale palmslag van de zathe Blankendal-slot te Scharnegoutum, groot 73 p.m.
- „ 26 A. Roelofs te Hijum en S. Rienks te Hallum hebben voor de Gentsche tentoonstelling een viervoets-telescoop vervaardigd, waarin zich de Newtoniaansche, de Gregoriaansche en de Cassegrainsche inrichtingen vereenigen, geheel in koper gemonteerd, op een mahoniehouten voet met ijzer. De koning geeft deze kijker cadeau aan de Gentsche hoogeschool.
- „ 27 Bekroond met een bronzen medaille op de tentoonstelling te Gent voor gesponnen wol E. Eisinga te Franeker en F. N. van Loon te Irnsum voor een geleverd model eener overdekte reddingsboot.
- Sept. 2 Hardzeilpartij aan de Leijer Polle tusschen de Flussinger en Heegumer meer om een zilveren scheerhout met zijden vleugel en fraai verguld tuigje tot prijs, en een fraai scheerhout met vleugel en een tuigje tot premie.
- „ 7 Overleden te Dronrijp Coert Lambertus van Beijma thoe Kingma.
- Oct. 9 Verschenen bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: I. Jezus leeft en wij zullen leven of 1 Cor. XV tot een leesboek voor Christenen bewerkt door Ds. T. E. Mebius te Beers en Jellum; II. Antigone door Mr. A. van Halmaël Jr.

1820.

- Oct. 12 Inwijding van het monument van den Frieschen paedagoog J. H. Nieuwold in de Grootte kerk te Leeuwarden; de rede wordt gehouden door Ds. Visser te IJsbrechtum.
- „ 13 Prof. Elias Annes Borger te Leiden overleden.
- „ 18 Hardzeilen te Grouw om 3 zijden vleugels met zilveren scheerhouten en fraaie tuigjes.
- „ 22 Inwijding van het kerkorgel te Drachten, gesticht uit vrijwillige giften der gemeente en een aanzienlijke gift van vrouwe E. P. van Sminia te Leeuwarden, maker Hillebrands te Leeuwarden, feestredenaar Ds. H. Heppener, die deze plechtigheid beschouwde als een feestuur van godsdienstige liefde, vreugde en hoop.
- Nov. 6 Prof. J. W. de Crane te Franeker draagt het rectoraat over aan Prof. J. C. Swijghuisen Groenewoud met een rede over den letterkundigen roem en verdiensten van de geslachten Vossius en Junius.
- „ 15 Aanbesteding van een nieuw schoolgebouw te Hollum op Ameland.
- „ 19 Uitgegeven bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: Proeve eener opheldering en verdediging van het Scheppings- en Zondvloedsverhaal door Ds. Petrus Brouwer te Blija en Hoogebeintum.
- „ 21 Prijs der boter te Sneek f 35.
- „ 22 Benoemd tot grietman van Schoterland Pompeus Onno van Vierssen en in plaats van dezen tot grietman van Stellingwerf-Westeinde Mr. Nicolaas van Heloma.
- „ 27 Bevallen ten huize harer moeder op Crack-State te Heerenveen, Vrouwe Agatha Dido Cecilia Buma, geb. Bouritius van Idema.
- „ 28 Chalon-Maffey laat in de schouwburg in het Ruiterskwartier te Leeuwarden een persoon een luchtwandeling doen met de voeten tegen het plafond en het hoofd naar beneden. „Hij houdt zich in de lucht vast, evenals Mahomed onder het gewelf van de moskee”.
- Dec. 1 Verschenen bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: Hulde aan de nagedachtenis van J. H. Nieuwold bij gelegenheid van de monumentwijding in de grootte kerk aldaar door Ds. M. Martens, schoolopziener te Holwerd.
- „ 1 De hengstehouderij van Keimpe Pieters Pasma te Dantuwoude wordt na een 40jarig bestaan opgeheven.
- „ 2 De bank van leening te Franeker voor 10 jaar verpacht.

1820.

- Dec. 8 Sophia de Geus aangesteld als Fransche kostschoolhouderes te Dokkum.
- „ 11 De bouwkundige teekenlessen van den onderwijzer W. Fellinginga te Leeuwarden nemen een aanvang in het lokaal de Caserne op de Put.
- „ 16 In den ouderdom van 104 jaar overleden te Oudehaske Annigje Jakobs, geb. te Wanneperveen, wed. van Pieter Stoffels.
- „ 20 Overleden te Leeuwarden J. Veltman, R.K. priester aldaar.
- „ 20 Verkocht 21½ pondematen greide, onder Hallum, de Helsdeur genaamd.
Prof. J. A. v. d. Palm en H. Tollens spreken een woord van nagedachtenis voor Prof. E. A. Borger.
- „ 21 P. Koumans Brouwer houdt in de Herv. kerk te Joure een lijkrede op Prof. E. A. Borger naar aanleiding van Joh. 5 : 35, „afgewisseld door somber koorgezang van jonge kinderen”.
Verschenen : W. Broes. Leerrede op het afsterven van E. A. Borger.

1821.

- Jan. 1 De Gedeputeerde Staten van Friesland bepalen het gewicht van brood : roggenbrood op 5 pond, de grofweiten bolle op 6 ons, het fransch brood op 2 ons en 8 lood.
- „ 2 Verkocht de looierij met 20 looikuipen, 2 kifbakken, 4 laaf- en 9 kalkkuipen van Petrus Scheltema Nzn. nabij de Dongjumer Waterpoort te Franeker.
- „ 6 De akademie der wetenschappen te Kopenhagen schrijft andermaal een prijsvraag uit over den aard der Friesche taal.
- „ 11 Overleden te Groningen de opperrabijn van Groningen en Leeuwarden Abraham Isak Deen.
- „ 15 De torenspits te Dokkum zal in plaats van met leien worden bedekt met rood koper.
- Febr. 9 De dekhengsten van den hr. Bergsma te Damwoude verplaatst naar de boerderij van Jhr. de Rotte te Rinsumageest
- „ 10 Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen : Op den dood van Elias Annes Borger door Mr. J. T. Wielandt en G. W. Motman.
- „ 11 Te koop het landgoed van Jhr. du Tour te Oenkerk en het Logement het Posthuis aan de haven te Lemmer, bewoond door Wed. Hesselius Brandenburg.

1821.

- Febr. 14 Groot houtboelgoed op Ringia-State te Blessum.
- „ 16 Te koop het slot Oenema onder Wijtgaard, in gebruik bij Tjeerd Hilles Jorna, „zijnde dit gebouw wegens de daaraan zich bevindende Friesche moppen en best geconserveerd eikenhout bij uitstek geschikt om met voordeel te worden gesloopt.”
- „ 17 Floreenplichtigen van Dantumawoude beraadslagen over de delging der schulden, ontstaan door de vertimmering aan kerk en pastorie.
- „ 24 Aanbesteed de afbraak der oude school en de bouw eener nieuwe school te Wartena. Aanbesteed een nieuwe school te Oudega (W).
- „ 28 Verkoop van porcelein, glaswerk, tinwerk enz. bij het pakhuis van den oud-vroedsman E. Cuperus op het Slot bij Leeuwarden.
- Maart 2 Het slot Oenema onder Wijtgaard verkocht.
- „ 10 S. Tulp in het Droevendal te Leeuwarden, verkoopt Engelse kunstplaten met vergulde lijsten en geëmailleerde glazen.
- „ 13 Verkoop van den eek- en zeemtouwmolen de Hoop buiten de Kleine Palen aan de Vaart bij Sneek.
- „ 14 D. Engelen en W. B. Wouters te Sneek richten een maatschappij op van onderlinge verzekering tegen verliezen van rundvee. Overleden te Leeuwarden Jonkvr. Mariane Elisabeth, baronesse van Haren.
- „ 16 Gehuwd te Leeuwarden C. H. F. A. Battaerd, luitenant bij de infanterie en Jonkvr. S. B. M. van Asbeck.
- „ 26 Landhuis verkocht van wijlen Mr. C. L. van Beyma thoe Kingma te Dronrijp.
- April 2 Overleden Johannes Lubach, in leven old mr. antiëksnijder te Leeuwarden, oud 87 jaar. Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: De Boereschriewer oer it nijs fen de dei, yn twa stikjes.
- „ 3 Vergelijkend examen op de rechtkamer te Schiermonnikoog voor den post van onderwijzer aldaar, aantal leerlingen 100, schoolgeld wekelijks 5 ct., avondschool van 20 leerlingen 10 ct., voor onderwijs in de navigatie 40 ct., voor rekenen 15 ct., tractement f 100, met inbegrip van kosters- en voorzangersambt.
- „ 14 Dampartij te Vrouwen-Parochie om een zilveren tabaksdoos.

1821.

- April 20 Burgemeesteren van Leeuwarden loven een zilveren tabaksdoos uit aan den koopman die op de paardemarkt van 25 April de meeste paarden koopt van f 200 of daarboven.
- „ 25 Verkoop van den oliemolen de Phenix onder Sybrandahuis aan de Dokkumer Ee.
- „ 28 Dampartij bij kastelein P. S. Schaaf te Oldebildtzijl om een fraai zilveren hecht, Zaterdagsmiddags 2 uur.
- Mei 2 Aanbesteed het uithakken en invoegen van den Stadhuisgevel te Leeuwarden.
- „ 4 Carmello uit Amsterdam geeft 's avonds 6½ uur in de groote zaal der Loge te Leeuwarden een concert op de gitaar, entrée voor een heer f 1, voor een dame 11 stuivers. Vermist een paar zwanen van Dekama-State te Jelsum.
- „ 9 Aanbesteed het voegzetten der beide vleugels van Vogelzang-State te Veenklooster.
- „ 11 De toren te Wyckel moet worden gerepareerd.
- „ 12 Friens moet een nieuwe school hebben.
- „ 13 Ds. Holkema te Akkrum wijdt in de kerk aldaar een nieuw orgel in, vervaardiger Hillebrands te Leeuwarden.
- „ 22 Gevraagd in het tuchthuis te Leeuwarden door den Kommandant J. R. de Wesener een stokkeknecht, zich aan te melden bij den Provoost Geweldige.
- „ 24 Prof. G. de Wal te Franeker tot hoogleeraar benoemd te Groningen.
- Juni 2 Groot vocaal concert in de schouwburg, Ruiterskwartier, te Leeuwarden, door de Rubinsteins uit Lemberg in Gallicie, voorafgegaan door tours d'adresse en mechanische vermakelijkheden van D. L. Bamberg, mechanicus te Amsterdam.
- „ 15 Overleden te Buitenpost Vrouwe Maria Wibrandi, weduwe van Daniël de Blocq van Haersma, in leven old grietman van Achtkarspelen.
- „ 19 Prof. E. Wassenbergh houdt in de academiekerk te Franeker een Latijnsche redevoering ter gedachtenis aan zijn 50-jarigen dienst als hoogleeraar in de letteren aldaar; het spreekgestoelte was met bloemen versierd. Na de redevoering werd naar oud gebruik een carmen onder de toehoorders uitgedeeld; professoren en studenten geleidden

1821.

- den grijsaard naar zijn woning. De gezinshoofden te Kims-
werd confereeren in de kerk over de torenreparatie. Te
Tirns wordt een nieuwe school gebouwd.
- Juni 20 Z.M. de Koning geeft aan 17 gevangenen in het tuchthuis
te Leeuwarden geheele remissie van confinement en aan
13 afslag van 1 en 2 jaar. De vice-president van het regen-
ten-college maakt dit aan de gegracieerden met gepaste
toespraak kenbaar.
- „ 24 De Oldeboornster kermis zal wegens den dank- en bededag
op 18 Juni, in plaats van op Zondag 17 Juni, een week
later beginnen.
- Juli 3 Benoemd tot leden der maatschappij van Nederl. letterkunde
te Leiden: G. H. M. Delprat, Waalsch predikant, Ds. J.
Brouwer, Doopsgez. predikant, beiden te Leeuwarden en
Ds. H. W. C. A. Visser te IJsbrechtum.
- „ 5 Verschenen bij J. Proost te Leeuwarden: Des grijzen dank-
betuiging aan de edele maagdenrei voor het eerbewijs van
19 Juni 1821 door Prof. E. Wassenbergh.
- „ 30 De prins inspecteert 's morgens 6 uur het garnizoen te
Leeuwarden.
- Aug. 2 De oude schoolhuizinge te Pingjum zal worden afgebroken
en een nieuwe daarvoor gebouwd.
- „ 6 Keuring van dekhengsten en merries te Leeuwarden door
den keurmeester C. Stöcker, ten overstaan van een com-
missie uit Gedeputeerde Staten om premies van *f* 100, *f* 75,
f 50 en *f* 25 voor de beste hengsten en merries. Bekroond
zijn de merrie van Tjeerd Sieses Boelstra te Stiens, die van
Lammert Lucas Vennema te Rinsumageest, die van Hans
Siedses Kroodsma te Wanswerd, die van Eelke Simons
van der Woude te Ieslum en de hengst van A. Harinxma
te Rijs. Volgens oproeping van grietman en assessoren van
Leeuwarderadeel compareeren belanghebbenden in de
dorpskerk te Swichum over de slatting van de dorpsvaart.
- „ 7 Inwijding van een nieuw orgel in de kerk te Tzummarum
door Ds. Canne, maker van Dam te Leeuwarden.
- „ 14 De herstelde Franeker Waterpijp te Harlingen is thans
wijd is $4\frac{1}{2}$ el, of nagenoeg 16 voet min 2 duim scheeps-
maat.
- „ 20 De lintfabriek van A. Antooni te Bolsward gaat over op
Johannes van Gorkum.
- „ 23 Te koop de huizinge en pottenbakkerij, gedreven door
Romke van der Werf te Workum.

1821.

- Aug. 24 Ter gelegenheid van 's Konings verjaardag groot vuurwerk bij de stadsherberg te Sneek 's nachts 12 uur met muziek. De poort is den ganschen nacht open en de boomen zijn gesnoeid „om de vuurpijlen en luchtballen te beter te kunnen bezichtigen.”
- „ 25 De directie der societeit de Zon buiten de Noorderpoort geeft 's morgens 9 uur een kolfpartij om prijs en premie aan liefhebbers.
- „ 29 Verkocht de zoutkeel de Ooijevaar aan de Zoutsloot te Harlingen.
- Sept. 14 De kerkvoogden van Herbaijum verzoeken opgave van rechthebbenden op een grafkelder voor den predikstoel, toebehoord hebbende aan de familie van den grietman Waltinga. Dr. J. Vitringa Coulon houdt 's morgens 10 uur bij den kastelein Friesema aan de Koemarkt te Leeuwarden zitting tot het inwinnen van berichten aangaande de varkensziekte en de uitwerking van het door hem voorgescreven middel.
- „ 18 Uitgegeven bij F. Holtkamp te Sneek: Boere Vriesk yn rym en onrym, plisierig en stigtelijk om te leissen, mei en Lijst van aode Sprekwudden wat di yn stedske betudde, prijs 2 st. Te koop de blauwe en witte albasten vloer $6\frac{1}{2}$ el vierkant, liggende overhoeks, pl.m. 500 stuks, ieder steen 12 duim vierkant op Oenema-State te Wijtgaard.
- „ 30 Verschenen: Ter gedachtenis van de redding van 3 schipbreukelingen op Urk door F. N. van Loon te Irnsum.
- Oct. 1 Prof. J. Swijghuisen Groenewoud te Franeker draagt het rectoraat over aan Prof. J. Amersfoordt met een redevoering over de bloedwraak bij de Arabieren.
- „ 2 Verschenen bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: Aanmerkingen voor ongeleerden over de profetische boeken des O. Verbonds door Ds. A. Brink te Leeuwarden, na diens dood uitgegeven door Ds. P. Koumans Brouwer te Joure.
- „ 3 Verkocht ten huize van Tjeerd A. Buursma te Beets een bijenhuis op klippen staande voor 60 korven, voorts bijenplanken, doeken, krammen, ledige korven en opzetters.
- „ 13 Buitenplaats aan den trekweg onder Wanswerd verkocht.
- „ 14 Verschenen bij P. Wiarda te Leeuwarden: Eerst onderwijs voor jonge kinderen in verband met de woordenlijst van Ds. Visser te IJsbrechtum, door P. A. Meeter te Huizum.
- „ 15 T. Feenstra benoemd tot burgemeester van Leeuwarden.

1821.

- Oct. 19 Kerkvoogden der Herv. Gemeente te Harlingen publiceeren, dat de vloer der Nieuwe kerk is opgehoogd en de kosten voor ieder graf komen op f 1.50.

Dr. J. Vitringa Coulon,
geb. 29 Mei 1767, overl. 15 Aug. 1843).

- „ 20 De afbraak van Oenema-State te Wijtgaard is in vollen gang.
- „ 25 Het in 1819 opgericht weduwen- en weezenfonds voor politieke, justitieele en finantieele ambtenaren onder de zinspreuk „Voor het toekomstende”, neemt nog als deelgenooten op onderwijzers, rectoren, praeseptoren, procu-

- 1821.
- reurs, doctoren, gemeenteraadsleden, wijk- en brandmeesters.
- Oct. 26 Verschenen bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: De geschiedenis van 's Heilands verzoeking in de woestijn door Ds. H. Ilpsema Andreae te Warga.
- „ 27 Het echtpaar Ravel voert in de Schouwborg in het Ruiterskwartier te Leeuwarden exercitiën uit op het gespannen koord en geeft ballets en Italiaansche pantomimes, uitgevoerd door kinderen van 5 tot 8 jaar. Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: Vijf leerredenen over Romeinen IX door P. J. van der Woude, leeraar bij de Doopsgezinden te Oldeboorn.
- „ 28 Orgelinwijding te Oppenhuizen door Ds. W. Ferwerda aldaar, naar aanleiding van 1 Sam. 16 : 17b, maker van het orgel A. van Gruisen te Leeuwarden. Na een orgelconcert te 6 uur 's avonds, „vervrolijkte men zich verder aan een vriendelijken maaltijd, welke tot laat in den nacht voortduurde.”
- Nov. 3 Bij M. v. d. Bosch, boekdrukker aan de Vischmarkt te Leeuwarden, uitgegeven de almanakken voor 1822, „berekend door den bekenden mathematicus” Evert Sjerps Ferwerda.
- „ 4 De onderafdeeling te Leeuwarden van het Friesche Bijbelgenootschap begint weer de in 1819 opgerichte zondagschool voor jongelingen en volwassenen boven de 15 jaar in de nieuwe stadsschool in de Speelmanstraat en voor meisjes of mannen boven de 14 jaar in een lokaal in de Beijerstraat, alwaar kosteloos onderwijs wordt gegeven in lezen schrijven en rekenen, 's avonds 7—9 uur.
- „ 7 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: Vrolijk uitzicht of invallende gedachten van een 96-jarigen grijsaard, door A. van Velden, predikant te Hallum.
- „ 23 Teake Cornelis Bölger toegelaten als heelmester ten plattelande.
- „ 25 De Amsterdamsche kapper J. Kerkhoven bezoekt de Friesche steden met een nieuwe collectie naturel-paruiken, alsmede Fransche en Engelsche toeren.
- Dec. 8 J. Löwenstam uit den Haag, benoemd tot opperrabijn van Friesland, houdt zijn intreepredikatie te Leeuwarden over Ps. 40 : 10 en Ps. 119 : 105. Verkocht te Hindeloopen een stuk greidland, groot 3 bunders, genaamd het Kruidmolenstuk, gelegen ten Z.O. van Staveren buiten de Zuidermeer.

1821.

- Dec. 10 Overleden te Bolsward Joanne de Gavere weduwe van wijlen J. Eelcoma, rector te Bolsward.
- „ 15 Verhuring van het Huis Ten Noord, aan de trekvaart te Oudwoude naar Leeuwarden en Dokkum, zijnde in het Huis reeds vele jaren tap- en winkelneering gedreven. Briefjes in te leveren op Vogelsang-State te Oudwoude.
- „ 20 Gehuwd te Dronrijp Mr. Ulrich Herman Wielinga Huber en Anskje Duys Vegelin van Claerbergen, douairière van Eck.
- „ 23 J. van Haagen op de Eewal te Leeuwarden fabriceert Friesche chocolade, verpakt in couverts, met het Friesche wapen, wegende per pakje 5 ons.
- „ 24 Verkocht de panfabriek mte knechtswoning, zomerhuis en jachthuis der firma Tempe en Co. aan de Diepe Dolte te Workum.

1822.

- Jan. 2 Tot hoogleeraar aan de universiteit te Gent benoemd Prof. J. G. S. van Breda, hoogleeraar aan het Athenaeum te Franeker, wonende op Klein Lancum, gehuwd met vrouwe F. T. E. Camper.
- „ 3 De grietman van Utingeradeel reikt ter vergadering van den grietenijraad te Oldeboorn namens Koning Willem I uit 10 gratificaties aan inwoners van Terhorne en Uitweltingerga voor het redden van een Sneeker schipper, wiens vaartuig bij een storm in het Sneekermeer was gezonken.
- „ 4 A. v. Guisen, spiegelfabrikant te Leeuwarden bij de Waag vindt een nieuwe machine uit, waarmede de vlekken uit de spiegels gemaakt worden.
- „ 5 Verkoop van de zoutkeet de Haring te Dokkum, eigenaar G. J. Heeringa aldaar.
- „ 8 Verschenen bij Brouwer te Leeuwarden: Handleiding voor personen in de termen der militie vallende enz. door W. Schultze, commies ter Prov. Griffie aldaar.
- „ 10 De floreenplichtigen van Deersum beraadslagen in de kerk over den verbouw der pastorie
- „ 14 De toren te Koudum bij stormweer getroffen door een bliksemstraal, die de spits in brand zet. H. J. van der Heide en G. S. Zaagsma klimmen er heen, bikken met een steen het brandende hout af en worden den brand meester. Vijf jaar geleden was de bliksem ook in den toren geslagen.

1822.

- Jan. 20 Johannes E. Lodema houdt in zijn huis in de Groote Hoogstraat te Leeuwarden een Hollandsche dag- en avondschool en geeft privaates in het Latijn.
- „ 23 Uitreiking van 2 medailles aan de knapste leerlingen der school voor burgerlijke bouwkunde, waarbij W. H. Suringar een rede houdt over het hoog belang eener doelmatige zorg ter vorming van Neerlands jongelingschap uit de mindere standen, waarna Mr. C. P. E. Robidé van der Aa een vers voordraagt en muziek zich laat hooren.
- „ 26 De toren te Kimsward en de Brakepijp te Arum moeten gerepareerd worden.
- „ 28 Verkocht het meer dan 100 jaar gerenommeerde Oranjekoffiehuis bij het Stadhuis te Leeuwarden, bewoond door de Wed. Johs. Zijlstra en voor dezen door N. Laurens en erven Sippama.
- „ 29 G. T. N. Suringar, boekdrukker op de Kelders te Leeuwarden neemt de zaak over van G. M. Cahais.
- Febr. 2 M. K. Stolte, architect-directeur te Harlingen adverteert de geotroijeerde inventie van watermolens met hellende scheppraders en verbeterde diep- of moddermolens, uitgevonden door F. F. Eckhardt te 's Gravenhage.
- „ 3 Te koop een snuifkapperij, geschikt tot een paardenmolen, bij B. Schaafsma op het Vliet te Leeuwarden.
- „ 4 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: Zedelijke verhalen uit den Bijbel door Fenna Mastenbroek.
- „ 6 De 13-jarige L. H. van Schepen te Vrouwen-Parochie redt een meisje uit de vaart en ontvangt daarvoor van het Nut een testament met zilveren haak, dat hem na toespraken en recitatie van verzen wordt uitgereikt.
- „ 7 J. Rinkes te Workum wordt door aankoop eigenaar van de wollenlintmolens van de Wed. Antoni Antonides te Bolsward.
- „ 10 Gebr. Jacobs op den Wirdumerdijk te Leeuwarden verkoopen Engelsch aardewerk uit de fabriek van Josiah Wedgwood, glazen met letters en deviezen voor 15 stuivers.
- „ 12 De liquidatie van de zoutkeet de Eenhoren der firma I. Fockema en Co. te Dokkum, opgedragen aan Teie Buma, onderwijzer te Anjum.
- „ 12 Aangekondigd de executoriale verkoop van de kerk te Finkum, torenuurwerk met 2 klokken, predikstoel, 23 banken, 39 vrouwenstoelen, de pastorie en een huis met een kamer dienende voor school met een vuursteed, naast de kerk.

1822.

- Febr. 18 Aanbesteed te Amsterdam door den Marine-Kommandant de reparatie aan den kerktoren te Stavoren. In de Benthem te Harlingen verkocht een partij Elleborewortel en laurierbessen in het pakhuis Eenzaamheid van Barend Visser en Zoon.
- „ 20 Vakant de betrekking van onderwijzer te Wommels door het pensioen van S. A. Algera, tractement boven vrije woning *f* 200, toelage *f* 100, schoolpenningen van 60 leerlingen à *f* 0.30 het kind per kwartaal, met *f* 0.50 bovendien per kwartaal voor rekenonderwijs.
- „ 27 Bij kastelein Dasse te Noordwolde verkocht 56 zware eiken op de Brink aldaar. Dampartij bij kastelein W. Nijdam te Mantgum om een zilveren horloge en een hazesprong.
- „ 28 Gedep. Staten van Friesland stellen den prijs der botervaten vast: $\frac{1}{4}$ ton *f* 1.25; een kinnetje *f* 0.75; $\frac{1}{2}$ kinnetje *f* 0.47 $\frac{1}{2}$, aangezien de prijs der vaten niet evenredig was aan den prijs van het hout en de boterhandel daardoor groot nadeel ondervond. Tevens worden de ijtigmeesters en keurmeesters gelast zorg te dragen, dat de vaten door hen geijtigd aan de voorgeschreven vereischten voldoen. G. S. Smeding te Beetsterzwaag doet sterrekundige waarnemingen in zake de planeet Venus.
- Maart 2 Aanbesteed de verbouw van de kerk te Engwierum met het oog op de plaatsing van een nieuw orgel.
- „ 4 De Raad van discipline der advocaten in het arrondissement Leeuwarden houdt ingevolge art. 24 van het decreet van 14 Dec. 1810 een bureau van kostelooze consultatie voor behoeftigen in het Landschapshuis te Leeuwarden elken Maandag van 11—12 uur.
- „ 9 Vergadering in de kerk te Oudehaske over de scheiding tusschen de gecombineerde kerk- en armvoogdij-administratie.
- „ 19 Aanbesteed de verbouw der groote Kavalleriestal in de Doelestraat te Leeuwarden tot een magazijn voor militaire goederen en officierswoning.
- „ 20 Boekhandelaar M. van der Plaats te Harlingen verkoopt prenten, teekeningen en pleisterbeelden, nagelaten door G. S. Stinstra en S. Wildschut aldaar.
- „ 23 Verschenen bij Schalekamp te Amsterdam: Plegtige viering van het Friesche volksfeest, aan het onderwijs en de opvoeding gewijd, gevierd te Leeuwarden 18 Oct. 1821. door Ds. H. W. C. A. Visser, lid en secretaris der Prov. Commissie van onderwijs in Friesland.

1822.

- April 6 Verkocht de zoutkeet het Lam bij de Leeuwarder paardestallen te Harlingen.
- „ 7 Verschenen bij N. Brandenburgh te Workum: De geschiedenis van den godsdienst door J. H. Nieuwold, 2e druk, uitgegeven door Ds. H. W. C. A. Visser te IJsbrechtum.
- „ 9 Aanbesteed het afbreken van de Wirdumer buitenpoort en een groot gedeelte van den hoogen ringmuur.
- „ 12 De floreenplichtigen van Kimswerd beraadslagen over den vervallen staat der pastorie.
- „ 13 Na een halve eeuw stilstand van de Groenlandsvisscherij zeilt het eerste brikschip van Harlingen uit naar Spitsbergen, kommandeur Willem Rab, uitgerust door Barend Visser & Zoon. Oproep van sollicitanten voor den post van onderwijzer te Beets tractement f 40, Siegerswoude f 60 en schoolgeld van 65 leerlingen, Bakkeveen f 60 en schoolgeld van 52 leerlingen, Duurswoude f 58 en schoolgeld van 40 leerlingen, Hemrik f 63 en schoolgeld van 70 leerlingen.
- „ 15 Verkocht de bibliotheek van wijlen Ds. Pieter Stinstra te Franeker.
- „ 17 Onderwijzersexamen 4e rang in de Schuttersdoelen te Leeuwarden.
- „ 20 Greonterp krijgt een nieuw klokhuis.
- „ 29 Vergadering van floreenplichtigen en gezinshoofden in de dorpskerk te Finkum op bevel van den gouverneur der provincie, ter benoeming van een commissie, die schikkingen beraamt, dat de geannonceerde executoriale verkoop der kerk en pastorie aldaar worde voorkomen, dat er scheiding kome tusschen de gecombineerde kerk- en armen-administratie en dat de schulden van deze worden afgedaan.
- Mei 2 Bouwe Rodenhuis te Harlingen adverteert een eigen vinding van stoken van teerolie en pik en het bereiden van teerwater.
- „ 7 Ds. N. Lobry te Leeuwarden spreekt een leerrede uit over vaderlandsliefde, die in druk is verschenen.
- „ 10 Burgemeesteren van Enkhuizen besteden aan het maken van 2 zeeapen op ter Schelling.
- „ 12 Wiebe Johannes Meijer, kastelein op de Oude Schouw biedt zijn herberg aan voor het houden van vischmaaltijden.
- „ 14 Andries Lezer gelogeerd bij kastelein P. J. Vaes op het Schavernek te Leeuwarden verkoopt kittelsteenen brillen.
- „ 16 Paolo G. Callay, fabrikant van albast uit Valterra, staat op de Leeuwarder kermis met een kraam bij de Waag.

1822.

- Mei 22 Verkocht te Amsterdam de beroemde schilderijenverzameling van S. J. Stinstra te Harlingen.
- , 28 Harddraverij om een gouden zweep te Dokkum.
- Juni 1 J. P. Trautman opent te Leeuwarden een Fransche kostdag- en avondschool. Kastelein A. S. de Boer op de Galamadammen laat verhardzeilen 2 zijden vleugels en tuigjes door vischaken van minder dan 24 voeten en belastingvrije bootjes.
- „ 2 Het orgel in de kerk te Nijwier in 1818 gemaakt door J. A. Hillebrands en hersteld door Lohman & Zonen te Groningen, weer in gebruik genomen.
- „ 10 Voor Jhr. F. G. A. B. Baron van Lijnden, grietman van Opsterland en voor de gemeente Wijnjeterp worden klokken gegoten bij A. H. van Bergen te Midwolda.
- „ 18 Overleden te Leeuwarden Valentinus Slothouwer, emeritus rector en curator der Latijnsche scholen, 84 jaar oud, na 57 jaar aldaar en te Harlingen bijna 3 jaar genoemden post bekleed te hebben.
- , 24 Verkocht het slot de Spijker te Ternaard, bewoond door den eigenaar Douwe Siebes Wiersma.
- Juli 6 De floreenplichtigen van Drogeham confereeren in de kerk over de aanneming der erfenis van den boereknecht Thijs Lammerts te Harkema Opeinde.
- „ 7 Overleden Petrus Nicolaas Scheltema, garenfabrikant te Franeker.
- „ 8 Promotie der Latijnsche school te Leeuwarden op het raadhuis. De leerlingen P. Vriesema, J. Postma en H. Penninga, die tot de academische lessen zijn bevorderd, houden een afscheidsredevoering; tevens heeft de prijsuitdeeling aan de beste leerlingen plaats.
- „ 9 De publicatie van 26 Maart 1806, krachtens welke de Leeuwarder kermis ingaat den 2den Woensdag van Juli, 's morgens 10 uur, en eindigt Woensdag 14 dagen daarna, 's morgens 8 uur, wordt gehandhaafd.
- „ 19 J. G. Redinger uit Hamburg staat op de Leeuwarder kermis met een tent, waarin een camera obscura wordt vertoond.
- „ 20 M. van den Bosch, boekdrukker bij de Vischmarkt te Leeuwarden is voornemens een Vriesch-Boers Almanak te drukken voor 1823 en roept alle liefhebbers der Vriesche landstaal op hem copie te zenden.
- „ 23 In de Hollandsche schouwburg onder directie van Hoedt en Bingley wordt te Leeuwarden opgevoerd: Het slot Loeve-

1822.

- stein of de vlucht van Huig de Groot, versierd met een decoratie van het kasteel, tot slot: De tamboer der landmilitie.
- Juil 24 Overleden te Leeuwarden Mr. Antonius Driessen, inspecteur der registratie en domeinen in Friesland.
- „ 25 Onder Noorder Drachten bij de Dwarsvaart wordt een nieuwe school gebouwd.
- „ 31 De dorpstraat van Gorredijk zal geheel worden vernieuwd.
- Aug. 17 De miedgenooten en eigenaren tot onderhoud van den miedweg over het Roodkerkster Veld of de Kolken confereeren in de kerk te Roodkerk over het onderhoud van dezen miedweg en de brug over de Murk. Overleden te Harlingen Petrus Antonius Kestens, R.K. priester te Harlingen.
- „ 18 Op Oenema-State te Wijtgaard allerlei afbraaksgoederen te koop.
- „ 21 Rekendag op de Galamadammen van de Brandwaarborgsocieteit te Workum, opgericht 1817. Eenige liefhebbers van zeilen te Sneek laten verhardzeilen een vlag met wimpel en vlaggenstok, een sierlijk zijden vleugeltje met zilveren scheerhout en een fraai tuigje, aangifte bij Liske Stuvemberg Kastelein in de stadsherberg.
- „ 28 Uitgegeven bij J. Römelingh te Groningen: Grieksche woordenschat of Handleiding om op een spoedige en gemakkelijke wijze eene menigte Grieksche woorden in het geheugen te brengen door S. W. Schippers, rector der Latijnsche school te Bolsward.
- „ 29 Overleden op Rinsma-State te Driesum Otto Anne Wyckerheld Bisdom, bijna 12 jaar oud.
- Sept. 4 H. Leeman, koopman in de Drie vergulde Schoppen bij de Brol te Leeuwarden verkoopt het middel tegen varkensziekte bereid door F. W. Fokke te Balk.
- „ 7 Kastelein Haantje Minnes in het Lands Welvaren te Grouw laat 3 vleugels en ballen verhardzeilen.
- „ 9 Ringrijderij met paard en chais te Cubaard bij kastelein Cornelis A. Adema om een gouden ring en een zilveren lepel.
- „ 12 De afdeeling Marssum van het Nut viert in de kerk haar 25-jarig bestaan. Een orchest voert een symphonie uit en Ds. G. van der Tuuk te Berlikum en Ds. W. van der Leij te Schingen houden redevoeringen.
- „ 13 Ringia-State te Blessum te huur gepresenteerd.

1822.

- Sept 14 Een zilveren bal verkaapt te Ezumazijl door kastelein S K Westra en aan de Oude Schouw verhandzeild 2 zijden vleugels met zilveren scheerhouten door kastelein W J Meijer

W B van der Kooij

W B van der Kooij,
(geb te Augustinusga 13 Mei 1768, overl te Leeuwarden 14 Juli 1836)

- „ 15 Verschenen bij G T N Suringar te Leeuwarden Gezangen voor de Vriesche Schooljeugd op het kinderfeest ter gedachtenis aan de herstelling des vaderlands door W H Wainsinck
- „ 17 P van Buuren op den Eewal te Leeuwarden verkoopt he wonderdoend jich middel genaamd het vlugge Cajaputibalsem

1822.

- Sept. 26 Klein Lancum onder Franeker, laatst bewoond door Prof. A. G. Camper, voor $3\frac{1}{2}$ jaar te huur.
- „ 28 Aanbesteed de reparatie der beide torentjes, staande aan het Bolwerk op de Dongjumerpijp te Franeker. Overleden op Klein Hermana onder Minnertsge, Vrouwe Magdalena Adriana douairière gravin van Hohenlohe Langenberg geb. baronesse van Haren.
- Oct. 1 Prof. J. H. Philipse en Prof. Nic. Mulder houden hun oratio inauguralis als hoogleeraar in de rechten en in de kruid-, schei- en artsenijsmengkunde.
- „ 2 Verschenen bij P. Wiarda te Leeuwarden: Gezangen ten dienste der Vriesche schooljeugd, geschikt bij de viering van het kinderfeest op 18 Nov. door P. A. Meeter, onderwijzer te Huizum. Van denzelfden schrijver: Leer- en leeslesjes voor de jeugd, stukje I en II.
- „ 3 Aanbesteding van de afbraak en vertimmering van Epema-State te IJsbrechtum.
- „ 6 Wegens overlijden van den onderwijzer E. A. Kuiper te Follega, wordt een oproeping van sollicitanten gedaan, vast tractement f 235 benevens de schoolpenningen van 35 leerlingen, die ieder 30 cent per kwartaal betalen.
- „ 8 Tot lid der Tweede Kamer gekozen, ter vervulling van de vacature van Jhr. S. H. R. van Eysinga, Jhr. Willem Hendrik van Heemstra.
- „ 9 Verschenen: Bijbeloefeningenn over Luc. I, door Ds. T. E. Mebius te Beers en Jellum.
- „ 12 Mr. P. Andreae, notaris te Leeuwarden, neemt over in provisioneele bewaring het protokol van Mr. D. Fockema, notaris aldaar, wegens diens benoeming tot lid der Tweede Kamer.
- „ 17 In de Groote kerk te Leeuwarden heeft de uitreiking plaats van een zilveren medaille aan de onderwijzers W. van der Haarst en H. M. Reidsma te Sneek als schrijvers eener prijsverhandeling over het doel en den gang der leerwijze van Nieuwold, bekroond door de provinciale commissie van onderwijs in Friesland. Een koor van onderwijzers, begeleid door orchestmuziek, laat zich hooren.
- „ 19 De lessen der Latijnsche school te Leeuwarden, rector A. Bake, nemen een aanvang.
- „ 25 Te koop de buitenplaats Welgelegen aan de vaart te Deinum, eigenares Wed. H. Beekkerk te Leeuwarden.

1822.

- Nov. 2 In het Lemster veerhuis bij W. Morre is gelogeed F. Kuhle met een nieuw assortiment mechanische speelwerken, spelende 16 aria's, zichzelf van toon veranderend.
- „ 10 Uitgegeven door T. J. Tuinstra te Franeker: Geschiedkundig verslag der voornaamste uitgaven van de Biblia Polyglotta, gedeeltelijk uit het Fransch vertaald en met bijvoegsels en aanteekeningen vermeerderd door Ds. G. Outhuys te Minnertsga.
- „ 12 Het teekenonderwijs der Nutsteekenschool voor de burgerlijke bouwkunde, begonnen in 1818, wordt gehouden in de Latijnsche school onder leiding van J. van der Wielen.
- „ 14 Verschenen bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: Gezangen voor de Vriesche schooljeugd op het dubbel volksfeest van 17 en 18 Nov. door M. Martens te Holwerd, schoolopziener van het 3e schooldistrict in Friesland.
- „ 16 Overleden te Bergum Willem Livius van Sminia, grietman van Tietjerksteradeel en houtvester van het 1ste district van Friesland.
- „ 18 Verkrijgbaar: Jeugdige gedichten van Ds. G. Outhuys te Minnertsga voor *f* 1.40 in plaats van *f* 2.10.
- „ 29 Verkocht te Heerenveen door notaris Mr. P. J. Metz het Wolvebosch onder Langezwaag en Nieuwehorne.
- „ 30 Verschenen: Isidoor, de boer van Ried, door J. Huber.
- Dec. 5 J. C. Holste te Beetsterzwaag door de maatschappij van landbouw te Amsterdam bekroond met een prijs van 4 ducaten voor zijn prijsverhandeling over het aanleggen van een boomkwekerij.
- „ 6 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: Bijbeloefeningen over den brief aan de Philippensen door Ds. Visser te IJsbrechtum.
- „ 7 Johan Willem Vijgeboom, zonder bedrijf wonend te Rotterdam, Dirk Lammerts de Jager, molenaar te Betterwird en Marten Feddema, koopman te Leeuwarden veroordeeld door de rechtbank van den eersten aanleg te Leeuwarden de betaling van *f* 201.45½, omdat zij zich hebben schuldig gemaakt, de eerste aan het in tegenwoordigheid van meer dan 20 personen houden van godsdienstoefeningen zonder daartoe verlof van de Plaatselijke Besturen of het Gouvernement te hebben bekomen en de twee overigen wegens het ontvangen aan hunne huizen een gezelschap van meer dan 20 personen om godsdienstoefeningen te houden in den avond van 21 Oct. 1822 ten huize van D. L. de Jager te

1822.

Betterwird en 28 Oct. 1822 ten huize van M. Feddema te Leeuwarden als bewindvoerders van dat gezelschap. De boete van Vijgeboom was f 90, van de beide anderen elk f 50 en met elkaar de kosten, samen f 201.45½; overtreding van: Art. 291, 292, 294 van het Wetboek v. Strafrecht. Art. 291: Geenerlei genootschap of gezelschap van meer dan 20 personen met oogmerk om dagelijks of op zekere bepaalde dagen bijeen te komen ten einde zich met voorwerpen van godsdienst, letterkunde, staatskunde of andere zaken bezig te houden, zal opgericht worden zonder toestemming der hooge Regeering.

- Dec. 18 Op Heemstra-State overleden Jhr. Schelto van Heemstra, luitenant bij de 14de afdeeling nationale infanterie.
 „ 21 Floreenplichtigen van Pietersbierum vergaderen in de school in zake het rapport over het herstel van kerk en toren aldaar.

1823.

- Jan. 2 Hierling uit Saxon Gotha geeft in de Groote kerk te Leeuwarden 's avonds 6 uur een orgel- en glasharmonika-concert.
 „ 3 Verschenen: Jung Stilling, Heimwee, en van denzelfden De Chr. menschenvriend, in verhalen voor burgers en boeren. Onderwijzer P. A. Meeter te Huizum biedt een koopmanshuizinge aan de vaart aldaar te koop aan.
 „ 4 De kooplieden Lolke Willems Groendijk, D. van Dijk en Jan de Vries gaan ieder met een slede uit Workum over zee door Kuinre naar Amsterdam. Ze aanvaardden vandaar 11 Jan. de terugreis met 1200 pond koffieboonen.
 „ 7 Geveild het heerenlogement Het Wapen van Sneek aan de Schaaapmarkt aldaar, met paardestalling in de Peperstraat. Hardrijderij te Lemmer, waaraan de beste rijders van Friesland deelnemen, o.a. Atze Geerts Atsma te Terzool, Bauke Wybes Rypkema te Oudeschouw, Gerrit Libbes Tjalma te Oosterzee; Tjamke S. Knossen te Wirdum en Lolke Jacobs Wytsma te Sybrandeburen, behalen de premie. De prijs wordt behaald door Iets U. Hoekstra en Christoffel Willems Raasveld, beide te Heerenwal.
 „ 11 Geveild de herberg De Drie Roemers aan den grooten Postweg onder Roordahuizum, voor eenige jaren geheel vernieuwd, geboden f 7111.—.
 „ 14 Floreenplichtigen van Nijehaske compareeren in de dorpskerk aldaar ten einde de vereischte autorisatie aan kerkvoogden te verstrekken tot het doen van eenige vertimmering in de kerk.

1823.

- Jan. 27 Floreenplichtigen van Wanswerd beraadslagen over den bouwvalligen toestand der pastoriezathe, laatst door wijlen Saker Fokkes de Vries bewoond.
- „ 25 Op de zee te Harlingen sstaan vele tenten, terwijl de schaatsrijders, arresleden en een ijschuitje aan het ijsvermaak deelnemen.
- „ 28 Te koop de herberg De Zon te Balk, eigenaar C. J. van Asma.
- Febr. 4 In de schouwburg te Leeuwarden opgevoerd: De deserteur uit ouderliefde, en het Zangspel Harmonie en Proza of het is al geen goud wat er blinkt.
- „ 6 In een vergadering van burgemeesteren wordt een gouden medaille uitgereikt aan Dr. P. Feytama Tjallingii te Harlingen voor zijn ijver tot bevordering der koepokenting in 1819.
- „ 12 Ten huize van Jacob Tjeerds Huizinga, herbergier in De Engel te Buitenpost, wordt het bouwen van een nieuwe school aldaar aanbesteed. Grietman en assessoren van Schoterland vragen voor de grietienij over een bevolking van 7044 zielen drie vroedvrouwen, met standplaats Heerenveen, St. Johannesga en Bonteboksluis onder Nieuwehorne op een jaarwedde van f 150.—.
- „ 14 Aanbesteed reparatiën aan kerk en toren te Irnsum.
- „ 18 In de schouwburg te Leeuwarden opgevoerd: Charles of de gevolgen van een slecht levensgedrag, en het ballet pantomime De Sterrekoningin, met open tooneelverandering, mechanische voorstelling en onderscheidene dansen versierd, uitgevoerd door kinderen van 6—10 jaar. Verschenen bij C. T. N. Suringar te Leeuwarden: John Howard, dichtstuk door J. L. Nierstrasz Jr. met een uitvoerig voorberigt over den staat der gevangenissen en gevangenen en de verbetering derzelve, ook in ons vaderland, met Howard's portret, door Velijn gegraveerd. Overleden te Batavia Jacobus Martinus Baljeé, oud-Raad van Ned.-Indië, oud 70 jaar.
- „ 20 Te koop het logement De Witte Arend op het Groot Schavenek te Leeuwarden, eigenaar F. Hoven. Ds. L. J. Florison te Engwierum wijdt het nieuwe kerkorgel aldaar in, dat vervaardigd is door L. J. en J. van Dam te Leeuwarden, en bespeeld wordt door den muzikminnaar J. Tamminga.
- „ 22 Gemaskerd bal in de voormalige Loge te Leeuwarden, 's avonds 10 uur, onder leiding van Frichon, maskers bij C. Wilkeshuis in het gebouw.

1823.

- Maart 4 Dr. P. de Vries te Bolsward, thans hoogleeraar te Gent, geïnstalleerd tot lid der Prov. Commissie van geneeskundig onderzoek in Friesland.
- „ 8 Opgevoerd te Leeuwarden het blijspel Het eiland van ver-warring, de opera Anton en Antoinette, met muziek van F. J. Gosses, onder het spelen der Entracte, die een storm voorstelt, waarbij een schip vergaat. Verkocht 5 pondem bouwland, met het omringend boomgewas onder Rinsuma-geest, De Kapelle genaamd, bij Sybren Symens Akkerman, als mede-eigenaar in gebruik.
- „ 10 Aanbesteed het herstellen van kap, zolders en balken van den toren te Bornwird, condities bij den landbouwer Jan J. van der Meer aldaar.
- „ 12 Geveild het logement Het Landswelvaren te Buitenpost bij eigenaar T. O. van Kammen in gebruik.
- „ 13 Geveild de herberg De Gouden Leeuw bij de Sneekerpoort te Leeuwarden, bewoond door Hendrikus Rosenberg. Bij G. IJpma te Franeker ter perse: H. Zschokke, Uïtbreiding des Christendoms over den aardbol.
- „ 14 Verschenen bij G. T. N. Suringar te Leeuwarden: Iets over de nadeelen van den tegenwoordigen staat van het Rechtswezen in de Nederlanden en van de geringe bezoldiging der rechterlijke ambtenaren. Aanbesteed de reparatiën en leverantiën aan 's Rijks uitleggersvaartuigen van de Abt en de Engelsmansplaat.
- „ 18 Vertaald voor G. T. N. Suringar te Leeuwarden: Ellen the Teacher by Mrs. Hofland.
- „ 19 Kerkvoogden te Oosterlittens verhuren de scharren en mied-landen aldaar. Geveild het logement Het Wapen van Utin-geradeel op het Hoogend te Akkrum, in huur bij IJpkjen IJpes Reen.
- „ 21 Te huur of te koop de zoutziederij van G. A. Brouwer te Dokkum.
- „ 24 Verkocht op Oenema-State te Wijtgaard 40 iepen, afbraaks-goederen enz.
- „ 28 Geveild de ingepolderde lage veengraverij De Veenhoop met huizinge, veenders-tenten, onder Boornbergum, groot 25 bunders. Klaas IJnses Flietstra, Friesch schrijver, is molenmaker aan de Ee onder Jelsum.
- „ 29 Overleden Jelle Sipkes van Teerns, oud-leeraar der Doops-gezinden te IJlst, oud 85 jaar (zie Busé in Doopsgez. Bij-dragen). Wie vorderingen heeft van de Tooneelsociëteit te

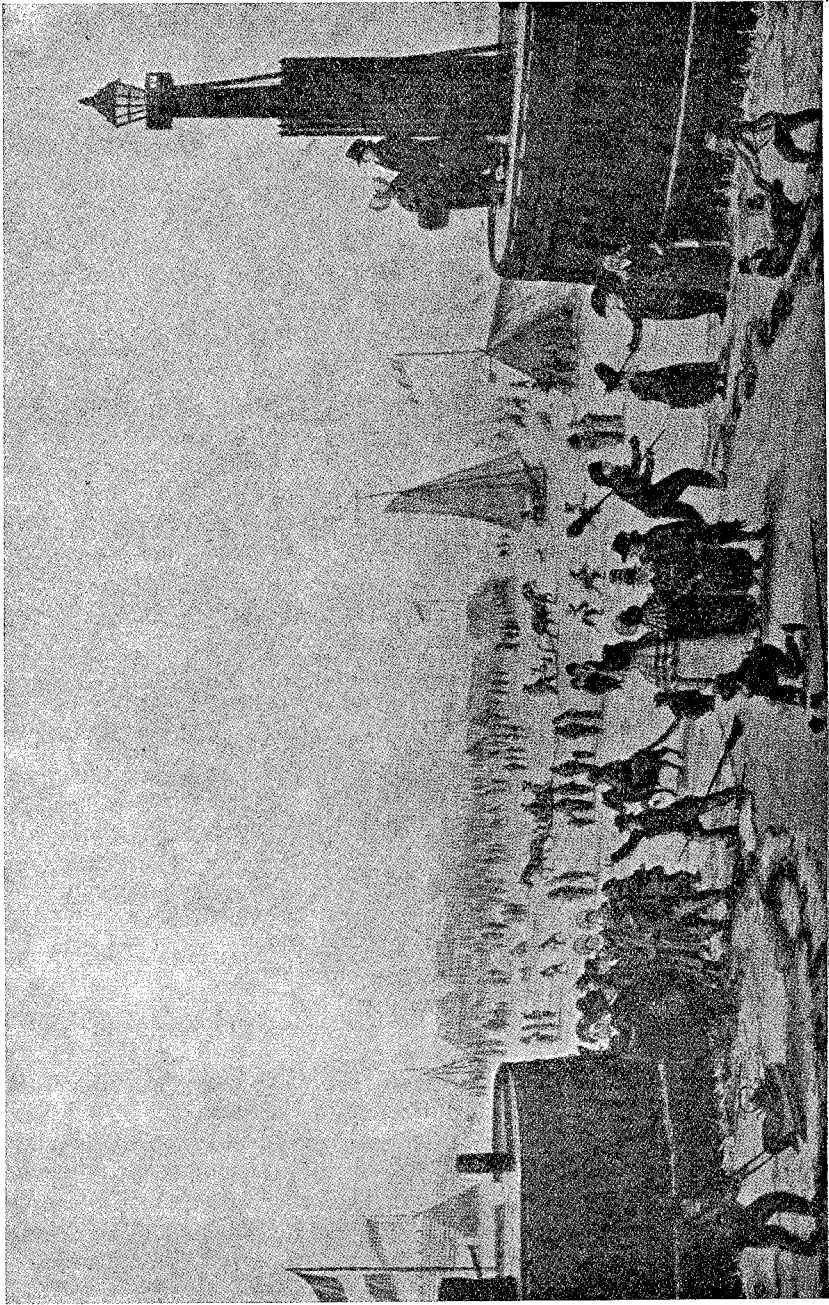
1823.

Leeuwarden zende rekeningen aan Steenberg en van Goor aldaar. Voor het opsporen en aanwijzen van beletselen voor de scheepvaart, bestaande in een of meerdere balsteenen, die zich moeten bevinden in de Slootermeer, worden door Gedeputeerden 2 dukaten uitgelooft.

- Maart 30 Overleden Mr Gerard Samuel Brantsma, rechter van instructie, oud 39 jaar, gehuwd met vrouwe C. C. van Asbeck.
- April 2 Geveild het pan- en estriekwerk met een voor weinige jaren nieuwgebouwde huizinge aan de Zoutsloot, op de Liemendijk en het Baantjepad te Harlingen, in huur gebruikt door Gerrit Paulus de Boer.
- „ 5 Floreenpligtigen van Lioessens beraadslagen over de noodzakelijke herstelling of vernieuwing der kerk aldaar.
- „ 8 Te koop de pottebakkerij van R. van der Werf te Workum.
- „ 9 Examen voor 4e rangs-onderwijzer in de voormalige Loge op het Zailand te Leeuwarden, af te nemen door de Prov. Commissie van onderwijs. De organist P. Frank houdt des middags 3½ uur een orgelconcert in de Grootte Kerk te Leeuwarden, entree 2 zeshalven.
- „ 10 Grietman en assessoren van Schoterland besteden het onderhoud aan van den algemeenen weg van Haske naar St. Johannesga, tusschen de Veenscheidingsbrug ten N. tot Z. op de hoogte van het weiland, waar de z.g.n. roodpannen turfschuur heeft gestaan.
- „ 11 Overleden te Groningen, na voorzien te zijn van de H. Sacramenten, Walerus Wietus Josephus baron van Asbeck, gehuwd met H. Luppus. Verschenen bij G. T. N. Suringar te Leeuwarden: Ontwerp tot oprigting van een Nederl. Genootschap tot zedelijke verbetering der gevangenen door W. H. Suringar, J. L. Nierstrasz Jr. en W. A. Warnsinck.
- „ 15 Boelgoed ten sterfhuize van wijlen grietman W. L. van Sminia te Bergum.
- „ 18 Aanbesteed reparatiën en vernieuwingen aan den dorps-toren te Hollum op Ameland.
- „ 19 Overleden J. Keverling, heelmeeester te Oldeboorn, oud 66 jaren. Notaris W. K. Hoekstra te Wommels verhuurt de scharren en hooilanden in de Buurfenne te Baijum.
- „ 22 In de schouwburg te Leeuwarden gegeven ter beneficie van den heer Richter: Scherts en Ernst, groot muzikaal dramatisch quodlibet in 3 bedrijven, muziek van verscheidene

1823.

- voornamen componisten. Vergelijkend examen in de kerk te Noordahuizum van sollicitanten voor de post als onderwijzer aldaar, die vacant werd door het bedanken van O. Idzerda, traktement f 200, schoolpenningen van 70 leerlingen, vrije woning en tuin, waarmede verbonden is de post van organist, koster en klokkenist.
- April 23 Floreenplichtigen vergaderen in de dorpskerk te Schettens over het afbreken der oude en het weer opbouwen van een nieuwe school en onderwijzerswoning.
- „ 24 Verkoop van een huizinge op Vijfhuis onder Wolsum, waarin voormaals onder den naam van De Domp tapperij en winkelnering is gedreven, bewoond door wijlen Klaas Rintjes Rintjema.
- „ 26 Verkoop der afbraak van een pelmolen aan de Leeuwarder-vaart te Bolsward.
- „ 30 Geveild het pan- en estrikwerk van wijlen Jan Galama aan de Zoutsloot te Harlingen. De aanbesteding van het bouwen eener nieuwe school en schoolhuizinge te Wommels uitgesteld.
- Mei 3 Geveild de Wasakker te Dronrijp, groot $\frac{1}{4}$ pondemaat.
- „ 4 Overleden op Jagtlust Aalkjen Braunius, echtgenoot van W. H. van Haersma, vrederegter van het kanton Bergum.
- „ 6 Verschenen bij J. Proost te Leeuwarden: Ev. Wassenbergh, Oratio Eucharistica, dicta publica, 1821. Vergelijkend examen op het grietenijhuis te Wolvega, voor den post van onderwijzer te Scherpenzeel, vacant door het vertrek van W. A. Visser naar Oosterzee, salaris 140 gl. en de schoolpenningen van 60 à 70 leerlingen, die per kwartaal 50 ct. betalen, en bij onderwijs in rekenen 80 ct.
- „ 10 G. Ijpma te Franeker toont aan het gemeentebestuur aldaar de Nederl. vertaling van 1. Alwina van Jacob Clatz; 2. Der hohe Beruf des weiblichen Geschlechts von G. A. Pietzsch.
- „ 14 Aanbesteed het gedeeltelijk afbreken en weeropbouwen der pastorie en schoolhuizinge te Wanswerd.
- „ 25 Door gecommiteerden der Burebrug te Huizum eenige herstellingen aanbesteed.
- „ 30 De oppermaarschalk des konings, H. W. van Aylva, laat weten, dat Z.M. 's middags 12 uur te Leeuwarden audiëntie geeft.
- „ 31 Z.M. inspecteert de schutterij en het garnizoen. Harddraverij om de gouden zweep.

Ijsfeest op de Zuiderzee bij Haulingen (Jan. 1823). Naar een aquarel van P. Dijkstra (Fr. Museum).

1823.

- Juni 1 Z. M. en prins Frederik zijn onder het gehoor van Ds. L. Valk.
- „ 9 Floreenplichtigen van Herbaijum beraadslagen over reparatie of afbraak van den toren en het verkorten der kerk.
- „ 10 Rectoraatsoverdracht te Franeker door Prof. J. Amersfoordt aan Prof. S. Ens met een rede: „dat hetgeen zeker is, ook in de natuurlijke godgeleerdheid daarvoor moet worden erkend.”
- „ 13 Symon Sinnema te Wijns door de Amst. Landbouwmaatschappij bekroond om zijn prijsverhandelingen over de bemesting der hooilanden.
- „ 14 Geveild zathe Zomerrust te St. Anna Parochie, groot 52 bunders, eigenaar Syds A. Koopal.
- „ 16 Geveild de buitenplaats Welgelegen te Deinum aan de Harlinger trekvaart, door wijlen Haije Beekkerk als eigenaar bewoond.
- „ 17 Verschenen bij G. T. N. Suringar te Leeuwarden: Anton en Maurits, de geschiedenis van twee misdadigers, naar het Fransch van L. P. de Jussien, bekroond door het Kon. Genootschap tot verbetering der gevangenen te Parijs.
- „ 19 Verkoop eener cichoreifabriek te Dronrijp, met een vasmachine, naar de beschrijving van Christiaan, gedreven door ossen en paarden.
- „ 20 Verschenen bij J. Proost te Leeuwarden: Lijkrede op Uilke Reitzes Dijkstra, uitgesproken door J. Kuiper op 9 Maart 1823 in de Doopsgez. kerk te Dantumawoude. Verschenen: Jan Willem Vijgeboom, lid van de oude gesepareerde Herv. gemeente, Een gedeelte van de oude leer der Waarheid, in onderscheiding van het eigen werkeilig gevoelen van den blinden geest van onzen schijnverlichten tijd.
- „ 21 Jaarvergadering der Brandwaarborgsocieteit te Workum in 1817 opgericht.
- „ 24 Het Nutsdepartement Bolsward bericht de a.s. huldiging van Gysbert Japiks.
- „ 27 Joh. E. Lodema, voorheen conrector der Lat. school te Dokkum, thans onderwijzer te Leeuwarden, geeft les in de Lat. taal aan chirurgijns- en apothekersleerlingen „opdat zij de Pharmacopoea belgica in hun moedertaal kunnen overbrengen.”
- „ 28 G. L. Krikke, kastelein in de Nieuwe Aanleg te Gersloot, laat een zilveren zweep verharddraven en recommandeert zich voor het geven van een vischpartij.

1823.

- Juni 29 Des Zondags laat kastelein K. van der Meij te Wier drie zilveren lepels verkaatsen.
- Juli 1 W. van Aken komt met zijn menagerie van 150 leeuwen, luipaarden, wolven, apen, struisvogels en olifanten te Harlingen. De kerkvoogden P. G. Kroese en P. S. Gerbranda te Pietersbierum sommeeren rechthebbenden om het materiaal enz. dat de aannemers van kerk en toren in 1817 hebben achtergelaten, binnen 3 weken weg te halen
- „ 2 Op het Raadhuis te Leeuwarden openbaar examen der leerlingen van de Stads Fransche kostschool, dir. J. P. Trautman.
- „ 4 Op het raadhuis te Leeuwarden promotie van de leerlingen der Lat. school, waarbij de leerlingen G. Andreae, B. v. d. Kooi en F. van der Ploeg een afscheidsrede houden. Verschenen: W. van Haarst en H. M. Reidsma, Prijsverhandeling over de gronden waarop de leerwijze van Nieuwold steunt en door Ds. H. W. C. A. Visser te IJsbrechtum, Redevoering over het karakter en de vorming van een waarlijk wijs, goed en sterk volk. W. Deutgen, kunstdraaier in ivoor, schildpad en fijn houtwerk in de Bollemansteeg, no. 313 te Leeuwarden.
- „ 7 Gysbert Japikshulde te Bolsward. J. H. Halbertsma houdt de redevoering, notaris P. Tadema van Akkrum bespeelt het orgel; allen zingen staande: „Seinj' uus kening, Heare.” Ds. R. Posthumus te Waaxens draagt een Friesch vers voor.
- „ 8 Verschenen: Ds. B. Verweij, Evangelisch Avondmaalsboekje voor Prot. Christenen.
- „ 10, 11 Kostenfeesten te Haarlem, waarbij Prof. J. H. van der Palm spreekt.
- „ 13 De huize Oorbiet te Dronrijp bewoond door het echtpaar N. Burhoven Vietor en Anna Schik. Op de huize Oostenburg te Oosterwolde gehuwd kapitein inf. P. R. Boelen en C. J. Gasinzet.
- „ 15 De heer Maju uit Brussel geeft op de Leeuw. kermis een vertooning van zijn fysieke en mechanieke werken en 80 gedresseerde kanarievogels. J. G. Redinger uit Hamburg heeft een tent met camera obscura.
- „ 21 Floreenplichtigen te Oudeschoot beraadslagen over het plaatsen van een besloten gestoelte in de kerk aldaar.
- „ 23 Aanbesteed op Schuilenburg reparatiën langs het Roode Klif.

1823.

- Juli 24 Het grietenijbestuur van Wijmbritseradeel besteedt aan:
1. het bouwen van een nieuwe school te Wolsum; 2. van
een nieuwe toren te Uitwellingerga en Hommerts.
- „ 25 Aanbesteed torenreparatie te Midlum bij onderwijzer B.
Mulder Jz. aldaar, en aanmerkelijke kerkreparatie te Blija.
- Aug. 5 Aanbesteed reparatiën aan kerk, toren en schoolmeesters-
huis te Ijsbrechtum.
- „ 6 Floreenplichtigen beraadslagen in de kerk te Terzool over
noodzakelijke verbouwing van de schoolhuizinge aldaar.
- „ 8 Verschenen bij G. T. N. Suringar te Leeuwarden: Rede-
voering voor en over Neerland's jongelingschap door W.
H. Suringar.
- „ 13 Aanbesteed het afbreken van de oude en het opbouwen
van een nieuwe schoolhuizinge te Idskenuizen (Don.)
- „ 23 Door het overlijden van F. D. Jongerhuis is de onderwij-
zerspost te Noorderdrachten vacant en wordt 28 Aug. in
het grietenijhuis een vergelijkend examen gehouden, trak-
tement f 150 uit de grietenijkas met vrij gebruik van de
in 1822 gebouwde huizinge; schoolgeld in den zomer 5 ct.
per week, 's winters 30 ct. per 3 maanden, en de avond-
school 10 ct. per week, getal leerlingen 's winters 100.
- Sept. 5 Oproep van sollicitanten van den 2en en 3en rang voor de
onderwijzerspost te Oenkerk tot een vergelijkend examen
in het grietenijhuis te Bergum, traktement f 75 uit de
kerkebeurs, f 10 uit de diakoniekas, de inkomsten van 3
bunder bouw- en miedland tot ongeveer f 90; vrije woning
met tuin, schoolpenningen van 60 leerlingen, 30 ct. per
kwartaal.
- „ 6 Geveild de buitenplaats Jagtlust met belendende boereplaats
(10 bunder) voorts 155 bunder bosch te Kuikhorne en
Veenwouden in gebruik bij Mr. W. H. van Haersma.
- „ 9 Floreenplichtigen verkiezen in de school te Firdgum een
floreenontvanger van dit dorp.
- „ 12 Verschenen: J. W. Vijgeboom, De 37 geloofsartikelen,
vergeleken met den Heidelb. Catechismus door de afge-
scheidene leden der thans naamdragende kerk te Axel en
elders zich noemende de herstelde kerk van Christus.
- „ 17 Verkoop der zathe De Roode Hel te Midlum. Mr. Mattijs
von Puttkammer, procureur en Jan Jacobus Wiersma,
notaris, beide te Sneek verkoopen een linnenweverij en
katoendrukkerij aan de trekvaart aldaar.

1823.

- Sept. 19 Te koop de bij ouds gerenommeerde herberg Het Wapen Friesland bewoond door Klaas Ruurds Bakker.
- „ 22 P. Torenmans, kastelein te Morra laat een zilveren bal verkaatsen, en hardloopen door personen boven 15 jaar om een zilveren horloge met dito ketting en casjet.
- „ 29 Kerkvoogden J. Scheltema en D. J. de Beer besteden kerk-en pastorie-reparatie te Nes op Ameland aan. Verkoop van vele fijne soorten appels in het Dobhof op Orxma-State te Menaldum.
- Oct. 2 Gedeputeerden machtigen R. en S. W. van der Vegt te Beetsterzwaag tot opmeting der veenderijen.
- „ 4 Floreenplichtigen van Teroele, Dijken, Smallebrug (Oostkant), Langweer en Boornzwaag beraadslagen in de kerk te Langweer over pastorievernieuwing.
- „ 10 Gedrukt bij G. T. N. Suringar te Leeuwarden: Gezangen voor de Friesche jeugd op het kinderfeest van 18 Nov. 1823 ter gedachtenis aan Neerlands' herstel door W. H. Warnsinck Bzn.
- „ 11 Hardzeilen te Woudsend van veerschepen om een zilveren tabaksdoos, aangifte in het koffie- en veerhuis van J. T. Nolles.
- „ 14 Verschenen bij A. P. Wiarda te Leeuwarden: Bijvoegsel op de Gezangen van de Friesche schooljeugd. door P. A. Meeter, onderwijzer te Huizum.
- „ 16 In de Gr. Kerk te Leeuwarden eereblijk uitgereikt aan B. van der Weide, onderwijzer te Veenwouden, als schrijver eener prijsverhandeling over de middelen, waardoor een de liefde en achting der leerlingen kan verkrijgen en behouden; schoolopziener H. Heppener houdt een redevoering, een koor van onderwijzers en kinderen zingt liederen
- „ 17 Gevraagd bij de Isr. gemeente te Heerenveen een ongehuwd persoon als 2e rangs schoolmeester in het Hebr.. kerkel.-voorzanger en beestesnijder, aangifte bij den kerkmeester der Isr. bijkerk aldaar J. Z. Jakobs van Leer. Overleden te Batavia de Woudsender koopvaardijkapitein George Hendrik Quedens.
- „ 18 De Hoogd. opera, directie Hubert Vettweiss opent het tooneelsaisoen te Leeuwarden met Titus, opera van Metaef-tasio, met muziek van Mozart.
- „ 20 Floreenplichtigen van Baard beraadslagen in de kerk over het bouwen van een nieuwe school aldaar.

1823.

- Oct. 24 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: Onderhoud voor huiselijke en gezellige kringen door Fenna Mastenbroek; bij J. W. Brouwer te Leeuwarden. De psalmen kortelijk opgehelderd, met redevoering bij de orgelinwijding te Jellum door Ds. T. E. Mebius aldaar. Verschenen: J. Hazeu's Bijbelsche Mengelzangen voor den huiselijken godsdienst.
- „ 28 Verkocht bij boekhandel T. J. Tuinstra te Franeker bibliotheek, anatomische praeparaten en physische instrumenten van wijlen Prof. C. Allardi aldaar.
- „ 31 W. H. Suringar te Leeuwarden maakt bekend de oprichting van het Genootschap tot zedelijke verbetering der gevangenen.
- Nov. 7 Te koop de steentjes- en schotelbakkerij met de materialen, houtschuur, oven, stalling voor 3 paarden enz. van wed. Jan R. Haarsma te Makkum. M. C. F. J. de Rotte woont op Tjaarda-State te Rinsumageest. Verschenen bij Steenberg van Goor te Leeuwarden: 1. Prins Frederik door C. F. v. d. Veldz; 2. Valerius uit het Engelsch van Walter Scott, 2 dln.; 3. A. H. L. Heeren, De gevolgen der Kruistochten (vert.); 4. Schetsen en portretten door Geoffrey Crayon (Washington Irving); 5. Italie en de Italianen door Lady Morgan; 6. Herinneringen uit het leven der predikantsvrouw van Mainau door Prof. F. Jakobs te Gotha.
- „ 11 E. Pas, veearts te Hallum maakt bekend, dat veearts Greuve vertrokken is en hij op aanraden van J. Vitringa Coulon, pres. der prov. geneesk.-commissie alle Vrijdagen van 10—12 bij H. Vriesema aan de Koemarkt te Leeuwarden is te vinden om de landlieden met raad en daad omtrent veeziekten bij te staan. Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: Gezangen voor de Friesche schooljeugd op het kinderfeest van 18 Nov. door P. Joling Ozn., onderwijzer aldaar.
- „ 14 Hendrik Oosterhoff, veenbaas te Wolvega, verzoekt alle turfschippers, die iets aan hem verschuldigd zijn voor 12 Dec. te betalen, zullende anders hen bij name in de L. C. oproepen.
- „ 15 De Hoogduitsche operisten voeren te L. de opera C. M. v. Weber's Freischütz op. Bij kastelein C. H. Wilkeshuis in de voormalige Loge te Leeuwarden, welbereeden paarden verkrijgbaar voor reizende kooplieden, alsmede Brab. bieren tegen 6 st. de kruik. Hengstebier te Rinsumageest voor hen die hun merrie's hebben laten dekken op de boerderij van Tjaardahuis aldaar.
- „ 16 Op Dokkumer kermis bij kastelein P. Koning aan de Aalsumerpoort vertoond vuurwerken en proeven met gaslicht.

1823.

- Nov. 25 De Hoogd. operisten geven de Barbier von Sevilla, muziek van Rossini.
- „ 26 Boelgoed van 80 esschen op Friesema-State te Idaard.
- „ 28 Geveild de pottebakkerij van Siebren Pieters Potma op het Noordeind van Workum. P. Wedemeijer op de hoek van de Peperstraat en J. van Gruisen over de Koornmarkt te Leeuwarden hebben een muziekwinkel.
- „ 29 Na het vertrek van J. E. de Ruitter, schooolexamen voor de post te Raard, salaris *f* 80, schoolgeld van 15 leerlingen en als koster-voorzanger *f* 20.
- Dec. 2 Verschenen bij G. Ypma te Franeker: A. Siebeck, Zielleer voor kinderen, gewijzigde vert. uit het Duitsch door den schoolopziener van het 3e district M. Martens; en: H. Zschokke, Gesch. tafereel van den tegenw. staat des Christendoms met aant. van ds. G. H. M. Delprat te Leeuwarden met titel en vignet van Smies en Velijn.
- „ 5 Kerkvoogden van Terzool besteden het bouwen van een nieuwe school met kamer aan.
- „ 6 Geveild de rog- en pelmolen van Jelle Joukes van Dijk te Anjum.
- „ 9 Opgevoerd te Leeuwarden: De spraaklooze, blijspel van A. van Kotzebue.
- „ 10 Het Nut te Leeuwarden geeft prijzen aan de leerlingen der teekenschool voor burgerlijke bouwkunde; Mr. F. Binkes houdt dan een rede over Duco van Martena, en Mr. A. Deketh draagt een gedicht voor over Caspar de Robles! Martena's tegenstander.
- „ 15 Floreenplichtigen van Wijkkel beraadslagen over het herstellen der pastorie.
- „ 16 Verschenen te Groningen: De bestemming des huiselijken levens, door J. L. Ewald, vert. door ds. P. Boeles te Pingjum, en bij J. Proost te Leeuwarden de 4e druk van A. Jeltema, Het Vermaak der slagterij; en: N. Mulder, Oratio de meritis Davidis Meese, hortulanus Franeg. (geb. 25 Dec. 1723).
- „ 18 Verkoop der bibliotheek van wijlen Mr. A. Brouwer te Leeuwarden.
- „ 20 Verschenen bij M. van den Bosch te Leeuwarden: Nieuw korenmaatboekje voor de graanhandelaren in Vriesland, door F. W. Westink en G. Folkertsma.

1823.

- Dec. 24 Geveild de zeemtouwerij en leerlooierij met de voor weinige jaren gebouwde molen buiten de Oosterpoort aan de Trekvaart te Sneek.
- „ 27 Vertoond in de schouwburg te Leeuwarden door J. Posthumus en zijn familie twee blijspelen van A. von Kotzebue, n.l. De Brandschatting en De Nieuwe Eeuw, daarna het zangspel Parodie op Aeneas vlugt. Woonachtig te Gerkesklooster C. M. van Haersma de With, gehuwd met A. F. van Vierssen.
- „ 30 P. Fontein maakt bekend, dat Eelsma-State te Sexbierum te huur is voor *f* 12 de 36 vierk. roeden boven de lasten.

1824.

- Jan. 9 Sollicitanten opgeroepen voor de post van onderwijzer te Rottevalle, waarvoor het examen plaats heeft in de Roskam te Buitenpost, salaris *f* 42 uit de Rijkskas, *f* 200 uit de grietenijkassen van Achtkarspelen, Smallingerland en Tietjerksteradeel, benevens vrije woning, schoolpenningen van 70 à 100 leerlingen zijnde voor het zomerhalfjaar *f* 1.30. voor het winterhalfjaar 65 ct., verder *f* 28 uit de kerkebeurs van Rottevalle voor de post als koster en voorzanger.
- „ 10 Kerkvoogden van Baard besteden den bouw van een nieuwe school aldaar aan.
- „ 16 Kerkvoogden van Spannum bieden een huis met bakkerij te huur aan voor 3 jaar. Aanbesteed het afbreken en weer opbouwen van een deel der pastorie te Langweer.
- „ 17 Geveild een stuk klijnland De Grie genaamd te Oosterzee, groot 1 bunder 37 vierk. roeden, beschreven met *f* 1675.
- „ 20 Verschenen bij G. T. N. Suringar te Leeuwarden: Raadgevingen aan jongelieden bij het verlaten van de scholen of weeshuizen en hunne intrede in de wereld, door A. B. van Meerten, geb. Schilperoort, met een plaatje van Velijn.
- „ 21 De magistraat van IJlst besluit tot oprichting van een meisjesschool onder leiding van een schoolhouderesse, genietend vrije woning, *f* 75 salaris en de schoolpenningen à 7½ ct. per week.
- „ 23 Floreenplichtigen van Oldeholtgade beraadslagen in de kerk over het verpachten van een plekje gronds tot het bouwen van een huisje in de Kerkebosch aldaar.
- „ 24 Geveild ten huize van kastelein Markus Lyckles van Terwisga in het Wapen van Aengwirden aan de Nieuwebrug onder Terband de eigdommen te Terband, Luinjeberd, Tjalleberd en Gersloot van Wed. Bouricius van Idema en kinderen, geboden *f* 90.000.

1824.

- Jan 25 Overleden Albertus van Gruisen Sr orgelmaker te Leeuwarden, 82 jaar.
- „ 27 Door het overlijden van L. Lantinga en het pensioen van A. J. Lap vacceert de onderwijzerspost aan de beide openbare scholen te IJlst, die nu tot een worden gecombineerd

Ds Bern Verwey,
geb 1772, overl 1835

- met 120 leerlingen, die 44 ct per kwartaal betalen, tractement van den nieuwen onderwijzer f 468 en de schoolpenningen, met verplichting een ondermeester van den derden rang ten zijnen koste te houden
- „ 30 Overleden Focco Liefsting, predikant te Rauwerd en Irnsum, oud 76 jaar, hebbende 55 dienstjaren

1824.

- Febr. 5 Kerkvoogden van Westermeer verhuren voor 5 jaar het logement het Tolhuis te Joure met de profijten en tollender brug, een zathe te Westermeer groot $56\frac{1}{2}$ bunder en de zathe Lugtenveld, groot 55 bunders, bemeijerd door Bartele Lugtenveld.
- „ 6 Bloedverwanten opgeroepen van Jelle Jetzes voor ongeveer 300 jaar, pastoor geweest op Hartwigsterklooster. Ter perse bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: Reglement op de administratie der kerkel. fondsen in de kosten van den eeredienst bij de Herv. gemeenten in Friesland, vastgesteld bij Kon. besluit van 12 Dec. 1823.
- „ 7 Verkoop van de herberg De Posthoorn met stalling voor 50 paarden, waarbij dagelijks een vaste passage en aanlegplaats is van 18 trekschepen, in gebruik bij D. van Peel.
- „ 11 De Maatschappij van Weldadigheid laat aanbesteden het bouwen van twee nieuwe etablissementen, ieder ter vestiging van 500 personen in de kolonie te Veenhuizen.
- „ 12 S. H. Lantinga geeft in de groote zaal der gewezen loge te Leeuwarden proeven van buikspreken en goochelkunst. Overleden Hieronymus Wassenbergh, rector der Latijnsche scholen te Franeker.
- „ 14 Verkoop van iepen, esschen en linden op Fetza-State onder Dronrijp, door de erven Laurens Posthumus bewoond.
- „ 16 Floreenplichtigen van Scharnegoutum beraadslagen over het verbouwen van de pastorie te Scharnegoutum.
- „ 14-19 De grietman van Rauwerderhem convoceert met overleg der Kerkvoogden de Herv. floreenplichtigen van Sijbrandaburen, Rauwerd, Deersum, Terzool, Poppingewier en Irnsum teneinde naar aanleiding van het besluit van den gouverneur van 12 Jan. 1824 te worden bekend gemaakt met de inhoud van het door Z.M. gearresteerde reglement op de administratie der kerkel. fondsen in deze provincie.
- „ 20 Het departement van Binnenlandsche Zaken en Waterstaat, afd. gevangenissen laat aanbesteden het vertimmeren der Kanselarij te Leeuwarden tot een huis van burgerl. en militaire verzekering.
- „ 21 Verkoop der bierbrouwerij De Zwaan van Joh. S. de Bildt te St. Anna Parochie. Verkocht aldaar de helft van een huizinge no. 102 en van nagenoeg 4 bunders bouwland in de Bildtpolder onder St. Anna Parochie met den aanwas en aanbehooren, genoemd Haverspook, bij D. E. Siderius in huur.

1824.

- Febr. 25 Aanbesteed de reparatiën aan de Koepelkerk van Berlikum.
- „ 27 Jacobus J. Hoitsma te Vrouwen Parochie geadmitteerd door Gedeput. Staten tot het opmeten van veenderijen in de prov. Friesland, bericht dat aangifte voor de opmeting kan geschieden bij hem, bij Frank Reitzes Roefstra te Heerenveen en bij Jan Douwes van Sloten te Wolvega.
- „ 28 Kerkvoogden en armvoogden besteden het verbouwen en vergrooten van school- en schoolhuis te Pietersbierum.
- Maart 8 Boelgoed ten sterfhuize van J. N. baron du Tour en vrouwe A. R. de Kempenaer, echtelieden in de St. Jacobstraat te Leeuwarden.. Overleden te Leeuwarden Pieter Heikoop, catechiseermeester, oud 79 jaar.
- „ 11 Te koop Eelsma-State te Sexbierum, groot 55 bunders, bewoond door Pieter Fontein.
- „ 12 Prof. Antoni, organist te Munster, verklaart dat het nieuwe orgel met 26 registers geleverd door J. A. Hillebrand te Leeuwarden voor de R.K. kerk te Noordwolde bij Munster deugdelijk is en schoon van toon.
- „ 17 Floreenplichtigen beraadslagen in de kerk te Finkega over den bouwvalligen staat der kerk van Steggerda.
- „ 20 Geveild zathe Nieuwenhuis, groot 38 bunders, onder Fin- kum bij Symen Rienks Rynks en vrouw als eigenaars be- woond, geboden *f* 19.321.
- „ 23 In de schouwburg te Leeuwarden vertoond: 1e. het tooneel- spel De barmhartige broeders; 2e. Fanfan en Klaas of de gevolgen der opvoeding, zedelijk blijspel; 3e. De Kuiper, vroolijk zangspel.. Vergelijkend examen voor de vacante post van schoolmeester te Achlum, salaris *f* 140 uit de grietenijkas, *f* 60 als koster-voorzanger en *f* 40 à *f* 50 aan schoolpenningen.
- „ 26 De Prov. Commissie van Geneesk. onderzoek en toevor- zigt in Vriesland bericht, dat Lodewijk Petraeus te Leeu- warden in de laatste vergadering geëxamineerd tot apothe- ker voor een stad is bevorderd.
- „ 27 Kerkvoogden van Roordahuizum besteden in de Drie Romers het bouwen van een nieuwe school aldaar aan.
- „ 29 Geveild de van ouds gerenommeerde lijnbaan van F. IJ. Tichelaar te Makkum, staande aan Wonseradeels zeedijk aldaar, geboden *f* 380. Verkoop van een verzameling phy- sische, mathematische en optische instrumenten van wijlen J. N. baron du Tour te Leeuwarden.

1824.

- Maart 30 Verschenen bij A. F. de Ruiter te Harlingen de 2e druk van Beeldengalerij der Heimweekranken, een leesboek voor lijdenden, door Ulysses van Salis den Ouden, 3 dln. Vergelijkend examen in het grietenijhuis te Bolsward voor de vacante post van schoolonderwijzer te Kimsward, inkomen *f* 200 met eenige emolumenten als koster-voorzanger, en de schoolpenningen van 40 leerlingen, die 30 ct. per kwartaal betalen.
- April 5 Verkocht bij J. Proost te Leeuwarden de bibliotheek en rariteiten van wijlen Mr. H. J. Albarda, aldaar.
- „ 6 Boelgoed van boerereau op Eelsma-State te Sexbierum.
- „ 12 Jac. Krediet te Heerenveen neemt de boekbinderij, boek- en papierwinkel over van Wed. J. Spanjaard aldaar.
- „ 13 Vergelijkend examen ten grietenijhuize te Lemmer voor de vacante post (door het overlijden van J. A. Visser) van onderwijzer te Oosterzee, salaris *f* 250, met de schoolgelden van ruim 70 leerlingen, die 40 ct. per kwartaal betalen, *f* 15 voor opzicht over het kerkhof en het beluiden der dooden, met vrije woning en tuin. Door het vertrek van Grietje R. Schernkes naar Leeuwarden is de vrouwen (meisjesschool) te Woudsend vacant, traktement *f* 75, benevens 10 ct. schoolpenningen per week van 40 leerlingen. Geveild een stadshuis aan de Voorstraat te Staveren, en een huis voor school gebruikt door den onderwijzer Jacob Hyltjes Fortuin aldaar.
- „ 16 Kerkvoogden Klaas Rientjes Sudstra en Atze Ypes Groeneveld besteden aan het afbreken van de oude koepel der kerk te Sybrandeburen en het weeropbouwen van een nieuwen spitstoren.
- „ 18 Overleden te Soerabaija Ds. Hebelius Potter.
- „ 20 Floreenplichtigen van Brantgum beraadslagen over het afbreken van den ouden toren en het plaatsen van een spits op de kerk aldaar. Door het overlijden van T. Krijtenburg worden sollicitanten opgeroepen voor den onderwijzerspost te Wolsum, salaris: vrije woning, *f* 200 en de schoolpenningen van 30 à 40 leerlingen.
- „ 25 Ondertrouwd te Drachten de Friesche schoolmeester-dichter Wopke de Jong Jz. en Jannetje J. Posthuma. Verschenen: H. W. C. A. Visser, Beknopte beschrijving van de Armenschool te Sneek.
- „ 29 Verkoop der herberg en bakkerij te Ezumazijl onder Anjum van Sape Cornelis Westra, geboden *f* 901.

1824.

- April 30 Verschenen bij Wybe Wouters te Groningen: De Weder-
doopers door C. F. van der Velden, met gegraveerden titel.
- Mei 5 De Maatschappij ter bevordering van den landbouw te
Amsterdam, opgericht 1824, deelt mede, dat bekroond is
een prijsverhandeling door K. P. Pel te Drachten over de
bemesting der graslanden, en een over de ziekten der var-
kens door Dr. Julius Vitringa Coulon te Leeuwarden.
- „ 17 Overleden Uilke Proost, korenmeter te Leeuwarden.
- „ 19 Aanbesteed reparatie aan den Raadhuistoren te Harlingen.
- „ 21 Verschenen bij G. T. N. Suringar te Leeuwarden: 1e. M.
Hale's Leven en Brieven aan zijne kinderen enz. uit het
Engelsch; 2e. Archief voor Vaderl. en inzonderheid Vrie-
sche Geschiedenis enz. door H. W. C. A. Visser en H.
Amersfoort; 3e. N. Swart, Verhalen, Schetsen en Gesprek-
ken.
- „ 22 Overleden op Beuckenswijk te Sondel vrouwe Alethia
Aurelia van Hylckama, gehuwd met J. H. de Carpentier.
- „ 26 Aanbesteed het afbreken van de oude en het bouwen van
een nieuwe Doopsgez. kerk te Joure, bestek bij Ds. K. Ris.
- „ 29 Door het overlijden van A. D. de Vries en het pensioneren
van L. D. Hornstra zijn de beide openbare scholen te Joure
vacant en tot één school gecombineerd, nu tellende 180
leerlingen. De vaste inkomsten zijn: uit de grietenijkas
f 300, uit 's Rijkskas f 70, als koster-voorzanger f 28, $\frac{2}{3}$
der schoolpenningen, voor hen die alleen lezen 30 ct., die
tevens schrijven 55 ct., die rekenen f 1.10, in de avond-
school van de eersten 55 ct., van de laatsten f 1.10. Tevens
wordt er een Matressenschool opgericht, waarvoor men
sollicitanten oproept, salaris de schoolpenningen van 40 kin-
deren à $7\frac{1}{2}$ ct. per week.
- Juni 1 Intekening opengesteld op 2 teekeningen van den kunst-
schilder W. Esser, voorstellende: 1e. een ijsberg, die in den
winter van 1823 op één uur afstands was van de Harlinger
haven hoog 20 el en breed 23 el; 2e. een gezicht op de
haven.
- „ 4 Bij Wed. Jan R. Haarsma te Makkum verkrijgbaar allerlei
soorten geschilderde muursteentjes. Verschenen het silhouet
van ds. Martinus Eppens te Leeuwarden, geteekend door
J. Matthijssen.
- „ 5 Door de benoeming van den onderwijzer M. de Vries tot
griffier van het vredegerecht van het kanton Buitenpost, is
de school te Rinsumageest vacant en worden sollicitanten

1824.

- opgeroepen, salaris *f* 250 uit de kerkebeurs en schoolpenningen van 80 à 90 leerlingen, zijnde 30 ct. per kwartaal
- Juni 8 Overleden te Pingjum G. A. Murray Bakker, oud 49 jaar. Boelgoed ten sterfhuize van Ds. Fredericus Wilhelmus Stech te Schalsum, overl. 14 Mei l.l. oud 78 jaar, wiens dood bij gebrek aan erfgenamen wordt bekend gemaakt door zijn vriend Ds. B. Bekker te Peins.
- „ 11 De schoolopziener van het vierde distrikt te Bergum noodigt sollicitanten uit voor den ondermeesterspost te Oostermeer, niet onervaren in de leerwijze van Nieuwold en Pestalozzi, salaris 150 gl. met acte van den 3en rang.
- „ 14 Rectoraatsoverdracht van Prof. S. Ens te Franeker aan Prof. J. H. Philipse met een rede over des Scheppers goedgunstige en verwonderlijke wijsheid, zichtbaar in de voortduring des menschdoms.
- „ 18 Bij D. E. Eewal te Marrum te koop 160 bijdoeken, 100 bijekorven en opzetters en 400 à 500 krammen. Verschenen bij G. IJpma te Franeker: Verkorte Geschiedenis der inquisitie van Spanje, door J. A. Llorente, uit het Fransch door Leonard Gallois. Dekema-State te Weidum bewoond door P. J. van Beijma en vrouwe G. Trip.
- „ 19 Overleden op Salverd bij Franeker Agge Fontein, vrede-regter van het kanton Franeker, oud 45 jaar, gehuwd met Catharina Stinstra.
- „ 21 Verkoop der bibliotheek van wijlen Ds. F. W. Stech te Schalsum.
- „ 26 Harddraverij op Terbandsterschans om een zilveren schenkblad met 6 wijnglazen of 12 dukaten.
- „ 28 Aanbesteed het vernieuwen van de tolbrug over de Kuinder bij Oldeberkoop. De eerste kaasmarkt gehouden te Kollum en vervolgens op iederen Maandag om de 4 weken.
- „ 29 Op de kermis te Harlingen gearriveerd C. Sacardi, directeur van een troep Italiaansche springers, pantominsten en arlequinadespelers, waaronder drie Aziatische jongleurs.
- Juli 7 De werkzaamheden der triangulatie door de landmeters 1e klasse, A. van Giezen en S. J. Vissers, die met de kadastrale opname voor Leeuwarden belast zijn, beginnen.
- „ 8 Kerkvoogden van Bozum besteden de vergrooting aan van de school en schoolhuizinge aldaar.
- „ 9 Verschenen: W. H. Suringar, Herinneringen en wenken ter onderhouding van het geleerde voor jongelieden, welke de scholen hebben verlaten.

1824.

- Juli 12 Verkocht bij M. van der Plaats te Harlingen de bibliotheek van Mr. A. J. Conradi, curator van het Athenaeum te Franeker, oud-secretaris van Harlingen.
- „ 13 Te Menaldum, Berlikum en Dronrijp gevraagd op een salaris van f 150 een onderwijzer. Verschenen: Gezondheidslessen voor zwangere, barende en kraamvrouwen, naar het Duitsch door Dr. J. van der Plaats te Leeuwarden, met gegraveerde plaat, vignet en titel; en nagelaten werken van Prof. Joh. Mulder met levensbericht en plaat uitgegeven door zijn zoon Prof. C. Mulder te Franeker.
- „ 16 Overleden te Heerenveen Mr. Petrus Eekma, oud 75 jaar. Rosalie Brecher uit Luik vertoont op Leeuwarder kermis een verzameling wasfiguren uit historie en mythologie, o.a. het anatomisch beeld de jonge Thisbe, alles op welvoegelijke wijze voorgesteld. Onderwijzer gevraagd te Beetgum, salaris f 200 uit de kerkebeurs, vrije woning, f 30 uit de grietenijkas, schoolpenningen van ongeveer 100 leerlingen, 30 ct. per kwartaal voor de dagschool, 5 ct. voor de avondschool.
- „ 19 Veroordeeld tot een gevangenisstraf van 3 maanden en een boete van f 25 Feike Hillebrands Bruinsma, landbouwer te Tzum, wegens verkoop van $\frac{1}{4}$ vat boter, waarin een groote hoeveelheid stinkend witte smeerboter met grasboter was omgeven.
- „ 20 Prijs der boter te Sneek f 22, grove kaas f 9 à f 10.
- „ 23 Overleden te Joure Wybren Krijns, assessor van Haskerland, oud bijna 74 jaar. Het paarderijdersspel van A. Blondin is op de Leeuwarder kermis.
- Aug. 1 Ds. Adamus Guldenarm, gehuwd met Kornelia Annes Visser, sedert 1802 leeraar te Oosthem, overleden.
- „ 4 De school te Heidenschap onder Workum, waarin 31 kinderen, door den bliksem getroffen aan de Noordzijde geheel vernield, terwijl de kinderen ongedeerd bleven; alleen klaagden zij over doofheid en ongemak aan de oogen. Geklaagd over het verval der Wirdumerkermis, vooral in de wafel-, koek- en snuisterijkramen, wegens de lage vee- en zuivelprijzen, gepaard met hooge huren.
- „ 10 Peins vraagt een onderwijzer op een jaarwedde van f 150 en de schoolgelden van 20 à 25 kinderen, die 25 ct. per kwartaal betalen, als koster-voorzanger vrije woning.
- „ 17 Aanbesteed reparatie aan de kerk te Steggerda. Veearts P. J. de Vries te Tzum biedt een behoedmiddel aan tegen de heerschende varkensziekte à 8 st. voor ieder varken.

1824.

- Aug. 18 D. Greijdanus uit Harlingen aanvaardt het notarisambt te Makkum.
- „ 19 Gecommitteerden tot de Leijsterbrug besteden het leggen van een nieuwe brug aan over de scheidvaart tusschen Hal- lum en Finkum.
- „ 20 De tabaksaffaire van L. H. Schaap en Wed. Douwe Eg- berts te Joure wordt voortaan ieder voor eigen rekening uitgeoefend.
- „ 24 Uitvoerige missive van dr. J. Vitringa Coulon te Leeuwar- den over de heerschende varkensziekte en zijn voorgeslagen voorbehoed- en geneeswijze.
- „ 25 Verkoop der bibliotheek van wijlen Ds. M. Eppens te Leeuwarden. In de herberg Benthem te Harlingen het slot Liauckema te Sexbierum op afbraak geveild, geboden f 2275.
- „ 26 De Friesche schilder Otto de Boer met zijn leerlingen Gosling Tjeerds Posthumus en Servaas de Jong op studie- reis naar Rome.
- „ 27 Verschenen bij P. v. d. Meulen te Dokkum een bundel van 51 bijbelteksten van het N. Testament in dichtmaat ge- bracht naar zangwijzen der psalmen met bijgevoegde gods- dienstige gedichten door Ds. J. C. Venema te Rinsumageest. Verschenen te Groningen: Levensschets van J. C. Metzlar, zijnde een beknopt verhaal zijner zeldzame lotgevallen in verscheidene werelddeelen tot en met zijne 50-jarige her- inneringsrede te Groningen op 29 Febr. 1824 uitgesproken.
- „ 28 Aanbesteed het vernieuwen van een steenen boog, de An- jumer Pyp genaamd, en het verbeteren der regtstands- muren op de Koornmarkt te Dokkum.
- „ 30 Overleden te Weltevreden Geert Lieuwes Ehrentraut, 1e luitenant adjunct-inspecteur der militaire administratie.
- Sept. 4 Geveild het buiten Stilleven onder Rijperkerk, bewoond door wijlen Mr. W. L. van Vierssen.
- „ 9 De orgelmakers A. van Gruisen en Zonen te Leeuwarden hebben het orgel in de St. Laurenskerk te Alkmaar in vorigen luister hersteld. Kastelein H. M. Oudhuis te Grouw laat verhardzeilen drie vleugels en ballen, een door jagten en bouten van 7 el en 6 duim en daar beneden, een door jagten van 6 el 3 duim en daar beneden en door aken.
- „ 10 Verschenen bij F. W. van B. Smallenburg te Sneek: Ytlijcke Friesche Rijmckes fen J. C. P. Salverda, school- master te Wons.

1824.

- Sept 11 De steen- en schotelfabriek van Jelmer P Tichelaar te Makkum en het huis met houtschuur van Douwe S Idserda door brand vernield
- „ 12 Aanbesteed verbouw en inrichting der Ruitervacht in de KI Kerkstraat te Leeuwarden tot een Militair Hospitaal

Mr J Scheltema, 14 Maart 1767—25 Sept 1835
Friesch geschiedvorsch.

- „ 15 B J Tinga, kunstschilder in de KI Kerkstraat te Leeuwarden biedt het portret aan door hem zelf geteekend van Ds D J Mackay aldaar
- „ 18 Overleden op Terschelling Hester Feugen, echtgenoot van F C Voigt, chirurgijn aldaar Hardzeilpartij te Workum om 6 gouden dukaten
- „ 20 Overleden Jacobus Pierson Tholen hoogleeraar te Franeker, oud 60 jaar
- „ 21 Overleden te Bolsward Ayzo Lycklama a Nijeholt, oldmederegter van Wonseradeel
- „ 27 Overleden te Leeuwarden Jetze van Smitta, oud 65 jaar

- Sept. 28 Voor de school te Kimsward, vaceerend door het bedanken van J. Mulder, sollicitanten opgeroepen, salaris f 200 uit de kerkebeurs, vrije woning, en de schoolpenningen van 50 leerlingen, die 30 ct. per kwartaal betalen. Overleden te Sneek Mr. Godschalk Horatius van Knijff, lid der recht-bank aldaar, oud 30 jaar.
- „ 30 Een directie te Harlingen wenscht op te richten een sociëteit voor Groenland- en Straat Davidsvisscherij.
- Oct. 6 Jouke Gerbens uit Rauwerd voltooit na 3 weken de kadastrale opmeting van Wirdum, niet meer naar pondematen, maar naar H.A.
- „ 14 Mammema-State te Jellum bewoond door B. F. Carbasius, gehuwd met G. W. G. J. Rinia van Nauta. Overleden te Dokkum Mr. Petrus Adrianus Bergsma, old-grietman van Dantumadeel, oud 81 jaar. Aanbesteed het vergrooten en herstellen van de kerk te Tjallebert.
- „ 20 Canter-State te Driesum bewoond door P. J. van Knijff, gehuwd met S. de Cock.
- „ 21 Donderdag, op St. Ursuladag, verkocht de zathe Sint Ursula in het Workumer Veld, welker huis en schuur voor weinige jaren nieuw zijn gebouwd, groot 33 bunders greidland onder de plaats gebruikt en daarnaast gelegen door de eigenares Wed. Douwe Eelkes Veltman bewoond. Geveild de herberg De Roskam bij het Hengstepad te Bolsward, bewoond door Elisabeth Christiaans Groenewoud, wed. van wijlen Sjouke Gabes Rolsma.
- „ 22 Kerkvoogden van Hantum vernieuwen het grafregister, aangifte bij den onderwijzer K. Stelma aldaar.
- „ 23 Overleden Prof. Dr. Jakob Amersfoort, hoogleeraar te Franeker, oud 38 jaar, gehuwd met E. C. Huysinga.
- „ 25 Aanbesteed het maken van een nieuwe kap en twee nieuwe zolders op den toren te Oostrum.
- „ 26 Gedrukt bij G. T. N. Suringar de 4e druk van Gezangen voor de Vriesche Jeugd door W. H. Warnsinck.
- „ 29 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: Eenige eenvoudige leerredenen door Ds. T. E. Mebius te Beers en Jellum.
- Nov. 4 Geveild de herberg Het Bontpaard op de Dijk bij de Sneekerpoort te Bolsward, bewoond door Pieter Sakes Opdijk.
- „ 5 Kornelis Moezelaar, na afgelegd examen, door B. en W. van Leeuwarden als huisonderwijzer in de wiskunde en algebra aldaar toegelaten. Verschenen bij J. Brouwer te Leeuwarden: De Christen volgens den Heidelb. Cat. naar

aanleiding van Rom. 10 : 14 door ds. W. Maas te Makkum; en Merkwaardig ziek- en sterfbed eener Jongedochter overleden te Warga, 29 Aug. 1822, door Ds. H. IJpsma Andreea aldaar. In het Auke Pollegatje bij Ameland bij de binnenste witte ton van het N. Westergat heeft een verdrooging plaats, zoodat er bij eb slechts 1 el en 3 palm water staat; de kapen op de bank De Bos, die als merken voor dit gat geplaatst zijn, zijn verplaatst naar het Pieter Sentsgatje.

- Nov. 8 Verkoop van bibliotheek, schilderijen en rariteiten van wijlen Hylke Hanekuik te Harlingen. Boelgoed ten sterfhuize van Mr. W. H. van Haersma te Kuikhorne onder Bergum.
- „ 12 Bij Okke Tietes Bosgra en Zoon, oude boomkwekers te Bergum zijn allerlei boomsoorten verkrijgbaar.
- „ 14 Overleden te Sneek Wijbren Fegter Reinouts, fabrikteur in sajetten, gehuwd met G. v. d. Weide.
- „ 15 Overleden te Harlingen Wiebkje Agatha Reddingius. Friesche dichteres, oud 44 jaar, gehuwd met E. van Assen.
- „ 15 Geveild het logement Het Hooghuis, bij de Langepijp te Leeuwarden, bewoond door de echtelieden J. J. Baptist en A. IJzenbeek.
- „ 20 Verkoop eener voor weinige jaren geheel verbouwde heerenhuizinge te Dronriip, een schar in de Burefenne, 2 banken, waarin 10 zitplaatsen in de kerk en een fraai zomerhuis op het eind der singel van Jhr. I. Aebinga van Humalda aldaar.
- „ 22 Aanbesteed het uitroeien van het geboomte op Eelsma-Statc te Sexbierum, en boelgoed van een groote partij vruchtboomen.
- „ 23 Vergelijkend examen voor de onderwijzerspost te Boornbergum en Kortehebben, salaris f 235, vrije woning en de schoolgelden van 20 à 50 leerlingen.
- „ 26 Inteekening opengesteld op de werken van Pestalozzi (8 deelen) in Nederl. bewerking door P. J. Prinsen, directeur van het Kon. Instituut te Haarlem.
- „ 30 De afdeeling Leeuwarden van het Genootschap tot zedelverbetering der gevangenen houdt zijn eerste algem. vergadering, voorzitter burgemeester Thijs Feenstra, secr. Ds. G. H. M. Delprat. Bij Teake J. Tuinstra te Franeker verkocht de bibliotheek van wijlen S. Posthuma, heel- en vroedmeester te Tzummarum.

- Dec. 1 J. C. Zöllner geeft in de Grootte Kerk te Leeuwarden een orgelconcert, 's avonds 6 uur, entree f 0.60.
- „ 2 Overleden te Akkrum de sloopstimmerman Hendrik Martens van der Tempel, oud 81 jaar, gehuwd met Trijn-
tje J. Schoonhoven.
- „ 6 Overleden te Franeker Dr. Sytse Willems Schippers, rec-
tor der Lat. scholen, oud 31 jaar, gehuwd met W. van
Sloterdijck.
- „ 10 Door het overlijden van Jan Tjerks Greveling vacceert de
de onderwijzerspost te Wijnaldum en worden sollicitanten
opgeroepen, salaris f 300, vrije woning, en de schoolpen-
ningen van 30 leerlingen. Door het vertrek van Minze Ren-
gers naar Harlingen, vacceert de onderwijzerspost te Jutrijp.
De onderwijzer geniet een voer baggelaarturf tot verwar-
ming der school en om in den winter als er gepredikt
wordt een goed vuur in de school aan te leggen en de stoven
van kerkvoogden en kerkeraad te voorzien. Wijders heeft
hij het vrije gebruik van het kerkhof, maar niet met be-
weiding. Salaris f 200, vrije woning en schoolgelden van 25
leerlingen.
- „ 15 Verkocht bij F. Holtkamp te Sneek de bibliotheek van Ds.
Adamus Guldenarm te Oosthem.
- „ 17 Verschenen bij boekhandelaar Teake J. Tuinstra te Fra-
neker: J. H. van Swinden, Beschrijving van een kunststuk
verbeeldend een volledig bewegelijk Hemelsgestel, uitge-
dacht en vervaardigd door Eise Eisinga, Broeder der Orde
van de Nederl. Leeuw, 2e dr. vermeerderd met bijvoegsels,
3 groote platen, portret van den maker, en met een voor-
rede van Ds. Jan Brouwer, prijs f 3.90.
- „ 19 Overleden op Goslinga-State te Hallum, vrouwe Willemina
Eduarda van Burmania, oud 95 jaar, laatst douairière
wijken Duco Martena van Burmania, in leven generaal-
majoor, chef van een regiment infanterie en commandeur
van Sas van Gent.
- „ 21 Te huur de buitenplaats Salverd, adres Reinier Fontein te
Franeker.
- „ 22 Een gedeelte van het Nieuwland ondergelopen wegens
overstroming van de Sneekertrekweg, die door de Com-
missarissen niet was opgehoogd. Misschien worden zij
daarin van de Overzwetsters wel teruggehouden, want met
sterke Z.W.wind, wordt het water bij Schenkenschans
saamgeperst door het sluiten van het verlaat, de scheiding
van Ooster- en Westergo, waardoor zich dan veel water

over den trekweg ontlast, tot verlichting van de overzwetters, maar tot groot bezwaar van dit deel der Nieuwlanders. Er zijn anders wel gewigtige reden om het water van Westergo te keeren, naardien het zich met kracht verzet heeft om tot de belasting van de slatting der Dokkumer Ee te contribueeren, langs welke het overtollige water zich anders door de Nieuwe Zijlen ontlast.

- Dec. 24 Verschenen: Walter Scott, Guy Mannering of de Sterrenwighelaar, dl. I met gegraveerde titel en vignet, f 3.—. Bij G. T. N. Suringar te Leeuwarden, Geschenk eener huisvrouw aan eene jonge dienstmaagd, uit het Engelsch, door Mr. Taylor.
- „ 25 Geveild de houtzaagmolen van Douwe Sekeles Idserda te Makkum aan de Kleine Zijlroede.
- „ 27 Geveild de wolkammerij van Jan Teakes Andringa te Makkum tusschen het Vallaat en de Kettingsbrug aldaar.
- „ 28 Verhuurd voor 5 jaar de visscherij in de Ried van Gedswerderzijl tot aan de Roptavaart onder Wijnaldum.
- „ 30 Notaris G. Keuchenius te Koudum als lasthebber der erven van wijlen Grietman van der Haer veilt in de herberg Het Vergulden Hert aldaar o.a. een herberg te Hemelum en een bakkerij te Oudega (H.O.N.) voor weinig jaren gebouwd en de eenige in de vier Wouddorpen.
- „ 31 Verschenen bij J. R. Schierbeek te Groningen: De bron van rijke groeikracht, niet ontdekt, maar aan zijne medelandbouwers op mestgierige gronden aangewezen door Mr. Wiardus Hora Siccama, 25 ct.

1825.

- Jan. 1 De verzekeringsmaatschappij onder de zinspreuk Tot Heil der Vrouwen, hoofdbestuur Mr. I. Eekma en J. v. Leeuwen, commissarissen J. Tadema Wielandt te Heerenveen en M. B. Haga te Sneek, treedt in werking.
- „ 4 Verkoop van 172 eiken op den singel voor het slot van Mr. H. L. Haersma van Vierssen (Sm.).
- „ 14 Verschenen: Hulde aan Gysbert Japiks, verslag van het feest op 7 Juli en redevoering van J. H. Halbertsma.
- „ 17 Overleden te Warga Rienk Watzes Zestiene, oud 97 jaar, die nog op zijn 93e jaar naar Leeuwarden op schaatsen ging, heen en terug.
- Febr. 1 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek, Overzicht der gebeurtenissen in Frankrijk onder de regeering van Napoleon en de Bourbons, door J. F. Simond, uit het Fransch.

1825.

- Febr. 3 Over Friesland waait een storm die de dijken doet doorbreken. De oude en nieuwe Bildtpolder loopt onder, evenzoo de Holwerder en Engwierumer polder. Eveneens dijkbreuk tusschen Makkum en Harlingen. Een bliksemafleider, vervaardigd door Arjen Roelofs te Finkum en Rienks te Berlikum, wordt geplaatst, in navolging van velen in den Bouwhoek, op de boerderij van Ruurd Hendriks Sybrandy te Wirdum. De prijs is *f* 30.
- „ 4--5 Des nachts breekt de zeedijk bij Lemmer op 4 plaatsen door, zoodat in Lemsterland het meeste vee verdrinkt, van 7 boerenplaatsen storten 5 in op het Workumer Nieuwland eveneens door dijkbreuk. De gansche grietenij H.O.N. is blank en een deel van Wijmbritseradeel.
- „ 5 Wegens den watervloed dienen de Herv. en Doopsgez. kerk te Tjalleberd tot een toevlucht van vele noodlijdenden.
- „ 7 Oppenhuizen bijna geheel overstroomd; met schepen wordt redding gebracht uit Sneek om menschen en vee in veiligheid te brengen.
- „ 14 Spanga en Scherpenzeel verloren 400 stuks vee. Munneburen ligt verlaten in het water.
- „ 21 Aanbesteed het 3-jarig onderhoud der duinbeplantingen op Ameland.
- „ 22 Ds. H. W. C. A. Visser te IJsbrechtum stelt een verhaal samen van den watersnood en 1 Maart verschijnt zijn Woord ter opwekking en ter bemoediging, uitgesproken 13 Februari.
- Maart 4 Verschenen: Ds. F. Hoekstra te Harlingen, De zaligheid van het geven, ten voordeele van de noodlijdenden.
- „ 5 De inschrijving voor de geteisterden levert groote sommen op.
- „ 18 Verschenen bij J. Römelingh te Groningen: Sliucht en Riucht, in Rymke makke trog Marten Durks. 1400 noodlijdenden in Schoterland, Haskerland en Aengwirden ondersteund.
- „ 22 Intekening opengesteld op Geschiedk. Tafereel van den watervloed door J. van Leeuwen.
- „ 25 Verschenen bij J. Oomkens te Groningen, Prieuwcke fen Friesche Rymmelerije trog ds. R. Posthumus te Waeksens.
- „ 29 Verschenen: J. W. C. Tenckink, Verhandeling over de uitstorting van den H. Geest.

1825.

- April 1 Verschenen bij R. J. Schierbeek te Groningen: Eeuwrede gehouden te Kollum 31 Oct. 1824 door J. P. Riedel, pred. en rector aldaar.
- „ 2 Floreenplichtigen beraadslagen over een gedeeltelijke vernieuwing der pastorie te Hallum.
- „ 29 Verschenen de 3e druk der Gedichten van A. Jeltema.
- „ 30 Overl. te Drachten Sybolt Frieswijk, oud Menn.-leeraar.
- Mei 21 Gehuwd op Crack-State te Heerenveen A. A. baron van Elvervelt en D. C. A. Bouricius van Idema.
- „ 28 Aanbesteed het bouwen van een nieuw societeitslokaal aan de Noordzijde van de Lange Pijp te Leeuwarden.
- Juni 8 Rectoraatsoverdracht van Prof. J. H. Philipse te Franeker met een redevoering o.a. over de gestorven hoogleeraren J. Pierson Tholen en J. Amersfoort.
- „ 17 Gehuwd op Vaartzigt bij Kollum H. W. baron van Aylva van Pallandt en Jonkvr. C. C. W. van Scheltinga.
- „ 27 De buitenplaats Bouburg in de Z.-Drachten bewoond door R. H. Douma. Aanbesteed de finale omdijking van de doorbraak in den buitendijk van het Workumer Nieuwland.
- Aug. 6 Op Kingma-State te Zweins overleden Eduard Marius van Beijma, oud 70 jaar, grietman van Franekeradeel.
- Sept. 8 In de kerk te Ballum vereerd door de Nutsafdeeling aan de menschenredders J. M. Visser, Johanna Krups en B. S. de Boer een medaille, gouden rijder en diploma.
- „ 19 De schilder D. de Hoop heeft in het licht gegeven een paar door hem vervaardigde steendrukplaten voorstellende een paar runes van boerenplaatsen met de doorbraken in de zee- en slaperdijken van het Workumer Nieuwland.
- „ 30 Burgemr. en Wethouders van Leeuwarden publiceeren een reglement op het sluiten der poorten en een tarief voor de poortgelden. De poort wordt met het vallen van den avond gesloten, 1—20 Jan. kwart voor 5, 5 Mei—5 Sept. 's avonds 10 uur. De poortier geniet voor het openen der poort van een voetganger $1\frac{1}{2}$ cent.
- Oct. 21 Het pinkschip Willem I, kommandeur Ijmke Jans Ruyge, een Terschellinger, ter walvischvangst uitgezonden door de Groenlandsvisscherij te Harlingen is bij het binnenkomen van Texel vergaan; slechts 16 van de 46 personen der equipage werden gered. Onder de verdronkenen waren 9 Terschellingers.
- Nov. 1 Het slachten op de boerderijen is aan veel moeite onderworpen. De rijksschatter komt b.v. tweemaal per week te Wirdum en heeft het zeer druk, zoodat velen uit den omtrek

1825.

moeten wachten op het biljet. Wie het heeft, gaat naar het kantoor om het tegen een accijnsbiljet in te wisselen, behelzende de impost op het veraccijnsde vee. Dat biljet moet aanwezig zijn, tot het vee is geslacht.

- Nov. 25 Er constitueert zich te Leeuwarden een fonds ter ondersteuning van de Grieken.
 „ 29 Het buiten Bouburg in de Zuiderdrachten op afbraak verkocht.
 „ 30 Verkoop van 18 bunders bouwland onder Nijkerk (O.D.) en 5½ bunder greidland in de Anjumer Kolken, meer dan 150 jaar door de familie Sjoorda aldaar gebruikt, geboden f 9634.—.
- Dec. 2 Te koop het heerenhuis te Rinsumageest bewoond door douairière Jhr. Frans Laas van Burmania.
 „ 12 Van stapel gelooopen te Harlingen het driemaster schoenerschip Harlingen, bestemd voor de Groenlandsche visscherij.
 „ 15 Bij Suringar te Leeuwarden verschenen de Vriesche Almanak met roode letters, berekend door Elte Martens Beima te Oostermeer.
 „ 26 Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen de gedichten van F. de Haan.
 „ 27 Op den huize Rijs in Gaasterland overleden Douairière Rengers, Baronesse van Lijnden van Lunenburg.

1826.

- Jan. 9 Overleden te Bakhuizen pastoor Henricus Christianus van Heeck.
 „ 17 Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen Gedichten door T. de Haan.
- Febr. 1 Overleden te Semarang Booije Georg Quedens uit IJlst, kapitein van het schip Apollo; drie jaar te voren stierf zijn vader te Batavia.
 „ 3 Friesland offert veel voor de zaak der Grieken. De hulpcommissie ontvangt gaven met versjes als:

Zoo deele ik, wie het smade of wraak'
 O Grieken! in uw heil'ge zaak,
 En kan 'k uw leed niet heelen.
 Spijt Metternich en Mahomed,
 Verhoor 'k uw dringend smeekgebed,
 En geef wat ik kan deelen.

en:

Grieken! zoo moet gij ook vechten
 Voor de zaak der Christenheid,
 Handhaaft zoo uw vrije rechten
 En uw glorie wordt verbreed.

1826.

- Febr. 24 Veiling aangekondigd der buitenplaats van wijlen generaal Bonhomme te Surhuizum, met alle landen en bosschen.
- Maart 5 Bouw eener nieuwe pastorie te Jutrijp aanbesteed.
- „ 7 Te koop bij Frans Haven te Idsegahuizen twee zeer mooie z.g.n. Hollandsche gevels van Bentheimer steen te Woudsend.

Bruno Lieuwes van Albada,
11 Dec. 1792--27 Jan. 1876, H d. S. te Workum,
Friesch letterkundige.

- Maart 20 Verkoop van veel afbraak der buitenplaats Bouburg in de Zuider-Drachten.
- „ 21 Verschenen bij J. Proost te Leeuwarden: Noodzakelijke aardrijkskunde ten dienste der stadsscholen uitgegeven met een kaart van Friesland door de plaatsel. schoolcommissie.

1826.

- Aanbesteed het afbreken der oude en het opbouwen van nieuwe pastorie te Hallum.
- Maart 24 Te koop bij den politiebediende van H.O.N. te Koudum R. J. Quarré twee patrijshonden voor de jacht afgericht door den bekenden jager en hondendresseur J. W. Krage aldaar.
- „ 31 Verschenen bij M. v. d. Plaats te Harlingen: Verhandeling over de voortreffelijkheid der Chr. zedeleer, met een voorrede over het karakter van den schrijver Ds. F. Hoekstra te Harlingen.
- April 1 Aanbesteed het afbreken van een oud schuurtje en het opbouwen van een nieuwe school en eenige vertimmering aan het schoolhuis te Suawoude. Aanbesteed de bouw van een nieuwe school te Oosterwierum.
- „ 19 Aanbesteed het maken van een gedeeltelijk nieuw hout- en bankwerk in de kerk te Irnsum, en nieuwe ramen in de Zuidkant enz.
- „ 25 Onderwijzer gevraagd te Sexbierum wegens overlijden van Ebbeng Olverts Kiestra. Salaris f 320 en de schoolpenningen van 70 kinderen.
- Mei 2 Dekema-State te Jelsum bewoond door Jhr. J. J. van Suchtelen tot de Haare, gehuwd met vrouwe M. H. van Wage-ningen.
- „ 5 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: Praktische handleiding tot onderwijs in de eerste beginselen der vormleer, met 12 platen, door H. M. Reidsma.
- „ 9 De heel- en vroedmeester J. K. v. d. Kooi te Metslawier door Z.M. vereerd met een gouden medaille voor zijn ijver inzake de koepokinenting in 1823.
- „ 13 Aanbesteed het maken van een nieuwe spits met bintwerk op de kerk te Brantgum.
- „ 20 De heel- en vroedmeester S. J. Posthuma te Drachten door Z.M. vereerd met een gouden medaille voor zijn ijver inzake de koepokinenting in 1823.
- „ 23 De grietman van Menaldumadeel roept alle gezinshoofden van Beetgum op om in de kerk aldaar te besluiten over den bouw van een armhuis.
- „ 24 Aanbesteed de bouw van een nieuwe pastorie te Deinum
- Juni 8 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe trekkas in de horts van het Athenaeum te Franeker.

1826.

- Juni 12 Floreenplichtigen van Aalsum beraadslagen in de dorpskerk over den verbouw der pastorie aldaar. Aanbesteed de verbouw van een gedeelte der pastorie te Wolvega.
- „ 14 Aanbesteed de bouw eener onderwijzerswoning te Eestrum.
- „ 20 Te koop de vanouds bekende Groene Boom, die van vele reizigers als een wonder is gezien. Informatie bij kastelein Reinderts Neef te Jubbega.
- „ 30 Wegens bedanken van L. W. Hellema een onderwijzer gevraagd te Wanswerd, salaris *f* 160, vrije woning en schoolpenningen van dertig leerlingen.
- Juli 1 Voor het opmaken van een nieuw grafregister te Mautgum zich te vervoegen bij onderwijzer Petrus IJ. Greydanus aldaar.
- „ 3 Het bouwvallig kerkgebouw van Spanga op afbraak verkocht.
- „ 18 Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: Dichtkransje gevlochten door P. A. Borger te Joure.
- „ 28 Verschenen bij G. IJpma te Franeker: Verzameling van spreekwoorden Friesland en de Friezen betreffende door Paulus Cornelis Scheltema.
- Aug. 23 In Straat Davis verongelukt het schip Harlingen, kommandeur Klaas Hoekstra; de equipage 46 man sterk werd opgenomen door het Engelsche schip Dundee.
- Sept. 4 Op zijn buitenplaats Bovenburen te Koudum overleden Rinze Koopmans, hoogleeraar aan het Athenaeum te Amsterdam.
- „ 12 Prijs der aardappelen aan de markt te Leeuwarden 80 ct., groene erwten *f* 6.60 de mud.
- „ 14 Prijs van het koevleesch te Leeuwarden, 26 ct., varkensvleesch 31 ct. per pond.
- „ 15 Aanbesteding van het aanbrengen van rijsschuttingen en stroobeplanting in de Amelander duinen.
- „ 20 Boelgoed op Rinia-State te Blessum, waar J. L. Huber oud-grietman van het Bildt overleed.
- „ 22 De bijenteelt in Oost-Stellingwerf buitengewoon voordeelig geweest. Teunis Sanders van der Duin te Appelscha had 12 korven elk boven de 50 pond zwaar, en één 80 pond zwaar.
- „ 28 Verschenen bij R. J. Schierbeek te Groningen: „Opheldering van eenige Bijbelplaatsen door Ds. A. Adriani te Dokkum.
- „ 29 P. J. van Beyma te Weidum woont op Dekema-State.

1826.

- Oct. 10 Pieter Jelles Rodenhuis te Harlingen overleden op zijn buitenverblijf Groot Lankum.
- „ 20 Gedurende October en November is het sterftecijfer in Friesland ongeveer 1400 boven het gewone getal wegens de heerschende koortsen.
- „ 22 Door de schrikkelijke epidemie verliest Woudsend in deze dagen $\frac{1}{8}$ van zijn bewoners.
- „ 26 Het buitengewoon aantal zieken veroorzaakt op vele plaatsen in Friesland gebrek aan geneeskundige hulp, zoodat zelfs van uit Brussel doctoren zijn ontboden.
- Nov. 2 Op Harsta-State onder Hogebeintum overleden Vrouwe Adriana IJzenbeek, echtgenoot van Christiaan Westenberg, grietman van Ferwerderadeel.
- „ 9 Jhr. J. A. Baron van Zuylen van Nijeveld, griffier der Staten van Holland, wordt benoemd tot gouverneur van Friesland.
- „ 14 Joure met een zielental van 2322 inwoners heeft duizend koortslidders.
- „ 15 Op 3 zalen in de gevangenis te Leeuwarden, bevattende 300 gevangenen is oproer uitgebroken tegen de beamtten tengevolge van een mislukte poging tot ontvluchting door eenigen gesmeed. Schutterij en garnizoen herstellen de rust.
- „ 24 De heerschende epidemie begint af te nemen.
- Dec. 10 Benoemd tot staatsraad in buitengewonen dienst Jhr. I. Aebinga van Humalda, oud-gouverneur van Friesland.
- „ 30 Jhr. Willem Hendrik Baron van Heemstra, lid der Tweede Kamer, grietman van Kollumerland en N.-Kruisland te Leeuwarden overleden.

1827.

- Jan. 16 Aan de doktoren S. Fockema en J. van der Plaats te Leeuwarden en R. J. van der Ley, heelmeester te Ferwerd, wordt een gouden medaille uitgereikt ter belooning van hun ijver in het bevorderen der koepokinenting in 1824.
- Febr. 15 Overleden te Oranjewoud Jhr. Hendricus Franciscus Josephus van Schenck van Nijdeggen, grietman van Engwirden.
- April 21 Aanbesteed het afsluiten van Harlingen voor hooge zeevloed door twee sassluizen te leggen in den mond van de Zuider- en Noorderhaven.
- „ 27 Aanbesteed het afbreken der St. Janspoort te Bolsward.

1827.

- Mei 2 Van de commissie tot de verloting van vrouwelijke kunsthandwerken te Groningen *f* 1000 ontvangen voor de vrouwelijke slachtoffers van den watervloed in Friesland gedurende 1825.
- „ 4 De oude school te Morra zal worden afgebroken en een nieuwe gebouwd.
- „ 25 Rogge te Leeuwarden *f* 180.75; tarwe *f* 6.70 de mud.
- „ 27 Het schip Willem I, kommandeur J. C. Groendijk door de Groenlands- en Straat Davidsvisscherij-Societeit te Harlingen uitgerust en 27 Maart uit het Flie uitgezeld, in Groenland verongelukt; de equipage is door den Rotterdamschen kommandeur D. J. Cupido opgenomen en vervolgens gedeeltelijk overgezet op Bremer en Hamburger schepen.
- „ 29 Kaas te Sneek *f* 15.— à *f* 18.25.
- Juni 9 Geopend de werving voor de blauwe huzaren van het 6e regiment.
- „ 16 Aanbesteed het afbreken van het oude en het bouwen van een nieuw grietenijhuis te Buitenpost.
- „ 25 De oud bombardier-majoor en vuurwerkmaker der artillerie R. Lindeman te Leeuwarden geeft in den Stadstuin bij H. J. Buys „een kunstverlichtend vuurwerk, hetwelk in een verhevene en aangename smaak is vervaardigd, op welks deugd men kan staat maken.”
- „ 30 De floreenplichtigen van Koudum vergaderen in de kerk om den slechten toestand der kerk te overwegen.
- Juli 23 Overleden te Hichtum Vrouwe Anna Adriana Lewe van Aduard, echtgenoot van J. S. T. Camstra, Baron thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg.
- „ 28 Het schip Nederland van de Groenlands- en Straat Davidsvisscherij-societeit te Harlingen, commandeur Jacob Adriaan is Texel binnengelopen met 5 walvisschen en eenige robben.
- Aug. 7 Van de sloopstimmerwerf van Sijmen Geerts en zoon te Joure waar sedert 1825 acht kofschepen en drie tjalken gebouwd werden, loopt het kofschip Minerva van stapel.
- „ 15 Een opzichter legt den eersten steen van den straatweg tusschen Uniapypke en de Slotten, tusschen Wijtgaard en Barrahuis.
- „ 16 Een hortensia beslaande 7 ellen en $8\frac{1}{4}$ palmen in de tuin van Ds. F. Bekius te Damwoude prijkt met 380 bloemen.
- „ 22 De kerktoren te Tirns zal worden afgebroken en een nieuw klokhuis daarvoor in de plaats gesteld worden.

1827.

- Aug. 24 In de schouwburg te Leeuwarden opgevoerd: Het Horologie en de amandeltaart, vergezeld van eenige dichtregels toepasselijk op den verjaardag van Z.M. den koning.
- Oct. 1 Bij G. Ijpma te Franeker is te verkrijgen een kunststuk van letterdruk behelzende het „Onze Vader”, een sieraad in de huisgezinnen der Christenen, in mahoniehouten lijst met glas *f* 8.—.
- „ 5 De schoolcommissie te Leeuwarden roept personen op boven de 15 jaar die eenigszins kunnen lezen om stipt de Zondag-winteravondschoolen bij te wonen.
- „ 6 De kastelein Anne Boukes de Jong te Terhorne laat een zilveren tabaksdoos verhardzeilen door snikken zonder onderscheid.
- Nov. 16 Bij M. van der Plaats te Harlingen wordt uitgegeven: „Dagverhaal van het verongelukken van het galjoetschip Harlingen in Straat Davids” door den commandeur Klaas Hoekstra van Texel.
- Dec. 14 L. Schierbeek, boekhandelaar op de Nieuwstad te Leeuwarden, richt een steendrukkerij op.
- „ 18 Oproeping van sollicitanten als onderwijzer voor de vakante school te Ureterper Verlaat op een tractement van *f* 100 uit de grietenijkas van Opsterland benevens de schoolgelden.

1828.

- Jan. 1 De straatweg tusschen De drie Romers te Roordahuizum en Akkrum wordt voor het publiek geopend. W. L. Aleva te Joure vraagt uurwerkmakersknechts. Het ledental der onderlinge maatschappij Tot heil der vrouwen (pres. I. Eekma) te Leeuwarden bedraagt 2600. Verschenen bij M. Smit te Groningen: De Postwagen van Groningen op Leeuwarden, mengelmoes van Nederl. Groningsch, Boerefriesch en Leeuw. dialect, door Dialectophilus.
- „ 8 Gevraagd een huisvader voor het armhuis te Beetgum, bekend met de vlas- en aardappelbouw.
- „ 15 De zathe Dikkinga-State, groot 35 bunder bouw- en greidland, onder Almenum, doet *f* 1240 huur.
- „ 18 De kerkvoogden van Rauwerd besteden de afbraak der oude en het maken eener nieuwe school aan. Grietman en Assesoren van Rauwerderhem roepen in de L.C. de Hervormde voormaals floreenpligtige ingezetenen van Poppingawier op, om in hunne dorpskerk te compareeren om op 6 Febr. ten 3 ure uit hun midden 2 gecommiteerden te stemmen ter bijwoning van een vergelijkend examen der sollicitanten naar de vacante school aldaar.

1828.

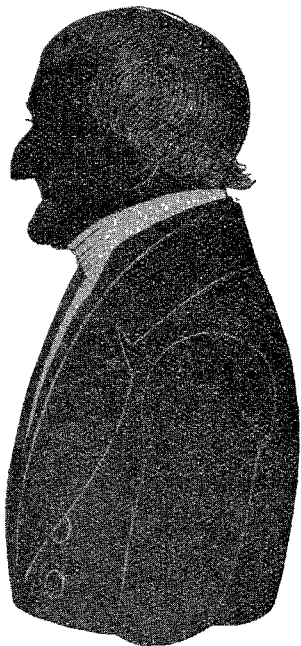
- Jan. 22 Procureur van Puttkammer practiseert te Sneek.
- „ 23 Hengstebier bij Frans G. Vellinga te Oosterbierum. waar de verschuldigde dekgelden worden voldaan. Geveild hui- zinge met overdekte kolfbaan, zomerhuis en sociëteit met 114 leden, die f 4 contributie betalen, genaamd De Rijzende Zon, buiten de Noorderpoort te Sneek, hebbende uitzicht over het veld naar de Geeuw en rijdweg.
- „ 24 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school te Droge- ham.
- „ 27 Overleden te Leeuwarden C. E. E. baron Collot d'Escury. lid der ridderschap en der Staten van Friesland.
- „ 29 Opgevoerd te Leeuwarden: De bloedverwanten, blijspel, en Piramis en Thisbe, of de Bedrogen hertog van Pierlepon, kluchtig treurspel, uitgevoerd door kinderen.
- „ 30 Aanbesteed de bouw eener nieuwe school te Wommels.
- Febr. 4 Ds. H. Nieuwbuur Ferf, voorz. der Nutsafd. Bergum, reikt na plechtige redevoeering een zilveren medaille uit, met ge- tuigschrift, aan schipper Abraham Martens de Vries te Eernewoude, voor het redden van drie menschenlevens uit een diep wak. Overleden op Canters-State te Driesum Anna Clara van Poutsma, oud 72 jaar, echtgenoot van J. van Knijff.
- „ 12 Te huur het buiten Bovenburen onder Koudum bij G. Koopmans te Bolsward.
- „ 15 Verschenen: J. H. Halbertsma, Hulde aan Gysbert Japiks, 2e stuk, f 3.60.
- „ 27 Executoriale verkoop van de helft eener trekschuit Har- lingen—Leeuwarden, in gebruik bij den gearresteerden Joh. Steunebrink, veerschipper te Harlingen, geëischt door Dirk Fontein als gelastigde der Doopsgez. diakenen aldaar.
- Maart 1 Vertimmering der pastorie te Lollum aanbesteed.
- „ 4 Verschenen bij G. T. N. Suringar te Leeuwarden: De drie dukatons, legende door M. Weits.
- „ 6 In de nieuwe kerk te Amsterdam begraven kolonel Taeko Bakker, chef van de generale staf der Marine, die zich eens manhaftig had gedragen bij de overwinning te Palembang, aan boord van het oorlogschip Tjerk Hiddes de Vries (11 Oct. 1797) onder kolonel Zegers.
- „ 9 Overleden Pieter Jans Kuiken, koopman en wolkammer te te St. Anna Parochie, oud 62 jaar.

1828.

- Maart 10 Aanbesteed het afbreken der oude en het bouwen eener nieuwe school te Engwierum. Verkoop van boekerij, kabinet en rareitencollecte van Dr. J. W. Questius te Leeuwarden.
- „ 13 Aanbesteed het bouwen van een school te Hemelum, en het vervloeren der Groote straat te Koudum.
- „ 18 Overleden griffier Mr. D. H. Beucker Andreae, veelomvattend geleerde.
- „ 21 Verschenen bij G. Ijpma te Franeker: 1. De nieuwe Schatkamer voor de Nederl. jeugd; 2e. De kantonregter, door Mr. W. W. Noodt, vrederegter in het kanton Franeker; 3e. Narratio de vita et Scriptis Ev. Wassenbergh a J. G. de Crane. Jacob van Leeuwen benoemd tot griffier aan de rechtbank ad interim voor Mr. D. H. Beucker Andreae.
- „ 23 Statuten der Vriesche Stoombootmaatschappij te Leeuwarden kon. goedgekeurd.
- „ 28 E. Heringa, kunstdraaiier naast de Fransche kerk te Leeuwarden beveelt zich aan voor het draaiien van ivoor, hoorn, schildpad, parel d'amour, hout en allerlei metalen. Kerkvoogden te Terzool besteden het berapen en eenige reparaties aan de kerk aldaar aan; briefjes bij kerkvoogd Harmen Durks de Rook.
- „ 29 Aanbesteed het wegbreken der oude en het weer opbouwen eener nieuwe onderwijzerswoning te Burgwerd.
- April 1 De postwagen van Leeuwarden naar Groningen rijdt 's morgens 6 uur af, en van Groningen te half zes. Te huur de buitenplaats van douairière van Sixma te Huizum, te bevragen bij P. J. van Beyma, vrederegter te Weidum.
- „ 4 Verschenen bij G. T. N. Suringar te Leeuwarden: 1. A. v. Halmael, het treurspel R. en W. v. Oldenbarneveld; 2. R. G. Rijkens, De vrolijke en kinderl. leidsman tot God, schoolboekje met plaatsjes; 3. W. H. Warnsinck, De Toekomst, dichtstuk; J. L. Nierstrasz, Gedichten, met vignet; Hugo Timmers, pred. te Sneek, Tiental Leerredenen; C. G. Salzmann, De hemel op aarde, 3e druk. Sollicitanten opgeroepen voor de schoolvacature in het Heidenschap bij Workum door het vertrek van Daniël S. Hollinga naar Almenum.
- „ 5 Kerkvoogden van Bajum laten de scharren en hooilanden der kerk verhuren.
- „ 7 Verhuring van de zathe het Coevoeterhuis, groot 49 bunders.

1828.

- April 9 Overleden te Leeuwarden F. G. A. Boelens baron van Lynden, grietman van Opsterland, curator van het Franeker Athenaeum.

M. Martens.

Doopsgezind predikant te Holwerd
(1798—1849),
en Schoolopziener van het 3de district.

- „ 10 Aanbesteed het bouwen eener school te Oudemirdum.
„ 11 Te huur 40 heele en halve scharren te Wolsum.

1828.

- April 21 Aanbesteed het maken van een nieuw houten dak op de kerk van Tietjerk.
- „ 28 Het slot te Ballum op Ameland op afbraak verkocht.
- „ 30 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school op de Gorredijk.
- Mei 2 Te huur het buitenverblijf van Mevr. Wed. v. Kleffens te Murmerwoude aan den kruisweg. De hulpcommissie te Leeuwarden voor de Grieken ontvangt f 501 als zuivere opbrengst van het dichtstuk Lord Byron door Robidé van der Aa. De kasteleins van Dronrijp maken bekend, dat zij voor de a.s. koemarkt 3 zware zilveren lepels uitloven, voor wie de meeste koeien ter markt brengt, voor wie de meeste koopt en voor wie de meeste verkoopt.
- „ 6 De Nederduitsche tooneellisten (dir. P. Frechon) voeren te Leeuwarden op het blijspel: De huisdoctor of het geheime huwelijk, voorafgegaan door het tooneelspel De arme dichter. Het spektakel zal worden besloten door een Arlequinade, waarin Frechon een pas de caractère danst.
- „ 11 Overleden Arjen Roelofs, sterrekundige, telescoopmaker en landbouwer te Hijum, oud 74 jaar. Hij had omgang met de prof. Camper, Ecama en van Swinden. Ondertrouwd op Wybranda-State te Hichtum. Jhr. W. van Swinderen en Jonkvr. C. H. G. baronesse thoe Schwartzenberg.
- „ 12 Martina Roeli, sedert vele jaren kweekelinge in de stads-school te Leeuwarden door de plaatselijke schoolcommissie toegelaten als schoolhouderes, opent een school boven den steenhouwer Hartman op de Turfmarkt.
- „ 30 Uit de hand te koop Herema-Sytzema-State te Arum.
- Juni 1 De stoomboot de IJssel begint den dienst tusschen Amsterdam en Lemmer.
- „ 2 Opening der stoomvaart tusschen Amsterdam en Harlingen, vracht: paviljoen f 9; groote kajuit f 6; voor-kajuit f 2.50.
- „ 5 Op afbraak verkocht de zeer zware toren met groote kerk (lang 34 Ned. el, breed 16 el, met steenen gewelven) te IJlst.
- „ 8 De mond van de Sytzamagrafkelder onder den predikstoel aan de Noordmuur in de kerk te Wirdum, waarin zich nog minstens 5 andere kelders bevinden, stort in. Men vindt een plaatje met de jaartallen 1701—64 van een officier Sytzama.
- „ 9 Bibliotheek verkocht te Franeker van Prof. E. Wassenbergh.
- „ 23 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school te Irnsum.

1828.

- Juli 1 Aanbesteed het verbouwen en vergrooten der kerk te Tjalleberd.
- „ 3 In het logement Roma te Harlingen geeft A. van Dijk een brillant vuurwerk, „welks wederga in Friesland nog niet is vertoond.”
- „ 5 Het slot te Ballum op Ameland wordt afgebroken.
- „ 12 S. Lantingā doet in het heerenlogement te Leeuwarden proeven in het buikspreken.
- „ 16 De oude pastorie te Oenkerk zal worden afgebroken.
- „ 19 Op de Leeuwarder kermis vertoond door Wed. P. J. Beckers uit Leiden wassen beelden, o.a. het omslaan der boot met vrouw, 6 kinderen en de knechts van den Frieschen schipper W. H. Wilma te Ureterp, op den IJssel in den nacht van 17—18 Maart 1827. Plachten voortijds alleen de grooten in overdekte wagens en z.g.n. koetsen te rijden, na den aanleg van den straatweg werd het meer een algemeen gebruik ook bij de boeren om de bolderwagen met linnen te overdekken, niet uit weelde, maar om hun produkten tegen weer en wind te beveiligen.
- „ 20 Tweede examen van 50 leerlingen der voor 2 jaren opgerichte muziekschool te Leeuwarden, onderwijzers J. des Communes en P. Wedemeijer.
- „ 21 Op de Leeuwarder kermis vertoond: Groot mechaniek horologie uit 15000 beweegbare stukken samengesteld, welke in een opvolgende werking de schepping der wereld voorstelt.
- „ 22 Op de Leeuwarder kermis vertoond het kabinet van begoocheling, waarin een stuk van waterleidskunde, voorstellende den omloop van het bloed in het menschelijk lichaam, zijnde een geraamte gevuld met roode vloeistof, die door lichtpersing in beweging wordt gebracht.
- Aug. 2 Aanbesteding in de Drie Romers onder Roordahuizum van de gedeeltelijke afbraak en wederopbouw van Beslinga-State te Friens.
- „ 4 Overleden te Leeuwarden Jhr. F. J. Johan van Eysinga.
- „ 7 Harddraverij te Akkrum om een met zilver gemonteerde zweep.
- „ 9 Jhr. F. J. J. van Eysinga wordt 's morgens 6 uur op de landhoeve Jousma-State te Wirdum begraven. Het lijk, dat per trekschuit was vervoerd langs de Wirdumervaart, brengen 16 dragers grafwaarts.

1828.

- Aug. 28 Wegens aanhoudende regens is de hooioogst op vele plaatsen in Friesland mislukt, de gebaggerde turf weggespoeld en zijn de granen en tuinvruchten zeer benadeeld.
- Sept. 8 Mariënborg met 12 vertrekken en observatorium achter de Hoven te Leeuwarden verkocht door Mr. Beucker Andreea.
- „ 16 Overleden Petrus Franciscus Boermans, pastoor te Roodhuis.
- „ 25 Met goud bekroond door de bestuurders van het Nutsdepartement Leeuwarden Ds. G. Brandt Maas te Woerden voor zijn geschrift: „Levensschetsen van vermaarde mannen en vrouwen in Friesland geboren.”
- Oct. 7 De zoutkeet Maltha van Sjoerd Gerbens Pranger te Sneek verkocht.
- Nov. 21 Afbraak verkocht van het slot aan de Ee bij Birdaard, halfweg Leeuwarden en Dokkum onder Wanswerd.
- „ 21 De stoomboot Prins Frederik tusschen Amsterdam en Harlingen staakt voor dit seizoen de vaart uit hoofde van het gering aantal passagiers.

1829.

- Jan. 6 Groote verkoop van boomen te Arum op Herema-Sytzama-State, dat in Februari wordt afgebroken.
- „ 9 Verschenen vanwege het Fr. Genootschap het Friesch Jierboekje.
- „ 20 Kerkvoogden van Kooten besteden den verbouw der dorpschool aan. Er worden veel Wirdumer, Tietjerkster en IJlster schaatsen verkocht.
- „ 24 Geveild de herberg te Metslawier, tevens grietenijhuis van O.Dongeradeel.
- Febr. 16 Aanbesteed reparatiën aan de kerk en pastorie te Hollum en te Ballum op Ameland.
- Maart 7 Overleden op Wijbranda-State te Hichtum Jhr. J. S. Tj. Camstra baron thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg. grietman van Wonseradeel.
- „ 13 J. H. A. Weytingh is conrector der Lat. scholen te Harlingen. Te koop een partij steen van den afgebroken toren te IJlst.
- „ 16 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school te Metslawier, Niawier, Oostrum en Peasens.
- „ 26 Aanbesteed de bouw eener nieuwe school te Hemelum en Nijega (H.O.N.).

1829.

- Maart 31 Ter perse: John Bowring, Brieven op zijn reizen door Holland, Friesland enz., vertaald door Mr. A. Telting.
- April 1 Werkvolk gevraagd voor een groot baggerwerk in de haven van Harlingen.
- .. 6 Verkoop der bibliotheek van wijlen Ds. W. Maas te Makkum.
- .. 10 Herbouw der school te Surhuizum aanbesteed.
- .. 12 Diakenen der Doopsgez.-gemeente te Dantumawoude bieden een kooiplaats van 27 bunder te Akkerwoude te huur aan.
- .. 14 Aanbesteed het afbreken der oude en het opbouwen van een nieuwe pastorie te Gaastmeer.
- Juni 5 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: Friesch Blomkoerke aef Grijmanck fen ylicke Rymskes trog R. Windsma to Wolsum.
- Juli 23 Floreenplichtigen beraadslagen over den bouw eener nieuwe school te Luinjeberd.
- Aug. 17 Verkoop der rijke bibliotheek van Mr. D. IJ. Beucker Andrae te Leeuwarden.
- .. 27 Overleden te Langweer Jhr. Schelto Hessel Roorda van Eysinga, grietman van Doniawerstal.
- Sept. 11 Verschenen bij G. Ypma te Franeker: Levensberigten van Arjen Roelofs te Hijum door Worp van Peijma te Ternaard. Verkrijgbaar bij F. Holtkamp te Sneek: Duizendjarig Rijk in 1847, Mahomed geheel uitgeroeid, Babel gevallen de Joden te Jeruzalem hersteld, alle religiën, één vrede over en den vloek geheven van de aarde, vrij naar het Duitsch gevolgd, van Ds. J. Petrie te Sebach in Hanau.
- Oct. 1 Aanbesteed het afbreken der oude en het bouwen eener nieuwe pastorie te Oudega (H.O.N.).
- Nov. 3 Vergelijkend schoolexamen te Oostrum, wegens vertrek van P. Bakker.
- .. 6 Te koop de pottebakkerij van Jentje de Boer te Workum.
- .. 10 G. Ypma te Franeker geeft uit registers van begraving, noodig geworden door de nieuwe wet op de begraving (1827).
- .. 18 Floreenplichtigen beraadslagen over reparatie der kerk en te Suawoude.
- Dec. 3 Te koop aangeboden het gebouw, dat gediend heeft tot doopsgezinde kerk te Grouw.

1829.

- Dec. 7 De nieuwgebouwde Kazerne Prins Frederik, ingericht voor 1400 man, wordt door de stadsregeering van Leeuwarden aan het garnizoen ten gebruike afgestaan.
- „ 8 Boter te Sneek f 26.
- „ 17 R. Windsma, onderwijzer te Offingawier, doet verschijnen bij Smalenburg te Sneek: De geschiedenis van David, een schoolboek.

1830.

- Jan. 2 Aanbesteed het uitnemen van de klok, het wegbreken van het oude klokhuis en het wederopbouwen van een nieuwe koepel op de kerk en het inbrengen van de klok, te Tjerkwerd.
- „ 5 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: Rekenboek voor den landman en de landscholen door W. A. Baars te Bolsward en P. Joling Oz. te Sneek.
- „ 11 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school te Sexbierum.
- „ 14 Aanbesteed het bouwen eener nieuwe school en onderwijzerswoning te Mirns en Bakhuizen.
- „ 18 Gouden medaille toegekend door de faculteit van wis- en en natuurkunde te Utrecht aan Gerard Fockens te Sneek wegens een sterrekundige verhandeling over het bepalen der breedte zoo te land als ter zee.
- „ 26 Verschenen bij G. T. N. Suringar te Leeuwarden: Mr. J. Roorda, Ammelied bye Wielewale oppe wijs „Ich bin der Doctor Eisenbart, meyen Tohaeck foar de Courier I.S.P. 25 ct.
- „ 30 In de schouwburg te Leeuwarden opgevoerd: De Gysbrecht van Amstel en De Bruiloft van Kloris en Roosje.
- Febr. 2 In de L.C. een opstel over de geschiedenis der kanselarij te Leeuwarden.
- „ 5 Verschenen bij H. C. Schetsberg te Leeuwarden: Le Sage, De duivel op krukken, met gegrav. titel en vignet, dl. I, f 2.50.
- „ 9 Jarig Rykles te Winsum schrijft een Friesch opstel in de L. C. over het Friesche wapen.
- „ 16 M. de Haan Hetteema schrijft in de L. C. een opstel over de spelling der Friesche taal. Hij acht de spelling der O. Friesche wetten, de verbuiging, de samenstelling der zinsneden, de daarstelling der woorden een eenheid, en daarin ligt een zoo nauwkeurige grammatica besloten, dat zij dient overgenomen en beoefend. „Het Friesch moet

1830.

met geen Holl. letters en teekens, maar met deszelfs eigene en oorspronkelijke geschreven worden," en geeft dan deze proeve van hem zelf:

Skame navt, o alda Fris'! juw' aldrem tál tó scriwen,
Mith á selva Bókstaf' rekk' fon hiarem ér e-brukad;
Thaet, fen én frám'd' de tál, ther navt ne in mi bliwen.
Us Bókstaf'ring is gód, inna alda bókem bókad.

Aanbesteed het afbreken van het oude en het stichten van een nieuw schoolgebouw te Tzum.

- Febr. 24 Aanbesteed het afbreken der oude en het bouwen eener nieuwe school te Stiens.
- Maart 16 Een zekere Br. bestrijdt Mr. de Haan Hetteema in de L. C. inzake de oude spelling. Hij acht die schadelijk en wil als regel: schrijf zooals gij spreekt, maar wil zoo dicht mogelijk G. Japiks volgen, waarvan hij een proeve geeft.
- „ 23 Aanbesteed de reparatie der R.K. kerk en pastorie te Nes op Ameland.
- „ 25 Aanbesteed de vergrooting der kerk te Hemelum, met nieuw dak en toren.
- „ 27 In de schouwburg te Leeuwarden opgevoerd Ats Bonninga of het beleg van het slot Warns (1494), treurspel door Mr. A. v. Halmaël.
- April 13 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: Wat zal ik gelooven? door Ds. C. Witteveen te Oosthem. Mr. M. de Haan Hetteema beantwoordt Br. in de L. C. Hij vraagt: „Wat is de tegenwoordige letterkunde? Is deze niet anders dan de oude?“ Hij handhaaft de stelling, dat de Friesche taal van nu precies dezelfde is gebleven als voor eeuwen her. Hij waarschuwt voor het volgen van de Gysbertspelling.
- „ 25 Aanbesteed de geheele vernieuwing van het schoolhuis te Deersum en het afbreken van het oude huis.
- Mei 2 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school en schoolhuizinge te Jellum.
- Juni 1 Aanbesteed de reparaties aan kerk en toren te Deinum. Verschenen bij J. de Lange te Deventer: Het geslacht der van Haren's, fragmenten door J. H. Halbertsma.
- „ 8 Verschenen bij J. v. d. Ley te Bolsward: Handboekje voor den boer en boterhandelaar, berekend door Klaas Haijes Banga, landbouwer te Witmarsum.
- Aug. 13 De oude toren te Koudum bezwijkt voor den storm en ploft op het kerkhof neer.

1830.

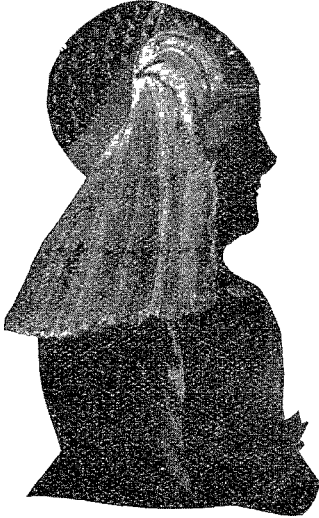
- Sept. 13 Aanbesteed een belangrijke vernieuwing van de kerk te Akkerwoude.
- .. 21 Opstel in de L. C.: Verlangt men dan waarlijk eene afscheiding in het Zuiden (België).
- Oct. 4 België scheidt zich af van Noord-Nederland.
- .. 11 De proclamatie des Konings ook in Friesland met geestdrift ontvangen om gereed te zijn ter verdediging van het vaderland.
- .. 15 Verschenen bij L. Schierbeek te Leeuwarden: Grondig onderricht in de teeken- en schilderkunst door E. J. Eelkema.
- .. 19 De gouverneur van Friesland, baron van Zuylen van Nijvelt proclameert „Te wapen!”
- .. 24 Uit Woudsend nemen 15 personen vrijwillig dienst tegen België.
- .. 26 Bij J. Proost te Leeuwarden verschenen de 2e druk van de Reys van Macike Jackeles.
- Nov. 2 De mobile schutterijen van Harlingen, Sneek, Bolsward, Franeker, Dokkum en Workum marcheeren naar Leeuwarden.
- .. 8 Vier compagnieën schutters, 600 man sterk, waaronder 235 vrijwilligers onder kommando van majoor J. G. van Wageningen, marcheeren door de Vrouwenpoort te Leeuwarden, waar 24 trekschuiten en 1 barge ter inscheeping naar Harlingen gereed liggen.
- .. 12 Verschenen: J. D. Ankringa, Afscheid aan de verdedigers des Vaderlands.
- .. 27 Gevraagd een onderwijzer voor de onlangs opgerichte school te Genum en Jislum, in plaats van de beide gesupprimeerde, waarvan de eerste vaceert wegens overlijden van G. O. Boersma, de andere door overplaatsing van V. Velden naar Hallum. Franeker en Groninger studenten marcheeren als een compagnie flankeurs naar Harlingen om vandaar ingescheept te worden.
- Dec. 14 Geveild 425 eiken aan de Coenderssingel te Ruigahuizum.

1831.

- Jan. 4 De 1e Compagnie van het 2de bataillon vrijwillige Friesche schutterij 150 man sterk marcheert van Leeuwarden naar Brabant.
- .. 4 In de kazerne Prins Frederik te Leeuwarden 700 man rustende schutterij uit verschillende grietenijen ontvangen.

1831.

- Jan. 14 Orxma-State te Menaldum wordt afgebroken.
- „ 20 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: „Liederen voor onze schutters en rustbewaarders” door een sergeant bij de vrijwillige schutterij te Leeuwarden.

Attje Potter Jouwsma,
(11 Maart 1776—7 April 1826),
tweede vrouw van
Everhardus van Loon,
Notaris te St. Anna-Parochie.

Everhardus van Loon,
(1 Febr. 1762—6 Febr. 1840),
Schoolmeester,
later Notaris en Ontvanger
te St. Anna-Parochie.

- „ 29 Verkoop van Holdingaburcht te Anjum met koepel en spitsen toren, zware, bewoonde slotpoort en singels met 850 ipen, eiken, esschen en beuken beplant.
- Febr. 3 De vrouwen van West-Stellingwerf vereeren 89 paar sokken en 84 paar handschoenen aan de schutters der grietienij, die voor den Belgischen opstand zijn uitgetrokken.
- „ 5 De kanselarij te Leeuwarden, die gediend heeft voor kazerne, wordt nu bestemd tot een huis van burgerlijke en militaire verzekering.
- „ 17 Onder Commando van baron T. M. W. van Asbeck marcheert het 1e bataillon Friesche schutters van Leeuwarden naar Nijmegen.

1831.

- Maart 1 Verschenen bij H. Brandenburg te Workum: „Alweer nieuwe offers op het altaar des vaderlands, een schuitpraatje ten voordeele van de Friesche jagers met wijde beurzen en lange ganzeroeren.”
- „ 10 De stoomboot Prins Frederik varend van Harlingen op Amsterdam bekomt door aanvaring zware averij.
- „ 11 Verschenen bij F. W. v. B. te Smalenburg te Sneek: „Ytlicke Forteltsjes, fabels enz. troch Watse Harings in ney syn Oafstjerren yn it ljieucht joon op forziek fin Watse's bloedfrieunen”.
- „ 19 Opvoering in de schouwburg te Leeuwarden: Adel en Ida of de Bevrijding van Friesland, treurspel in 5 bedrijven door Mr. A. van Halmael.
- April 8 De groote toren op het kerkhof te Dokkum op afbraak te koop.
- „ 14 Verkoop van de Hoeksterpoort met waterpoort, torens en poortierswoning te Leeuwarden.
- „ 20 Verschenen bij Holtkamp te Sneek: „Esther, een belangrijke geschiedenis voor kinderen,” door R. Windsma.
- „ 22 Verkocht de zoutkeet en het waterschip de Hoop te Workum.
- „ 24 De Hempensermeer met 2 zathen, 91 bunder verkocht. Overleden te Franeker Bauke Eisma van der Bildt, bekwaam instrumentmaker en amanuensis bij de physica aan het Athenaeum.
- Mei 1 Werkstaking en oproerige beweging onder de veenarbeiders en grasmaaiers in Lemsterland. Zij eischen per roede 80 ct., terwijl de veenbazen 55 ct. willen geven. Een compagnie landelijke schutterij herstelt de rust.
- „ 12 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: „De vaderlandsche kinderen, tot opwekking van echte Nederlandsche gevoelens voor koning en vaderland, met titelvignet en een plaat,” door W. A. Baars en P. Joling.
- „ 13 De werkstaking in Lemsterland geëindigd; de compagnie landelijke schutterij in Leeuwarden teruggekeerd.
- „ 28 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: „Hulde aan J. C. J. van Speyk”, door Reinder Kooiman te Hindeloopen.
- „ 1 De postwagen van Groningen op Leeuwarden vice versa begint weer te rijden alle dagen 's morgens half zes van Groningen, van Leeuwarden 's morgens 6 uur en wel van het Sneeker Veerhuis, logementhouder Pelle.

1831.

- Juni 14 Boter te Sneek *f* 28; nieuwe kaas *f* 16 à *f* 19.
- „ 24 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: „Foeke schutter en Hospes Tryn, schutterssankje troch Eeltje Hiddes fen Grouwerga,” met muziek, 10 ct.
- Juli 6 Kerk en toren te Koudum bij afbraak verkocht, aanbesteding van een nieuwe achtkante kerk met koepeltoren aldaar.
- „ 11 Overleden op Martena-State te Cornjum Jhr. Epo Sjuck van Burmania Vegelin van Claerbergen, ontvanger der directe belastingen te Jelsum.
- Aug. 9 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: Bijbeloefeningen door Ds. C. Witteveen te Oosthem.
- „ 26 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: „De Wonderbare reiniging eener Melaatsche, ontwikkeld uit Math. VIII: 1—4” door Jelle Jelles Crolis, scheepstimmerbaas te IJlst.
- „ 27 Er worden pogingen gedaan om aan de maandagsche boter-, kaas- en graanmarkt te Joure den vorigen bloei te hergeven.
- Oct. 25 Verschenen bij W. Brouwer te Leeuwarden: „Leerrede ter gedachtenis van Ds. P. Brouwer, emer. predikant te Blija, aldaar uitgesproken 13 Juni 1830 door Ds. R. Posthumus te Waaxens.

1832.

- Jan. 15 Mr. C. P. Robidé v. d. Aa te Leeuwarden onderneemt een vaderl. loterij ter eere van J. C. J. van Speyk.
- „ 21 Verschenen bij J. Proost te Leeuwarden: „It jongeljesboask, plesierspul yn 5 bidriuwen biskreaun mei aestewijn en bitrokken loft.”
- Febr. 1 Overleden te Middelburg Dr. Ecco Epkema, oud rector van het Leeuwarder gymnasium.
- „ 10 Prijs der rogge te Leeuwarden *f* 195.— het last; tarwe *f* 10.33 de mud.
- „ 12 Het Amsterdamsche operagezelschap Dessaur en Franschman voert te Leeuwarden op „Die Weisse Dame”, terwijl tusschenbeiden het volkslied van Robal ter eere van den „onsterfelijken” Van Speyk gezongen wordt.
- „ 17 Johannes Trumper te Hollum op Ameland bericht dat hij gepatenteerd is tot opname van krankzinnigen tegen een behoorlijken en civielen kostpenning.
- „ 20 Op afbraak verkocht Klein Lankum onder Franeker met 200 iepen, 150 abeelen, 100 lindes, 100 esschen.

1832.

- Febr. 23 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: „Uitboezemingen” door Jelle Jelles Crolis, sloopstimmerman te IJlst.
- Maart 9 Het Lands-provoostgebouw met 12 gevangenkamers te Leeuwarden in de Galileër-kerkstraat zal worden afgebroken. Verschenen bij C. Schetsberg aldaar: De Roeker, In jounpraatje fen Ork en Sint oer it bankerotspyljen.
- „ 15 Overleden te Leeuwarden Albert Dominicus Graaf van Limburg Stirum, lid der Staten van Friesland, ontvanger der registratie.
- „ 23 Verschenen bij L. Schierbeek te Leeuwarden: Proeve van een Friesch-Nederl. woordenboek door Mr. M. Hettema.
- April 2 Wegens vergraving der hooge veenen breidt Appelscha zich zoo uit, dat de school te klein wordt en floreenplichtigen moeten vergaderen over den bouw van een nieuwe school.
- „ 19 Verstrating van het dorp Akkrum.
- „ 29 De oude muren van de Leeuwarder waterpoort afgebroken.
- Mei 5 De voorbijgang van Mercurius over de zon wordt waargenomen door 4 telescopen, vervaardigd door den koopman T. F. Huisinga te St. Jacobi Parochie en door die van Hommema te St. Anna Parochie.
- „ 7 Verschenen te Breda: „Het woord aan de jongere Vriesche geneeskundigen over de behandeling der thans in de provincie heerschende ziekte”, van J. Vitranga Coulon te Leeuwarden, onderzocht door Dr. C. L. Ridder te Breda.
- „ 8 Verschenen bij H. C. Schetsberg te Leeuwarden: De Roeker, no. 2, It paad nei de jilddobbe.
- „ 11 Rogge te Leeuwarden f 198 het last; tarwe f 10.58 de mud.
- „ 22 De secretarie van Barradeel is verplaatst van Minnertsgra naar Sexbierum.
- „ 23 Aanbesteding van een nieuwe Herv. kerk te Ballum op Ameland.
- „ 31 Benoemd tot grietman van Wonseradeel M. O. Baron thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg, grietman van het Bildt.
- Juni 2 Boelgoed op Ringia-State te Blessum van goederen afkomstig van de afbraak dezer huizinge.
- „ 4 Opgevoerd te Leeuwarden door Alexandre en eenige leden van het Fransch theater: Het bezoek te Bedlum of het gekkenhuis. Daarna: De pakketboot, waarin Alexander zeven verschillende rollen zal vervullen.

1832.

- Aug. 1 De regeering van Sneek besluit geen kermis te laten houden wegens de heerschende cholera.
- „ 3 Verschenen bij J. Brouwer te Leeuwarden: Brief over de cholera door Dr. J. Vitringa Coulon aldaar.
- Sept. 8 Paardemarkt te Workum, doch zonder kermis wegens de cholera. Verhuring van de groote appelhovinge op Mammema-State te Jellum.
- „ 27 Verkocht voor de Groenlands en Straat Davidsvisscherij te Harlingen 160 oxhoofden walvisschen, 113 dito robben- traan, 600 Ned. kil. walvischbaarden, 3600 stuks robben en eenige beerenvellen. Jouster markt, doch horoskoop- trekkers, springers, goochelaars, koorddansers, enz. wegens de cholera geweerd.
- Oct. 17 Verschenen bij G. IJpma te Franeker: „Almede en Engelman van Horstell”, Oostfriesche legende door A. de Jong, doopsgezind leeraar te Damwoude.
- „ 23 Abbinga-State onder Huizum te koop aangeboden.
- Nov. 10 De Franeker studenten schenken f 250 aan den gouverneur van Friesland ter verzachting van het leed der choleralijders.
- „ 11 Armbestuurders van Harlingen zijn belast met de directie van tonnen en bakenen op de Wadden.
- „ 18 Bij Suringar te Leeuwarden is de tweede druk ter perse van Waatze Gribberts Brilloft, kommeedzje fen 8 útkomsten.
- „ 19 Aanbesteding van het leggen van een steenen voetpad van Ijsbrechtum naar Tjalhuizum.
- „ 30 Uitgegeven bij F. Holtkamp te Sneek: Handboekje ten dienste van den boer en boterhandelaar berekend door K. H. Bangma, landbouwer te Witmarsum.
- Dec. 1 De gouverneur van Friesland Baron van Zuylen van Nyevelt roept met het oog op de Belgische onlusten alle weerbare mannen op van 19 tot 50 jaar om zich te laten inschrijven in de registers van den Landstorm.
- „ 2 Algemeene biddag „tot ootmoedige afsmeeking van den zegen des Allerhoogsten voor het behoud en de verdediging van het dierbaar vaderland.”

1833.

- Jan. 23 Martena-State te Cornjum te huur aangeboden.
- „ 30 De oude Blesbrug over de Linde in den ouden Heerenweg op afbraak verkocht.

1833.

- Febr. 22 Verschenen bij G. IJpma te Franeker: „God met ons”, dichtstuk van A. de Jong, doopsgezind leeraar te Damwoude, en: Biddagsleerrede over Ps. XI van Ds. P. H. Vriesema te Harlingen.
- Maart 2 Voorstelling in de schouwburg te Leeuwarden van „Fanfan en Klaas of de twee Zoogbroeders”, gedeeltelijk ten bate van de slachtoffers bij het bombardement te Antwerpen.
- „ 22 Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: Gesprekken over den geest des tijds door Ds. T. E. Mebius te Beers en Jellum.
- „ 25 J. H. Heymans te Leeuwarden recommandeert zich in het schilderen van portretten.
- April 5 Vergadering van de aandeelhouders der Groenlandsvischerij in de herberg Roma te Harlingen over het al- of niet uitzenden der schepen naar Groenland ter walvischvangst.
- „ 21 Nieuwe pastorie gebouwd te HORNSTERZWAAG.
- „ 25 Stoomvaart tusschen Amsterdam en Harlingen, overtocht in 8 uur, door de stoomboot Prins Frederik, vracht, 2e kajuit f 6.
- Mei 18 De Franeker-Kerk- en Zuiderpoort te Harlingen zullen worden afgebroken.
- Juni 17 W. Eekhoff schrijft in de Leeuw. Courant: „Binnen weinige jaren zagen wij te niet gaan: het sterke Nieuw Botnia te Franeker, het schoone Hania te Holwerd, het prachtige Liauckama te Sexbierum, het oude Holdinga te Anjum, Orxma te Menaldum, Rinia te Blessum en Klein Lankum, allen bezweken voor den vernielenden tand des tijds.”
- „ 19 Abbinga-State te Huizum staat verlaten.
- „ 23 Kaatspartij in de kerkeburen van Dronrijp om een fraai bewerkten zilveren bal.
- „ 26 Verkoop van Martena-State te Cornjum.
- „ 29 Nieuwe school en onderwijzerswoning gebouwd te Exmorra.
- Juli 1 Floreenplichtigen van Ee en Engwierum vergaderen in de kerk te Ee over de scheiding dezer gecombineerde dorpen.
- „ 4 Des avonds te 11 uur groot vuurwerk bij H. Heep in de herberg Roma te Harlingen, entrée 60 ct.
- „ 6 Verschenen bij H. C. Schetsberg te Leeuwarden: „Friesche spraakleer” van R. Rask, hoogleeraar te Kopenhagen, uit het Deensch vertaald door Jhr. M. H. Hetteema, advocaat.

1833.

- Aug. 8 Deelhoppers aan de Groenlands- en Straat Davidsvisscherij-
societeit te Harlingen vergaderen in het logement Roma
aldaar om visie te nemen van de rekening en balans over
het 8e societeitsjaar.
- „ 10 Kaatspartij te Menaldum om een zilveren tabaksdoos.
- „ 11 Kaatspartij te Menaldum om een fraaie zilveren bal.
- „ 16 Aanbesteding van een nieuwe school te Parrega.
- „ 19 Overleden op Goslinga-State te Hallum Eduard Marius
Martin, oud 53 jaar.
- „ 20 De beroemde ridders van Blondin doen hun kunstverrich-
tingen op de Sneeker kermis in een tent buiten de Noorder-
poort te Sneek.
- „ 30 Uit de hand te koop de buitenplaats Reinstein onder Oen-
kerk.
- „ 31 Verkocht de Schierstins te Veenwouden, met 9 vertrekken,
waarvan 8 behangen, koepel, groote duiventil, koetshuis,
knechtskamer, wandelbosch enz.
- Sept. 20 Verschenen bij G. Ijpma te Franeker: „De dweeper, een
woord aan allen die de waarheid liefhebben” door Ds. M.
F. Laurman te Oosterlittens.
- Oct. 3 Boelgoed der verstane panden in de lombard te Sneek op
de Oude Koemarkt.
- „ 12 De kastelein L. M. Kramer met eenige liefhebbers van St.
Jacobi Parochie laten verkaatsen drie zilveren lepels. Als
de prijs gewonnen wordt door een partuur dat niet in de
gemeente behoort, zullen zij daarenboven nog op een glas
besten wijn getraceerd worden. Daar de prijs er in geen
15 jaar is weggehaald, zouden de ingezetenen zulks gaarne
zien.
- Oct. 28 Op de twee dwingers van den stadswal te Dokkum zullen
59 iepen stamboomen en 20 abeelen geroooid worden.
- „ 29 De kastelein op de Froskepolle laat twee zilveren tabaks-
doozen en een zilveren kurkentrekker verhardzeilen.
- „ 30 Overleden Klaas Arjens Wassenaar, erfgezet, assessor
bij het grietenijbestuur van het Bildt, volmagt van het Oud
Bildt en oud-Lid der Prov. Staten van Friesland.
- Nov. 1 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: „Laat ons de Waar-
heid in liefde betrachten, met het oog op God en den
Hemel! Een stichtelijke en vertroostende toespraak aan die
der Herv. kerk, welke ofschoon geheel ten onregte, met
den naam van dweepers bestempeld worden.”

1833.

- Nov. 20 Bij L. Schierbeek te Leeuwarden wordt gedrukt: Jaarboekje voor de Catholyken in Friesland voor het jaar 1834. 1e jaargang, met bijdragen van Mr. Hetteema en v. Halmael.
- Dec. 25 Overleden te Takoveen onder Suameer Minke Reinders, weduwe van Tjeerd Paulus, oud 100 jaar, 6 maanden en eenige dagen.

1834.

- Jan. 9 Inwijding van een nieuw orgel in de Herv. Kerk te IJlst.
- „ 11 Verschenen bij H. C. Schetsberg te Leeuwarden De Roecker, no. 5 „It Stimrjucht, in twade jounpraetsje twisken Master en Botte.”
- „ 14 Overleden J. C. Slothouwer, conrector der Latijnsche scholen te Leeuwarden.
- „ 19 Benoemd tot raadsheer in het Hoog Gerechtshof te 's-Gravenhage Mr. E. R. van Welderen Baron Rengers, lid van de Rechtbank te Leeuwarden.
- „ 22 Dr. J. Vitringa Coulon te Leeuwarden maakt het plan openbaar om in Friesland een genootschap van proefondervindelijke landbouw op te richten.
- „ 30 De Leeuwarder schilder Cornelis Wester gaat het portret van Maria Louise schilderen boven den schoorsteenmantel in de groote zaal van het Raadhuis (zie L. C. 19 Juni 1886).
- Febr. 4 Uit de hand te koop gevraagd een sleeckoetsje.
- „ 8 Verkoop van 300 zware iepen en eiken staande op Wybranda-State te Hichtum. Gouden eereprijs toegekend door de faculteit der Wis- en Natuurkunde te Leiden aan den Sneeker Gerard Fockens, student te Utrecht voor zijn prijsverhandeling over een sterrekundige vraag.
- „ 11 Vergadering van de Herv. florenplichtigen in de kerk te Ee over de verdeling der pastoriegoederen van Ee en Engwierum.
- „ 12 Verschenen bij S. van der Werf te Leeuwarden: „Antwoord op de vriendelijke vraag gedaan door Ds. H. de Cock”.
- „ 20 In Friesland wordt verkocht het geschrift: „Iets over H. de Cock, zijne liefdebeurten en zijn stelsel”.
- „ 21 Overleden te Leeuwarden Jhr. I. A. van Humalda, oud-gouverneur van Friesland, begraven te Dronrijp.
- „ 25 Verkoop te Nes op Ameland van een partij katoenen, manchester, garen, duffels enz. uit het gestrande schoenerschip Eliza van Hull naar Hamburg bestemd. Een dag te voren ligt te Holwerd een schip gereed om de gegadigden naar het eiland over te brengen.

1834.

Maart 6 Vergelijkend examen in het Rechthuis op Schiermonnikoog
voor den post van onderwijzer, tractement f 200 benevens

LIEDJES

VAN

MATTHIAS CLAUDIUS.

TWEEDE DRUK.

Te LEEUWARDEN, bij
G. T. N. SURINGAR.
MDCCCXXXIV.

1½ bergerspart van de gestrande goederen, het schoolgeld van elk kind 5 ct. per week, en van de avondschool 10 ct. per week.

1834.

- Maart 8 De kerk te Miedum op afbraak verkocht. Vier tjalken komende van Harlingen en geladen met aardappelen zijn verongelukt op de bank voor de haven te Workum.
- „ 14 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: „Verhaal van eenen misschien niet onbelangrijken droom in deze dagen.”
- „ 17 Verschenen bij Schierbeek te Leeuwarden: „Schibboleth en Sibboleth! Vraag aan alle mijne Geref. landgenooten naar den heemeester Israëls. Nalezing op de Gemaskerde ontmaskerd, door eenen die het in waarheid op waarheid gezet heeft.”
- „ 21 Verschenen bij Proost te Leeuwarden: „Grunniger Roeker, ook al over de Kockerij, op de Groote Hofstede van Peiter”, in rym, Groninger dialect.
- „ 26 Er wordt een nieuwe jaagschuit gemaakt voor het veer tusschen Bolsward en Workum.
- „ 30 Verschenen bij M. v. d. Plaats te Harlingen: 1. Lotgevalen van Ulysses, Boek XI-XIII der Odyssea, door J. Weytingh, rector.
- April 9 Verschenen bij Holtkamp te Sneek: „Tegengedachten op de gedachten van P. Hofstede de Groot omtrent de afschaffing van het Dordsche formulier en over de Eedbreuk” door Joh. Andriessen en J. B. Wielinga, leden der Geref. kerk te Sneek.
- „ 10 Verschenen bij P. Joling te Sneek: „Mijne gedachten over het werkje Verhaal van eenen niet onbelangrijken droom in deze dagen, waarvan de voorafsprak is geteekend met de letter K”, door N. Borneman te Sneek.
- „ 11 Verkocht Siersma-State te Deinum voor de erven van Titia Appelhoff met zwanendrift en vrije dispositie van een Deinum wees in het weeshuis te Leeuwarden te plaatsen. Verschenen bij Brouwer te Leeuwarden: „Brieven van mijn vriend over het al of niet wenschelijke van een scheuring in de Herv. kerk”.
- „ 13 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: „Wat zal ik gelooven?” door Ds. C. Witteveen te Oosthem.
- „ 16 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: Moarnsankje fen ien boer, út Cladius oerset troch Ds. R. Posthumus.
- „ 22 Verschenen bij Holtkamp te Sneek: „Opmerkelijk gezigt van een herdersvorst bij het aanvallen van 2 wolven in schapenvachten vermomd, zinnebeeldig voorgesteld” door J. S. Faber te Blessum.
- „ 27 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden het silhouet van Ds. J. Brouwer, doopsgez. leeraar aldaar.

1834.

- Mei 9 Verkocht de buitenplaats Woudlust van den heer F. de With te Surhuizum.
- „ 14 Het oude Tjaardahuis te Rinsumageest met toren, poort, stallingen, 20 vertrekken, waaronder 2 zalen, zal bij afbraak worden verkocht.
- Juni 15 Overleden op Oranjestein te Oranjewoud Rinske Heringa, Wed. P. Cats.
- „ 20 Promotie van de Latijnsche school te Harlingen in de Luthersche kerk op de Wortelhaven, waar P. S. Noijou en J. A. Fontein een latijnsch opstel zullen voorlezen.
- „ 23 Prof. Rovers te Franeker draagt het rectoraat over aan zijn ambtgenoot Juynboll.
- „ 27 Verschenen bij P. Joling te Sneek: *a.* „Hij maakt te niet de gedachten der arglistigen, ter bestrijding van het beruchte werkje van P. Hofstede de Groot over den eedbreuk” enz.; *b.* „Een woord van pas, of Eenvoudige zamen spraken over de voornaamste oorzaken der scheuringen in de Geref. kerk voor waarheidslievende Christenen.”
- Juli 10 Het aantal studenten te Franeker bedraagt 44.
- „ 20 Op de Leeuwarder kermis te zien het kunstwerk: Salomo's tempel.
- „ 11 Overleden op de buitenplaats Oosterburen te Augustinusga Mr. Leonardus Epeus van Scheltinga, bijna 86 jaar oud, tot 1795 commies van de Gedepr. Staten van Friesland.
- „ 15 Verschenen bij P. Joling te Sneek: N. Borneman, „De algemeene bededag of het Nederl. volk geschetst, hoe het was, hoe het is” enz.
- „ 23 Verschenen bij J. Backers te Leeuwarden: Welkomstgroet aan de Vriesche schutters bij deszelfs terugkomst en in trede te Leeuwarden.
- Sept. 1 J. D. Ankringa, conrector en J. G. Ottema, praeceptor van het gymnasium te Leeuwarden aanvaardden hun post met het houden van een redevoering in de Waalsche kerk.
- „ 6 Het bataillon Friesche stedelijke schutterij onder commando van Mr. J. G. van Wageningen en dat der landelijke schutterij onder bevel van kommandant Ampt worden feestelijk de hoofdstad ingehaald.
- „ 13 Blijde inkomst der mobiele Friesche schutters van uit Brabant te Harlingen, Dokkum, Franeker, Workum en Bolsward.

1834.

- Sept. 23 Diner van 110 couverts door de stadsregeering van Leeuwarden aangeboden aan de officieren van het teruggekeerde bataillon stedelijke schutterij.
- Oct. 2 Bij Suringar te Leeuwarden van de pers gekomen: Hiljuwns-uwren fen I. C. P. Salverda, schoallemaster to Wons.
- „ 8 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: „Onderzoek van het ontwerp van verdraagzaamheid om de Dordsche leer met die der Remonstranten te vereenigen”, 2e druk.
- „ 24 Verschenen bij P. Joling te Sneek: „Algemeene Roepstem van de Gereformeerden in Nederland” door N. Borneman aldaar.
- Nov. 4 Burgemeester en Wethouders van Bolsward verpachten de huizinge Huilkenstein onder Oosterlittens met de opkomsten der tolln wegens de passagie door het aldaar staande tolhek voor den tijd van 7 jaren.
- „ 8 Verkoop van 200 eiken en andere stamboomen op de buitenplaats Oosterburen te Augustinusga.
- „ 12 Voor de Groenlandsvisscherij-maatschappij te Harlingen verkocht een partij victualie, bestaande in roggen hardbrood, gezouten vleesch en spek, groene en grauwe erwten, stokvisch, alsmede 20 vadem eiken brandhout.
- „ 17 Viering van het 50-jarig bestaan van het Nutsdepartement te Leeuwarden, 's morgens 10½ ure in de Westerkerk, waarbij Mr. C. P. E. Robidé van der Aa een rede hield en Mr. A. van Halmael een dichtstuk voordroeg.
- „ 24 De Groenlandsvisscherij-maatschappij te Harlingen liquideert met uitbetaling van 20 % van het kapitaal of f 100 per aandeel. Verschenen: S. J. Galama, Verhandeling over het moederkoren.
- „ 30 Overleden te Oltterterp Mr. Ambrosius Ayzo van Boelens, lid der Tweede Kamer, grietman van Opsterland.
- Dec. 28 De koepeltoren op het stadhuis te Dokkum zal geheel worden vernieuwd.

1835.

- Jan. 9 De kerkvoogden der Herv. Gemeente te Staveren roepen alle eigenaars van graven op wegens den vervallen toestand der grafsteen en in de kerk.
- „ 10 Aanbesteding van den bouw eener R.-Katholieke kerk te St. Nicolaasga.
- „ 17 Verkoop te Ferwerd van de singels en tuinen van het voormalige Jousma-State aldaar.

1835.

- Jan. 22 Tjalling Halbertsma te Grouw verwittigt belanghebbenden, dat hij voortaan des Vrijdags te Leeuwarden is gelogeed in de Keizerskroon.
- „ 26 Verkocht 2 Harlinger walvischvaarders, n.l. het pinkschip Nederland en het brikship Spitsbergen.
- „ 31 Afbraak verkocht van de Wirdumerpoort te Leeuwarden.
- Febr. 9 De oude pastorie te Ijsbrechtum zal worden afgebroken. Winterpromotie der leerlingen van het Leeuwarder gymnasium, te openen door een Latijnsche redevoering van den praeceptor J. G. Ottema.
- Maart 20 Verschenen bij M. van de Bosch te Leeuwarden: „De Vriend des Vrieschen Landmans”, inhoudende o.a. de handelingen van het Friesche genootschap van proefondervindlijken landbouw.
- „ 27 Verschenen bij P. Joling te Sneek: „Troost in treurige dagen, ter opbeuring en bemoediging aan de Gereformeerden in Nederland” en „Merkwaardige Voorzegging, die hare vervulling reeds gedeeltelijk heeft bekomen” door N. Borneman, lakstoker te Sneek.
- April 6 Een rondeel aan de Stadsgracht te Leeuwarden tusschen de Sneeker- en Makkumervaart zal worden afgegraven.
- „ 22 Overleden op Vogelzang-State Jhr. W. A. van Haren, 85 jaar oud.
- „ 24 Verschenen bij P. Joling te Sneek: Echo der Bazuin tot vergadering der uitverkorenen van P. J. Baron van Zuylen van Nijevelt, door N. Borneman aldaar.
- Mei 15 Verschenen bij H. C. Schetsberg te Leeuwarden: „Magazijn van eenige der rijkste en schoonste korte gezegden uit vroegere en latere schrijvers”, door Ds. P. L. Spannenburg te Oosterhaule.
- „ 21 Katoenfabriek van A. J. Bruinsma onder Huizum gebouwd. Daar werd een doek geweven en in den handel gebracht 5/4 el lang en breed, waarop een gezicht op Leeuwarden was gesteendrukt en een Friesche feestmaaltijd omstreeks 1420, volgens tekening van J. H. Mathijsen.
- Juli 23 Benoemd tot hoogleeraar in de wis- en natuurkunde te Franeker W. A. Enschedé.
- „ 24 Verschenen bij Joling te Sneek 3 geschriften van de leiders der Afscheiding te Sneek, n.l. van Joh. Andriessen: „List des Satans”, en van N. Borneman „De Eere Gods en die der ware Geref. leer gehandhaafd” en „Gods bevelende roepstem om weder te keeren.”

1835.

- Aug. 21 Verschenen bij J. Krediet te Heerenveen de brochures: „Een overtuigende opwekking aan de Nederlanders”, en „De grootheid van Gods vrije genade” door Johan Willem Vijgeboom.
- Sept. 4 Verschenen bij J. Krediet te Heerenveen de brochures: „Neemt de geestelijke tirannij van Rome haast een einde” door Ds. J. Heeren te Haskerhorne, en: „Het oude Fari-zeïsme en het hedendaagsche separatisme vergeleken”, door Christianus Sincerus.
- „ 5 Boelgoed van 25 Terschellinger veulens in de herberg op Dijkshoek onder Firdgum.
- „ 7 W. Eekhoff schrijft: „Het leven en de lotgevallen van Jacobus Martinus Baljeé, in leven Raad van N.-Indië, weleer voedsterling en later weldoener en hersteller van het N. Stads-Weeshuis te Leeuwarden”.
- „ 9 In het stadsweshuis te Leeuwarden een gedenkzuil opge-richt met het opschrift: Jacobus Martinus Baljeé, oud Raad van N.-Indië, weldoener van dit gesticht, geb. te Leeu-warden 9 Sept. 1752, verpleegd in dit huis 19 Juli 1762—29 April 1772, overl. bij Batavia 18 Febr. 1832. Hulde aan godsvrucht en menschlievendheid. Uit dankbaarheid opge-richt 9 Sept. 1835.
- „ 10 Tot grietman van Gaasterland benoemd Jhr. Gerhard Reg-nier Gerlacuis van Swinderen.
- „ 21 Klein Hermans onder Minnertsga met houten zomerhuis of chineesch tentje op den Z.-Westhoek van het bosch, op afbraak verkocht.
- Dec. 7 Jhr. Mr. Pieter Benjamin Johan Vegelin van Claerbergen benoemd tot grietman van Haskerland.

1836.

- Jan. 5 Voorstelling van „De drie minnaars in angst”, voorafge-gaan door de pantomine „Het witte Spook” in de schouw-burg van Neitz en Wolff te Leeuwarden.
- „ 16 Verkoop van de buitenplaats Oostenburg te Kollum ten verzoeke van de erven van wijlen E. de Wendt.
- „ 23 Veroordeeld tot *f* 50 boete Ds. S. van Velzen te Droge-ham, omdat hij 13, 20, 25, 26 en 27 Dec. 1835 ongeoorloofd godsdienst-oefening heeft gehouden, en bovendien 3 Jan. 1836 den H. Doop heeft bediend in de woning van Cornel Hylkes Praamstra, arbeider te Harkema-Opeinde. Dezen treft een boete van *f* 25. Ds. Hendrik de Cock te Smilde predikend bij Reinder Dirks Hamming, koopman te Burum,

1836.

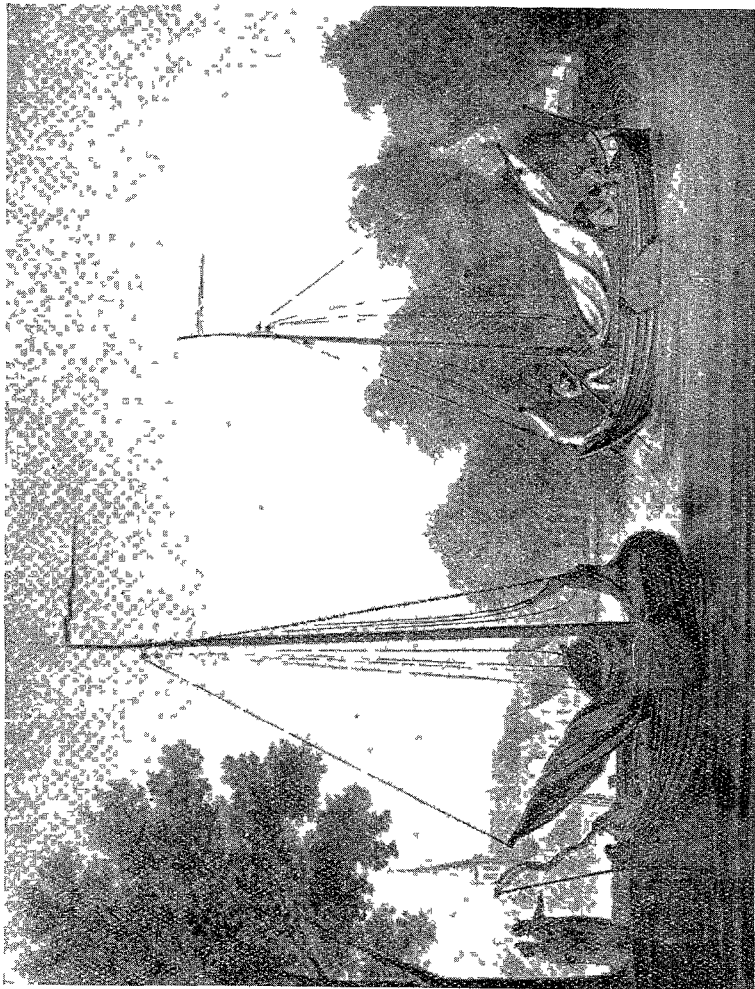
- wordt vrijgesproken. Hamming krijgt *f* 20 boete. Pieter Corn. Radema en Jan Gerrit Bos, gardeniers te Burum, beboet met *f* 20 wegens het houden van godsdienst-oefeningen.
- Jan. 28 Te Doniaga zal een nieuw klokhuis worden gebouwd. Overleden te Workum L. A. Sluyterman, oud lid der Gedep. Staten, schrijver van een journal in den patriot-tentijd.
- Febr. 2 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: „Antwoord op een brief van Pier Schaap, gerigt tegen Ds. C. Witteveen te Harderwijk door J. C. Bredzee”.
- „ 13 Kerk en toren te Arum door den bliksem getroffen. De Pijpen en het daarop staande poortershuis te Dokkum zullen worden afgebroken. Tot *f* 10 boete veroordeeld wegens het houden van godsdienstoefeningen: J. S. Palma, T. M. Buursma, L. K. Hogendijk, D. M. Buursma, Ynze Jelles van Vliet, geb. te Rinsumageest, allen te Ferwerd; P. J. Ferwerda, A. J. Feenstra, O. J. de Vries, D. M. Koopmans, Grietje M. Broersma, Wed. Zeilstra, Jetske H. Miersma (wed. H. Willems), Dieuwke J. van der Velde (wed. Koolhaas) allen te Marrum; F. G. Steensma, S. B. Bekema, B. J. Amelander, M. S. Mellema, S. M. van der Velde allen te Blija en H. D. Tolsma te Hallum.
- „ 17 Veroordeeld om dezelfde reden Ds. S. Velzen, Tamme Hendriks Uiterdijk, oud 29 jaar, verwer en glazemaker geb. te Rinsumageest, wonende te Twijzel, H. P. Hellema te Hallum, J. L. Fokkens te Roodkerk, R. G. van Wieren te Oenkerk, S. G. Algra te Giekerk, J. G. Sikma en H. G. Sikma te Oenkerk, en C. H. Praamstra te Harkema-Opeinde.
- „ 26 Aanbesteding van de verwijding der Galamadammesluis.
- Maart 3 Benoemd tot president der rechtbank te Leeuwarden Mr. T. S. Tromp.
- „ 4 Verschenen bij H. Swartte van Loon te Leeuwarden: „Stemme eens wachters op Sions muren”, door S. v. Velzen.
- „ 18 Verschenen bij Swartte van Loon te Leeuwarden: „Rondborstige verklaring waarom ik mij niet afscheidde van de Herv. kerk”, door Ds. S. Hogerzeil te Augsbuurt.
- „ 25 Verschenen bij Schierbeek te Leeuwarden: Godsd. Waarheid en dwaling”, een belangrijk woord voor onzen tijd.
- April 4 Overleden te Leeuwarden Jhr. G. F. Baron van Asbeck thoe Bergen en Munsterhausen, lid der Eerste Kamer en de opperrabbijn Joachim Levie Löwenstamm.

1836.

- Mei 10 Verschenen bij J. G. Andriessen te Utrecht: „De zonsverduistering van 15 Mei 1836 berekend door den Sneeker G. R. Fockens, observator bij de Sterrewacht te Utrecht, met 3 uitslaande platen.
- „ 11 Nicolaas Borneman, kruidenier te Sneek en Freerk Meintes Miedema, boer te Lutkewierum, veroordeeld de eerste tot *f* 100, den andere tot *f* 50 boete, wegens het houden van godsdienstoefeningen van meer dan 20 personen te Lutkewierum, waarvoor de laatste zijn woning afstond.
- „ 20 Er wordt een nieuwe R.-Katholieke kerk gebouwd te Joure.
- „ 28 Nic. Borneman veroordeeld wegens het houden van wekelijksche godsdienstoefening 24 Jan.—28 Febr. tot een boete van *f* 100.
- „ 30 Het R.-Katholieke weeshuis te Leeuwarden viert zijn 50-jarig bestaan.
- Juni 13 Belangrijke boekverkoop bij J. Proost te Leeuwarden, o.a. van een collectie van bijna al de oratiën der professoren van de Franeker akademie.
- „ 25 Verschenen bij G. H. Swartte van Loon te Leeuwarden: „Verhandeling over het koningschap van J. Christus”, bezorgd door S. van Velzen, afgescheiden predikant.
- Juli 14 Overleden te Leeuwarden de schilder Willem Bartel v. d. Kooi.
- „ 31 Kaatspartij te Achlum om 3 gouden halve ridders.
- Aug. 17 Overleden op Wybranda-State te Hichtum Mr. Wicher van Swinderen, grietman van Wonseradeel, oud 34 jaar.
- „ 18 Wildemarkt bij Kippenburg.
- „ 29 Cornelis Ludovicus, bisschop van Curium, baron van Wijkersloo: h en Heer van Schalkwijk komt te Leeuwarden om het vormsel toe te dienen.
- Sept. 5 Tot grietman van Lemsterland Jhr. W. van Andringa de Kempnaer benoemd.
- „ 11 Inwijding van een orgel in de kerk te Jutrijp, vervaardigd door W. van Gruisen te Leeuwarden.
- „ 21 Dr. Juynboll te Franeker draagt het rectoraat aan het Athenaeum over aan zijn opvolger Dr. F. de Greve met een Latijnsche redevoering over Hamaker als beoefenaar der Oostersche talen.
- Oct. 1 Joh. Liepkens Fokkens te Roodkerk behoet met *f* 100 en R. G. van Wieren te Oenkerk met *f* 50 wegens het houden van godsdienstoefeningen.

1836.

Oct. 4 Hendrik Jans Wind, oud 31 jaar, geb. te Rotstehaule, wonende te Rottum, leider van een gezelschap Afgeschei-

Friesche jachten, volgens teekening van D. P. Sjollema (1760—1840) te Heerenveen.

denen dat samenkwam bij Rein Wiegers Ruiters, oud 59 jaar, veenbaas te Tjalleberd, aangeklaagd wegens het houden van godsd. vergaderingen van meer dan 20 personen, zijn vrijgesproken door de rechtbank te Heerenveen, doch de officier van Justitie teekent appèl aan.

1836.

- Oct. 11 Overleden Mr. Leonardus IJpey, griffier der Staten van Friesland.
- „ 13 Ondertrouwd Mr. J. Dirks en M. Bolman te Leeuwarden.
- „ 15 Wybe Geerts Spoelstra, koopman te Anjum beboet met *f* 10 en Reinder Gerbens van Wieren, timmerman te Oenkerk met *f* 100 wegens het houden van godsdienstoefening.
- Nov. 7 Verschenen bij G. IJpma te Franeker: „Onze reis naar Sagelterland” door Jhr. Mr. M. Hetteema en Ds. R. Posthumus.
- „ 12 Beboet met *f* 8 wegens het houden van godsdienstoefening Feico Johannes de Valk, kooltjer, en Jeltje Anes Snel beiden te Minnertsga.
- „ 13 J. Vlaming, pastoor te Franeker na een bijkans 35-jarige ambtsbediening in die parochie.
- „ 14 Pantekoek, leeraar in de wiskunde te Leeuwarden, opent ten zijnen huize een collegie in de cijferkunst, algebra en meetkunde, met toepassing op den koophandel en andere wetenschappen.
- „ 21 Hendrik Jans Wind en Rein Wiegers Ruiters (zie op 4 Oct.) door de rechtbank te Leeuwarden veroordeeld ieder tot een geldboete van *f* 10 en de kosten der procedure.
- „ 29 Verkoop der boeken van Ds. G. Outhuys te Minnertsga, vriend van Mr. W. Bilderdijk, bij G. IJpma te Franeker, waaronder veel Engelsche litteratuur (Shakespeare, Gibbon, Scott, Hume, Robertson e.a.).
- Dec. 2 Verkoop van afbraakgoederen afkomstig van het slot Hermana onder Minnertsga, waaronder drie millioen steenen en 12.000 dakpannen.
- „ 9 Verschenen bij G. H. Swartte van Loon te Leeuwarden: „Verantwoording voor de rechtbank te Heerenveen, benevens een woord aan mijn landgenooten”, door S. van Velzen, afgescheiden predikant.
- „ 20 De onderwijzers W. A. Baars te Bolsward en P. Joling Ozn. te Sneek hebben doen verschijnen bij F. Holtkamp te Sneek: Rekenboek voor den landman en de landscholen in het Koninkrijk der Nederlanden.
- „ 31 Schijfschietrij aan de Nieuwen Bildtdijk onder Vrouwen-Parochie om drie jachtgeweren. Tot een boete van *f* 100 veroordeeld Jarig Klazes Ypma, boer op het Klooster onder Scharnegoutum en Tjitze Jacobs de Boer te Scharnegoutum wegens het houden van godsdienstoefening. Eveneens

1836.

tot f 10 boete Marten Jans van Houten, geb. te Rottevalle, wonende te Oudega (Sm.) wegens godsd. ten huize van Jan Arjens Mulder te Oudega; verder: Marten Martens van der Meer, kleermaker en Jan Jans van der Heide beide te Smallinge-Opeinde.

1837.

- Jan. 29 Verschenen het portret van J. L. Löwenstam, opperrabbijn te Leeuwarden. E. M. Le Grand bij de Put te Leeuwarden beveelt zich na een studiereis van 2 jaar aan voor het schilderen van portretten in olieverf en hoofdzakelijk in miniatuur.
- Febr. 9 Verschenen bij Schierbeek te Leeuwarden het portret in steendruk van W. B. van der Kooi, in leven kunstschilder te Leeuwarden, geteekend door T. Earnstman, lector in de teekenkunde aan het Athenaeum te Franeker. Wybranda-State onder Hichtum verkocht.
- „ 13 Overleden Trijntje Pieters Sijbersma, provenierske in het St. Anthonygasthuis, waar zij 48 jaar lang een ijverige, trouwe dienstbare was.
- „ 18 Verkocht in de Witte Zwaan te Tzummarum een huizinge „de Oude Vermaning” genaamd, bewoond door L. N. Kamsma.
- „ 21 Verschenen bij G. H. Swartte van Loon te Leeuwarden: S. van Velzen, „Adres aan den Koning ingediend door de gemeenten die in Friesland verdrukt worden.
- Maart 2 Ruurd Klazes van der Meer te Leeuwarden veroordeeld wegens diefstal tot geeseling met den strop om den hals aan de galg, brandmerk en 7 jaar tuchthuisstraf.
- „ 4 Verkoopung van al de boomen op Wijbranda-State onder Hichtum, ongeveer 500 eiken, iepen, linden en taxisboomen.
- „ 7 De floreenplichtigen te Kooten vergaderen in de kerk aldaar over den bouw van eene nieuwe school en onderwijzerswoning op de standplaats van de tegenwoordige school.
- „ 16 Aanbesteding in het Tolhuis te Joure van het afbreken der oude en het weder opbouwen van een nieuwe cichoreifabriek van Wijbren Krijns & Comp., boomkweekers aldaar.
- „ 28 Er zal een nieuw armhuis te Kollum gebouwd worden.

1837.

- Maart 31 Verschenen te Groningen: „Lotgevallen van H. P. C. van Echten”, door S. O. van Kammen heelmeeester te Surhuisterveen.
- Mei 16 Johannes Cornelis Bakker bij Muntenburg te Leeuwarden en Jan Rinses van der Meulen te Hallum vinden een nieuw werktuig uit om gemakkelijker, spoediger en voordeeliger boekweit te breken.
- Juni 3 Benoemd tot grietman van Ameland Jhr. Daniel Weybold Crommelin van Heeckeren.
- Juli 3 Dr. W. Muurling te Stiens benoemd tot hoogleeraar in de godgeleerdheid te Franeker.
- Aug. 4 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: Verhaal van den giftmoord door Pieter Sakes Weijnma aan zijn vrouw gepleegd en van zijn Teregtstelling door J. van Leeuwen, griffier.
- Sept. 24 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: Gedichten van H. van Berkum, S.S. Min.-Cand.
- Oct. 27 Aanbesteding van de afbraak der Vrouwenpoort met belendende gebouwen te Leeuwarden. Verschenen: A. M. Cramer, Het leven en de verrigtingen van Menno Simons.
- Nov. 22 Aan de heelmeeesters G. Kielstra te Rinsumageest en H. Smit te Makkinga, die zich tot bevordering der koepok- inenting verdienstelijk hebben gemaakt, is door den koning een gouden medaille toegewezen.
- „ 27 Aanbesteding van de afbraak der oude en bouw eener nieuwe Doopsgezinde pastorie te Rottevalle.
- Dec. 31 Onder geleide van 3 officieren en 72 onderofficieren en militairen komen te Leeuwarden 127 crimineele gevangenen, allen uit Gouda, om in het tuchthuis te worden opgenomen.

1838.

- Jan. 2 Onder bedekking van een detachement militairen worden 99 crimineele vrouwelijke gevangenen uit Leeuwarden naar de gevangenis te Gouda overgebracht.
- „ 9 S. T. Olivier op Hommema-State te Dronrijp bericht dat het hengstebier zal gehouden worden in de Posthoorn aldaar.
- „ 12 Overtocht te voet over het ijs van Ameland naar Holwerd.
- „ 24 Ijsvermaak op zee buiten de haven van Harlingen.
- „ 27 Kees Franzen komt in gezelschap van 6 personen met paard en slede van ter Schelling te St. Anna Parochie.

1838.

- Febr. 6 Verschenen bij J. Backers te Leeuwarden: „De kermis op zee bij Harlingen.”
- „ 7 De Wadden bevroren, zoodat de Amelanders met wagens aan de Friesche kust komen.
- „ 14 Hardrijderij en kermis op de Zuiderzee te Hindeloopen.
- „ 15 De Franekerpoort te Harlingen zal worden afgebroken.
- „ 24 Overleden op Beuckenswijk te Sondel Mr. Jan Hendrik de Carpentier, controleur der belastingen, secretaris van het Dijksbestuur der 7 Grietenijen enz.
- Maart 29 Schijfschietery te Dijkshoek onder Firdgum om een zilveren tabaksdoos, snuifdoos en uitpluizer.
- April 5 Overleden Teatse Gonggrijp, burgemeester van Sneek.
- „ 12 W. Eekhoff benoemd tot archivaris van Leeuwarden.
- Mei 26 Burgemeester en Wethouders te Sneek presenteeren op afbraak te verkoopen het logement de Witte Arend aan de Marktstraat aldaar.
- Juni 10 Papegaaischieten te Minnertsga.
- „ 15 Verschenen zonder uitgever: „Treurtoon bij den dood van Joannes Booisma, pastoor te Blauwhuis” door H. A. van Ringh.
- Juli 18 De kerk te Eägum (zonder den toren) op afbraak verkocht.
- „ 23 Tot burgemeester van Sneek benoemd S. ten Cate.
- „ 25 Te Texel binnengekomen de Dirkje Adama en de Spitsbergen uit Harlingen, de een met 4 visschen en 130 robben, de andere met 3 visschen en 600 robben, (commandeur H. en N. B. Rickers).
- Aug. 3 Harddraverij om de gouden zweep te Leeuwarden. Vijftigjarig bestaan van het Departement Leeuwarden der maatschappij tot Nut van het Algemeen feestelijk in de Westerkerk gevierd.
- „ 29 Nieuw orgel geplaatst in de Kath. kerk te Bolsward, vervaardiger D. Ijpma aldaar.
- Sept. 30 Inwijding van het orgel in de kerk te Oosthem, vervaardiger W. van Gruisen te Leeuwarden.
- Oct. 10 In de herberg Roma te Harlingen verkoop van 100.000 kannen traan, 5500 pond walvischbaarden en 800 robbevellen.
- „ 14 Inwijding der nieuwe kerk te Zwaagwesteinde door Ds. W. C. van der Zwaag met een leerrede over 1 Kon. 8 : 22.

1838.

- Oct. 18 Vergaan van het Amsterdamsche beurtschip op Harlingen niet ver van de Haven, waarbij 15 personen, waaronder Mr. W. Sijpkens, rechter te Leeuwarden, verdrongen.
- „ 19 Verschenen te Amsterdam: Afscheidsrede over Deut. 30:19 van Ds. S. H. Sijpkens te Piaam, gehouden 19 Nov. 1837.
- Nov. 3 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: „Logogryphen en Charaden” in versmaat door R. Windsma.

1839.

- Jan. 25 Verschenen bij J. Brouwer te Leeuwarden: „Merkwaardig ziek- en sterfbed eener jonge dochter”, overleden te Warga 29 Aug. 1822; beschreven door H. Ilpsema Andreae, predikant aldaar, 2e druk.
- „ 27 Een nieuw orgel ingewijd in de Doopsgezinde kerk te Makkum, vervaardiger W. van Gruisen te Leeuwarden.
- Febr. 21 Houtboelgoed op het voormalige Klein Hermana onder Minnertsga.
- „ 27 Verschenen: A. v. Steenderen, „Iets ter nagedachtenis van Ds. F. Hoekstra”, doopsgez. predikant te Holwerd, Zaandam en Harlingen.
- Maart 15 Verschenen bij B. Schaafsma te Dokkum: „Drietal leerredenen betrekkelijk de vestiging der Herv. Gemeente te Zwaagwesteinde” door Ds. W. C. van der Zwaag, aldaar.
- „ 25 Walta-State onder Bozum zal worden afgebroken.
- April 2 Verschenen bij Andries Andriessse te Sneek: „Korte opwekking aan allen die de Waarheid liefhebben en in alles vereenigd zijn met de leer onzer Dordsche vaders, geschreven door J. Andriessen, die als afgescheidene van de Herv. kerk in 1835, zich genoodzaakt vond in 1837 zich af te scheiden van de afgescheidenen.”
- „ 15 Representatie in kunstredenen en buikspreekten in het Hof van Holland te Harlingen door F. Staudt.
- „ 23 Boter te Sneek f 34.—. Verschenen: S. Blaupot ten Cate, Gesch. der Doopsgezinden in Friesland.
- „ 26 Benoemd tot rector der Latijnsche school te Leeuwarden Dr. J. C. G. Boot te Deventer.
- Mei 3 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: „Bijbelsche Dichtstukjes” van Ds. T. C. K. Beilanus te Peasens.
- „ 6 De oude Waasbrug te Leeuwarden zal worden afgebroken en een nieuwe gelegd.

1839.

- Mei 17 Verschenen: „Bijdrage tot den tegenwoordigen toestand van het schoolwezen in Nederland of verhaal van den weg der bekeering met de daarop gevolgde verdrukkingen benevens iets tot besluit” door R. T. Beerda, voorheen onderwijzer te Suawoude.
- „ 24 Verkoop der afbraak van het Jongmahuis te Bolsward.
- Juni 7 Boter te Leeuwarden *f* 27 à *f* 28.50; tarwe *f* 11.33 de mud.
- „ 12 Van de werf van Alta te Harlingen is van stapel gelooopen het kofschip Bordeaux, kapitein G. Wortelboer.
- „ 20 De doctoren van Leeuwarden vereeren een zilveren bokaal met inscriptie aan hun collega Dr. Julius Vitringa Coulon, die zijn 50-jarig ambtsfeest vierde.
- „ 21 Alle Vrijdagen van 12—4 ure open tafel in den Wijnberg bij Kingma te Leeuwarden tegen 50 ct. de persoon.
- Juli 2 De begrafenis-societeit „Wij zorgen voor elkander” te Harlingen opgericht.
- „ 7 Kaatspartij te Wier om een fraai zilveren bal.
- „ 8 Overleden op Goslinga-State te Hallum Thomas François Martin, oud lid der Prov. Staten van Friesland, oud ruim 83 jaar.
- „ 9 T. D. Bamberg, mechanicus, geeft op de Harlinger kermis zijn mechanische en mimische vertooningen.
- „ 13 In de tent van Martin op het Zaailand wordt vertoond een model van den spoorweg Amsterdam—Haarlem.
- „ 14 De troep koorddansers van F. Neisz geeft voorstellingen in een tent op het Zaailand.
- „ 16 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: Radbout II, treurspel van Mr. A. van Halmael.
- „ 17 Verschenen zonder uitgever: „De Bazuin geblazen ter vereeniging van allen, die de Waarheid en den Vrede liefhebben”, door J. C. Bredzee.
- Aug. 6 De officieren van het 2de bataillon der 2de afdeeling Friesche schutters, die deelgenomen hebben aan het gevecht bij Houthalen in den Tiendaagschen veldtocht vieren een herinneringsfeest aan de Oude Schouw bij Akkrum.
- „ 14 Oprichting van een kaarsenfabriek te Sneek door O. Verwer.
- „ 19 Dr. J. C. G. Boot aanvaardt het rectoraat van het gymnasium op het stadhuis te Leeuwarden met het houden van een openbare redevoering over de paedagogiek van Cicero.

1839.

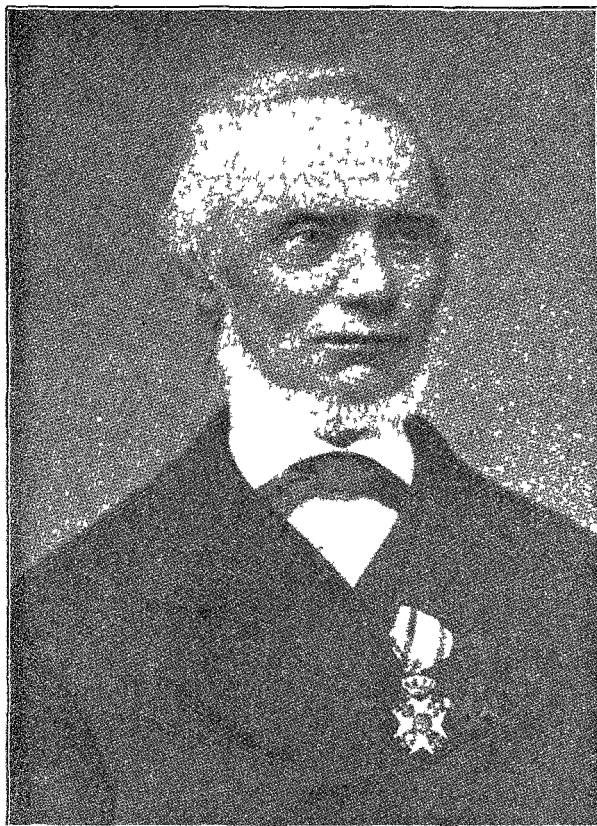
- Oct. 11 Wopke Eekhoff vestigt zich als boekhandelaar in de Keizerskroon te Leeuwarden.
- Nov. 5 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: „Waldemar de Overwinnaar” van B. S. Ingeman, uit het Deensch vertaald door Mr. A. Telting en J. H. Behrns.
- „ 26 Oprichting van de Friesche meer- en kanaalstoombootmaatschappij te Joure onder directie van Mr. C. L. van Beyma thoe Kingma en W. Willems.
- „ 27 Overleden de doofstomme Leeuwarder bloemschilder Eelke Jelles Eelkema, die eens op kosten van den koning te Parijs de schilderkunst beoefende.
- Dec. 5 De vijfde druk der preeken van Prof. E. A. Borger gaat van de pers bij Suringar te Leeuwarden.
- „ 13 Overleden te Leeuwarden J. G. Baron van Sijtzama, gepensioneerd luitenant-generaal, oud-provinciale commandant.
- „ 16 De kerkvoogden van Nijland besluiten de kerk te doen vervloeren, de ingevallen graven op te vullen en de gebrokene zerken op te ruimen.
- „ 21 Overleden te Oudega Mr. Hector Livius Haersma van Vierssen, oud-grietman van Smalingerland.

1840.

- Jan. 1 De bevolking van Friesland is 227.859 zielen, waarvan 205.670 Protestanten, 20.017 R.-Katholieken, 1.945 Joden en 227 niet genoemde gezindheden.
- „ 8 Aanbesteding van het afbreken der oude steenen pijp en het bouwen van een nieuwe valbrug over de Luts te Balk.
- „ 12 Nieuw orgel in de Herv. kerk geplaatst te Woudsend door J. C. Scheuer & Zoon te Leeuwarden.
- „ 30 Aanbesteding van den bouw van een grietenijhuis te Ferwerd.
- „ 31 Verschenen bij D. Meindersma te Dokkum: „Een woord tot opwekking van den volksgeest in het zwijgend Friesland” door Ds. R. Posthumus te Waaxens.
- Maart 5 Dr. W. Muurling, hoogleeraar te Franeker, als zoodanig benoemd te Groningen.
- „ 12 Boelgoed op Rinsuma-State te Driesum. Inwijding der nieuwe synagoge te Sneek.
- „ 13 De kerk te Makkum zal worden bevloerd, de ingevallen graven zullen worden opgevuld en de gebroken zerken opgeruimd.

1840.

Maart 24 Aanbesteed in de herberg te Rijs het graven eener nieuwe vaart van de Lutz nevens de Wildemarkt tot de verlengde Spokershoetvaart.

Simon van Velzen,
14 Dec. 1819—3 April 1896,
Chr. Geref. predikant te Drogeham.

- „ 29 Overleden te Leeuwarden J. A. Baron van Zuilen van Nijeveld, gouverneur van Friesland.
- April 3 Verschenen bij Schaafsma te Dokkum: „Afscheidsgroet van de onderwijzers in Oostdongeradeel aan hun vertrekkenden grietman Mr. D. de Blocq van Haersma de With, zang en piano.

1840.

- April 7 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: „Vriesche en Hollandsche versen van den schippersvent benevens een verhaal van ons leven op het Fransche oorlogschip in 1812—1813”, door Corn. Harkes Landmeter.
- „ 18 Aanbesteding van het afbreken der oude en weder opbouwen eener nieuwe kerk te Heeg.
- „ 26 Gebouwd op de werf van Simon Geerts en Zoon te Joure het kofschip Johanna Vitringa, kapitein H. Erewijns Boswijk.
- Mei 19 Verschenen bij S. IJ. van der Werf te Leeuwarden het blijspel in 3 bedrijven: „De oud-oom of de door list en knoopendraaijerij teleurgestelde erfgenamen” met 4 caricatuurplaatjes door C. Goos aldaar.
- Juni 5 Verschenen bij Eekhoff te Leeuwarden: „Philalethes, over de Waarheidsliefde” door Prof. W. Muurling te Franeker.
- Juli 3 Installatie van den opperrabbijn B. N. Dunsus te Leeuwarden.
- „ 12 Benoemd tot archivaris van Friesland, Mr. Jacob van Leeuwen, griffier te Leeuwarden.
- „ 13 Herinneringsfeest te Oranjewoud van de leden der voormalige compagnie Friesche vrijwilligers van het jaar 1815.
- „ 27 Het kofschip Groot Lankum loopt van de werf van Sjol-
lema te Grouw, kapitein de Weerd.
- Aug. 3 De maatschappij bedoelende een geregelde stoomvaart tus-
schen Amsterdam en de Lemmer heeft zich geconstitueerd.
- Sept. 11 Verschenen bij M. v. d. Plaats te Harlingen: „Drie ge-
sprekken over het werk van Dr. F. Strausz, getiteld Das
Leben Jesu, door P. Cool, doopsgez. leeraar aldaar.
- Sept. 17 Dr. J. H. Scholten aanvaardt het hoogleeraarsambt te Fran-
neker met een leerrede over de taak der hedendaagsche
godgeleerdheid om een docetische richting te vermijden in
de behandeling van het leven van Jezus.
- Oct. 4 Nieuw orgel ingewijd in de kerk te Arum, vervaardiger
D. IJpma te Bolsward.
- „ 11 Benoemd tot gouverneur van Friesland Mr. M. P. D. Baron
van Sytzama, grietman van Idaarderadeel.
- Nov. 23 Overleden Thijs Feenstra, oud-burgemeester van Leeuwar-
den, na een korten rusttijd op zijn buitenplaats Schierstins
te Veenwouden.
- Dec. 4 Verschenen bij W. Brouwer te Leeuwarden: „Afscheids-
rede van Ds. T. E. Mebius te Beers en Jellum.

1840.

- Dec. 13 Overleden Folkert Nicolaas van Loon, bekwaam Friesch scheepsbouw- en werktuigkundige, uitvinder van een steiger- en turfpersmachine, ontwerper van een nieuw model pont voor de Oude Schouw, bouwmeester van vele snelzeilende beurtschepen, koffen, boeiers en loodskotters, schrijver van : „Handleiding tot den burgerlijken scheepsbouw” met atlas van 20 platen, Workum 1838. W. Eekhoff gaf uit diens levensbericht.
- „ 23 J. H. Halbertsma te Deventer houdt voor cadetten een Inleiding tot de lessen over stijl en geschiedenis.

1841.

- Jan. 22 De oude Menniste vermaning op het Achterom te Sneek zal worden afgebroken en een nieuwe gebouwd.
- Febr. 20 Verkocht het slot Klooster-zathe” te Oudega in Smallingerland. Verschenen: T. Halbertsma (Grouw), Vergelijkende staat van den boterprijs (1741—50) en (1831—40).
- Maart 5 Afbraak van den ouden kerktoeren te Wolvega. Overleden Petrus Wedemeyer, muziek- en kapelmeester te Leeuwarden, die veel tot bevordering der toonkunst aldaar toebrecht.
- „ 12 De floreenplichtigen te Wetzens vergaderen in de kerk aldaar over het plaatsen van een torentje op de kerk.
- April 1 Diligenciedienst tusschen de Lemmer en Leeuwarden hervat, afrit van de Lemmer in den Wildeman bij de erven le Heux, een half uur na aankomst van den Amsterdam-schen beurtman.
- „ 8 Overleden te Leeuwarden Dr. Axel Laurents, bekwaam geneesheer, schrijver van een studie over de gewrichten en van een handleiding bij het gerechtelijk geneeskundig onderzoek op lijken.
- „ 14 Eerste steen gelegd van het R.-Katholieke kerkgebouw te Heerenveen.
- „ 15 Verkoop van Oud Roorda-State te Warga.
- „ 17 Er moeten zware reparatiën geschieden aan de toren en kerk te Oosterwierum.
- „ 28 Inwijding van een nieuw orgel in de kerk te Marrum.
- Juni 8 Aanbesteding van het verven der wachtkamer voor de ratelaars achter den Nieuwen Toren te Leeuwarden.
- „ 11 Sollicitanten opgeroepen voor een onderwijzer van den derden rang aan de tusschenschool te Harlingen op een inkomen van f 225.

1841.

- Juni 18 Jaarlijksche rammen- en schapenkeuring van het Friesch genootschap van proefondervindelijke landbouw voor het logement van C. Wilkeshuis te Leeuwarden.
- „ 22 Petrus Johannes Veth houdt zijn inaugureele rede als hoogleeraar in de Oostersche talen te Franeker.
- „ 28 Verschenen bij Holtkamp te Sneek: De dorpsmuzikant, blijspel met zang door I. J. Lion te Leeuwarden.
- Juli 15 Ds. R. Posthumus te Waaxens geeft no. 1 uit van de Paadwiser.
- „ 16 Uitreiking van den standaard der eerewacht voor de intocht van koning en koningin te Leeuwarden aan den commandant Mr. J. G. van Wageningen.
- „ 17 Verschenen bij Th. Ypma te Franeker: „Tsiën tuwsen uwt de Lottery oaf Jouke Rommers scriften” troch Harmen Zijlstra.
- „ 18 De eerste stoomboot, die de Friesche binnenwateren heeft bevaren, legt aan bij de Schilkampen te Leeuwarden. Inwijding van het nieuwe orgel in de kerk te Pietersbierum, vervaardigd door W. van Gruisen te Leeuwarden.
- „ 20 De koning en koningin doen hun intocht binnen Leeuwarden.
- „ 22 De vorstelijke familie woont de harddraverij bij te Leeuwarden, de koningin en princes in Friesche kleederdracht.
- „ 25 De vorstelijke familie woont de godsdienstoefening bij in de Groote kerk te Leeuwarden onder het gehoor van Ds. L. Proes.
- „ 26 Vertrek van de vorstelijke familie naar Groningen, begeleid door de eerewacht, terwijl verpoosd werd op het buitengoed van Jhr. de Blocq van Haersma de With te Buitenpost.
- „ 29 De 83-jarige schilder J. Bonga te Leeuwarden vereert aan de koningin een schilderij, voorstellende een gezicht op Leeuwarden vanaf den Breeden Dijk bij Tonnenburg.
- „ 30 Afreis der vorstelijke familie van Harlingen per stoomboot Friso. Verschenen: Het Fivelgoër en Oldampster landrecht, door Jhr. Mr. de Haan Hetteema.
- Aug. 12 De vermaarde magnetiseur P. van Hees uit Utrecht is te Leeuwarden aangekomen en bij J. D. Leickering op de Berlikumermarkt te spreken.
- „ 13 De gouverneur van Friesland bezoekt Ameland en neemt met aandacht waar de voortdurende afbrokkeling des eilands in de bocht van Ballum.

1841.

- Sept. 2 Bij Meindersma te Dokkum verschenen: „Lofzang op God in de natuur”, door Ds. R. Posthumus te Waaxens.
- „ 3 Bij Suringar te Leeuwarden verschenen: B. W. Schultetus Aenee, „De domenijs hifke mar follen to licht achte” in het Hollandsch overgebracht en met een voorrede vermeerderd.
- „ 18 Apotheker J. C. H. van Harinxma op de Nieuweburen te Leeuwarden verkoopt liqueur of extrait d’Absinthe als maagsterkend middel.
- „ 26 Inwijding van het nieuwe orgel in de kerk te Kollum door Ds. J. P. Riedel in het bijzijn van gouverneur baron van Sytzama, vervaardiger W. van Gruisen te Leeuwarden.
- Oct. 3 Benoemd tot grietman van West-Stellingwerf Jhr. G. W. F. Lijcklama à Nijeholt, procureur te Heerenveen.
- „ 9 Verkocht de buitenplaats Westerhuis te Marrum.
- „ 10 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: „Latijsche spraakkunst voor eerstbeginnenden van Dr. J. G. Ottema aldaar.
- „ 15 Aan de hoogeschool te Utrecht gepromoveerd tot Doctor in de beide rechten Jhr. F. J. J. van Eijsinga.
- „ 21 Benoemd tot grietman van Idaarderadeel Mr. E. de Wendt baron v. Sytzama.
- Nov. 1 De vogelkooi te Piaam verkocht in het logement De Prins te Makkum.
- „ 2 Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden het dichtstuk van W. de Jong Jzn.: „De oude kerk van St. Jacobi-Parochie.”
- „ 12 Ter steendrukkerij van Suringar te Leeuwarden gedrukt het silhouet van Ds. D. Tijssen in leven predikant aldaar.
- „ 14 Nieuw orgel, vervaardigd door P. J. Radersma te Wieuwerd, ingewijd in de kerk te Scharnegoutum door Ds. H. Meijer aldaar, in bijzijn van den grietman van Wymbritseradeel, baron Rengers.
- „ 17 De kruittoren op de stadswal te Leeuwarden verkocht in het Sneeker Veerhuis aldaar.
- Dec. 7 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: „Florilegium Ovidianum” van Dr. G. Hamming, rector van het gymnasium te Bolsward.
- „ 11 Jhr. Mr. M. de Haan Hettema geeft zijn Fryske Rymkes in het licht bij Meindersma te Dokkum.
- „ 29 De onderwijzer P. H. Buisma te Langweer verlangt een ondermeester van den derden rang tegen genot van vrijen kost, inwoning, bewassing en een belooning van f 25.

1842.

- Febr. 1 Inwijding der nieuwe Evang. Luthersche kerk te Workum met een leerrede van A. H. Broens, hulpprediker te Harlingen en koorgezang onder leiding van meester J. Schuitemaker.
- „ 6 Dorpstoren te Bozum ingestort, de klokken verbrijzeld.
- Maart 25 De aardebaan tusschen Groningen en Leeuwarden zal worden bestraat. Verschenen: A. van Tonderen, Beschouwing der kadastrale uitkomsten in Friesland.
- „ 31 Overleden te Franeker Prof. J. W. de Crane.
- April 4 Ferdinand J. Bakker Korff, veelbelovend ingenieur, directeur der Friesche stoombootmaatschappij te Leeuwarden, is bij de proefvaart van stoomboot Willem II te Hamburg in de Elbe verdronken.
- „ 8 Curatoren van het Athenaeum te Franeker richten een verzoeg tot den koning voor het behoud der instelling.
- „ 30 Schijfschieten te Minnertsma met jachtgeweren.
- Juni 9 Het proefblad verschijnt van het weekblad de Prov. Fr. Courant, bij L. Schierbeek te Leeuwarden.
- „ 30 Leesgezelschap „Ledige uren nuttig besteed” te Oudebildt zijl viert zijn 50-jarige bestaan.
- Juli 10 Bij koninklijk besluit het bestaan vergund van een afgescheiden gemeente te Joure.
- „ 15 De zonmicroscop van Coulumbier op de Leeuwarder kermis vertoond.
- „ 20 Inwijding van het nieuwe R.-Katholieke kerkgebouw te Heerenveen, door baron Wijckerslooth, bisschop van Curium.
- Aug. 3 Het 50-jarig bestaan van het Nutsdepartement Leeuwarden gevierd in de Westerkerk te Leeuwarden, feestredenaar M. S. de Wal.
- Sept. 11 Eerste godsdienstoefening gehouden in de Afgescheiden kerk te Leeuwarden door Ds. van Velzen te Amsterdam.
- „ 13 Buitengewone harddraverij tusschen de vermaarde harddravers De Lytse van A. v. d. Hoop te Amsterdam en De Nette van Sake Visser te Akkrum wegens een weddenschap.
- „ 21 Groote ongeregelheden te Hallum bij de stemming van den predikant door de floreenplichtigen, zoodat de gouverneur, de officier van Justitie, 4 gerechtsdienaars en 25 soldaten uit Leeuwarden er bij te pas komen.

1842.

- Oct. 6 Mr. G. A. Avenhorn van Nauta vereert het handschrift van de nog onuitgegeven kroniek van Worp van Thabor aan het Friesch Genootschap.
- „ 9 Jouke Bolthom Schuil, organist der Doopsgezinde gemeente te Harlingen en talentvol musicus aldaar overleden. Verschenen: E. J. Diest Lorgion, Geschiedenis van de kerkhervorming in Friesland.
- „ 16 Nieuw orgel ingewijd in de kerk te Wier, vervaardigd door P. J. Radersma te Wieuwerd, predikatie over Coll. 3:16b van Ds. R. Wassenaar, bespeeld door meester W. de Jong Jacobsz.
- „ 27 Opstel in de Provinciale Friesche Courant over de wegen in Friesland.
- Nov. 9 Nieuw orgel, vervaardigd door v. Dam te Leeuwarden, ingewijd in de Herv. kerk te Franeker. Iz. J. Lion vormt het plan wekelijksche Soirées Littéraires te Leeuwarden te organiseren, daar „zoo ergens hier ter stede de Fransche taal krachtdadig wordt beoefend” (zie program Prov. Fr. Courant, 10 Nov.).
- Dec. 6 Soirées litteraires ter beoefening van de Fransche taal geopend door Iz. J. Lion bij Swildens in het Friesche koffiehuis te Leeuwarden en wekelijks aldaar te houden des Dinsdagsavonds ten 7 ure.
- „ 19 Zulk zacht winterweer, dat de kastanjes saprijke knoppen zetten en het rundvee in de weide loopt.
- „ 24 Verkocht het Voorwerk onder Siegerswoude, genaamd Uithof, een zathe van 652 bunder aan de Bakkeveenstervaart.

1843.

- Jan. 1 Koning Willem II benoemt Ds. B. Nieuwold te Leeuwarden tot president van het Prov. kerkbestuur.
- „ 5 Intekening opengesteld van het Stamboek van den Frieschen adel door Jhr. Mr. M. de Haan Hettema en Mr. A. van Halmaël bij D. Meindersma te Dokkum.
- „ 6 Boterprijs te Leeuwarden *f* 39 à *f* 41.50.
- „ 10 Uitgegeven bij J. F. van Druuten te Sneek: -Het Steekspel of het huis te Duyn, een dichterlijk verhaal door Ds. A. Winkler Prins, doopsgez. predikant te Tjallebert, vertaler van Eberhard Nanssen of het Bruidsgeschenk, prijs 75 ct. Bij dezelfde firma zijn uitgegeven de nagelaten gedichten van Pieter Nieuwland, nieuwe vermeerderde uitgave, met gegraveerde titel en vignet, prijs *f* 1.20.
- „ 11 Verkoop van boomen op Oenema-State onder Wirdum.

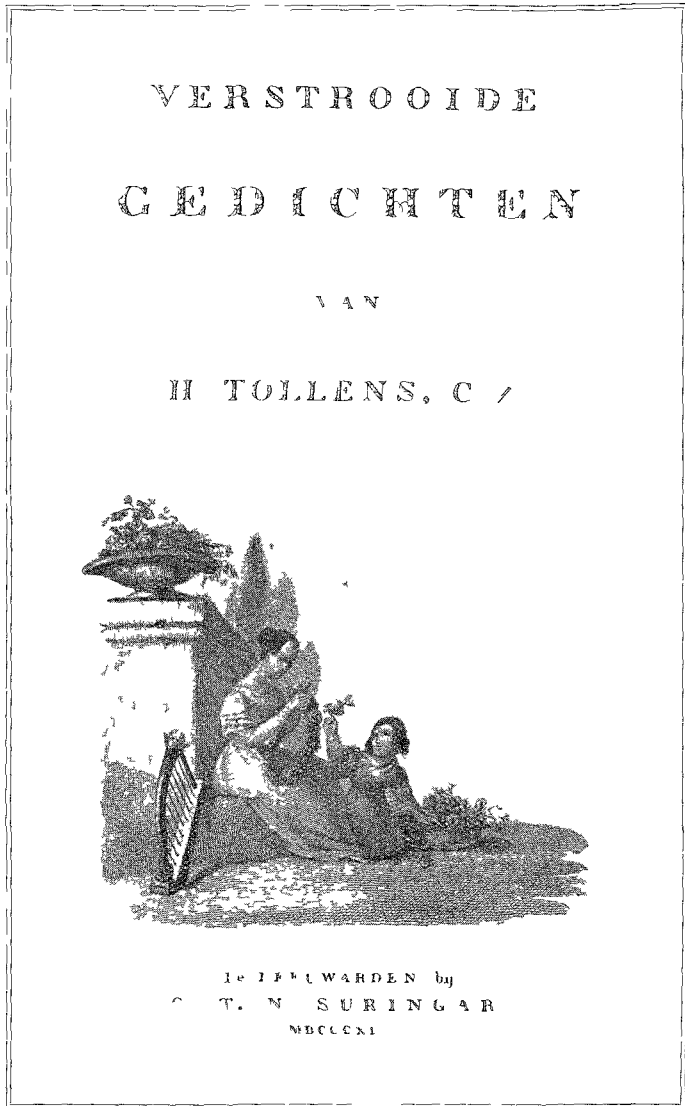
1843.

- Jan. 12 Alle J. Bokma te Workum houdt een lezing over de jaarlijksche en dagelijksche beweging der aarde, voor het Natuurkundig Genootschap „Het rijsje wordt allengs een boom”, dat aldaar bijna 30 jaar bestaat.
- „ 18 Verkoop der herberg „De drie Roemers” met stalling voor 25 paarden, onder Roordahuizum, bij Folkert Idzerda als eigenaar in gebruik.
- „ 21 In de schouwburg te Leeuwarden, onder directie van Rosenveldt, oud lid en eerste komiek van de Koninklijke Schouwburg wordt als no. 10 in het abonnement opgevoerd: het blijspel De huiselijke twist, het tooneelspel Het Strandrecht, en als slot het blijspel met zang, De Dronkaard, aanvang 6½ uur.
- „ 24 H. Wouda te Drachten neemt aan het afbreken van de oude vervallen kruiskerk met spitsen toren te St. Jacobi Parochie.
- „ 25 Floreenplichtigen opgeroepen om een ontwerp te maken ter verdeeling der eigendommen van de pastorie Garijp—Suameer—Eernewoude, ingeval E. een afzonderlijke gemeente wordt. De Franeker hoogleeraar J. C. Rovers spreekt op het Nut te Leeuwarden.
- „ 26 Izaäk J. Lion te Leeuwarden heeft in het Nederlandsch bewerkt de Algemeene Geschiedenis van het Israëlietische volk door Dr. Jost.
- „ 27 Bij C. H. Wilkeshuis op het Zaailand te Leeuwarden is te zien een groot panorama van den brand te Hamburg.
- „ 28 De Noorderpoort met portierswoning te Sneek op afbraak verkocht. Verkoop van de herberg De Leeuw te Irnsum bij kastelein Tjeerd Pieters van der Meer gedurende 11 jaar in gebruik.
- „ 31 Aanbestede de bouw van een school te Brantgum. Verschenen: De Huisvriend, gemengde lectuur voor burgers in stad en land, verzameld door J. J. A. Gouverneur.
- Febr. 1 Floreenplichtigen opgeroepen om te beraadslagen over het afbreken van de oude en het bouwen van een nieuwe kerk te Terband. Overleden Justus, ruim 2 jaar oud, zoontje van Tjalling Halbertsma en R. A. van der Goot te Grouw. F. van der Ploeg te Grouw bericht, dat hij zich toelegt op het maken van nieuwe brandspuiten en het repareren van oude.
- „ 4 Aanbestede het bouwen van een armhuis te Bergum.

1843.

Febr

8 Verkoop van de nieuwe herberg Het Wapen van Hailingen, aldaar Verkoop van de dorpsherberg aan de haven van

Jorwerd Aanbested het afbreken der tegenwoordige en het opbouwen eener nieuwe heerenhuizinge op Rinsma-
State te Driesum

1843.

- Febr. 10 Verschenen bij P. Burggraaff te Leeuwarden: Beknopt overzicht van de merkwaardigste gebeurtenissen uit de Alg. Geschiedenis, door P. Burggraaff, hoofdonderwijzer der stadsburgerschool voor meisjes aldaar.
- „ 13 Ten verzoeke van Jhr. Mr. F. J. J. van Eysinga verkocht een huizinge met pakhuis genaamd Eeburgt met graanzolders op de Olde Galileën aan de Dokkumer Ee te Leeuwarden. Verkoop van het Heerenlogement te Franeker.
- „ 15 Overleden op Mariënburg te Leeuwarden Vrouwe Anna Aurelia Maria Vegilin van Claerbergen, oud 70 jaar.
- „ 18 Gepromoveerd tot doctor in de medicijnen Albertus Aemilius Syno Sluyterman te Workum.
- „ 21 De violist Gulomij uit St. Petersburg en de Nederl. tenorzanger Tuijn geven een concert te Heerenveen. Rosenveldt Sr., de oudste tooneelspeler van Nederland, heeft te Leeuwarden de gastrol in het blijspel Jeremo Pointe of Ieder krijgt zijn eigen vloer. De orgelmakers Gebr. G. W. en H. B. Lohman te Groningen en Leiden plaatsen een nieuw orgel in de Herv. Kerk te Balk.
- „ 24 De bestrating van den straatweg Sneek—Lemmer. Voor de stadsarmschool te Franeker een ondermeester 3e rang gevraagd, salaris *f* 150.—.
- „ 25 Verkoop van een schar of $\frac{1}{32}$ aandeel in de Bureweide van Berlikum, gelegen onder St. Anna Parochie, kadastraal sectie D no. 13 en 52, groot 22 bunder, geboden *f* 453. Koninklijk besluit tot opheffing van het Athenaeum te Franeker.
- „ 28 Overleden Freerk Dirks Fontein te Harlingen, oud 65 jaar. Geopend de vaart met de barge van Leeuwarden op Harlingen, overtocht in $3\frac{1}{2}$ uur, in correspondentie met de stoomboot Friso.
- Maart 1 Verkoop van boomen op Galama State te Kodum.
- „ 3 Verschenen bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: Verhaal van de verrigtingen der Jezuiëten in Friesland door pater Willebrordus van der Heyden, uitgegeven door Dr. H. Amersfoordt en Mr. U. A. Everts; en: Beschouwingen van Joh. den Dooper door Ds. W. J. Tenckinck te Tzum. Verschenen bij D. Meindersma te Dokkum: De Padwijzer, no. 5, Eenige overdenkingen over armoede en arbeid met betrekking tot het algemeen welzijn, in antwoord op een brief over hetzelfde onderwerp van Ds. R. Posthumus te Waaxens, door Worp van Peyma te Ternaard, prijs 10 cent.

1843.

- Maart 4 Gewoon hengstebier bij kastelein Dirk J. Bruinsma te Stiens en monstering der beide daar aanwezige dekhengsten. Zij die alsnog niet of binnen acht dagen na dien tijd ter secretarie van Leeuwarderadeel hebben betaald, hebben zichzelf de kosten van verzuim te wijten. Stania State bij Oenkerk bewoond door T. M. T. Looxma. Notaris J. G. van Blom te Drachten verkoopt voor de wed. A. Deknatel 4½ schar in het meenschar te Oudega (Sm.).
- „ 6 Overleden te Leeuwarden vrouwe Petronella Agatha baronesse van Plettenberg, douairière van Gerrit Ferdinand baron van Asbeck, lid der Eerste Kamer.
- „ 7 Ter benefice van Mej. Rosenveldt wordt in de Leeuwarder Schouwburg gespeeld het oorspronkelijk toneelstuk van den Leeuwarder tooneelschrijver Izaak J. Lion.
- „ 8 Ds. L. Muntinghe te Menaldum spreekt op het Nut te Leeuwarden.
- „ 10 Verkoop der bibliotheek van wijlen notaris F. IJ. de Boer te Makkum.
- „ 11 In het schoolhuis te Hoogebeintum op afbraak verkocht een gedeelte van de heerenhuizinge Harsta aldaar, bepaling dat de koper eenige herstellingen aan het overblijvend gedeelte en een aanzienlijke vertimmering aan de boerenwoning aldaar moet doen.
Overleden Ds. Franciscus Holkema, predikant bij de Herv. gemeente te Akkrum en Terhorne, oud 65 jaar.
- „ 12 Inwijding van het nieuwe orgel in de Herv. kerk te Hemeelum, vervaardigd door firma L. v. Dam en zoon te Leeuwarden.
- „ 14 Het grietenijbestuur van Ferwerderadeel besteedt een belangrijke herstelling aan van den dorpstoren te Hallum, eveneens het gedeeltelijk afbreken met vergrooiting en wederopbouwen van de school aldaar.
De huisonderwijzer Izaak J. Lion door het vertrek van eenige leerlingen naar de kostscholen, heeft nog een paar uren per dag ter beschikking.
- „ 15 Kerkvoogden van Oosterlittens verhuren ten huize van kastelein H. Wiegman de schar-, mied- en verdere losse landen hunner administratie.
Frederik Sleswijk Visser te Lemmer neemt de leerlooierij over van zijn vader Siemen Wiegers Visser.
- „ 17 Te koop het buitenverblijf Welgelegen onder Deinum, door Mevr. Wed. de Vries, geb. Cats met der dood ontruimd.

1843.

- Maart 18 De zanggezelschappen van Dronrijp, Franeker en Ried geven in de herberg De Nieuwe aanleg te Zweins een gemeenschappelijke uitvoering.
- „ 21 De onderwijzer F. S. Zijlstra te Sexbierum schrijft aan Prof. W. A. Enschedé: „Men ontdekt bij helderen hemel 's avonds 8 uur in het Z.W. een helderlichte streep, die in de richting van Rigel en Gienea of de beenen van Orion van onder deze sterren onder de Haas zich bijna tot boven Sirius uitstrekt; ik verbeeld mij er de staart van een komeet in te zien, die zich te dicht bij de kimmen bevindt om gezien te kunnen worden.
- „ 22 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school en onderwijzerswoning te Kollum.
J. F. van Druuten te Sneek verkoopt de bibliotheek van notaris Mr. J. J. Wiersma aldaar.
- „ 27 Nadat de Jakobijnerkerk te Leeuwarden een jaarlang voor den dienst onbruikbaar was, is zij hernieuwd weer in gebruik genomen.
- „ 28 Aanbesteed het stichten van een nieuwe pastorie te Peasens na afbraak der oude.
- „ 29 J. Schuitemaker te Workum viert zijn 36-jarig feest als hoofdonderwijzer.
- „ 31 Prijs der boter te Leeuwarden *f* 32.50 à *f* 34.50.
- April 1 Archivaris van Leeuwarden schrijft in de Leeuw. Courant een opstel over Friesche schilders als Camper, Vredeman de Vries, Pieter de Valk, Pieter Feddes, Wijbrand de Geest e.a. J. van Hulst richt een cement- en cichoreifabriek op te Harlingen.
- „ 2 Overleden te Utrecht: Jonkvr. C. M. J. B. baronesse thoe Schwartzenberg, oudste dochter van M. O. baron en barones Schw.—van Asbeck.
- „ 6 Eerste proefnemingen met gaslicht te Leeuwarden voor straatverlichting.
- „ 7 Bij J. W. Brouwer gedrukt: Aan Neerlands Koningin, 48 jaren, een lied der harp in 1843, door D. T. Notten, rijksontvanger en kapitein der rustende schutterij in Friesland, prijs 25 cent.
- „ 8 Ter sluiting van het tooneelseizoen te Leeuwarden opgevoerd als no. 9 in het abonnement het blijspel De gedenkschriften van den duivel, en tot slot het blijspel met zang Het dorpspleidooi.

1843.

- April 9 Op Zondag gedenkt kastelein S. S. Miedema te Zurich te laten verschijfschieten een zilveren tabaksdoos en te vertippen twee zilveren lepels.
- „ 10 Gerrit van der Wielen, 32 jaar architect der stad Leeuwarden oud 76 jaar, krijgt eervol ontslag.
- „ 13 Eerste steen gelegd van de nieuwe kerk te St. Jacobi Parochie, in Dorische stijl, gebouwd door aannemer Wouda, met toespraak van het Statenlid Gerrit Willems Wassenaar.
- „ 15 Prijs der tarwe te Leeuwarden per mud *f* 8.75; der tarwe *f* 198 per last. Verkoop in het Compagnons logement te Appelscha van 9 perceelen hoogveen aldaar, zonder ondergrond.
- „ 18 Verschenen bij D. Meindersma te Dokkum: Waar de Geest der Heeren is, aldaar is vrijheid, door Ds. R. Posthumus te Waaxens.
- „ 19 Ten Strandhuize te St. Japik worden verkocht 30 koescharren en 8 enterscharren aan den Middeldijk benevens 20 koescharren en 4 enterscharren aan den Westerdijk.
- „ 21 Verschenen bij D. Meindersma te Dokkum: De geschiedenis van Friesland door F. Dijkstra, onderwijzer te Nes op Ameland, 2e dl.
- „ 22 De directie der Friesche stoombootrederij, Corn. Harmens en A. J. Rodenhuis te Harlingen doet rekening van de administratie, een opvolger van F. D. Fontein gekozen.
- „ 23 Sollicitanten opgeroepen voor de post van ondermeester te Menaldum, salaris *f* 100.
- „ 24 Sollicitanten opgeroepen voor de post van schoolonderwijzer te Terkaple, jaarwedde *f* 80 uit de grietenijkas, met schoolgeld van ruim 20 leerlingen, tegen 30 cent in de 3 maanden van ieder kind beneden en 60 cent boven 8 jaar, en van het kosters-voorzangersambt *f* 100.
- „ 25 Te koop de afbraakgoederen van Harsta-State te Hoogebeintum, o.a. 25 schuifkozijnen met zonneblinden, informatie bij J. Rondema te Sneek, die tevens een torenklok aanbiedt, zwaar 105 Ned. ponden.
- „ 25 Aanbesteed eenige zware reparatie's aan den toren te Pietersbierum.
- „ 28 Uitgegeven bij F. Hessel te Heerenveen: Vertaling van Moore's gedicht De gesluierde profeet van Khorassan, door ds. A. Winkler Prins te Tjallebert.

1843.

- April 29 Verhuring der koe- en schapescharren in de burenweide te Marssum.
- „ 30 Overleden J. des Communes, na 61 jaar als muziekmeester te Leeuwarden werkzaam te zijn geweest. Geboren te Gouda 4 Febr. 1759 wijdde hij zich sedert zijn vroege jeugd, onder leiding zijns vaders aan de toonkunst. In 1782 vestigde hij zich te Leeuwarden, waar hij vele leerlingen kweekte en als orkestmeester bijna alle concerten en muziekverenigingen bestuurde. Als zoodanig heeft de kunstbeoefening te Leeuwarden veel aan hem te danken. Bij de oprichting van de stedel. muziekschool in 1826 werd hij met P. Wedemeijer tot leeraar aangesteld, in welke betrekking hij tot aan zijn dood bleef. Ook als componist gaf hij verschillende proeven van zijn gaven.
- Mei 1 De boekdrukkerij van D. Meindersma wordt van Dokkum verplaatst naar Leeuwarden.
Men begint de schatten van het goudschip Lutine, dat in 1799 in het IJzergat bij Terschelling zonk, op te brengen, wat tot dusverre vruchteloos was beproefd. Nu echter sloot de firma van Geuns te Haarlem, die beschikte over een verbeterd duikertoestel, een contract met een commissie op het eiland, o.a. uit Rotgans en Eschauzier. Een onderzoek met stekers en tangen bracht aan het licht het binnenbkleedsel eener geschutpoort met daarop vastgegroeide geweerkogels, zoodat er geen twijfel bestond of de ware plek was gevonden.
- „ 3 Verkoop van 30 olieverfschilderijen, munten, gedenkpenningen, muntboeken enz. nagelaten door E. A. Kieser te Leeuwarden.
- „ 5 Gedrukt bij J. Huisinga te Bolsward: Gewaand en wezenlijk gevaar voor de bemoediging en opwekking in deze dagen.
Aanbesteed het weer opbouwen van een toren te Piaam.
- „ 8 Overleden te Sneek, Hendricus Amersfoordt, rector der Latijnsche school aldaar, oud bijna 74 jaar, een der oprichters van het Friesch Genootschap.
Op de tentoonstelling van kunstnijverheid te Leeuwarden is ingezonden het Tellurium, Lunarium en Planispherium vervaardigd door C. J. v. d. Meulen, uurwerkmaker te Sneek.
Aanbesteed het afbreken der oude en het weder opbouwen van een nieuwe kerk en toren te Terband.
Grietman en assessoren van Wijmbritseradeel roepen de

1843.

- onderhoudsplichtigen van de Thabortille onder Tirns op ten huize van kasteleinske wed. Pier Westra aldaar.
- Mei 10 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school met onderwijzerswoning te Fols gare.
- „ 15 Verkocht Schar vijf, Abe zes en Douwe negen, stukken greidland onder Warga en Grouw.
- „ 16 B. Schaafsma te Dokkum heeft zijn boekdrukkerij in werking gesteld.
- „ 17 Boekhandelaar W. Eekhof toont aan het stedelijk bestuur van Leeuwarden een Nederl. vertaling van Raimond Beit, Anleitung zum Leinbau und zur Flachsbereitung.
- „ 22 Vergadering van floreenplichtigen ter beraadslaging over de combinatie Opeinde-Nijega.
- „ 23 Mr. N. van Heloma houdt in de Tweede Kamer een rede over het ontwerp tot regeling van 's Rijks openbare schuld.
- „ 24 Overleden te Leeuwarden Vrouwe Hermanna Aleida baronesse du Tour van Bellinchave, geb. Bruce. Aanbesteed het vergrooten van de onderwijzerswoning te Midlum.
- „ 26 Aanbesteed het bouwen van een nieuw schoollokaal te Rottevalle.
- „ 30 Vervolg van v. Leeuwen's opstel in de L. Cour. over Friesche schilders als Jakob Bakker, Lammert Jacobs, Gerard Edema, Wigerus Vitringa, Taco Jelgersma, Meindert Hobbema, Bernardus Accama.
- „ 31 Vergadering van floreenplichtigen ter overweging van de scheiding Akkrum—Terhorne en van het beroepen van een eigen leeraar in Terhorne.
- Juni 1 De Algem. Konst- en Letterbode, no. 17 heeft een opstel over de opheffing van 's Rijks-Athenaeum te Franeker.
- „ 2 Terpaarde van de Oosterender terp niet meer verkrijgbaar. Overleden David Flud van Giffen, emer. predikant te Heerenveen.
- „ 5 Kaatspartij te Herbaijum om 3 zilveren lepels. Verschenen te Leiden: Verhandeling over den ring van Saturnus, leesboek voor alle standen door E. M. Beima.
- „ 6 Harddraverij op de Kliew bij Hydaard. Eduard François portretteert in den Prinsentuin te Leeuwarden voor f 4 en f 7, ook aan huis, heeft tevens eenige daguerotypetoestellen te koop.

1843.

- Juni 8 Vergelijkend examen in het grietienijhuis te Metslawier voor de post van onderwijzer der jeugd te Aalsum, salaris: uit de grietienijkas *f* 75, uit de kerkebeurs *f* 45, als doodgraver na aftrek der arbeidsloonen *f* 100, als houder van den slagboom op den Aalsumerweg *f* 20, de schoolgelden van 50 leerlingen (per kwartaal 50 ct. per kind), vrije woning en tuin plus de inkomsten als koster-voorzanger. Verkoop van de rogmolen te Sneek aan de Stadswal bij het Hoogend, bewoond door Wed. Obbema.
- „ 9 Aanbesteed het aanleggen van een steenen oeverwerk ten W. en O. van de uitmonding van de Slenk op Ameland. Aanbesteed het afbreken van den ouden en het weer opbouwen van een nieuwen dorpstoren te Morra.
- „ 11 Koning Willem II geeft *f* 50 aan de godsd. Israëlietische armenschool te Sneek.
- „ 14 Aanbesteed aanmerkelijke reparatiën en herstellingen aan de kerk te Boxum.
- „ 16 Promotie en prijsuitdeeling van de Latijnsche scholen te Harlingen. Aanbesteed het afgraven van het bastion te Dokkum.
- „ 17 Harddraverij te Winsum.
- „ 24 Aanbesteed het vernieuwen van de school te Huins. Boelgoed der afbraak van Oetsma-State te Boxum.
- „ 25 Eerste steen gelegd van Sinkel's manufactuurzaak op de Nieuwstad te Leeuwarden.
- „ 27 Floreenplichtigen overwegen het herstellen of het afbreken der aarde en weer opbouwen eener nieuwe pastorie te Oosterwolde.
- „ 29 Floreenplichtigen besluiten tot bouw van een nieuwe school, onderwijzerswoning en toren te Jutrijp.
- „ 30 Bij den boekhandelaar Jacob J. van Gelder te Leeuwarden ziet het licht het toneelspel De Vrouw door Izaak Lion aldaar. Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: De verplichting van de bewaarders der hypotheeken, pleitrede door Mr. A. F. Jongstra, advocaat aldaar.
- Juli 3 Bij de promotie aan het gymnasium te Leeuwarden prijzen uitgereikt o.a. aan C. Bisschop, F. Born en J. H. Gunning.
- „ 7 Aanbesteed het afbreken der oude kerk en toren en het weer opbouwen van een nieuwe kerk te Blesse.
- „ 10 In den tuin van notaris J. C. Kutsch te Leeuwarden bloeit een schermplant, geslacht *Heracleunes'*, heetend Wagenrad, hoog 3.60 el met een schermbloem van 0.57 el diameter.

Het Friesch Genootschap besluit tot het plaatsen van een gedenksteen aan de kerk te Dronrijp ter eere van Eise

Geb. 14 Oct 1765 te Gorredijk, hoogleeraar te Utrecht 1794—1840.

Eisinga, die daar zonder eenige aanduiding begraven ligt. Verkocht een verzameling muziekstukken, n.l. 240 ouvertures, 150 symphonieën, 50 opera's, cantates enz. nagelaten door J. des Communes te Leeuwarden.

1843.

- Juli 11 Archivaris van Leeuwen opent in de Leeuwarder Courant een serie mededeelingen over vonnissen van het Hof van Friesland 1516—1600.
- „ 14 In het instituut van J. Nieuwveen te Joure is nog plaats voor enkele kostleerlingen.
- „ 15 T. Telenga vestigt zich als boekdrukker te Franeker.
- „ 18 Aanbesteed een aanmerkelijk vergrooten van de school te Dronrijp. Aanbesteed het afbreken van den ouden en het weer opbouwen van een nieuwen toren te Aalsum. Overleden Mr. Eyso de Wendt, baron van Sytzama, grietman van Idaarderadeel, oud 26 jaar, gehuwd met vrouwe Heringa Cats. Van Steenderen te Harlingen zoekt een uitgever voor zijn beide verhandelingen: 1. Harlingen in rijm, samenspraak door het Zeekantoor, het Stad- en Weeshuis, de Raadhuis-toren en de Nieuwe en Westerkerk; 2. Bredero's spreuk: 't Kan verkeeren.
- „ 24 Op de Leeuwarder kermis de zonnemicroscoop van Osinga vertoond.
- „ 25 Prijs der kaas te Sneek *f* 15 à *f* 20.
- „ 27 De Dirkje Adama van de Groenl. visscherij valt het Flie binnen met een vangst van 4800 robben en 5 walvisschen.
- „ 28 Bij de promotie van het Franeker gymnasium in de Doopsgezinde kerk houdt de leerling A. Jorritsma uit Sneek een redevoering.
- Aug. 3 Aanbesteed het afbreken van de torenspits te Sloten en het weer opbouwen van dezelve.
- „ 4 W. K. Flietstra te Engelum biedt te koop aan de torenklok van Blesdijke (gewicht 600 pond) en afbraak van de kerk en toren aldaar. J. Bloemsma, boekhandelaar te Minnertsga geeft uit: Algemeene Geschiedenis van Friesland, volksleesboek, door H. W. Steenstra, onderwijzer te Dongjum. B. Schaafsma te Dokkum debiteert met succes het leesboekje De liefde is de voornaamste, prijs 12½ ct
- „ 10 Kerkvoogden verkoopen de afbraak van den toren te Jutrijp en van de bestaande school, benevens het weer opbouwen eener nieuwe school met onderwijzerswoning.
- „ 11 Harddraverij te Leeuwarden om de gouden zweep, geschonken door koning Willem II.
- „ 12 R. de Jong Kzn., hoofdonderwijzer te Stiens, leidt jongelieden op in de zeevaartkunde.
- „ 13 Op Zondag kaatspartij te Menaldum om 3 zilveren lepels.

1843.

- Aug. 15 Overleden te Leeuwarden Dr. J. Vitringa Coulon.
- „ 16 De cursus van het Leeuwarder gymnasium, rector dr. J. C. G. Boot, begint.
- „ 17 Kaatspartij te Hijlaard om 3 zilveren lepels.
- „ 19 Aanbesteed het weer opbouwen van den toren te Bozum.
- „ 22 Voyage pittoresque dans la Frise par P. J. Gauthier—Stirum (Auxonne, 1837), eertijds keizerlijk ambtenaar te Sneek, gunstig beoordeeld in de Leeuwarder Courant.
- „ 24 Kaatspartij te Tzum om een zilveren brandewijnskom, bij parturen uit het dorp samengesteld.
- „ 25 Bij D. Meindersma te Leeuwarden gedrukt: De teekenen des tijds, klaaglied door Elegiacus philanthropos, te beschouwen in verband met da Costa's gedicht 25 jaren.
- „ 29 De Leeuwarder Courant bevat historische aantekeningen over alle dorpen van Wijmbritseradeel door H. W. Steenstra te Dongjum.
- „ 31 Vergelijkend examen in het grietienijhuis te Beetsterzwaag voor den post als onderwijzer te Bakkeveen, Kortezwaag en te Terwispeel.
- Sept. 5 Onderwijzers opgeroepen voor de nieuwe school te Folsgare, salaris uit de grietienijkas *f* 200, uit de kerkvoogdijkas voor het klokluiden en uurwerk regelen *f* 25 benevens schoolgeld van 30 à 40 kinderen.
- „ 8 Verschenen: Ds. T. R. de Bruine, tweetal Leerredenen tot afscheid en intrede te Balk en Vlissingen.
- „ 11 Verkoop der belangrijke bibliotheek van wijlen de Professoren de Crane en Ens te Franeker.
- „ 13 J. H. Behrns te Franeker, schoolopziener in het 9e district, wordt benoemd tot vast secretaris der prov. onderwijscommissie in Friesland.
- „ 22 Fluit- en orgelconcert in de Galileërkerk te Leeuwarden door den hoforganist T. Smit en den kamermuzikus van koning Willem II, Fr. Botgorschek. Verkoop van den schouwburg met 4 daaraan grenzende woonhuizen in het Ruiterskwartier, Haniasteeg en Ypebrouwerssteeg te Leeuwarden.
- „ 25 De Jacobijnerkerk te Leeuwarden krijgt verlichting van 90 Engelsche lampen door ronde ballons omgeven, in het middenruim 4 groote kronen van gebronsd ijzer ter vervanging van de ontelbare kaarsen.

1843.

- Sept. 29 G. T. N. Suringar te Leeuwarden geeft uit den 2en druk der Leerredenen van Prof. Des Amorie v. d. Hoeven, benevens drie Leerredenen van Prof. v. d. Palm. Uitgegever bij Jacob J. v. Gelder te Leeuwarden: Algebraïsch chronologisch rekenboek van de geschiedenis des Vaderlands, 2 st. door J. L. Lion, beëdigd translateur, en De geheimen van den echt, naar den 3en druk van Dr. F. W. Wedeler.
- „ 30 Verkoop van een tichelwerk met vrije opvaart en tasscherswoning te Midlum, nagelaten door Jan Antonides aldaar.
- Oct. 3 J. H. Behrns te Franeker, voormaals lector aan het Athenaeum, wordt benoemd tot leeraar in de nieuwe talen en wiskunde aan de Latijnsche school aldaar.
- „ 8 Verkoop van afbraakgoederen van kerk en toren te Blesdijke.
- „ 9 Het Friesch Genootschap houdt zijn 46e jaarvergadering, waar J. G. v. Blom leest over de instandhouding der Friesche taal. Het ontvangt manuscripten van Keimpe Martena's Landboek, Worp Thaboritha Chronicon Phrisiae, en de origineele schilderij: een oud Friesche maaltijd.
- „ 17 Verpacht de bereiding van de Marnedijk onder het behoor van Bolsward, benevens het grasgewas der beide geslechte ronddeelen.
- „ 24 Verschenen te Leeuwarden: Het heil van den Staat de hoogste wet, bijdrage tot een verbeterde staathuishouding in Nederland, door Mr. B. Albarda, lid der Staten-Generaal.
- „ 27 Verschenen: Bedenkingen op een vernuftige uitlegging van een hoofdplaats uit Petrus' brieven aangaande de oorzaak en het oogmerk van den dood onzes Heeren Jezus Christus, door ds. W. J. Tenckinck te Tzum.
- Nov. 7 Verschenen bij Holtkamp te Sneek: 25 jaren of herinnering mijner ambtsjubelviering door Ds. H. Fockens te Twijzel.
- „ 14 Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: A. Winkler Prins, De Vlinder, jaarboekje voor 1844; bij IJpma te Franeker: Harmen Zijlstra: Tsien tuwsen uwt de lotterij, oaf Jouke Rommerts-schriften, 2e dr.
- „ 21 J. R. Matthijssen, kunstschilder, vestigt zich te Leeuwarden.
- „ 28 Verschenen bij Höveker te Amsterdam: Leerredenen van Ds. S. S. Tromp te Britsum.
- Dec. 1 J. F. van Druten te Sneek verbindt aan zijn boekhandel een linieerinrichting met een nieuwe machine uit Parijs.
- „ 6 De kerkvoogden van Ijtens vragen 2 koperen kronen, die van Leeuwarden bieden 2 te koop aan.

1843.

- Dec. 9 In de schouwburg te Leeuwarden wordt opgevoerd: Napoleon op St. Helena en het blijspel: Het Oostfriesche dorpspleidooi.
- „ 11 Verkoop der boekerij met luchtpomp en globe van G. en L. Valk, nagelaten door Ds. J. Cahais te Witmarsum. Het Natuurkundig Genootschap te Leeuwarden ontvangt een deel der instrumenten van het opgeheven Athenaeum te Franeker in bruikleen.
- „ 12 Bij den dood van koning Willem I worden in de provincie 8 dagen de klokken een uur geluid en voor en op den begrafenisdag drie maal een uur.
- „ 15 Verschenen bij Suringar: de Friesche almanak met roode letters voor 1844, berekend op de poolshoogte van Leeuwarden door Elte Martens Beima, conservator aan het Museum van Nat. historie te Leiden.
- „ 21 Op de Londensche markt vallen klachten over de Friesche boter, die reeds concurrentie ondervindt van de Holsteinsche boter.
- „ 22 Verschenen bij Schierbeek te Leeuwarden: Christus en Christus alleen de spiegel der Christenheid, een prosaisch gedicht door Ds. H. W. Hazelhoff te Rijperkerk.
- „ 23 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school met onderwijzerswoning te Surhuisterveen.

1844.

- Jan. 1 Gespeeld in de schouwburg te Leeuwarden: De onechte zoon, en het blijspel: de wanhoop van Jocrisse. Na het voorstuk draagt de Directeur een nieuwjaarsvers voor.
- „ 2 Aanbesteed het aanbrengen van de eerste gasleiding in Leeuwarden.
- „ 13 Hottinga-State te Pietersbierum op afbraak verkocht.
- „ 16 Verschenen bij van Druten te Sneek: Prins Willem Frederik, daarna koning der Nederlanden, door Mr. W. F. Keuchenius, Officier van Justitie aldaar.
- „ 20 De oude, groote toren te Akmarijp op afbraak verkocht. aanbesteed het stichten van een klokhuis aldaar, benevens het bouwen van een school en onderwijzerswoning te Terkaple.
- Febr. 2 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: het portret van wijlen Dr. J. Vtringa Coulon, naar de schilderij van v. d. Kooi.
- „ 17 Gespeeld in de schouwburg te Leeuwarden: Aballino de groote bandiet, door Zschokke.

1844.

- Febr. 20 Overleden te Leeuwarden Jr. Tinco Martinus Lyclama à Nijeholt, lid der Eerste Kamer.
- „ 27 Verschenen bij Steenderen te Harlingen: Harlingen in proza, bijlage van Veritas, Harlingen in rijm, dat door velen met welgevallen is ontvangen.
- „ 29 Tengevolge van het overlijden van den orgelmaker W. van Gruisen in de Schrans te Leeuwarden vestigt zich aldaar de firma Hardorff en v. d. Meer.
- Maart 7 Gespeeld in de schouwburg te Leeuwarden: De struikrovers en het blijspel: Het kamertje van het waschmeisje.
- „ 18 De Herv. gemeente te Joure viert den 200-jarigen gedenkdag der stichting van haar kerkgebouw.
- „ 27 Op Galama-State te Koudum overleden Mr. Gerardus Assuerus Avershorn van Nauta, grietman van Hem. Oldeph. en Noordwolde.
- April 2 S. Osinga te St. Jacobie Parochie zal uitgeven: Euphrosyne, keur van mengelingen, onder redactie van den Frieschen dichter W. de Jong Jacobsz.
- „ 30 Opnieuw verkoop der planten en gewassen uit den kruidtuin van het Franeker Athenaeum.
- Mei 1 Pieter Burggraaff, hoofdonderwijzer aan de Stadsburgerschool te Sneek, herdenkt zijn 50-jarigen schooldienst, Mr. J. D. van der Plaats schreef over hem een biografie.
- „ 3 Koning Willem I heeft aan de Diakonie te Leeuwarden f 4000.— vermaakt.
- „ 10 Uit de nalatenschap van Dr. J. Vitringa Coulon te Leeuwarden wordt verkocht een fraaie, uitvoerige tekening van de stadhoudelijke tombes, wapenborden en vaandels, vóór 1796 in het koor der Jacobijnerkerk te Leeuwarden gestaan hebbende.
- „ 16 In de Prov. Friesche Courant beginnen de Brieven over Friesland, door Barthold Georg Niebuhr in 1808 geschreven, kenner van meer dan 20 talen en ingeleid door Mr. J. Dirks; hij geeft o.a. een uitvoerige beschrijving van een Friesche boerderij met plattengrond (13 Juni), van het landbouwgereedschap en van de landmaten (pounsmiette, eins, lopenstal, mad) en de overeenkomst met het Rom. Jugerum en ons enz. (20 Juni). Hij schreef over de corruptie van de Friesche taal: „zij houden het gebruiken van hun nationale taal voor een blijk van onbeschaafdheid en gelooven, dat niet-Friezen, die het wenschen te hooren, met

1844.

- hen willen spotten. Hoe zonderling, dat als een geheel land, door invloed van buiten, zijn taal verandert, een klein district nochtans de oude bijna geheel zuiver bewaart, op hetwelk oogenschijnlijk ook de van buiten aangebrachte omstandigheden even goed moesten werken. Er schijnt een beproevingspunt voor het behoud der nationaliteit te zijn, waarvoor de meeste volken bezwijken, is men echter dit punt te boven gekomen, dan is de werking der volgende eeuwen gering. Komt dit uit een grootere geschiktheid om het vreemde als behoefte te leeren, verbonden met de innerlijke kracht om van het oorspronkelijke geen afstand te doen? Of is het een stijf weerstand bieden aan het vreemde?
- „ 20 Pastoor H. W. Ranshuysen te Bolsward ijvert voor een nieuwe R.-K. kerk aldaar.
- „ 28 De Leeuwarder Courant behelst een uitvoerig bericht over de vondst van Karolingische munten op de „Valsche Akker” te Buinen, eigenaar wordt de archivaris Magnin te Assen.
- Juni 1 Nieuw Galda te Dronrijp bewoond door Mr. A. G. van Dalsen Fontein.
- „ 14 Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: I, Ienfadige Ljeafdecydnis uwt de earste helte fen de 18e ieuw uwt it Holloans forfryse trog Broer Okeles, 20 ct.; II, De Klop, Eene Friesche legende. De Ploeger, Een Noorsche legende, door L. Radijs Ellens.
- „ 21 Het gouvernement bepaalt, dat de bibliotheek van het Franeker Athenaeum een plaats zal vinden te Leeuwarden.
- „ 28 Verschenen bij S. Osinga te St. Jacobi Parochie het dichtstuk: Komt en Ziet, citherklank ter opwekking van Frieslands ingezetenen, voornamelijk die der hoofdstad, om de microscopische voorstellingen van den uitgever dezes gedurende de kermis bij te wonen, 10 ct.
- Juli 4 Opening der eerste tentoonstelling van Friesche volksvlijt te Leeuwarden, waar o.a. zijn ingezonden kunstig bewerkte pendules van T. van der Ploeg te Grouw en van de Gelders te Beetgum.
- „ 8 Het vergrooten van de kerk te Tjalleberd aanbesteed.
- „ 14 Overleden te Joure Jr. Valerius Lodewijk Vegelin van Claerbergen, oud-grietman van Haskerland.
- „ 19 Verschenen bij J. Munnik te Joure: Feestrede op het tweede Eeuwgetijde van het leggen van den eersten steen aan het kerkgebouw der Hervormden aldaar, gehouden door Ds. H. J. Wassenaar te Joure.

1844.

- Juli 20 Opstel in Prov. Fr. Courant van v. Halmaël over St. Vitus, de patroon der parochie Oldehove te Leeuwarden (volgens hem de leerling van Willebrord, Vitho = Wytse).
- „ 26 Verchenen bij Eekhoff te Leeuwarden: De verbeterde Vlasbouw, uit het Duitsch vertaald door Rienk J. van der Ley, landbouwer te Hallum, die ook een prijsverhandeling schreef over den mesthoop.
- Aug. 6 F. F. van Dijk, uitvinder van een toestel om door koking veengrond tot mest te maken, verhuist van Jutrijp naar IJlst.
- „ 9 J. P. C. Meylink te Leeuwarden vervaardigt daquerré-type's met een verbeterd toestel.
- „ 12 Overleden te Sneek Johannes Andriessen, bakker en schrijver van verschillende brochures in de dagen der Afscheiding, gehuwd met Okje Annes, oud ruim 64 jaar.
- „ 30 Verschenen bij J. Munnik te Joure: Rymkes for Friesen, van H. G. van der Veen.
- Sept. 10 Het stadsbestuur van Stavoren vraagt autorisatie van Ged. Staten om den kerktoren te mogen afbreken, daar het departement van Marine weigert hem te onderhouden.
- „ 18 Vrkoop der boekerij van H. Amersfoordt, rector te Sneek, bij J. F. van Druuten.
- „ 27 De zijweg (Vegelinsweg) van Joure naar Akkrum wordt opgehoogd.
- Oct. 16 Gehuwd te Idaard J. M. van Campen, wed. van F. P. G. van Enschut op Friesema-State en Dr. J. M. Dompeling uit Utrecht.
- „ 18 Verkoop van den buitengewoon zwaren toren te Staveren, niet met inbegrip van de klokken.
- „ 24 en 7 Nov. Opstel in Prov. Friesche Courant: Beschrijving van Appelsga.
- Nov. 2 Uit de R.-Kath. kerk te Wijtgaard gestolen een reliekschrijn, twee doosjes, twee haken van een misboek, alles van zilver, benevens 2 houten armenbussen.
- „ 10 Opstel in Prov. Fr. Courant: Iets over Schiermonnikoog.
- „ 11 Mej. C. Kapteyn treedt in functie als institutrice der Fransche kostschool voor jongejuffrouwen te Leeuwarden.
- „ 22 J. F. Jongs te Franeker geeft uit een prospectus en afl. I van Iduna, Fryske rym en onrym.
- „ 24 Verschenen bij J. Munnik te Joure: Frysce Fjouwerstim of 12 fjouwerstimmige gesangen yn de Fryske tael (75 ct.) troch H. G. v. d. Veen.

1844.

Dec. 3 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: De dwaling van den dag, blijspel van Mr A. van Halmael.

DE SCHIERINGERS EN DE VETKOOPERS,
ROMANTISCH-DRAMATISCHE TAFERELEN
UIT DJ GESCHIEDENS
VAN
ERFFES LAND,
IN DE XVe EEUW.
DOOR
MR A. VAN HALMAEL J.

D1 42
LEEWARDEN,
G. T. N. SURINGAR
1841.

- „ 7 Overleden op Heemstra-State te Oenkerk Jonkvr. Cecilia
Johanna van Heemstra.
- „ 9 Verkoop van het landgoed Veenwijk bij Oudeschoot.

1844.

- Dec. 12 Overleden te Leeuwarden Tjepke Gratama, geb. te Harlingen 9 Dec. 1764, in 1811 op Mammema-State te Jellum, bewaarder der hypotheken. (Zie levensschets Prov. Fr. Courant, 9 Jan. 1845).
- „ 20 Verschenen bij Eekhoff te Leeuwarden: Oeuvres philosophiques de François Hemsterhuis, in 3 dln. met biografie en vignetten, door Dr. L. S. P. Meyboom te Stiens.
- „ 30 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school op de Koe-markt te Sneek.

1845.

- Jan. 3 Verschenen bij P. Burggraaff Jr. te Leeuwarden: Over de noodzakelijkheid en wijze van zedelijke vorming der jeugd, door Pieter Burggraaff, hoofdonderwijzer der stadsburgerschool voor meisjes aldaar. J. D. v. d. Plaats gaf over hem uit het geschrift 50-jarige schooldienst.
- „ 10 T. Giliam te Sneek, antiëksnijder, vraagt een knecht.
- „ 14 T. R. Dijkstra beveelt in de Leeuwarder Courant Iduna aan. De taal is hem het laatste wat den Fries het minst geschonden van zijn vaderlijk erfgoed is gebleven, een rijsje uit den ouden tronk. Hij ziet in de oudere schrijfwijze een zeker middel om het Friesch bij den vreemdeling als taal te doen eerbiedigen.
- „ 16 Op afbraak verkocht de fabriek van katoenstoffen met drukkerij te Huizum.
- „ 20 Overleden op Andringa-State te Oldeboorn Jonkvr. Susanna Lycklama à Nijeholt.
- „ 23 Floreenplichtigen van Welsrijp beraadslagen over het bouwen eener pastorie aldaar.
- „ 24 Verschenen bij Schaafsma te Dokkum: Ernstig woord aan mijn gemeente, door Ds. Tj. Oosterbeek te Birdaard.
- Febr. 25 Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: Een vriendenbrief over de herziening der Grondwet, door Mr. Jan van der Veen, advocaat te Grouw.
- Maart 9 De Galileërkerk te Leeuwarden wordt na een aanzienlijke restauratie weer in gebruik genomen.
- „ 20 De in 1793 gebouwde heerenhuizinge Douma-State te Langweer, hebbende 12 kamers, wordt op afbraak verkocht.
- „ 21 Elf paarden staan voor de arreslede op het ijs voor de herberg de Gekroonde Baars te Beneden Knijpe en vertrekken naar de paardenmarkt te Oudeschoot.
- „ 28 Verschenen bij J. Bruining te Franeker: Afscheidsrede van Ds. J. D. B. Brouwer te Welsrijp, gehouden op Marken.

1845.

- April 1 Boomenboelgoed op Bourboom-State te Birdaard.
- „ 11 Verschenen de leerrede :De dood een slaap, over Luc. 8 : 49-55, door Dr. L. S. P. Meyboom te Stiens.
- „ 15 Aanbesteed het afbreken der oude en het opbouwen eener nieuwe pastorie te Welsrijp.
- „ 17 Inteekening opengesteld op: Geschiedkundige Beschrijving van Leeuwarden, door W. Eekhoff.
- Mei 4 Men begint ter plaatse van de vroegere kavaleriestal te Leeuwarden bij de vroegere Hoeksterpoort met de uitgraving voor de gazometers van de toekomstige gasfabriek.
- „ 9 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: Redevoering over het bezoeken van en de omgang met armen, uitgesproken te Rotterdam door W. H. Suringar.
- „ 13 Op afbraak verkocht de zwaargebouwde Kruizebroeders of kleine kerk te Sneek.
- „ 14 Overleden Hendrik Walkenhorst, Luthersch predikant te Harlingen. Boelgoed van boerenreeuw en beslag op Oene-State te Wijtgaard, bewoond door Wed. Hans T. van der Zweep.
- „ 30 Eerste vergadering der Friesche predikantenvereniging, bijgewoond door 60 predikanten.
- Juni 15 K. IJ. Flietstra te Engelum vindt een nieuw soort koren-molen uit, die minder geraas maakt. De eerste installatie heeft plaats bij J. Sevenster te Menaldum.
- „ 20 Verschenen bij L. Schierbeek te Leeuwarden: De synode van 1844 ontmoet op het grondgebied der Heilige Schrift bij haar voorloopig vaststellen van een zestal artikelen ter regeling van de betrekking der hoogleraren in de godgeleerdheid tot de Herv. kerk, door Ds. H. W. Haselhoff te Rijperkerk c.a.
- „ 21 Aanbesteed het afbreken van een oude en het bouwen van een nieuwe school met onderwijzerswoning te Achlum.
- „ 27 Verschenen te Grave: Openlijk antwoord op de uitnodiging van Johannes Pol, doopsgezind leeraar te Warga, voorkomende in de Evang. Kerkbode van 9 Aug. 1844, door P. L. Henning, pastoor in de Kleine Meer onder Warga.
- „ 30 Het Provinciaal Utrechtsch Genootschap kent aan Mr. J. Dirks een gouden medaille toe voor zijn verhandeling over den koophandel der Friezen vóór en ten tijde van Karel de Grootte.

1845.

- Juli 1 Zon-microscopische voorstellingen voor minnaars der natuur bij de Wed. L. Zeverijn bij de Havenpoort te Harlingen.
- „ 2 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe voorhuizinge aan Bourboom-State bij Birdaard, bewoond door Petrus Sinema.
- „ 5 Aanbesteed het weder opbouwen van kerk en toren te Pietersbierum. Verschenen bij Schaafsma te Dokkum: Adres aan Z.M. den Koning over de voorloopig door de Synode des vorigen jaars aangenomene artikelen tot regeling der betrekking van de hoogleeraren in de godgeleerdheid tot de Ned. Herv. kerk, aangeboden door 20 predikanten uit de klassis Dokkum.
- „ 8 De Leeuwarder Courant bevat een belangrijk bericht over de oudheidkundige opgravingen in de Holle doorn onder Groesbeek, die leidden tot de ontdekking van de bijna volledig Romeinsch hypocaustum of onderaardsche stook- en verwarmingsplaats, wellicht van de badkamer eener uitgestrekte Romeinsche villa, dicht bij de plek waar ten vorigen jare een met Romeinsch cursiefschrift voorziene tegel werd gevonden. Tusschen de legioensteenen, die men vond, waren er enkele van het 30e legioen. Verschenen bij D. Meindersma te Leeuwarden: De algemeene of volksgeest, beschouwd in zijn natuur en werking op het nationaal geluk, vooral met betrekking tot ons vaderland, met een woord aan de Friezen, door Ds. R. Posthumus te Waaksens.
- „ 9 Het bouwen van de Leeuwarder gasfabriek aanbesteed.
- „ 12 Verkoop van de zathe Aesgama-State te Peins, aan den rijdweg van Franeker naar Menaldum, groot 43 bunder bouw- en weiland.
- „ 18 Aanbesteed het bouwen van een school met onderwijzerswoning te Hempens en het bepuinen van de Marwerdsterweg onder Wirdum. Verschenen bij D. Meindersma te Leeuwarden: Thijl Uilenspiegel of de vorst Incognito te Vinkeveen, boertig zangspel, door A. J. Bruinsma.
- „ 22 De commissie tot werkverschaffing te Kollum vraagt 20.000 dubbele schoven ruw vlas te koop.
- „ 23 Aanbesteed het bestraten van den weg door Oude Bildtzijl.
- „ 25 Verschenen bij Jacob J. van Gelder te Leeuwarden: I, W. J. Berlijn: Een viertal uitheemsche bloempjes op vaderlandsche bodem overgebracht; II, Dr. H. M. Duparc te Leeuwarden: Voorstelling van eene stoffelijkheid der ziel, benevens een woord over het wederkeurig verbond en verschil tusschen ziel, geest en lichaam.

1845.

- Juli 30 De Groenlandsvaarder Dirkje Adema, commandeur Mehlen, komt te Harlingen binnen met drie visschen en 1900 robben.
- „ 31 Verkoop der twee klokken van Staveren, de eene wegende pl.m. 1176 Ned. ponden, ongeveer 1 el 22 duim wijd en 1 el 27 duim hoog, met deszelfs oogen, versierd met lofwerk en omschrift, waarvan het jaartal is uitgedrukt naar de uiterlijke kenteekenen 1223; de andere wegende pl.m. 793 Ned. ponden en omstreeks wijd 1 el 10 duim, hoog 1 el 24 duim, versierd met sierlijk lofwerk en omschrift. Anno 1488.
- Aug. 1 Bij H. R. Stoett te Leeuwarden te koop het steenhouw-
werk van een Italiaanschen gevel, benevens allerlei soort af-
braak op den Aarsentuin aldaar.
- „ 7 De aardappelziekte vertoont zich op het land van Miedema
te St. Anna Parochie.
- „ 11 Instituut M. Pruijm hervat de lessen der stadskostschool
voor jongeheeren te Dokkum, evenals Mej. J. C. M. Rouf-
faer die der jongedames kostschool aldaar.
- „ 14 De aardappelziekte richt groote verwoestingen aan in de
Dongeradeelen en Ferwerderadeel.
- „ 15 Dr. H. M. Duparc te Leeuwarden benoemd tot correspon-
deerend lid der hoofdcommissie tot de zaken der Israëlieten.
Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: Leeuwarder Polka
pour le piano composée par S. Samehtini.
- „ 18 Verkoop der boekerij van Ds. L. M. de Boer, rector der
Latijnsche school te Workum.
- „ 19 Baron van Sytzama, gouverneur van Friesland, looft een
premie uit voor een middel tot stuiting der aardappelziekte.
- „ 21 De Groenlandvaarder Spitsbergen, commandeur J. Both,
komt te Harlingen binnen met één visch en 1900 robben.
- „ 22 Een arbeider vindt bij het graven van een dam te Schettens
een gouden munt van Rudolf van Diepholt (gekozen tot
bisschop van Utrecht in 1431) die plaats krijgt in het pen-
ningkabinet te Leeuwarden.
- „ 26 De Afgescheiden predikanten A. Brummelkamp en A. C.
van Raalte wekken in de Leeuw. Courant op tot het houden
van een vast- en biddag.
- „ 28 Op afbraak verkocht het van ouds genaamde Stadswees-
huis in het Zuidend te Sneek, in omtrek groot pl.m. 66
Ned. ellen.

- 1845.
- Sept. 1 De aardappelziekte heeft in Friesland geen akker gespaard, zoodat de dagelijksche verzending naar buiten geheel is opgehouden.
- „ 2 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: Christelijke toespraak ter gelegenheid van het afsterven van eene jeugdige gevangene, door W. H. Suringar.
- „ 6 Gerrit Jaspers Keizer ter dood veroordeeld, omdat hij o.a. een elfjarig meisje te Berlicum een breed gouden oorijzer heeft afgerukt en verwond.
- „ 7 Haulerwijk, vroeger gecombineerd met Donkerbroek, wordt een zelfstandige Herv. gemeente en krijgt in J. Wassenaar zijn eersten hulprediker.
- „ 11 Aanbested het bestraten van den weg door Parrega.
- „ 17 Harddraverij met hengelchaisen te Workum om een zilveren tabakspot en komfoor.
- „ 18 A. A. Land benoemd tot grietman van Schiermonnikoog in plaats van J. Stachouwer.
- „ 23 Verschenen bij J. J. v. Gelder te Leeuwarden: Mazurka pour le piano, composée par S. Samehtini.
- „ 25 Opgericht het muziekgezelschap Euphonia te Leeuwarden met 50 leden, directeur P. Wedemeijer.
- „ 26 Mr. N. van Heloma te Wolvega viert zijn zilveren ambtsjubileum als burgemeester.
- „ 27 Van Harlingen naar Hull vertrekt voor het eerst en verder iedere Zaterdag het voor passagiers en goederen ingerichte stoomschip The Rapid, kapitein Brounless.
- „ 30 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: Intréepredikatie over Rom. 3: 27a, door Ds. J. C. Eykman te Balk.
- Oct. 4 T. Eernstman, kunstschilder, begint zijn lessen aan de stads-teekenschool te Leeuwarden.
- „ 10 Aanbested het opruimen en doorgraven van de Keizersgracht, waardoor het gevangenisterrein te Leeuwarden geheel wordt afgesloten.
- „ 12 Nieuw orgel ingewijd in de R. Kath. kerk te Leeuwarden. makers Hardorff en v. d. Meer, pastoor der kerk was W. van de Loo.
- „ 17 Verschenen bij P. Burggraaff te Leeuwarden: Gezangen voor 4 mannen, in twee zestallen, door W. Leeuwes, en: Introductie en Allegro voor het orgel, door wijlen J. B. Schuil, organist der Herv. Gemeente te Harlingen.

1845.

- Oct. 30 Inwijding van het nieuwe nutsgebouw Harmonie aan de Kleine Ossenmarkt te Harlingen. Op de hoeken van het stadshuisbordes te Leeuwarden worden groote ijzeren kandelabres met gaslantaarns geplaatst. Ook wordt het bouwen van een nieuwe Fransche meisjeskostschool aldaar aanbe-
steed.
- Nov. 1 Verschenen bij Schaafsma te Dokkum: Reize van een Christen naar de zalige eeuwigheid; onder het zinnebeeld van een reize naar de Stille Zuidzee. Aanbesteed het afbreken van de steenen waterpoort voor het Droevendal te Leeuwarden.
- „ 5 Aanbesteed het aanleggen van een grintweg naar Heeg, van af den straatweg Sneek—Lemmer.
- „ 20 Overleden Pier Zeper, oud-burgemeester van Leeuwarden, oud 84 jaar, gehuwd met F. Hesselink.
- „ 21 Utjown by W. J. Bruining to Frentsjer: De Bye-coer, Friesce Almanak for 1846, priis f 0.25, en H. G. van der Veen: Clipsrymkes.
- „ 24 Het nutsdepartement te Heerenveen viert zijn 50-jarig bestaan, waarbij Mr. A. F. Jongstra een rede houdt in de Doopsgezinde kerk.
- „ 28 Utjown bij Widd. M. van den Bosch to Ljouwert: Frysk Almanak, priis f 0.50, mei in ûnder mear fers fen W. de Jong Jacobsz. Aanbesteed het dempen van een gedeelte der Oude Gracht tusschen het Zaailand en het Ruiterskwartier.
- Dec. 2 Overleden te Metslawier Mr. Frederik Witteveen, notaris en secretaris van O.-Dongeradeel.
- „ 3 De verlichting met reverbères, ingevoerd te Leeuwarden in 1819, wordt vervangen door gaslantaarns, die voor het eerst branden.
- „ 5 Verschenen bij D. Meindersma te Leeuwarden: I, Eene kleine wandeling om en door Leeuwarden in Oct. 1845, door Oom Zwerver en deszelfs neef, waarachter: De oordeelvelling of de regten over zich zelve. Een exempel voor zemelknoeiers; II, Frieske Rymkes van Jr. M. de Haan Hettema; III, Foarjiersblomkes of ytlike minnerymkes; IV, As jimme it lije meie, blijspul út it ingels fen Shakespeare, door R. Posthumus. En bij L. Schierbeek te Leeuwarden: I, De dichterlijke boeken des Ouden Verbonds, vertaald en opgehelderd door Ds. H. F. T. Fockens te Twijzel; II, Fabelen, gelijkenissen en raadsels voor de Jeugd, met 8 gekleurde plaatjes.

Schaafsma

1845.

- Dec. 6 Aanbesteed het bestraten van den weg vanaf Wijtgaard tot de Wirdumerbrug en vanaf de Steenen pijp tot in de burenen en voorbij den dam van T. H. Wiersma te Weidum.
- „ 12 Verkoop van terpaarde op de terp, in het kadaster bekend sectie A, no. 1082, met een inhoudsgrootte van 16 roede, 4 el, onder Workum.
- „ 13 Aanbesteed het bouwen van een Herv. pastorie te Eernewoude. Hervormde Floreenplichtigen beraadslagen over de stichting tusschen dorp en kerkvoogdij, waarbij wordt uitgemaakt, welke goederen, bezittingen of inkomsten ten behoeve van de algemeene armen aan de dorpskas zullen worden toegewezen.
- „ 26 Verschenen bij P. Burggraaff Jr. te Leeuwarden: Jaargang I van het Jaarboekje betreffende het schoolwezen in de provincie Friesland, met portret van Nieuwold.
- „ 28 Het muziekgezelschap Euphonia te Leeuwarden benoemt burgemeester van Boelens tot eereid en geeft hem daarvan kennis bij een serenade met fakkellicht.

1846.

- Jan. 8 Aanbesteding van het afbreken der oude en het opbouwen eener nieuwe pastorie te Beetgum.
- „ 17 Eenige Dokkumer vlashandelaars maken bekend, dat zij voortaan weigeren aan te nemen bundels vlas gebonden met kopjes en alleen verlangen die in een band zijn gebonden en van de bekende zwaarte.
- „ 24 Groot spiegelgevecht op alle wapenen der schermkunst met muziek in de Harmonie te Leeuwarden.
- Febr. 13 Verschenen bij Schierbeek te Leeuwarden: I, Brief van Pater Abraham aan Japik de Vries te Tjalbert over het declamatorium, gehouden 14 Jan. j.l. ter nutsvergadering te Leeuwarden; II, Brief van Pater Abraham aan Japik de Vries te Tjalbert over het Harmoniegezelschap Euphonia te Leeuwarden, beide in hoertigen stijl en in den Leeuwarder tongval.
- „ 20 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe R. Katholieke kerk te Bolsward.
- Maart 2 Verkoop van een groote partij turfsteen bij de voormalige Noorderpoort te Sneek.
- „ 6 Verschenen bij W. J. Bruining te Franeker: Gelukkig Hansje, Friesch kinderleesboekje met Frieschen text, uitspraak en woordenlijstje, door Harmen Zijlstra, f 0.15.

1846.

Maart 13 Verschenen bij Holtkamp te Sneek: Leerrede ter gedachtenisviëring van zijn 25-jarige evangeliebediening door Ds. D. A. de Groot aldaar.

„ 20 Verschenen bij H. C. Schetsberg te Leeuwarden: Armoede. aanwijzing van middelen om te geraken tot eene algemeene ontginning der woeste gronden in Nederland ter bestrij-

1846.

- ding der armoede, door Mr. J. van der Veen, secretaris van Idaarderadeel, te Grouw.
- Maart 27 Verschenen bij D. Meindersma te Leeuwarden: Antwoord van Japik de Vries te Tjalbert aan Pater Abraham in de Peelsteeg te Leeuwarden op zijnen laatsten brief.
- „ 31 De Leeuw. Courant behelst het volgende bericht: „Onze Friesche klokken hebben hun ondergang aan de Duitsche klokjes te wijten. Slechts een paar klokfabrieken zijn overgebleven, die in een kwijnenden staat verkeerren. Het ontbrak hier aan smaak om de oude, onbehagelijke vormen door sierlijker te vervangen.
- April 6 Verkoop van het schilderijenkabinet van Jr. V. L. Vegelin van Claerbergen te Leeuwarden. De Hobbema, alsmede de voornaamste stukken uit de verzameling van v. d. Kooi zijn ingehouden.
- „ 7 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: Henri Picard of de Nederlandsche zanger te Parijs, blijspel van Mr. A. van Halmael.
- „ 10 Verschenen bij L. Schierbeek te Leeuwarden: Derde en laatste brief van Pater Abraham aan Japik de Vries te Tjalbert over het groote Harmonieconcert te Leeuwarden op 21 Febr. l.l. door het gezelschap Euphonia.
- „ 13 Met vol orkest een solemnele mis van Hauptman onder directie van P. Wedemeijer in de St. Bonifaciuskerk te Leeuwarden ten gehooore gebracht.
- „ 15 Verschenen bij M. Smit te Leeuwarden: Opvoeding des menschedoms tot Christus, leesboek, door Dr. L. S. P. Meyboom te Stiens.
- „ 16 Provisioneele verkoop van het buitengoed Ontwijk te Oranjewoud.
- „ 17 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: I. Martini des Amorie van der Hoeven epistola ad virum doctissimum W. H. D. Suringar de Donati comentario in Virgillii Aeneida; II. Q. Horatii Flacci epistola ad Pisones deposuit J. G. Ottema; III. Gedachten over het staatsexamen door Mr. J. C. G. Boot, rector te Leeuwarden.
- „ 23 Jhr. P. B. J. Vegilin van Claerbergen geeft aan Leeuwarden ten geschenke het eigen geschilderd portret van den Leeuwarder schilder Dirk Jacobs Ploegsma (overl. 1792), van wien o.a. het Oldburgerweeshuis het portret bezit van Mr. Eelco van Haersma en echtgenoot, door hem op 19-jarigen leeftijd geschilderd.

1846.

- April 24 Verschenen bij Eekhoff te Leeuwarden: De algemeene kaarten van Friesland verzameld, beoordeeld en geschiedkundig beschreven door Mr. J. T. Bodel Nijenhuis en W. Eekhoff.
- Mei 6 Eerste steenlegging der Franciskuskerk te Bolsward, gebouwd naar het plan van J. Molkenboer.
- „ 8 De koning van Pruisen zendt aan Ds. J. H. Halbertsma te Deventer een gouden medaille voor wetenschappen met een eigenhandig schrijven. Verschenen bij Th. IJpma te Franeker: Leerrede over Ps. 114:4 van Ds. P. Conradi Florison te Oosterbierum, uitgesproken na het afsterven van zijn vrouw.
- „ 10 Ds. Nieuwbuur Ferf te Bergum doopt in de school van het armengesticht te Bergumerheide, waar sedert 1843 werd gecatechiseerd, 32 kinderen der arme heidebewoners.
- „ 12 De Friesche dichter R. Windsma te Wolsum plaatst in de Leeuwarder Courant een aankondiging van de Clipsrymkes van H. G. van der Veen.
- „ 14 Ingenieur Conrad komt te Leeuwarden om den aanleg van spoorwegen in Friesland voor te bereiden. N. en P. Wedemeijer richten te Leeuwarden een muziekschool op, evenals hun vader en grootvader.
- „ 15 Verschenen bij J. J. v. Gelder te Leeuwarden: Bedenkingen tegen art. 3 des 5en titels van het bij de Tweede Kamer ahangig wetsontwerp betreffende het eerste boek van het strafregt door Dr. H. M. Duparc.
- Juni 2 De aardappelziekte vertoont zich te Berlikum, Menaldum en Dronrijp.
- „ 20 Aanbesteed het afbreken der oude en het opbouwen eener nieuwe pastorie te Gaast.
- „ 26 Ruurd Paskiers van Dijk wegens moord te Balk tot den strop veroordeeld. Verschenen: D. J. Baarda. Een kleine wandeling om en door Leeuwarden in Oct. 1845 door Oom Zwerver en deszelfs neef. Tweede kleine wandeling in Aug. 1847 verscheen een jaar later.
- Juli 9 De violist Samenthini speelt ten paleize te Leeuwarden voor Koning Willem II een door hem gecomponeerde Elegie, alsmede een fantasie van Allard, waarbij hij wordt geaccompagneerd door den pianist Suringbroek.
- „ 9--13 Koning Willem II bezoekt Leeuwarden, Dokkum en Sneek.
- „ 22 Z. Majesteit bezoekt Bolsward, Workum en Lemmer.

- 1846.
- Juli 24 Verschenen bij Holtkamp te Sneek de 4e druk van de Friesche Robinson Crusoë of de lotgevallen van Thomas Havinga en den neger Zabi.
- Aug. 14 Verschenen bij van Druten te Sneek: I. Jouwerkoerke fol Frysk griemank, 2e jefte, troch Ds. R. Posthumus; II. Handboekje voor den boer en kaashandelaar.
- „ 17 Verkoop van een buitengoed te Dantumawoude.
- „ 27 Réunie der Waalsche predikanten te Leeuwarden.
- Sept. 11 Verschenen bij D. Meindersma te Leeuwarden: Hwet hadde da Fryske scriuers ijn acht to nimmern end hwet ken ma for-ol ynnath deistich libben dwaen om ús tael to biforderjen, troch H. Zylstra.
- „ 29 Bij Kon. besluit goedkeuring verleend aan T. R. Dijkstra c.s. tot oprichting van „Selscip foar Frysce tael- en skriftenkennisse.”
- Oct. 15 Een schip met Nederlandsche landverhuizers vertrekt naar Amerika, waaronder negen uit Franeker en Sneek.
- „ 23 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: De moordenaar R. P. v. Dijk, een nieuw toonbeeld van de liefde van J. Christus, leerrede van Dr. S. K. Thoden van Velzen aldaar. En bij P. Joling te Sneek: Preek over Rom. 6:23, naar aanleiding van de terechtstelling van R. P. van Dijk, door door Ds. S. F. van Hasselt aldaar.
- „ 27 Het Friesch Genootschap geeft uit: Oude Friesche Wetten door Jr. M. de Haan Hettema. Verkoop van het Societeitsgebouw Eensgezindheid met wandelboschje te Heerenveen, onder Nijehaske, gebouwd p.m. 1820.
- „ 30 Verschenen bij v. d. Scheer te Koevorden: Preeken om evangelisch licht te verspreiden, waarin van Ds. D. A. de Groot te Sneek, W. C. van der Zwaag te Dronrijp, P. de Goeje te Heerenveen.
- Nov. 1 Notaris Isaac Telting te Franeker overleden.
- „ 3 Verschenen bij Schaafsma te Dokkum: Leer- en Leesboekje tot verkrijging van zelfkennis door S. Talsma, onderwijzer te Roordahuizum.
- „ 13 Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: I. De rede, eene geleidsvrouw van den mensch op het pad des levens, door A. W. Jaarsma; II. De verlichting, dichtregelen. En bij D. Meindersma te Leeuwarden: Over de al te groote armoede en verarming in Nederland, door Ds. R. Posthumus.

1846.

- Nov. 24 Verkoop van $\frac{1}{3}$ van Schiermonnikoog, toebehoorende aan Gratia Suzanna de Jongh Stachouwer. De beide andere deelen zijn het eigendom van den heer Starckenborg Stachouwer van Wehe. Het geheel was weleer in het bezit van Johan Stachouwer, heer van Rijsbergen, die het in 1638 aan de Staten van Friesland verkocht voor 18.151 goudguldens. Voor het derde deel werd thans *f* 17.500 geboden.
- „ 25 Verkoop op afbraak een gebouw met ijzeren leuning en drie blauwe steenen palen, honderden boomen enz. op Wiedefeldt-State te Kornjum.
- Dec. 4 Verschenen bij W. J. Bruining te Franeker: De schoall' forsjongery as 't sielweagen by 't examen te N. Toneelspil yn ien uetkomste troch Argus, prijs *f* 0.12 $\frac{1}{2}$. En bij M. v. d. Bosch te Leeuwarden: Brokken uwt it Fryscie forscaet fen Broer Okeles, prijs *f* 0.15.
- „ 18 Verschenen bij T. Telinga te Franeker: Twee- en driestemmige zangstukjes voor de Jeugd, door J. de Vries, onderwijzer te Dronrijp.
- „ 25 Voor 3 jaar te huur de Schierstins met tuinen en weiland te Veenwouden, in gebruik bij Mej. R. Scheltinga Spree.
- „ 28 Het aanleggen van een kunstweg van Leeuwarden tot de herberg de Bontekoe, gegund aan T. D. Schaafsma te Harlingen voor *f* 18.200.
- „ 29 Gedeputeerde Staten van Friesland loven drie premies uit van *f* 200, *f* 150 en *f* 100 voor de schoonste driejarige hengsten op de voorjaarskeuring te Leeuwarden.
- „ 31 De moed verflauwt om voort te gaan met de uitrusting van de beide Harlinger schepen Dirkje Adama en Spitsbergen, die voor de walvischvangst uitgerust op een tonne gouds worden geschat, daar zij dit jaar nog geen 100 kardeelen spek aanbrachten.

1847.

- Jan. 17 Inwijding van het nieuwe orgel in de Ned. Herv. kerk te Wommels, vervaardigd door Pieter Radersma te Wieuwerd. Klaas Stok en Sytze de Graaf reiken uit een gedrukte Dichterlijke Ratelwagtswens voor de Grouwsters (zie N.A. 2 Jan. 1895).
- „ 19 Verschenen bij van Druten te Sneek: Beknopte geschiedenis der Christel. kerk voor catechisatiën en Zondagscholen, door Ds. H. van Berkum te Wolsum.
- „ 29 Verschenen bij Surnigar te Leeuwarden: Het leven en sterven van Ruurd Passchiers van Dijk, teregtgesteld binnen

1847.

Leeuwarden 16 Oct. 1846, door Dr. S. K. Thoden van Velzen. Tentoonstelling van schilderijen in de groote zaal van het stadhuis te Leeuwarden.

- Febr. 2 De Leeuwarder Courant neemt uit den Frieschen volksalmanak van Wed. M. v. d. Broek een Friesch opstel over van Ds. A. Wassenbergh te St. Anna-Parochie over den Frieschen zeeman Barend Fokke.
- „ 5 Het Nutsdepartement te Joure viert zijn zilveren jubileum. Mr. U. A. Evertsz te Heerenveen houdt een feestrede in de Doopsgezinde kerk.
- „ 20 De huize De Kamp te Koudum wordt bewoond door E. R. baron van Asbeck.
- „ 23 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: De verplichtingen der diakenen door Dr. J. H. Reddingius te Franeker.
- Maart 4 H. M. de Koningin neemt de opdracht aan van een fantaisie voor de viool op een thema uit de opera Anna Bolena, gecomponeerd door S. Samethini te Leeuwarden.
- „ 12 Japansch tabakzaad te bekomen bij J. Sevenster te Menaldum, 35 ct. het ons.
- „ 16 Verschenen bij L. Schierbeek te Leeuwarden: I. Des Christens roemtaal, leerrede van Ds. F. J. Hesse te Tjummrum; II. Mededeelingen uit het gebied van natuur, wetenschap en kunst, door Dr. L. Ali Cohen en Dr. H. M. Duparc, 3e jaargang.
- „ 18 De landverhuizing naar Amerika is in vollen gang, vooral uit de Bildtstreek.
- „ 21 Overleden te Leeuwarden Jr. Mr. Montanus Laurentius Henricus van Albada de Haan Hettema, oud 25 jaar.
- „ 22 Ten verkoope aangeboden Canter-state op Driesumerterp met wandelbosch, singels enz. en met voor weinige jaren nieuwgebouwde heerenhuizinge, geboden f 5481.
- „ 25 Verschenen: Het lager schoolwezen te Leeuwarden aan Groningen en aan de andere groote steden in Nederland ter navolging voorgesteld, door Th. van Swinderen.
- „ 26 Het begrinten van den weg naar Bontekoe onder Jelsum tot voorbij Hijum aanbesteed. Verschenen bij Holtkamp te Sneek: Wenken betreffende 's Heilands lijdensgeschiedenis, door Ds. J. J. Knap te Heeg.
- „ 30 De hoogleeraar P. O. van der Chijs te Leiden noodigt de Friezen in de Leeuwarder Courant uit, om opgave te doen van de oude munten vóór 1576 geslagen, die in hun bezit zijn.

1847.

- April 7 Het Engelsche schip Vesta zeilt Rotterdam uit met 49 Friesche emigranten aan boord, buiten de kinderen. Zij komen eind Juni in de kolonie Holland aan. De eerste nederzetteren daar waren Jan Elsma en Jan Felling. Volgens de oorkonde kreeg de nederzetting den naam Vriesland. Ds. Marten A. Ijpma van Ferwerd was er de eerste predikant.
- „ 12 Er circuleeren in Friesland lijsten ter inzameling van gelden tot het stichten van een kerk op de Bergumerheide.
- „ 13 Overleden te Leeuwarden Pieter Frank, organist der Jacobijnerkerk, de laatste der vier stadsmuziekmeesters, die een hoogen leeftijd bereikten. (Wedemeijer, des Communes. Posthumus).
- „ 16 Het Friesch Genootschap geeft uit: Worperi Tyaerda ex Renismageest, prioris in Thabor, Chronicorum Frisia libri tres.
- „ 23 Het jaarboekje van het schoolwezen in de provincie Friesland, 2e jaarg. bevat een portret van Ds. H. W. C. A. Visser te IJsbrechtum, schoolopziener.
- „ 30 Aanbesteed het aanleggen van een steenen oeverwerk ten W. en O. van de monding der Leijesloot op Ameland.
- Mei 1 De bibliotheek, schilderijen, gedenkpenningen, nagelaten door F. D. Fontein, brengen op f 6775.
- „ 6 Boelgoed op Staniahuis onder Reitsum, bewoond door Arend Romkes Kooistra, landbouwer.
- „ 11 Met het oog op de emigratie verschijnt bij P. S. Barghoorn te Groningen het tijdschrift De Noord-Amerikaan. Bij denzelfde: De moordenaars R. P. van Dijk en C. H. Hing en hunne zielverzorgers of het schadelijke en gevaarlijke van overdrijven en dweepen in het stuk van godsdienst.
- „ 31 Te Dokkum vormt zich een commissie om door milde bijdragen aan de armen kaartjes uit te reiken, op vertoon waarvan het halve roggenbrood voor 30 ct. door de bakkers wordt verstrekt en het te kort gedekt uit de bijdragen.
- Juni 2 Aanbesteed het afbreken van het bovengedeelte van den toren te Marssum en het wederophouwen daarvan met een spits.
- „ 18 Verschenen bij Meindersma te Leeuwarden: Levensgeschiedenis van Makataimeschakiakiak of Zwarte Havik, opperhoofd der Sac Indianen, uit het Engelsch, door Ds. R. Posthumus. En bij Th. Ijpma te Franeker: De stellene kersen, toaneelspil foar jonge ljeafhabbers fen 'e Fryske tael à f 0.25.

1847.

- Juni 20 W. H. Suringar te Leeuwarden houdt als 2de voorzitter van het Nederl. genootschap tot zedelijke verbetering der gevangenen te Amsterdam een redevoering over de Fransche kolonie te Mettray en een van hare stichters, de heer Metz.
- „ 25 Volksoproeren in Bolsward, Dokkum, Workum, Makkum, Franeker. Dragonders uit Leeuwarden herstellen de rust. Leeuwarden houdt dit jaar geen kermis vanwege de ongeregelde heden Een volksmenigte te Harlingen wil de uitvoer van aardappelen beletten naar England en bombardeert de stoomboot Magnet met steenen. Tachtig militairen bedwingen het oproer, dat ook overslaat naar Leeuwarden. Allerlei baldadigheden worden daar gepleegd. Men smijt de glazen in bij een handelaar, die uitvoert naar England. De overheid verbiedt elke samensholing van vijf personen. De schutterij is genoodzaakt op de volksmenigte te vuren, die zich niet aan de publicatie stoort, zoodat drie personen gekwetst worden.
- „ 26 De volksmenigte te Leeuwarden bedreigt bakkers en grutters. Er vormt zich een burgerwacht, die mede de rust herstelt.
- „ 27 Mr. van Heloma en zijn echtgenoot Maria van Sminia bewonen de huize Voormeer te Heerenveen.
- „ 30 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe huizinge tot pastorie te Haulerwijk.
- Juli 7 Onder leiding van Wilco Liewens wordt te Leeuwarden een volkszangschool geopend met 23 jongens en 31 meisjes.
- „ 18 Het muziekgezelschap Euphonia te Leeuwarden ontvangt een banier van Z. M. den Koning.
- „ 19 Friesland wordt bezocht door een muizenplaag. Op één stuk land van IJ. Veldhuis te Jutrijp, groot 2½ bunder, worden elf duizend gevangen; in sommige nesten zijn 20 jongen. J. Banga, wethouder van Franeker, wordt burgemeester van zijn geboortestad in plaats van wijlen Mr. A. Stinstra.
- „ 23 Verschenen ten behoeve van noodlijdenden op Ameland: De lijdensgeschiedenis van onzen Heere Jezus Christus, door Ds. J. H. Costerus aldaar.
- „ 29 In de 57e vergadering van het Friesch Genootschap brengt W. Eekhoff namens de daartoe benoemde commissie een tweede rapport uit omtrent de terpen en opgravingen in de provincie.

Jhr. Mr. Jan Ernst van Panhuys
Commissaris des Konings in Friesland (1848—1879).

1847.

- „ 30 I. Telting, „verdienselijk leerling” aan het gymnasium te Franeker, houdt bij de promotie in de Doopsgezinde kerk een declamatie.

1847.

- Aug. 2 Tentoonstelling van schilderijen van levende meesters op de stadswaag te Leeuwarden.
- „ 6 Uit de hand te koop het buitengoed Herema aan den straatweg onder Oudeschoot.
- „ 15 Inwijding van het nieuwe orgel in de Westerkerk te Leeuwarden.
- „ 16 Provisioneel ten verkoope gepresenteerd „de onlangs vernieuwde” schouwburg te Leeuwarden.
- Sept. 8 De muizenplaag is zoo geweldig op de Friesche greiden, dat de aanvoer van boter aan de Sneeker waag wel $\frac{1}{3}$ minder is dan gewoonlijk.
- „ 14 Overleden op Kingma-State te Zweins Jr. Julius Matthijs van Beijma thoe Kingma, grietman van Franckeradeel.
- „ 21 Verschenen bij Oomkens te Groningen: Een schoolkaart van Friesland door H. Pijtersen, onderwijzer te Woudsend. Bij Suringar te Leeuwarden de derde druk van: De hemel op aarde, door Salzmänn.
- „ 22 Z.M. de Koning erkent het bestuur van een Chr. Afgescheiden gemeente te Boxum en Blessum, volgens het reglement van Minnertsga.
- Oct. 1 J. D. Andringa reciteert op de 58e vergadering van het Friesch Genootschap een vers tot hulde aan Jhr. Mr. M. de Haan Hetteema en Mr. H. van Halmael bij de voltooiing van het Stamboek van den Frieschen adel.
- „ 8 Verschenen bij Holtkamp te Sneek: Bledden uwt myn schrieuboek, trog R. Windsma to Wolsum.
- „ 12 Overleden Sijke Renzes Posthumus, echtgenoot van Worp van Peijma te Ternaard.
- „ 22 Compleet verschenen: Geschiedkundige beschrijving van Leeuwarden door W. Eekhoff, 2 dln.
- „ 30 Het aantal Nederlandsche landverhuizers naar Amerika bedraagt gedurende 1845—47 elf honderd huisgezinnen, waaronder vele landbouwers uit Friesland.
- Nov. 5 Verschenen: Schoolverordeningen voor Vriesland, verzameld en toegelicht door J. H. Behrns, voorafgegaan door een beknopte geschiedenis van het Vriesche volksschoolwezen.
- „ 15 Bij C. F. Peters te Leipzig verschijnen twee muziekstukken voor de viool door S. Samethini te Leeuwarden.
- „ 19 Aanbesteed het vertimmeren van Oenema-State te Wijngaard.

1847.

- Nov. 24 A. Schaafsma opent zijn boekhandel op den hoek van den Diepswal te Dokkum.
- „ 29 De Maatschappij van Friesche veehouders, tot behoud van den Frieschen veestapel, met een inschrijving van f 50.000 doet haar eerste uitkeeringen bij verlies van rundvee.
- „ 30 In de schouwburg te Leeuwarden opgevoerd: Fridolin of de boodschap naar de ijzersmelterij, door Holbein.
- Dec. 1 Oppericht de vereeniging van Friesche geneeskundigen, voortgekomen uit een doctorengeselschap te Leeuwarden, waarvan lid waren Duparc, Taapken, Meursinge e.a.
- „ 7 H. J. Asman opent in de Grootte Breedstraat te Dokkum zijn Friesch aardewerkfabriek. Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: Aanschouwelijk onderwijs, handboekje voor bewaar- en lagere scholen, ter vorming van verstand en hart, volgens den geest van Pestalozzi en Nieuwold, met muziekplaatjes en afbeeldingen, door R. G. Rijkens, onderwijzer te Groningen.
- „ 18 Z. M. de Koning keurt het beroep goed, uitgebracht door de Herv. gemeente te Longerhouw en Schettens op den candidaat J. W. Felix. Verschenen bij D. Meindersma te Leeuwarden: Tweede kleine wandeling om en door Leeuwarden in Aug. 1847 door oom Zwerver en deszelfs neef

1848.

- Jan. 1 Overleden Wijtze de Haan Fzn., kunstschilder te Leeuwarden, leerling van v. d. Kooi en de Boer. Er vormt zich voor Friesland een commissie tot verkrijging van een standbeeld van Laurens Jansz. Coster te Haarlem. Worp van Peijma te Ternaard schrijft in den almanak voor landbouwers en veehouders (1848) een beoordeeling van het werkje over den verbeterden vlasbouw, vertaald door Rienk van der Ley. Hij hoopt dat „verbetering van den vlasbouw de stroom der armoede, welke ten platten lande buiten hare oevers dreigt te breken, voor een langeren tijd mag terughouden”
- „ 5 Overleden te Dronrijp Catharina Maria baronesse van Harinxma thoe Slooten, echtgenoot van Jr. Mr. C. L. van Beijma.
- „ 20 Tweede vergadering der vereeniging van Friesche geneeskundigen. De president Dr. Galama houdt een rede over de uitwerking van aether-inademing bij barenden en toonde er de nadeelen van aan.
- „ 26 De opperrabbijn van Friesland B. Dismus houdt te Groningen een rede ter nagedachtenis van den opperrabbijn S. Rosenbach, aldaar overleden.

1848.

- Febr. 1 Het tijdschrift Het Nederl. Museum, afl. 1 bevat een opstel over Hindeloopen door W. Eekhoff, die zijn bouwstoffen ontvangen heeft van S. O. Roosjen en N. D. Kroese. Het is geïllustreerd met een plaat, voorstellende een Hindelooper interieur, geteekend door J. Reijnders en daaraan is nog toegevoegd een proeve van de Hindelooper taal, door S. O. Roosjen, getiteld: „Het draeit min al om it jild.”
- „ 18 Oenema-State te Wijtgaard met nieuw te bouwen stelp-huizinge, en met 27 bunders greidlanden voor 7 jaar te huur.
- „ 21 Aanbesteed het bouwen van een cavalleriestal voor 236 paarden te Leeuwarden.
- Maart 1 Wekelijksche reisgelegenheid van Rotterdam per stoomboot naar Havre en van daar per geregelde postpakketschepen den 1, 8, 16 en 24 van iedere maand naar New-York en New-Orleans vertrekkende; de overtocht duurt gewoonlijk 20 à 24 dagen.
- „ 10 De bekende Friesche buikspreker en gelaatsveranderaar Lantinga geeft in de zaal van Van der Wielen te Leeuwarden proeven van zijn vaardigheid in het voorstellen van den ouden jood, den armen man, Theunis de Groningerlander en den dwerg. Verschenen bij Wed. M. v. d. Bosch te Leeuwarden: Stemmen uit mijn studeerkamer door Ds. H. W. Hazelhoff te Rijperkerk c.a. En bij V. Meurssinge te Leeuwarden: Leeuwarden na en voor hare wording als stad en in hare betrekking tot de Leppa, door W. Eekhoff en Jr. M. de Haan Hettema.
- „ 13 Hoewel de Staatkundige schokken zeer gevoelig werken op vele spaarbanken zoodat zij hare betalingen staken, heeft de Leeuwarder spaarbank daaronder niet te lijden.
- „ 17 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: De verstandige rekenmeester of staat van de profijten der revolutie te Parijs. Dit pamflet beleeft in enkele dagen 8 drukken, waarvan een groot deel kosteloos onder minvermogenden worden verspreid. Verschenen bij J. F. Jongs te Franeker: Het leven en de lotgevallen van T. H. Uitterdijk, Chr. afgescheiden predikant aldaar.
- April 5 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school te Harich en nieuwe onderwijzerswoning te Oudemirdum.
- „ 7 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: I. De oploop te Amsterdam op Vrijdag 24 Maart. Is Amsterdam niet een

1848.

- kostelijke stad? 3 ct. II. De twee Johns of de ware vriendschap, een verhaal van 2 Engelsche handwerkslieden, 15 ct. II. De handwerksman en de arme in zijn hulpvaardigheid jegens andere behoeftigen, door W. H. Suringar.
- April 2 Overleden op Bornia-State te Wirdum: Mr. Wibo Bernhardus Buma, grietman van Baarderadeel, gehuwd met J. E. baronesse van Haersolte.
- „ 10 Vijftig ingezetenen te Akkrum verzenden een adres aan den Koning, verzoekende bij de a.s. grondwetsherziening een rechtstreeksch verkiezingsstelsel, afschaffing der grietienijbesturen en minder kostbare besturen, „opdat Friesland eindelijk ontslagen worden van grietmannen, die jaarlijks de provincie een schat van geld kosten.
- „ 12 Vijftig ingezetenen van Gorredijk verzenden eenzelfde adres.
- 14 Verschenen bij H. Proost te Leeuwarden: Volkslied Koning Willem II gewijd door D. J. Baarda.
- „ 18 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: Noord-Amerika, tiental brieven van eenige landverhuizers uit het Bildt en Barradeel.
- „ 27 Het Nutsdepartement te Sneek viert zijn 50-jarig bestaan, o.a. met een redevoering van Ds. P. W. Feenstra, rustend leeraar der Doopsgez. gemeente, die mede het departement had opgericht.
- Mei 2 Verschenen bij van Druten te Sneek: Afschaffing der Braak, of onderzoek naar de ware strekking van het braken, door R. J. van der Ley, lid der commissie van landbouw in Friesland. Het voormalig schoolgebouw te Huizum op afbraak te koop.
- „ 9 De Staten van Friesland beraadslagen over het weren en voorkomen van de longziekten onder het rundvee.
- „ 12 Uit de hand te koop een torenklok, wegende 100 Ned. ponmet deze inscriptie in Gothische letters: O, Marie - ora - pro-nobis M.CCCCLXXVII, te bevragen bij den stadsbouwmeester A. J. Bokma te Workum. Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: I. Aan Alphonse de Lamartine, een gedicht van A. Winkler Prins; II. Over de oorzaken van de besmettelijke longziekte onder het rundvee, door S. L., rijksveearts.
- „ 13 De Prov. Staten van Friesland heffen een belasting op de runderen, ter bestrijding der kosten van de middelen tot gering en voorkoming van de verspreiding der besmettelijke longziekte onder het vee.

15

1848.

- Mei 15 Een groot aantal grondeigenaars en eigenerfde landbouwers uit W.-Stellingwerf dringen met een adres bij den Koning aan op invoering van rechtstreeksche verkiezingen.
- „ 22 Overleden te Leeuwarden de schilder Jacob Bonga, oud 90 jaar en 2 maanden. Verschenen in de Vr. Fries: Eenige mededeelingen omtrent J. Hopperus en de briefwisseling tusschen hem en Viglius, door J. H. Beucker Andreae.
- Juni 2 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: I. Verklaring van 't grootsche gebod Gods, behelzende de pligt van alle menschen en wie zijn plicht verzuimt, met vele redenen uit het Nieuwe Testament aangewezen, door Obbe Johannes Smid. leeraar der gemeente te Balk, die Doopsgezinden of Oude Vriezen genoemd worden, 192 pag. II. Verslag aan het kerkelijk publiek van de vergadering van eenige predikanten van verschillende kerkgenootschappen in Friesland, gehouden te Leeuwarden 19 Mei 1848.
- „ 12 Ds. R. Posthumus te Waaksens, voorzitter van het Nutsdepartement houdt in de Herv. kerk te Holwerd een rede over de menschlievendheid bij de uitreiking van een gouden medaille aan 28 visschers uit Nes en Wierum voor hun kranige redding der bemanning van Siréne. Daarna had een tractatie plaats in het Nutslokaal.
- „ 13 H. van Marcke op de Langepijp te Leeuwarden beveelt zich aan tot het vervaardigen van daguerréotypen en het schilderen van miniatuur-portretten.
- „ 16 Landbouwers uit Baarderadeel en Gaasterland dienen een repuest in bij den Koning om het reglement betrekkelijk de belasting op het rundvee niet vast te stellen. Verschenen: De keten der zaligheid, predikatie van A. H. de Vos, afgescheiden predikant te Marrum.
- „ 18 Overleden te Bergum Jr. Menno Coehoorn van Sminia, oudste zoon van Jr. H. B. van Sminia.
- „ 20 Dr. E. M. Beima, conservator van 's Rijks museum van natuurlijke historie te Leiden, wordt mede-redacteur van het nieuw letterkundig weekblad De Telegraaf.
- Juli 13 Harmen Zijlstra houdt op de 5e algemeene vergadering van het Selscip foar Fryske Tael- en Scriftenkennisse, onder voorzitterschap van Teade R. Dijkstra, een voorlezing in het Friesch over het onderscheiden karakter der Friezen in verschillende oorden dezer provincie, opgehelderd door drie voorbeelden uit het volksleven in de woud- en kleistreken en van het Bildt.

1848.

- Juli 15 Overleden Maurits Pico Diderik baron van Sytzama, gedurende 8 jaar gouverneur van Friesland, oud 59 jaar.
- „ 18 Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: De regtstreek-
sche verkiezing ook voor de nationaal vertegenwoordiging
verdedigd door Mr. A. F. Jongstra, advocaat te Heeren-
veen, en bij D. Meindersma te Leeuwarden: De regtstreek-
sche verkiezing tot de nationale vertegenwoordiging ver-
dedigd tegen Mr. G. W. Vreede, hoogleeraar te Utrecht,
door Mr. J. van der Veen, advocaat te Leeuwarden.
- „ 19 Overleden Ds. Henricus Muntingh te Harich, bekwaam
Latinist en verdienstelijk lid van het Friesch Genootschap
vriend van W. Eekhoff. Ds. L. v. Giffen gaf de lijkrede
op hem uit.
- „ 21 Verschenen bij van Druten te Sneek: Longziekte en vee-
fonds, door Dr. K. T. Halbertsma.
- „ 27 Mr. U. A. Evertsz houdt op de 60e vergadering van het
Friesch genootschap een redevoering over het regt van
stemmen en verkiezen van overheden en leeraren in Fries-
land volgens de oude Friesche regtsbronnen.
- Aug. 8 Verschenen: Brief van R. L. van Andringa de Kempnaer
aan den minister van justitie Mr. D. Donker Curtius.
- „ 18 De vergadering van leeraars, opzieners en leden der Ned.
Herv. kerk te Amsterdam in het Odeon bijeengeroepen
door O. G. Heldring en G. Groen v. Prinsterer wordt door
verscheidene rechtszinnige Friesche predikanten bijge-
woond.
- Sept. 1 De aardappelziekte overtreft dit jaar die van 1845.
- „ 3 Goedgekeurd het beroep van D. Chantepie de la Saussaye
te Leeuwarden als predikant der Waalsche gemeente te
Leiden.
- „ 13 Overleden te Oranjewoud Jr. Mr. Martinus Coehoorn van
Scheltinga.
- „ 21 Dr. A. Sluyterman te Sneek houdt voor de Friesche doc-
torenvereeniging een referaat over de kenteekenen van
waren en schijndood, waarin hij wees „op de weinige, ja
zelfs geheel verwaarloosde voorzorgen”, die hier genomen
worden om zich van den waren dood te overtuigen alvorens
het lichaam aan de aarde is toevertrouwd.

1848.

- Sept. 28 W. Eekhoff houdt in de 61e vergadering van het Friesch genootschap een lezing over het leven en de werken van Foeke Sjoerds. Verschenen van hem: De Grietmannen van Friesland. Bijdrage tot de kennis en waardeering van het plattelandsbestuur der grietenijen in die provincie.
- „ 29 Verschenen bij A. Schaafsma te Dokkum: Een doelmatig volksonderwijs, een der hechtste steunen van den staat, door J. Schippers. En: Brief van A. Sipma uit Pella (N.A.) aan de ingezetenen van Bornwerd.
- Oct. 3 Verschenen bij Munnik te Joure: Eén vorst, één belang, één huisgezin, vlugtige gedachten van Jr. Mr. C. L. van Beijma thoe Kingma, in verband met de te verwachten staatshervormingen in Nederland.
- „ 6 Bij den Frieschen boekhandel verkrijgbaar: Bijblad van het tijdschrift Christel. Stemmen, no. 10, waarin het verslag der bijeenkomst der Christelijke vrienden in Odeon in Augustus l.l.
- „ 11 Inwijding van het nieuwe orgel in de kerk te Pietersbierum, vervaardigd door L. van Dam en Zonen te Leeuwarden. Opstel in het Algem. Letterk. Maandbl.: Herinnering aan Sicilië, door J. H. Beucker Andreae.
- „ 17 Voor zeven jaar te huur de zathe Tjallinga-State, groot 101 pondematen te Nijkerk (W.D.).
- „ 18 Dertig ingezetenen te Sneek richten een vereeniging op Bezuiniging door vereenvoudiging om te komen tot rechtstreeksche verkiezing van volksvertegenwoordigers.
- „ 31 Z.M. de Koning staat de verzameling portretten der Franeker professoren af aan de stad Franeker om de zalen van het raadhuis te versieren.
- Nov. 2 De vereeniging Bezuiniging door vereenvoudiging te Leeuwarden vergadert ten getale van 160 leden in de zaal van v. d. Wielen te Leeuwarden om een provinciale vereeniging te organiseeren voor het kiezen van volksvertegenwoordigers. Verschenen: E. J. Diest Lorgion, Balthazar Bekker in Franeker.
- „ 3 Jr. Mr. J. E. van Panhuys, lid der Tweede Kamer, benoemd tot gouverneur van Friesland. Te 12 ure wordt te Leeuwarden van de raadhuispui de publicatie gedaan van de nieuwe grondwet, nadat de klokken een half uur hadden geluid.

1848.

Op hetzelfde oogenblik werd in de groote gehoorzaal van het provinciaal Gerechtshof en van de Arrondissementsrechtbank door de griffiers voorlezing gedaan van de twaalf wetten, die de herziening, wijziging en veranderingen van de grondwet bevatten. De nationale vlag wapperde van den

Fietzin in rationaal kostuum
(1848).

toren. 's Avonds bracht het muziekgezelschap Euphonia op de Lange Pijp bij fakkellicht enige muziekstukken ten gehoor. Verschenen bij D. Meindersma: I. Geestelijke liederen van den zanger Amos, opgedragen aan alle ware burgeren Sions, door W. de Jong Jacobsz; II. Belangrijke brief uit N. Amerika door J. A. v. d. Meer, voormalig logementhouder op de Drie Romers te Roordahuizum.

1848.

- Nov. 15 Te Bolsward vergaderen 169 kiezers om kandidaten te kiezen voor de Tweede Kamer. De Dokkumer stemgerechtigden stellen Prof. J. R. Thorbecke kandidaat. Opstel in de Amst. Cour.: De Grietmannen in Friesland, door J. H. Beucker Andreae.
- „ 17 De loge der Vrijmetselaars „Friesche Trouw”, houdt de eerste vergadering in het nieuwe lokaal bij de Schouwborg te Leeuwarden, dat door de vereeniging Archimedes als eigenares der gebouwen, daarvoor is ingericht.
- „ 20 Candidaatstelling voor de Eerste en Tweede Kamer door kiesgerechtigden te Heerenveen.
- „ 21 Te Sneek vergaderen 310 stemgerechtigden om het zestal kandidaten voor de Tweede Kamer te brengen tot een drietal. Te Harlingen vergaderen 237 kiesgerechtigden voor de candidaatstelling van volksvertegenwoordigers. Jr. Mr. J. E. van Panhuys aanvaardt zijn ambt als gouverneur. Hem wordt 's avonds een serenade met muziek en fakkellicht gebracht. Bij R. Roelfsema te Groningen verschenen: De Nederduitsche Hervormde kerk in Friesland, sedert hare vestiging tot 1795 door Dr. E. J. Diest Lorgion.
- „ 25 De centrale Friesche politieke vereeniging Vooruitgang stelt kandidaten voor de Eerste en Tweede Kamer.
- „ 28 Eerste rechtstreeksche verkiezing van leden der Tweede Kamer in Friesland.
- „ 29 G. Groen van Prinsterer vereenigt bij de Tweede Kamer-verkiezing in het district Franeker op zich 50 stemmen.
- Dec. 29 Verschenen bij W. J. Bruining te Franeker: I. Tydkoarting yn 'e hjejounsuwren, mengelwerk uit de Bijkoer (1846—94); De Fryske sankjes fen Doaitse mei de Noardse balke, fen W. Dykstra to Spannum mei in wirtdsje foarop fen T. R. Dijkstra to Leauwerd, priis f 0.20. Ds. P. J. Costerus, rector der Latijnsche scholen te Sneek, gekozen tot lid der Tweede Kamer.

1849.

- Jan. 6 Jr. Mr. J. M. Haersma de With wordt grietman van Oost-Dongeradeel in plaats van S. baron van Heemstra.
- „ 10 In 1848 zijn te Harlingen 450 schepen binnengekomen. Overleden te Dwingeloo, ten huize van J. Heppener, Mr. Bavius Antonius van Hijckama, oud lid der Staten van Friesland.

1849.

- Jan. 12 De diakonie der Herv. Gemeente te Sneek verliest een proces tegen de diakonie van Harlingen inzake een terugvordering van kosten van een gemeentelid, wiens domicilie van onderstand werd gerekend te Harlingen te zijn. In den Frieschen boekhandel verkrijgbaar: Uw huisboek van H. Zschokke, dat in 1809—16 verscheen in den vorm van een weekblad, maar nu als Familien-Andachtsbuch.
- „ 13 De kwijnende botermarkt te Joure vertoont een opleving. In 1848 waren ruim 540.800 halve Ned. ponden boter aan de waag gewogen, waarvan de hoogste prijs was *f* 46 à *f* 31 het vat. De kuipers maakten er dat jaar 6000 vaten.
- „ 15 Verkoop van het Kuikhornsterbosch onder Bergum ten Noorden van den straatweg, groot 138 bunder met de daarin staande boschwachterswoning, in eigendom aan de erven van S. R. Wiersma te Warfhuizen.
- „ 17 De voornaamste veehouders te Ferwerd richten een maatschappij op tot onderlinge verzekering van rundvee.
- „ 26 Verschenen bij D. Meindersma te Leeuwarden: Roskam voor schurftige boeren, gesprek tusschen een Frieschen boer en een arbeider van het Bildt; voor rekening van den schrijver gedrukt. Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: Kerkelijke redevoering bij de bevestiging van den proponent J. A. Ruijs als herder en leeraar te Balk door Ds. S. J. de Hoest te Nijkerk (Geld.).
- „ 30 De Leeuwarder Courant bevat een zeer gunstige beoordeeling van Waling Dijkstra's „Doaitse mei de Noardse Balke”.
- Febr. 1 Verschenen bij G. van Peurseem te Amsterdam het tijdschrift Broederlijke Woorden door Ds. J. J. Knap te Heeg.
- „ 5 De leden van het bestuur van Wijmbritseradeel bieden grietman Sjuick van Welderen baron Rengers een zilveren beker aan met inscriptie bij zijn zilveren ambtsjubileum. „Dit bewijs van achting” — aldus luidt verder het bericht — „kan niet dan zeer aangenaam en vereerend zijn voor den heer Rengers in een tijd, waarin het grietmanschap en de geheele inrichting der gewestelijke plattelandsbesturen door velen zoo luide worden afgekeurd en in een hatelijk daglicht gesteld. Aan de zoodanigen zal het natuurlijk vreemd in de ooren klinken, ja misschien onbegrijpelijk voorkomen, hoe men in 1849 nog aan een grietman een bewijs van oprechte genegenheid en vertrouwen kan schenken.” J. S. Baron van Harinxma thoe Slooten krijgt op zijn verzoek eervol ontslag als grietman van W. Dongeradeel.

1849.

- Febr. 6 De Leeuwarder Courant bevat een levensbericht van Wilco van Holdinga uit Anjum, overl. in 1595, lid der Gedeputeerde Staten van Friesland, schrijver van een natuurlijke historie der dieren, visschen en vogels.
- „ 12 Te koop een partij oude steen bij de kerk te Huins.
- „ 18 Het beroep van Dr. S. J. Rutgers te Kolham naar Hallum door Z.M. den Koning goedgekeurd.
- „ 27 De Leeuwarder Courant neemt een artikel over uit het Fransche dagblad l'Illustration over Californië en zijn schatten, waaruit blijkt, dat een ware goudkoorts woedt. De geneesheer J. W. van Peyma te Ternaard biedt wegens vertrek naar N.-Amerika zijn huis, tuin en praktijk te koop aan.
- Maart 1 Te Lemmer verkocht de stoomboot Willem I, gebouwd 1841 en de stoomboot Tjerk Hiddes, gebouwd 1843.
- „ 2 Verschenen bij Telenga te Franeker: Dagboek mijner reize naar N. Amerika's Vereenigde Staten in 1847, gevolgd door eenige aantekeningen des lands door S. Osinga, voorheen te St. Anna Parochie, thans te Albang in de staat New-York. Verschenen bij D. Meindersma te Leeuwarden: Het Grietmanschap ontmanteld, een kritische beschouwing en wederlegging van het vlugschriftje: De grietmannen in Friesland, uitgegeven op last van de Bildtsche vereeniging: Hervorming zonder wanorde.
- „ 4 Te Amsterdam overleden Dr. Wopko Cnoop Koopmans, hoogleeraar aan de kweekschool der Doopsgezinden, gehuwd met Margaretha Broes.
- „ 15 Aanbesteding van het bouwen eener schuur op Hidma-State onder Pingjum, bewoond door L. P. Hilarides.
- „ 19 De Voorzitter deelt in de vergadering der Friesche Staten het overlijden mede van Koning Willem II, waarna de zitting wordt verdaagd.
- „ 23 Verschenen bij Tjeenk Willink te Zwolle: De Zuiderzee, de Friesche Wadden en de Lauwerzee, hare bedijking en droogmaking, beschouwd door P. P. G. van Diggelen.
- April 2 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe Herv. kerk te Akkerwoude.
- „ 4 Verkocht het Slotstede met singels, tuinen, bosschen, vijver, weiland groot 16 bunder, te Oudega (Sm.); een der maden heet het Prinsenhofje.

1849.

- April 6 Verschenen bij L. Schierbeek te Leeuwarden: Klaagzang, tonen der smart en weemoedige vertroosting, opgedragen aan Z.M. koning Willem III, door D. P. Notten, rijksontvanger te Oosterzee.
- „ 12 Verkoop der zathe van Camstra-State bij Wijtgaard. Deze zathe heeft voor $\frac{1}{2}$ het recht van administratie van de weeshuisplaats Tjallinga-State te Nijkerk (Ferw.), de andere helft behoorende aan de zathe Papinga-State te Weidum, eigen aan Mr. W. W. Buma.
- „ 17 Verkoop der boekerij van baron v. Sytzama te Leeuwarden.
- „ 25 Te Joure van stapel geloopt het schoenerschip jonkvrouw Geertrui, kapt. J. S. de Boer, onder directie van I. J. Rinkes.
- „ 27 Te huur het buiten Lycklemabosch te Sondel. Te huur voor 7 jaar de zathe Lyts Tamminga op de Peinser terpen, groot 45 bunder. Verschenen bij v. Meursinge te Leeuwarden: De electriciteit door H. W. Doré.
- Mei 4 Verschenen bij D. Meindersma te Leeuwarden: Farwol, taroppen oan myn broer in stalke W. van Peyma by syn foartjean mei bern en bernsbern in ore goede kunde nei Amerika fen Ds. R. Posthumus to Waaksens, 10 ct.
- „ 5 Verschenen: J. Feenstra, Brief aan H. Oneïdes te Oudega over de toestanden in Jowa (Muscadine).
- „ 13 Afbraak van een uitgestrekt pakhuis te Harlingen, dat vroeger gediend heeft tot Mennonietenkerk.
- „ 14 Ds. P. A. C. Hugenholtz te Dokkum, voorzitter van het prov. kerkbestuur van Friesland, wordt benoemd tot ridder der orde van den Ned. Leeuw.
- „ 18 Verschenen bij v. Meursinge te Leeuwarden: Fundamenteel stelsel der landbouwkunde door een Friesch landbouwer.
- Juni 2 Verkoop van den toren te Akkerwoude, opgetrokken uit oude Friezen, tufsteen en andere steensoorten. Verschenen bij A. Schaafsma te Dokkum: Belangrijke berigten uit Pella of 2e brief van Sjoerd Aukes Sipma aan de ingezetenen van Bornwerd.
- „ 13 Verkoop te Leeuwarden van 200 schilderijen nagelaten door baron van Sytzama, gouverneur van Friesland.
- „ 28 De maatschappij van Nederl. letterkunde te Leiden schrijft een prijsvraag uit over de Friesche mythologie uit echte bronnen geput en vergeleken met die van andere Germaansche volksstammen.

1849.

- Juli 3 Verschenen bij Eekhoff te Leeuwarden: Twaalf gezichten op de voornaamste gebouwen en beplantingen der stad Leeuwarden, geteekend door Iz. Reynders met tekst van W. Eekhoff.
- 5 Het Friesch Selskip biedt het eerelidmaatschap aan aan Ds. J. H. Halbertsma te Deventer en W. van Peyma te Lancaster (N.-A.).
- 8 Verschenen bij P. Burggraaf Jr. te Leeuwarden het portret van Pieter Burggraaf, h. d. s. der stadsmeisjesburgerschool aldaar.
- 13 Verschenen bij v. Meursinge te Leeuwarden: Iets over de veesterfte in Friesland en de daartegen genomen maatregelen vanaf 1713 tot heden, door Mr. C. M. A. Simon van der Aa.
- 20 Floreenplichtigen van Oudega (H.-O.) vergaderen over den bouwvalligen toestand der kerk. Verschenen bij Holtkamp te Sneek: 16 leerredenen van Ds. C. van der Velde te Woudsend, nageschreven door J. J. Kok.
- 21 Overleden op den huize Welgelegen te Kleinemeer Mr. W. C. Star Lichtenvoort, houtvester, lid der Gedeputeerde Staten.
- 24 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe Herv. Kerk te Molkwerum.
- 27 Verschenen: Handboekje voor de plaatselijke belastingen in Friesland door J. H. Munnik te Joure.
- 28 De cholera begint te Leeuwarden en Sneek af te nemen.
- 31 Aanbesteed het afbreken der oude en het bouwen eener nieuwe Herv. pastorie te IJlst.
- Aug. 3 Wegens de cholera wordt te Sneek geen kermis gehouden.
- 11 Beslinga-State te Friens op afbraak verkocht.
- 17 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: Het leven en de lotgevallen van Jacobus Martinus Baljeé, den Leeuwarder Weeshuisjongen, die Raad van Indië werd.
- 21 Bij de slatting der vaart Tzum—Franeker wordt ten W. van het dorp onder den bodem der vaart, ter diepte van plm. 2 el 5 palm beneden zomerpeil een nagenoeg volledig geraamte opgegraven van een zeer grooten visch, lang 7 el, die voorloopig in de kosterij der Herv. kerk is gebracht door bemoëiing van den grietman van Franekeradeel.
- 24 Verschenen bij Suringar: Brieven geschreven op een reize door Holland, Friesland en Groningen door John Bowring

1849.

- Aug. 28 Beslinga-State te Friens is afgebroken.
- „ 29 Mr. A. van Halmael te Leeuwarden houdt op het Nederl. letterkundig congres te Gent een lezing over het nationaal tooneel.
- Sept. 7 Verschenen bij Schierbeek te Leeuwarden: Het sterven is den Christen een gewin, leerrede van Ds. A. Wassenbergh te St. Anna Parochie. Verschenen te Leeuwarden: Davids offer op Moria ter ophouding der plage als een voorbeeld voor ons te dezer dage, leerrede van Ds. J. Roorda te Nes op Ameland, en bij v. Druten te Sneek: De oorsprong, geschiedenis en aard van het recht van verkiezing van predikanten, dat door floreenplichtigen in Friesland wordt uitgeoefend, door Dr. J. A. Reddingius te Franeker.
- Nov. 12 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: Verslag der vervolging van D. G. Wijndels, inspecteur der registratie te Heerenveen behelzende zijne regtvaardiging als administrerend kerk- en pastorievoogd van de Herv. gemeente te Aengwirden, door Mr. J. W. Tromp. Aanbesteed het bouwen van een nieuwe pastorie op de Bergumerheide.
- „ 18 Jan Tjallings Sieswerda en Baukje Dirks de Meer op Hania-State te Pingjum vierden hun gouden bruiloft.
- „ 19 De Leeuwarder doctoren Gescher, Ledder, Schreuder, Meursinge en Adama ontvangen een medaille voor de diensten, bewezen tijdens de cholera-epidemie.
- Dec. 10 Verkoop der bibliotheek, platen en schilderijen van Mr. B. A. van Hylckama te Sondel en J. Pol doopsgez.-predikant te Leeuwarden.
- „ 18 J. Campen vestigt zich als boekhandelaar te Sneek.
- „ 27 Overleden te 's-Gravenhage Edzard Reint van Welderen baron Rengers, lid van den Hoogen Raad, kamerheer des Konings.

1850.

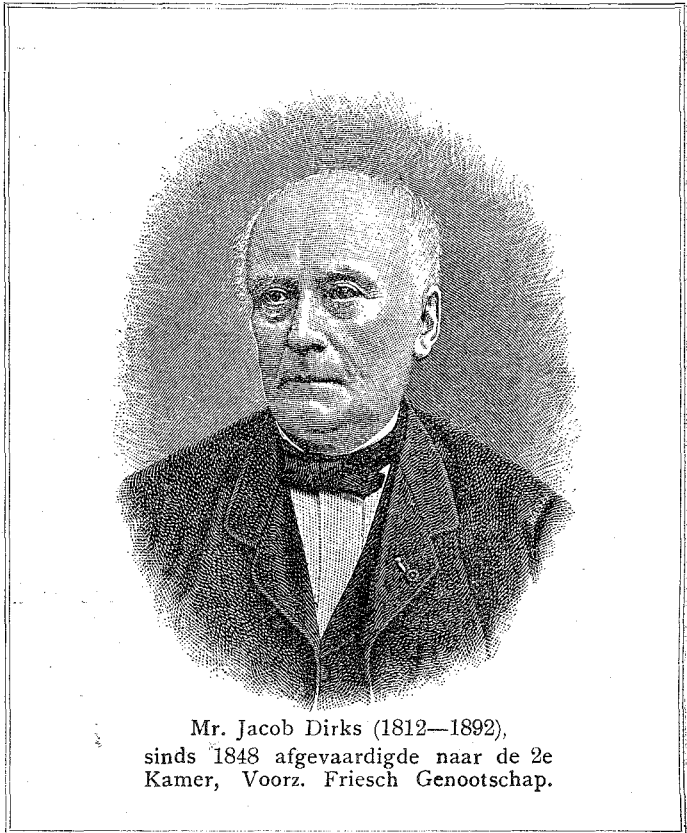
- Jan. 11 Serenade met fakkellicht te Harlingen ter eere van P. Adama Zijlstra, die de benoeming tot burgemeester aannam. P. J. van Knyff en S. van Knyff-de Cock op Canter-State te Driesum deelen mede het overlijden van hun halfbroeder Sicco Ittema. Verschenen te Workum: L. J. F. Janssen. Het hunnebed te Rijs.
- „ 16 Overleden te Balk Aegidius Schouten, R.-Kath. priester en rustend pastoor aldaar, oud 86 jaar.
- „ 20 Veertig Pyreneesche bergzangers in nationaal kostuum en met banieren zingen in Frascati bij Van der Wielen te Leeuwarden.

1850.

- Jan. 24 Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden: De togt naar Ameland, een dichterlijk verhaal door Ds. H. van Berkum te Stiens. Verkoop van 550 gerooide boomen (iepen, eiken, esschen, populieren, eschdorens, kastanjes, enz.) 330 jacht-palen en 4 fraaie nieuw vergulde metalen, opgetuigde en met kanonnen uitgeruste schepen, gediend hebbende tot windwijzers, alles van den huize Beslinga-State te Friens. Aanbesteed een belangrijke reparatie aan kerk en pastorie te Oudega (H.O.).
- „ 31 G. Hamming, rector der Latijnsche school te Bolsward, wordt benoemd tot auditeur bij den schuttersraad aldaar.
- Febr. 1 De sierlijke huizinge Schansburg met uitzicht op de hoofdbrug te Gorredijk is uit de hand te koop.
- „ 4 T. R. Dijkstra draagt in een winteravondvergadering van 't Friesch Genootschap de Friesche vertaling voor van een gedicht van Hebel.
- „ 7 Te Leeuwarden wordt een ijsclub opgericht.
- „ 8 Verschenen bij van Meursinge te Leeuwarden: Nederland en de ministers door Mr. B. Albarda.
- „ 12 Verkoop van het buitengoed Klemburg onder Brongerga.
- „ 16 Verkoop van de huizinge Botnia met tuin te Franeker. Op afbraak te koop een oude stins bij Bergum, bewoond door T. Dijkstra.
- „ 17 In Salon des Variété's ten huize van v. Wilkeshuis te Leeuwarden wordt de 6e of laatste abonnementsvoorstelling gegeven en opgevoerd het blijspel Jocrisse in een nieuwen dienst, gevolgd door een romance te zingen door mej. X; tot slot het bankroet van den schoenlapper, aanvang 7½ uur, entrée een heer f 0.50, een dame f 0.25.
- „ 26 Aanbesteed het afbreken der oude R. Kath. Dominicus kerk en pastorie te Leeuwarden en het opbouwen eener nieuwe kerk met pastorie. Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: Lief en leed in de evangeliebediening.
- Maart 9 De Dirkje Adama en de Spitsbergen bemand met 105 koppen en voorzien van 15 sloepen, toebehoorende aan de heeren Barend Visser en Zoon te Harlingen, gaan ter robben- en walvischvangst. De eerste vangt één visch en 3300 robben, de tweede 980 robben.
- „ 21 Maart. H. A. Zeilinga, assessor, wordt benoemd tot grietman van Schiermonnikoog.
- April 11 Bij verkoop wordt op de greidplaats Ciersma-State onder Hieslum, groot 34 bunder, f 21.000 geboden.

1850.

- April 13 Executoriale verkoop van de Afscheiden kerk te Marrum.
 „ 27 Het bouwen van een nieuwe doopsgezinde kerk te Holwerd
 aanbesteed.
 Mei 7 Boelgoed op Beukenswijk te Sondel.
 „ 8 Aanbesteed het bouwen van een kerk te Bergumerheide.

- „ 10 Verschenen: De kerkelijke handelingen van het Klassikaal
 en Prov. kerkbestuur van Friesland aangaande Ds. W. van
 Leeuwen en zijn schorsing door hem zelf geschetst als
 predikant der Afscheiden gemeente te Scharnegoutum.
 „ 16 Verkoop op afbraak van een buitenplaats te Metslawier.
 „ 31 Verschenen bij D. Meindersma te Leeuwarden: De Grond-
 wet van de Vereenigde Staten van N.-Amerika en van de

1850.

- Fransche republiek, vertaald door ds. R. Posthumus te Waaksens.
- Juni 7 De onderwijzersvereniging in het 9e schooldistrict van Friesland geeft schrijffvoorbeelden uit à 40 ct. het stel van 18 stuks.
- „ 17 De 6e algemeene vergadering der broederschap van notarissen in Nederland te Leeuwarden gehouden.
- „ 19 Eerste steen gelegd van de kerk te Bergumerheide door A. Looxma Ypey.
- „ 24 Verkoop van het Ritske Boelema Gasthuis op den hoek van de Muntjemuurstraat en de Put te Leeuwarden.
- „ 25 Verschenen bij O. J. Eekma te Leeuwarden: Trois Romances, dediées aux demoiselles van Eijsinga par S. Samehtini muziekmeester aldaar.
- Juli 1 Aanbesteed een belangrijke vertimmering aan het Herv. kerkgebouw te Goutum.
- „ 11 Verkoop der beide kloosterplaatsen te Oldeklooster bij Hartwerd, 1 groot 57 bunder, 2 groot 41 bunder, genaamd Bloemkamp.
- „ 12 Verschenen: Verslag over de aansluiting van Ameland aan den Frieschen wal en de opslijking van het wad door W. v. Peyma, uitgegeven door Ds. R. Posthumus en H. B. Klaasesz.
- „ 16 Het anatomisch museum van Dr. Kahn staat op de Leeuwarder kermis op de Koemarkt tegenover het huis van Sinkel.
- „ 22 Op de 7e jaarvergadering van het Friesch Selskip wordt Dr. K. J. Clement te Ottenzen bij Altma benoemd tot buitengewoon lid. D. Hansma houdt een Friesche voorlezing over: de liefde der Friezen voor hun taal is geen provincialisme.
- „ 27 Op de hardzeilpartij te Drachten behalen in de rubriek kleine booten T. S. Sietema en Dr. E. Halbertsma beiden te Grouw, prijs en premie. Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: Pastorij- en kerkvoogdij-administratie in de grietenij Aengwirden, door Jr. Mr. F. H. van Beijma thoe Kingma te Heerenveen.
- „ 29 De aardappelziekte richt weer groote schade aan in 't Bildt en Barradeel.
- Aug. 12 Aanbesteed een belangrijke vertimmering en vergrooting der school te Wijnaldum.

1850.

- Aug. 20 Herv. floreenplichtigen te Harich beraadslagen over den bouw eener pastorie aldaar. De staatkundige vereeniging Vooruitgang te Leeuwarden, die zich met de beginselen der Friesche liberalen verbonden heeft onder de zinspreuk Eendragt maakt macht, vergadert over de candidaatstelling van Tweede Kamerleden.
- „ 23 Verschenen bij D. Meindersma te Leeuwarden: Aan de Friezen, een woord van opwekking bij de a.s. verkiezingen. Verkoop van 17 aandeelen in de compagnieschap „De Oosterlandsche en Oost-stellingwerfsche vaarten en veenen”, opgericht in 1804 als een naamlooze vennootschap, verdeeld in 200 actiën of aandeelen, ten doel hebbende het graven van vaarten tot exploitatie van hoogveen. Door de tollën en grondpachten bedroeg het dividend de laatste jaren per aandeel plm. f 200.
- „ 27 De griffier en archivaris J. van Leeuwen kondigt in de Leeuwarder Courant de voltooiing aan van de uitgave der Beneficiaalboeken van Friesland, uitgegeven op last van het provinciaal bestuur.
- „ 30 Verschenen bij J. Campen te Sneek: De veeziekte door Ds. J. Knap te Heeg. Verschenen bij Wed. J. Bruining te Franeker: Doaitse mei de Noardse balke troch W. Dijkstra, oarde printinge, en: It heamiel bij Gealeboer troch deselde.
- „ 31 Aanbestedd het beplanten van den grooten weg tusschen Friesland en Groningen.
- Sept. 3 Verschenen bij J. Swarts te Leeuwarden: Trintsje Rommelpot, in nift fen Doaitse mei de Noardse-balke, nije friske sankjes fen T. G. van der Meulen, prijs 20 ct. Verschenen bij v. Druten te Sneek: Onderzoek naar het kenmerkend beginsel der Nederlandsche Doopsgezinden, door D. S. Gorter, Doopsgezind leeraar te Warns en Stavoren.
- „ 21 Het onderwijzersgezelschap Hindeloopen viert van zijn bestaan het halve eeuwfeest. Het was nu juist 25 jaar geleden, dat wijlen de schoolopziener H. W. C. A. Visser de onderwijzers uit zijn district feestelijk onthaalde, ter herinnering aan het 25-jarig bestaan der onderwijzersgezelschappen, die onder leiding in het klein te Warns begonnen, zoo overvloedig navolging vonden. Dit eerste gezelschap breidde zich vervolgens uit in den Zuid-Westhoek van Friesland en vestigde zich tot het gezelschap Hindeloopen, dat nu zijn 50 jaar bestaan viert. Onder de feestvierenden bevindt zich C. W. Schultze, gepensioneerd onderwijzer te Molkwerum honorair lid, 84 jaar oud, die sich zeer goed het begin

1850.

- herinnert van het gezelschap; verder J. Schuitemaker te Workum, N. D. Kroese te Hindeloopen, E. Woudstra te Warns, die het 25-jarig feest meevierde. Woudstra is nu feestredenaar en huldigt de nagedachtenis van den verdienstelijken schoolopziener Ds. Visser. Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: Brief aan de heeren Mr. Huguenin en Mr. Jongstra, leden der 2e kamer, over de verandering en herziening van ons belastingstelsel.
- „ 27 Te koop de klok uit den toren van Hiaure, wegende 800 halve Ned. ponden, te bevragen bij B. J. Bierschenk op de Nieuweburen te Leeuwarden. Te koop 25.000 schijven Friesche zwavelstokken. Het landhuis Jagtlust bij Heerenveen wordt bewoond door Jr. Onno Reint van Andringa de Kempenaer.
- Oct. 1 Mr. A. van Halmael biedt het Friesch Genootschap een kistje aan met wapenstempels der laatste leden van het geslacht Hermana, gevonden in den muur bemetseld bij het afbreken van Tjaarda-slot te Rinsumageest in 1834.
- „ 20 De vergroote Doopsgezinde kerk te Leeuwarden in gebruik genomen met een leerrede van Ds. M. van Geuns over Ezra 6:16. De Luthersche gemeente ontvangt voor het tijdelijk gebruik harer kerk van de Doopsgezinde een zilveren schenkkann. Inwijding van het nieuwe kerkgebouw der Herv. gemeente te Molkwerum.
- „ 22 Jr. M. de Haan Hetteema geeft in de Leeuwarder Courant een ongunstige kritiek op de uitgave der Beneficiaalboeken van Friesland en voegt daarbij een lijst verbeteringen.
- „ 29 Verschenen bij D. Meindersma: Voorlezing gehouden in een vergadering van de Friesche politieke vereeniging Vooruitgang te Leeuwarden, met een voorrede van Mr. J. v. d. Veen. Verschenen: Daniel biddende om Jeruzalem's herstel, leerrede van T. A. Uitterdijk, Chr. Afgescheiden predikant te Amersfoort, vroeger te Joure en Franeker.
- Nov. 15 Verschenen bij F. Holtkamp te Sneek: Tweede brief aan de heeren Mr. Huguenin en Mr. Jongstra, n.l. over de memoriën van den oud-minister Gogel en courant-artikelen. Verschenen bij Ippius Fockens te Franeker, het nieuwe Friesche tijdschrift: De Frysce Huwsfrjeun, onder redactie van Waling Dykstra, in tweemaandelijksche afl. van 3 vel druk, elke afl. 25 ct.
- „ 19 Mr. Beucker Andreae verdedigt in de Leeuwarder Courant op scherpe wijze de uitgave der Beneficiaalboeken tegen de kritiek van Jr. de Haan Hetteema. Deze verdediging wil licht

1850.

- geven over de eigenaardige werkmethode van laatstgenoemde. E. Epkema, rector te Middellburg, bewerker van het woordenboek op Gysbert Japiks, wordt er in betrokken wegens zijn oordeel over de Haan Hettema's uitgave van het Emsiger landrecht.
- Nov. 26 Jr. de Haan Hettema beantwoordt in de Leeuwarder Courant Andreae's kritiek en beroept zich op de briefwisseling met Epkema over het Emsiger landrecht.
- „ 29 Verschenen: De geschiedenis der lijdens en martelaren onder de Gereformeerden in Schotland door J. H. Maatjes, beroepen evangelist te Lieve Vrouwen-Parochie.
- Dec. 3 Verkoop van Sjoerda-State te Giekerk met 80 bunder greide, bouw- en boschgrond. Op een glasraam van den orgelmaker Radersma te Wieuwerd staat: Den 31 Aug. 1779 hier geweest A. F. van Schurman, canunick des Capittels van St. Marie enz.
- „ 8 De vereeniging ter bevordering van ware evangeliëkennis en Christelijk leven te Vrouwen Parochie (opgericht 1850) krijgt als evangelist een protégé van Mr. Groen v. Prinsterer, J. H. Maatjes uit Groningen, tegen wien in de Leeuwarder Courant van 15 April 1851 een scherp ingezonden stuk van liberale zijde voorkomt.
- „ 9 Verkoop van 72 zware lindeboomen op Harsta-State te Hoogebeintum. Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: De uitgave der Beneficialboeken van Friesland, verdedigd tegen de z.g.n. kritiek van Jr. M. de Haan Hettema en diens daartoe betrekkelijk adres aan de Staten van dit gewest, door J. van Leeuwen.
- „ 23 Verkoop van het buitengoed Lindenoord en de overplaats de Wildbaan met bosschen, tuinen enz. te Wolvega.
- „ 24 Jr. de Haan Hettema komt in de Leeuwarder Courant nog eens terug op de „slordige” uitgaven der Beneficialboeken en beklaagt zich, dat de bewerker zijn manuscript niet heeft geraadpleegd.
- „ 27 Aanbesteed het maken van een nieuw gewelf met „schudding” in de kerk te Gaast.
- „ 31 Het bestuur der Maatschappij ter bevordering van de schilder- en teekenkunst in Friesland te Leeuwarden, voorz. J. v. Leeuwen, secr. Mr. W. Albarda, doet een oproep om als lid toe te treden.

16

1851.

- Jan. 1 De vergroote Doopsgezinde kerk te Holwerd wordt weer in gebruik genomen met een predikatie van Ds. Plantinus over Matth. XI: 28a, 29b.
- „ 13 Verschenen: Open brief aan den hr. J. van Leeuwen bij gelegenheid van zijn stukje: De uitgave der Beneficiaalboeken van Friesland.
- „ 14 Aanbesteed het vertimmeren van de onderwijzerswoning en het bouwen van een nieuwe school te Burum.
- „ 17 Verschenen bij J. K. Zeehuizen te Leeuwarden: Dichtregelen ter gelegenheid van de inwijding der Herv. kerk te Bergumerheide door B. van den Berg te Blessum.
- „ 19 Inwijding van de kerk te Bergumerheide.
- „ 24 Provisioneele verkoop van Ringia-State te Blessum met tuinen, singels, 3 boereplaatsen enz. nagelaten door Joh. v. d. Veen, kantonrechter te Wolvega. Aanbesteed het afbreken en weder opbouwen van 14 woningen voor kerkvoorgdij en diaconie te Hallum.
- „ 25 Aanbesteed het uitnemen van de klok uit het klokhuis en het weer plaatsen daarvan in den koepel op de kerk te Witmarsum.
- „ 31 Verschenen: bij J. Swarts te Leeuwarden: Een zestal evangelieliederen door Ds. U. W. Thoden van Velzen te Bergumerheide.
- Febr. 1 Overleden te Leeuwarden Ds. Benjamin Nieuwold, gehuwd met M. J. Lulofs.
- „ 13 De matten-weefschool te Surhuisterveen is in volle werking. Verkoop van een „plaisierbosch” met wandelwegen, moestuin, vijver, boomgaarden, wei- en bouwlanden, groot 27 bunder te Koudum.
- „ 14 Verschenen bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: Een woord aan de Ned. Herv. gemeente te Leeuwarden, bij het overlijden van Ds. Nieuwold.
- Maart 1 Jelle Jelles Crolis, scheepsbouwmeester te IJlst, schrijver van enkele geschriften, omgeslagen met een zeilboot op het Heeger meer, oud ruim 58 jaar, in gezelschap van zijn zoon Walle Jelles Croles, oud 23 jaar.
- „ 10 Jhr. de Haan Hetteema te Leeuwarden geeft aan de provincie Groningen ten geschenke een handschrift, bevattende de levens der 28 eerste abten van het klooster Aduard.
- „ 11 Verkoop der bibliotheek van Mr. A. van Halmaël te Leeuwarden.

1851.

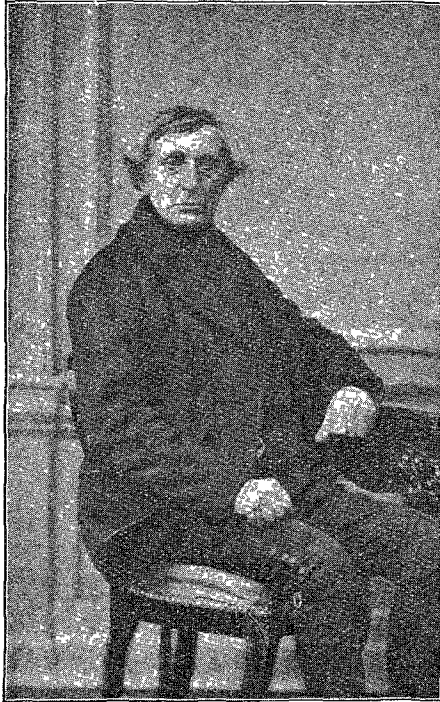
- Maart 13 Verkoop van het buitengoed Spreeuwenstein, bewoond door Mr. T. Mulier als mede-eigenaar, aan de Sneeker vaart bij Bolsward.
- „ 18 Verschenen: Eenvoudig verhaal betreffende den overgang uit de R. Kath. kerk tot de Herv. kerk van Charles Louis Steilaars, fuselier bij het 2e bataillon van het 3e regiment infanterie te Leeuwarden door hem zelven beschreven.
- „ 19 Mr. Beucker Andreae stelt op een kunstavond van de Maatschappij ter bevordering der schilderkunst in Friesland de verdiensten in het licht van Hans Vredeman de Vries en van Mevr. van der Haer, geb. Divier de Boncour, van welke laatste 2 schilderstukken in de zaal aanwezig waren.
- „ 31 Overleden P. J. Raadersma, orgelmaker te Wieuwerd, oud 47 jaar en 6 maanden.
- April 1 Verschenen bij Eekma te Leeuwarden het nieuwe liberale weekblad „de Fries”. Verschenen bij T. G. v. d. Meulen te Bergum: Hulde aan God en Jezus bij de laatste toespraak aan de gemeente Bergum door Ds. Horatius Nieuwbuur Ferf op 31 Dec. 1847. Verschenen bij v. Druten te Sneek: De Labadie en de Labadisten door Ds. H. v. Berkum.
- „ 4 Verschenen bij J. F. Jongs te Franeker: Mijne laatste Evangeliearbeid, 's Woensdagsavonds te Lieve Vrouwen Parochie. En: Een verhandeling over Joh. IV : 37 door H. A. de Vos, Geref. leeraar Nijkerk bij Marrum.
- „ 6 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe kerk te Haulerwijk.
- „ 10 De heeren van Roijen en van Diggelen, leden der commissie tot onderzoek van het ontwerp der indijking der Lauwerzee, vertrekken naar Zoutkamp om met den heer Mellema, lid der zelfde commissie uit Friesland een onderzoek ter plaatse in te stellen.
- „ 15 L. J. Elzinga, zwager van H. A. van Bergen, die 30 Maart overleed, beveelt zijn klokgieterij te Midwolda in de Leeuw. Cour. aan.
- „ 17 Boelgoed op Heidsma State onder Lutkewierum.
- „ 24 Boelgoed op den huize Nijenburgh bij Kollum.
- „ 29 In de Leeuwarder Courant wordt door een Hervormde aangedrongen op de vereeniging der twee Doopsgezinde gemeenten te Oldeboorn, n.l. van het Oude en van het Nieuwe Huis, ontstaan omstreeks 1737. De poging tot ver-

1851.

- eeniging in 1836 stuitte af. De kans daartoe is nu groot, daar Ds. K. Hayma, aldaar werkzaam sedert 1818, binnenkort zijn ambt neerlegt.
- Mei 7 Aanbesteed het bouwen van een kerk voor de Chr. Afgescheiden gemeente te Sneek.
- „ 9 Ondertrouwd Ringenera van Knijff op Canter-State te Driesum en Dr. Hajo Diephuis Med. Dr. te Augustinusga.
- „ 12 Militairen naar Koudum gezonden ter handhaving van de rust wegens oproerige bewegingen onder de veengravers aldaar.
- „ 14 Johannes Simons, sedert 7 Maart 1826 aartspriester te Sneek ontvangt een zwaar gouden crucifix ten geschenke, terwijl de kerk een nieuwe tabernakel ontvangt uit de werkplaats der gebr. Molenaar en van den beeldhouwer T. Giliam.
- „ 27 Verschenen bij v. Druten en Bleeker te Sneek: Prospectus van Aardrijks- en Geschiedkundige beschrijving van Friesland door A. J. van der Aa e.a.
- Juni 1 Het grietienijbestuur van Haskerland vraagt provinciale subsidie voor den aanleg van een zandweg van Joure naar en door Snikzwaag, in verbinding met een gelijken weg door en over Akmarijp naar Terkaple.
- „ 10 De heer Biesma te Sneek, hoewel zonder academische graad verkrijgt vrijheid tot uitoefening van geneeskundige praktijk bij lijdens aan de grauwe staar, waarvan hij velen heeft genezen door het oog met zeker vocht te bestrijken.
- „ 12 Aanbesteed het afbreken der oude en het weder opbouwen eener nieuwe Herv. kerk te Birdaard. Verschenen te Leeuwarden: Fred. Bastiat, De Wet, uit het Fransch.
- „ 13 Verschenen bij M. Smidt te Leeuwarden: Een woord aan het waarheidlievend publiek betrekkelijk het boekhouderschap der brandwaarborgmaatschappij, kanton Hallum, door J. P. Zeldenthuis en J. de Groot.
- „ 17 Rauwerd en Roordahuizum vieren feest ter gedachtenis van de 50-jarige staatszorg voor het onderwijs in Nederland. In de kerk van beide dorpen wordt een rede uitgesproken, die wordt afgewisseld met gezang van de kinderen en een zanggezelschap. Daarna wordt de jeugd getraceerd.
- „ 17-25 De prins van Oranje vergezeld van zijn gouverneur Jr. de Casembroot bezoekt Friesland. Te Dokkum wordt hem o.a. getoond een steenen tafel geschilderd met als in fresco inge-

1851.

legd bloemwerk, met natuurlijke kleuren kunstig gemaakt in 1697 door Hendrik Busch uit Leeuwarden, die met die kunst is heengegaan. In een met 4 paarden bespannen reis-

Friesch landbouwer te Hallum
geb 6 Oct. 1788, overl. 24 Dec. 1874.

koets reed men naar Holwerd. Vandaar naar Franeker, Bolsward en Workum. Te Workum bezocht men o a den hr. A. W. Schoonhoven, vurig Oranjeviend en Réveilman, en vermaakte de prins zich met visschen in een paling-schuit van den heer Visser. Te Leeuwarden voeren tooneel-isten der Amsterdamsche Schouwburg op het blijspel

1851.

„de Huichelaar”, gevolgd door „Zoe” of de geleende minnaar. Te Beetgum bezichtigt de prins de rijke bloemverzameling op het buiten van baron Schwartzenberg, te Sneek het planetarium van C. J. van der Meulen.

- Juli 29 Verkoop der zathe Ludingekerk onder Midlum, groot 38 bunder, waaronder ruim 8 bunder terplanden, zeer geschikt voor afgraving, onmiddellijk bij de Harlingervaart. Stemgerechtigden in verschillende Friesche gemeenten roepen hun medekiezers op tot candidaatstelling van leden van den gemeenteraad. 't Blijkt, dat nog geen vaste kiesverenigingen op de meeste plaatsen bestaan.
- „ 30 Hallum doet een poging bij de Staten van Friesland om als een afzonderlijke gemeente erkend te worden.
- Aug. 1 Verschenen: It aade Friesche terp of Kronyk der Vrije Friesen met bijvoegsels en aanteekeningen van J. van Leeuwen.
- „ 3 Een nieuw orgel, vervaardigd door L. v. Dam te Leeuwarden, in de kerk te Tjerkwerd ingewijd.
- „ 5 J. Campen te Sneek verbindt aan zijn boekhandel een boekdrukkerij.
- „ 8 Verschenen: Eenige hoofdstukken van de Belijdenis der Herv. kerk, afl. I, door Ds. J. W. Felix te Longerhouw.
- „ 16 IJpeus Rodenhuis, Gilles Valckenier en J. S. Hannema te Harlingen krijgen concessie voor een stoombootdienst tuschen Harlingen en Amsterdam, via Enkhuizen.
- „ 20 De zeilvereeniging te Sneek houdt haar eersten wedstrijd.
- „ 22 Aanbesteed het leveren van noodmaterialen ter voorziening van den stroomleidenden dam door de geul de Balg bij Ameland.
- „ 23 Overleden de eenige dochter, Anna, van Dr. Eeltje Halbertsma te Grouw.
- „ 25 Vergadering van stemgerechtigden tot de verkiezing van gemeenteraadsliden in Hemelumer Oldephaert en Noordwolde, te Galemadammen „en zulks in het belang van de eenheid en vrijheid der stemming.”
- „ 26 Aanbesteed het bouwen van een school in Haule.
- „ 29 De eerste kiesverenigingen van Friesland in het Bildt en te Leeuwarden publiceeren hare kandidaten in de Leeuwarder Courant.

1851.

- Aug. 30 Aan C. Harmens, D. Fontein en mr. J. H. Boelens als commissarissen der Friesche stoombootrederij te Harlingen is concessie verleend tot het aanleggen van een tweede stoomboot tusschen Harlingen en Amsterdam.
- Sept. 1 Tietjerksteradeel heeft een kiesvereniging te Bergumerdam, Wonseradeel te Arum, elders heeft men een kiezersvergadering onder leiding van een bureau. Leeuwarden heeft drie kiesverenigingen, n.l. I de staatkundige vereniging „Vooruitgang”, president J. v. d. Veen, II een vereniging die vergadert bij v. d. Wielen, secretaris A. J. Romein; III de vereniging „Verdraagzaamheid”.
- „ 4 Het beroep goedgekeurd van Ds. J. W. Felix te Longehouw naar Opheusden.
- „ 5 J. Swarts te Leeuwarden geeft uit: „De Christelijke Bode”, verschijnend om de 14 dagen bij afleveringen van 1 vel, à 5 ct. Verschenen bij E. Ippius Fockens te Franeker: Het Lam Gods dat de zonde der wereld wegneemt, dichtstuk van R. v. Hettinga Dzn.
- „ 12 In den Frieschen boekhandel verkrijgbaar: „Voor nieuwe raadslieden”, uitgegeven bij Tjeenk Willink te Zwolle.
- „ 19 Jac. van Loon te Huins, S. R. Kamstra te Oosterlittens, B. J. Kalma te Jellum en A. Terwisga van Scheltinga te Oosterwierum protesteeren in een ingezonden stuk in de Leeuwarder Courant tegen de handelwijze van J. H. J. van Wageningen te Jellum, secretaris van Baarderadeel, die een candidatenlijst met een geheime missive, opgesteld in overleg met den burgemeester zou hebben rondgezonden met het oog op de gemeenteraadsverkiezing. Dit achten zij machtsmisbruik in een officieele positie. Verschenen bij J. Swarts te Leeuwarden: De duivel is los, door Robert à f0.20.
- „ 22 Vanwege de Landbouwcommissie in Groningen wordt een gouden medaille toegekend aan Jr. O. R. van Andringa de Kempnaer te Heerenveen voor het inzenden van een Engelsche ijzeren hooischudder en hooihark. Op de veenen onder Appelscha en Fochtelloo, die niet geschikt zijn om er turf uit te graven, heeft de boekweitooft f13000 opgebracht. De eigenaars verhuren dezen grond bij gedeelten, dien de pachters bewerken, afbranden, bezaaien met boekweit, terwijl zij $\frac{1}{4}$ van het verbouwde als pacht aan den eigenaar afstaan.
- „ 23 J. H. J. v. Wageningen verdedigt zich op den aanval van v. Loon c.s., verklarende dat hij het niet in kwaliteit heeft gedaan en slechts tot aanwijzing van personen.

1851.

- Sept. 29 Nadat Mr. Boelens als burgemeester van Leeuwarden is afgetreden, wordt hij opgevolgd door Mr. J. H. Beucker Andraea, lid van den Raad. Het muziekgezelschap „Frascatie” brengt beiden 2 October een serenade.
- .. 30 't Muziekgezelschap „Frascati” publiceert, dat het evenals vroeger 10 soirées musicales zal geven in de zaal van der Wielen.
- Oct. 1 Verschenen bij Ippius Fockens te Franeker: Friesland en het Friesche volk in hun ontwikkeling geschetst, een leesboek voor het volk en de scholen, door B. van Bruggen onderwijzer te Franeker.
- .. 3 De nieuwe burgemeester van Leeuwarden, Mr. Beucker Andraea, opent de gemeenteraadszitting met een aanspraak, waarin hij o.a. zegt: „Het geheele gemeentewezen is gewijzigd. Het grond- en hoofdbeginsel, dat overal in de nieuwe wet doorstraalt, bestaat hierin, dat de burgers meerdere invloed op het bestuur hunner huishoudelijke belangen en aangelegenheden bekomen en dat in alles zooveel mogelijk openbaarheid heersche. Er is thans voor ieder gemeentebestuur een nieuwe werkring geopend.”
- .. 7 De provinciale commissie van onderwijs in Friesland houdt haar herfstvergadering te Leeuwarden; den volgenden dag is er gelegenheid tot aangifte voor de examens op het gouvernementshuis.
- .. 9 T. R. Dijkstra houdt in de vergadering van het Friesch Genootschap een lezing over de Friesche sage der gebroeder Friso, Saxo en Bruno en tracht aan te toonen, dat deze namen overeenkomen met die der oud Noorsche en Germaansche goden Freyer, Thor en Odin.
- .. 10 Verschenen bij J. Campen te Sneek: De handelingen der partijen te Sneek ter gelegenheid der verkiezingen voor gemeenteraadsleden. In de Tweede Kamer wordt behandeld een verzoekschrift van F. IJ. Tichelaar en 27 andere ingezetenen te Makkum, om bij de a.s. behandeling der patentwet afdoende maatregelen te verkrijgen tot wering van drankmisbruik.
- .. 10 Dr. E. M. Beima, conservator aan het museum te Leiden, gaat met Jr. v. Heemstra een reis ondernemen naar Aegypte en Palestina.
- .. 20 Groot vocaal- en instrumentaal concert door de zangvereniging „Frisia” te Leeuwarden. Verschenen bij van Druuten te Sneek: Minne Jorrits Reis nei it Kollumer oproer, troch Dr. E. Halbertsma.

1851.

- Oct. 29 Schaakwedstrijd van het schaakgenootschap Philidor te Leeuwarden.
- „ 30 Dr. C. M. Francken benoemd tot rector van het gymnasium te Leeuwarden.
- Nov. 1 Een rijksbrievenbesteller onderhoudt een dagelijksch briefverkeer van Leeuwarden met Weidum, Jorwerd, Baard, Oosterlittens, terwijl de brieven der omliggende dorpen te Weidum en Oosterlittens aan een besteller worden afgegeven, tegen betaling van $2\frac{1}{2}$ cent voor ieder half uur afstand.
- „ 2 De Herv. gemeente te Woudsend ontvangt van twee gemeenteleden ten geschenke een fraaie zilveren schenkkkan, een dito beker, een damasten tafelkleed, 3 servetten en een nieuwe tafel, alles voor het H. Avondmaal.
- „ 11 Floreenplichtigen vergaderen tot verkoop van een der klokken te Langedijke en tot vernieuwing van het klokhuis.
- „ 17 Voor 5 jaar verhuurd de zathe Metzema-State te Oldeboorn, groot ruim 41 bunder.
- „ 21 Uigegeven bij Meindersma te Leeuwarden: Friske sang, sangstikjes for thrye stimmen, f 0.07½.
- „ 28 Inwijding der stoomloefabriek van E. ten Oever te Dokkum.
- Dec. 1 Commissie van Landbouw, ingesteld bij Kon. besluit d.d. 28 Aug. 1851, wordt geïnstalleerd door den Commissaris des Konings.
- „ 5 Verschenen bij M. de Vries te Leeuwarden: no. 1 van Protestantsche Stemmen.
- „ 30 In de schouwburg te Leeuwarden, onder directie v. Rosenveldt, wordt opgevoerd: De lasteraars; daarna: De belachelijke zelfmoord, aanvang 6 uur.

1852.

- Jan. 9 Aanbesteding van een nieuwe school te Schiermonnikoog.
- „ 13 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden een bundeltje gedichten van Ds. A. de Jong te Dantumawoude, ten bate van een op te richten school te Broek onder Akkerwoude.
- „ 22 Kunstbeschouwing vanwege de Maatschappij voor schilderen teekenkunst in Friesland, door Jappé, inspecteur van het kadaster te Groningen.
- Febr. 6 Verschenen bij T. G. v. d. Meulen te Bergum: Great bal. Mient mei syn maten in joun nei staed. Hooghaarlemmer-

1852.

- dijksch en Frieskeboersch. Verschenen bij D. Meindersma te Leeuwarden: Folksangen fen Yeb Feenstra. Ook: Dr. K. Gützlaff herdacht, door Ds. Voorhoeve te Harlingen.
- Febr. 10 Concert te Kollum door de liedertafel Euphonia uit Dokkum.
- „ 12 Overleden te Bolsward M. Martens, rustend doopsgezind leeraar der gemeente te Holwerd, en schoolopziener van het 3e district.
- „ 19 Examenconcert der leerlingen van H. Smeding te Leeuwarden.
- „ Verschenen: Afscheidsrede van Ds. J. W. Felix te Londerghouw.
- „ 28 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school te Dokkum. Terpaarde verkocht te Bozum.
- Maart 2 Verschenen bij v. Meursinge te Leeuwarden het 1e no. van het Friesch Weekblad.
- „ 7 Overleden Francyntje de Boer, dichteres, ten huize van C. Tuymelaar te Heerenveen.
- „ 12 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school te Grouw.
- „ 16 Floreenplichtigen confereeren over de scheiding van Hijlaard en Lyons en over het bouwen van een pastorie te Huins.
- „ 21 Aanbesteed het afbreken der oude en het bouwen van een nieuwe Afscheiden kerk te Franeker.
- „ 30 Bij de oprichting van een afdeeling der Maatschappij tot Nut der Israëlieten in Nederland, houden Dr. A. Frijda en J. Duparc Jr. een rede.
- April 12 M. Pruijm, kostschoolhouder te Dokkum, wordt schoolopziener van het 3e district.
- „ 16 Verschenen bij J. Riesberg te Harlingen: De koning komt, een woord voor de Noordel. provinciën, door J. D. Siegmund Jr. aldaar.
- „ 19-22 Koning Willem III bezoekt Harlingen, Leeuwarden, Beetgum en Bergumerheide.
- „ 21 Verschenen bij Wed. v. d. Bosch te Leeuwarden: De kening to Ljouwert, dichtrygels fen W. de Jong Jacobs, 10 ct.
- „ 26 Aanbesteed het afbreken van de oude en het bouwen van een nieuwe kerk voor de Vereenigde Christel. gemeente te Dokkum.

1852.

- April 27 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden : Het Godsbestuur zichtbaar in het 50-jarig bestaan van het verbeterd onderwijs in de lagere scholen van ons vaderland, feestrede door H. Nieubuur Ferf, schoolopziener van het 4e district. Verschenen bij Schierbeek te Leeuwarden : Feestmarsch uitgevoerd door Euphonia-Crescendo te Leeuwarden bij het Koninklijk bezoek, door S. Samehtini getoonzet voor piano-forte.
- „ 27-30 Willem III bezoekt Dokkum, Heerenveen, Irnsum, Sneek, Bolsward en logeert op Epema-State te IJsbrechtum.
- „ 28 Boelgoed op Walta-State te Tjerkwerd bij Wed. Douwe T. Bruinsma.
- Mei 4 Verschenen bij Ippius Fockens te Franeker : Jaarboekje voor onderwijzers voor 1852 onder redactie van J. H. Behrns, secretaris van de prov. commissie voor onderwijs. En : Krelis Rechtuut zijn rais nei Ljuwt, in Bildtsche tongval, 15 ct.
- „ 13 Oproep aan de „Waarheidsvrienden in Friesland” tot de provinciale vergadering in het evangelisatiegebouw te Vrouwen Parochie, voorz. J. H. Maatjes.
- „ 21 Verschenen bij E. Hosbach te Leeuwarden : Open brief aan W. van Peyma in N.-Amerika door R. Posthumus over W. Dongeradeels contributie etc.
- Juni 1 De kiesvereniging „Nederland en Oranje” in het district Leeuwarden, president Solco Tromp te Harlingen, H. v. Reenen te Bolsward, secr., beveelt Mr. Groen van Prinsterer als candidaat voor de Tweede Kamer aan. De liberale kiesvereniging te Sneek heet : Grondwet en Orde ; die te Wijnbriteradeel : Vrijheid en Regt.
- „ 4 Prins Hendrik bezoekt Leeuwarden en overhandigt aan J. J. Salverda, majoor der schutterij een vaandel namens den Koning.
- „ 6 In een publieke vergadering te Leeuwarden wordt besloten een nieuwe beurs te stichten op den Wirdumerdijk, ter plaatse waar de hr. Simon woont.
- „ 7 Verkoop der buitenplaats Jagtlust te Kuikhorne bij Bergum, bewoond door P. H. Feenstra, Med. Dr.
- „ 8 Ned. Mettray te Gorsel, opgericht door de onvermoeide pogingen van W. H. Suringar te Leeuwarden, herbergt 38 knapen ; kort geleden werd het bezocht door den heer Mets, opzichter van Fransch Mettray. Mr. Groen van Prinsterer verkrijgt in het kiesdistrict Dokkum 29 stemmen.

1852.

- Juni 10 Op de tentoonstelling van het landbouwcongres te Leeuwarden worden o.a. prijzen toegekend aan M. Geertsma te Dronrijp voor een verbeterde zodeploeg met lichter, mol-schop, polderhaak, tuinhark met 2 messen op de uiteinden, vlasroepel enz., aan W. O. Zaagmans en J. L. Radsma te St. Anna Parochie voor een verbeterde Friesche eg; aan B. W. Wassenaar te L. Vrouwen Parochie voor een verbeterde hakselmachine; aan A. J. Brouwer te Sexbierum voor een verbeterde landrol; aan K. H. Fokkema te Herbajum voor een rijenploeg; aan E. P. Rijpma te Nijawier voor een rioolploeg; aan T. R. Dijkstra te Nijkerk voor een zaai-machine voor de rijenteelt; aan E. J. Riddersma en H. Heemstra te Munnekezijlen voor een schoffelploeg.
- „ 19 De nieuwe havenkom te Harlingen weder voor de scheepvaart opengesteld.
- „ 23 Mozart's Don Juan in de schouwburg te Leeuwarden opgevoerd.
- „ 25 De algemeene vergadering der Friesche onderwijzersvereeniging te Leeuwarden is bezocht door 130 leden. Jr. M. P. B. J. Vegelin van Claerbergen te Joure vereert een doopvont met zilveren deksels aan de Herv. gemeente te Joure.
- „ 28 Oppericht een vereeniging van goud- en zilversmeden in Friesland.
- Juli 1 A. Meeter houdt in de 9e jaarvergadering van het Frysk Selskip een voorlezing over de Friesche taal.
- „ 5 Het stoomschip Flevo bestemd voor de vaart tusschen Harlingen en Amsterdam wordt te water gelaten.
- „ 6 Verschenen bij J. Campen te Sneek: Longziekte en veepest, in verband met inenting en afzondering, adres ingediend aan de Prov. Staten van Friesland door IJpe Bouwes Ringnalda, veehouder te Deersum. Verschenen: Eene vergadering van vrienden der zendingzaak te Dokkum door Ds. H. van Berkum te Stiens.
- „ 15 Verschenen bij Munnik te Joure: Litse Rimkes foar bern, oersetting fen: De gedichtjes van van Alphen in het Friesch door H. G. v. d. Veen.
- „ 17 Op de tentoonstelling te Arnhem is ingezonden een tellurium vervaardigd door A. J. Bokma te Workum.
- „ 23 Verschenen: Jaarverslag van den stand van het provinciaal fonds tot wering der besmettelijke longziekte onder het rundvee in Friesland.

1852.

- Aug 14 Provisioneele verkoop van Unia State te Oenkerk bewoond door wijlen douairiere R v Burmania, geb baronesse thoe Schwaizenberg

Hindelooper costuum in 1846

- , 25 De 14 staties van het Christushjden, geschilderd door den Leeuwarder kunstschilder Otto de Boer worden opgehangen in de R Kath kerk te Heerenveen onder het celebreeen eener muzikale mis, terwijl de predikatie wordt gehouden door kapelaan Terwisga van Scheltinga te Sneek

1852.

- Aug. 29 Orgelinwijding in de Herv. kerk te Holwerd.
- Sept. 3 Stoomvaart Amsterdam—Enkhuizen—Harlingen: van A. 's morgens 7 uur (Zondag, Woensdag, Vrijdag); 's morgens 8 uur van Harlingen (Maandag, Donderdag, Zaterdag).
- „ 9 In het nieuwe stadsweeshuis te Leeuwarden wordt het herinneringsfeest gevierd aan M. A. Baljée, die een eeuw geleden geboren was op het Hoekster Achterom, in het weeshuis kwam, opklom tot Raad van W.-Indië en het Weeshuis universeel erfgenaam maakte van zijn vermogen.
- „ 24 Verschenen bij Ippius Fockens te Franeker: Learsum tiidfordrieu for de bern, fen W. Dijkstra, f 0.10.
- Oct. 1 De provinciale bibliotheek in het Paleis van justitie te Leeuwarden voor het publiek opengesteld.
- „ 8 Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: De laatste bewoners van Lycklama-Satte, roman door Frisius. En: A. F. Jongstra, De heffing der slikgelden verdedigd.
- „ 10 Een breischool voor behoeftige meisjes opgericht te Hindeloopen.
- „ 12 Verschenen bij v. Druten te Sneek: Ien Winterjounsgearkomste by Jolleboer, troch Eman.
- „ 22 Verschenen bij Holtkamp te Sneek: Da geunst fen Eolis by it hirdsilen, uetspritsen nei de uetdieling fen da prizen, 10 ct.
- „ 27 Aanbesteed het afbreken van het oude en het bouwen van een nieuwe Herv. pastorie te Westerschelling.
- „ 29 J. J. van Dieken te St. Jacobi krijgt vergunning om een korenmolen te bouwen onder Tzummarum.
- Nov. 1 Verschenen bij E. Ippius Fockens: Franeker Nieuws- en Advertentieblad voor de prov. Friesland.
- „ 5 Verschenen bij J. Campen te Sneek: Intreerede van Dr. G. J. Vinke aldaar en bij Suringar te Leeuwarden: Over de deelen der rede en de rede-ontleding of logische analyse der taal, tot grondslag voor Wetenschappelijke taalstudie, door T. Roorda.
- „ 20 Tamme te Dokkum vraagt concessie tot het in de vaart brengen van een stoomboot tusschen Dokkum en Leeuwarden.
- „ 24 Inwijding van een nieuwe kerk en school op de Surhuis-terveensterheide. Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: De geest des tijds en het lager onderwijs door R. de Vries, onderwijzer te Bovenknijpe.

1852.

- Dec. 1 Verschenen bij v. Druten te Sneek: De Nieuwe Boekzaal, tijdschrift ter bevordering van Christel. en kerkelijk leven, medewerkers Ds. Gorter te Warns, v. Berkum te Stiens, Reddingius te Franeker, v. d. Zwaag te Dronrijp, Brouwer te Oudkerk.
- „ 6 Aanbesteed het bouwen van een nieuw diaconiehuis te Menaldum.
- „ 8 Uitgevoerd in de zaal de Nederlanden bij de Koe te Leeuwarden: Het graf van den soldaat, woorden van Mr. Simon v. d. Aa, muziek van S. Samehtini.
- „ 10 Baron Sixma van Heemstra te Veenklooster richt voor werkverschaffing een mattenweverij en een klompenfabriek op.
- „ 19 Inwijding der nieuwe kerk van de Vereenigde Christel. gemeente te Dokkum.
- „ 25 Een zanggezelschap onder leiding van de onderwijzers Knoop te Nijwier en Heslinga te Metslawier zingt bij de Kerkgodsdienstoefening in de Herv. kerk te Metslawier.
- „ 28 Verschenen bij E. Hosbach te Leeuwarden: Het beginsel der Groninger school in strijd met de wereld, of welke zijn de beginselen der Groninger school?
- „ 30 W. Eekhoff draagt in de vergadering van het Friesch Genootschap eenige gissingen voor omtrent Abelus à Bootsma, van wien twee albums ter bezichtiging worden aangeboden. Verschenen: Leerrede ter bevestiging van Dr. W. B. J. van Eijk als predikant te Hindeloopen door Ds. A. J. H. Reys te Molkwerum.

1853.

- Jan. 1 Op vele plaatsen in Friesland begint men, om een einde te maken aan het nieuwjaarsloopen, met een uitdeeling van brood, spek, erwten, enz.
- „ 12 L. v. Dam te Leeuwarden levert een nieuw orgel in de Herv. kerk te Grouw.
- „ 19 Aanbesteed het afbreken van den toren te Winsum en het bouwen van een nieuwen met spits.
- „ 20 Aanbesteding van het bouwen eener school te Akkrum.
- „ 24 Verkoop van Mariengaardermolen onder Hijum.
- „ 28 Terpaarde te koop aan de vaart te Weidum.
- Febr. 12 Aanbesteed het aanleggen van een grintweg Warga—Goutumerpypke.

1853.

- Febr. 28 Het stoomschip City of Norwich vertrekt van Harlingen via Nieuwe Diep en Liverpool naar Minnesota met 74 landverhuizers, waarbij 40 onder leiding van Bonnema te Kimsward.
- Maart 6 Verschenen bij v. Druten te Sneek: Eenige gedichten van Gysbert Japiks met aantekeningen door P. Leendertz Wzn., en: Zonde en Geloof, ontmoetingen en verhalen uit mijn evangeliebediening door Ds. J. P. v. Berkum te Wolsum.
- „ 19 Overleden Dr. J. H. A. Weytingh, rector der Latijnsche school te Harlingen.
- „ 22 Verschenen bij F. Folkers te Groningen: Handboek voor Bijbelsche en Kerkel. geschiedenis door Ds. W. C. v. d. Zwaag te Dronrijp; Schets der Kerkel. geschiedenis, van denzelfden.
- April 14 Het adres aan den koning tegen het herstel der bisschoppelijke hierarchie wordt te Leeuwarden door 1000 personen geteekend.
- „ 15 De raad van Leeuwarden debiteert over de stichting van beursgebouw. Verschenen bij D. Meindersma te Leeuwarden: Ontwikkeling van het programma der staatkundige vereeniging Vooruitgang te Leeuwarden.
- „ 20 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: De bekommerde Protestant in zijne vrees voor de Roomsche bisschoppen gerustgesteld, door X, en bij Ippius Fockens te Franeker: Gysbert Japiks' Fryske Rymlerije yn de spelling fen J. H. Halbertsma oerbrecht fen Waling Dijkstra.
- „ 28 Verschenen bij J. Swarts te Leeuwarden: Wat wacht ons van Rome? Wat hebben wij tegen Rome te doen? Bij Ippius Fockens te Franeker: Twee leerredenen naar aanleiding van de pauselijke allocutie op 7 Maart 1853 door M. A. Jentink; en Opwekkingsrede om als protestant werkzaam en werkzaam te zijn door P. de Grient Dreux; bij R. Schierbeek te Groningen: De eisch der tijden aan den Protestant, leesrede van Ds. P. Boeles Jr. te Pingjum; bij wed. J. v. d. Veer te Leeuwarden: Oranje en Vaderland, dichtstukje bij de gebeurtenissen onzer dagen, zijnde een weergalm van het oude en echte Wilhelmus door Philemon, en bij E. Hoshbach te Leeuwarden: De Roomsche kerk in hare uitwerking op den staat, eene tegenstelling van kerk en staat.
- Mei 6 Aanbesteed de bouw eener Afscheiden kerk te Heerenveen.

1853.

- Mei 13 Verschenen: Open brief aan de vereeniging Concordia te Sneek die in haar program heeft opgenomen, dat zij tot volksvertegenwoordigers mannen wil kiezen, 1o die gelijkelijk zullen beschermen de regten der kroon en die van het volk, 2o die zullen waken voor de Protestantsche beginselen, zonder eenige krenking van andersdenkenden en zonder dat eenige godsdienstige gezindte zich een meerderheid aannatige boven en ten koste van anderen.
- „ 19 A. H. van Bergen te Midwolda levert aan de nieuwe kerk te Surhuisterveensterheide een klok.
- Juni 1 Aanbesteed het afbreken der Westerwaterpoort met de zijvleugels te Franeker en het maken van een vaste brug aldaar. De brandaris te W. Schelling krijgt tijdelijk een hulpdraailicht van den 4de rang, wegens reparatie van het draailicht 2e rang.
- „ 3 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: Welke houding hebben de protestanten in Nederland aan te nemen bij de wederinvoering. der Roomsche hierarchie door Ds. H. Schutte te Leeuwarden.
- „ 6 Pastoor N. J. Rooswinkel te Irnsum viert zijn gouden ambtsjubileum; pastoor R. de Faber te Dronrijp spreekt een feestrede uit. Terpaarde te koop aan de Ried te Wijnaldum. Verschenen: Twa dagen hear of in frolike reis nei Drinthe troch T. G. v. d. Meulen.
- „ 26 De commissie voor de indijking en droogmaking der Lauwerszee, brengt een uitvoerig rapport uit.
- Juli 1 Verschenen bij Telenga te Franeker: Leerrede over Ps. 9:10 door Ds. F. J. Hesse te Tzummarum, met eenige dichtregelen van M. Koldijk Gzn. ondermeester aldaar.
- „ 15 Verschenen een bundel gedichten van wijlen Ds. M. Martens te Holwerd. En G. D. J. Schotel, Anna Maria v. Schurman.
- „ 25 P. H. Buisman herdenkt 50-jarigen schooldienst te Langweer.
- „ 30 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe pastorie voor de Vlaamsch-Doopsgez. gemeente op Ameland.
- Aug. 17 Resolutie van Gedeput. Staten omtrent de heffing eener belasting op tooneelvoorstellingen te Leeuwarden.
- „ 19 Verschenen bij S. Houtsma te Harlingen: Lotgevallen van O. H. Bonnema en zijn togtgenooten op reis uit Friesland naar de Vereenigde Staten van N.Amerika door zijn boekhouder B. B. Haagsma, ondermeester te Arum.

1853.

- Aug. 30 Aanbesteed het vernieuwen van de torens op het sluishuis te Hindeloopen.
- Sept. 7 Verschenen bij Eekhoff te Leeuwarden: Bijdrage tot de geschiedenis van het dijkregt in Friesland enz., door J. Minnema Buma.
- „ 9 Verschenen bij A. van Steenderen te Harlingen: Over onderwijs en opvoeding in het algemeen en het onderwijs te Harlingen-Veritas-Harlingen in rijm.
- „ 20 De zeilvereeniging te Sneek besluit een jongen uit de arbeidende klasse te doen opleiden aan de zeevaartschool te Harlingen.
- Oct. 4 Verschenen bij v. Druten te Sneek: Antoinette Bourignon door H. v. Berkum.
- „ 6 Mr. J. Dirks houdt in de 76e vergadering van het Friesch Genootschap een lezing over Severinus Feyto uit Harlingen, Leuvensch student, hopman van een studentenvandel bij de verdediging van Leuven, tegen een aanval van Maarten van Rossum in 1542 en om zijn heldenmoed door Karel V in den adelstand verheven. W. J. Fontein geeft een manuscript van wijlen F. D. Fontein over de Saksische regeering in Friesland aan het Genootschap ten geschenke.
- „ 13 De Herv. gemeente te Oldeboorn viert het 1e eeuwfeest van de stichting harer kerk; zij ontvangt 2 zilveren avondmaalsbekers ten geschenke; Ds. A. B. van Holkema houdt een feestrede.
- „ 14 Verschenen bij Ippius Fockens te Franeker: De 5 boeken van Mozes opnieuw vertaald, met aantekeningen, door Dr. H. F. T. Fockens te Twijzel c.a.
- „ 15 Aanbesteed het aanleggen van een grintweg Wons—Makkum; Wed. v. d. Veer te Leeuwarden zendt prospectus van zes 4-stemmgie liederen voor zangvereenigingen, door een jeugdig beoefenaar der muziek.
- „ 22 Aanbesteed het geheel vernieuwen van de stadswaag te Sneek.
- „ 10 Boelgoed op Mammema-State te Jellum. Verschenen: Voorlezing over het leven van Mr. A. v. Halmaël.
- „ 17 De herberg de Klanderij te Leeuwarden, wordt door B. en W. voor 7 jaar verhuurd à f 700 per jaar.
- „ 18 Besloten tot het aanleggen van een grintweg Franeker—Tzum door Hennaarderadeel tot op den Sneeker weg.

1853.

- Nov. 25 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: Een protestantsch woord tot Protestanten, door Dr. L. Proes aldaar; en bij A. Schaafsma te Dokkum: De schipbreuk van het barkschip Williamand Mary, door I. E. Roorda, en: God zorgt voor U (leesboekje voor jonge kinderen) door E. I. Conradi.

1854.

- Jan. 27 Verschenen bij K. de Waard te Leeuwarden: Norderneijer schetsen en fantasieën, door L. E. Halbertsma. Kerkvoogden van Britsum laten den rijweg door het dorp tot puinweg maken. Verschenen bij K. Kuipers te Leeuwarden: Hendrik Vaes, romantisch gedicht door Dr. W. B. v. Eyk te Hindeloopen; en bij F. Hessel te Heerenveen: Leerrede over Matth. 24:42 bij het overlijden van Ds. Pieter de Goeje aldaar, door Ds. J. Wassenaar te Nijehaske. Aanbesteed het bouwen van een nieuwe pastorie te Huins.
- Febr. 1 Voltooiing der twee kustlichttorens op Schiermonnikoog. Verschenen te Leeuwarden: H. C. v. Hall, Neerlands plantenschat.
- „ 3 Floreenplichtigen confereeren over het bouwen eener nieuwe school te Finkega. Dr. J. H. Halbertsma beveelt in de Algemeene Kunst- en Letterbode aan: Die Nordfriesische Sprache, van Bende Bendsen.
- „ 7 Het zanggezelschap „de Vriendenkring” te Franeker geeft een concert ten bate der armen.
- „ 10 Mammema-State te Jellum, groot $1\frac{3}{4}$ bunder, te huur.
- „ 14 In de schouwburg (directie Roseveldt) te Leeuwarden opgevoerd het drama „de Jodin” (la Juive) met nieuwe costuums; daarna „Martin en Frontin”, aanvang 6 uur.
- „ 24 Verschenen bij Ippius Fockens te Franeker: De broodkorf, uit het Duitsch vertaald, door Ds. P. Adama Az., te Dongjum.
- „ 25 In den nacht van Zaterdag op Zondag worden uit de Synagoge te Leeuwarden ontvreemd: zes paar zilveren kroonen met zilveren klokjes, ter versiering van de wetsrollen, en een dito schild en schuifje met inscriptie der gevers aan kettinkjes. Later vischte een jongen de vernielde voorwerpen op, in een kussensloop, bij de Bonkevaart.
- „ 28 Friezen te Buffalo richten een vereeniging op ter bevordering van kolonisatie voor arme, soliede landgenooten.
- Maart 1 Te Dantumawoude, Roordahuizum, Idaard, Oudkerk, Bolsward, Jorwerd, Bozum, Mantgum, Leeuwarden en andere plaatsen wordt besloten den geheelen Goeden Vrijdag gods-

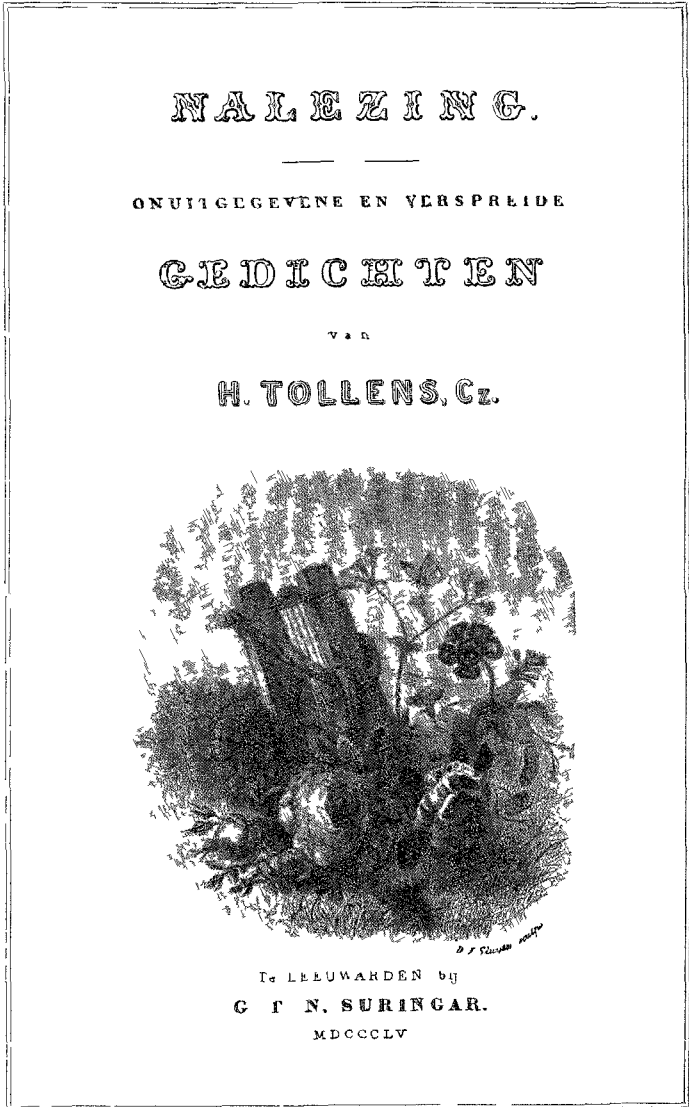
1854.

dienstig te vieren, zoodat niet slechts als vroeger des avonds de bediening van het Avondmaal, maar ook 's morgens de voorbereiding daartoe, benevens de bevestiging der nieuwe leden plaats heeft.

- Maart 8 De maatschappij ter bevordering van schilder- en teekenkunst in Friesland houdt een kunstbeschouwing van de nieuwste Engelsche en Fransche gravures.
- .. 11 De aanleg van grintwegen in O.Dongeradeel aanbesteed. Verschenen bij J. Bloemsma te Leeuwarden: De heerlijkheid van Christus, door J. Owen, en bij Meindersma aldaar: Voorstel en uitnodiging tot een vereenigde volksplanting in de Staten van Amerika onder de zinspreuk Eendragt geeft kracht, aan alle belanghebbenden, die zich aldaar al of niet wenschen te vestigen, door W. Kroodsma Bzn.
- .. 14 In de Leeuwarder schouwburg opgevoerd: Robert de duivel, naar 't Fransch, en de Brandschatting, blijspel van Kotzebue.
- .. 16 Uitgelokt door de gunstige berichten, die men ontving van de „Baardmannetjes” uit N.-Amerika, die verleden jaar uit Gaasterland zijn vertrokken, zullen weldra tien huisgezinnen en eenige vrijgezellen, zijnde ruim 80 personen uit dezelfde gemeente, de reis derwaarts ondernemen.
- .. 17 Verschenen bij v. Druten te Sneek: Redevoeringen, uitgesproken in de Tweede Kamer door Mr. A. F. Jongstra. Z.M. de Koning belooft inzending van een Zwitsersche radploeg en een Drummunds karnwerktuig op de landbouwtentoonstelling te Dokkum.
- .. 21 Inteekening opengesteld op jaargang 2 van het Friesch Weekblad, anti-vrijzinnige courant, verschijnende bij van Meursinge te Leeuwarden.
- .. 24 Te koop de klok in het klokhuis te Delfstrahuizen, zwaar 1100 pond en te koop gevraagd een van 300 pond.
- .. 25 Aanbesteed het bevloeren en begrinten van den Hemdijk (Sneek—Blauwhuis met opweg naar IJlst).
- .. 28 In de schouwburg te Leeuwarden opgevoerd: De oude korporaal, drama in 4 bedrijven, met een voorspel, getoonzet door S. Samehtini, muziekmeester te Leeuwarden.
- .. 30 In de klokgieterij van L. J. Elzinga en Zoon in de Schrans te Leeuwarden is een torenklokvorm met inscriptie te zien.
- April 1 De Willebrorduskerk op de Korenmarkt te Leeuwarden wordt buiten gebruik gesteld, en pastoor Kirch, die er sedert 1820 dienst deed wordt gepensionneerd. Aanbesteed

1854.

het bouwen van een nieuwen toren op de kerk te Delfstrahuzen

April 7 Aanbestede het afbreken van den ouden en het bouwen van een nieuwen toren te Oosterlittens. Verschenen bij T. Telenga te Franeker Het Onze Vader en de Sterke Drank,

1854.

- het genootschap ter afschaffing van Sterken Drank getoetst aan het allervolmaakste gebed. Volksvoorlezing door A. Meeter Pzn., onderwijzer te Arum.
- April 10 De regeering geeft f 40.000 subsidie voor den aanleg van kunstwegen in de Stellingwerpen en Opsterland.
- „ 11 Verschenen bij M. de Vries te Leeuwarden: De Goede Vrijdag, 10 ct.
- „ 14 Uit Ferwerd en Blija vertrekken 18 personen naar Amerika. De plaatselijke afdeeling van de Nederl. Vereeniging tot afschaffing van Sterken Drank te Bolsward telt 36 leden. U. Proost te Leeuwarden debiteert met succes de schoolboekjes van A. Meeter te Arum: 1. Rekenboekje voor eerstbeginnenden; 2. Gemakkelijk leesboekje der aardrijkskunde; 3. Dito van Friesland en van J. v. d. Ley te Menaldum: Vragen en opgaven ter bevordering van nuttige werkzaamheid voor leerlingen der lagere scholen.
- „ 21 Zeventig last tufsteen te koop bij J. H. Hilverda te Terkaple.
- „ 22 Verkoop van Groot Baarda Zathe in den Binnenpolder onder Holwerd, groot 33 bunder.
- „ 27 Aanbesteed het afbreken van de oude en het bouwen van een nieuwe Herv. kerk te Haule.
- „ 27-30 De minutekaart van Gaasterland voor de nieuwe atlas van Friesland, uitgever W. Eekhoff, ligt ter inzage op het gemeentehuis te Balk en Sloten, om na onderzoek aanmerkingen op de teekening bij het gemeentebestuur schriftelijk in te leveren.
- Mei 1 De R. Kath. kerk in de Groote Kerkstraat te Leeuwarden, waarvan de heer Loo pastoor is gesupprimeerd; zoodat enkel dienst wordt gehouden in de Bonifaciuskerk op de Vleeschmarkt en de Dominicuskerk in de Speelmanstraat.
- „ 5 Verschenen bij Gebr. Borgrink te Leeuwarden: Herder in den lijst van zijn tijd, roman van Prof. Klengke, uit het Duitsch, 3 dln., f 10.50.
- „ 6 Veetentoonstelling te Weidum, vanwege de afd. Rauwerd der Landbouwmaatschappij.
- „ 9 Verschenen bij Wed. P. Burgraaff te Leeuwarden: Geschiedkundige plaatsbeschrijving der stad Leeuwarden, leerboek voor de lagere scholen, door K. Moezelaar, onderwijzer aldaar, en bij Ippius Fockens te Franeker: De nagedachtenis van Ds. Lucas Fockens te Sneek, uit nage-laten brieven enz. verlevendigd voor zijn vrienden.

1854.

- Mei 18 De Provinciale vereeniging ter vrebreiding der waarheid (voorzitter J. H. Maatjes) houdt haar jaarvergadering te Leeuwarden verschenen: De nieuwe catalogus der Provinciale bibliotheek van Friesland, dl. II, door J. v. Leeuwen.
De 2e jaarvergadering der Ned. Vereeniging tot afschaffing van Sterken Drank heeft plaats in de Wijnberg te Sneek, onder praesidium van Ds. v. Hasselt aldaar, aanwezig zijn 100 personen. Te half één houdt Ds. Cool uit Harlingen een opwekkingsrede in de Doopsgez. kerk; daarna vriendschappelijke maaltijd.
- „ 21 De muzikanten van het regiment Jagers te paard te Leeuwarden geven 's Zondagsavonds van 5—8 uur een concert in de Harmonie aldaar.
- „ 23 Verschenen bij v. Druten en Bleeker: Boerepraet. Sneek 25 April 1854# prijs der boter f 42½, enkele f 43½. Leeuw. Courant 28 Apr. 1854, voor rekening van den schrijver, een gesprek over de boterprijzen en de invloed, welke de handel, die thans geschiedt, daarop uitoefent, 10 ct.
- „ 24 Aanbesteed het bouwen van een school met onderwijzerswoning op de Broek onder Akkerwoude.
- „ 26 Verschenen bij H. Bokma te Bolsward: Afscheidsrede van Opheusden door Ds. J. W. Felix, en 16 Lijdenspredikatiën van David Bruinings met voorrede van Ds. H. van Griethuizen te IJlst.
- Juni 1 Badhuis geopend te Nes op Ameland.
- „ 6 Verschenen bij L. F. J. Hassels te Amsterdam: De politieke publikatie getiteld „De Klok”, waarin als no. XIII De Friesche martelaar.
- „ 10 De dwerg Jan Hannema, bekend als Tom Pouce Tromp is na een afwezigheid van 5 jaar in Engeland, Frankrijk Duitschland en Italië teruggekeerd naar zijn geboorteplaats Franeker, vanwaar hij dezer dagen vertrekken zal naar Dordrecht, als geëngageerd aan de schouwburg van Schuman en v. Lier. Bij U. Proost te Leeuwarden verschijnt: Prospectus van Bijdrage tot de paedagogiek of ontwikkeling van zielkundige, paedagogische en Christel. grondstellingen door S. Talsma.
- „ 16 Mr. Groen van Prinsterer krijgt bij de Tweede Kamerverkiezing in het district Sneek 34 stemmen, in dat van Leeuwarden 6 stemmen. Aanbesteding van het bouwen eener nieuwe school te Boijl.

1854.

- Juni 28 De opbrengst der belasting op de tooneelvertooningen te Leeuwarden wordt verpacht.
- Juli 5 Ds. H. C. Voorhoeve uit Harlingen voert het woord op op de jaarvergadering der Ned. Vereeniging tot afschaffing van sterken drank in de Bethlehemkerk te Zwolle, „in den smaak der Engelsche en N.-Amerikaansche meetings.”
- „ 7 J. H. Behrns houdt in de 78e vergadering van het Friesch Genootschap een rede over den grondslag der orthographie van de Friesche taal.
- „ 8 Friesland telt 34 Afgescheiden gemeenten met 23 predikanten. Onthulling van een gedenkteeken voor Nieuwold in het kerkekoor te Warga. P. A. Meeter houdt de rede.
- „ 12 Overleden te Wijckel Hepke Hisses Oudhuis, in den wandel genaamd „Blinc Hepke”, die de dorpen afliep om over het goede te praten, lang te bidden en lekker te eten. Zijn rede was een samenflansing van schriftuurplaatsen, die hij citeerde in het Friesch. Hij was de gevreesde keurmeester der predikanten. Hoewel ruim door de kerk bedeed, klaagde hij: det it sa krap om kaem en men koe de dijakens ek net lêstich fâlde, en dan krige er wer in in skinke eft stik fleis. Toen hij ziek werd, was de deelneming groot. Een arme dienstbode bracht hem nog een dubbeltje, dat hij met graagte aannam. Bij het scheiden van de markt bleek hij een geveinsde mammondienaar te zijn. Uit dezelfde kist, waaruit men na zijn dood de werken haalde van Brakel en Smijtegelt, kwam aan konstanten een som van f 1400.
- „ 14 Op verzoek van het Friesch Genootschap geven de Provinciale Staten van Friesland machtiging tot overname van een register op het Charterboek van Friesland, vervaardigd door J. v. Leeuwen, voor f 800. De Provinciale Staten van Friesland slaan voor, dat de Nederl. Israëlietische gemeente te Sneek subsidie krijgt uit de stadskas voor het bouwen van een school.
- „ 20 Dr. Duparc, vroeger te Leeuwarden, nu te Amsterdam, krijgt een gouden medaille met portret van den Koning van Hannover voor zijn werk over de blindenzorg. De tentoonstelling van Friesche nijverheid te Leeuwarden heeft veel bezoek.
- „ 26 De groenlandsvaarder Dirkje Adema (kapt. O. Mehlen) uit Harlingen heeft zeer ongunstige vangst gehad.

1854.

- Juli 28 Aanbesteed het afdammen, droogmaken en drooghouden van Ezumazijl.
- Aug. 4 Verschenen bij J. Behrns te Harlingen: Een woord van opwekking aan mijn landgenooten tot deelneming aan een zaak, die vooral door hen en in dezen tijd te bevorderen is.
- „ 8 Landbouwtentoonstelling te Dokkum.
- „ 14. Aanbesteed de aanleg van den grintweg (Oude Bildtzijl-Attesweg).
- „ 15 Mej. G. A. Behrns te Franeker richt haar dagschool voor jongejuifvrouwen in tot kostschool.
- „ 18 D. D. Duursma te Drachten behaalt verscheidene prijzen op de landbouwtentoonstelling te Dokkum, voor het inzen-
- „ 29 Verschenen bij J. Riesberg te Harlingen: Nederland, leesboek voor de lagere scholen, door J. F. Jansen aldaar. den van verbeterde landbouwwerktuigen.
- Sept. 1 Verschenen bij A. Schaafsma te Dokkum: Zeebadinrichting op Ameland, door J. Roorda te Nes op Ameland.
- „ 5 Verschenen bij W. Eekhof: De historia gymnasiae Leovardiensis ab origine ad haec tempora scripsit J. C. G. Boot, rector.
- „ 8 Overleden te Lippespringe bij Paderborn, Ds. L. E. Halbertsma, leeraar bij de Doopsgez. gemeente te Emden. oudste zoon van Dr. E. Halbertsma. 29 onderwijzers uit het 7e district houden te Huis ter Heide, bij Langweer hun eerste vergadering, bijeengeroepen door den schoolopziener Mr. J. I. Schotborgh Simon; aan den vorigen schoolopziener Mr. J. H. Beucker Andreae wordt een geschenk aangeboden.
- „ 12 De werktuigkundige R. B. Gelder te Beetgumermolen, die reeds honderden bliksemafleiders heeft vervaardigd, levert een 2-tal af in de Haarlemmermeer.
- „ 15 Het vaart den Groningschen en Frieschen boer bijzonder wel; menigeen laat gouden lepels, tabaksdoos en koffiëkan maken. Verschenen bij H. Bokma: Gedenkschriften van Dr. Owen, met voorrede van Ds. J. W. Felix te Heeg.
- „ 22 Dr. E. M. Beima te Leiden werkt mee aan de herziene uitgave van J. A. Uilkens: De volmaaktheden van den Schepper in zijne schepselen beschouwd.
- „ 26 Verschenen bij v. Druten te Sneek: Godsdienstige lectuur voor Doopsgezinden, jaarg. I, verzameld door D. S. Gorter. Doopsgezind leeraar te Balk.

1854.

- Oct. 1 F. H. Diemer, weleer werkzaam bij het onderwijs te Kollum, Heerenveen, Holwerd, en sedert 12 Mei 1818 Hoofd der stadsschool voor behoeftige jongens en meisjes te Leeuwarden, herdenkt zijn 50-jarigen schooldienst en ontvangt bij Koninklijk besluit een zilveren medaille.
- „ 3 Statuten vastgesteld der Friesche—Overijselsche stoombootrederij Harlingen—Zwolle.
- „ 11 Het Frysk Selskip schrijft een eereprijs uit „for it best karde folksskrift, to minste twa bôgen printinge, op elke side sahwet 30 rigels, to printsjen nei de rigels fen J. H. Halbertsma (1834) of Iduna”.
- „ 12 In de 79e vergadering van het Friesch Genootschap brengt Mr. J. Dirks een afschrift van de gedenkschriften van Poppo van Burmania ter tafel. Mr. A. Telting te Franeker geeft 3 voorwerpen uit de terp te Winsum ten geschenke.
- „ 13 Verschenen bij G. v. d. Wiel te Arnhem: Reisherinneringen uit Z.-Duitschland, door Dr. S. K. Thoden van Velsen te Leeuwarden.
- „ 15 Te Wijnjeterp bestaat een vereeniging van omtrent 30 jongelieden boven de 16 jaar, van beiderlei kunne, die Zondagsavonds van 6—9 uur hun samenkomsten houden in de school, onder leiding van den predikant en onderwijzer, ten doel hebbende om den misbruikten Zondagavond te wijden aan echt Christelijke uitspanning, tot aankweeking van kennis en goede zeden in een Christelijken geest. Zij houden zangoefeningen naar de handleiding van B. Brugsma en zingen 4-stemmig liederen uit het volksgezangboekje van Heije. Daarna houdt de predikant een korte bijbelbespreking, die besloten wordt met psalmgezang. Dan gebruikt men een kop koffie, waarna men opstellen voorleest over opgegeven onderwerpen uit de bijbelsche en vaderlandsche geschiedenis. Na 4-stemmig gezang van de Evangelische gezangen met de voorlezing van een verhaal.
- „ 17 In den Frieschen boekhandel verkrijgbaar de navolgende geschriftjes van P. J. F. de Geest, gewezen R.-Kath. priester, thans „zendeling in Nederland”: I. Hoe ik Jezus heb leeren kennen, 3e druk; II. Laat u niet bedriegen door door de eenheid in het geloof van de R.-Kath. kerk; III. Alle religien zijn goed!!; IV. De Pausenkrijg; V. Hoe zal ik mijn pastoor den mond stoppen? VI. Wie is scheidsreger der theologische geschillen in de kerk?

1854.

- Oct. 20 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: Het karakter der kansel-welsprekendheid, naar 't Fransch van Mutter, door Dr. W. B. J. van Eyk te Hindeloopen.
- „ 21 't Stoomschip Minister Thorbecke vaart geregeld van Harlingen naar Hull.
- Nov. 7 Verschenen bij v. Druten te Sneek: Losse stukken uit de portefeuille, 6 dichtstukken van H. Koster, die ook een serie van 7 leesboekjes voor eerstbeginnenden schreef (ed. Holtkamp), zich aansluitende bij den kleinen kindervriend.
- „ 23 Aanbesteed het aanleggen van een grintweg Staten-zeedijk onder Wolvega. Verschenen: W. Eekhoff, Gesch. v. d. St. Anthonygasthuis te L.
- Dec. 1 Aanbesteed het bouwen van een nieuw Weeshuis voor 100 kinderen in de Kruisebroederstraat te Sneek. Serenade met fakkellicht ter eere van H. C. Wouda, nieuw benoemd burgemeester van Sneek. De ex-priester P. J. F. de Geest houdt in de zaal de Nederlanden te Leeuwarden een voordracht over het geschil tusschen de Roomsche en Protestantsche leer. Verschenen bij A. Schaafsma te Dokkum: Bunjan's Toekomende Wereld, visioenen des hemels en der hel, vertaald door S. D. Feenstra en D. G. Kuipers, voor rekening van de vertalers.
- „ 5 Verschenen bij J. de Lange te Deventer Leed en Willefen Eeltsje Halbertsma, en Yn de flotgaerzen, fen J. H. Halbertsma.
- „ 12 Laatste voorstelling der Hoogduitsche opera te Leeuwarden: Twa teikeningen út it Fryske volkslibben, fen Eabele Trochnoasker, 25 ct.; en bij W. Eekhoff: Almanak voor landbouwers en veehouders, voor 1855.
- „ 25 Terpaarde te koop van de terp te Spannum á 25 ct. de ton. J. H. Halbertsma te Deventer geeft een der 3 bestaande gietsels van Gysbert Japiks' borstbeeld present aan de Koninkl. bibliotheek te 's-Gravenhage. De heer F. Fontein had dit afgietsel geschonken aan Halbertsma als aandenken aan de redevoering bij de onthulling van het borstbeeld.

1855.

- Jan. 5 De Leeuw. Courant behelst het bericht, dat Dr. E. J. Kiehl, hoogleeraar aan het Athenaeum te Deventer, van curatoren toestemming ontvangt om in de Grieksche letteren, historie en logica college te geven in het Nederlandsch, hetgeen beschouwd werd als teeken van groote vrijzinnigheid. Opstel in den Fr. Volksalm. over Ameland, door M. de Haan Hetteema.

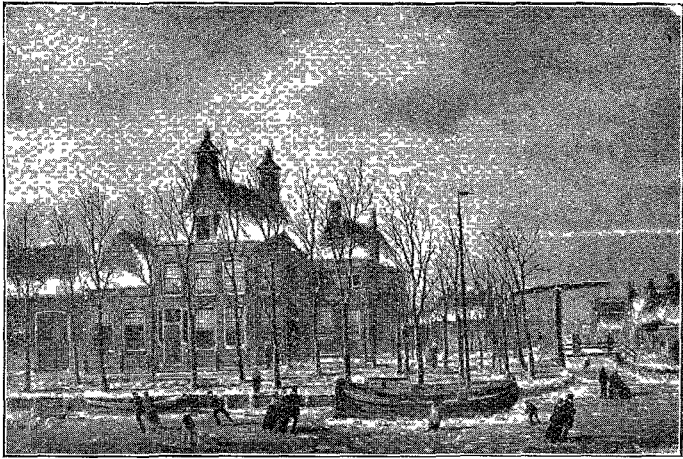
1855.

- Jan. 16 I. K. Meijer te Benedenkniipe viert zijn gouden feest als hoofdonderwijzer; hem wordt 's avonds een serenade met fakellicht gebracht.
- „ 22 Aanbesteed het bouwen van een logement voor de bad-commissie te Nes op Ameland.
- „ 30 Aanbesteed het aanleggen van een grintweg Wolvega—Drentsche grens. Verschenen bij G. T. N. Suringar, H. Tollens, Nalezing, Onuitgegeven gedichten.
- Febr. 1 Verschenen bij Ippinus Fockens te Franeker: Haitske-moai's klachten yn de winter fen 1855 yn rym brocht fen hjar omkesizzer, troch Waling Dijkstra, 10 ct.
- „ 6 Verschenen bij J. W. Swaan te Arnhem: Leerredenen van Ds. H. C. Voorhoeve te Harlingen.
- „ 13 Gevraagd te Woudsend een ondermeester, minstens van den 3en rang, met bekwaamheid in Engelsch en Fransch, tractement f 175; te Hommerts zonder die kwaliteiten, tractement idem. In de Leeuw. Courant komt de navolgende Friesche advertentie voor: „Hirddraewirij mei Hynzirs foär de Slyde, op 't wetter länz djip onder 't yz bisyde. Mei tastimminge fen de Börgemastir tinke de Hospis fen it Nij-tolhúws onder Goingea in ienige ljeäw-habbers, op Freed de 16de Fëbriwaeris oänsteande, de neimideis krekt om heälwe-twae-in, forhird-draewe to litten ien onfúwg moai belle-túwg mei stirtriem, aef ien sierlik biarbeidde stik silver ta pryz, in ien preemje dyt ma' jit opjaen kin, hwerop alle den jit libjende Hynzirs talitten wirde, dy yn aef tichte by ien sted gjin pryz aef preemje fortsjinne hadde. De oanjifte in karring fen de Hynzers in it dwaewirsark ien úwre foar de draewirij. De júwnz keunst-forljochtinge yn it lyst, hwerby algemiene gymnastiek op de miet fen de strykestok.
- „ 17 Vijftigjarig bestaan gevierd der synagoge te Leeuwarden.
- „ 23 Verschenen bij J. W. Brouwer te Leeuwarden: Vierde rapport betreffende het St. Antony Gasthuis te Leeuwarden in den gemeenteraad.
- „ 24 Overleden te Leeuwarden: T. M. W. baron van Asbeck, oud 60 jaar. Hij was in zijn jeugd eerst page van Lodew. Napoleon, toen bij Napoleon zelf. In 1812 deed hij als 1e luitenant bij het 14de regiment der Fransche kurasiers den tocht mee naar Rusland, waarvan hij al de verschrikkingen verduurde. Later werd hij grietman van Hemelum Oldephaert en N., in 1850 lid der Prov. Staten van Friesland. Als majoor der Friesche schutterij

1855.

nam hij deel aan de krijgsbedrijven in België en maakte hij den Tiendaagschen veldtocht mee.

- Febr. 28 De afd. Franeker der Ned. Vereen. tot Afsch. v. Sterken Drank houdt haar openbare vergadering; ook woonden 30 vrouwen deze samenkomst bij en verder belangstellenden uit Kimswerd, Arum en Dongjum. Ds. H. C. Voorhoeve te Harlingen schetst den strijd tegen den drank en tegen de slavernij, wijzende op de overeenkomst en het verschil tusschen die beide.

Huis van Dr. Buma te Makkum, stichter Buma-Bibliotheek.

- Maart 2 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe onderwijzerswoning te Oosterhaule.
- „ 3 Aanbesteed het aanleggen van een grintweg Witmarsum—Pingjum.
- „ 7 Canter-State te Driesum, gebouwd 1807, op afbraak verkocht.
- „ 16 Aanbesteed het leggen van een balsteenstraat door Noordwolde. Verschenen bij Ippius Fockens te Franeker: Ien Brief in Rim oan alle jonge Liu, dy to Maye troue scille, fen Waling Dijkstra, 10 ct.
- „ 27 Mr. C. S. Sixma baron van Heemstra c.s. te Leeuwarden verkrijgen concessie voor den aanleg en exploitatie van spoorwegen in de N.O. provinciën des rijks van Harlingen—Leeuwarden, Meppel, Zwolle naar Almelo.

1855.

- Maart 28 Stoomvaart Hull—Harlingen heropend; de stoomboot Minister Thorbecke verlaat Harlingen, geladen met vlas, cichorei-wortels, kaas, boter, beenderen. Verschenen het portret van wijlen Ds. H. de Vries te Leeuwarden op steen gebracht door W. Troost, en: Mr. J. H. Beuker Andreae, Brieven op eene reis door Italië.
- April 1 Mej. W. J. Huygens, voorheen te Lemmer, opent te Dokkum een instituut voor jongejuffrouwen.
- „ 2 Vergadering te Britswerd van floreenplichtigen over de droogmaking en inpoldering van het Britswerdermeer.
- „ 6 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: Friezen wêz tankber, fen Waling Dijkstra, f 0.25.
- „ 15 Bij het uitgraven van den grond voor de fundamenten van een nieuw weeshuis te Sneek, op de plaats van het oude, waar vroeger het Franciscanerklooster heeft gestaan, heeft men nu reeds een 16-tal doodkisten met geraamten gevonden. In één dier kisten vond men nog schoenen in hun volkomen gedaante en in een andere een leeren riem met breed koperen gesp, terwijl de kisten zelf nog zeer gaaf waren. De begraaving moet geschied zijn vóór 1581, toen gebouw en grond aan de Hervormden zijn overgegaan.
- „ 17 Verschenen bij J. Bloemsma te Leeuwarden: Regtmatige en grondige bezwaren tegen de leer der Groninger school door J. K.
- „ 18 De aartsbisschop van Utrecht heeft in het dekanaat Leeuwarden de volgende parochiën opgericht: Van den H. Clemens op Ameland, van Michael te Irnsum, van Michael te Warrega, van O. L. Vrouwe Hemelvaart te Wijngaard, van den H. Werenfridus te Workum, van H. Martinus te Oosterend (Roodhuis), van den H. Wiro te Oosterwierum, van H. Martinus te Dokkum, idem te Makkum, van O. L. Vr. geboorte te Dronrijp, van H. Michael te Harlingen, van den H. Vitus te Sensmeer (Blauwhuis), en van den H. Franciscus te Franeker.
- „ 21 Aanbesteed het bouwen van een doopsgezinde kerk voor de gemeente het Oude Huis te Oldeboorn.
- Mei 4 Aanbesteed de aanleg van een telegraaflijn Leeuwarden—Groningen.
- „ 8 Verschenen bij D. Meindersma te Leeuwarden: De sterke drank als vriend, dichtproeve van een handwerksman, met veel bijval uitgesproken op een afschaffingsvergadering.
- „ 11 Verschenen bij Ippius Fockens te Franeker: Gesprek van twee erbayers over 't Jeneverzuipen, in de Bildtaal, door W. Dijkstra.

1855.

- Mei 25 Verschenen bij H. Bokma te Heeg: Bevestigings- en intree-rede van Ds. H. v. Griethuijzen te Hijlaard, en bij Wed. v. d. Bosch te Leeuwarden: Stukken betrekkelijk aan te brengen verbeteringen in de binnenlandsche Waterstaat van Friesland, en bij Gebrs. Borgrink te Leeuwarden: En nije útjefte fen S. J. Hoekstra, min earste reis nei Holland, Utrecht en Gelderland end yette en pear rimstikjes (zie Iduna 1854) f 0.40. — Gebrs. Adema vestigen zich als orgelmakers te Leeuwarden.
- „ 29 De zeilvereeniging Oostergoo houdt haar jaarvergadering bij Wijminga op de Bergumerdam. Verschenen: A. Telling, Leven van J. W. de Crane.
- „ 31 T. R. Dijkstra houdt op de 12e algemeene vergadering van het Frysk Selskip een lezing over de werking van het Selskip op de beoefening der Friesche taal en letterkunde.
- Juni 8 H. Bokma te Heeg verzendt no. 1 van het Kerkelijk Maandblad. Verschenen: R. Lammerts van Bueren, verslagen betreffende het geneesk.-gesticht voor krankz. te Franeker (1850—1855).
- „ 14 Benoemd tot conrector aan het gymnasium te Leeuwarden Dr. J. G. Ottema, praeceptor.
- „ 16 Op de landbouwtentoonstelling te Gorredijk van de 9e Afd. der Friesche maatschappij, heeft D. Duursma te Drachten een groote collectie werktuigen ingezonden, door hem zelf vervaardigd, o.a. een hakselsnijbank, volgens het stelsel Pasmore.
- „ 22 In de Leeuw. Courant komt deze advertentie voor: 250 foer reid to keep, geskikt foar dekkers end deun oan th' wetter, by F. S. Swarts te Driesum.
- „ 26 Verschenen bij Ippius Fockens te Franeker: Verklaring van het kaatspel, 10 ct.
- „ 29 Verschenen vanwege het Friesch Genootschap: Praelarius of strijdboek, bevattende de jongste oorlogen in Friesland in 1518, beschreven door Paulus Rudolphi van Rixtel, monnik in het St. Odulphus klooster te Stavereen.
- Juli 9 W. Hardorff te Leeuwarden levert een orgel aan de Afgescheiden Kerk te Franeker.
- „ 12 Mr. J. Dirks houdt op de vergadering van het Friesch Genootschap een lezing over het belang der pamflettenlitteratuur voor de geschiedenis des volks en de verzameling van blauwboekjes onder den naam Bibliotheca Duncaniana op de Koninklijke bibliotheek te 's-Gravenhage,

1855.

als proeve daaruit aanhalende het verhaal van een luchtverschijnsel te Bolsward in 1618 en een zelfverbranding mede aldaar in 1681.

- Juli 20 J. H. Halbertsma doet in „Programma van Frieslands kabinet van oudheden” een oproep aan de Friezen om voorwerpen aan dat kabinet af te staan. Hij spreekt de verwachting uit, dat een Fries, afstammeling van een groot volk, als zoodanig wel een geschenk, hoe klein het zijn moge, brengt, om daarvoor het karakter, de herinnering van dat volk levendig te houden. Na een historisch betoog omtrent de herkomst der N.-Amerikanen en Engelschen, komt hij tot de slotsom, dat deze kolonisten der Friezen zijn en daarin inzonderheid voor ons een aansporing moet zijn gelegen om ook voor lateren tijd bewijzen van ons aanzijn als Friezen achter te laten.
- „ 28 Aanbesteed het bevroeren en begrinten van den weg Bolsward—Tjerkwerd.
- „ 30 De walvischvaarder Dirkje Adema heeft een bijna vergeefsche reis gedaan.
- „ 31 Overleden te Leeuwarden, 84 jaar oud, Mr. Daam Fockema, invloedrijk Friesch Kamerlid. Verschenen bij Suringar: Leerredenen ter gedachtenis aan zijn vroeg ontslapen gade, door M. v. Geuns, Doopsgez. pred. te L.
- Aug. 1 J. D. Ankringa, conrector te Leeuwarden, krijgt eervol ontslag.
- „ 10 Verschenen bij J. J. Hansma te Dokkum: Iets van Jezus, een vervolg op Nieuwolds „Iets van God”, door een Kindervriend. Vernieuwde uitnoodiging gedaan door D. Meindersma te Leeuwarden tot inteekening op de Friesche vertaling van Shakespeare's „The Tempest”, door Ds. R. Posthumus.
- „ 18 Aanbesteed het bouwen van een ziekenzaal te Sneek.
- „ 20 Opening der landbouwtentoonstelling te Bolsward in de Broerekerk, waar D. Duursma te Drachten verschillende bekroningen behaalt door zijn inzending verbeterde landbouwwerktuigen.
- „ 24 Verschenen bij Ippius Fockens te Franeker: Geschiedenis van het Diaconessenhuis der Herv. Gemeente te Franeker, door Dr. J. H. Reddingius Gz.
- Sep. 4 Boelgoed op Toutenburg onder Rijperkerk, bewoond door wijlen Mevr. douairière J. G. baron v. Sijtzama; het buitengoed is uit de hand te koop.

1855.

- Sept. 7 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: Friesland, leesboek voor de lagere scholen door J. J. de Vries, onderwijzer te Franeker. Aanbesteed het bestraten van het algemeen voetpad Folgare—Oosthem.
- „ 8 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: De jounpratere to Stoppelgea, twa nutsforlèsingen fen Auke Boonemmer.
- „ 15 Verchenen bij B. Schaafsma te Dokkum: De Wilde Lantearne, fen H. G. van der Veen.
- „ 22 Ploegwedstrijd te Ferwerd met de arendsploeg door 2 paarden getrokken.
- „ 28 Verschenen bij A. Paulides te Heerenveen: Feestrede op het 50-jarig Jubilé van Siebe Jans Meijer, onderwijzer te Benedenkniipe, uitgesproken door W. Schaaf, onderwijzer te Delfstrahuizen.
- Oct. 1 A. Veen opent te Workum een dag- en kostschool.
- „ 18 Mr. I. Teltling houdt in de vergadering van het Friesch Genootschap een rede over het Niaerrecht of recht van naasting bij verkoop of wederinkoop volgens de oude Friesche wetten, naar de oorspronkelijke Germaansche rechtsbeginselen.
- „ 26 Verkoop van het buitengoed Klemburg onder Brongerga.
- Nov. 10 De gebouwen van Toutenburg onder Rijperkerk op afbraak verkocht. Aanbesteed het leggen van den kunstweg Sexbierum—Franeker.
- „ 13 Bidstond voor Israel te Leeuwarden in de zaal van de Koe, waar de toeloop om Ds. J. W. Felix uit Heeg te hooren, zoo groot is, dat velen geen plaats meer kunnen krijgen.
- „ 15 In Friesland circuleeren adressen met verzoek aan de Regeering, dat de beraadslaging over de enquete (verlangd door Rochussen) inzake drankmisbruik moge leiden tot het nemen van beperkte bepalingen.
- „ 16 In de Swanneblommen van 1856 komt een bijdrage voor van J. Klaasesz: „Farwol oan myn frjeun R. W. van Peyma.”
- „ 20 Verschenen het portret van Ds. Matthias van Geuns, doopsgez. predikant te Leeuwarden, op steen gebracht door W. Troost.
- „ 20 De antirevolutionaire Kiesvereniging „Nederland en Oranje” in het hoofdkiesdistrict Sneek candideert voor de Tweede Kamer Mr. J. J. L. van der Bruggen te Nijmegen.
- „ 24 T. R. Dijkstra houdt voor de Krite Leeuwarden van het Frysk Selskip een lezing over Helgoland, ontleend aan Mugges Streifzuge in Sleswich Holstein.

1855.

- Nov. 25 Inwijding van een nieuw orgel in de Herv. Kerk te Witmarsum, maker L. v. Dam en Zonen te Leeuwarden.
- Dec. 4 Beste terpaarde te koop, zeer geriefelijk te bevaren, te bevragen bij D. en J. M. van Dijk te Tzum.
- „ 21 Overleden op Sixma State onder Huizum Amelia Coehoorn de Schepper.
- „ 28 Verschenen bij Ippius Fockens te Franeker: Wulmienund wird (oer 'e drankstriid) oan it Friska fults trug G. Tiersma Hzn., 10 ct.

1856.

- Jan. 1 J. R. Miedema te Leeuwarden geeft dagelijks uit: Telegrafische berigten, bevattende de beursberigten der effecten, granen, zaden, oliën, wisselkoersen van Londen, Amsterdam, Parijs, Weenen, Groningen en Rotterdam. Verschenen bij v. Druten te Sneek: Iets over de Bolswarder Gasthuisquaestie of Adres aan den Raad in 't geheim gelezen en behandeld ter vergadering van 22 Dec. 1855 met een woord vooraf door J. J. van Noord te Bolsward.
- „ 4 A. Clavier houdt te Leeuwarden zijn 3e Soirée littéraire, onderwerp: Beschouwing van de Romantische school, gevormd door Eugène Sue en Alexandre Dumas. De expriester P. J. F. de Geest op last van Z. M. als gevaarlijk voor de publieke rust onlangs uitgezet en naar Belgie gegaan, keert terug naar Amsterdam en wordt in hechtenis genomen.
- „ 8 Verschenen bij Wed. v. d. Bosch te Leeuwarden: Derde verzameling van verslagen betreffende gedane proeven van inenting der besmettelijke longziekte op runderen in de provincie Friesland, op last van Gedep. Staten.
- „ 9 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe onderwijzerswoning te Wijnaldum.
- „ 10 De rederijderskamer Kalliope te Dokkum in 1854 opgericht, houdt haar groote buitengewone vergadering, opgehuisterd met muziek, in het logement H. W. Donker, en voert op het treurspel van Hofdijk De profecij der Starren.
- „ 11 De provinciale commissie v. landbouw looft een eereprijs uit van f 250 voor de beste beantwoording van de vraag: Welk is het beste karntoestel? en stelt als voorwaarde, dat de beantwoording geen bloot theoretische beschouwing behelze, maar het resultaat van wetenschappelijke uitkomsten vergeleken met en overtreffende de thans in deze provincie in werking zijnde karntoestellen.

1856.

- Jan. 29 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: De drie taalfeesten te Jeruzalem, te Rome en te Londen, een evangelische toespraak door H. Driesman, evangelist te Leeuwarden.
- Febr. 8 De maatschappij ter bevordering van schilder- en teekenkunst in Friesland te Leeuwarden looft een prijs uit van f 100 voor een schilderij, hoog 0.59, breed 0.74 Ned. el. voorstellende een boschrijk landschap in den herfst, gestoffeerd met eenig vee op den voorgrond bij ondergaande zon.
- „ 15 Terpaarde te bekomen op Langweer onder Oosterlittens, dadelijk aan de Franeker—Sneekervaart.
- „ 23 De Groenlandsvaarder Dirkje Adema, voorheen meest met Denen en Duitschers bemand, krijgt nu Eiland-friezen tot bemanning.
- „ 26 Evangelist H. Driesman houdt voor de Evangelische maatschappij een lezing in de zaal van v. d. Wielen.
- „ 29 Aanbesteed het bouwen van een nieuw gemeentehuis op Schiermonnikoog. Verschenen bij Gebr. Borgrink te Leeuwarden: De blijde Paaschmorgen door H. Driesman.
- Maart 1 De aanleg der gasverlichting voor Harlingen aanbesteed. Aanbesteed het leggen van een grintweg: Miedum, Dojum, Hitzum, Achlum, Franeker, Dongjum, Boer, Ried, Miedum, Tzum, Fatum.
- „ 3 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school te Oudwoude.
- „ 5 De Zangvereniging te Heerenveen voert in de Herv. Kerk uit Mendelsohn's Lobgezing en das Hochgezing von der Nacht van Neukomm, onder leiding van J. H. van Dap-pereu.
- „ 7 In de Leeuw. Courant komt deze Friesche advertentie voor: Skiifsjitterij te Driesum mei consent fonna Borge-master e.k. Thiizdei, 11 Maert om forskaet sulweren smook- en d' oar manljus ark (wearde pl.m. f 200), oanjifte foarmiddei by L. G. Beiboer, hospes inna Swan.
- „ 8 Mammema State te Jellum op afbraak verkocht.
- „ 18 Ds. J. W. Felix te Heeg leidt de bidstond voor Israël in Broerekerk te Bolsward.
- „ 22 Verschenen bij erven F. Bohn te Haarlem: De munten van Friesland, Groningen en Drenthe tot de pacificatie van Gent door P. O. van der Chijs.

1856.

- Maart 25 Verschenen bij H. Bokma te Heeg: Feestrede gehouden ter viering zijner 50-jarig evangeliebediening door Ds. T. van Berkum te Oosthem.
- April 1 Inschrijving voor aandeelen in een naamlooze vennootschap tot droogmaking van het Tjeukemeer.
- „ 3 Mr. J. Dirks bespreekt in de vergadering van het Friesch Genootschap het werk van P. O. van der Chijs over zijn werk: „De munten van Friesland enz.". Mr. W. W. Buma deelt levensbijzonderheden mede omtrent het leven van Sicco van Dekama, op Mammema State te Jellum.
- Verschenen bij T. Telenga te Franeker: In doas fol âlde snipsnaren by n'oar samle fen W. Dijkstra en T. G. van der Meulen, en De Swarte Spiegel, in rymstikje fen Auke Boonemmer, 10 ct.
- „ 11 Aanbesteed het leggen van een grintweg Sloten, Tjerkgaast, Huisterheide, Scharsterbrug, Joure, Haskerhorne, Heerenveen, met zijtak naar Langweer.
- „ 15 Overleden te Joure de scheepsbouwmeester Hette Simon Geerts. Verkoop van afbraak, afkomstig van Mammema State te Jellum.
- „ 17 De leerlingen van P. Wedemeijer te Leeuwarden geven een instrumentaal concert in de zaal van v. d. Wielen.
- „ 23 Boelgoed op Bania State te Allingawier. Aanbesteed het bouwen van een telegraafkantoor te Sneek.
- „ 29 De vereeniging ter verbreiding van waarheid heeft in de Bethaniedwardsstraat, bij de Hoogstraat te Leeuwarden een tehuis voor vrouwen opgericht.
- Mei 2 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: De Stedingers, volkstaferaal uit de Middeneeuwen, naar 't Duitsch, van Bernd. van Guseck.
- „ 26 Uwnk en lok, fen D. Hansma, door 't Fr. Selskip bebroond.
- „ 29 Eerste steen gelegd van een nieuwe Joodsche school te Goredijk. P. A. Meeter te Huizum herdenkt zijn 50-jarigen schooldienst.
- Juni 6 Verschenen bij J. E. Mebius: Toelichting tot mijn adres of op welke wijze heeft het Nederl. Onderwijzersgenootschap medegewerkt om de onderwijskwestie te bemoeilijken, door H. Leopold Hzn. te Buitenpost. Verschenen bij

1856.

Holtkamp te Sneek: P. A. Borger: rouwklagt op het overlijden van zijn zoon Elias Annes Borger, matroos ter koopvaardij, overleden 15 Nov. 1855 te Suriname.

Juni 28 Overleden de geneesheer W. B. S. Aeneae te St. Jacobi

Mr. Jan van der Veen, geb. te Drachten in 1811, secretaris van Idaarderadeel, advocaat te Leeuwarden, leider der liberale partij in Friesland.

Parochie, oud 63 jaar, gehuwd met A. P. Schaaff, vertaler van „De dominys hifke”.

- Juli 1 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: Bijbel voor het Christel. gezin, door Dr. H. F. T. Fockens te Twijzel.
- „ 10 D. W. Hellema bezorgt aan het penningkabinet te Leeuwarden een gouden muntje van Trier, gevonden op Taechum onder Goutum.

1856.

- Juli 28 Dr. A. Capadoze leidt de bidstond voor Israël in de zaal de Koe te Leeuwarden.
- „ 31 Dr. Seerp Brouwer, oud-lid der Tweede Kamer, voorzittend meester van de orde der vrijmetselaren in Friesland, te Leeuwarden overleden.
- Aug. 4 Dr. Jelle Banga krijgt eervol ontslag als burgemeester van Franeker.
- „ 14 De twaalfde algemeene vergadering te Leeuwarden van het Nederl. Onderwijzersgenootschap wordt geopend met een rede van M. Pruim, schoolopziener van het 3e district.
- „ 23 Dr. J. van der Plaats te Leeuwarden overleden; hij legateert f 4000 tot oprichting van een monument ter eere van Dr. Simon Stijl, schrijver van het werk: Opkomst en bloei der Nederlanden.
- Sept. 5 De Langweerder terp bij Oosterlittens wordt afgegraven.
- „ 11 G. Colmjon houdt in de vergadering van het Frysk Selskip een rede „Hwerum wolle wi da friska sprake bihalde”.
- „ 12 Verschenen bij A. Schaafsma te Dokkum: Nije mearstemminge greatliks oirsprunklike sängen fen H. G. van der Veen.
- „ 13 Wedstrijd te Kimswerd van 23 arendsploegen, bespannen met twee paarden, vanwege het bestuur der 12e afdeeling van de Friesche landbouwmaatschappij. Het bleek ook bij deze gelegenheid, dat de invoering daarvan een wezenlijke vooruitgang van den landbow mag genoemd worden.
- „ 16 Landbouwtentoonstelling te Franeker.
- „ 20 Ploegwedstrijd te Ternaard, vanwege de 3e afdeeling der maatschappij voor landbouw in Friesland.
- „ 23 Kaatspartij tijdens 't oogstfeest te Sexbierum.
- „ 26 Verschenen bij D. Meindersma te Leeuwarden: Eenige mededeelingen betreffende de inenting der heerschende longziekte, door Dr. Willems te Hasselt, en: Verslag uitgebragt door bestuurders van het onderling Waarborggenootschap in Baarderadeel tot schadevergoeding wegens verlies van runderen aan de longziekte en de gevolgen der inenting; ook nog bij dezelfde: Kerk en school in haar verband met de natuur, bestemming en regten der oude costerie- of schoolgoederen in Friesland, door R. Posthumus.
- Oct. 9 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe R. Kath. Kerk met toren te Bakhuizen.

1856.

- Oct. 10 Verschenen bij D. Meindersma te Leeuwarden: De Kaertlizzer, een story der 19de ieu, fen H. G. v. d. Veen.
- „ 15 H. Blom te Morra herdenkt zijn 50-jarigen schooldienst.
- „ 16 J. v. Leeuwen houdt op de vergadering van het Friesch Genootschap een rede over de geschiedenis van het Hospitaal te Sneek, de commanderij te Schoot en het Nesser convent in Utingeradeel.
- „ 19 Eerste vergadering met vrouwen van de leden der afdeeling Leeuwarden van de Ned. Vereeniging tot afschaffing van Sterken Drink, onder leiding van W. Hamstra.
- „ 21 De provinciale commissie van onderwijs in Friesland schrijft een prijsvraag uit: De samenstelling van een schoolboek over den landbouw voor de hoogste klassen der lagere school.
- „ 21-24 Ds. J. de Liefde te Amsterdam spreekt te Leeuwarden in de zaal van de Koe, te Franeker in de Afscheiden Kerk, en te Harlingen in de kerk der Hersteld Luthersche Gemeente. Boven de advertentie in de Leeuw. Courant staat: Evangelische Rede.
- „ 22 A. D. Labes te Harlingen heeft na 4 jaren arbeid een miniatuur planetarium samengesteld, dat een waardige plaats bekleedt naast dat van E. Eisinga te Franeker, C. J. v. d. Meulen te Sneek en te Workum.
- Nov. 4 Verkoop van 13184 kub. ellen terpaarde, behoorende tot de zathe Kooifenne onder Oosterend, opbrengst gemiddeld *f* 0.22 per kub. el.
- „ 13 Verkoop van het buitenverblijf Monsma-State aan de Leeuwarder trekvaart te Bolsward. Verschenen: J. H. Beucker Andreae, Herinneringen aan Italië.
- „ 22 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe Herv. Kerk te Nijega (H.O.).
- „ 29 De oude klok van Winsum tot een nieuwe vergoten door L. J. Elzinga en Zoon, in de Schrans te Leeuwarden. Verschenen: A. Telting, Levensbericht van Mr. Daam Fockema.
- Dec. 19 Verschenen bij U. Proost te Leeuwarden: Blaumandeiskrante fen H. Sijstra, *f* 0.20; en bij Telenga te Franeker: De silveren rinkelbel, in wonderlike schiednis út de lêste helte fen 'e 18e ieu, fen W. Dijkstra.
- „ 30 Aanbesteed het afbreken der oude en het bouwen van een nieuwe Doopsgezinde Kerk te IJlst.

1857.

- Jan. 10 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe kerk en toren te Koudum.
- „ 14 Aanbesteed het aanleggen van den grintweg Schraard—Longerhouw.
- „ 30 Verschenen bij Wed. v. d. Bosch te Leeuwarden: Statistiek van het gebruik van sterken drank in Friesland over 1853, door S. Feddema, ambtenaar ter prov. griffie. Verschenen bij T. Telenga te Franeker: Petear fen Haitskemoai's bern yn de winter fen 1857, mei tapasselike reden fen Haitskemoai, in rim brocht fen Waling Dijkstra.
- Febr. 2 J. Schuitemaker, hoofdonderwijzer te Workum herdenkt zijn 50-jarigen schooldienst. Zijn vader had zes zoons, die alle onderwijzer werden.
- „ 6 Van Sytstra's Blaumandais krante zijn reeds meer dan 1000 exemplaren verkocht, zoodat 6 Maart de 2e druk verscheen.
- „ 7 De krite Baerd hâldt jouns (Sneun) 5 ûre by H. v. d. Wal ien gearkomste ta bywenning werfen eak hja, dy nin leden fen 't selskip binne in frouljue hertlik bidden wirde, H. Sytstra scil de foarlézing, oare leden bydragen dwaen.
- „ 9 Het letterkundig genootschap Kalliope te Dokkum houdt een voordrachtenavond ter gedachtenis van den dichter Tollens, waarvan de opbrengst strekt voor het monument op zijn graf.
- „ 10 De rederijderskamer Simon Stijl te Harlingen en het reciteercollege Polyhymnia aldaar houden een openlijke dramatische voordracht van het dichtstuk „Handel en Kunst”, van F. H. Greb, in moderne kleeding, en van de Profecy der starren van W. J. Hofdijk in kostuum, afgewisseld door losse dichtstukken en muziek.
- „ 12 Aanbesteed het bouwen van een Herv. pastorie te Terwispel.
- „ 13 Verschenen bij J. Riesberg te Harlingen het tijdschrift Het Lands Welvaren, uitgegeven ter bevordering der belangen van de Nederl. Vereen, tot afschaffing van sterken drank.
- „ 17 Overleden Mr. Jan van der Veen te Leeuwarden, lid der Prov. Staten van Friesland, oud-secretaris van Idaardera-deel, buitengewoon lid van Ged. Staten (1850—53), zeer welsprekend, bekende politieke figuur, oud 46½ jaar, gehuwd met M. E. Lage.
- „ 20 Verschenen bij J. J. Hansma te Dokkum: Afscheidsrede van Ds. H. E. Gravemeijer te Hantum.

1857.

- Maart 3 Terpaarde te koop onder Jellum.
- „ 4 Aanbesteed het maken van een steenen dam aan het havenhoofd te Workum.
- „ 10 Verkoop der zathe Heijdema State onder Lutkewierum, groot 102 $\frac{3}{4}$ pondematen.
- „ 12 Aanleg van den kunstweg Akkrum—Terhorne.
- „ 13 Terpaarde te koop onder Wijnaldum op zathe en landen bij D. Sijbesma in gebruik.
- April 3 Verschenen bij U. Proost te Leeuwarden: De kunst van het eierzoecken, door F. A. Dijkstra te Oldeboorn, gegrond op eigen veeljarige ondervinding.
- „ 4 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: Vader Mattheus, maandblad gewijd aan de bevordering der afschaffing van den sterken drank.
- „ 8 Aanbesteed het amoveeren van het oude kerkgebouw voor de Doopsgezinde gemeente te Harlingen.
- „ 10 Verschenen bij J. Behrns te Harlingen: Waarheid in beelden door P. Cool, f 1.80.
- „ 11 Snjund, junds 7 ûre bi van der Wielen to Liouwert, lêste wintergearkomste fen 'e Liouwerdter krite, sprekkers H. S. Sytstra, J. Kamminga Kijlstra, M. D. Smeding.
- „ 13 In de vergadering van de Vereeniging tot afschaffing van sterken drank bij de Koe op het Zaailand te Leeuwarden spreken voor een talrijk gehoor, waaronder de vrouwen der leden: Dr. D. C. Pleyte, Dr. L. Proes, P. W. v. d. Veen, J. v. d. Veen, Ds. J. Romeny, W. Hamstra (voorzitter) in voordracht en toespraak. J. v. d. Veen draagt een eigen gemaakt gedicht voor: Martha aan den avond voor Pinkster.
- „ 20 De rederijderskamer Simon Stijl en het reciteercollege Polyhymnia te Harlingen zullen zich vereenigen tot één rederijderskamer.
- „ 21 Verschenen het gedicht: Martha aan den avond voor Pinksteren, door J. v. d. Veen.
- „ 24 Verschenen bij W. Beeling te Leeuwarden: Spiksplinter-nije Festeljouns krante, f 0.30.
- Mei 5 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: De wrald scil forgean, petear fen in boer en sin arbeider oer 't sizzen det er in comeet tsjin ús ierde oanpompje scil op 'e 13e Juni 1857. 20 ct.

1857.

- Mei 9 Overleden Ds. Tonnis van Duinen te Mantgum, oud ruim 40 jaar, als auteur schrijvende onder den schuilnaam Thineus, gehuwd met G. Keizer.
- „ 19 Verschenen bij A. W. G. van Otterloo te Leeuwarden: Het vrolijk Pinksterfeest, door Driesman, die ook schreef: De blijde Paaschmorgen.
- „ 20 Landbouwtentoonstelling te Rauwerd, van wege de Friesche landbouwmaatschappij.
- „ 21 De Afgescheiden gemeente te Harlingen krijgt toestemming tot het stichten van een school.
- „ 22 Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: Het St. Anthony-gasthuis te Bolsward, pleitrede door Mr. A. F. Jongstra.
- Juni 2 Overleden te 's-Gravenhage Mr. Albardus Deketh (geb. 4 Oct. 1796) advocaat-generaal bij den Hoogen Raad, beoefenaar der Friesche geschiedenis, taal en letterkunde.
- „ 15 De nutsafdeeling te St.-Jacobi Parochie viert haar 50-jarig bestaan. Verkoop van de nagelaten schilderijen en teekeningen van den Leeuwarder schilder Otto de Boer, waaronder een van Ferdinand Bol (Hugo de Groot en zijn vrouw Maria van Reigersbergen).
- „ 16 Verschenen bij U Proost te Leeuwarden: Lokwinsk oan alle yet libjende minsken, mar foaral oan miin Friiske Lânsljue: dat it mei de 13 Juny sa goed útpakt is, door K. A. Aartsma to Beltsum, 10 ct.
- „ 18 Harlingen is de eerste Friesche stad, die voor f 300.000 inschrijft op den aan te leggen spoorweg.
- „ 19 Verschenen het portret van Mr. Jan v. d. Veen, op steen gezet door W. Troost. En: Mémoires relatifs à la guerre de succession de 1706—1709 de Sicco v. Goslinga, par U. A. Evertsz et G. H. M. Delprat.
- „ 22 Jaarlijksche provinciale vergadering van de Nederl. Vereeniging tot afschaffing van sterken drank, waarbij 110 leden tegenwoordig zijn, spreker Ds. H. C. Voorhoeve te Harlingen, over: de noodzakelijkheid van, de bedenking tegen, en de aanmoediging in den strijd.
- „ 24 H. M. Reidsma te Ijsbrechtum herdenkt zijn 50-jarigen schooldienst, waarvan 48 jaar te Ijsbrechtum.
- „ 30 W. Eekhoff stelt de intekening open op een register van het Groot Placcaat en Charterboek van Friesland, bewerkt door J. v. Leeuwen.
- Juli 5 De doopsgezinde kerk te Drachten en Ureterp krijgt een nieuw orgel, maker L. v. Dam te Leeuwarden.

1857.

- Juli 13 Overleden, 70 jaar oud, Jacob van Leeuwen, griffier bij het Gerechtshof, archivaris van Friesland; hij organiseerde de provinciale bibliotheek.
- .. 17 In de algemeene vergadering van het Frysk Selskip wordt medegedeeld, dat de betrekking met de Noord-Friezen steeds wordt aangehouden, wat de heer P. M. Clement te Sleeswijk aanleiding had gegeven aan het Selskip zijn Lucasevangelie in Sylter tongval aan te bieden. Verschenen bij P. van Zweeden te Groningen: Zes nagelaten leerredenen van wijlen Ds. T. van Duinen te Mantgum.
- , 30 J. D. Ankringa geeft in de 87e vergadering van het Friesch Genootschap een proeve van de geschiktheid der Friesche taal voor het verhevene door de vertaling voor te dragen van den Agamemnon van Aeschylus.
- .. 31 Verschenen bij v. Es te Amsterdam: A bas la crinoline! Le prince Imperial Gacier Galop, pianomuziek getoonzet door S. Samehtini, en: Aztekin en Aardmannetjes, polka mazurka door denzelfden, 4e druk. Verschenen bij T. Telenga te Franeker: De boere-sionger, Ny Frysk Lieteboek for feinten en fammen, opmakke fen Waling Dykstra, f 0.20.
- Aug. 11 Aanbesteed het afbreken van een gedeelte van den ouden toren en het weder opbouwen van een dito nieuwe kerk te Beers.
- .. 14 Overleden op Jagerslust te Oldeberkoop Tinco Andringa v. Hijckama, oud-Statelid van Friesland, oud 72 jaar.
- .. 31 Aanbesteed vanwege de voogden van het O. B. Weeshuis te Sneek het bouwen van een bewaar-, industrie- en dameskostschool op Leeuwenburg aldaar.
- Sept. 14 Het Kabinet van Friesche oudheden wordt verrijkt met een antieke steenen doodkist, uit één stuk gehouwen, met daarbij behoorend deksel van roode Bremer steen, gevonden bij het graven der fundamenten voor de nieuwe kerk op het hooge kerkhof van Koudum.
- .. 25 Verschenen bij E. Hosbach te Leeuwarden: De Quieborn, Plat duetske rymkes yn it friesk oerbrecht trog Dr. E. Halbertsma.
- .. 27 Inwijding der nieuwe Herv. kerk te Nijega (H.O.H.) Verschenen bij H. Suringar te L., De gezamenlijke dichtwerken van H. Tollens.
- Oct. 2 Verschenen bij J. J. Hansma te Dokkum: Ien bult as ien heal kynsen, troch D. Hansma.

1857.

- Oct. 9 Verschenen bij A. Schaafsma te Dokkum: St. Jans Apokryf Testamint, in jounpraatje tusken twa boerlju, mei in wird oan de laezers forop, troch R. Posthumus.
- „ 11 De toren te Westergeest krijt een nieuwe klok, gegoten door de firma Van Bergen te Midwolda.
- „ 29 Mr. I. Telting houdt in de 88e jaarvergadering van het Friesch Genootschap een rede over de sporen van het oud Germaansch strafrecht in de Germania van Tacitus.
- Nov. 2 Verkoop van boeken, handschriften, portretten enz., van wijlen J. van Leeuwen, archivaris van Friesland, de catalogus, groot 120 pagina's, is bewerkt door W. Eekhoff.
- „ 11 B. Schurer te Suirhuisterveen herdenkt zijn 50-jarigen schooldienst.
- „ 18 Dr. J. Banga herdenkt het feit, dat hij 50 jaar geleden bevorderd werd tot doctor in de geneeskunde aan de Franeker academie. De provinciale commissie van geneeskundig onderzoek, waarvan hij 42 jaar lid was geweest, biedt hem een zilveren beker aan.
- „ 25 De rederijderskamer Simon Stijl te Harlingen, onder de zinspreuk „Langzaam bestijgen”, geeft een tweede openlijke voorstelling, bestaande in: De laatste dag van Heemskerks beleg (1359), historisch Dramatisch gedicht door W. J. Hofdijk, en Kaf onder het koren of de intrigant op het vergelijkend examen, door D. Dekker.
- Dec. 15 De Leeuw. Courant behelst een belangrijk schrijven van Mevr. A. M. M. Wed. Storm, geb. v. d. Chijs, die in Aug. 1856 van Delft naar Amerika was gereisd en zich nu bevond in Lancaster bij Buffalo ten huize van Worp van Peyma. Zij deelt in dezen brief allerlei belangrijke kolonisatieplannen mee, n.l. om een kolonie te stichten in de slavenstaat Tennessee met Nederlandsch geld, Nederl. kolonisten en jonge krachten, b.v. frissche gezonde jongens uit weeshuizen. Dit jaar verschenen: P. Wierdsma Schik, Over de staatsregterlijke geschiedenis der Staten v. Friesland (1581—1795).

1858.

- Jan. 19 Aanbesteed het afbreken en weder opbouwen van een toren te Marrum.
- „ 21 Aanbesteed het afbreken der oude en de opbouw van een Herv. pastorie te Anjum.
- „ 28 Het tooneelgezelschap van J. J. Stoete te Leeuwarden heeft veel toeloop bij de opvoering van Kotsbue's Men-

1858.

schenhaat en berouw, en van het melodrama De armen van Parijs.

Febr. 2 De vertaling van het Mattheusevangelie door J. H. Halbertsma, op uitnodiging van prins Louis Lucien Bonaparte

Mr. U. A. Evertz, geb. 1790 te Joure, overl. 1860, rechter te Heerenveen, van 1847—'50 raadsheer te Leeuwarden, daarna lid van den Hoogen Raad, voor . v. h. F. Genootschap

is te Londen afgedrukt. Verschenen bij T. Telenga te Franeker: Neerlands schoolwezen, jaarboekje voor onderwijzers, red. H. Cremer, onderwijzer te Leeuwarden.

„ 19 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: De zon-eklips en de Steertstar, en gesprek in de sukerai-iest, op z'n bildts beschreven en an 't licht brocht van W. Dijkstra, 20 ct.

1858.

- Febr. 20 Dr. E. Verwijs te Deventer benoemd tot leeraar in de levende talen, mathesis, geschiedenis en aardrijkskunde aan het gymnasium te Franeker.
- „ 23 Plan vastgesteld tot aanleg van een kunstweg Holwerd, Waaksens, Brantgum, Foudgum, Bornwerd en zulks over de terpen.
- „ 26 Overleden te Sneek Dr. S. J. Galama, bekwaam medicus, schrijver van verscheidene werken op medisch gebied.
- Maart 5 De rederijderskamer Simon Stijl te Harlingen houdt een openlijke voordracht van de Goede Geest van A. J. de Bull, Trouw en Ontrouw, door W. J. Hofdijk en een blijspel zonder intrige, door W. Harzveld.
- „ 6 Verkoop der zathe Unia-State te Wirdum, door Anne Pieters Hiemstra als mede-eigenaar bewoond.
- „ 11 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe afgescheiden kerk te Leeuwarden.
- „ 16 Tot sluiting van het seizoen geeft het tooneelgezelschap Stoete te Leeuwarden: John of de kloklouder der St. Pauluskerk, naar 't Fransch van M. J. Bauchardy, gevolgd door de Vorstin en de Kamerjuffer, blijspel met zang, naar het Fransch, door C. J. Roobol.
- „ 19 De Leeuwarder kunstschilder J. J. G. van Wicheren geeft aan de Vrijmetselaarsloge „Friesche Trouw” te Leeuwarden een levensgroot portret ten geschenke in olieverf van Prins Fredrik, grootmeester nationaal der orde.
- „ 22 Overleden te Grouw Dr. Eeltje Hiddes Halbertsma, oud 60 jaar. Het eeuwfeest gevierd van het diakoniehuis der Herv. gemeente te Leeuwarden. De diaken Mr. Horatius Albarda houdt een historische rede over de stichting, vroeger Holdingahuis (1554), daarna Schwartzenberghuis, in 1693 Friesche landschapsmeent, in 1756 van de Aylva's gekocht met bestemming als armhuis, waartoe 22 Maart 1758 de eerste steen werd gelegd door baron van Hambroick namens prinses Maria Louise. De feestelijkheid eindigde met een diner van 73 couverts in de versierde zaal van v. d. Wielen en de illuminatie van het gebouw.
- „ 27 Verkoop van Groot Ekema State te Roordahuizum, groot ruim 33 bunder.
- April 3 Leste Winterjûndsgearkomste der krite Liowerd, jûns 7 ure bij v. d. Wielen, sprekkers da H. H. J. Buma fen Kollum, J. K. Kijlstra fen Drachten, T. G. v. d. Meulen fen Birgum en H. S. Sytstra fen Baerd.

1858.

- April 8 In de 89e vergadering van het Friesch Genootschap houdt W. Eekhoff een lezing over het leven en de verdiensten van Caspar de Robles en de lotgevallen der voor hem opgerichte denkmil. Aan het Genootschap zijn geschonken de onuitgegeven geschriften van het te Leeuwarden bestaande taal-, geschied- en dichtkundig genootschap „Constanten”, n.l. van de beide overgebleven leden J. D. Ankringa en G. Suringar.
- „ 12 Het reciteercollege van Halmael onder de zinspreuk „Uitspanning door inspanning” houdt een buitengewone vergadering in een der schouwburglokalen. Opgevoerd worden: Handel en Kunst, dramatische schets, door F. H. Greb; Het gelukkig toeval, blijspel in één bedrijf, door P. A. van Overeem.
- „ 13 De rederijkerskamer Eenheid door Verscheidenheid te Sneek geeft haar laatste openbare vergadering. Vroeger gaf zij de voordracht van Schimmel Joan Woutersz. Nu: Handel en Kunst, door F. H. Greb; Lodewijk XI, en de Overspelige Vrouw, door Tollens.
- „ 19 Verkoop der letterkundige nalatenschap van Petrus Wierdsma, waaronder origineele codices, incunabels en eigen manuscripten.
- „ 23 Verschenen bij J. Riesberg te Harlingen: Kinderkens het is de laatste ure, afscheidsrede van I. W. Th. Lublink Weddik.
- „ 30 Verkoop van de zoutkeet de Non te Workum, voor 2 jaar vernieuwd, gedurende 10 jaar gedreven door W. Troste Czn.
- Mei 4 Terpaarde te koop van de Zwanwerder terp onder Wierwerd.
- „ 5 Overleden te Leeuwarden: Gerrit van der Wielën, geb. 1767 te Tietjerk, autodidact, wist zich op te werken tot den voornaamsten bouwmeester der stad en bouwde als zoodanig de meest aanzienlijke huizen, terwijl hij door voor eigen rekening een concertzaal en aanverwante lokalen te bouwen in een erkende behoefte voorzag. Van 1813—43 was hij stedelijk architect en droeg hij veel bij tot verfraaiing der stad. Hij leidde de afgraving der wallen, den bouw der kazerne, de aanleg der begraafplaats.
- „ 6 In den bidstond voor Israël, 's avonds 6 uur in het lokaal der vereeniging tot Heil des Volks op de Vijverbuurt te Leeuwarden gaat Ds. H. W. W. Witteveen te Ermelo voor.

1858.

- Mei 7 Terpaarde te koop van het Claarkampster klooster onder Rinsumageest à 35 ct. de ton, invaart bij de Hooge Brug.
- „ 14 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: Van Donk, bijdrage, uitgesproken in een vergadering van de afdeling Leeuwarden, der Ned. Ver. tot Afschaffing van den Sterken Drank, door H. J. Busé, sergeant-majoor bij het 7e regiment infanterie. De nieuwe kerk der Afgescheiden gemeente tegenover de gasfabriek te Leeuwarden, waarvan de eerste steen is gelegd door Ds. J. Beijer, is in aanbouw.
- „ 18 Verschenen bij A. Schaafsma te Dokkum: Fryske Leed-sanck op de dead fen Dr. E. H. Halbertsma, troch R. Posthumus.
- „ 25 Verschenen bij v. Druuten te Sneek: Remonstranten en Contra Remonstranten, verhaal uit den tijd der kerkgeschillen in ons vaderland, door J. v. d. Veen, 2 dln., en De floreenplichtigen en de Geref. gemeenten ten plattelande in Friesland in wederzijdsche betrekking door Ds. B. B. v. d. Veen te Erneoude, 2e vermeerderde druk.
- Juli 2 Verschenen bij U. Proost te Leeuwarden: Handleiding bij het onderwijs in de vormleer op de lagere scholen, door J. H. Stratemeijer, H. d. S. te Bolsward.
- „ 9 Verschenen bij J. Behrns te Harlingen: Het geloof op menschelijk gezag verdedigd, leerrede, benevens een open brief van Ds. A. Pierson, door Ds. M. A. Justink aldaar; en: Wettelijke regeling op het Lager Onderwijs, door J. H. Behrns, inspecteur van het lager onderwijs.
- „ 24 De walvischvaarder Dirkje Adema, kapitein O. Mehlen, keert met de treurige vangst van slechts 100 robben huiswaarts.
- „ 25 Overleden te Bergum: Jhr. Mr. Hobbe Baerdts van Sminia, burgemeester van Tietjerksteradeel, beoefenaar der Friesche geschiedenis en oudheidkunde.
- „ 27 De aandeelhouders in de Lutinevisserij ontvangen 40 % dividend.
- „ 29 Zeventien pondematen pas ingedijkt land, op Vijversburg onder Rijperkerk, dat weleer onder water stond, eigenaar Dr. N. IJpeij, leveren thans een overvloedigen oogst van haver op. Het bouwen van een nieuwe Herv. pastorie te Hallum aanbesteed.

1858.

- Juli 30 Uit naam van het hoofdbestuur der Friesche landbouwmaatschappij wordt ter kennis gebracht, dat de ploegen, vervaardigd door T. J. Meek, wagenmaker te Ureterp, uitmunten door lichtheid van gang en deugdelijk werk, wes halve daarop en in het bijzonder op de door hem vervaardigde voetploegen de aandacht wordt gevestigd.
- Aug. 3 Vergadering te Leeuwarden ter bevordering van de afschaffing der slavernij, sprekers: Wolbers uit Utrecht, die Engeland tot voorbeeld stelde, Chamerorzow, die in het Fransch improviseerde en door Moquette werd vertaald. Ds. Voorhoeve uit Harlingen sloot de vergadering. Verschenen: J. A. Bakker, Verhandeling over de Duitsche wijsbegeerte sedert de laatste 50 jaar.
- „ 4 Verkoop van de zathe Popta onder Kimswerd, groot ruim 49 bunders, waarvan 18 bunder bouwland.
- „ 6 Verschenen bij J. Riesberg te Harlingen: Leesboek over verschillende onderwerpen, door J. F. Jansen te Harlingen en J. H. van Dale te Sluis; en: Nederland, 2e dr., Europa 1e dr. van J. F. Jansen.
- „ 11 Landbouwtentoonstelling te Sneek, vanwege de Friesche maatschappij van landbouw en veeteelt.
- „ 20 In den Frieschen boekhandel verkrijgbaar: Pegaasje in de dorpskroeg, model-reglement voor rederijerskamers ten plattelande, door een ex-rederijker, geïllustreerd met figuren in den tekst, f 0.75.
- Sept. 5 De kunstschilder Troost exposeert op een der bovenzalen van het gemeentehuis te Leeuwarden o.a. 8 gezichten op Leeuwarden en omstreken.
- „ 8 Gecontinueerde finale veiling van Schiermonnikoog, geboden f 97.085.
- „ 9 Schiermonnikoog gekocht door Dr. John Erick Banck te 's-Gravenhage, doch zonder aanwassen en heerlijke rechten.
- „ 13 Aanbesteding van een nieuwe school te Haulerwijk-beneden.
- „ 17 Aylva State te Witmarsum bewoond door T. Mulier. Verschenen: A. Wauters, Mémoires de Viglius et d'Hoppens.
- „ 19 Inwijding der nieuwe Doopsgezinde kerk te Harlingen door Ds. P. Cool. De Herv. Gemeente ontvangt voor het tijdelijk gebruik der Westerkerk van hare zustergemeente een zilveren wijnkan met inscriptie.

19

1858.

- Sept. 20 Oproep van leerlingen in handteekenen op de stadsteekenschool te Leeuwarden, aangifte bij P. Eernstman in de Breedstraat te Leeuwarden.
- 28 T. R. Dijkstra in de vergadering van Gedeputeerde Staten geïnstalleerd als archivaris-bibliothecaris van Friesland.
- Oct. 9 Dr. L. Proes, predikant te Leeuwarden houdt bij het graf van den Leeuwarder toondichter R. R. E. Frank, overleden op 29-jarigen leeftijd, een rede. W. Troost brengt zijn portret op steen.
- „ 11 Overleden Hendriks Martens Reidsma, onderwijzer te IJsbrechtum, oud 73 jaar, die meer dan 50-jarigen schooldienst heeft gehad.
- „ 23 De Rederijkerskamer van Halmael te Leeuwarden houdt een Vondelavond. De voorzitter houdt een lezing over de beteekenis van de dichter, waarna eenige leden verschillende fragmenten uit zijn werken voordragen. Ook „Simon Stijl” te Harlingen eert den dichter, door voor te dragen het 2e tooneel van „Jozef” en uit te voeren „Vondel gekroond”, lyrisch dramatisch gedicht van Hofdijk, getoonzet door Richard Hol, met behulp van een zangkoor en de muziekvereniging „Ons Genoegen”.
- „ 26 Er worden pogingen gedaan te Leeuwarden tot wederoprichting van het vroeger bestaande genootschap tot onderlinge beoefening der rechtswetenschap onder de zinspreuk „Door studie kennis”, door de bemoeiing van M. IJpeij, kand. notaris en H. Schaafsma, surnumerair bij de registratie. Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: Juiste inhoudsbepaling van ladingen turf enz. door middel der wiskundige waterverplaatsing door H. Eisma, scheepsmeter te Dokkum.
- „ 28 W. Eekhoff geeft aan het Friesch Genootschap een collectie boeken en manuscripten uit de nalatenschap van Petrus Wierdsma ten geschenke. Verschenen: W. W. Buma, Nota betreffende de Lemsterzjl.
- „ 30 Er wordt vanwege de gemeente een gedenkteeken geplaatst op het graf van Ds. Petrus Boeles te Pingjum, die aldaar 16 October 1820 geboren werd en 30 Oct. 1857 stierf.
- Nov. 5 Verschenen bij J. J. Hansma te Dokkum: In Diaken en to gast by de boer, twa teikeningen út it Frysk folkslibben fen Waling Dijkstra; bij T. Telenga te Franeker: De timmerknecht van Klaverterp van denzelfde.

1858.

- Nov. 22 Het reciteercollege v. Halmaël te Leeuwarden voert in de groote schouwburgzaal te Leeuwarden op: Graaf Struensee van H. J. Schimmel en de Rederijk-minnaar door Arnold.
- „ 23 Verkoop van het kerkgebouw der Chr. Afgesch. Geref. gemeente te Leeuwarden.
- „ 26 Verschenen in den Frieschen boekhandel: 3e jaargang van het jaarboekje voor rederijkers (1859).
- Dec. 3 Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden: De Jonkerboer of Krysttiid en Sint Steffen yn Ald Fryslân, lêste skrift fen Dr. E. Halbertsma. nei syn dead mei ien oersicht fen syn libben uutjuwn trog ien syn fruenen.
- „ 10 Aanleg van den grintweg Woudsend—Lemsterstraatweg aanbesteed.
- „ 14 Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden: 13e jaargang van den almanak voor landbouwers en veehouders met bijdragen van bekende landhuishoudkundigen, 30 ct. En: W. Eekhoff, Het algemeen belang v. d. Fr. spoorweg.
- „ 29 De zangvereniging Apollo en het muziekgezelschap Euterpe te Drachten geven een concert onder leiding van F. Joustra.

1859.

- Jan. 8 Dertig typografen te Leeuwarden richten op het Jaarlijkse koperfeest de vereniging „Vriendentrouw” op, pres. A. J. Hogerhuis, J. Braam, secr.
- „ 21 Terpaarde bij de kerk te Folgare te koop. De staatkundige vereniging „Orde en Bezuiniging” te Drachten beveelt als candidaat voor de Tweede Kamer Marten Kingma aan, lid der Gedeputeerde Staten te Makkum.
- „ 29 Verkoop van den Nieuwen Bildtpolder, gelegen ten N.W. van en aan de Nieuwe Bildtzijl onder Vrouwen Parochie, groot ruim 117 bunders met stelphuizinge, geboden f 135.339.78.
- „ 31 De rederijkerskamer Simon Stijl te Harlingen houdt met medewerking van het muziekgezelschap „Ons Genoegen” in de stampvolle Harmonie een openbare vergadering, wordt voorgedragen: „Er is vergelding” van Hofdijk en „Een bankbiljet van duizend Gulden” van Ruysch. Daarbij zijn tegenwoordig leden van de letterkundige vereniging Onne Zwier van Haren te Workum, Uitspanning door Inspanning te Franeker. Het spel en de rijke, schoone decoratie wordt geroemd.

1859.

- Febr. 8 In het voorloopig verslag der Tweede Kamer wordt de concessie en exploitatie van den Noorderspoorweg besproken.
- „ 9 Aanbesteed de aanleg van een grintweg: Slachtedijk—Bozum—Leeuwarder straatweg.
- „ 10 Het zanggezelschap „De Vriendenkring” te Menaldum, bijgestaan door eenige kunstvrienden uit Franeker houdt een instrumentaal en vocaal concert.
- „ 15 De afdeeling Arum der Ned. Ver. tot afsch. v. Sterken drank houdt haar jaarvergadering. Spreker Ds. v. Gelder te Bolsward, na de rede zeven bijdragen in proza en poëzie; het aantal vergaderden is 100, waaronder 20 vrouwen en velen uit andere plaatsen. De directie Stoete, Schröder en Toors geeft als tiende abonnements-voorstelling: De zilveren bruiloft, door A. v. Kotzebue, en Het levend doode Snijderspaar, kluchtspel met zang in 1 bedrijf, aanvang 6½ ure.
- „ 19 Dokkum wordt het eerst door gas verlicht, de derde der Friesche steden.
- „ 21 Vocaal- en instrumentaal concert bij J. A. Hellinga te Beetgum.
- „ 22 Het reciteercollege Willem v. Haren te Leeuwarden houdt een buitengewone vergadering met gasten. Op het programma staan: De Blinde (J. v. Beers), Francesca di Rimini (Schimmel), Eduard III voor Calais (de Bull), de Bastaard (Arnold), Paulus (Schimmel), de Kist (v. Zeggelen).
- „ 23 Gewoon jaarlijksch concert door H. Smeding in de zaal van v. d. Wielen te Leeuwarden.
- Maart 1 In de schouwburg te Leeuwarden (directie Stoete c.s.) opgevoerd: Het beleg der stad Groningen (1672) door A. Hartink, het 3e bedrijf opnieuw meer tooneelmatig bewerkt door L. Beering, voorzien met alle daarin voorkomende expresselijk daartoe vervaardigde decoratiën, o.a. voorstellende het gezicht op de stad Groningen, het oude Raadhuis enz. Het Rijk staat kosteloos aan de gemeente Franeker af het planetarium van E. Eisinga met het huis, onder voorwaarde dat vanwege de gemeente voor het onderhoud van het huis en het gangbaar houden van het kunstwerk zal worden zorggedragen.
- „ 3 Aan den Leeuwarder K. B. C. E. Proes, die in 1857 naar de Kaap is vertrokken en daar werkzaam was op de griffie

1859.

van het parlement, wordt door het gouvernement der

Taco Roorda, hoogleeraar in de Oostersche talen,
geb. te Britsum 19 Juli 1801, overl. te Leiden 5 Mei 1874.

Transvaalsche Republiek een der eerste betrekkingen opgedragen, waarover het te beschikken heeft.

1859.

- Maart 4 Verschenen bij L. Dijkstra te Leeuwarden: Reiske nei 't Ameland, troch A. J. Roorda. Verkoop van terpaarde te Warga.
- „ 11 T. G. v. d. Meulen is agent van de wekelijksche pakketvaart van Rotterdam over Londen naar New-York per stoomboot en zeilschip.
- „ 20 Bij de Staten Generaal is ingekomen een geschrift van W. H. Suringar: Een stem uit Nederland over de cellulaire gevangenis te Bruchsal en de strafwetgeving in Baden en eldets, in verband met het gevangeniswezen en de strafwetgeving in Nederland. Door eenige beoefenaars der welsprekendheid is een liefhebberij-voorstelling gegeven in de schouwburg te Leeuwarden, n.l. van de Neven (blijspel) met nastukje Rosalie.
- „ 25 Dr. T. J. Halbertsma, die in 1858 zijn nasporingen eindigde in de bibliotheken van Spanje, is naar Florence vertrokken en van daar naar Rome en Napels om Grieksche handschriften te bestudeeren.
- April 4 Op Abbinga-State onder Huizum afbraak verkocht van de afgebroken aardappel-siroopfabriek aldaar, die door een nieuwe vervangen werd.
- „ 12 Aanbesteed het afbreken van de bestaande en het weder opbouwen van een nieuwe kerk en toren te Oosterzee.
- „ 16 Boelgoed op Papinga State te Weidum.
- „ 19 De kiesvereeniging Vaderland en Oranje te Leeuwarden heeft zich op vasten voet geregeld en stelt zich ten doel „om in overeenstemming met het stelsel van vrije verkiezingen en met het oog op de waarachtige belangen van het vaderland, de provincie en de gemeente, de keuze van brave, kundige en zelfstandige leden voor de Tweede Kamer, Prov. Staten en den Raad te bevorderen”.
- „ 21 W. W. Buma vestigt in de vergadering van het Friesch Genootschap de aandacht op de rekeningen des ontvangers van het domein in Friesland 1515—74, welke met eenige gapingen op het Rijksarchief te 's-Gravenhage aanwezig zijn en stelt voor pogingen te doen, om die stukken verplaatst te krijgen naar het proviciaal archief.
- „ 29 Verschenen bij L. Dijkstra te Leeuwarden: Uitwerping van een duivel in den naam van den Heere Jezus Christus te Wirdum in 1858, een waarachtig verhaal, door K. Holleman, 2e dr.

1859.

- Mei 2 De Bildtsche vereeniging „Hervorming zonder wanorde” beveelt hare candidaten voor de Prov. Staten aan.
- „ 3 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: Haitskemoai’s klachten oer de nije moden, mei in libbenskiednis fen Haitskemoai, fen Waling Dijkstra, 20 ct., en: Landhuis-houdkundige bijdrage, speciaal tot bevordering der zedelijke en stoffelijke belangen der arbeidende klasse.
- „ 4 Ds. van Schelven uit Gent spreekt in het gebouw Eben Haëzer te Sneek.
- „ 6 Verschenen bij U. Proost te Leeuwarden: De duivel uitgeworpen, door den hr. K. Holleman, zich noemende leeraar der Vrije Evangelische gemeente te Leeuwarden, bestreden door een vriend der Waarheid.
- „ 9 De R. Kath. Leeuwarder kunstschilder H. L. Hoven keert terug naar zijn vaderstad, na verscheidene landen van Europa bezocht te hebben. Hij schilderde o.a. voor een groote kerk: Christus onder het kruis bezwijkende”, verder: „Innenhuis met wachtende echtgenoot.
- „ 17 Verschenen bij L. Dijkstra te Leeuwarden: Hoe men zich een vriend der waarheid kan noemen en een verbreider der leugen kan zijn, een woord aan den schrijver der brochure: De duivel enz., (zie 6 Mei), door J. Witmond, 10 ct.
- „ 20 Verschenen bij U. Proost te Leeuwarden: Wederwoord en laatste woord aan den hr. Witmond Czn., door een vriend der waarheid, voorafgegaan door een mededeeling van Ds. G. T. Harders te Wirdum, betreffende de veranderde denk- en leefwijze van Sietske Annes Albertsma, uit echte bescheiden in hare beginselen en ontwikkelingsgang voorgesteld.
- „ 27 Verschenen bij U. Proost te Leeuwarden: De biddetekken, rimkes byienbrocht troch ’t Selskip Riucht en Sliucht to Ferwerd, 30 ct., en Lis mei de bôlekoer en Tis mei de marse, twa wrâldkindige minsken, 30 ct.
- Juni 1 Aanbesteding van het afbreken van het oude en het wederopbouwen van een nieuw diaconiehuis met 2 woningen te Warns.
- „ 12 Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden: Rein en Beitske fen de Wielswâl mei har beide bern op de Bergumer tentoonstelling den 9 Juni 1859.
- „ 24 De Friesche onderwijzers-vereeniging, zijnde de gewestelijke vereeniging van het Nederl. Onderwijzers-genootschap houdt haar 29e algemeene vergadering te Leeuwar-

1859.

- den, in tegenwoordigheid van den inspecteur van het lager onderwijs, de schoolopzieners van het 1e en 4e district en 120 leden. De gewone rede wordt gehouden door W. Schaaf te Delfstrahuizen over: de liefde blijft; voor en na wordt gezongen; verder algemeene bespreking van het opgegeven punt: De beste klassificatie in de lagere scholen.
- Juni 25 Aanbesteed het bouwen van een pastorie voor de Doopsgezinde gemeente te Pingjum en Witmarsum.
- Juli 5 Verschenen bij L. Dijkstra te Leeuwarden: Nieuwe kermisgids voor de Leeuwarder jongelingschap. Openbare bijeenkomst der Ned. Vereen. tot afsch. v. Sterken Drank in de Doopsgez. kerk te Leeuwarden, waarbij „in den trant der N. Amerik. en Engelsche meetings” het woord wordt gevoerd door Mr. A. de Vries uit Amsterdam (president), A. Meeter, directeur van het huis van verbetering en opvoeding voor jongens te Alkmaar, K. T. baron van Lijnden, kamerheer der Koningin, en Herman de Ridder, Remonstr. pred., in tegenwoordigheid van den commissaris der Koningin, deputaties uit rechterl. colleges en militaire macht. Daarna soirée musicale met illuminatie en vuurwerk door de schutterijmuziek in den Stadstuin, waar het hoofdbestuur en de afgevaardigden worden toegesproken door den burgemeester.
- „ 10 Fraenkel en Cohen „photographisten” uit Groningen bezoeken de kermis te Harlingen, „bewerkende photographie”.
- „ 15 Verschenen de 2e druk van E. Halbertsma’s „De Jonkerboer”. In de Friesche boekhandel verkrijgbaar: Spoorwegen en telegrafen, de invloed van stoom en electriciteit aangewend als middelen van gemeenschap op den invloed des menschedoms, door S. Coolhaas van der Woude.
- „ 21 In de Jaarvergadering van ’t Frysk Selskip wordt Dr. Jacob Grimm, hoogleeraar te Berlijn, tot eerelid benoemd en houdt P. Bleeksma, onderwijzer te Schingen een voorlezing over den opstand der Friezen 28 n. Chr.
- „ 22 Terwijl de stadsschouwburg te Leeuwarden maandenlang was gesloten, had men tijdens de kermis gelegenheid tooneelvoorstellingen van vreemde tooneelgezelschappen bij te wonen. De schouwburg Breedé en Valois geeft: „Maria, Koningin van Zweden”, en „de Lady van Worsley Hall”; de salon des Variété’s van Boas en Judels geeft: Martin de kruier, Blancho en Blanchetto en de beursspeculant; het Grand Theatre des Variété’s (van Lier) geeft: Een vrouwelijke Monte Christo en het kanaal St. Martin.

1859.

- Juli 29 Verschenen bij L. Dijkstra te Leeuwarden: Liegt niet tegen de waarheid, een woord van beschuldiging, teregtwijzing en vermaning aan een vriend der waarheid te Leeuwarden en aan Ds. G. T. Harders te Wirdum, door J. Witmond Czn.
- Aug. 10 Tentoonstelling van vee te Baard, vanwege de 6e afd. der Friesche landbouwmaatschappij.
- „ 19 Helmduikers visschen uit het wrak van het goudschip Lutine bij Terschelling 420 Spaansche matten op, een gouden dubloen en een gouden staaf, wegende 10 pond. Aanbesteding der telegraaflijn Leeuwarden—Dokkum.
- „ 26 Op Vogelsang State te Veenklooster bloeit een aloë met een bleemstengel van 24 voet met 43 armen, waaraan omstreeks 6000 bloemen.
- „ 30 Groote nood op Schiermonnikoog wegens ontzettende droogte, waardoor de geheele oogst mislukte. Er vormt zich een commissie voor de noodlijdenden.
- Sept. 2 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: Karel de Stoute als regter, (poëzie), f 0.25, door L. Radijs Ellens.
- „ 9 Verschenen bij U Proost te Leeuwarden: Mâl út, mâl thûs, kluchtspil in twa gedaenten, dat mei weinich omslach útfierd wurde ken en grappig is om to lêzen, f 0.40. En: Wederzien en herkenning in de eeuwigheid, een Evangelisch woord van troost en bemoediging, vooral bij het verlies van geliefde kinderen.
- „ 16 Uitgegeven bij J. Campen te Sneek: De drankduivel (in rijm); Hebt de dieren lief, 6e druk; 2e stukje 3e druk. Hoe schoon is de natuur; Beknopte verhalen uit de Bijb. geschiedenis.
- „ 17 Op afbraak verkocht de opstal van Andringa State onder Marssum, nabij de Menaldumervaart.
- „ 20 Verschenen bij v. Druten te Sneek: Feestrede bij vervulde 50-jarige evangeliebediening in de Ned. Herv. kerk, door Ds. J. J. Wassenaar te Joure.
- „ 21 Overleden op den huize Rijs, Constantia Johanna van Swinderen, geb. Rengers. Verkoopning van de voor zomer- en wintervermaak zeer ter nering staande herberg De Froskepolle aan de Greuns onder Huizum, met schuur en stalling voor 20 koeien en 2 paarden.
- „ 23-28 Dr. E. F. van Dissel houdt vanwege het Nut te Leeuwarden, Drachten enz., populaire voorlezingen over electriciteit etc.

1859.

- Sept 28 Overleden Ds. Rinse Posthumus te Waaksens, Friesch letterkundige.
- „ 30 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: Min suchten en min sangen, in hânfol blommen út de Wâlden, de Friezen oanbean, fen T. G. v. d. Meulen, 50 ct.
- Oct. 2 De Prov. Friesche courant beoordeelt het kluchtspel: Mâl út, mâl thús, van T. G. v. d. Meulen, dat honderden koopers vindt.
- „ 7 Verschenen bij L. Schierbeek te Leeuwarden: Bijdrage tot de beschouwing van onderhoudplichtigheid betrekkelijk uitdieping en slatting van openbare vaarwaters in Friesland, inzonderheid met betrekking tot de trekvaart Leeuwarden—Harlingen, door Jhr. Mr. S. H. W. A. van Beijma thoe Kingma.
- „ 15 Eerste openbare vergadering van het Frysk Selscip te Dantumawoude. T. G. v. d. Meulen uit Bergum spreekt over Friesche geschiedenis, godsdienst en schriftenkennis; H. G. v. d. Veen uit Driesum brengt zijn heilgroet aan het Selscip en spreekt zijn hulde uit over wijlen Ds. R. Posthumus.
- „ 21 De vereeniging tot heil des volks te Hollum op Ameland krijgt verlof om in een gebouw, genaamd De Blauwe Schuur, godsdienstoefening te houden, trots protest en bezwaren van den kerkeraad der Doopsgezinde gemeente aldaar.
- „ 25 Verschenen bij Gebr. Belinfante te 's-Gravenhage: Een ernstig woord over de Noorderspoorwegen door Philopatria, waarin de aangegeven richting wordt bestreden en de ontwerpen van Dull en Co. worden aanbevolen.
- „ 26 Verkoop van de zathe Liaukema-State te Wijnaldum, waaronder uitgestrekte terpgronden, groot 40 bunders.
- „ 27 In de 94e vergadering van het Friesch Genootschap wordt meegedeeld, dat Jr. H. v. Sminia te Oudkerk een aanzienlijke verzameling manuscripten aan het Genootschap heeft geschonken. T. R. Dijkstra houdt een voorlezing over Noord-Friesland en zijn bewoners.
- „ 28 Aanbesteed het aanleggen van den kunstweg Lemmer—Donkerbroek, met zijtak naar Oldeberkoop.
- Nov. 4 Verschenen bij A. Schaafsma te Dokkum: Handboekje voor vlashandelaars, bevattende een tafel der prijzen van 1—50 bundels en van 60—1000 bundels, beginnende met f 0.50 en eindigende met f 2.50 per bundel, benevens een opgave van de onderwichten door W. M. v. d. Werff.

1859.

- Nov. 10 De nutsafdeeling Franeker viert haar 50-jarig bestaan; sprekers zijn Dr. J. Banga, Mr. A. Telting, M. E. van Delden, Waling Dijkstra en Eelco Verwijs.
- „ 11 De oud-hoofdonderwijzer S. Clewits te Kollum ontvangt vanwege het Nut het zilveren eeremetaal; allerlei school-autoriteiten voeren het woord, het zanggezelschap Harmonie laat zich hooren.
- „ 14 Het reciteercollege „Inter Nos” te Bergum geeft een openbare vergadering, terwijl het zanggezelschap met eenige stukken het genot van den avond verhoogt.
- Dec. 2 Verschenen bij U. Proost te Leeuwarden: Oars is 't nou! troch H. G. v. d. Veen, scoallemaster, foarlaeser, orgelist, kloklieder, bibelwarrer, haechsnoeijer, tsjerkhofskoffeler, strijtwoeder insft. to Driesum, in foarsjonger to Walterswald, 15 ct. J. P. Jansen, onderwijzer in de 2e Stadstusschenschool te Harlingen, geeft met zijn leerlingen het gewone jaarl. concert.
- „ 5 Publieke verkoop van het landgoed Groot Salverdt bij Franeker, met stallingen, wagenhuis, tuinmanswoning, tuinen en gronden, tezamen 13 bunder, geboden f 21.926.93½.
- „ 6 De voormalige hoofd- en andere officieren der 5 bataillons Friesche schutterij, die 1830—34 in het leger hebben gediend, houden een diner te Leeuwarden op den geboortedag van wijlen Koning Willem II.
- „ 9 In de Bijekoer van 1860 komt voor het met lof bekende kluchtspel „Sokke mar mear”, fen W. Dijkstra.
- „ 12 De beide hoofdonderwijzers te Drachten houden vanwege het Nut volksvoorlezingen over de vaderlandsche geschiedenis. Het reciteergezelschap van Halmaël houdt vergadering met gasten. Er wordt voorgedragen Rocco, dramat. gedicht van Arnold, opgevoerd het blijspel: Een trouwe knecht of ziek van liefde.
- „ 14 Verkoop van 8 pondemaat hoog terp weidland onder Spannum aan de vaart. Verschenen: W. Eekhoff, Levensbericht van Jhr. Mr. H. B. van Sminia.
- „ 15 Gehuwd te Bergum: Jr. Mr. I. AE. A. van Panhuys en Jonkvr. C. J. van Sminia. Verkoop van het sedert meer dan zestig jaar tot uitspanning veel bezocht koffiehuis Het klein klooster met kolf- en kegelbaan bij de St. Janspoort aan den stadswal te Bolsward, door de Gebr. H. en S. Meijer met den dood ontruimd.

1859.

- Dec. 16 In de Leeuw. Courant komt een recensie voor van „Mijn Suchten en Sangen”, fen T. G. v. d. Meulen, waarschijnlijk door T. R. Dijkstra, die aldus schrijft: „Boekje, dachten we: Waar zijn die Friezen? Waar zijn ze, die u zullen lezen? Wat zal u een gering tal lezers te beurt vallen! Eenige liefhebbers van taalstudie, eenige onderwijzers, die den neus ook nog eens buiten de school steken, eenige beminnaars onzer schoone Friesche taal, ziedaar het publiek, waardoor gij zult gelezen worden en van dat publiek bestaat misschien $\frac{1}{2}$ uit geen geboren Friezen. Zij, die de taal, waarin gij zijt opgesteld, spreken, wier moedertaal gij spreekt, zullen u voor 't meerendeel niet lezen, zij kunnen zulks niet. Die gedachte hield mij bezig en stemde mij treurig, omdat ik onder die handvol woudbloemen zoovele liefelijke, aangename kinderen der natuur had ontmoet”.
- „ 18 Inwijding van het nieuwe orgel in de Herv. kerk te Oldeboorn, vervaardigd door Gebr. v. Dam te Leeuwarden.

1860.

- Jan. 3 De tooneeldirecteur I. J. Stoete en A. H. Schröder kondigen nieuwe voorstellingen aan voor de maanden Jan., Febr., Maart.
- „ 19 Donderdag. Eenige leden van het gezelschap te Hallum, onder directie van H. Bakker, voeren ten tooneele v. Kotzebues' Haneslag en Mâl út en Mâl thús, van T. G. v. d. Meulen. De Leeuw. Cour. zegt er van: „Wij kunnen ons niet onthouden openlijk hulde te brengen aan de keurige uitvoering waarmede vooral de moeilijke rollen van het laatste zoo gunstig geschreven stukje werden voorgedragen en meenen de tolken te zijn van het talrijk opgekomen publiek, wanneer wij den wensch uiten, dat deze eerste welgeslaagde poging de jeugdige liefhebbers moge aanmoedigen ons met dusdanige uitspanningen meer te onthalen
- „ 20 Terpaarde aangeboden te Makkum en Grouw.
- „ 21 Overleden te Leeuwarden: Jan Dirks Ankringa, rustend conrector van het gymnasium aldaar, Friesch schrijver.
- „ 26 De president Pruijm van het bloeiende muziekgezelschap Euphonia te Dokkum overhandigt een fraaie hobo aan H. C. Schrijver, voor de diensten aan het gezelschap bewezen.
- Febr. 3 Mr. J. E. Banck, eigenaar van Schiermonnikoog krijgt van de regeering vergunning het eiland over een lengte van 5000 el te bedijken, doch zonder rijkssubsidie.

1860.

- Deze uitvoering wordt bijgewoond door leden van O.Z. van Haren te Workum, W. v. Haren te Leeuwarden, Vondel te Heerenveen, Tollens te Amsterdam.
- Febr. 8 De vereeniging Apollo te Drachten voert op: De wraak, van P. Heije en Rosalie, blijspel in één bedrijf.
- „ 9 Vier leden van het zanggezelschap te Vrouwen Parochie geven een voorstelling van Waling Dijkstra's „Sokke mar mear”. Openbare vergadering van Apollo te Drachten; de nutszaal was geheel bezet; eerst werd door de leden gezongen: De hut op de heide, door J. E. Schultz; daarna voerden 6 personen uit: de Wraak, proeve van dramatische poëzie van P. C. J. Heije, vervolgens gezongen: Die Präger Muzikanten, van Car. Zollner; hierop volgde het blijspel: Rosalie, in één bedrijf, door 4 personen, waarvan één gecostumeerd. Eindelijk nog gezongen: Harmonie en Grosse Wonderschaft van C. Zollner.
- „ 10 De rederijkerskamer v. Lennep te Franeker houdt haar eerste buitengewone vergadering met medewerking van het muziekgezelschap De Harmonie.
- „ 13 Veiling der steenhouwerij-cementfabriek van wijlen A. Singels aan de Olde Galileën tot de Dokkumer Ee te Leeuwarden.
- „ 17 Te koop de afbraakgoederen der schuur van het Oud Slot onder Tzum voor 40 à 50 jaar gebouwd.
- „ 24 Verschenen bij J. Behrns te Harlingen: De afschaffing der afschaffingsgenootschappen door Ds. P. Cool te Harlingen.
- „ 25 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe Herv. pastorie te Dongjum.
- Maart 1 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe pastorie te Boijl.
- „ 9 Verschenen bij U. Proost te Leeuwarden: De Gemoedsbeweging van den Heer in hare zijnen dienaar heiligende kracht ter gedachtenis aan 25-jarige evangeliebediening door Dr. S. K. Thoden van Velzen te Leeuwarden.
- „ 15 Verkoop van appelboomstammen en kaphout, liggende aan den Zuidersingel van Sixma-State aan het einde van de Schrans onder Huizum.
- „ 16 Uit de hand te huur Unia-State te Wirdum, groot 90½ pondematen greide, in huur bij M. S. Koldijk. Verschenen bij A. Plantinus te Drachten: Charles Haddon Spurgeon, vrij naar het Duitsch, door B. B. v. d. Veen te Eernewoude. Terpaarde te koop aan trekvaart Leeuwarden—Harlingen, bij Jans Kas, kastelein te Kingmatille.

1860.

- Maart 20 Aanbesteed het bouwen van een torenspits op de Herv. kerk te Donkerbroek.
- „ 21 De rederijderskamer Gysbert Japicx te Sneek onder de kenspreuk „Eenheid door verscheidenheid” voert op het treurspel Agathodes in 5 bedrijven van H. H. Klijn, en het blijspel „De Nachtwacht” van Körner.
- „ 26 In den Haag overleden Mr. Ulbe Arend Evertsz geb. te Joure, lid van den Hoogen Raad, mede-oprichter van het Friesch Genootschap, 1840—46 voorzitter.
- „ 27 Aanbesteed het maken van een nieuwe spits op den kerktoren te Beets.
- „ 28 De oude kerk en toren te Poppingawier bij afbraak verkocht, een nieuwe aanbesteed.
- „ 30 Verkoop van de afbraakmaterialen van het in 1855 nieuw gebouwde badhuis te Nes op Ameland.
- „ 31 Forgearinge op Snieun fen 'e krite Birgum (Selskip for Fr. tael en skriftenk.), Jouns healwei saunen, in forieninge mei et sjongselskip onder lieding fen Bakker. Wirdt opfierd: Fen de Wilp, blijspil mei sang yn ien bedrieu. Foar of forlêzing en forskaet fen bijdragen, ta sluting op forsiik it bikende Harmony fen T. G. Leden hadde mei har frowen frije tagong, oaren tsjin bitelling fen 30 ct.
- April 3 Verschenen bij v. Meursinge te Leeuwarden: Conclusie van den procureur-generaal bij het prov. gerechtshof van Friesland d.d. 7 Sept. 1859 en Arrest van dat gerechtshof van 1 Febr. 1860 in de zaak van het St. Anthonygasthuis; en: Der Christenen hoop in Jezus opstanding gegrond, de waardige stof der lofverheffing Gods, door Ds. W. Hoevers te Leeuwarden.
- „ 4 Inwijding van het nieuwe orgel, maker van Dam, in de kerk te Heeg. Aanbesteding van het bouwen eener nieuwe R. Kath. kerk te Makkum.
- „ 5 In de 95e vergadering van het Friesch Genootschap doet T. R. Dijkstra een voorstel tot uitgave van een nagelaten handschrift van R. Posthumus, zijnde een Friesche vertaling van Shakspeare's „Tempest”. Verschenen: Drietal leerredenen van Ds. I. A. P. Ris te Schraard.
- „ 19 De 300-jarige sterfdag van Melanchton herdacht in de groote zaal van v.d. Wielen te Leeuwarden; sprekers: Dr. S. K. Thoden v. Velzen en Ds. J. Romeny.

1860.

- Mei 4 Bij U. Proost verschenen: Baes Flip, ketellapper, kluchtspel mei sang in twa bedrieuen; weinig exempl. gedrukt, niet in den handel, 25 ct. moet voor rekening aangevraagd.
- „ 5 Het gezelschap „Vriendenkring” te Beetsterzwaag voert op het tooneelstukje „Sokke mar mear”. Tot opluistering dient de muziek der familie de Bok, voor dezen avond expres door „Vriendenkring” geëngageerd.
- „ 8 Verschenen bij U. Proost te Leeuwarden: Friesland, leesboek voor de lagere scholen, door J. F. Jansen te Harlingen, en: Een Teregtstelling, door Theodoor, dichtstuk voor rederijkers. Boelgoed op Goslinga-State te Hallum, sterfhuis van Martin.
- „ 23 Het modelmonument voor Simon Stijl, door den beeldhouwer van Roogen aan den Commissaris des Konings aangeboden.
- „ 29 Leeuwarden protesteert tegen het plan om den spoorweg over Sneek te leggen. Aanbesteed de bouw eener Herv. pastorie te Surhuizum.
- Juni 2 Floreenplichtigen van Britsum delibereeren over het stichten van een kerkorgel.
- „ 21 Aanleg van den grintweg Franeker-Schalzum-Peins aanbesteed.
- Juli 9 Friesland voor het eerst telegrafisch verbonden met Holland, door voltooiing van den kabel door de Zuiderzee.
- „ 13 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: De Friske Thil Ulespegel of de wonderlike libbensskiednis fen Hantsje Pik fen W. Dykstra.
- „ 14 Verkoop van het in 1858 drooggemaakte en tot cultuur toebereide Haansmeer bij Koudum, groot 119 bunder.
- „ 17 Pensioen verleend aan Pieter Andries Meeter, gewezen H. d. S. te Huizum.
- „ 19 De gedenksteen door de Vereenigde Chr. gemeente te Dokkum in 1823 op het graf geplaatst van Dirk Rafaëls Kamphuizen aldaar, was sedert eenigen tijd tengevolge van een veranderde bestemming der vorige begraafplaats, op last van het stedelijk bestuur weggenomen. De schedel berustte nu in een looden kist op het stadhuis. Thans werd zij opnieuw aan de aarde toevertrouwd, nadat ze door den stadsbode en den koster der gemeente daarheen was gebracht. In tegenwoordigheid van velen sprak Ds. H. Hussem eenige dichtregelen uit. De gedenksteen werd geplaatst en later omgeven door een ijzeren hek en overschaduw door twee treuresschen.

1860.

- Juli 20 Verschenen bij J. Behrns te Harlingen: Lithografische plaat voorstellende de zeil- en roeiwedstrijd te Harlingen op zee, 4 Juli 1860 op steen gebracht door W. Troost *f* 1.80.
- „ 26 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe Herv. pastorie te Arum.
- Aug. 3 Onder presidium van den schoolopziener M. L. van de Woestijne Voerman vergaderen de onderwijzers uit het 7e district te Kippenburg; v. Albada te Joure houdt een lezing over den invloed der zedelijkheid op staten, maatschappijen en individuen.
- Sept. 1 Verkoop van den terp-bovengrond der terp onder Goutum, behorende tot de zathe Drinkuitsma-State aldaar.
- „ 7 Verschenen bij U. Proost te Leeuwarden: Fen 1856 oan 1859 of in great trye jier, ho is 't moglik? in bjuster moai storisk teltsje for min lansliu. En: Nei Amerika, in wonderlike reis fen Heabeltsje Nierrebout.
- „ 21 Verschenen: Catechismus over den troost, die in Christus is, naar den Heid. Cat. door Ds. J. Krull te Oppenhuizen.
- „ 25 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: De údragerswinkel of de keap nimt de hier wei, kluchtspil mei sang fen W. Dijkstra, *f* 0.30.
- „ 28 It Selskip for Fryske Tael- en Skriftenkennisse biedt in earepriis oan fen *f* 100 oan 'e opmakker fen it bêst achte oarspronkelik yn 't Frysk skreaune historisk, romantisk forhael hwerfen diu stoffe oan der frieske skiednisse ûntliend wêse mat.
- Oct. 5 Verschenen bij W. Offerhaus te Leeuwarden: Het gewijde lot, intreerede te Oosterend (12 Aug. 1860) van Ds. W. A. Becking en Afscheidsrede van denzelfden te Genemuiden.
- „ 19 Verschenen het portret van Dr. Eeltje Halbertsma, ge-teekend door J. Römer en op steen gebracht door W. B. IJzerdraad.
- „ 26 Verkoop van de zathe Schroorsma-State te Wester Nijkerk, groot 34 bunder, staande op *f* 58.000; verder de zathe Westerhuis onder Marrum, doende in huur *f* 2200 per jaar, groot 48 bunder, staande op *f* 51.112, en het voormalige buitengoed Jepma-State te Wester Nijkerk, groot 7 bunders, staande op *f* 10.220. Dr. Gerth van Wijk te Leeuwarden stelt zich voor bij genoegzame deelname winterlezingen te houden over literatuur. Eenige liberale kiezers in het district Leeuwarden candideeren Multatuli als lid der

1860.

Tweede Kamer. Zij geven in bedenking om in plaats van een eenvoudig landbouwer als de heer Tacoma te Witmarsum, wethouder van Wonseradeel, en lid der Prov. Staten, die werd aanbevolen door de staatkundige vereeniging van stelselmatig liberalen „Hervormend zonder Wanorde” op het Bildt en „Vooruitgang” te Leeuwarden, (en Mr. Dirks, die reeds zat van 1849 af en door en door ministeriëel was en niet stemde tegen het voorstel tot bekrachtiging van de concessiën Sloet-Reuchlin, volgens welke men per spoor van Harlingen en Leeuwarden over Groningen en Assen had moeten reizen om te Zwolle te komen), liever een ander meer bekwamen en kordaten Fries ter Tweede Kamer af te vaardigen en wel de heer E. Douwes Dekker te Amsterdam, die als schrijver van het beroemde boek Max Havelaar en Indrukken van den Dag, liberale denkbelden is toegedaan, en, als op verzoek eervol ontslagen assistent-resident van Lebak, in de Staten-Generaal veel nut zal kunnen doen en Friesland tot eer verstrekken.” Multatuli was door deze candidieering gevleid en legde in de Leeuw. Courant van 30 Oct. de volgende verklaring af: „Het was mij eene aangename verrassing uit het Handelsblad van heden en daarna uit de Leeuw. Courant te ontwaren, dat eenige stemgeregtigden in het hoofdkiesdistrict mij aanbevelen voor het lidmaatschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Ik zelf had mij ditmaal niet aangeboden. Ik vond er n.l. iets indelikaats in mij aan te bieden tot het vervullen eener vakature, die haar bestaan alleen te danken heeft aan de onnauwkeurige invulling van een stembillet. Daar nu evenwel, geheel buiten mijne bemoeyenis, anderen mij de eer waardig keuren eene plaats in de Tweede Kamer in te nemen, acht ik mij verplicht, ter voorkoming van misverstand, mee te deelen, dat ik niet, zooals de mij toegedane kiezers schijnen te meenen, een Fries, maar te Amsterdam geboren ben. Mijne moeder echter was eene Friezin, en ik meen dat ook mijne voorouders van vaderszijde Friezen waren. Doch al waar ik een Fries van geboorte, ik zal, wanneer ik bij deze of bij eene volgende gelegenheid gekozen word, voor mijn deel de belangen voorstaan van het Nederlandsche Volk en trachten be waard te blijven voor dien „esprit de clocher” die de krachten der natie verbrokkelt en den roemrijken pijlbundel onzer vaders ontsnoert. Ik verklaar ronduit dat ik den hr. Duymaer van Twist heb toegejuicht, toen hij als afgevaardigde van Amsterdam den moed had, in de beruchte spoorwegkwes tie te stemmen tegen het waar of vermeend

1860.

belang van de hoofdstad, — in de vooronderstelling altijd dat hij meende dit te moeten doen in het algemeen belang — en tevens dat ik nooit mijn votum geven zoude aan eene wet ter bescherming der jeneverstokerijen, al ware ik met algemeene stemmen gekozen door het district Schiedam. Mr. Dirks werd gekozen met 839 stemmen, Tacoma verkreeg 786, E. Douwes Dekker 10 stemmen.

- Nov. 8 Aanbesteed het afbreken van de oude en het weer opbouwen van een nieuwe Herv. kerk te Stavoren. Waling Dijkstra en T. G. v. d. Meulen geven in de zaal van Jorissen te Heerenveen een Fryske Winterjounenocht. De Leeuwarder Courant deelt er het volgende van mee: Zij hebben zich uilmuntend van hunne taak gekweten en niet alleen „nocht” verschaft, maar ongetwijfeld ook „nut” gesticht. De stukken, die zij voordroegen, vloeiden over van geestigheid en gezond verstand. Er was veel in, dat door juisten blik in 't volksleven, losse, maar sprekende schetsen van toestanden, geestige bespottung van dwaasheden en ondeugden enz. aan de satyres van den grooten hekeldichter deed denken. Bij de „Harmonij” werd men onwillekeurig herinnerd aan het bekende liedje van Judels. En wat op het werk de kroon zette, was de zuiver zedelijke strekking van al wat zij voordroegen. De voordragt zelve was eenvoudig en natuurlijk. De proef op de som was hier, dat de sprekers de hoorders, geletterden en ongeletterden, van het begin tot het einde, boeiden en ze nu eens tot luid gelach wisten op te wekken, dan weder tot diepen ernst te stemmen.”
- „ 9 Verschenen bij J. de Lange te Deventer: De Lappekorf van Gabe Snijer, schetsen en teekeningen van het Friesche volks- en dorpsleven, door Dr. E. en J. H. Halbertsma, uit het Friesch door J. Gouverneur. f 2.90.
- „ 15 Een zestal jongelieden te Berlikum geven ten huize van den logementhouder J. A. Tolsma een tooneelvoorstelling.
- „ 28 Kunstbeschouwing der portefeuille van het schilder- en teekenkundig genootschap te Utrecht, door de maatschappij ter bevordering van schilder- en teekenkunst in Friesland, bij v. d. Wielen.
- „ 30 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: Mink bei 't orgel, Frisk lieteboek, f 0.25; Die blide berntsjes, in boek mei moaije printsjes, f 0.25; Simmernocht, in printboekje for de bern, f 0.25.
- Dec. 3 U. Proost te Leeuwarden wordt door aankoop eigenaar van „De Zwarte Spegel”, door Auke Boonemmer, f 0.10.

1860.

- Dec. 6-27 Fryske Winterjounenocht fen W. Dijkstra en T. G. v. d. Meulen in de Posthoorn te Dokkum, v. d. Wielen to Ljouwert, Donia te Dronrijp (yn foriening mei it sjongselskip de Harmonij), Kuiper te Akkrum, Nauta te Roordahuizum.
- „ 7 Verschenen bij B. Cuperus te Bolsward: In útfenhuzer by de bakker, blijspil mei sang, fen W. Dijkstra.
- „ 9 Het declamatorisch collegie v. Halmaël te Leeuwarden voert in de schouwburg op: De profecij der Starren van Hofdijk, Francesca di Rimini van Schimmel, de Nachtwacht van Körner.
- „ 10 Fryske Winterjounenocht fen W. Dijkstra en v. d. Meulen in de zaal van v. d. Wielen te Leeuwarden. De Leeuwarder Courant zegt er het volgende van: „Dat het lokaal niet beter bezet was, meenen wij te moeten toeschrijven aan den vrij hoogen entreprijs. De Commissaris des Konings was tegenwoordig. In den smaak viel vooral: Oerlúd thinken fen in boeretjinstfaem. Ook de uitvoering van: De dichter. dy um in rymwird siket en yet folle oare saken mear, was niet zonder verdienste. Wij willen aan Harmonij een hernieuwde opvoering ontraden, als minder getuigende van eene goeden smaak.”
- „ 21 Het Friesche Jaarboekje van Schierbeek (1861) bevat het Friesche stukje van T. G. v. d. Meulen: Grien út en brún wer thús. Verschenen: J. Dirks, levensbericht van Mr. H. U. Evertsz.
- „ 23 Het genootschap „Nut en Genoegen” te Bolsward voert in de Wijnberg twee dramatische stukken op in een openbare damesvergadering.
- „ 26 A. F. Jansen uit Harlingen houdt een rede te Leeuwarden voor de afd. Leeuwarden der Ned. Vereen. tot afschaffing v. St. Drank in de zaal van v. d. Wielen, aanwezig 200 leden en belangstellenden, waarna 3 bestuursleden korte bijdragen geven.
- „ 27 Verschenen bij J. Behrns te Harlingen: Beroemde Nederlanders; Geschiedenis van Noord-Nederland; Tijdtafel der geschiedenis van Noord-Nederland, door J. F. Jansen aldaar.
- „ 28 Aanbesteed het bouwen van een R. Kath. kerk met pastorie en toren te Warga.
- „ 29 Onthulling van het monument voor Simon Stijl te Harlingen. Dr. J. G. Ottema houdt in de Doopsgez. kerk een feestrede, waarin hij Simon Stijl beschouwde als doctor in de geneeskunde, als wijsgeerig geschiedschrijver, als dich-

1860.

ter, als bevorderaar van het tooneel, als auteur en acteur en als lid van de Nationale vergadering in 1796. De rede bevatte vele minder bekende bijzonderheden uit het leven van Simon Stijl. Daarna had in het voorportaal van het

J. H. Behrns,
inspecteur van het lager onderwijs in Friesland,
geb. 5 Jan. 1803, overl. 5 Maart 1883.

stadhuis de onthulling plaats van de wit marmere buste op het blauw geaderd marmere voetstuk, dat ontworpen en vervaardigd was door den beeldhouwer Roijer te Amsterdam en bekostigd uit een legaat van den Leeuwarder doctor Jan v. d. Plaats, een oomzegger van S. Stijl (overl. 23 Aug. 1856).

1860.

- Dec. 31 De sneeuw ligt op sommige plaatsen ter manshoogte. De Hollandsche diligence blijft steken bij de Drie Romers te Roordahuizum.

1861.

- Jan. 1 In den Frieschen boekhandel verkrijgbaar: Vrijheidspreeken van pater Gavazzi, Kapelaan van Garribaldi. Opstel in de Fr. Volksalmanak over de verbetering der wegen in Friesland, door W. Eekhoff.
- „ 2 De vereeniging „Nijverheid” te Leeuwarden, onder praesidium van Mr. E. Altena, houdt eene derde wintervergadering, waar de secretaris D. B. Camstra een rede houdt over het gaslicht, met proeven. Daarna bezichtigt men een fraaie pendule, waarvan de kast is vervaardigd door den Leeuwarder spiegelmaker van Otten, naar een model in stijl Louis XV. De vereeniging Vriendenkring te Beetsterzwaag geeft een weldadigheidsvoorstelling.
- „ 3 Winterjounenocht fen W. Dijkstra en T. G. v. d. Meulen te Holwerd, bij Bierema.
- „ 10 Hardrijderij op schaatsen te Lemmer op de Zuiderzee. Hulponderwijzer gevraagd te Warga, jaarwedde f 225.
- „ 11 Aanbestede het maken van een grintweg Hallum, Doniaweg, Hooge Heerenweg, Monnikelaan, Oude Bildtziyl, Attesweg, St. Jacobi Parochie.
- „ 19-25 Winterjounenocht van W. Dijkstra en T. G. v. d. Meulen te Beetsterzwaag bij Bouma, te Oosterwolde bij Kuipers, Sneek in de concertzaal, Wirdum bij Andringa, Jorwerd bij Bouma, entree 49 ct.
- „ 21 Auke Boonemmer geeft ten beste in de nutsvergadering te Hardegarijp, geassisteerd door één der leden, een door hem zelf bewerkte dialoog, getiteld „Oud en Nieuw”.
- „ 22 Iepenlike gearkomste mei vrouwen fen it Selscip Gysbert Japiks to Damwalde by T. Bosgraaf, alhiel ta bate fen da liers troch da oerstreamingen in Gelderland, ingungsjild f 0.50.
- „ 28 Waling Dijkstra sprekt yn 'e krite Baerd, mei frije tagong, bij widdou H. v. d. Wal.
- „ 29 De rederijerskamer van Halmaël te Leeuwarden, president J. Troelstra, geeft een weldadigheidsvoorstelling van de Profecy der Starren (Hofdijk), Het graf onder den meidoorn (Hofdijk), De nachtwacht (Körner).
- Febr. 8 Te Dokkum gevraagd een hulponderwijzer, salaris f 275. Verschenen bij J. Swarts te Leeuwarden: De watersnood, dichtregelen ten voordeele van de noodlijdenden, door U. W. Thoden van Velzen.

1861.

- Febr. 9 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school te Gerkesklooster.
- „ 12 Beroepen bij de Geref. gemeente te Reddersburg in Oranje Vrijstaat Ds. J. Beijer, predikant bij de Chr. Geref. gemeente te Leeuwarden.
- „ 13 Hoofdonderwijzer gevraagd te Heerenveen, salaris f 400, vergoeding voor woning f 100.
- „ 15 De schilder C. Bisschop te 's-Gravenhage benoemd tot lid der Koninklijke Akademie van beeldende kunsten.
- „ 19 De opbrengst der collecte voor de noodlijdenden der watersnood bedraagt in Friesland f 47.712.
- „ 20 Aanbesteed het bouwen van een Herv. diaconiehuis met zes woningen te Pingjum.
- „ 21 Het muziekgezelschap Euphonia, en het zanggezelschap Apollo en de rederijderskamer Kalliope te Dokkum geven een weldadigheidsconcert dat f 200 voor de armen opbrengt. Het zanggezelschap Eensgezindheid te Berlikum onder medewerking van een bestaand liefhebberij tooneelgezelschap geeft een weldadigheidsavond. Eenige jongelui voeren het blijspel op „In ütfenhuser by de bakker”. Dit stuk, waarin een schoone moraal ten grondslag ligt, werd bijna onverbeterlijk opgevoerd. De decoraties en kostumes waren verrassend en de voordracht zoo vrijmoedig en karakteristiek, dat het de onverdeelde goedkeuring der talrijke toeschouwers mocht wegdragen.
- „ 26-28 Fryske winterjounenocht fen W. Dijkstra en T. G. v. d. Meulen bij Adema op de Lemmer, bij Walsma te Woudsend.
- „ 27 De groenlandvaarder Dirkje Adama, commandeur H. Wildts, bemand met 53 koppen, zeilt Harlingen uit ter walvischvangst.
- „ 28 De kerk en toren te Scharnegoutum op afbraak verkocht.
- Maart 2 Veiling van de zathe Stedehouder-State onder Dronrijp, groot $71\frac{1}{4}$ pondematen.
- „ 3 De school voor wis- en zeevaartkunde te Harlingen ontvangt ten geschenke een nieuw scheepsmodel n.l. een miniatuurfregat vervaardigd door J. Visser en D. Alta aldaar. Het is over de beide stevens 6 voet lang en 17 duim breed, verder alles naar evenredige dikte, zelfs het touwwerk.

1861.

- Maart 8 Verschenen bij J. Behrns te Harlingen: Vruchten mijner snipperuren, nieuwe gedichten door H. Koster, lid der rederijderskamer Simon Stijl te Harlingen.
- „ 11 Verkocht een aanzienlijke partij uitgegraven aarde aan het Bolwerk bij de Woudsenderpijp te Sloten.
- „ 15-22 Tentoongesteld op het Stadhuis te Leeuwarden een kerkschilderij van den Leeuwarder schilder Hoven.
- „ 19 Bij U. Proost te Leeuwarden te bekomen: Het Garibaldi-spel, een nieuw gezelschapsspel à 7½ cent. Aanbesteed het afbreken van een gedeelte van het voormalige kerkgebouw der Dominicusparochie te Leeuwarden en het bouwen van een sacristy met kamers voor de kapelaans, benevens drie particuliere woningen. Verschenen: Oan de Friezen yn foarmoanne fen 1861 by 't fornimmen fen de oerstreaming oan Maes en Wael, ien foardracht fen H. G. v. d. Veen, by de iepenlike gearkomste fen 't Selscip Gysbert Japiks to Damwâlde, 15 ct.
- „ 25 Aanbesteed 't bouwen van een Herv. pastorie te Oosterend.
- „ 27 De jongelieden D. Ploegsma, W. en J. Ferwerda, J. en J. G. Doorenbos, J. J. Koopmans, J. M. Haasdijk, G. K. van Kalsbeek, Riemkje Koopmans, Margje de Graaf en Stijn-tje Westerterp te Oldeboorn, voeren op de blijspelen: De útdragerwinkel of de keap nimt de hier wei; Het pantoffelregt of de uitdaging van den schoenmaker en Baes Flip, ketellapper. „De eerste proeve en het ongewone in aanmerking genomen, is het boven verwachting geslaagd.”
- „ 29 Verschenen bij U. Proost te Leeuwarden: De kunst van het eierzoecken, 3e druk. Aanbesteding van het aanleggen van een grintweg Rauwerd—Poppingawier—Terzool—Sijbrandaburen — Gauw — Goëngamieden — Offingawier — Groendijk—Sneek. Verschenen bij W. Offerhaus te Leeuwarden: Het standpunt der Vrije Evangelische gemeente te Leeuwarden voor de geloovigen in Nederland gehandhaafd; en bij Wed. Burggraaff aldaar: Hulde aan onzen geeerbiedigden koning, door S. Talsma.
- April 4 In de 98e vergadering van het Friesch Genootschap doet Dr. J. G. Oitema verslag van het handschrift „Anecdota frisiaca ad res ecclesiasticas catholico-romanas spectantia.
- „ 5 Terpaarde te koop aan het Boxumerzool ten W. van den kunstweg en de door Fransbergen afgegraven terp, prijs 30 cent de ton.
- „ 6 Aanbesteed het aanleggen van den grintweg Warntille. Spannum, Zwaglum, Cubaard, Slagtedijk, Paaldijk.

1861.

- April 19 De maatschappij van schilderkunst te Leeuwarden looft een prijs uit van f 100 voor het beste schilderij, voorstellende een bloemstuk met vruchten.
- „ 21 Aanbestede het bouwen van een bewaarschool te Hallum.
- „ 22 Aanbestede het afbreken en uitruimen der oude Pijp, de Arumer Schotelbank genaamd en het verwijderen en bouwen van een nieuwe houten brug in den Slachtedijk bij Arum.
- „ 26 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden een silhouet van wijlen IJmte Petrus Greydanus, muziekmeester te Leeuwarden, organist der Doopsgezinde gemeente, leerling van Frank en Kufferath, dien hij naar Gent was gevolgd.
- „ 30 Ploegwedstrijd in de wegburen te Ureterp, vanwege de 9e Afdeling der Landbouwmaatschappij.
- Mei 1 Verschenen: Beknopte Geschiedenis van het voormalige St. Annaleen in de kerk van Oldehove te Leeuwarden, door W. Eekhoff.
- „ 3 T. G. v. d. Meulen te Bergum laat in de Leeuw. Courant zijn begunstigers weten, dat hij is voorzien van Friesche en Duitsche klokken, kantoor- en schrijfbehoeften, behangranden, schoorsteenstukken enz. Verschenen bij B. Cuperus te Bolsward: Friske winterjounenocht fen Waling Dijkstra en T. G. van der Meulen.
- „ 10 Aanbestede eenige herstellingen aan de boerehuizinge Osinga-State onder Schettens, bewoond door IJ. C. de Haas.
- „ 12 Ds. J. Beijer, sedert 1852 predikant bij de Geref. gemeente te Leeuwarden neemt afscheid om te vertrekken naar Reddersburg in Z.-Afrika. Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: een lithografisch portret op steen gebracht door W. Troost, van IJ. P. Greydanus, muziekmeester te Leeuwarden.
- „ 17 Stereoskoopplaatjes ontvangen bij C. Noë te Leeuwarden.
- „ 24 In den Frieschen boekhandel verkrijgbaar: Wijs mij de plaats waar ik gezaaid heb, door Multatuli.
- „ 24 Wegens het vertrek van den heer Poutsma naar elders, treedt de heer J. F. Drost uit Harlingen aan het hoofd van het instituut te Sloten. Poutsma richt op „het huis van opvoeding en onderwijs” Nijenstein te Buitenpost.
- „ 30 Vergelijkend examen voor de post van hoofdonderwijzer aan de school te Tjalleberd, waartoe 28 van de 46 sollicitanten zijn opgekomen. „Tot laat in den avond hield men zich met de werkzaamheden onledig, waarna sollicitanten

1861.

zich en corps naar eene ontspanningsplaats begaven, waar hun een heerlijk genot wachtte. Hoogst voldaan ging eindelijk het gezelschap uiteen en van dit concours moest menigeen betuigen: zulk een gullen, vrooliken en ordelijken afloop hebben wij nog nooit bijgewoond."

- Juni 1 De onderwijzers in het 2e schooldistrict vergaderen te Arum. A. Zeilmaker te Witmarsum houdt een rede over: Ken U zelve. D. v. d. Veer to Kornwerd over het lief en leed van den onderwijzersstand.
- „ 8 Aanbesteed het maken van een grintweg Minnertsga, Tjummarum, Oosterbierum, Sexbierum en Pietersbierum.
- „ 14 Kerkkroonen der Herv. Kerk te Sneek te koop.
- „ 21 Naar aanleiding van Multatuli's „Wijs mij de plaats waar ik gezaaid heb", ontvangt de burgemeester van Haskerland f 50 van een Fries, voor de ongelukkige Javanen.
- „ 28 Snelvarende barge „Stad Dokkum" vaart in zes uur van Dokkum naar Harlingen. Volgens het 17e Jaarverslag der Ned. Vereeniging tot Afschaffing van Sterken Drank telt de Vereeniging 1300 à 1400 leden, terwijl het aantal contribueerende leden is geklommen tot 1077.
- Juli 10 Aanbesteed het afbreken der schuur in wijk A no. 110 en het daarvoor in de plaats bouwen eener nieuwe Afgescheiden Kerk te Dokkum.
- „ 15 Aanbesteed het afbreken der oude en het bouwen van een nieuwe school te Poppingawier.
- Aug. 1 Aanbesteed het leggen van een klinkerbestrating door de dorpen Oosterwolde en Donkerbroek.
- „ 5 De Friesche Mormonenzending Anne van der Woude van Franeker komt uit Utah te Rotterdam aan, reist naar Amsterdam en treedt daar met zijn metgezel Paul A. Schettler op tegen allerlei persberichten. 29 Aug. is hij te Leeuwarden en daarna te Dokkum. 1 Oct. maakt hij zijn eerste bekeerlingen uit Broek bij Akkerwoude. In Mei 1862 wordt te Amsterdam een vertakking met 14 leden opgericht.
- „ 6 Landbouwtentoonstelling te Heerenveen.
- „ 9 Verschenen bij U. Proost te Leeuwarden: De heerschende keelziekte in Friesland, van Juni 1859 tot Aug. 1861, naar officieele bescheiden, door N. Lobry de Bruyn, stadsgeeneesheer te Leeuwarden.
- „ 28 Adres gericht aan den Minister van Financiën tot oprichting van een telegraafbureau op Vlieland.

1861.

- Sept 2 De voorbereidende werkzaamheden tot den aanleg der spoorlijn Harlingen—Leeuwarden zijn reeds zoo gevorderd, dat een begin wordt gemaakt met de onderhandelingen over de onteigening der gronden. De medewerking is groot. Slechts op enkele uitzondering na verklaren alle grondeigenaars zich bereid tot een minnelijken afstand. In één slag was het heele terrein vrij van Leeuwarden tot de zee.
- „ 6 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: In faem en in arbeidster bij keapman Watze, kluchtspil *f* 0.25; In learen lape for de Friske frouliu in den miggetiid fen 1861, *f* 0.20.
- „ 10 Overleden Hantje Wybes Salverda, rentenier op Salverd onder Franeker. Verschenen: Rede van J. C. G. Boot, getiteld: Dertig jaren, uitgesproken bij de réunie der oud-jagers te Leiden. (Belg. opstand).
- „ 12 Verschenen bij W. Offerhaus te Leeuwarden: De vrede-bode Gods, rede over Rom. X: 15b, uitgesproken te Sexbierum, 18 Aug. 1861 door W. Sijkens, predikant te Hijaard, ter bevestiging van zijn broeder G. J. Sijkens tot predikant bij de Herv. gemeente te Sexbierum.
- Oct. 1 Verschenen bij F. Folkers te Groningen: De weldadige Natuur, leesboek voor de scholen, 30 ct., door S. L. Brug, en Korte leeslesjes voor de laagste klasse, in 6 stukjes compleet, door E. J. Conradi, onderwijzer te Zwaagwest-einde.
- „ 4 Verschenen bij P. van Zweeden te Leeuwarden: Wat de moderne theologie leert. Een woord van waarschuwing aan de gemeente. I. Wat is godsdienst? II. Openbaring, door N. van der Tuuk. Verschenen bij B. Cuperus te Bolsward: It frijen en trouen, fen Jelbe Greidboer en Beitske Bûterblom, yn rym beschrieu fen W. Dijkstra.
- „ 24 W. Dijkstra en T. G. v. d. Meulen geven Winterjounenocht te Heerenveen. De verslaggever zegt er van: De voorgedragen stukken hadden een zeer nuttige strekking; zij waren vol waarheid, de gebreken der maatschappij werden wel is waar zonder verschooning aan het licht gebracht, doch ook de middelen aangewezen om die te verhelpen. Afwisselend in ernst en luim, deden zij de hoorders nu eens denken, dan weder in hartelijk gelach uitbarsten. De bravo's hadden dan ook geen einde, toen het programma ten einde was en men rustte niet, voordat de heer v. d. Meulen nog een stuk ten beste had gegeven. Op herhaald verzoek zal het tweetal in Februari weer een voordracht te Heerenveen

1861.

- houden." Het Friesch Genootschap houdt na 34-jarig bestaan zijn 100e vergadering. In de zaal van v. d. Wielen pronken ter zijde van den kathedr de borstbeelden van Simon Stijl en Gysbert Japiks. Mr. J. Dirks houdt een historische rede; oudheden worden tentoongesteld; J. G. van Blom uit Drachten draagt een gedicht voor in de Friesche taal.
- „ 26 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school te Sexbierum. Verschenen: A. F. Jongstra, De Oud-Bildts-omslagen, eene bijdrage tot de kennis van het Waterschapsrecht.
- „ 28 Het reciteercollege Amicitia te Harlingen houdt een openbare gecostumeerde voordracht van Fragment uit Egmond, door dr. H. C. Scharf, de zoon van de heidin en de vrije verkiezingen.
- „ 29 Verschenen bij U. Proost te Leeuwarden: Curators weits! of hwat Moike ewen foar hjar dead sei. Ien wirdke foar elts dy to dwaen hat mei de nije scollewet; op rym brocht troch H G. v. d. Veen, 15 ct.
- Nov. 8 Verschenen bij J. F. Behrns te Harlingen: Op het land en in de stad, leesboekje voor de lagere school, door J. F. Jansen aldaar, met 12 houtsneeplaatjes. Verschenen bij J. J. Hansma te Dokkum: A. Mac Pherson, De beste aanbeveling, afscheidsrede van Hantum, 3 Nov. 1861.
- „ 18 De rederijkerskamer v. Halmaël te Leeuwarden voert op: De schuld eens broeders, Kennemer legende door W. J. Hofdijk en: Drie minnaars en één bruid, door W. v. d. Heuvel. Verschenen: J. H. F. K. van Swinderen, Over den oorsprong van de belasting op de floreenen in Friesland.
- Dec. 1 Verschenen: 2e druk van Zakatlas van Friesland, bij Behrns te Franeker.
- „ 12 Overleden te Oosterzee. Wijbe Cuperus, portretschilder, oud ruim 70 jaar.
- „ 17 Aanbesteding van het maken der grondwerken van den spoorweg Harlingen—Leeuwarden.
- „ 20 Verschenen bij Van Meursinge te Leeuwarden: It libben fen Aagtje Ijsbrants of de Friesche boerinne, 4e druk, bezorgd door W. Dijkstra, met voorwoord van T. R. Dijkstra.
- „ 27 Verschenen bij B. Cuperus te Bolsward: De giergens bi-draecht de Wysheid, fen W. Dijkstra. Verschenen bij T. Telenga te Franeker: Fen de Wilp nei Leaurd en fen Leaurd nei de Wilp, blijspil mei sang, f 0.30.

1862.

- Jan. 7 T. R. Dijkstra aangetast door een sleepende ziekte, die hem verhindert mede te werken aan den Frieschen Volksalmanak en de Friesche taalbeweging.
- „ 8 Het Schippersgild (compact van Drachten—Ureterp) gehouden bij U. Jonker te Drachten.

Ds. H. A. Nieuwold,
Herv. Pred. te Jelsum 1842—'82,
voorzitter van het spiritisme.

- „ 15 Aanbesteed het afbreken van het gebouw De Weverij aan het Zand te Joure en het bouwen aldaar van een openbare school met onderwijzerswoning.
- „ 16 De krite Leeuwarden van het Frysk Selskip houdt een openbare samenkomst met dames (aanwezig 200 heeren, 60 dames). D. B. Camstra heeft de leiding als voorzitter. Harmen Sytstra vervult de spreekbeurt, verder bijdragen geleverd door Nieuwenhuis, Camstra, Colmjon, Visser, Andriessen en T. G. v. d. Meulen.

1862.

- Jan. 21 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: De trouw van den afschaffer, door Dr. L. Proes.
- „ 24 Het Friesch Genootschap verlangt te Leeuwarden een ruim lokaal te huren ter plaatsing van de boekerij: De kunstschilder W. Proost te Leeuwarden (sedert 1854) bezoekt op schaatsen in 15½ uur al de steden van Friesland.
- „ 26 Inwijding van een nieuw orgel in de Herv. Kerk te Gauw, door Ds. W. van Borssum Waalkes.
- „ 31 De rederijderskamer van Lennep te Franeker, president G. Bruinsma, secretaris T. Beitsma, voert op: Naar Amerika, een schets van rederijders, voorafgegaan door Francesca di Rimini, door H. J. Schimmel.
- Febr. 5 Hulponderwijzer te Bolsward gevraagd, salaris f 300.
- „ 8 Iepenlike forgearing fen 'e krite Baerd, sprekker S. Tacoma end ore.
- „ 11 De floreenplichtigen van Joure c.a. zijn ten verzoeke van Kerkvoogden samengeropen om kennis te nemen van en te besluiten op een voorstel van Jhr. P. Vegelin v. Claerbergen, dat de floreenpligtigen ten behoeve van de gemeente afstand doen van al hunne rechten en verplichtingen ten haren aanzien. Dit doet den voorsteller, die als voornaamste floreenplichtige, overwegende rechten kan doen gelden, alle eer aan, daar hij één der eersten was in Friesland, die in de praktijk het beginsel van zelfregeering der kerk heeft gehuldigd. Aanbesteed het bouwen van een R.-Kath. kerk te Franeker.
- „ 22 Schaakwedstrijd vanwege het schaakgezelschap te Hallum, directeur de hoofdonderwijzer Chaillet.
- „ 29 Ds. P. A. C. Hugenholtz te Dokkum viert zijn 50-jarige evangeliebediening.
- Maart 2 De prijs der boter heeft een nooit gekende hoogte bereikt, n.l. ¼ vat f 60.
- „ 5 Voogden van het St. Anthony-gasthuis te Leeuwarden besteden aan: het bouwen van een gesticht bestemd tot huisvesting en verpleging van ongeveer 150 personen.
- „ 13 In de Friesche boekwinkels te koop: Albums voor fotografieportretten. Een gezelschap Friesche landverhuizers vertrekt van Harlingen naar Rotterdam, om zich in te schepen naar Amerika, „ten spijt van de woelingen die daar heerschen.”
- „ 16 Overleden Pieter Jacob Costerus, vanaf Oct. 1843 rector der Latijnsche school te Sneek.

1862.

- Maart 18 Verschenen bij J. Swarts te Leeuwarden: De herinneringen aan den bijstand des Heeren in het werk onzer zending; zendingsrede door Dr. S. K. Thoden van Velzen te Leeuwarden.
- „ 19 Aanbesteed het afbreken en weder opbouwen der pastorie te Rauwerd. Aanbesteed het aanleggen van een grintweg door Kolderwolde, Oudega, Nijega, Elahuizen, IJpecolsga, Woudsend, tot den Lemster straatweg; verder Heeg, Gaastmeer, Hemdijk, Oudega tot grintweg Heeg—Hommerts.
- „ 20 De vrijmetselaarsloge „De Friesche Trouw” te Leeuwarden viert in de schouwburg de herdenking der wederopvatting van haren arbeid nu 25 jaar geleden. De zeer talrijk bezochte vergadering wordt vereerd met de tegenwoordigheid eener commissie uit het Groot Oosten van Nederland, afgevaardigden van de loges L’union provinciale te Groningen, Willem Frederik te Amsterdam. Door verschillende redenaars worden de lotgevallen van de vrijmetselarij in het algemeen binnen deze provincie nagegaan. Gearkomste fen ’e krite Snits om 4 uren by de kastelein A. Oosterhoff to Snits mei vrouwen, foarlêsing troch T. G. v. d. Meulen, earste bydrage fen W. Dijkstra. Elts lid kin ien gast meinnimme.
- „ 22 Vergadering der omslagplichtigen van de drie afdeelingen van het Oud Bildt in de kerk te St. Anna Parochie ten einde goed te keuren de stichting van een strandhuis en het aangaan van een geldleening groot f 3600.
- „ 28 Bargediensdienst tusschen Dokkum en Groningen. Van Dokkum ’s morgens 7½ uur en ’s middags 2 uur, van Groningen ’s morgens 7, ’s namiddags 3 uur.
- April 3 Verschenen bij B. Cuperus Azn., no. 1 van de Bolswardsche Courant.
- „ 4 Verschenen bij P. Noordhoff te Groningen: De moderne theologie beoordeeld uit het standpunt der moderne natuur- en wereldbeschouwing, door Ds. A. T. Reitsma te Groningen.
- Mei 4 Orgelinwijding in de Herv. kerk te Britsum.
- „ 13 Wegens den vreeselijken brand te Enschedé, waarbij geheele straten en fabrieken verbrandden, wordt een beroep gedaan op den weldadigheidszin der Friezen.
- „ 15 Goedgekeurd de statuten der Chr. Jongelingsvereeniging te St. Anna Parochie.

1862.

- Mei 30 De Leeuwarder kunstschilder H. L. Hoven heeft ten bate van de werkelozen te Gent een schilderijtje gegeven, voorstellende een binnenhuis met Friesche deerne.
- Juni 1 De kostschoolhouder N. J. Singels ontvangt eervol ontslag als instituteur der Fransche dag- en kostschool voor Jongeheeren te Leeuwarden. Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: Open brief aan Ds. A. T. Reitsma in antwoord op zijne voorlezingen over de moderne theologie, door Ds. G. J. Simons te Wolvega. Er begint los te komen een stroom van 15 brochures en adressen (o.a. van Annes Harmens, zeehandelaar te Harlingen) over gasverlichting te Leeuwarden.
- „ 5 Op de algemeene vergadering der Friesche landbouwmaatschappij wordt voor het eerst aan de boeren een grasmaaimachine getoond en in werking gezet op het land van den heer Woudstra; een knecht van Jr. Gevers Deynoot, algem. secretaris van de Hollandsche Landbouwmaatschappij, bestuurdte het werktuig. Binnenkort wordt de proef te Arum herhaald.
- „ 6 Verschenen bij U. Proost te Leeuwarden: De kosterie in Friesland als godsdienstig-kerkelijke instelling in haar verband met de Herv. kerk, door Ds. B. van der Veen te Eernewoude.
- „ 10 Gekozen als lid der Tweede Kamer voor Leeuwarden: Dr. W. H. Idzerda te Akkrum; Mr. Groen v. Prinsterer krijgt 29 stemmen; de candidaat der conservatieven was Mr. Schelto baron van Heemstra, kreeg 444 stemmen. De strijd was hevig. Nieuwe diligence met 12 zitplaatsen in dienst gesteld door A. Reitsma, tusschen Lemmer—Leeuwarden, via Sneek, in verband met de stoomboot Stad Sneek, die vaart van Lemmer op Amsterdam.
- „ 13 De afdeeling Friesland van het Nederl. Onderwijzersgenootschap houdt hare 3e algemeene vergadering te Leeuwarden, tegenwoordig 150 leden, redenaar W. Baars Jr. te Oosterend, over: Broederlijke liefde. Terpaarde te koop op Tyn onder Witmarsum.
- Juli 1 Arum heeft een reciteergezelschap „Borger”.
- „ 9 Bidstond voor Israël in het schoolgebouw Eben Haëzer te Sneek, waar Ds. H. Witteveen uit Ermelo voorgaat.
- „ 11 Verschenen bij van Meursinge te Leeuwarden: Hwet de lieafde net dwaen kin, troch Eelke. De walvischvaarder Dirkje Adama valt Harlingen binnen met de zeer goede

1862.

- vangst van 2300 jonge en ruim 500 oude robben. Twee der bemanning zijn tijdens de reis overleden.
- Juli 15 Jan S. Koopmans, landbouwer te Brantgum, wordt bekroond met de gouden medaille en f 100 voor het beste practische middel tot wering van roest in de haver (zwa-
velzuur).
- „ 18 Afbraak te koop van den toren te Wommels.
- „ 25 Bij T. Telenga verschenen: Moat er Jenever by 't koal-
dorsen, in gesprek in de Bildtaal tussen twee bouwboeren,
in druk brocht van Waling Dykstra.
- „ 30 J. Anema te Kimswerd heeft een bunder land met mee-
krap bezaaid, die prachtig staat.
- Aug. 13 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school op de
Twizelerheide.
- „ 15 Verschenen bij J. Swarts te Leeuwarden: Alpenreis, door
Dr. U. W. Thoden v. Velzen te Leeuwarden, en van den-
zelfde: De levensgeschiedenis van onzen Heer Jezus
Christus.
- Sept. 12 Verschenen bij H. J. Gelderman te Meppel: Legenden en
Romancen, door L. Radijs Ellens, ontvanger te Ried, sedert
1861 te Bierum (Gron.).
- „ 19 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: Open brief van
Dr. J. G. Ottema aan Ds. A. T. Reitsma over zijn beoor-
deeling van de moderne theologie.
- „ 29 De stoomboot Nora komt uit Londen met een lading van
178 vaten afgekeurde Friesche boter, voor de hoogste
prijzen ingekocht, maar die geheel verschimmeld en bedor-
ven was, en de kleur had van kleursel en kaarsvet. Dit
maakte in Friesland een diepen indruk. De Gedeputeerde
Staten richten een uitnoodiging aan den Kamer van Koop-
handel te Harlingen, om te onderzoeken of die boter uit
Friesland dan wel uit andere provinciën afkomstig was.
Ook werden boterhandelaars uitgenoodigd door de Land-
bouwmaatschappij om de namen der knoeiers te publiceeren.
De Friesche boter kreeg reeds een geduchte concurrentie
van de Amerikaansche en Fransche boter.
- „ 30 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: De libbensschie-
denis fen Hantje Pik nei sin troudei, fen Waling Dykstra,
en: 't Tsiende Gebod of sa komme de slynders to pas.
kluchtspil fen Kl. Aartsma Kz.
- Oct. 2 Het eerste stoomdorschwerktuig in Friesland dorscht te
Midlum bij Huidekoper twintig mud gerst in 1 uur. Het

21

1862.

werktuig is afkomstig uit de groote fabriek van Clayton en Shuthleworth te Lincoln. Ds. F. Haverschmidt te Foudgum beroepen in den Helder.

- Oct. 10 B. Cuperus Azn. geeft de Bolswardsche courant uit en de Volksfrieun for it Fryske folk, fen Johannes en Friso, under meiwirking fen oaren, hwerûnder W. Dykstra en T. G. v. d. Meulen, 72 bl., 30 ct.
- „ 16 In de Fr. Courant een opstel oer Bâter-negotie.
- „ 24 Verschenen in de serie „Neerlands kansel” tien leerredenen van Dr. L. Proes te Leeuwarden.
- „ 31 Het schilderij De ledige wieg van Christoffel Bisschop, zoon van een Leeuwarder tabaksfabrikant, krijgt een eereplaats op de tentoonstelling van Arti et Amicitia te Amsterdam. En het schilderij van Lourens Alma Tadema, notariszoon uit Dronrijp, geheeten: De Romeinsche dichter Venantius Fortunatus voor Ragonda VI, gewezen koningin van Frankrijk en abdis in het klooster, dat zij gesticht had, na den maaltijd zijne verzen voordragende, met een gouden medaille te Amsterdam bekroond.
- Nov. 7 Verschenen bij J. Swarts te Leeuwarden: Jezus' zonde-loosheid of Jezus zondeloze volkomenheid tegen moderne bedenkingen gehandhaafd, door Dr. U. W. Thoden van Velzen.
- „ 14 Aan de inteekenaren verzonden: Hinne en Hinke of it fordielde houlik foriene, berimle fen Jentje Sytema to Haulerwik.
- Dec. 19 Verschenen bij A. G. Zwart te Gorredijk: 't Keallefel en 't Lotterijbriefke, kluchtspil in twa bedrieuwen, troch R. Kiemstra.
- „ 26 Verschenen bij B. Cuperus te Bolsward: In profeet yn syn eigen lân, in teikening fen Johannes, 50 ct. De Israëlietische gemeente te Harlingen herdenkt het 50-jarig bestaan harer synagoge, onder leiding van opperrabijn B. Dunsus, waarna de voorganger B. Gans spreekt over de woorden van Mozes: „Het 50e jaar zult gij heiligen”.

1863.

- Jan. 1 De zitplaatsen in de Herv. kerk te Scherpenzeel brengen f 628 op. Opstel in de Fr. Volksalm. over Het Roode Klif, door J. J. Bruinsma; en Friesland voor 55 jaren, door J. Dirks.
- „ 6 Finaal verkocht de kooiplaats op het Oosteind van Ameland met eendenkooi groot 67 bunders, waarvan 59 bunders in één kavel liggende. Voor 20 perceelen geboden f 24.544.

1863.

- Jan. 12 In veiling gebracht het 150 jaar beklante en gerenommeerde logement Het Wapen van Haskerland, bij de waag te Joure, bewoond door de Wed. Cornel.
- „ 12-26 Fryske Winterjounenocht te Ried, Woudsend, Balk, Workum, Groningen, Rauwerd, Roordahuizum.
- „ 15 Overleden J. H. Goossens, pastoor der parochie van den H. Dominicus te Leeuwarden.
- „ 19 De rederijderskamer Simon Stijl te Harlingen voert in de Harmonie aldaar op: De Vrek van Molière, voorafgegaan door De Wraak van P. C. Meys.
- „ 23 Terpaarde te koop te Lekkum, 35 ct. per sloopstun.
- Febr. 3 Aanbestedd het afbreken van het oude en het bouwen van een nieuw schoolhuis te Holwerd, het uitbreken van de keibestrating en het bevloeren met klinker door dit dorp en het bevloeren met balsteenen van de Alewal. Aanbestedd door voogden van het Poptagasthuis te Marssum van 5 gebouwen voor 20 woningen op een vrij terrein, ten N. van het dorp in het Poptaslot.
- „ 9-11 Verkoop der bibliotheek van T. R. Dijkstra, archivaris van van Friesland.
- „ 11 Aanbestedd het bouwen van een kosterijkamer in verbinding met de pastorie te Gaast.
- „ 12 Aanbestedd het bouwen van het stationsgebouw te Franeker en van een halte te Dronrijp.
- „ 17 Verschenen bij U. Proost te Leeuwarden een werkje over de „tegenwoordig heerschende keelziekte”. A. K. Ringler in de Heeresratat te Leeuwarden levert fotografie op papier en zuivert oude, gevlekte daguerrotypen.
- „ 19 Orgelconcert in de Groote Kerk te Leeuwarden, door Marius A. Brandts Buys; entrée 50 ct.
- „ 21 Aanbestedd het maken van kunstwegen door bestrating en begrinting in Achtkarspelen, ter lengte van 20.800 el.
- „ 24 Aanbestedd he tmaken van 2 schutsluizen in den droog-gemaakten kavel in den polder onder Langezwaag.
- „ 25 De muziekvereniging Apollo te Grouw geeft een concert.
- „ 26 Concert ten voordeele der bewaarschool te Menaldum door het gezelschap Nut en Genoegen aldaar
- „ 28 De onderwijzer P. A. Meester met zijn vrouw R. P. Piekema in de Schrans onder Huizum vieren hun 55-jarige echtvereniging.

1863.

- Maart 2-6 Fryske Winterjounenocht te Gorredijk, Lippenhuizen en Gersloot.
- „ 6 Het instituut van J. F. Drost te Slooten door velen aanbevolen.
- „ 10 Bij gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het gezelschap ter bevordering der uiterlijke welsprekendheid onder de kernspreuk *Per ardua ad astra* te Hallum, voeren de leden het historische drama op Siegfried van Hohenwart door M. Westerman en De klaarziende blinde, blijspel van Mevr. G., ten huize van den kastelein Aede Broekens.
- „ 20 Het liefhebberij-tooneelgezelschap Thalia te Grouw geeft een voorstelling van J. van Stralen aldaar. Fryske Winterjounenocht te Baard ten bate van de Weduwe Harmen Sytstra.
- „ 28 De gebroeders J. Sytema te Haulerwijk en G. Sytema uit Rinsumageest houden Friesche voordrachten te Hardegarijp. De verslaggever getuigt in de Leeuw. Courant: „Wij kunnen niet dan met grooten lof daarvan gewagen en weten niet wat het meest te roemen of de stukken, die zijn voorgedragen, waaronder „It krantelêzen fen boer Pibe en In brief fen in forroune feanbaes” uitmunten, of den schoonen eenvoud der voordracht of het kapitale geheugen der beide sprekers”.
- April 6 Ds. P. H. Hugenholtz spreekt over den alkoholstrijd in de zaal van v. d. Wielen te Leeuwarden voor pl.m. 500 personen, waaronder 150 vrouwen.
- „ 10 De locomotief Friesland vervoert voor de eerste maal eenige wagens met spoorstaven en dwarsliggers van de stapelplaats te Harlingen over de Bolswardervaart naar de voltooide aardebaan. Het zanggezelschap te Oosterzee onder directie van den onderwijzer Kreefft geeft zangstukken ten beste en voert op „De Giergens bedraecht de Wijsheit”. In de 104e vergadering van het Friesch Genootschap biedt Mr. J. H. van Boelens een aanzienlijke collectie Angelsaksische munten en kleine zilveren voorwerpen, te Terwispel gevonden, ten geschenke aan.
- „ 13 De heeren T. en S. Koopmans maken een aanvang met de verveening van klijnlanden het „Burgemeestersveen”, gelegen onder Beets; de turfmakers komen uit Ter Idzardt, n.l. Willem Bron en Pieter Kats.
- „ 24 Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: Drie tempels vernieuwd, toespraak aan mijn gemeente op den Hervor-

1863.

mingsdag in haar vernieuwd kerkgebouw, door F. Lief-
tinck, pred. te Boyl.

- Mei 1 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: Trije jieren letter
of Levie Smoel, de lotterijoad, toanielstikje yn 2 útkom-

Dr. J. G. Ottema,
Secr. Friesch Genootschap
1841—1856.

sten. De schilder C. Bisschop voltooit zijn schilderij
Barends en Heemskerk hunnen tweeden tocht naar het
Noorden beramende in 1595, geschilderd op verzoek van
H.M. de Koningin.

- „ 8 Verschenen bij B. Cuperus te Bolsward: Fleur by 't wirk,
sangkjes for warbere mensen, 30 ct.
- „ 15 J. A. Riedel, patentoliefabrikant te Leeuwarden, verkoopt
petroleum bij niet kleinere hoeveelheid dan 10 kan.

1863.

- Mei 18 Aanbesteed het vertimmeren en vergrooten van het kerkgebouw der Afscheiden gemeente te Marrum.
- Juni 3 Aanbesteed het bouwen van een gemeentehuis voor Wym-britseradeel te Sneek.
- „ 4 Bidstond voor de uitbreiding van het Evangelie te Franeker 's avonds 5 uur, in het spreeklokaal De Bijbel; spreker Ds. I. I. Knap te Woudsend.
- „ 9 De 22e jaargang verschijnt van de Prov. Friesche Courant, uitgave L. Schierbeek te Leeuwarden.
- „ 10 Goedgekeurd de statuten der Vereeniging voor Chr. Schoolonderwijs te Jutrijp en Hommerts.
- „ 12 In de Leeuw. Cour. wordt meegedeeld, dat reeds vóór de oprichting van de Ned. Ver. tot afsch. van sterke Drank 12 Sept. 1842 door Ds. W. Egeling te Leiden, Koninklijk geodgerkeurd April 1844), reeds een plaatselijke vereeniging tot bestrijding van de drinkgewoonten bestond te Drachten, waarvan dr. Pel de ziel was.
- „ 17 Aanbesteed het bouwen eener doopsgez. kerk te IJtens.
- „ 19 Aanbesteed het afbreken der oude en het weder opbouwen eener nieuwe pastorie te Hijlaard.
- „ 23 Benoemd tot rechter te Sneek mr. W. B. S. Boeles, advokaat en candidaat-notaris te Groningen. Verschenen: De Jenever wirdt for de gies net broud. In fleskefol opriucht frisk soundheids-bitter for liu dy fen in slokje hâlde, 25 ct.
- „ 25 Te Leeuwarden het 18e landhuishoudkundig congres gehouden.
- „ 26 Verschenen bij B. Cuperus te Bolsward: Viertal preeken en een voorwoord door ds. M. E. van der Meulen te Bolsward.
- Juli 1 Dank- en bedestond voor de vrijverklaring der slaven in de Ned. West-Indische bezittingen, in het gebouw der Vrije Evangel. gemeente op Vijversburen te Leeuwarden.
- „ 3 Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: De moderne Theologie en de heilige feesten onzer kerk. Stichtelijke overdenkingen in den huiselijken kring door ds. J. G. Simons te Wolvega.
- Aug. 4 In den Frieschen boekhandel verkrijgbaar: Het leven van Jezus door Ernest Renan, uit het Fransch vertaald, (uitgave Erven Loosjes te Haarlem).
- „ 12 Te Oldeberkoop zijn 50 wagens beladen met 1000 korven bijen, op weg naar de Drentsche heide gepasseerd.

1863.

- Aug. 25 De hooge prijs en de groote plaatsruimte, die de naaimachines vereischen, bepaalt haar gebruik in Friesland nog tot een zeer beperkten kring.
- „ 29 Op de Jaarvergadering van het Ned. Genootschap tot afsch. v. Sterken Drank te Drachten houdt J. D. Baarda uit Dantumawoude de opwekkende rede.
- Sept. 4 Nieuw orgel geplaatst in de R. K. kerk te Wolvega, door Gebr. Adama te Leeuwarden. Voor méér dan 25 jaar is kosteloos onderwijs gegeven te Drachten.
- „ 17 Overleden te Franeker Mr. Albartus Teltling, oud lid der Tweede Kamer.
- „ 18 Verschenen bij J. Riesberg te Harlingen: Het Vinkje, twee en drie stemmige liederen met muziek door H. Koster, hoofdonderwijzer aldaar. Verschenen: Mr. A. F. Jongstra, Over possessor, petitoir en eigen rigting. Naar aanleiding van regterlijke uitspraken inzake de Lemsterzijl.
- „ 26 Geveild de Schierstins te Veenwouden, met 9 vertrekken, boomgaard, bosch, vijvers, duiventille, groot 5.31.30 H.A.. in gebruik bij den hr. De Taarton Bruyns.
- Oct. 2 Verschenen bij U. Proost te Leeuwarden: Napoleon's onderdrukking en Nederlands herstelling, leesboekje door G. Fokkens, H. d. S. te Leeuwarden; en bij H. Kuipers te Leeuwarden: De hoogste beschaving, weldadigheid en godsdienst, stichtelijke studiën door Dr. B. Doorenbos, predikant te Peins.
- „ 14 Opening van de spoorweg Leeuwarden—Harlingen met 400 genoodigden, waaronder de ministers van Binnenl. Zaken en Oorlog. De trein werd getrokken door 2 locomotieven, de muziekcorpsen van schutterij en garnizoen speelden. Een uur later aankomst te Harlingen, waar de schutterij muziek speelde, de burgemeester oreerde vooral en de schepen in de haven vlagden.
- „ 20 Kon. Goedgekeurd de statuten der Vereeniging voor Chr. onderwijs te Workum. Verschenen: T. v. Hettinga Tromp, De Kon. Akademie en de z.g.n. letterk. en kunsteigendom.
- „ 27 De Leeuw. Courant bevat de dienstregeling van den treinenloop tusschen Leeuwarden en Harlingen, met afbeelding, die reproductie verdient in een eventueele Kultuurgeschiedenis van Friesland. De trein loopt 3 maal per dag vice versa. Van Leeuwarden 6.30; 12; 4.— uur; van Harlingen 8.15; 2.30; 5.15. Tarief 1e klasse f 1.30; 2e klasse f 1.05; 3e klasse f 0.65. Verschenen bij N. ten Brink te

1863.

- Steenwijk : Gedachten en Opmerkingen over de laatste dagen des jaars voor den eenvoudigen Christen, door ds. A. F. Eilerst de Haan te Noordwolde.
- Oct. 29 Het Friesch Genootschap houdt zijn 106e vergadering. Dr. E. Verwijs leest een brief voor van C. J. Johansen uit Schleswig aan dr. J. H. Halbertsma over diens vertaling in het Friesch van het Mattheusevangelie, benevens een brief van dr. Ruprecht te Göttingen aan denzelfde over Friesche eiggennamen.
- „ 30 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: De alde Friske wetten oer de sêdiken in 't liacht der skiednis biskôge through Mr. Ph. van Blom; en: Beknopte Friesche spraak-kunst voor den tegenwoordigen tijd door G. Colmjon.
- Nov. 6 Verschenen bij J. Swarts te Leeuwarden: Feestgezangen voor 17 Nov. 1863.
- „ 10 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: Friske feestsangen bij 't 50-jierig forlossingsfeest yn Nov. 1813, 10 ct.; bij H. Kuipers: Het feestvierend Nederland op 17 Nov. 1863, door P. W. v. d. Veen, en Friesche volksvreugde: Waarom vieren wij feest op 17 Nov.; bij J. Bekius te Harlingen: Nederlands herstelling herdacht, dichtregelen door H. Koster.
- „ 15 De rederijerskamer v. Halmaël te Leeuwarden voert ter herdenking van het herstel van Nederl. onafhankelijkheid drie tooneelstukken op. I. Vrijheid, Gelijkheid, Broederschap; II. Nacht en morgen of Nederland in 1813; III. Onthoudt uw dag of de verjaring van Sjoerd Zeepema; dit laatste stuk speelt te Leeuwarden.
- „ 27 Kon. Goedgekeurd de statuten der Vereeniging voor Chr. onderwijs te Lemmer.
- „ 11-31 Winterjounenocht fen W. Dijkstra en G. Colmjon te Irnsum, Marrum, Goënga, Terhorne, Mitslawier, Holwerd, Eazum, Ternaerd, Dokkum, Makkinga, Ureterp. En van J. Sytema en A. Boonemmer te Wargea, Hirdegaryp, Hearenfean en Dokkum; fen S. A. Sjollema en R. van Dyk út Grou te Hallum, Seisbjirrum en Tjalbert.

1864.

- Jan. 1 Te Sneek treedt een onderlinge brandassurantie in werking. Verschenen bij B. Cuperus te Bolsward: De bidragene per-fester of de bikearde prúkmakker, kluchtspil van J. A. Schoelier te Makkum.

1864.

- Jan. 6 Bidstond te Rauwerd ten huize van M. Zwart door J. van Goor. Theol. Cand. Dr. Eelco Verwijs gehuwd met Lambertina Henriette Telting.
- „ 7 Verkoop van Grovestins-State te Koudum.
- „ 8-26 Fryske Winterjounenocht fen W. Dykstra en G. Colmjon te Wirdum, de Jouwer, Makkinga, Gersleat, Akkrum, Marssum, Hallum, Aldtsjerk, Nijebrêge.
- „ 10 Verschenen bij J. J. Hansma te Dokkum: Sechjes en Teltsjes fen D. Hansma en W. Dijkstra, 30 ct.
- „ 11 Aanbestede het bouwen van een kerk met pastorie en catechiseerkamer te Veenwouden.
- „ 12 Hirdriderij to Baerd fen feinten en fammen net âlder as santjin jier om in fikse priis en preemje.
- „ 14 Vennootschap aangegaan tusschen Douwe en Hendrik van den Oever te Bolsward om aldaar Friesch aardewerk te fabriceeren.
- „ 28 Aanbestede het bouwen van een nieuwe pastorie te Irnsum.
- „ 29 Aanbestede door een commissie uit het Classic. Bestuur het bouwen van een nieuwe kerk voor Jubbega, Schurega en Hoornsterzwaag.
- Febr. 3 Gearkomste fen 'e krite Ljouwert, sprekkers G. Roker, G. Colmjon, J. Troelstra, W. Dijkstra e. o.
- „ 12 Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden: De Herv. Kerk en de Staat. Bedenkingen tegen de nieuwe regeling der quotisatie voor de kerkelijke gemeenten voor de Class. kosten, voorloopig aangenomen door de Algem. Synode door Mr. A. van der Laan, griffier der Staten van Friesland.
- „ 18 Bericht in de Bolswarder Courant over een wedstrijd in turfrapen van 26 arbeiders te Koudum.
- „ 29 In de Fr. Courant een opstel over Botervervalsching.
- Maart 4 Verschenen bij A. Plantinus te Drachten: Blijf in hetgene gij geleerd hebt, 25-jarige jubileumpreek van D. Plantinus, doopsgez. pred. te Holwerd. Terpaarde te koop, à 25 ct. de ton, bij Sijtze Oosterhaven te Tzum.
- „ 16 Te Bolsward een liberale kiesvereniging opgericht met 30 leden.
- „ 26 Publieke uitvoering van zang en dramatische stukken door de vereeniging Nut en Genoegen te Menaldum, o.a. wordt opgevoerd Frijheit, Gelikens en Broerskip, geschreven door een lid der vereeniging.

1864.

- Maart 29 Verschenen bij H. Suringar te Leeuwarden: Theodore Parker's de Godsdienst in het leven, naar het Engelsch door ds. B. W. Colenbrander te Engelum.
- April 1 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: Haitskemoai's neitinken oer de Franske tiden, yn rym brocht fen W. Dijkstra. En te Amsterdam, P. Hornstra Jz. onderwijzer te Sloten, Eenvoudige Lessen voor jonge kinderen over de Nederd. taalkunde.
- „ 4 In de Fr. Courant in Frysk stik oer it oprjuchtsjen fen de Kristlike skoalle te Makkum.
- „ 19 S. Draaisma van Valkenburg houdt in de vereeniging Nijverheid te Leeuwarden een referaat over de petroleum, met proeven door J. W. Adels.
- „ 22 Verschenen bij H. Bokma te Heeg: Zelfbewaring voor de afgoden, leerrede door ds. W. H. J. Baart de la Faille te Deinum.
- Mei 10 Aanbesteed het bouwen der St. Marcuskerk met toren en pastorie te Irnsum. Verschenen te Hindeloopen: J. D. Duif, A. Buma, A. Alberts en F. Rinia v. Nauta, De N. Holl.-Fr. spoorwegzaak.
- „ 17 Verschenen bij H. Proost te Leeuwarden: De opstanding van J. Christus als eene eeuwige gedenkwaardige gebeurtenis gehandhaafd, door ds. S. K. Thoden van Velzen.
- „ 23 In de Fr. Courant in Frysk stik oer de nije braekmachine to Dokkum.
- „ 24 Verschenen bij S. R. Schaafsma te Dokkum: Na den storm, herinneringen aan een Texelschen reis door ds. A. A. Deenik te Ternaard.
- „ 27 De schilderij: de Aegyptenaren der 18e dynastie door L. Alma Tadema te Parijs met gouden medaille bekroond. De schilder wordt bij den Keizer ontboden.
- Juni 3 De kostschool te Joure onder leiding van den heer J. A. M. van der Brug heeft 10 interne, 30 externe leerlingen.
- „ 13 Kerk en toren te Nijega (H.O.N.) gebouwd 1857 door het onweer getroffen en afgebrand.
- „ 17 Bij A. Plantinus te Drachten verschijnt de Drachtster kourant.
- „ 28 Bij B. Behrns te Frensjer forskynt no. 1 fen 'e Fryske Nijsbode, ûnder redaksje fen W. Dykstra.
- „ 30 De vereeniging Nut en Genoegen te Menaldum viert haar 12½-jarig bestaan.

1864.

- Juli 4 De tentoonstelling van Friesche nijverheid en kunstvlijt wordt evenals in 1844 en 1854 gehouden in de Manège buiten de voormalige Hoeksterpoort.
- „ 7 Zangfeest te Dokkum van de vereeniging Harmonie, uitmakende negen gezelschappen met ruim 200 leden. Voorzucht van gemengde chooren en mannenkwartetten en na afloop opvoering van Een Bankbiljet van duizend gl. door eenige leden van het letterlievend genootschap Camphuyzen te Dokkum. in de kolossale tent van 't Westerkwartier.
- „ 8 Verschenen bij H. Proost te Leeuwarden: Hirddraverij to Flearterp, biskrieun fen Mikroskopus en in 't liocht jown fen W. Dykstra.
- „ 21 De Groenlandsvaarder Dirkje Adama uit Harlingen ver trekt niet naar de IJzsee, maar dient van nu af aan voor houtvervoer. Deze walvischvangst had te Harlingen nu 39 jaar bestaan. Alleen te Purmerend was nu nog een reederij, die één vaartuig ter walvischvangst uitzond.
- Aug. 6 Aanbesteed het bouwen van een nieuwen toren te Nijega (H.O.N.).
- „ 11 Landbouwtentoonstelling te Balk.
- Sept. 6 Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: Staatkundige bedenkingen en wenschen door mr. A. F. Jongstra, en Prospectus van den N.-Hollandsch—Friesche spoorweg (Verbinding Leeuwarden—Hoorn, Alkmaar, Amsterdam) met 3 kaarten door het comité van den spoorweg.
- „ 28 Overleden op Galama-State te Koudum, vrouwe F. Wiggerts, wed. mr. G. A. Avenhorn van Nauta.
- „ 30 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: Lubbert Erchtink, blijspel fen W. Dijkstra.
- Oct. 6 In de Fr. Courant een opstel over de braak- en zwingel machine; eveneens 3 April 1865.
- „ 15 Verkoop van Borna-State te Weidum. Verschenen: J. Troelstra, De schoone kunsten, haar doel en hare beoefening. Voorlezing.
- „ 26 Openbare vergadering van de rederijderskamer Thalia te Grouw.
- Nov. 1 Verschenen bij S. R. Schaafsma te Dokkum: De Folksfrieun, in Friske reisger in 't Friske lân, 2e jierg. Het hulpdraailicht op Terschelling gebluscht en daarvoor ontstoken een stilstaand licht van de eerste grootte. Oproep van J. Sytema en A. Boonemmer aan logementhouders, die Fryske winterjounenocht willen hebben.

1864.

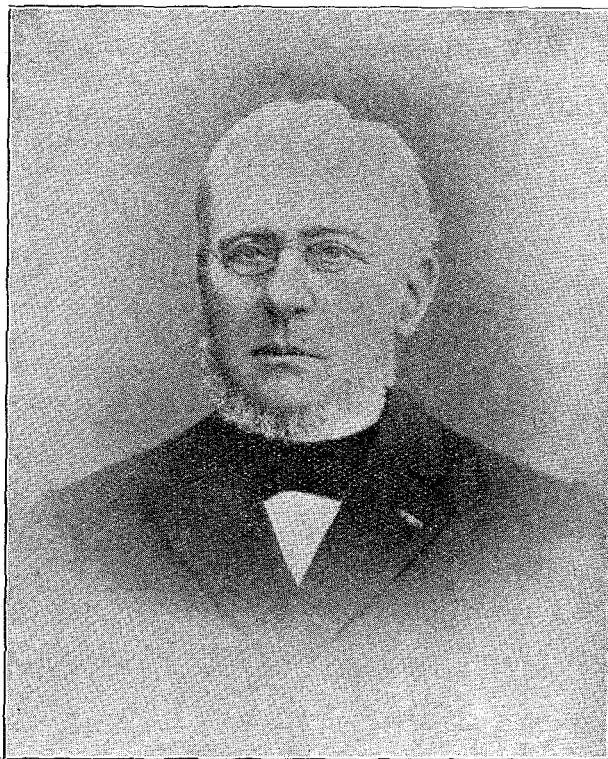
- Nov. 18 Aanbesteed het bouwen van een H. B. S. te Sneek. Verschenen: J. Herman Albarda, Beschouwingen over den toestand van de geldmiddelen der prov. Friesland.
- „ 23 Verkoop van het buitengoed Middelstein onder Midlum.
- „ 25 De balanceerkunstenaar en goochelaar H. G. Dörr uit Barmen doet proeven van zijn kunst op Andringa-State te Oldeboorn. Verschenen bij B. Behrns te Franeker: Ds. Waarheid of Verdichting, blijspel van een lid der rederijderskamer Helmers te Franeker, en reeds te Franeker, opgevoerd.
- „ 30 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe pastorie te Wolsum.
- Dec. 4 De petroleum is thans in Friesland schier algemeen in gebruik.
- „ 20 Te Poppingawier een Friesch tooneelstuk opgevoerd door het reciteergezelschap de Eendracht.
- „ 23 Terpaarde te koop à 25 ct. per ton, aan de terp Kingma-State te Zweins.

1865.

- Jan. 27 De Kerkvoogden van Terwispeel bieden een torenklok te koop aan, gegoten in 1662 te Leeuwarden, zwaar 687 Ned. ponden. Verschenen: Geschiedenis der Nederl. belastingen door mr. F. N. Sickenga.
- Febr. 17 De Leeuwarder kunstschilder J. J. G. van Wicheren benoemd tot lid van de Kon. Academie van beeldende kunsten te Amsterdam. Verschenen: J. H. Albarda, Naamlijst der in de provincie Friesland in wilden staat waargenomen vogels.
- Maart 7 Verschenen bij G. S. de Tempe te Oosterwolde: Tiental zangliedjes (1815—65); de Oude Dragonder en jubeldeuntjes voor de bewaarschool, alle door B. L. van Albada.
- „ 17 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe pastorie te Goin-garijp.
- „ 24 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: Rabberij biskamme en woldwaen beleane, toanielstikje in 2 útkomsten.
- April 3 In de Fr. Cour. Teltsjes oer de deadsholle to Tsummerum.
- „ 9 Kon. goedgekeurd de vereeniging voor Chr. nat. schoolonderwijs te Wanswerd—Birdaard.

1865.

April 28 Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: Woorden voor het leven door ds. G. J. Simons te Wolvega; ook 2e druk van Staatkundige bedenkingen en Wenschen door Mr. A. F. Jongstra.

Staatsraad Marten Hylkesz Kingma,
geb. te Makkum 16 Juni 1817, overl. te Sneek 16 Febr. 1900,
Tweede Kamerlid (1859), Gedeputeerde (1864).

- Mei 2 Boelgoed op Grovestins-State te Koudum.
 „ 5 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: It huushemelen. Een gesprek in de Biltael, beschreven door K. Aartsma Kzn. Te koop op afbraak stalling en koetshuis van Bornia-State te Weidum. Aanbesteed het afbreken van het oude en het stichten van een nieuw schoolgebouw te Oosterzee.

1865.

- Mei 13 Aanbesteed het afbreken van de oude en het weder opbouwen van een nieuwe school met onderwijzerswoning te Tietjerk.
- „ 14 Kon. goedgekeurd de statuten der Vereeniging voor Chr. Nat. Schoolonderwijs te Tzum.
- „ 15 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: De paardenfokkerij in Friesland. Een studie door mr. E. Jongmsma.
- „ 23 Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: Juniliedjes voor de schooljeugd in 1865 door W. Schaaf, h. d. s. te Delfstrahuizen.
- „ 27 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: De val van den geweldige, leerboek voor de jeugd door J. F. Jansen, h.d.s. te Harlingen, en De Evangelieën van Mattheus en Marcus in hunne oorspronkelijke overeenstemming hersteld door dr. J. G. Ottema. Verschenen bij S. Schaafsma te Dokkum: Leekedichtjens van ouder datum, verzen en rijmen van Nederl. dichters verzameld door ds. A. A. Deenik te Ter-naard.
- Juni 9 Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden: Friesche volksvreugde; bij v. Meursinge: Feestzangen, toegewijd aan 18 Juni, door J. Ploegsma Wzn.; bij J. Hilarius: Feestganger voor 18 Juni 1865 door M. Koldijk Gzn.; bij Telenga: Juniliedjes; bij B. Behrns: De slag bij Waterloo, aan kinderen verteld door B. van Bruggen, h. d. s. te Franeker. Verschenen bij J. J. Hansma te Dokkum: In Moandais-reiske mei Ulbe fen Peasens, biskriuw fen in Dockumer.
- „ 10 Kon. goedgekeurd de statuten van de evangelisatie-vereeniging te Gorredijk.
- „ 12 Verschenen bij U. Proost: Den hungerenden brood, zendingrede van ds. H. Uden Masman te Wier; en bij F. Holtkamp te Sneek: De overwinning is des Heeren, Waterloo-rede door ds. A. D. Thuyne de Ligny te IJlst.
- „ 15 Verschenen bij Schaafsma te Dokkum: Ontboezeming op 18 Juni 1865, dichtregelen van Johs. Richter.
- „ 30 Verschenen bij J. Swarts te Leeuwarden: De Waterloodag, gedenkrede op het halve eeuwfeest door dr. S. K. Thoden v. Velzen.
- Juli 22 Aanbesteed het afbreken der oude en het opbouwen van een nieuwe Doopsgezinde pastorie met catechiseerkamer te Surhuisterveen.
- „ 25 Verschenen: Hebben de artikelen des algemeenen Christel. geloofs voor de zaak des Christendoms uitgediend door Dr. S. K. Thoden van Velzen te Leeuwarden.

1865.

- Juli 28 Verschenen bij S. R. Schaafsma te Dokkum: Het Christendom de godsdienst der zending bij uitnemendheid door ds. W. Reilingh Dz. te Metslawier.
- Aug. 4 Het 25-jarig bestaan der Joodsche kerk te Bolsward feestelijk gevierd.
- „ 10 Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden het portret van dr. Eeltje Halbertsma en Tiede Roelofs Dijkstra.
- Sept. 10 Verschenen bij Schaafsma te Dokkum: Spiegel voor de jeugd, kleine verhalen uit de kinderwereld, door B. O. Veenstra, h. d. s. te Lemmer; van denzelfden schrijver: De volksschool in het leven, praktische handleiding bij het rekenen uit het hoofd.
- „ 15 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: Handleiding tot het regtlijnijg teekenen door J. C. Eger en J. D. Belmer, leeraren aan de H.B.S. te Sneek.
- „ 20 De pastorie te Wolsum op afbraak verkocht.
- „ 24 Inwijding der Doopsgez. kerk te Terhorne door Ds. Overbeek.
- Oct. 13 De Leeuwarder Courant bevat een belangrijk opstel van J. van Loon Jz. te Huins over de veepest in Friesland tijdens de 18e eeuw.
- „ 25 Aanbesteed het bouwen van een toren aan de kerk te Menaldum.
- „ 27 Verschenen bij U. Proost te Leeuwarden: Hirddraverij to Flearterp fen W. Dijkstra, en It oarde Boask fen Master Abe.
- „ 28 Verschenen bij A. W. G. van Otterloo te Leeuwarden: Winterjounenocht, I. Hwet minhear al heare moast, do er baes frege om Jild to lien, opmakke troch T. G. v. d. Meulen.
- Nov. 3 Op Haersma-State te Drachten een tuinman gevraagd.
- „ 10 Aanbesteed het afbreken der oude en het bouwen van een nieuwe kerk en toren op Schiermonnikoog.
- „ 14 U. Proost te Leeuwarden heeft aangekocht uit het fonds van van Meursinge: Hwet de lieafde net dwaen kin. En forhael út 'e stêd fen Eelke. En: It libben fen Aagtje Ijsbrants of de Frische boerinne, editie Dijkstra. Overleden te Leeuwarden Mr. Jan Hendrik van Boelens, oud administrateur van 's Rijks schatkist en oud-burgemeester der stad tot 1851, die als Tweede Kamerlid deelnam aan de grondwetsherziening in 1848.
- „ 21 D. Zeper benoemd tot burgemeester van Leeuwarden.

1865.

- Nov. 22 Vijf inwoners van Hallum en Marrum krijgen Koninkl. goedkeuring op een vereeniging van Chr. Nat. Schoolonderwijs aldaar.
- „ 28 Het reciteergezelschap „Tot oefening en genoegen” voert o.a. op: Ien Fransman fordwaeld bij ien Wâldboer.

1866.

- Jan. 1 Het tijdschrift Friso voor de Nederl. jeugd ziet het licht bij W. Dijkstra te Holwerd. Opstel in den Fr. Volksalm. Harlingen voor 60 jaren, door E. Verwijs.
- „ 16 Vergunning verleend voor een schroefstoombootdienst tusschen Groningen en Schiermonnikoog aan F. C. en J. B. Jaski.
- „ 23 Boter te Sneek verkocht voor f 60 per $\frac{1}{4}$ vat.
- „ 30 Verkoop van een arbeidershuizinge met ruim 7 bunder weiland, voorzien van beste terpaarde, behoord hebbende tot het voormalige Aalsumer Klooster, het Kloosterland genaamd, liggende achter de Leppedijk, nabij de Boorn, tusschen de Oude Schouw en Irnsum onder Akkrum.
- Febr. 1 Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden: Friesland in 1815 door W. Eekhoff. En bij B. Cuperus te Bolsward: Verslag van den toestand der gemeente Wonseradeel in 1865.
- „ 6 Verschenen bij S. Akkeringa te Leeuwarden: Pennekrassen op „Mijn staatkundig leven” bijdrage tot de kennis der dagbladpers in Nederland door Iz. I. Lion; en: Beschouwingen over de Scarlatina van Dr. U. J. Huber en Dr. P. H. Asman.
- „ 9 Verschenen bij G. T. N. Suringar te Leeuwarden: Knutselwerk van Frans Tinaarlo (R. Koopmans van Boekeren). Verschenen: Hwet teltsjes for de winterjounen fen W. Dijkstra en D. Hansma.
- „ 13 Adres van S. S. Douma e.a. in Barradeel aan Z.M. de Koning, tot het voordragen van een afzonderl. wet voor de veepest (zie L. C.).
- „ 29 De rederijkerskamer van Halmaël te Leeuwarden voorzitter J. Troelstra, viert haar 10-jarig bestaan.
- Maart 2 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: Een uitstapje van Leeuwarden naar 's-Gravenhage door Th. Postma.
- „ 7 De heer A. Duparc bepleit in een vergadering van „Nijverheid” te Leeuwarden het recht der arbeiders tot werkstaking.

1866.

- Maart 16 Verschenen bij A. L. Hesse te Kollum: Och, dat Jeremias klacht Neerlands klagt ware, en: De lijdende Jezus door C. Groeneweg Jr., v. d. m. te Kollum. Verschenen bij J. Nieuwenhuis te Gorkum: Bazar eens dichters, door H. J. Andersen, vertaald door T. R. Dijkstra en D. Bouma Nieuwenhuis, 2 dln.
- „ 17 Aanbesteed het maken van een grintweg van Wijckel tot het Sondelerhek.
- „ 23 Verschenen: Wat beoogt de vergadering der moderngezinden op den 11 en 12 April te Amsterdam, ten voordeele van een nieuw te stichten kerk te Appelscha.
- „ 24 Proefrit op de spoorlijn Leeuwarden—Groningen.
- „ 26 Vergadering met vrouwen vanwege de Ned. Vereeniging tot afschaffing van sterken drank, afd. Leeuwarden, in de zaal van Wed. v.d. Wielen, spreker ds. P. H. Hugenholtz Jr.
- „ 29 Aanbesteed het bouwen van een gasfabriek te Workum.
- „ 30 Verschenen bij H. Suringar te Leeuwarden: Verhalen uit den Bijbel, naar de tegenwoordige opvatting medegedeeld door H. G. Grosjean, en: Handboek van den therapie der uterusziekten, door Dr. U. J. Huber, naar Dr. E. J. Tilt.
- April 1 Harlingen wordt eerlang telegrafisch met Terschelling verbonden.
- „ 2 Inwijding van een nieuw orgel in de kerk te Oosterwolde, maker H. Noorman, timmerman-orgelmaker aldaar.
- „ 10 Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden: Een woord aan de veehouders in Friesland met betrekking tot de veepest, door H. J. Prakke, provinciaal veearts.
- „ 14 Aanbesteed de aanleg van een grintweg Genum—Reitsum—Lichtaard.
- „ 15 Ds. P. H. Hugenholtz Jr. te Leeuwarden predikt zijn afscheid met Openb. 14:16a: En ik zag een anderen engel, vliegende in het midden des hemels en hij had een eeuwig evangelie.”
- „ 17 Verschenen bij H. Suringar te Leeuwarden: Ter nagedachtenis, toesprake tot de Herv. Gemeente aldaar, door ds. P. H. Hugenholtz Jr.
- „ 20 De terp van Oldeklooster onder Hartwerd wordt afgegraven.
- „ 27 Aanbesteed het aanleggen van den spoorweg Heerenveen—Leeuwarden.

22

1866.

- Mei 8 Verschenen bij H. C. Susan te 's-Hage: Een nieuwe heros der godsdienst? een tijdsvraag besproken door ds. W. Zaalberg te Bergum.
- „ 9 Opstel van J. v. Loon Jz. in het Handelsblad over het afnemen der runderpest.
- „ 16 Aanbesteed het afbreken van het bestaande en het opbouwen van een nieuw schoolgebouw te Sondel.
- „ 18 Verschenen bij H. Suringar te Leeuwarden: Memorie van bezwaren door kerkvoogden en notabelen der Herv. gemeente te Leeuwarden, ingediend aan het Algemeen collegie van Toezicht.
- „ 25 Verschenen: Friesche reisgids door H. Kuipers.
- „ 29 Verschenen bij A. L. Scholtens te Groningen: De spoorbaan, dichtregels den Friezen en Groningers toegewijd bij gelegenheid van de plechtige opening der spoorbaan tusschen Leeuwarden en Groningen door J. A. Jongma.
- „ 30 Feestelijke opening van de spoorweglijn Leeuwarden—Groningen. De Leeuw. courant van 29 Mei prijkt met een afbeelding van de trein.
- Juni 5 Aanbesteed het maken van een steiger voor stoombooten op den N.W.-hoek van Hindeloopen.
- „ 6 Britswerd krijgt een nieuwe torenklok, zwaar 787 Ned. pond uit de gieterij van v. Bergen te Heiligerlee.
- „ 7 Aanbesteed het uitdiepen van de havengeul te Makkum in zee, over een lengte van 320 el.
- „ 8 In den Frieschen boekhandel verkrijgbaar de prospectus van het tijdschrift Nieuw en Oud, red. Dr. A. L. Poelman en Joh. Hooijkaas Herderschee. In een verkiezingsadvertentie van eenige liberale kiezers wordt als blijk van kortzichtigheid gezegd, ter bestrijding van de candidatuur Moens en ter aanbeveling van de candidatuur Jr. J. A. Lycklama à Nijeholt te Beetsterzwaag: „de onderwijskwestie vervalt en de gevreesde veldtogt wordt niet geopend, waarover zooveel valsch alarm is gemaakt.”
- „ 11 Feest op Unia-State en in het dorp Marssum ter gelegenheid van den verjaring van den heer J. de Kempenaer van Poppenhuyzen.
- „ 12 De schilderstukken van den Leeuwarder schilder S. Kool: Ezau, de St. Clemenskerk te Rome en Ricordo d'Italia worden zeer gunstig beoordeeld.

1866.

- Juni 16 Aanbesteed het verven van Papinga-State te Weidum. Verschenen M. Koldijk Gz., Geloof en Vertrouwen, gedichten.
- „ 17 Acht inwoners van Woudsend verkrijgen koninklijke goedkeuring op een vereeniging van Chr. onderwijs aldaar.
- „ 19 De heer J. Troelstra te Leeuwarden houdt in de algemeene vergadering van het Frysk Selscip een rede: Oer tael, end wol in haedsaek oer Friske tael.
- „ 24 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: De zoekende liefde, een woord tot aanbeveling der zending door ds. N. C. Balsum te Langezwaag.
- Aug. 1 Verschenen: Johannes Stinstra en zijn tijd, een bijdrage tot de geschiedenis der kerk en school in de 18e eeuw, door Chr. Sepp.
- „ 2 Verschenen bij Suringar te Leeuwarden: Herinneringen uit 1815 door eenen Frieschen vrijwilliger (Jhr. R. van Breugel Douglas).
- „ 6 Afbraakmateriaal op het kerkhof te Ijsbrechtum te koop.
- „ 9 Jhr. J. A. Lycklama à Nijeholt biedt aan Leeuwarden een portret aan van den Leeuwarder kunstschilder Tjeerd Andringa, door hem zelf geschilderd.
- „ 10 In de vergadering van het Friesch Genootschap houdt mr. A. Bloembergen te Leeuwarden een voorlezing over de volkswapening in 1782 en volgende jaren.
- „ 22 Verschenen: Alphabethische klapper op de voornaamste thans vigeerende wetten enz. speciaal in Friesland, door H. J. Hoogeboom te Kollum.
- „ 24 Verschenen bij J. Kuiken te St. Anna Parochie: Wij wijken niet, maar handhaven onze vrijheid, door Ds. D. C. de Haas te St. Jacobi-Parochie.
- „ 31 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe Herv. Kerk op de Fok te Heerenveen.
- Sept. 17 Aanbesteed het bouwen eener kerk, toren en pastorie voor de Parochie van den H. Mattheus te Joure.
- „ 18 Verschenen bij U. Proost te Leeuwarden: Adres aan de Herv. Gemeenten, voornamelijk in de provincie Friesland door ds. B. Bolleman van der Veen te Eernewoude.
- Nov. 1 Een arbeider vindt bij het afgraven van een terp te Hallum een urn met pl.m. 250 zilveren munten uit de 6e of 7e eeuw onzer jaartelling.

1866.

- Nov. 10 Overleden Jan de Kempenaer van Poppenhuysen, wedu-
naar van Afke Huys, oud ruim 70 jaar, bewoner van Unia-
State te Marssum.
- Dec. 21 Verschenen bij S. Schaafsma te Dokkum: Schetsen door
W. M. Scheltema Ez. predikant bij de Vereenigde Chr.
gemeente aldaar.
- „ 23 Verschenen bij B. Cuperus te Bolsward: Doet het goede,
leesboekje door F. J. Tuininga, H. d. S. te Oosterwierum,
en Eerste Honderdtal rekenvoorstellen voor examens, door
G. Fokkens, H. d. S. te Bolsward.
- „ 29 Aanbesteed het bouwen van een Doopsgz. kerk en pastorie
te Appelscha door de commissie voor de oprichting eener
Doopsgz. gemeente aldaar.

1867.

- Jan. 15 Mr. I. Telting begint in Themis zijn schets van het oud-
Friesche privaatrecht, die hij voortzet tot 1882.
- Febr. 6 Ferdinand Worthman, docent aan de H.B.S. te Groningen
houdt te Leeuwarden een lezing over Schiller's Tell en
Shakespeare's Macbeth.
- „ 13 Ds. P. H. Hugenholtz Jr. uit Amsterdam leest voor de
Debatingsclub te Leeuwarden over Jan Jacques Rousseau.
„Duidelijk was te ontwaren, hoe men het op prijs stelde
weder eens den man te mogen hooren, die gedurende zijn
4-jarig verblijf in de hoofdstad velen aan zich had weten
te binden.”
- „ 19 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: Een ander
terticum in zake de bestrijding der runderpest, door H. J.
Prakke, prov. veearts in Friesland.
- Maart 8 Verschenen bij A. Plantinus te Drachten: Zes weken in het
Noorden, door U. W. Thoden van Velzen.
- „ 16 Te Bolsward een liberale kiesvereeniging met 30 leden op-
gericht.
- April 6 Verschenen: Overwegingen omtrent de stichting van een
beursebouw te Leeuwarden.
- „ 11 Verschenen bij B. Cuperus te Bolsward: Opwekkend woord
tot Neerl. volk door Ds. M. E. v. d. Meulen, aldaar.
- „ 26 De Kerkvoogden te Menaldum bieden een eikenhouten
klokhuis te koop aan.
- Mei 17 Verschenen te Steenwijk: Beschouwingen over de wensche-
lijkheid en uitvoerbaarheid van een kanaalverbinding tus-
schen Blokzijl en Groningen, door Berent Prakken, lid der
Staten van Friesland.

1867.

- Mei 24 Aanbesteed het begrinten van den zandweg door de dorpen
Terkaple, Akmarijp en Snikzwaag.
- Juni 12 Aanbesteed het bouwen van een kerk te Wolsum.

Dr. L. Petraeus,
geboren 30 Juni 1802, overleden 18 April 1877,
geneesheer te Tjummarum.

- „ 21 Verschenen bij H. Stoffels te Joure: De laatste vermaning
van den scheidenden leeraar. Afscheidsrede gehouden te
Joure 28 April 1867, door ds. D. Beeckman.

1867.

- Juni 28 Terpaarde te koop te Stienserburen onder Roordahuizum.
- Juli 2 Utjefte fen G. T. N. Suringar te Ljouwert. Teltsjes en Rymkes fen Harmen Sytstra, mei in foarwird fen W. Dykstra. Verschenen te Zwolle: De landaanwinning op de Friesche Wadden, door Jhr. Mr.. P. J. W. Teding van Berkhout.
- „ 7 De Herv. gemeente te Oosterlittens krijgt een nieuw kerkorgel, maker W. Hardorff te Leeuwarden.
- „ 18 It Selscip foar Fryske Tael en Scriftenkennisse houdt de jaarlijksche algemeene vergadering onder leiding van D. B. Camstra, terwijl J. Heeringa, uit Ternaard een rede houdt over Ditmarschen en de Ditmarschers, naar aanleiding vooral van Boysen van Lienkercken's Lieder und Stückelen.
- „ 23 De dwerg admiraal Tom Pouce (Jan Hannema) roept zijn vrienden een vaarwel toe in de Leeuw. Courant.
- „ 25 Bij het afgraven van een der hoogste Midlumer terpen, niet ver van het eerste tolhek worden de overblijfselen gevonden van een vaartuig, n.l. kromhouten, planken en andere deelen.
- Aug. 2 Verschenen: Hervorming van ons belastingstelsel door A. van Assen, oud-lid der Staten van Friesland. Verschenen bij J. Behrns te Harlingen: Parijs en de wereldtentoonstelling in 1867, door J. F. Jansen.
- „ 22 Installatie van W. H. F. baron van Heemstra als burgemeester van Harlingen.
- Sept. 4 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe pastorie te Gerkesklooster.
- „ 4-5 Réunie van Franeker oud-studenten, rede in de Martinikerk door den hoogleeraar E. J. Diest Lorgeon.
- „ 15 De cholera heerscht in Friesland. Verschenen: Scheiden? Een woord van de Ver. van Vrienden der Waarheid in Friesland.
- „ 17 De eerste naaimachines komen in Friesland, prijs f 130.
- „ 19 De zangvereeninging 'Tot stichting en Vermaak te Harlingen viert haar 50-jarig bestaan. Aanbesteed het bouwen van een nieuwe kerk, toren en pastorie te Blauwhuis.
- „ 21 Begrafenis van den boekhandelaar U. Proost te Leeuwarden, stichter der rederijderskamer van Halmaël.
- „ 27 Terpaarde te koop te Haijum onder Wons.

1867.

- Oct. 5 Aanbesteed het graven van 33 wijken in den drooggemaakten kavel onder Luxwoude en Gersloot.
- „ 8 Verschenen bij S. R. Schaafsma te Dokkum: Prospectus van het halfmaandelijksch tijdschrift: De nieuwe richting in het leven. Bladen ter godsd. volksontwikkeling, redactie A. S. Carpentier Alting te Dokkum, A. Deenik, doopsgez. predikant te Ternaard en W. Reilingh te Metslawier.
- „ 19 Aanbesteed een belangrijke vergrooting der Herv. kerk te IJlst.
- „ 29 Vijf inwoners van Wirdum krijgen Koninklijke goedkeuring op de vereeniging van Chr. Nat. schoolonderwijs, evenzoo vijf inwoners van Engelum. Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden: Register van het archief van Franeker door Mr. A. Telting. En: De levensloop van Prof. J. H. Regenbogen (1798—1813).
- „ 30 Jhr. Mr. I. F. van Eysinga en vrouwe baronesse W. van Heemstra vieren hun gouden huwelijksfeest.
- Nov. 13 Verschenen bij H. Bokma te Leeuwarden: Toespraak in de vergadering van stemgerechtigde lidmaten der Herv. gemeente te Dokkum, gehouden door Mr. A. S. Talma.
- „ 17 D. Duursma, architect te Drachten opent een cursus in bouw- en werktuigkunde. Verschenen: S. A. J. de Reuver Groneman, Frans Hemsterhuis, de Nederl. wijsgeer.
- „ 19 Aanbesteed het afbreken eener oude en het bouwen eener nieuwe pastorie te Surhuisterveen.
- „ 24 J. Troelstra benoemd tot ontvanger der directe belastingen te Hijum, tevoren commies bij de belastingen te Groningen.
- Dec. 1 P. Wedemeijer viert zijn 25-jarig jubileum als muziekonderwijzer te Leeuwarden.
- „ 2 Overleden Johannes Henricus Bauer, deken en pastoor der Bonifaciusparochie te Leeuwarden, 52 jaar oud. Ds. IJ. Radersma te Oosterbierum wordt van orthodox modern en legt zijn ambt neer.
- „ 7 De buitenplaats Rustenburg aan den kunstweg ten Z. van Marrum op afbraak verkocht.
- „ 9 Dr. Eelco Verwijs zal eerlang Leeuwarden verlaten om te Leiden mede te werken aan het Nederl. Woordenboek.
- „ 15 Uit de hand te koop Aylva-State te Witmarsum, adres Mr. T. Mulier te Haarlem. De heer S. Spielman te 's-Hage verklaart in een ingezonden stuk in de Leeuw. Courant, dat 't voor hem een raadsel is, dat speciaal in Friesland in tegenoverstelling van de overige gewesten het Thorbeckiaansch gezag zich nog steeds handhaaft.

1867.

- Dec. 18 P. van der Ploeg te Grouw, zoon van den werktuigkundige T. van der Ploeg, vroeger te Grouw, thans te Leeuwarden, heeft een naaimachine vervaardigd volgens het systeem van Wheeler en Wilson.
- „ 21 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe pastorie te Wijnaldum.
- „ 24 De stoomfabriek ter vervaardiging van strookarton te Leeuwarden in werking gebracht.

1868.

- Jan. 1 Brand in de Herv. kerk te Wommels. De bevolking van Friesland is 295.946 zielen. Jaargang 3 van het Jeugdblad Friso verschijnt, uitgever J. Kuiken te St. Anna Parochie, red. H. de Jong te St. Jac. Parochie.
- „ 3 De rogmolen van Oosterlittens afgebrand. Leeuwarder- en Dokkumer courant laten zich in een kritiek over het Jaarboekje Swanneblommen aldus uit: Het Friesch eens zeker de taal der hooger beschaafden, moet dit weer worden; ze heeft daartoe al de vereischen in zich. De Leeuwarder courant heeft een verslag der onderhandelingen gevoerd tusschen Van Motman te Hallum en minister Heemskerck over de uitvinding der Rinallinne. Van Motman neemt aan 50.000 ponden te vervoeren zonder stoom- of paardekracht en vraagt daarvoor gedurende 20 jaren een tonne gouds van de Nederl. regeering. Op advies van den hoofd-ingenieur van Friesland zag kort daarna de minister van verdere onderhandeling af.
- „ 7 Dr. Eelco Verwijs houdt te Leeuwarden een lezing over den Engelschen romanschrijver Thackeray.
- „ 8 Het reciteercollegie Gysbert Japiks te Snakkerburen onder Lekkum voert W. Dijkstra's kluchtspel op: In faem en arbeidster by keapman Watse.
- „ 12 Verschenen bij H. Bokma te Leeuwarden: Christus of Spinoza. Godsdienst of geen godsdienst door R. Kruisinga Homan, proponent bij het Prov. Kerkbestuur van Friesland, rector der Latijnsche school te Dokkum. De rederijkerskamer De Korenbloem te Arum voert Multatuli's „De bruid daar boven” op ten voordeele van 31 weduwen en weezen van Terschelling, die bij den storm van 2 Dec. 1867 hunne echtgenooten en vaders hebben verloren.
- „ 15 Opening van den spoorweg Heerenveen—Meppel, Bij J. F. V. Behrns te Harlingen verschijnt: Bijbelsch dagschrift of de invloed des Christendoms op huiselijk en maatschap-

1868.

- pelijk geluk, onder redactie van ds. W. Hoevers en Ds. B. Rienstra; en J. F. Jansen te Harlingen, Opwekking aan alle openb. onderwijzers in Nederland bij gelegenheid der verkiezing van Leden der Staten-Generaal.
- Jan. 17 Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden: De kroon en het volk, toespraak van Mr. A. van der Laan, gehouden in een kiezersvergadering te Leeuwarden.
- „ 22 Ferdinand Worthman houdt te Leeuwarden een lezing over Goethes Faust.
- Febr. 1 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe Herv. pastorie te Kooten.
- „ 5 Het voor weinige jaren geheel nieuw gestichte buitengoed Aylva-State te Witmarsum wordt verkocht.
- „ 7 Verschenen bij A. Akkeringa te Leeuwarden: Godsdienst en Godgeleerdheid, afscheidsrede van Ds. IJ. Radersma te Oosterbierum. Verschenen bij H. Bokma te Leeuwarden: De prediking van het kruis, intreerede van ds. H. Malcomsius te Franeker.
- „ 11 De wegwerker-dichter Johannes Richter wonende in het kalkhuisje buiten Dokkum draagt te Leeuwarden zijn verzen voor. K. A. Aartsma hâldt in lêzing for 'e Krite Baerd. Oaren hawwe ek hydragen. Ta slot wirdt opfierd Lubbert Erchtink.
- „ 12 Het zanggezelschap te Jelsum geeft zang, afgewisseld met Friesche tooneelvoordracht in de Bontekoe aldaar, toegang 50 ct. De zangvereniging Uitspanning door Inspanning te Beetgum voert op Kees Moster.
- „ 13 Het zanggezelschap Opkomst in Foarútgong te Deinum voert op: Kees Moster en In âlde Rot yn 'e falle.
- „ 15 Verschenen bij S. R. Schaafsma te Dokkum: Vrije Uren, gedichten van I. A. M. Bottinga-Geveke.
- „ 16 Nieuw kerkorgel in de Herv. kerk te Oosterbierum ingewijd met een rede van ds. Creutzberg te Maarssen.
- „ 21 Verschenen bij C. van der Post: De moderne theologie machtig om af te breken en onmachtig om op te bouwen, gegeven in het verhaal van het aftreden van de H.H. Straatman en Corver, als predikanten der Doopsgez. gemeente te Groningen. Verschenen bij H. Bokma te Leeuwarden: Geen ware godsdienst zonder ware godskennis.
- „ 20 Voordracht van W. W. Buma in het Friesch Genootschap over eene Wandeling langs de Friesche kust kort na den watervloed van 1825.

1868.

- G. J. Vos aan IJ. Radersma. Wat gelooft gij nu eigenlijk? En waarom gelooft gij het? Terpaarde te koop op Erkens onder Franeker à 24 cent per ton.
- Febr. 26-27 Fryske foardracht fen J. Sytsema en soan by Jellema to Workum en Widdow Inia to Ripertsjerk.
- „ 28 In den Frieschen boekhandel verschenen: Kritiek op het afscheidswoord van J. W. Straatman, gesproken bij het neerleggen van zijn evangeliebediening als predikant bij de Doopsgez. gemeente te Groningen, door een leek. En: Een verboden preek, na weigering van kansel en spreekzaal te 's-Gravenhage, uitgegeven door Dr. J. C. Zaalberg.
- Maart 2 Provisioneele verkoop van het buitenverblijf Groot Lankum met Zwitsersch landhuis, hermitage enz. onder Franeker.
- „ 3 H. Smeding te Leeuwarden, theol. stud. te Utrecht met goud bekroond voor zijn prijsverhandeling over de gewetensleer van Paulus.
- „ 4 Door B. en W. op afbraak verkocht het schoolgebouw „de Kapelle” genaamd, aan de Kerkstraat te Bolsward.
- „ 6 Verschenen bij H. Suringar te Leeuwarden: Onze Gedachten, leerrede over Hebr. 4: 12 door Ds. I. J. Dermout te Hallum, en bij Hovens Greve te Steenwijk: A. Eilerts de Haan, Laatste toespraak tot de Herv. Gemeente te Noordwolde.
- „ 18 Aanbesteed het afbreken van het oude en het bouwen van een nieuw O. B. Weeshuis te Workum.
- „ 21 Aanbesteed het bouwen eener nieuwe onderwijzerswoning en het vergrooten der school te Tijnje. Uitgave van S. R. Schaafsma te Dokkum: A. S. Carpentier Alting aldaar, Gedenkt uwen voorganger, toespraak ter nagedachtenis van Ds. P. A. C. Hugenholtz, en van denzelfden: Zoo gelooven wij ook etc. Beoordeeling van „Christus of Spinoza door Dr. R. Kruizinga Homan, rector der Lat. school, aldaar.
- April 6 Voordracht opgemaakt door Ged. Staten voor een bibliothekaris-archivaris in de a.s. vacature Eelco Verwijs.
- „ 18 Aanbesteed het afbreken der oude en het bouwen eener nieuwe pastorie te Wier. Verschenen bij J. F. V. Behrns te Harlingen: Geen Fabelen, een boek voor het volk over de wonderen van den Bijbel, door Ds. B. W. Colenbrander.
- Mei 19 Uitvoerig bericht in de Leeuw. Courant over de mislukte proefrit der Rin-Allinne door van Motman te Marrum op 9 Mei.

1868.

- Mei 21 Oprichting van een naai- en breischool te Oppenhuizen met 35 leerlingen. Dr. J. C. Zaalberg te 's-Gravenhage door het Prov. kerkbestuur van Z.-Holland veroordeeld tot gedwongen ontslag, gaat in hooger beroep.
- „ 24 Nieuw orgel vervaardigd door firma van Dam te Leeuwarden, in de kerk te Britswerd ingewijd door Ds. W. W. Boekhoudt met Efez. 5: 19b.
- „ 26 Verschenen bij H. Bokma te Leeuwarden: Dr. Kruizinga Homan: Openbaring of wijsbegeerte, contra Ds. A. I. Carpentier Alting.
- Juni 1 Bidstond te Bozum door Ds. J. van Goor te Boksum.
- „ 3 Aanbesteed het maken van een kunstweg van Oude- naar Nieuwe Bildtziel.
- „ 5 Verschenen: Dr. J. C. Zaalberg, Mijne verbanning uit den evangeliedienst? Van het kerkelijk Weekblad, orgaan der Confessioneele en der Friesche Vereeniging verschijnt bij H. Bokma te Leeuwarden. Jaargang 14.
- „ 10 Maaiwedstrijd te Workum. Verschenen bij H. Bokma te Leeuwarden: Openbaring of Wijsbegeerte, beoordeeling van het geschrift van ds. A. S. Carpentier Alting, getiteld: Zoo gelooven wij ook daarom spreken wij ook, door Dr. R. Kruizinga Homan.
- „ 15 Gepromoveerd Jan Klaasesz de Boer, geb. te Holwerd op proefschrift: Bijdrage tot de geschiedenis der dijkpligtigheid in Friesland, inzonderheid met betrekking tot Oostergoo.
- „ 24 Verschenen bij J. Swarts te Leeuwarden: De heerlijkheid der Christus-regeering, een drangreden tot zendingsijver door Ds. E. H. Lasonder te Leeuwarden.
- Juli 1 De heer en mevrouw IJpeij—Looxma schenken aan de Herv. kerk te Rijperkerk een nieuw uurwerk.
- „ 3 Verschenen bij A. Plantinus te Drachten: Opheffing van de bestaande betrekking tusschen floeenplichtigen en Hervormde gemeenten in Friesland. Adres van den ring Bergum aan de Algem. Synode der Ned. Herv. kerk.
- „ 10 Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: Frieslands boezemwater in zijn aanvoer, doorvoer en afvoer, een stem uit de menigte in Friesland. Voorgelezen in de 8e afdeeling der Maatschappij van landbouw en veeteelt te Akkrum, door H. Pasma Fzn. Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: Open brief aan dr. J. C. Zaalberg door Ds. W. Zaalberg te Bergum.

1868.

- „ 11 Verschenen: De zeeramp op Terschelling, Gedenkschrift ter herinnering aan het vergaan der loodsboot no. 4 op 2 Dec. 1867 door ds. J. H. v. d. Veen, Doopsgez. predikant op Terschelling. En: Beschouwingen over het belang van eene kanaalverbinding Groningen—Gorredijk—Heerenveen—Lemmer door F. O. Sleeswijk en K. S. van Andringa, naar aanleiding van een ontwerp kanaalverbinding Blokzijl—Groningen, door B. Prakken. Brandmeesters te Leeuwarden bevelen de brandspuitfabriek aan van T. van der Ploeg aldaar.
- „ 15 J. Buma te Kollum houdt in de Algem. Vergadering van het Frysk Selskip een lezing over de woelingen in Friesland in het laatst der 18e eeuw.
- „ 17 De promotie en prijsuitdeeling van de Latijnsche scholen op het Stadhuis te Sneek.
- „ 31 Verschenen bij A. Akkeringa te Leeuwarden: Geast end Pung, en deuntje ut end foar us dagen thruch H. G. van der Veen, en misschien van denzelfden: Lijkrede op den WelEerw. Heer Felix Achitofel Goddorie de Steek. En bij Cuperus te Bolsward: Oud en Nieuw. Leesboek voor de hoogste klasse der lagere school door G. Fokkens, H. d. S. te Bolsward.
- Aug. 3 Gedeputeerde Staten van Friesland vergunnen Jacobus Lijfering, logementhouder te Dokkum een stoomvaartdienst in te stellen tusschen Dokkum en Leeuwarden, dagelijks 2 maal heen en terug. De heer J. van Dijk Mzn., Chr. Geref. predikant te Doetinchem houdt een openbare voordracht te Leeuwarden in de kapel der Vrije Evangelische gemeente, over het belang van het Christelijk Nationaal Schoolonderwijs.
- „ 5 Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden: Geschiedenis van de Geneeskunde en van hare beoefenaren in Nederland voor en na de stichting der Hoogeschool te Leiden tot aan Boerhave, uit de bronnen toegelicht door J. Banga, Med. Dr. te Franeker, 82 jaar oud.
- „ 8 Te Neuenahr plotseling overleden Jhr. Mr. Onno Reint van Andringa de Kempnaer, oud lid der Ged. Staten van Friesland.
- „ 13 Verschenen bij H. Stoffels te Joure: Tweede Open brief aan ds. B. W. Colenbrander te Drachten naar aanleiding van zijn boekje „Geen Fabelen” door G. H. van Borssum Waalkes te Joure.
- „ 14 Verschenen bij J. Campen te Sneek: Zestal leesredenen, en van Babel naar Jeruzalem door ds. B. L. Tinholt te

1868.

Egbertus Petrus Brunger,
geb. 2 Juli 1811, overl. 7 Juli 1875, vanaf 1852—1875 lid van den
Raad der Gemeente Het Bildt en lid Prov. Staten van Friesland,
destijds Notaris te L. Vrouwen-Parochie.

1868.

- Koudum, en Eenige Hoofdstukken uit de Leer der Herv. Kerk door ds. J. Krull.
- Aug. 26 De Chr. Jongelingsvereniging te Leeuwarden viert haar 12-jarig bestaan.
- „ 28 Verschenen bij S. R. Schaafsma te Dokkum: Zaalbergerij. Een woord van terechtwijzing aan Ds. W. Zaalberg te Bergum door een lid der Ned. Herv. Kerk.
- Sept. 1 De dagelijksche stoombootdienst Amsterdam-Enkhuizen-Harlingen komt in correspondentie met staatsspoorwegen. De kunstschilder W. Troost stelt ten raadhuize te Leeuwarden zijn schilderij ten toon, voorstellende de verlegging der gracht van de Wirdumerpoort tot de Vallaatsbrug, doch zóó dat men kan nagaan, hoe de vroegere smaakvolle aanleg van Roodbaard in 1835 tot stand gebracht is geweest. Men ziet de poldergasten op het doek in verschillende houdingen en werkzaamheden, hun woonschepen, vrouwen, enz. Het dorp Grouw viert feest met muziek van het fanfarecorps Concordia en vuurwerk ter eere van de spoortrein ,die voor het eerst het dorp passeert. De spoorweg Heerenveen-Leeuwarden geopend in aansluiting met het Europeesch spoorwegnet. De trein verwelkomt te Heerenveen met muziek van het Kamper instructiebataillon en een toespraak van Mr. Ph. Blom, president der feestcommissie.
- „ 4 Johan Winkler te Leeuwarden wordt door de Kiesvereniging Nederland en Oranje gecandidateerd voor den gemeenteraad, secretaris Kromsigt.
- „ 6 De eerste extra zondagstrein gaat van Leeuwarden naar de tentoonstelling van Nederl. Nijverheid en Kunst te Arnhem.
- „ 9 Brutale inbraak op Douma-State, te Sexbierum toebehoorende aan den heer F. Fontein D.Pzn.
- „ 18 Verschenen bij H. Stoffels te Joure: Derde open brief aan Ds. B. W. Colenbrander te Drachten door Ds. G. H. van Borssum Waalkes te Joure: De zwakheid en onhoudbaarheid van de bewijsvoering der moderneren op Christologisch standpunt, tegenover de kracht van het Evangelisch geloof. Een voorlezing door Ds. P. Holkema te Goïngarijp.
- „ 20 Verschenen in den Frieschen boekhandel: Het eerste woord eens nieuwen levens, toespraak gehouden, na 4 weken schorsing, in de zaal van een café-chantant, daar geen andere zaal voor hem te verkrijgen was, door ds. J. C. Zaalberg. Verkoop van Haersma-State te Drachten, bewoond door Mr. E. Manger Cats aangekondigd.

1868.

- Oct. 1 Opening van een bijzondere school voor uitgebreid Lager Onderwijs, op initiatief van Solco Tromp-gesticht te Harlingen, H. d. S. is T. van Slijpe.
- „ 2 Sollicitanten opgeroepen als onderwijzeres aan de nieuw open te stellen klein kinder- of Matressenschool te Joure. Verschenen bij Cuperus te Bolsward: Een blik in het Reizigersleven, door J. K. de Regt.
- „ 9 Terpaarde te koop in het klooster Anjum onder Berlikum bij Lykle Doekes Hellema. J. J. Cremer leest te Leeuwarden: 't Blinkende Hoentje. Verschenen bij Telenga te Franeker: De kaertlidster fen Gritseburren, toanielstik in fjouer útkomsten, troch de skrieuer fen de „Alde Jas”.
- „ 13 De schippers van Sneek op Leeuwarden beginnen met de barge te varen om 4 uur n.m. van Leeuwarden.
- „ 16 Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: Minnesota, Zijn voordeelen voor landverhuizers, kolonisten en kapitalisten, uit het Engelsch, door Ds. A. F. Eilerts de Haan en J. Schippers Sr. Verder in den Frieschen boekhandel verschenen: Een zonderlinge historie. Personen en toestanden uit den strijd tegen Dr. J. C. Zaalberg, bijgelicht door Alex. Severus. En: De uitspraak in herziening der synodus plena, door Dr. J. C. Zaalberg. Verschenen bij Plantinus te Drachten: Het oude en het nieuwe geloof in Christus, lezing van Dr. M. Schwalm te Bremen, uit het Duitsch vertaald door ds. G. ten Cate te Drachten.
- „ 18 In de Herv. kerk te Nes op Ameland wordt een nieuw orgel ingewijd.
- „ 20 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: It tsiende gebod fen K. Aartsma, en in den Frieschen boekhandel: Landelijke tafereelen en bedrijven, leesboek voor de volksschool door B. L. van Albada. In de Haarlemsche courant komt de volgende advertentie voor van den Fries H. R. Atsma, dat hij een beweegkracht heeft uitgevonden, die den stoom en het buskruit duizende malen overtreft. Zij is onmisbaar voor elk land, dat veiligheid en welvaart op prijs stelt; zij vormt het maximum der krachtsontwikkeling, waardoor legers en vloten (oorlogen) doelloos worden; zij belooft een uitbreiding te geven aan de beweegkrachten, enorme winsten aan nijverheid en maatschappijen, die zich met de exploitatie belasten. De uitvinder wenscht zich voor elk land te verstaan met een vereeniging om aan de exploitatie gevolg te geven.
- „ 21 Het bouwen van een nieuwe pastorie te Rottevalle aanbesteed.

1868.

- Oct. 23 Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden: Prospectus en Ie aflevering van Rimen en Teltsjes fen de Broarren Halbertsma, uit te geven in 13 aflev. à 30 ct.
- „ 28 Mr. T. van Hettinga Tromp houdt een lezing voor de vereeniging Nijverheid te Leeuwarden over het middelbaar onderwijs voor handswerklieden.
- „ 29 In de 12Ie vergadering van het Friesch Genootschap doet de voorzitter Mr. J. Dirks mededeeling omtrent de muntvondst te Pingjum en Franeker, terwijl de schilder W. Troost een schilderij aanbiedt voorstellende Cammingaburg op Ameland. J. H. Behrns houdt een voorlezing over het taalkarakter der Friesche persoons- en familie-namen.
- „ 31 Verkoop van den bovengrond van een perceel weiland Beslinga-State onder Friens, omringd door de nieuw geslatte vaarten. Geboden is voor de 8 perceelen f 8216.
- Nov. 1 Dr. Verver te Sneek houdt een 2-jarige pharmaceutische cursus voor a.s. hulpapothekers.
- „ 2 J. O. Wiersma en C. J. Wiersma te Eestrum publiceeren hun uitvinding, zijnde een instrument ter afleding der kalveren. In 1867 en 1868 hadden zij 8 kalveren met goed gevolg voor de moederdieren verlost.
- „ 4 Aanbesteed de vergrooting der hoofdgebouwen op de stations te Franeker en Dronrijp, ten behoeve van den spoorweg Harlingen naar de Hannoversche grenzen en de verbinding met Hamburg.
- „ 6 Te verkrijgen bij J. Swarts te Leeuwarden: Spoorwegspel van Harlingen naar Leeuwarden. Verschenen bij W. Stoffels te Joure: Laatste Open Brief aan Ds. B. W. Colenbrander te Drachten naar aanleiding van zijn boekje „Geen Fabelen”, door Ds. G. H. van Borssum Waalkes te Joure. J. van Dijk, genees-, heel- en verloskundige te Balk, verkoopt na 40-jarige praktijk zijn instrumenten en apotheek.
- „ 9 Ds. W. Zaalberg te Bergum preekt in de Kloosterkerk te 's-Hage over Petr. 4: 7 en 8; daarna houdt Dr. J. C. Zaalberg de doopsbediening en aanvaardt daarmee het dienstwerk na zijn schorsing.
- „ 18 Thalia te Grouw houdt een 2e voorstelling in de zaal van v. Stralen, programma: De erfgenamen van Biesterbosch, en De Kaertlidster fen Gritseburren.
- „ 20 Verschenen bij J. J. Wiarda te Sneek: De verkondiging van zondenvergeving, intrepredikatie over Hand. 13: 38, 39 te IJlst, 1 Nov. 1868 door ds. Chr. Knap aldaar.

1868.

- Nov. 23 Tooneelvoorstelling door de leden van het reciteergezelschap Gysbert Japicx te Berlikum, ten huize van den logementhouder K. B. Ozinga. Opvoering van een 4-tal uitgezochte tooneel- en blijspelen met zang, versierd met nieuwe decoraties en costumes. Opgeluisterd door muziek van Gebr. Holling. Aanvang 6½ uur. Entrée 49 ct. Voorzitter: K. Aartsma, Opening van een nieuwe stoombootdienst Lemmer—Joure, ondernemer J. S. Lemstra.
- „ 24 Verkrijgbaar bij H. Suringar te Leeuwarden: Ter gedachtenis, toespraken tot de Herv. Gemeente te Leeuwarden, door Ds. Hugenholtz. En: De Godsdienst in het leven door Theodore Parker, uit het Engelsch door ds. B. W. Colenbrander te Engelum.
- „ 24-27 Fryske foardracht fen J. Sytema en soan, by Mej. de Widdou Feenstra to Hearenfean, S. W. Apperloo to Rotsterhaule en by Bloemhof to Bartlehiem.
- „ 25 Opgevoerd ten voordeele van de bewaar-, breid- en naaischool te Menaldum bij K. E. Kramer: De bruid daarboven door Multatuli, gevolgd door Baas Stap en baas Mul of de twee dichters, blijspel.
- „ 26 Zendingsrede van ds. S. Bartstra te Gaast in de Herv. kerk te Makkum ten bate der Utrechtsche Hulpzendingsvereniging „Het Mosterdzaad”.
- „ 27 Het reciteercollegie Phoenix te Koudum voert op: Lubbert Erchtink fen W. Dijkstra. Verschenen bij L. Schierbeek te Leeuwarden: De onderlinge verantwoordelijkheid. Godsd. toespraak naar Cor. XII: 26, uitgegeven ten voordeele van de spaarkas voor kinderen uit den arbeidersstand te Leeuwarden, door ds. P. H. Hugenholtz Jr. Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: 1568—1868, Toespraak te Leeuwarden, 31 Oct. 1868 door ds. E. H. Lasonder te Leeuwarden.
- „ 29 Inwijding van het kerkgebouw in de Wilp (Gron.) waaraan Friesland veel had bijgedragen. Verschenen: J. P. N. Land, Ons Hooger Onderwijs.
- „ 30 In de zaal van v. d. Wielen te Leeuwarden Kunstbeschuwing van de portefeuille der firma Goupil en Co. te 's-Hage vanwege de Maatschappij ter bevordering van schilder- en teekenkunst in Friesland. Op vereerend verzoek houdt het reciteercollege „Jongelingsoefening” van Roordahuizum een tooneelvoorstelling ten huize van J. Meijer te Marssum.
- Dec. 1 Het zang- en reciteercollegie Gysbert Japiks te Lekkum voert op ten huize van P. Bottenga aldaar: Een rijke Oom

1868.

uit O.-Indië of de 3 gekroonde artisjokken, blijspel met zang, door A. Ruysch, en De alde Jas, blijspel fen W. Dykstra. Aanvang van den wagen dienst Sneek—Grouw in correspondentie met den spoor trein, dagelijks van Sneek 's middags 1½ uur, rijdende op het spoor naar Holland; van Grouw 's avonds 9¼ uur na aankomst van den spoor-trein van Holland.

- Dec. 2 Reciteergezelschap te Rauwerd houdt een publieke voorstelling met zang ten huize van Zwart. Aanbesteed het bouwen van een nieuwe pastorie met wagenhuis te Suawoude. Tweede opvoering van De procureur of de misdaad gestraft, en de nieuwe landheer door het reciteergezelschap Apollo te Grouw.
- „ 4 Multatuli houdt op de groote zaal bij de Wed. Jorissen te Heerenveen een letterkundige lezing. Verschenen: W. W. Buma, Antwoord aan D. H. Andrae te Kollum over de afsluiting der Lauwerszee door een dijk van Zoutkamp tot Nittershoek.
- „ 5 Aanbesteed de aanleg van den Kunstweg van Buweklooster en Surhuisterveen naar Rottevalle.
- „ 7 Een talrijk publiek was bijeengekomen om in de zaal van v. d. Wielen te Leeuwarden de letterkundige lezing aan te hooren van Multatuli: Men had grootsche verwachtingen. Maar men werd over 't geheel niet bevredigd. De spreker droeg fragmenten voor van De Vorstenschool. „Wij zullen de eersten zijn om te erkennen, dat daarin vele schoone gedachten waren, die warm en levendig als ze werden voorgedragen niet nalieten indruk te maken. Ook de litterarische waarde wenschen wij niet te verklaren. Maar van den anderen kant werd het stuk ontsierd door verscheidene platheden (om het zachtste woord te bezigen) en tevens door schetsen, die wij 't zelfs wagen excentriek te noemen, op gevaar af van bij de eerste gelegenheid opnieuw van den spreker te moeten vernemen, dat wij genialiteit niet begrijpen en aanzien voor excentriciteit. Wat ons het best beviel, was des sprekers toespraak tot het publiek, nadat de voordracht was afgelopen. Daarin verkondigde hij menige waarheid in verheven taal. Toch kon dit de ontstemming niet wegnemen, die de spreker teweegbracht door zijn herhaalde uitvallen over inrichting van zaal, kathedr enz. Verschenen bij J. F. V. Behrns te Harlingen: Bijbelsch dagschrift, 32e jaargang, waaraan medewerken de voornaamste woordvoerders der moderne richting (Scholten, Hugenholtz, Hoekstra, Acquoi e.a.). Bij de erven J. J.

1868.

- Tijl te Zwolle is verschenen de brochure: Het heil van Velen, uitgegeven vanwege het nutsdepartement. De schrijver F. C. G. van Motman deelt daarin zijn denkbeelden mede om een nationaal pensioenfonds in het leven te roepen.
- Dec. 8 Verschenen in den Frieschen boekhandel: Uw Koninkrijk kome, rede van Dr. J. C. Zaalberg, bij de hervatting van zijn evangeliendienst in de Willemskerk te 's-Hage.
- „ 10 Een belangrijke verbouw van de Herv. pastorie te Akkrum aanbesteed.
- „ 17 Overleden te Beetgum op Nieuw Terhorne, George Frederik baron thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg, oudgrietman van Menaldumadeel, oud 77 jaar, Aanbesteed het bouwen van een toren te Oldelamer en het vergrooten der Herv. Kerk. Intekening opengesteld op de stuiverspreken door woordvoerders der nieuwe richting verzameld door Dr. H. Oort, pred. te Harlingen, No. 1 was getiteld: Wat wij willen, door D. B. W. Colenbrander te Drachten.
- „ 18 De verkoop aangekondigd van de afbraak van Unia-State onder Marssum met wegruiming tevens der fundamenten en regenbakken. De State zal vóór 12 Mei 1869 moeten worden afgebroken en vervoerd. Tevens zal de ontruimde grond groot 2½ bunder voor gardeniersgrond worden gebruikt. Multatuli houdt een lezing ten huize van J. Meijer te Arum.
- „ 21-25 Fryske winterjounenocht fen W. Dykstra en Auke Boonemmer to Hirdegaryp, Frouburren en Oentsjerk.
- „ 24 Vergadering van de afdeeling Friesland der Nederl. Maatschappij ter bevordering van Geneeskunst, in de Schouwburg te Leeuwarden. Agendum: Theses over de conservatieve chirurgie, inleider Dr. H. J. Huber. Multatuli leest dramat. fragmenten in de Harmonie te Harlingen.
- „ 25 Kerkvoogden te Oosterend koopen een brandspuit bij T. van der Ploeg te Leeuwarden en bevelen deze in de Leeuw. Courant aan. Terpaarde te koop à 30 ct. de ton bij M. Miedema te Boxum.

1869.

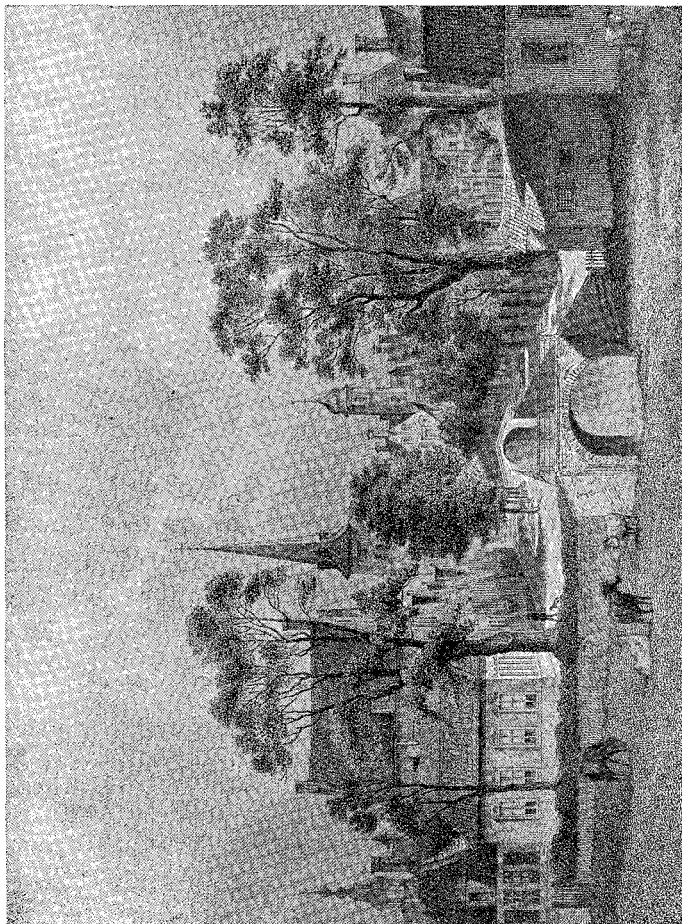
- Jan. 1 Het voorbeeld van den heer Prakken, die in Ooststellingwerf een boerderij heeft gesticht om woeste gronden te ontginnen rondom den Hildenberg, wordt nagevolgd door den heer J. Welles uit Leeuwarden.
- „ 5 Aanbesteed het afbreken der oude en het weder opbouwen van een nieuwe kerk en toren te Hiaure.

1869.

- Jan. 14 H. G. v. d. Veen te Driesum heeft naar aanleiding van de overkomst van mej. S. Viersen uit Pella een geestdriftig stuk in de Fr. Courant over Amerika.
- „ 19 Er worden pogingen aangewend om de uitgeveende plassen te Eernewoude en Garijp door inpoldering te herschepen in vruchtbaar land. Ds. J. J. L. ten Kate draagt fragmenten voor van zijn dichtwerk de Planeten in de zaal van v. d. Wielen te Leeuwarden.
- „ 26 Gehuwd C. Bisschop te 's-Gravenhage en C. Seaton Forman Swift te Londen.
- „ 29 Aanbesteed het leveren van een uurwerk in den toren van Rinsumageest.
- Febr. 5 Hulponderwijzer gevraagd aan de openbare school te St. Jacobi-Parochie, jaarwedde f 300.
- „ 9 In den Frieschen boekhandel verkrijgbaar: Preken zonder tekst, godsdienstige overdenkingen over feiten en vragen van den dag, door Ds. A. L. Poelman te Noordhoek (Gron.)
- „ 12 Gevraagd een hoofd voor de op te richten M. U. L. O. School te Lemmer.
- „ 16 Verschenen bij Schaafsma te Dokkum: Ter elfder ure, iets van algemeen christelijk godsdienstigen inhoud, door Ds. H. W. Haselhof, emer. predikant te Rijperkerk en Blommekoerke oan syn lanzljue oanbean troch J. G. van Blom. Feest op Friesema-State te Idaard, wegens het zilveren jubileum van Mr. C. Bergsma als burgemeester van Idaarderadeel.
- „ 18 Het Friesche gezelschap Riucht en Sliucht te Heerenveen houdt een volksamenkomst met A. de Nes, R. Woudstra en A. de Jong als sprekers.
- „ 23 Verpacht de twee nieuwe barges, bestemd voor den dienst van het trekveer Bolsward—Workum.
- „ 26 Aanbesteed het bouwen van een catechisatiekamer aan de Herv. kerk te Lemmer.
- Maart 2 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: De scheiding van Kerk en Staat in haren overgang door Mr. A. van der Laan, griffier der Staten van Friesland, president van het Algemeen college van Toezicht op het beheer der kerkel. goederen.
- „ 12 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: De zeeramp op Terschelling. Een gedicht door M. G. Bontjema te Bolsward. En bij L. Schierbeek te Leeuwarden: P. H. Hugenholtz Jr. De onderlinge verantwoordelijkheid, godsd. toe-

1869.

spraak naar 1 Cor. 12 : 26, ten voordeele van de spaarkas voor kinderen uit den arbeidersstand te Leeuwarden, opgericht in 1866.

Franeker. (Midden 19de eeuw).

- Maart 16 Dr. J. C. Zaalberg Pzn. houdt in de zaal van Van der Wielen te Leeuwarden een voordracht over : Strijd en Verzoening tusschen godsdienst en Wetenschap.
- „ 18 Friesch vers in de Bolsw. Courant van J. K. Holkeboer te Stavoren : Oan de Rederikerskeamer Gysb. Japicx en oan M. G. Bontjema yn it bysonder út namme fen de 9 wid-douwen en 23 weezen op Terschelling.

1869.

- Maart 23 Aanbestedd het aanleggen van een aardebaan en het begrinten daarvan tusschen Oudega (W.B.) en Sandfirden.
- „ 27 Aanbestedd het graven van een kanaal uit de Kruisvaart naar de Morrha, ter lengte van 1498 el.
- „ 30 Aanbestedd het bouwen van een R.K. School te Heerenveen.
- April 2 Tweede samenkomst van moderne predikanten uit de noordelijke provinciën in de schouwburch te Leeuwarden. De Leeuwarder Courant bevat een zeer belangrijk bericht omtrent de opvisschingen van waarden uit het goudschip de Lutine, gestrand 7 Oct. 1799 bij de zandbanken van Terschelling.
- „ 4 Orgelinwijding in de kerk te Haskerhorne, makers gebr. Adema te Leeuwarden.
- „ 9 Stichting van een nieuwe pastorie te Kooten. Verschenen bij J. Swarts te Leeuwarden: Waakt! Herv. gemeenten ten plattenlande in Friesland. Bij H. Bokma te Leeuwarden: Ontwerp Reglement op de administratie der kerkel. goederen en fondsen in Friesland, waar van ouds floreenplichtigen bestaan.
- „ 11 Aanbestedd het gedeeltelijk afbreken van een woonhuis te Gorredijk en het inrichten daarvan tot telegraafkantoor.
- „ 13 Aanbestedd het stichten van een Herv. kerk aan de Compagnonsvaart te Nieuw-Appelscha.
- „ 18 Ingezonden stuk van F. A. te B. in de Prov. Fr. Courant over het reglement op de botervaten in de Prov. Friesland (1843).
- „ 20 Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden: De Kerkvoogdij ten plattenlande in Friesland, een ontwerp-reglement met toelichting door J. van Loon, en bij Hansma te Dokkum: De gevolgen eener wetsverandering, door Ds. M. W. Scheltema aldaar, een humoristisch-satyrisch pamflet.
- „ 21 Boelgoed van het afbraakmateriaal van Unia-State te Marssum.
- „ 25 Ingezonden stuk in de Leeuw. Courant over de badgelegenheid op Schiermonnikoog, ingericht 1866.
- Juni 8 Aanbestedd het bouwen van een Herv. pastorie te Hoogebeintum.
- „ 14 Een menigte eikenschillers uit de omstreken van Harderwijk, Elburg, Nunspeet, komen in Ooststellingwerf in gezelschap van eenige geiten, die hun de noodige melk verschaffen. Zij maken dagen van 17 à 18 werkuren.

1869.

- Juni 20 W. Dykstra schrijft Friesche stukken in het liberale weekbl. Prov. Fr. Courant, waarin hij fel de orthodoxie en het Chr. onderwijs bestrijdt, (ook reeds in 1868).
- „ 27 Orgelinwijding in de Luthersche kerk te Leeuwarden. Verschenen: J. Sickinga, Het Hof van Friesland gedurende de 17e eeuw.
- Juli 2 Verschenen bij A. Akkeringa te Leeuwarden: Lucifer, een volksboek tot verbreiding van natuurwetenschap, onder redactie van Dr. B. Verver te Sneek.
- „ 5 Door de afschaffing van het dagbladzegel verschijnt de Sneeker Courant (uitg. Cool v. Bokma) in grooter formaat.
- „ 8 In de Fr. Courant, Heilgroet der Harlinger vischvrouwen aan Prins Hendrik, beschermheer der zeil- en roeivereeniging, uit aller naam Neeltje Schoonbergen en Maria Terpstra.
- „ 15-26 Aug. In de Bolsw. Courant een serie opstellen over de waarde van den handwerkstand, over arbeidsloon en loonsverhooging.
- „ 29 Verkoop van 11 perceelen vlas te velde staande op Terschelling.
- Aug. 2 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe pastorie te Suameer.
- „ 8 In de Leeuw. Courant wordt aangedrongen op het wegnemen van Frieslands „Chineeschen muur”, de dam tusschen Smilde en Appelscha.
- „ 15 Ds. P. Huet houdt te Leeuwarden een leerrede over het kreupele Christendom, naar aanleiding van Hand. 3 : 6, welke bij H. Bokma aldaar in het licht kwam.
- „ 19 M. G. Bontjema schrijft in de Bolsw. Courant een novelle „Vóór de Kermis”.
- „ 21 Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden: Ontwerp-reglement op het Kerkelijk beheer onder toezigt van floreenplichtigen, door Mr. W. W. Buma, en bij H. Kuipers te Leeuwarden: Handleiding tot het leerling-apothekersexamen, door P. Geerts.
- „ 22 Als Ds. Harders te Wirdum in zijn preek de nieuwe Chr. school aanbeveelt, verlaten eenige vrienden der openbare school geërgerd de kerk.
- „ 28 Wegruiming van den molen, die sedert onheuglijke jaren op het bolwerk aan het Z.W. deel der stad Sneek stond.
- „ 29 De Leeuwarder Courant bevat een hoogst belangrijk levensbericht van den Frieschen wiskundige Jurjen Uitterdijk, 10 Dec. 1781 geboren te Oudkerk, overleden 11 April 1845.

1869.

- Sept. 1 Verkoop van het buitengoed Jagtlust te Wijkel.
- „ 5 Opstel in de Prov. Fr. Courant over Marten Joukes, mathematicus te Driesum (geb. te Wouterswoude 1764) leermeester van den wiskundige J. O. Uitterdijk.
- „ 8 Boelgoed van afbraak op Donia-State te Burgwerd. Verschenen: K. de Beijl, Terechtwijzing en uitnoodiging. Een woord aan Ds. de Haas te St. Jacobi en meester Jansen te Harlingen (zie ook: J. F. Jansen, Opzet en Onkunde, een woord tot mijn collega K. de Beijl). Opstel in de Bolsw. Courant over het onderwijs, naar aanleiding van de aldaar op te richten Chr. School.
- „ 11 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe bewaarschool te Grouw.
- „ 12 Overleden op het buitenverblijf Vijversburg onder Hardegarijp, Nicolaas IJpeij, oud 75 jaar, vroeger practiseerend geneesheer te Leeuwarden, ontginner van vele heidevelden in Tietjerksteradeel.
- „ 13 Ds. C. S. Adama van Scheltema spreekt in de Doopsgez. kerk te Bolsward voor de afschaffing.
- „ 15 De uurwerkmaker S. Rodenburg te Sneek levert een uurwerk in den toren te Wieuwerd. Verschenen: A. A. F. v. Panhuys, De landgemeente in Friesland.
- „ 16 Aanbesteed het bouwen van een R.K. kerk van den H. Martinus te Sneek, architect P. J. H. Cuypers te Amsterdam, opzichter Peters, bouwkundige te Bolsward.
- „ 19 Het Frysk Selskip viert zijn 25-jarig bestaan. D. Hansma houdt een rede over de vaderlandsliefde en de verplichting der Friezen jegens hun vaderland. De gezamenlijke zanggezelschappen van Menaldumadeel ten getale van 140 zangers, houden ten huize van den logementhouder Ozinga te Berlikum een concours.
- „ 25 Het kanaal van Makkinga naar de Compagnonsvaart met een zijtak naar de Veeneburen is weder een schrede nader tot zijn verwezenlijking genaderd, aangezien de compagnons der Opsterlandsche en Ooststellingwerfer vaarten en veenen toestemming gaven om bedoeld kanaal met de groote Compagnonsvaart, die van den dam bij N.-Appelscha naar Gorredijk loopt, te vereenigen. Aanleg van een straatweg te Terwispel.
- Oct. 7 Overleden op Beuckenswijk te Sondel, Titia Tjitske Anthonia Frederica de Carpentier, oud 68 jaar.

1869.

- Oct. 9 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: Een edel hart, oorspronkelijke dramatische schets in 4 tafereelen, door M. G. Bontjema, en bij A. Akkringa te Leeuwarden: Wetenschap of Bijbelgezag? door J. G. de Vries, landbouwer te Akkerwoude.
- „ 11 Verkoop bij J. Swarts te Leeuwarden van de bibliotheken, pracht- en plaatwerken, nagelaten door Jhr. Mr. O. R. van Andringa de Kempnaer te Leeuwarden en G. F. baron thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg op Groot Terhorne te Beetgum.
- „ 12 De „vreemde vertooning” van een wedstrijd met zes velocipèdes heeft plaats te Stiens. Verschenen: Naphtali, Waarom moet het floreenstelsel worden afgeschaft?
- „ 18-21 Wedstrijd op velocipèdes te Ternaard, Ferwerd en Franeker.
- „ 30 Verschenen te Zwolle: Wat een werkman dacht en zong. Rijm en onrijm, uit de nagelaten papieren van J. J. Richter, gemeentearbeider aan den grintweg in O.-Dongeradeel, ten voordeele van weduwen en kinderen.
- „ 24 Opstel in de Prov. Friesche Courant over het postwezen in O.-Dongeradeel.
- „ 27 Van tijd tot tijd worden door de veenarbeiders in het hoogveen te Appelscha 3½ meter onder het maaiveld zware boomen, meest eiken en dennen, gevonden, die geheel zwart zijn gebrand. Sommige dier boomen hebben een dikte van 1½ meter in middellijn. Allen liggen met den top naar het Oosten. Ook vindt men dikwerf ongeschonden hazelnoten onder het veen op het zand, terwijl een jaar eerder nog een paardehoef is gevonden.
- „ 28 Op de Fryske winterjounenocht van W. Dykstra en A. Boonemmer te Heerenveen bij wed. Feenstra zijn nog geen 40 menschen aanwezig; de belangtelling daarvoor schijnt af te nemen. Boelgoed op Jagtlust te Wijckel, ten sterfhuize van Mej. Trijntje Rintjes Heeringa, laatst weduwe van den heer S. D. Kuypers te Wijckel.
- Nov. 1 De Leeuwarder schilder S. Kool schildert T. H. de Vries te Knijpe, 105 jaar oud. Het Friesch Genootschap ontvangt een schenking van f 2000 van Mevr. Wed. Dr. N. IJpeij om een kunstwerk uit te geven tot bevordering van wetenschap en kunst. Het Genootschap besluit tot de uitgave van het werk Friesche Oudheden.

1869.

- Nov. 5 T. Telenga te Franeker geeft uit: De vrijmitseler fen Jinsenburren, door W. Dykstra. Verschenen: Verslag van het Comité voor de spoorwegaansluiting Nieuweschans—Ihrhove.
- „ 12 Verschenen bij J. de Lange te Deventer het portret van Ds. J. H. Halbertsma, in staal gegraveerd, door D. J. Sluyter. Aanbesteed het amoveeren der oude en het bouwen van een nieuwe kerk en toren te Oldetrijne.
- „ 14 De Leeuw. Courant bevat verscheidene brieven der Van Harens over den brand van het huis Lindenoord te Wolvega, bewoond door Jhr. Onno Zwier van Haren, vertaald uit het Fransch en overgenomen uit de kroniek van het Historisch Genootschap te Utrecht 1867.
- „ 15 Verschenen bij A. Jongbloed te Leeuwarden: Leeuwarden of Medemblik, wedstrijd tot behoud of verkrijging der crimineele strafgevangenis voor mannelijke veroordeelden.
- „ 17 Aanbesteed het leggen van een kunstweg van St. Nicolaasga over Donia naar Follega. Het nieuwe H.d.S. te Wons, D. C. Canne opent de openbare school zonder kinderen, die alle naar de bijzondere school zijn overgegaan.
- „ 25 Aanbesteed het afbreken der bestaande kerk met toren en het wederopbouwen eener nieuwe kerk met toren; het afbreken der oude en het wederopbouwen eener nieuwe pastorie te Idzegahuizen.
- „ 28 Het Amelandshuis te Leeuwarden wordt afgebroken en zal geheel herbouwd worden.
- Dec. 12-25 Fryske Winterjounenocht fen R. de Schiffart en P. Boersma te Leeuwarden, Rinsumageest, Veenwouden en Rijperkerk.
- „ 12 De raad van Groningen heeft besloten tot wegruiming van den dam bij Bareveld. Gevraagd wordt: wanneer zullen de bevoegde autoriteiten besluiten tot wegruiming van den dam bij Appelscha, tot welks opruiming 31 Maart 1780 reeds was gecontracteerd.
- „ 20 De oude pastorie te Bozum op afbraak verkocht. Verschenen: P. H. Veen, De Doopsgezinden in Schoterland.
- „ 27 Kerkorgel te Hommerts, vervaardigd door L. van Dam te Leeuwarden, ingewijd door ds. E. S. Fockens.

1870.

- Jan. 4 De terpaarde van het hornleger van Unia-State te Stiens wordt niet meer verkocht. De heer Chaillet, H.d.S. te Hal lum viert zijn 40jarig jubileum.

1870.

- Jan. 9 Ds. P. Cool te Harlingen spreekt in de vereeniging Voor het Volk aldaar over de Vaderlandsche spreekwoorden. In den Frieschen boekhandel verkrijgbaar het werk van Jeremias Gotthelff, getiteld: Uli knecht en Uli pachter, een verhaal uit het Zwitsersche volksleven, 4 dln. met platen en portret, vertaald door W. J. Mensing, uitgegeven bij D. Bolle te Rotterdam.
- „ 13 De aanklacht van onrechtzinnigheid tegen Ds. A. E. van Eerde te Workum, die verklaarde niet in te stemmen met art. 15 van de Ned. Geloofsbelijdenis, ongegrond verklaard.
- „ 14 Het tooneelgezelschap Uitspanning door Inspanning voert bij van Houten te Quatrebras op: Rabberij biskamme en Woldwaen bileane, en Mal út, mal thús.
- „ 20 J. J. Cremer leest zijn novelle Kruzemunje voor in de zaal Van der Wielen te Leeuwarden.
- „ 21 T. G. v. d. Meulen spreekt te Heerenveen in een stampvolle zaal van de wed. Jorissen voor het Nut.
- „ 22 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe pastorie te Beets.
- „ 23 De Leeuw. Courant heeft een uitvoerig rapport over een scheikundig onderzoek van terpaarde.
- „ 26 Floreenplichtigen van Harich vergaderen over het herstel of gedeeltelijke vernieuwing van de Herv. pastorie aldaar.
- „ 30 Hendrik Franzes Pasma te Haskerdijken heeft geschreven de brochure: Frieslands boezemwater. Het kanaal, daarin door hem ontworpen, vindt bij deskundigen hoe langer zoo meer bijval, daar het een afdoend middel zal zijn tot loozing van het boezemwater.
- Febr. 4 Verschenen bij J. Kuiken te St. Anna Parochie: Een woord over school, godsdienst en Bijbel, naar aanleiding van een terechtwijzing door Ds. D. C. de Haas te St. Jacobi Parochie; en: Schoolmeestersgedachte, een woord des tijds door S. te D. Tevens verkrijgbaar in den Frieschen boekhandel: De moderne theologie in Nederland door Prof. P. Hofstede de Groot.
- „ 9 G. Colmjon spreekt voor de Friesche Krite te Baard. Het tooneelgezelschap Thalia te Grouw voert het blijspel De âlde Jas, in de zaal van J. van Stralen, op.
- „ 14 De R.-Kath. Kerk te Dokkum wordt op afbraak verkocht.
- „ 15 Verkoop van een gedeelte terpaarde in het dorp Beets, groot 1-74-30 H.A. uitkomende in de Jorwerdervaart, af te graven volgens uitbakening. It Selskip Halbertsma to Wergea fiert op: De wees van Brussel, en De útdraggerswinkel

1870.

- fen W. Dykstra. De advertentie is gesteld in 't Friesch. De kerkvoogden van de Herv. Gemeente te Beers staan de school af voor een Winterjounenocht van W. Dykstra en Auke Boonemmer. Het gehoor bestaat hoofdzakelijk uit de arbeidende klasse.
- Febr. 16 Het gezelschap Vriendenkring te Jelsum voert op: Thomas en Tsjamke, blijspil mei sang troch de skriuwer fen De âlde Jas. Het gezelschap Fryslân boppe te Poppingawier geeft bij kastelein A. Hoekstra een tooneelvoorstelling.
- „ 17 Het reciteercollegie Phoenix te Koudum voert op Solke mei de baergefoetsjes fen W. Dykstra. Te IJlst bij S. Scheweer opvoering van Thomas en Tsjamke of de mislokte reis nei Noard-Amerika.
- „ 18 Verschenen bij A. Jongbloed te Leeuwarden: Trije snieuntojounen of in segepreal for 't bigelove, blyspil fen T. G. van der Meulen.
- „ 20 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: De zedelijke grootheid van onzen tijd door Dr. A. Diemont.
- „ 21 Verkoop van een perceel terpland groot 3 H.A., 9 A. bij het voormalige buitengoed Kingma-State onder Zweins, geboden f 2681.25.
- „ 24 Verschenen bij Van Druten en Bleeker te Sneek: Proeve van een ontwerp tot afsluiting der Zuiderzee en daarna gedeeltelijke inpoldering en droogmaking door K. K. Kooij, landmeter en Gedeputeerde van Wymbritseradeel c.a. contributie zeedijken.
- Maart 5 Verschenen bij A. Akkeringa te Leeuwarden: Frieslands boezemwater, in verband beschouwd tot de voorgenomen afdamming van Ameland aan den vasten wal en de wenschelijkheid eener indijking van de Zuiderzee, Wadden en Lauwerzee, door een lid van de Friesche Maatschappij van Landbouw.
- „ 9 Aanbesteed het vernieuwen van het achtergedeelte der pastorie te Harich.
- „ 11 Terpaarde te koop aan de trekvaart nabij de Tolbrug te Harlingen.
- „ 14 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe pastorie te Beers.
- „ 16 Fryske Winterjounenocht fen R. de Schiffart en P. Boersma in de zaal van v.d. Wielen te Leeuwarden.
- „ 25 Bij gelegenheid van het uitgraven van den grond om een graf te delven, is men op het kerkhof te Harich gestuit op een kolossalen keisteen, die in lengte en breedte meer dan

1870.

$1\frac{1}{2}$ en $\frac{3}{4}$ M heeft en na veel moeite uitgetild te zijn is geschat op een gewicht van ruim 5000 pond Onder den

Leeuwarden Paleis van Justitie (Midden 19de eeuw)

steen die niet dieper dan twee voet beneden de oppervlakte lag, heeft men eenige beenderen gevonden, die het vermoeden doen ontstaan, dat hij heeft gediend als grafsteen in overoude tijden In 1849 is niet verre van daar een hannebed, beneden den hoogen boschgrond gevonden, bestaande

1870.

- uit een massa zware steenbrokken waartusschen vuursteen, wiggen, urnscherven, houtskool, enz.
- April 1 Verschenen: Open Brief. Antwoord aan Dr. P. Hofstede de Groot, hoogleeraar te Groningen, namens het moderamen der samenkomst van moderne predikanten in de Noordelijke provincien, door Ds. A. S. Carpentier Alting te Dokkum.
- „ 7 Er liggen te Sneek twee adressen ter teekening met betrekking op den kerkelijken richtingstrijd. In het eerste wordt de kerkeraad der Herv. Gemeente aldaar streng gegispt, wijl de leerlingen van Dr. M. Niemeijer niet zijn toegelaten wegens hun moderne gevoelens, en waarin sympathie wordt betuigd met den persoon van Dr. Niemeijer en zijn strijd voor gewetensvrijheid. Het andere adres is van orthodoxe zijde en bedoelt sympathiebetuiging met de handeling van den Kerkeraad.
- „ 13 Dr. A. R. Holwerda legt in Oldetrijne den eersten steen van het aldaar te stichten kerkgebouw, dat de eenigste kerk van Friesland, die nog met riet was gedekt, zal vervangen.
- „ 14 In de Fr. Courant een ingezonden stuk over de schorsing van H. G. v. d. Veen, als H.d.S. te Driesum.
- Mei 1 De volksuitgave van Tollen's werken bij Suringar te Leeuwarden verschenen. Het nieuwe kerkorgel in de Herv. kerk te Blija, geleverd door Gebr. van Dam te Leeuwarden, ingewijd met een feestrede van ds. Goedhuis aldaar.
- „ 3 Joh. Halbertsma, boterkoopman te Sneek, heeft een ingezonden stuk in de Leeuw. Courant, waarin hij de Friesche boeren aanspoort om kaas van goede kwaliteit te leveren. „Stop — zegt hij — geen zure brokken in die kazen, welke gij ter markt brengt, of in partij aflevert.”
- „ 12 Dr. Niemeijer te Sneek dient een bezwaarschrift in bij het Classicaal bestuur, tegen twee ouderlingen, die bij de aanneming van lidmaten ondervroegen, terwijl zij daarbij uit het oog verloren wat de wet bij de aanneming als lidmaat als geloofsbelijdenis eischt. Het Classic. Bestuur wijst deze klacht af. Het Rijk en de provincie Friesland geven elk f 200.000 subsidie tot landaanwinning en bedijking van een gedeelte Friesch Wad door verbinding van het eiland Ameland en den vasten wal.
- „ 22 Ds. Poolman uit Haarlem bevestigt Ds. F. Domela Nieuwenhuis als predikant bij de Evang.-Luthersche gemeente te Harlingen met een predikatie over Joh. 21:25, terwijl de bevestigde sprak over Matth. 13:25. Verschenen: F. Holkema, De plantengroei der Ned. Noordzee-eilanden.

1870.

- Mei 27 Aanbesteed het amoveeren van een bestaande en het bouwen van een nieuwe Chr. Geref. kerk te Winsum.
- „ 31 Verschenen bij H. Bokma te Leeuwarden: Zult gij getrouw zijn? Eene vraag, gerigt aan den Kerkeraad der Ned. Herv. Gemeente te Sneek, in betrekking tot de uitspraak van het Classicaal bestuur inzake de lidmatenkwestie, door A. V.
- Juni 5 Te Sneek heeft plaats de eerste provinciale vergadering van Friesche werklieden, die zich hebben georganiseerd. Zij leiden zelf deze vergadering en voeren zelf het woord. Van de afdelingen Sneek, Leeuwarden, Harlingen en Lemmer zijn ongeveer 200 leden aanwezig. Uit Leeuwarden waren er 35 arbeiders per scheepsgelegenheid.
- „ 12 De Leeuw. Courant heeft een opstel over den veenarbeid in Friesland.
- „ 17 Leden der Herv. Gemeente te Leeuwarden richten een adres aan de Synode der N. Herv. Kerk tegen de verplichte doopsformule.
- „ 18 Waling Dijkstra houdt te Grouw in de 29e Algemeene Vergadering van het Frysk Selskip een lezing over Boersk in tegenstelling van Frysk.
- „ 25 D. O. Engelen, geb. te Leeuwarden, promoveert te Utrecht op een academisch proefschrift over arbeiderswoningen.
- Juli 10 J. van 't Lindenhout te Neerbosch spreekt in de Herv. kerk te Ferwerd in het belang van zijn weesinrichting met 352 weezen, waaronder 23 uit Friesland.
- „ 17 Verschenen bij H. A. Hingst te Leeuwarden: Wat wij uit roommeters kunnen leeren door H. Pasma Fzn., veehouder te Haskerdijken.
- „ 18 Verschenen bij H. Brandenburg te Workum: Een practisch Christendom, door Ds. E. Coldewey te Hindeloopen, zijnde een pleidooi voor de Maatschappij tot Nut van den Javaan.
- „ 27 Verschenen bij J. Swarts te Leeuwarden: Open brief aan Dr. A. Kuyper, door ds. B. Bolleman van der Veen.
- Aug. 10 Na een oproep van H. B. Klaazesz te Ternaard, majoor der schutterij, geven vijftig schutters te Ternaard en Holwerd zich aan tot oefening in den wapenhandel.
- „ 22 De bouw van een nieuwe Doopsgez. kerk te Koudum aanbesteed.
- „ 25 De geneesheer K. J. van der Plaats te Langweer vertrekt via 's-Gravenhage naar Luxemburg, als lid van het Roode Kruis om hulp te verleen aan de gewonden in den Fransch-Duitschen oorlog te Saarbrücken.

1870.

- Aug. 30 Verschenen bij J. Campen te Sneek: De lidmatenkwestie in de Herv. kerk te Sneek, verzameling van officieele stukken, met een naschrift van ds. L. Tinholt te Koudum.
- Sept. 1 Begin gemaakt met het afbreken van het oude blokhuis te Leeuwarden, teneinde de strafgevangenis te vergrooten.
- „ 2 Verschenen bij Van Druten te Sneek: De Weeshuis-kwestie. Een 50-jarige strijd op administratief gebied. 1809—1850, door Mr. E. Bergsma, lid van de arrondissements-regtbank te Sneek.
- „ 15 Verschenen bij J. Campen te Sneek: Strijd over het vrije beheer te Sneek. Officieele bescheiden, ingeleid door Mr. B. J. L. Baron de Geer van Jutphaas en gevolgd door een schrijven aan Ds. B. Bolleman van der Veen, door Dr. A. Kuyper.
- „ 16 Verschenen bij G. L. Funke te Amsterdam: De oorlog en het Roode Kruis, door ds. M. W. Scheltema te Dokkum.
- Oct. 5 Schoolfeest te Wieuwerd, ter inwijding van de nieuwe schoolbanken, vervaardigd door den timmerman Raadersma aldaar.
- „ 9 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: Oorlogslessen, godsdienstige toespraken door Ds. M. van Geuns te Leeuwarden.
- „ 10 Ds. Ploos van Amstel houdt de feestrede op het eerste Jaarfeest van de Christel. school te Bolsward. Verschenen: R. J. Ph. van der Kellen, Petrus Feddes van Harlingen, Friesch schilder, met plaat.
- „ 11 Het Haagsch Genootschap bekroont de prijsverhandeling over Het Puseyisme, van Ds. E. F. Kruyf te Hijlaard met een gouden medaille.
- „ 12 Verkoop van een aanzienlijke partij terpaarde, zittende aan de terp te Hoogebeintum aan de vaart.
- „ 14 Verschenen bij N. A. Hingst te Heerenveen: Twa grappige stikken, Fritz Reuter neiforteld, troch W. Dykstra.
- „ 15 Aan Chirurg G. Kramer te Leeuwarden wordt als blijk van belangstelling, bij zijn behouden terugkomst uit Saarbrücken een diner aangeboden door 12 vrienden. Tot de gasten behoort ook chirurg J. Plet, die uit Sedan was teruggekeerd.
- „ 17 v. Motman schrijft in de Fr. Courant over zijn Rin-allinne.
- „ 18 De poging van moderne predikanten om met gelijkgezinde gemeenteleden een samenkomst te houden, is geslaagd. Op de vergadering te Leeuwarden zijn ongeveer 90 personen aanwezig.

1870.

- Oct. 19 Verschenen bij A. Jongbloed te Leeuwarden: Nieske Stamsma, in forhael út ús tiid, fen M. P. Troelstra, en 1870 of de frijers soldaet, blijspil, 10 ct.
- „ 24 Verkoop van het buitengoed Villa Nova te Makkinga, eigenaar Mr. P. A. Bergsma. Verschenen: Ds. F. Born te Joure: Oorlogskreet tegen den oorlog.
- „ 26 Begrafenis van Mr. Sjuck van Welderen baron Rengers te IJsbrechtum.
- „ 30 Verschenen bij S. R. Schaafsma: Is de staat van ons Lager Onderwijs in wezen zoo gebrekkig? door J. Schippers Sr. te Ternaard, een woord naar aanleiding der brochure Gebrekkig Onderwijs, Schoolverzuim, Schoolverbond door H. Hemkes Kz. te Ried. En bij H. Kuipers te Leeuwarden: M. van Geuns, Oorlogslessen, godsd. toespraken.
- Nov. 13 Nieuw orgel ingewijd in de Herv. kerk te Oosterend. Verschenen te St. Anna: Schoolmeestersgedachte. Een woord des tijds, door S. St.
- „ 16 Verschenen bij H. Stoffels te Joure: De voorlooper van algebra en rekenkunde, verzameling van rekenkundige voorstellen, door B. Veenstra, h.d.s. te Lemmer, en Zes godsdienstige toespraken door Ds. G. H. van Borssum Waalkes te Huizum.
- „ 24 De Fr. Courant keurt sterk af, dat Thorbecke, als raadsman der Kroon, heeft geadviseerd tot het kiezen van het conservatieve ministerie v. Reenen. Het noemt dit een afval aan zijn eigen beginselen.
- „ 26 J. Sytma te Haulerwijk houdt in verschillende plaatsen Winterjounenocht o.a. met een lezing getiteld: „De mage de greate driuwfear fen litten en dwaen.”
- „ 27 J. Bekker, wonende op het landgoed Ontwijk, en H. Hart-holt hebben te Donkerbroek vele arbeiders aan het werk om heidegrond te ontginnen.
- „ 28 Krachtige oproep in de Fr. Courant om het blad Het Noorden, orgaan der geavanceerde liberalen te steunen. „In de noordelijke provincies is men niet vereenzelvigd met een gemakkelijk en flauw liberalisme, waarmede men het elders misschien best kan stellen.”
- Dec. 6 Verschenen: De Stedelijke bibliotheek van Leeuwarden, gevolgd door een geschiedkundige bibliographie van Leeuwarden, samengesteld door W. Eekhoff.

24

1870.

- Dec. 7 Verschenen bij D. Los te Amsterdam: Christus redivivus, karaktertrekken uit 's Heeren verschijningen, teruggevonden in levensopenbaringen van ontslapenen door Dr. S. K. Thoden van Velzen te Leeuwarden.
- „ 20 Verschenen bij W. Cool van Bokma te Sneek: De Weeshuiskwestie door H. Joustra.
- „ 23 Verschenen bij J. F. Behrns te Harlingen: De tienjaarlijkse volkstelling, humoristische voordragt, door J.F. Jansen.
- „ 31 Gewogen boter en kaas aan de stadswaag te Sneek gedurende 1870: boter $40.115\frac{1}{4}$; $4243\frac{1}{8}$ ton en 843.932 kilo kaas; het getal kazen bedroeg 50.814; de hoogste aanvoer was 31 Mei $1429\frac{1}{4}$ en $28\frac{1}{8}$; van kaas op 14 Juni 64.576 kilo; de laagstet aanvoer van boter was op 8 Febr. $188\frac{1}{4}$ en $105\frac{1}{8}$; van kaas op 13 Dec. 160 Kilo; de hoogste prijs der boter was op 1 Febr. en 29 Nov. f 64; van kaas (kanten) op 1 Nov. f 39 de 150 kilo; nagelkaas op 13 Sept. f 36; de laagste boterprijs op 24 Mei f 42.50; van kantenkaas op 19 Juli f 27.50; nagelkaas op 29 Nov. f 30; gemiddelde prijs der boter f 55.30; van kantenkaas f 33.45; nagel f 33.75.

1871.

- Jan. 1 Onder leiding van ds. W. Zaalberg wordt te Bergum een afdeeling opgericht van den Nederl. Protestantenvbond. G. L. Verwer te Sneek heeft een ingezonden stuk in de Leeuw. Courant over de gedwongen frankeering, die door de nieuwe zegelwet in het leven is geroepen. De 3e jaargang der Stuiverspreken van moderne predikanten verschijnt bij S. Houtsma te Harlingen.
- „ 3 De schoolbouw te Oranjewoud gaat niet door wegens verzet van den gemeenteraad tegen het besluit van Gedeputeerde Staten.
- „ 6 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: Rekenen-Denken, opgaven en voorstellen, 1e en 2e stukje door P. van der Maén, H. d. S. te Beetgum.
- „ 8 Opvoering van 't Kjeallefel en 't Lotterijbriefke; Thomas Tsjamke, te Wartena.
- „ 11 De afdeeling Workum c.a. der vereeniging Tot Nut van den Javaan vergadert te Koudum.
- „ 12 Groote houtveiling van zware eiken, linden en eschdoorns op Eeburg onder Lekkum.
- „ 13 Men verwijdert wegens den aanleg van den straatweg den Poppesteen te Bergum.

1871.

- Jan. 14 Verkoop der terpaarde van een perceel tuingrond in de Buren te Deinum, groot 14 Ares 15 c.A. zeer geschikt ter vervoer.
- „ 15 De Vredebond te Harlingen telt 250 leden. Ds. T. Liefstinck te Kimsward en J. F. Jansen te Harlingen gaan als afgevaardigden ter algemeene vergadering.
- „ 17 De inwendige verandering en restauratie der St. Martini kerk te Sneek aanbesteed. Prof. Kuenen uit Leiden spreekt voor den Protestantenbond te Leeuwarden over het verband tusschen godsdienst en zedelijkheid.
- „ 20 Te koop het buitengoed Jagtlust aan den grindweg te Wijckel.
- „ 22 De werkmansvereeniging te Leeuwarden houdt een vergadering onder leiding van O. Rommerts, voorz.; deze vestigt de aandacht op het treurige jaar 1870, dat ook voor den werkenden stand in vele opzichten noodlottig was. Daarna leest het lid W. Broersma voor: De opvoeding van den werkmans door Theodore Parker.
- „ 27 Verschenen bij H. Suringar te Leeuwarden: de kloppartij op de school van Mamsel Europa of hoe de Duitsche jongen den Franschen jongen afranselde en de Engelsche jongen bleef toekijken.
- Febr. 2 Baron van Sytzama te Driesum viert als burgemeester van Dantumadeel zijn zilveren ambtsjubileum. De Friesche schrijver H. G. van der Veen plaatst in de Leeuw. Courant een scherpe advertentie onder de dankbetuigingsadvertentie van den burgemeester. Hij verklaart daarin, dat hij geen werkend lid is van het onderwijzersgezelschap en „niet is gefotografeerd om als blijvend aandenken van het jubileum mede te pronk gesteld en op zijn best opgehangen te worden.”
- „ 3 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe pastorie te Blija en het verven van den Chr. school te Witmarsum.
- „ 5 Op verzoek van K. J. van der Schaaf, A. H. Hoekstra en W. S. de Jong te Berlikum verklaart Ds. J. I. Swijghuisen Reigersberg te Wier in de Leeuw. Courant, dat de uitgestrooide geruchten als zouden genoemde personen hem hebben beleedigd in de waarneming zijner ambtsbezigheden als consulent van Berlikum, lasterlijk zijn geweest.
- „ 10 Aanbesteed het afbreken der bestaande en het bouwen eener nieuwe pastorie te St. Johannesga.
- „ 16-17 Fryske Winterjounenocht van W. Dijkstra en Auke Boonemmer te Nijland en Tirns.

1871.

- Febr. 17 De Leeuw. Courant heeft een bericht over het ontdekken van een dichtgeworpen 17e eeuwse sluis in een sloot be-
noorden de Oudwoudumerzijl. De sluis snijdt den ouden
dijk op honderd pas benoorden genoemde zijl in O. en W.
richting. De nieuwe sluis is van 1765. De oude bouten,
potjes en ringen zijn gekomen in het Friesch museum. Op
het hooggelegen kerkhof te Ruigahuizen ontdekt men bij
het delven van een diep graf een veenlaag. Men had deze
niet verwacht op een hoogen zandgrond, die sinds eeuwen
met hout begroeid was en waar zich nimmer eenig spoor
van veen had voorgedaan.
- „ 18 J. F. Behrns te Harlingen geeft uit De Bijbel voor Jonge-
lieden door Dr. H. Oort en J. Hooykaas, predikanten te
Harlingen en Schiedam.
- „ 23 Verkoop van een sterke huizinge met erf, de Poort ge-
naamd, bestaande uit 4 woningen te Langweer, benevens
perceelen bosch onder Dijken en Legemeer als Lolkeschar,
Kroeskamp en Cichoreiland.
- „ 24 Prof. J. J. van Oosterzee te Utrecht houdt een lezing in
de zaal van Van der Wielen te Leeuwarden.
- „ 25 Aanbesteed het afbreken van de oude Herv. Kerk en toren
en het bouwen van een nieuwe te Warga.
- „ 26 Aangekondigd de uitgave van : Een proces in Frieslands
hoofdstad of het Contract en de eed eens boekverkoopers
- „ 28 Het reciteercollege Vriendenkring te Wirdum voert ten
huize van S. Andringa op: De Vrek van Molière. De ald
rot in'e falle, kluchtspil fen W. Dykstra en De útfenhúzer
by de bakker blijspil mei sang fen deselde.
- Maart 1 De vereeniging Uitspanning door Inspanning te Beetgum
voert op: a. Trije Snieuntojounen of in Segeprael for 't
bigelove en b. Hans de kruijer in handel en wandel.
- „ 2 Het Joodsche liefhebberijtooneelgezelschap de Harpe
Davids te Gorredijk voert op: Alva's schrikbewind en het
levend doode Snijderpaar.
- „ 7 Aanbesteed het bouwen van een villa bij het Huis ter Heide
bij Langweer. Aanbesteed het bouwen van een wachtkamer
aan de halte Idaard—Roordahuizum.
- „ 8 Ds. M. Cohen Stuart te Rotterdam houdt, evenals Prof.
van Oosterzee, ter bestrijding van het modernisme, een
lezing te Leeuwarden.
- „ 10 Hulponderwijzeres gevraagd aan de Openbare School te
Scharnegoutum. Jaarwedde f 300.

Ds. P. J. Rutgers,
Herv. Predikant, 1838—1849 te Kolham,
1849—1893 te Hallum.

1871.

Maart 14 Dr. C. P. Tiele te Rotterdam, spreekt te Leeuwarden over den oorsprong en het wezen van den godsdienst, zijnde een

1871.

pleit voor de moderne beginselen. Verkoop van afbraak goederen der voormalige panfabriek van G. G. Bakker op Camstraburen. Het zang- en reciteergezelschap Gysbert Japiks te Snakkerburen viert op: In útfenhúzer by de bakker.

- Maart 21 Dr. S. te Balk plaatst in de Leeuw. Courant het volgende bericht: „Oudheidkenners worden opmerkzaam gemaakt op het feit, dat te Harich de vorige week, toen men bezig was het kerkhof te vergraven tot meerdere uitbreiding, de werklieden in de nabijheid van den ringmuur, die het kerkhof omgeeft een aantal urnen van de meest primitieven vorm, gewoonlijk met den naam van Saksisch vaatwerk bestempeld, hebben gevonden. Zij waren min of meer met menschenbeenderen gevuld, alle afkomstig van pasgeboren kinderen, ulnae, radiiclavicularae, ossa front, terwijl er volstrekt geen ossa pelvio aanwezig zijn. De urnen waren meest vier voet diep in den grond geplaatst, op zeer korten afstand van de enorme tafelvormige granietblokken, die dienen tot fundeering van den ringmuur des kerkhofs, in grooten getale daar voorkomen. Ze zijn wél te onderscheiden van de gewone Gaasterlandsche keien. Een ongeschonden urn van blauw-grijze kleur, buikigen vorm, van 5 ruwe pooten of stutten voorzien, en inhoudende een aantal beenderen, is aanwezig ten huize van H. Roskam te Harich.
- April 1 Het weekblad Friso verschijnt bij H. Brandenburgh te Workum.
- „ 3 Prof. Rauwenhoff te Leiden spreekt voor de afdeeling Leeuwarden van den Ned. Protestantenvbond.
- „ 7 Aanbesteed het afbreken van den dorpsstoren en kerkgevel te Ternaard en het bouwen van nieuwe in de plaats daarvan.
- „ 10 Het gezelschap Nut en Nocht te Twijzel voert op: Omke Wiberen en syn erfgenamen, fen W. Dykstra. Het reciteergezelschap Aurora te Balk voert op: In útfenhúzer by de bakker, fen W. Dykstra.
- „ 11 Orgelinwijding in de Chr. Ger. Kerk te Minnertsga.
- „ 15 Aanbesteed het afbreken der oude en het bouwen van een nieuwe Doopsgezinde kerk te Tjalleberd. Verschenen: H. Hemkes Kz., Gebrekkig onderwijs, schoolverzuim en schoolverbond; en naar aanleiding daarvan J. Schippers Jr. Is de staat van ons L.O. in wezen zoo gebrekkig?
- „ 16 Verschenen: Ondeugende scherts. Volksvoorlezingen van M. van Geuns, Doopsgez. predikant te Leeuwarden.
- „ 18 Werkstaking in het klokmakersbedrijf te Joure.

1871.

- April 21 Verschenen bij A. Jongbloed te Leeuwarden: Marten Clant of de zwerveling fen Boxum, hist. romantysk forhael fen P. Bleeksmā. M. G. Bontjema te Bolsward schrijft in de Bolsw. Cour. een novelle „Dorens en Distels”.
- „ 28 Terpaarde te koop aan het water bij Beers.
- „ 29 Overleden Jan Geline van Blom, notaris te Drachten, schrijver van Blommekoerke (1869). „Terwijl van Blom onvermoeid in verschillende betrekkingen werkzaam was, betoonde hij zich een warm voorstander der Friesche taal. Bij zijn Friesche voordrachten wist hij allen te boeijen en dan weder een traan aan het oog te ontlokken. In den kring zijner huis- en dorpsgenooten was het steeds de Friesche taal, die door hem werd gesproken en het deed hem leed, dat die taal, ook in de plaats zijner woning, door zoovelen zijner medeburgers uit den huiselijken en maatschappelijken kring werd verbannen.”
- Mei 7 Verschenen bij P. N. van Kampen te Amsterdam: Recht, Vrijheid, Orde, gedachten over wijziging der Nederl. strafwetgeving ten aanzien van Vereeniging van ondernemers en werklieden door Mr. D. J. R. Brants, kantonrechter te Hindeloopen.
- „ 15 Het reciteer- en tooneelgezelschap „Al doende leert men” te Bergumerdam voert op: In moarn en in joun út it libben fen Rommert Nijboer en syn wiif of hia wisten wol hwet se liaever hieden as smoarkoeken; kluchtspil, nearne net opfierd, en Patsjes, humor., komiek sangstik.
- „ 18 en 15 Juni, F. A. v. d. Meulen te Makkum schrijft in de Bolswarder Courant twee verzen, getiteld: Afscheidsgroet van de oude Vallaatsbrug te Makkum, en Zwanenzang van de oude Makkumer Marktbrug bij haar vertrek naar 't aschvat.
- „ 22 De terp van Ondersma-State te Hallum wordt afgegraven.
- Juli 1 Het collegie Zeemansvoorzorg te Harlingen viert zijn 20-jarig bestaan.
- „ 7 Kerkorgel te Anjum te koop aangeboden.
- „ 14 De Leeuw. Courant maakt voor de eerste maal melding van het handschrift van het Oera Linda boek.
- „ 15 Aanbestede het bouwen van een nieuwe Doopsgez. kerk te St. Anna Parochie.
- „ 20 Aanbestede het bouwen van een nieuwe Chr. Geref. Kerk te Bergum, naar bestek van architect Eskes.
- „ 21 Zonnemicroscoop, welke 10.000 maal vergroot is te bezichtigen bij G. B. Derkel, op de Koemarkt te Leeuwarden.

1871.

- Juli 27 Bernh. Behrns te Akkrum verzendt afl. 1 van De Commune van Parijs, door den redacteur der Negen gemeenten.
- Aug. 11 Verschenen bij H. Brandenburg en Zoon te Workum: Handleiding bij de thermometer voor landbouwgebruik, door H. van Hasinga, landbouwer te Gaastmeer.
- „ 27 Voor zijn vertrek naar Indië spreekt de werkmán J. Th. Potharst bij v. d. Wielen te Leeuwarden over de oplossing van den arbeiderskwestie onder den titel: Ohi, Oho! of de geest des tijds.
- „ 28 Floreenplichtigen besluiten een Herv. pastorie te Spannum te bouwen en die te Edens op nonactiviteit te stellen.
- Sept. 1 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden het blijspel: Geld! Geld! Geld! en bij H. Suringar: de godsdienst in het leven, van Th. Parker, vertaald door Ds. B. W. Colenbrander.
- „ 5 Nadat Jhr. M. de Haan Hettema drie gefotografeerde bladen van het Oera Lindaboekmanuscript ter inzage heeft gehad bij Mej. Matthijsen, dringt hij in een opstel in de Leeuw. Courant aan op uitgave van het handschrift.
- „ 10 Dr. J. G. Ottema deelt in de Leeuw. Courant een fragment mee uit het Oera Lindaboek.
- „ 12 G. Colmjon verklaart in de Leeuw. Courant dat hij het boek van Adela (Oera Lindaboek) voor verdicht houdt.
- „ 17 Johan Winkler noemt in een opstel van de Leeuw. Courant dat hij het Oera Lindaboek voor een beuzelachtig verdichtsel houdt.
- „ 19 Dr. J. G. Ottema bestrijdt in een opstel van de Leeuw. Courant het gevoelen van G. Colmjon inzake het Oera Lindaboek.
- „ 21 Inwijding der nieuwe R. Kath. Kerk te Sneek.
- „ 29 Verschenen bij J. G. Wester te Leeuwarden: Over het boek van Andela. Replik op de door den heer Dr. J. G. Ottema gemaakte aanmerkingen (zie Leeuw. Courant 19 Sept. 1879) op mijn vorig opstel over dat boek door G. Colmjon.
- Oct. 5 Verkoop van Grovestins-State te Koudum.
- „ 6 Verschenen bij J. J. Hansma te Assen: Frijmitselery oer Godtsjinst, Maetskippy, Natur, Politiek ensft. door H. G. van den Veen.
- „ 8 Verschenen bij Schaafsma te Dokkum: Rede bij de promotie van leerlingen der Latijnsche school te Dokkum op 29 Juni 1871 gehouden door den rector Dr. R. Kruizinga Homan.

1871.

- Oct. 9 J. J. Cremer leest te Leeuwarden fragmenten van zijn Bella Roel.
- „ 15 Nieuw kerkorgel, geschenk van Jhr. v. Andringa de Kempenaer, ingewijd in de Herv. Kerk te Oudeschoot.
- „ 23 De familie van Harinxma thoe Slooten, waarbij Dr. Riedel (geb. te Kollum in 1796) vele jaren gouverneur was geweest, kocht na diens overlijden als conrector te Groningen, zijn rijke collectie Horatiana en gaf die ten geschenke aan de universiteitsbibliotheek te Groningen.
- „ 24 Verschenen bij A. Akkringa te Leeuwarden: Duitschlands keizer gevangen of de slag van Berlijn 1875, naar de 5e Engelsche editie van Motley, Ranky, Macaulay.
- „ 25 Verschenen bij H. Suringar te Leeuwarden: Brief aan alle Nederlandsche werklieden, leden en geen leden van de Internationale door Jan Stucadoor, metselaar, onder toezicht gesteld van zijn neef den hulponderwijzer B., uitgegeven door J. J. Cremer.
- Nov. 3 Verschenen bij A. Akkringa te Leeuwarden: Het uitgebreid Lager Onderwijs geen imaginaire grootheid, door F. H. Scheffelaar Klots.
- „ 4 Verschenen bij J. G. Wester te Leeuwarden: In moarn en in joun by Remmert Nijboer en sin gesin, blijspel mei sang, fen 's skriuwer fen Mal út, Mal thús en de segeprael fen bigelove ensft.
- „ 12 De Leeuw. Courant behelst de mededeeling, dat elk dorp in Friesland minstens één rederijkerskamer, liefhebberijtooneel of reciteercollege heeft. Verschenen: F. P. Klijnsma, Mijne droombeelden over 's lands verdediging.
- „ 24 Bij H. Kuipers te Leeuwarden verschenen: het 2e adres aan de Tweede Kamer der Staten Generaal van den ontslagen kapitein P. A. Janssen.
- „ 27 J. P. Troelstra te Stiens houdt voor de vereeniging Voor 't Volk te Leeuwarden een rede in het Friesch: In krappe winter en syn gevolgen.
- „ 28 Ds. N. C. Balslem te Langezwaag houdt te Leeuwarden een rede over de moderne richting tegenover den godsdiensttwijfel des tijds.
- Dec. 3 Na een rede van O. Rommerts wordt te Bergum een afdeling gesticht van het Nederl. Werkliedenverbond.
- „ 4 Aanbesteed de ontmanteling der vesting Koevorden, o.a. het slechten der courtine Friesland—Overijsel en courtine Utrecht—Friesland.

1871.

- Dce. 10 Aanbesteed het bouwen eener nieuwe pastorie te Spannum.
- „ 17 Verschenen: De Standfries, Jaarboekje voor 1872 van de provinciale Friesche werkliedenvereniging met Friesche bijdragen door C. Chr. Zirsekky en de geschiedenis van het ontstaan der Provinciale Werkliedenvereniging met Friesche bijdragen door C. Chr. Zirsekky en de geschiedenis van het ontstaan der Provinciale Werkliedenvereniging door A. Beerends. Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden: Nizza en haar klimaat voor geneeskundigen en niet-geneeskundigen beschreven door dr. M. J. Baart de la Faille, geneesheer te Leeuwarden.
- „ 18-31 Fryske Winterjounenocht fen W. Dykstra en A. Boonemmer te Ternaard, Marrum, Ferwerd en Stiens, Rijperkerk en Kornjum.
- „ 19 De openbare school te Appelscha, die in 1828 alleen 's winters gehouden werd, heeft nu 398 leerlingen.
- „ 22 De Leeuw. Courant heeft deze advertentie: To Boxum wurdt oan 'e Nijjierrinders net joun.
- „ 25 In het R. Kath. armhuis te Leeuwarden wordt ter bezichtiging gesteld een ontwerp van een Romaansch hoofdaltaar bestemd om deel uit te maken van een collectie werken van Nederl. kunstenaars, aangeboden bij het zilveren jubileum van paus Pius IX.

1872.

- Jan. 1 G. T. N. Suringar te Leeuwarden, die de werken van Bildoerdijk, Tollens, van der Palm, des Amorie van der Hoeven, Uilkens, Borger, van Halmaël en Bosscha ter perse legde, viert zijn 50-jarig jubileum als uitgever.
- „ 4 Begrafenis van dr. Reeling Brouwer, die 40 jaar te Bergum met eere dokter was geweest.
- „ 5 Marten Clant ef de swerveling fen Boxum, Friesche novelle van P. Bleeksma, wordt door Frisius gunstig beoordeeld in de Leeuwarder courant.
- „ 6 De afdeeling Leeuwarden der Friesche werkliedenvereniging houdt haar Jaarvergadering. Het getal leden is geklommen van 75 tot 380. Een poging om de vereniging te verbinden aan de socialistische Internationale mislukte.
- „ 7 De typografische vereniging Broedertrouw te Leeuwarden viert haar eerste Jaarfeest.
- „ 8 De afvoer van terpaarde op Ondersma-State te Hallum wordt weer opgesteld.
- „ 8-10 Fryske winterjounenocht fen Waling Dijkstra en Auke Boonemmer to Wynaem, Wolvega en Hearrenfean.

1872.

- Jan. 9 Verkoop van eiken, iepen, populieren, noten, vruchtboomen, heesters, duiventil en een boschwal op terreinen van Marten-State te Kornjum.
- „ 10 Terpaarde van de terp bij de plaats van B. Seffinga onder Oosterend voor 30 cent de sloop, tweede soort of zand voor 15 cent verkrijgbaar. Verkoop van 20 zware iepen, 100 linden, 70 appel- en andere vruchtboomen, een brugje, een hek en 15000 klinkers op Unia-State onder Marssum.
- „ 12 Bij genoegzame deelname zal het Oera Linda Boek vertaald en bewerkt worden door Dr J. G. Ottema en het licht zien bij H. Kuipers, uitgever te Leeuwarden.
- „ 16 Aanbesteding van de inwendige vernieuwing der St.-Martinikerk te Sneek.
- „ 17-18 Het zanggezelschap Oefening en Genot te Marssum voert op: In Moarn end in Joun by Remmelt Nijboer en syn gesin, blijspel mei sang yn twa bidriuwen, en: De sleutel van de secretarie, blijspel in drie bedrijven.
- „ 18 Aanbesteed de inrichting der lokalen in het gouvernementgebouw te Leeuwarden, vroeger voor het telefoonkantoor gebezigd, tot een kabinet van Friesche oudheden.
- „ 21 Verschenen bij Hingst te Leeuwarden het toneelstuk: Fioeter rotten yn ien falle, opsteld fen J. Hepkema.
- „ 22 Aanbesteed het amoveeren en herbouwen van een gedeelte van het diaconiegesticht of z.g.n. Convent te Bolsward.
- „ 24 Verkoop van een menigte boomen in het bosch van Groot Terhorne te Beetgum. Verkoop van het buitengoed Jagtlust te Wijkkel, bod f 1999.
- „ 25 Verkoop van een groote partij boomen op het buitengoed Bennema-State te Hardegarijp.
- „ 26 Terpaarde te koop bij de Hijumer kerk, te Boxum in de bureu, en onder Menaldum aan het vaarwater der Horslands- en Schwartzbergsvaart.
- „ 28 Opgave dat in 1871 deze provincie verlaten werd door 89 personen als landverhuizer; dat was 459 minder dan in 1869.
- Febr. 3 Aanbesteed het verwen der nieuw gebouwde pastorie te Poppingawier.
- „ 4 Verschenen: Musée de Mr. le chevalier T. M. Lycklama à Nijeholt par M. E. Massenet.

1872.

- Febr. 6 De Leeuw. Courant heeft een opstel over de cichorei, die in Friesland het eerst is gekweekt en bereid door den vermaarden schoolhervormer ds. J. H. Nieuwold, sedert 1770 predikant te Warga. Wellicht had hij te Groningen, waar hij studeerde, het gebruik leeren kennen, waarvan Martinet spreekt, en ook van daar eenig zaad gekregen. Hij zaaide het in zijn tuin, sneed de wortels, droogde ze op een stoof, brandde ze in de koekepan en maalde ze fijn in de koffiemolen. Deze proef gelukte en hij zette ze voort op grooter schaal. Twee boeren, die op kerkeplaatsen woonden en nauwelijks hun huur konden betalen, ried hij aan om cichorei te verbouwen. Ze deden het noodgedwongen. Nieuwold bewerkte de opbrengst door een koffiebrander. Een koopman te Leeuwarden kocht ze voor elf stuivers het pond. Dit moedigde aan en Nieuwold kreeg steun in een bekwaam man, Gerbrand Sybrandi te Huizum, die daar aan de brug de eerste Friesche cichoreifabriek oprichtte, de wortels in ovens droogde en met fijne handmolens maalde. Te Leeuwarden was Frans Edzard Coop bij de Vischmarkt de eerste, die een cichoreifabriek achter zijn huis oprichtte. Anderen volgden dit voorbeeld, zooals Boonstra te Garijp, Bergsma en Huber te Dronrijp, Scheltema te Franeker, Bokma de Boer te Leeuwarden. Een der grootste cichoreifabrieken was van Willem ter Horst, die in 1813 op Oud-Galileën te Leeuwarden een fabriek kocht, die zoo werd uitgebreid, dat 70 man er werk vond. Na 1814 nam de uitvoer naar Duitschland toe. Marten Brouwer uit Dokkum richtte met Heinrich Koster een fabriek op te Altona. In 1818 waren in Friesland 50 eesten, in 1871 reeds 231. De groote opkooper van de cichorei en de verzender door Europa was P. Koumans Smeding te Leeuwarden. De handel en uitvoer werden omstreeks 1870 verlegd naar Dokkum.
- „ 13 Verkoop van het buitengoed Jachtlust te Kuikhorne onder Bergum.
- „ 14 Aanbesteed het bouwen van een pastorie te Gerkesklooster.
- „ 19 Aanbesteed het afbreken der bestaande en het bouwen van een nieuwe openbare school te Koudum. Onder de diamantdelvers van het Kaapland bevindt zich de ondernemende Jan L. Wiersma uit Buitenpost. Hij was in 1863 touwslager in de Dokkumerwouden. In 1864 ging hij het zeegat uit en bezocht hij allerlei wereldstreken. Hij schreef einde Dec. 1871 aan zijn familie, dat hij na goeden buit te hebben gemaakt hoopte terug te keeren naar Friesland.
- „ 20 Aanbesteed het vernieuwen en herstellen van kerktoren en pastorie te Herbijum.

1872.

- Febr. 12 Aanbestedd het verven der nieuw gebouwe school en onderwijzerswoning te Gaast.
- „ 24 De krite Ljouwert fen it Selskip for Fryske tael- en skriftekennisse hâldt in joungearkomste, foarsitter G. Colmjon, dy't in iepeningswird sprekt. T. G. van der Meulen út

J. Troelstra,
Ontvanger te Stiens en te Leeuwarden, Liberaal politicus, richtte in 1880 de Brandassurantie Mij. „Neerlandia” op.

Bergum pleit for it bihâld fen de Fryske tael en deklamearret Tryn Skroar. Thalia út Grou spilet: In faem en in arbeidster by keapman Watse en: de Utdragerswinkel, beide stikken fen W. Dykstra.

- „ 27 H. Pijttersen te Sneek geeft in het licht het tijdschrift De Vrije Gedachte, onder redactie van dr. F. Feringa, schrijver van Democratie en Wetenschap.

1872.

- Maart 1 Aanbesteed het bouwen van een school en een onderwijzerswoning te Oosterbierum. Uitgegeven bij S. R. Schaafsma te Dokkum: 1572—1872, Feestzangen voor school en huis door D. Tjalkens, H. d. S. te Almenum.
- „ 2 Aanbesteed het afbreken der bestaande en de stichting eener nieuwe school met onderwijzerswoning te Blessum.
- „ 4 Terpaarde van de terp te Terzool verkrijgbaar.
- „ 5 Verkoop van het buitengoed De Kom in het Oranjewoud.
- „ 8 Prof. L. W. E. Rauwenhoff te Leiden houdt te Leeuwarden een lezing over Lessing's Nathan der Weise.
- „ 9 Aanbesteed het afbreken der bestaande en het bouwen van een nieuwe onderwijzerswoning te Warns.
- „ 15 Er wordt met kracht gwerkt tot verbetering van de haven te Harlingen. Aanbesteed het bouwen eener nieuwe pastorie der Chr. Geref. gemeente te Drachten. Aanbesteed het afbreken van den ouden toren en kerkevoorgevel te Hempens, alsmede het huis de Zwarte School aldaar en het Klokkenhuis te Teerns, verder het weer opbouwen van den toren met kerkegevel en barenhuis.
- „ 17 De leerlingen van Dr. M. Niemeijer te Sneek worden tot lidmaten der Herv. kerk aangenomen en bevestigd te Deersum, daar de rechtzinnige onderlingen te Sneek niet tot de aanneming wenschten mede te werken.
- „ 20 Voornaam boereboelgoed op Oenema- of Roordahuis te Terkaple.
- „ 22 Aanbes'eed het bouwen van 50 arbeiderswoningen buiten de voormalige Hoeksterpoort te Leeuwarden voor de vereeniging Help u zelve. Verschenen bij T. Telenga te Franeker, de historische novelle: Sippe Scheltema ef de Dockumer furie troch de Walen yn 't jier 1572 troch D. Hansma.
- „ 24 Inwijding der nieuwe Chr. Geref. kerk te Bergum. Verschenen bij H. Brandenburg te Workum het lied: Us lân en folk op 1 April 1572, troch J. Schoelier, boekhânler to Makkum.
- „ 26 Klaaske Heeskes Hopperis te Zwaagwesteinde viert haar 50-jarig jubileum als „bolrinster”.
- „ 29 Aanbesteed het afbreken der oude en het opbouwen eener nieuwe torenspits te Makkum. De vereeniging van timmeren metselaarsgezellen te Leeuwardn besluit het loon met 2 cent per uur te verhoogen, zijnde dus het gemiddelde loon 13 cent per uur.

1872.

- April 1 De Protestanten plegen baldadigheid aan de Katholieken te Sloten. De pastoor wordt beschuldigd van een anti-protestantsche rede in de kerk, maar de katholieken bieden f 1000 als iemand dit kan bewijzen.
- „ 12 De afdeeling Leeuwarden van de Prov. Friesche Werkliedenvereniging zendt een petitie aan de Tweede Kamer tot vermindering van de oorlogsuitgaven en tot afschaffing der conscriptie. Met succes wordt gedebiteerd de brochure: De werkman en de maatschappij, door O. Rommerts, president der afdeeling. Tevens verscheen: Open Brief aan de bakkers en patroons van de vakvereniging der bakkersknechts.
- „ 16 Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: Achttal April-liedjes voor de schooljeugd, door W. Schaaf, H. d. S. te Delfstrahuizen.
- „ 20 Aanbesteed het afbreken van de oude en het opbouwen van een nieuwe kerk met toren te Sijbrandaburen.
- „ 24 De afdammingswerken over het Friesche Wad ter aanhechting van Ameland aan den vasten wal zijn in den winter van 1871—72 in goeden staat gebleven.
- „ 30 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school te Tzum, en het dempen van de Brouwersgracht, Heiligenweg en Turfhaven te Harlingen.
- Mei 1 Aanbesteed het bouwen van een consistoriekamer met woonhuis in de bureu van Kimswerd.
- „ 7 Verkocht te Leeuwarden ten huize van G. B. Deibel o.a. de portretten in olieverf van Jancks en Bauck Douwama, a^o 1505—1506; van Hendrik Casimir II, 5e stadhouder van Friesland, Epo Speck van Burmania en van zijn 2e vrouw Romelia van Haersma, beide geschilderd in 1747 door R. Accama. Aanbesteed het bouwen van een pastorie voor de Chr. Geref. gemeente te Drogeham.
- „ 8 De vlas- en cichoreibouw is in Dantumadeel afgeloopen. Met het wieden van het eerste vlas wordt een begin gemaakt. Daardoor worden de scholen weer ontvolkt, want het is het werk voor vrouwen en kinderen.
- „ 10 Te huur het heerenhuis de Schierstins te Veenwouden, laatst bewoond door den geneesheer G. S. Ferwerda en aldaar overleden; hij was vroeger woonachtig te IJlst. Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school te Oosterlittens.

1872.

- Mei 19 Werkstaking van de bakkersknechten te Leeuwarden. Op een Zaterdag hadden sommigen 20 uur per dag gewerkt. Bij enkelen klom het aantal werkuren per week tot 110 en 120. Er waren er die f 6 per week verdienden met 97 werkuren. Zij vragen nu 10 à 12 cent. Dit werd geweigerd.
- „ 21 Aanbesteed het bouwen van een Herv. pastorie te Cubaard.
- „ 31 Feestrede over 1 Thess. 5:18 ter gelegenheid van het gouden jubileum van A. E. Niehoff, H. d. S. te Weidum, door ds. D. B. Blankstein, aldaar.
- Juni 4 Terpaarde aan het Boxumerzool verkrijgbaar.
- „ 5 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: De inenting van het rundvee geen voorbehoedend noch beteugelend middel tegen de besmettelijke longziekte, door S. Feddema, adjunct-commies bij de griffie, en bij J. G. Wester te Leeuwarden: Levenslicht, van Jelle Eeltjes Jellesma, apostel van Java.
- „ 9 Volgens de kronieken kan men nog in 1310 met een „rafter” van Holwerd naar Ameland gaan. In de 19de eeuw deed de pastoor van Ameland nog de reis bij zeer laag water, maar hij alleen waagde het. In de laatste jaren werd zoo'n tocht een onmogelijkheid. Nu leggen de directeur der maatschappij tot landaanwinning en de heer Zijlstra langs de nieuwe dam den weg af.
- „ 12 Terpaarde verkrijgbaar te Huins.
- „ 18 Friesland deelt van harte in den dood van Mr. Thorbecke. Mr. A. Bloembergen houdt te Leeuwarden een redevoering ter zijner gedachtenis.
- „ 20 Verbouw van Bennema-State te Hardegarijp.
- „ 25 Boterprijs f 40.50.
- Juli 10 Het buiten van Jhr. H. van Sminia aan de Boorn onder Irnsum verkocht.
- „ 14 Terpaarde verkrijgbaar te Tirns.
- „ 23 Aanbesteed het bouwen van een Doopsgez. pastorie te St. Anna Parochie.
- „ 29 Aanbesteed het afbreken der bestaande school en onderwijzerswoning te Oldelamer en het bouwen van een nieuwe.
- Aug. 8 Opening der Chr. school te Hallum.
- „ 13 Aanbesteed het graven van een vaart tot afvoer van terpaarde bij de Harlingervaart onder Dronrijp.
- „ 14 Inwijding der Chr. school te Wommels.

1872.

- Aug. 23 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school te Oppenhuizen en het afbreken van de bestaande en het opbouwen van een nieuwe toren te Uitwellingera.
- Sept. 1 Het museum van Oudheden en Oostersche voorwerpen van Jhr. T. M. Lijcklama à Nijeholt op Eijssingahuis te Beetsterzwaag is niet meer te bezichtigen voor het publiek. In de terp van Dronrijp van den heer Osinga wordt een Romeinsche gouden munt gevonden van Keizer Jovinius (411—13).
- „ W. H. Suringar, oud 83 jaar, geb. te Leeuwarden 3 Aug. 1790, stichter van Nederl. Mettraij, vriend van de gevangenen, te Amsterdam overleden (levensschets in M. v. Lett. door F. Laurillard).
- „ 21 Eerste steen gelegd van de zeevaartschool op Schiermonnikoog.
- Oct. 4 Het Oera Linda Bok komt van de pers.
- Nov. 1 Verschenen bij H. Pijttersen te Sneek de beide blijspelen: De Aprilbeweging en De gevolgen van een kus, door W. v. Gulik.
- „ 2 Verschenen bij denzelfde: De rijkspolitie in Nederland, hare geschiedenis en tegenwoordige inrichting, alsmede: De voorschriften op den dienst van en het toezicht op de rijksveldwachters, door Jhr. Mr. P. J. van Beyma.
- „ 9 Vergadering te N. Appelscha tot opruiming van „den Chineschen aardmuur” of dam, die bij Appelscha de Drentsche en Friesche wateren scheidt.
- „ 15 Verschenen bij H. Brandenburgh te Workum: Ho domeny oan ien boffert kaem, troch J. Schoelier fen Makkum.
- „ 26 Ten Doornkaat Koolman, schrijver van het Oostfriesch Woordenboek, betoogt in de Leeuw. Cour. de echtheid van het Oera Linda Bok.
- „ 27 Verkoop van Haersma-State te Drachten.
- „ 28 John Bowring, de Engelsche journalist en taalkenner, die in 1828 Friesland bereisde, die o.a. logeerde bij ds. Rinse Posthumus te Waaksens en merkwaardige brieven schreef over Friesland en de Friesche letterkunde, overleden te Claremont, oud 81 jaar.
- „ 29 Verschenen: de Standfries, jaarboekje van de Prov. Friesche Werkliedenvereniging, 2e jaargang.

25

1872.

- Dec. 10 Inwijding van de zeevaartschool op Schiermonnikoog.
- „ 13 De Werkliedenvereniging te Gorredijk pacht een paar hektaren land voor aardappelbouw.
- „ 15 Verschenen bij de erven Loosjes te Haarlem: Het oude en het nieuwe geloof. Eene belijdenis van David Friedrich Strauss, uit het Duitsch vertaald door Ds. A. Deenik, doopsgez. predikant te Ternaard.
- „ 18 De rederijderskamer Klimop te Pingjum voert op: De bruid daarboven, door Multatuli.
- Dec. 20 Verschenen bij J. G. Wester te Leeuwarden: In moarn en in joun by Remmert Nijboer en syn gesin, troch T. G. v. d. Meulen, en fen deselde skriuwer: Patsjes, komyk sangstik, f 0.10. Aanbesteed het afbreken der bestaande en het opbouwen van een nieuwe kerk en toren te Hijdaard.
- „ 23 Aanbesteed het afbreken der bestaande en het opbouwen eener nieuwe pastorie te Lutkwierum.
- „ 26 Het liefhebberijtooneel Elk naar zijn krachten te Surhuisterveen voert op: Jocrisse de vondeling, en: De kaertflidster fen Gritsebûrren.
- „ 30 De boter kost f 57. Verschenen: H. Linse, De N. Holl. Fr. spoorweg.
- „ 31 Aanbesteed het afbreken en het opbouwen eener nieuwe kerk en toren te Kornjum. De veemarkt te Sneek heeft in 1872 zeer geleden onder de heerschende veeziekte. Er werden slechts 7926 koeien, 1750 kalveren, 11147 schapen, 1845 varkens en 2034 biggen aangevoerd, tegen in 1871: 14129 koeien, 2160 kalveren, 14536 schapen, 2596 varkens en 4800 biggen. De gemiddelde boterprijs was in 1872 f 54.20; de prijs van de nagelkaas f 34.85.

1873.

- Jan. 1 Verschenen Leeuwarder Advertentieblad, uitgever M. de Vries, in de Bollemansteeg.
- „ 2 Verschenen bij J. Wiarda te Sneek: Het eenzaam bidden door wijlen ds. J. J. Knap in leven laatst predikant te Woudsend, met vignet en portret, 4e druk.
- „ 8 Verkoop van 170 beuken op Heemstra-State te Oenkerk.
- „ 10 De faculteit van wijsbegeerte en letteren kent een gouden medaille toe aan den theol. cand. M. Th. Houtsma uit Irnsum voor zijn antwoord op de prijsgave: een topografische beschrijving van Bagdad, van de stichting der stad tot het jaar der Hidszra 656.

1873.

- Jan. 12 De kaarsverlichting wordt in de Herv. kerk te Bergum vervangen door lampverlichting.
- Febr. 5 Aanbesteed het slechten van een schoolgebouw te Bakhuizen.
- „ 8 Verkoop van de voormalige Herv. pastorie te Edens.
- „ 10 Er komt uitzicht dat Friesland verbonden wordt met het groote wereldverkeer: de Pruisische Kamer der afgevaardigden neemt het Regeeringsvoorstel aan tot het verleen van 351.000 thaler aan Oldenburg voor den aanleg en exploitatie der spoorweglijn Ihrhove—Nieuweschans.
- „ 12 Oprichting van een werkliedenvereniging te Surhuisterveen. Men is gebedgd, dat de wethouder der gemeente Achtkarspelen J. B. Hulshoff dit tegenwerkte.
- „ 14 De oudste der liberale kiesvereeningen in het district Sneek: Het Staatsburgerschap te Heerenveen, bevordert de herkiezing van A. Moens tot lid der Tweede Kamer.
- „ 18 De antirevolutionaire kiesvereeningen Nederland en Oranje in het kiesdistrict Sneek candideeren Mr. L. W. C. Keuchenius te Batavia. Terpaarde verkrijgbaar van de Hokwierster terp bij Mantgum.
- „ 23 Openbare vergadering der werkliedenvereniging in de zaal van IJ. van der Wielen te Leeuwarden. A. Beerends spreekt over het voorschotbankstelsel Schultze-Delitzsch, en O. Rommerts over verplicht onderwijs.
- „ 24 Overleden te Leiden de Friesche sterrekundige Dr. Elte Martens Beima, gb. 11 Febr. 1801 te Oostermeer.
- „ 26 Bij de Tweede Kamer verkiezing in het district Sneek krijgt A. Moens 1450 en Mr. L. W. C. Keuchenius 796 stemmen.
- Maart 11 Aanbesteed het bouwen van 20 arbeiderswoningen op Werkmanslust te Leeuwarden.
- „ 13 J. J. Cremer leest te Leeuwarden zijn novelle Oan 't kleine revierke.
- „ 15 Aanbesteed het bouwen van een school en onderwijzerswoning te Drogeham. Mr. A van der Laan viert zijn zilveren jubileum als griffier der Staten van Friesland.
- „ 17 Aanbesteed het bepleisteren van de kerk en een gedeelte van den toren te Wommels. Aanbesteed het afbreken der bestaande en het bouwen van een nieuwe onderwijzerswoning te Morra. Inwijding der Chr. school te Stiens.

1873.

- Maart 19 In de Friesche boekhandel verkrijgbaar: Het bouwen van arbeiderswoningen door Dr. S. Stratingh Tresling, lid van de geneeskundige raad van Overijssel en Drenthe te Havelte, met 21 platen, prijs f 11.25. Betsy Perk en Mina Kruseman spreken in de zaal van v. d. Wielen te Leeuwarden. De eerste draagt fragmenten voor uit haar roman Elisabeth van Frankrijk, maar verveelt de toehoorders, terwijl de laatste met haar novelle Nora hen wist te bezielen.
- „ 25 De veenarbeiders en veenbazen te Terwispeel kunnen niet tot een accoord komen. De gemoederen der arbeiders zijn opgewonden, doch baldadigheden vallen niet voor. Het departement Sneek der Maatschappij Tot Nut van het algemeen viert zijn 75-jarig bestaan; feestredenaar A. Moens, lid der Tweede Kamer.
- Mei 1 De Friesche landverhuizers kunnen driemaal per week naar Amerika: Woensdags en Zaterdags per Cunard Line van Liverpool en Vrijdags per Anchor Line via Glasgow.
- „ 10 Vergadering van het Anti-schoolwetverbond, afdeling Wonseradeel in de Chr. school te Makkum. W. Coopmans viert zijn zestigjarig jubileum als onderwijzer te Broek bij Joure.
- „ 11 J. A. Schoelier te Makkum biedt aan den koning een welkomstgroet aan, gesteld in het Friesch en Nederlandsch met vijf verschillende kleuren en rand op witte zijde gedrukt. Koning Willem III bezoekt Leeuwarden.
- „ 23 De leden der voormalige compagnie Groninger en Franeker flankeurs wonen de onthulling bij van het vernieuwde gedenkteeken te Heiligerlee.
- „ 24 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe onderwijzerswoning te St. Anna Parochie.
- „ 27 De schoolopziener Jhr. F. H. van Beijma thoe Kingma, burgemeester van Aengwirden, pleit in een Open brief aan de Staten Generaal voor meer rijkssubsidie ten bate van het onderwijs.
- Juni 4 De antimoderne predikantenvereniging vergadert te Leeuwarden. Sprekers Ds. L. Tinholt te Koudum over de vraag: Hoe hebben wij gemeenteleden en catechisanten het best te wapenen tegen autoriteitsuitspraken der modernen, en Ds. Adriani over de vraag: Kunnen Modernen als lidmaten worden aangenomen.
- „ 7 O. Rommerts, voorzitter der Provinciale Werkliedenvereniging spreekt te Surhuisterveen over Verplicht onderwijs, Kinderarbeid, Eigendomsrecht en nationaliteit.

1873.

- Juni 14 Het Selskip for Fryske Tael- en Skriftenkennisse houdt zijn 32e algemeene vergadering te Bergum onder voorzitterschap van J. van Loon. De heer H. Fennema uit Sneek houdt een voorlezing over de richting van onzen tijd ten opzichte van de beoefening der Friesche letterkunde.

Mr. Auke Bloembergen,
 vuig en welsprekend strijder van
 de Liberale partij,
 geb. te Leeuwarden 1839, aldaar
 overl. 20 Mei 1901.

- „ 15 De jaarvergadering van de Prov. Friesche werkliedenvereeniging te Joure wordt bijgewoond door 400 leden uit 9 afdelingen.
- „ 16 Overleden te Leeuwarden R. H. S. G. Juckema van Burmania, baron Rengers, kamerheer van den koning, meestrijder in den slag van Waterloo, geboren 10 Oct. 1796.
- „ 18 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe pastorie te Wons.

1873.

- Juni 22 Godsdienstoefening voor de Duitsche hooiers en maaiers, 's middags 5 uur, in de groote kerk te Sneek, door ds. Meijeringh uit Zengerich (Hannover), en te Bolsward door Ds. Garrelz uit Völlen (O.-Friesland).
- .. 23 De muntverzameling van wijlen F. de Haan, oud lid der Prov. Staten van Friesland te Leeuwarden, wordt verkocht bij Theod. Bom te Amsterdam.
- Juli 9 Prof. J. J. van Oosterzee spreekt op het zendingsfeest te Oranjewoud over de Oogst van het Noorden.
- .. 30 Jacob Hepkes Hepkema, landbouwer te Dijken onder Langweer wordt na 46 zittingsjaren op 81-jarigen leeftijd herkozen als gemeenteraadslid van Doniawerstal.
- Aug. 7 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school te Lieve Vrouwen Parochie.
- .. 9 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school te Tjerkwerd.
- .. 23 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe openbare school met onderwijzerswoning nabij het tichelwerk aan de Dokkumer Ee onder Stiens.
- .. 27 Dr. A. T. Reitsma bepleit op de 135e vergadering van het Friesch Genootschap de echtheid van het Oera Linda Bok.
- Sept. 4 Een nieuw orgel ingewijd in de Herv. kerk te Ferwerd, makers Gebr. Adema te Leeuwarden.
- .. 12 Overleden te Leeuwarden Mr. Wiardus Willem Buma, president van het Provinciaal gerechtshof te Leeuwarden, schrijver van verschillende historische opstellen in De Vrije Fries.
- . 15 Terpaarde verkrijgbaar van de terp in de bureu te Baard.
- .. 21 In het eerste nummer van jaargang 4 van het tijdschrift De Vrije Gedachte, onder redactie van Dr. F. Feringa, staat een opstel van O. Rommerts te Leeuwarden over kinderarbeid.
- Oct. 3 De Friesche schilder Alma Tadema ontvangt van de Fransche regeering het kruis van het Legioen van eer.
- .. 6 Het korps officieren en onderofficieren met het muziekcors der stedelijke schutterij te Sneek brengt een serenade aan den nieuw benoemden burgemeester J. ten Cate.
- .. 23 Dr. A. T. Reitsma uit Groningen houdt een tweede voorlezing in het Friesch Genootschap over het Oera Linda Bok, beschouwd in zijne historische waarde.
- .. 24 De firma S. Brandenburgh te Workum maakt zijn voornemen bekend om een weekblad uit te geven De Banier, orgaan der Chr. Hist. partij.

1873.

- Oct. 25 Verschenen bij H. Pijttersen te Sneek: Een stem uit het volk; Sociale toestanden besproken door O. Rommerts. Het stadsbestuur van Sneek geeft het voornemen te kennen tot demping der opvaart, loopende van de stadsgracht onder het Duivelsbrugje door naar Frittemahoven.
- Nov. 1 Verschenen te Bodegraven: Het duiken in zand en de visscherij op het goudschip Lutine te ter Schelling.
- „ 5 Nieuw orgel ingewijd in de parochiekerk van St. Franciscus te Bolsward.
- „ 9 Verschenen 2e druk van: „Reis nei it Sindingsfeest yn Oranjewâld”, troch Waling Dykstra.
- „ 12 Lezing van Mina Kruseman in de concertzaal te Sneek. Aanbesteed de pastoriebouw voor Jubbege-Schurega-Hoornsterzwaag.
- „ 21 Jhr. Mr. J. E. van Panhuijs viert zijn zilveren jubileum als commissaris des konings in Friesland. Provisioneele verkoop van het landgoed De Poel te Oosterwolde, groot pl.m. 50 H.A., bewoond door mej. Wed. J. L. Koopmans.
- „ 22 Verschenen bij N. A. Hingst te Heerenveen: Heech-oan en Smalbrêge net ienris bisile ef it moast earst op 't slimst ear 't betterje kin, blijspil. En: In buike oan 'e houliks-himmel ef hwer twa kibje ha meastal beide skild, blijspil mei sang.
- „ 28 Terpaarde verkrijgbaar te Goutum. Verschenen: Swanneblommen, Frysk jierboekje for 1874, mei bydragen fen J. Klaasesz, D. Hansma, G. Colmjon, P. Bleeksma en J. Hepkema.
- Dec. 3 Ds. N. C. Balsem te Langezwaag houdt voor de afdeeling Sneek van den Protestantenbond een lezing over de geschiedenis der moderne richting en hare roeping en doel.
- „ 5 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: De Bijekoer, Frysk jierboekje for 1874, waarin een tooneelstuk van W. Dijkstra, getiteld: In neef út Amerika.
- „ 6 Verschenen bij Martinus Nijhoff te 's-Gravenhage: Nederduitsch en Friesch Dialection, door Johan Winkler te Haarlem.
- „ 7 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: Geschiedkundige aantekeningen en ophelderingen bij het Oera Linda Bok, door dr. J. G. Ottema.
- „ 15 De voogden van het St. Anthonygasthuis te Leeuwarden stellen roode soepkaarten beschikbaar tegen 5 cent per portie.

1873.

- Dec. 18 Overleden te Leeuwarden Jhr. Mr. Montanus de Haan Hetteema, Friesch taalkenner, schrijver van het Stamboek van den Frieschen adel, en van een menigte werken, die op de Friesche dialektkunde, lexicografie en de oude Friesche Wetten betrekking hebben.
- „ 23 Verkoop van 8 bunder terpgrond onder Tirns, in gebruik bij de zathe van Jelte S. Offringa, te vervoeren door de nieuwe opvaart en de Bloederige vaart.
- „ 26 Verschenen 3e druk van W. Dijkstra's Reis nei 't Sindingsfeest yn 't Oranjewâld.

1874.

- Jan. 1 Verschenen het eerste nummer van: Nieuws- en Advertentieblad van de provincie Friesland, uitgevers Hingst en Hepkema te Heerenveen.
- „ 2 De vereeniging De Korenbloem te Arum voert op: De bruid daarboven, van Multatuli.
- „ 3 Terpaarde verkrijgbaar op de beide terpen te Engelum.
- „ 4 De lessen van het jongelieden-instituut te Dokkum, instituuteur C. Petersen, worden hervat.
- „ 6 De lessen van de jongejuffrouwen dag- en kostschool te Dokkum, directeur H. G. Tideman, worden hervat. Prof. L. Rauwenhof te Leiden spreekt voor den Protestantenbond te Leeuwarden. Verkoop van 150 stammen op Ringia-State te Blessum, bewoond door Pieter Wiedema.
- „ 11 Verschenen bij H. Suringar te Leeuwarden: Friesch-Latijnsch-Nederlandsch Woordenboek, door Jhr. Mr. Montanus de Haan Hetteema.
- „ 12 Ds. Carpentier Alting uit Dokkum spreekt te Lemmer voor den Protestantenbond over Godsdienst en Profetisme.
- „ 20 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe pastorie te Murmerwoude.
- „ 24 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school te Lekkum en te Lutkewierum.
- „ 25 Verschenen bij L. Schierbeek te Leeuwarden: Over consumptieve coöperatie door middel van contracten met winkeliers en andere personen, door Jhr. Mr. D. O. Engelen te Leeuwarden.
- Febr. 1 Er is gelegenheid aan de waag te Leeuwarden om de boter publiek te laten verkoopen, een maatregel, die reeds op vele plaatsen werd nagevolgd. Commissarissen van verkoop zijn K. J. Kalma en J. R. Wartena, die rekening en verantwoor-

1874.

ding doen voor de eerste afdeeling der Friesche Maatschappij van Landbouw.

- Febr. 8 Verschenen bij G. Theod. Bom te Amsterdam: Swarte Pieter, blijspel mei sang in ien útkomste, frij nei it Tsiutsk fen Krist Frearks.
- „ 10 Verschenen bij J. H. Dunk te Rotterdam: Prettige afwisseling, leesboek voor jonge kinderen, door J. van Zuijlen, onderwijzer te Leeuwarden.
- „ 13 Verkoop van een huis met erf, het z.g. Aytta Godshuis te Swichum.
- „ 15 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school te Lichtaard.
- „ 20 Terpaarde verkrijgbaar aan de groote vaart te Hitzum.
- „ 22 Verschenen bij J. Wiarda te Sneek: De afscheidsgroet van een dienaar van Christus aan zijn geliefde gemeente. Afscheidswoord van Ds. S. S. de Koe te Buitenpost.
- „ 24 Belangrijk opstel in de Leeuw. Courant over het Aytta Godshuis te Swichum, door Mr. J. G. Verwer.
- „ 25 Aanbesteed het bouwen van een draaibrug over de Wymerts bij Osingahuizen, ter vervanging van het pontveer aldaar.
- „ 26 Aanbesteed het afbreken der bestaande en het bouwen van een nieuwe kerk te Terhorne.
- „ 28 Aanbesteed het bouwen van een school met onderwijzerswoning in de heide onder Twijzel.
- Maart 1 Door wijlen Mr. W. Buma te Leeuwarden is ingesteld een leen ten behoeve van rechtsgeleerde studiën, zooveel mogelijk in zijn nakomelingschap of desnoods in zijn verder geslacht. Het zal den naam dragen van Mr. Wiardus Willem Bumaleen. Tot kapitaalfonds is aangewezen een zathe en landen onder Weidum, Domna-zathe, benevens de familiebegraafplaats aldaar.
- „ 3 Verkoop van een terp te Goijum onder Zurich aan de Laan.
- „ 4 Verschenen bij J. Swarts te Leeuwarden: Het reeds veel te lang gekrenkte recht der Hervormde gemeenten ten platten lande in Friesland, adres aan de Synode der Herv. Kerk van de kerkeraad te Eernewoude.
- „ 6 Verschenen bij L. Schierbeek te Leeuwarden: Biddel-Marijke. In print út it Folkslibben. Nei it Holsteinsk platdútsk, fen Joachim Mähl troch Waling Dijkstra. Bij N. A. Hingst te Heerenveen: Jubelliedjes door W. Schaaf te Delfstrahuizen, muziek van J. Heemstra te Leeuwarden.

1874.

- Maart 10 Terpaarde verkrijgbaar aan de dorpsvaart te Ferwerd.
- „ 11 Verschenen bij H. Edelman te Leeuwarden: Gymnastienlied voor piano, en zang, opgedragen aan de gymnastiekvereniging Friedrich Ludwig Jahn te Leeuwarden, door C. Koster, woorden van L. Postma en 4 feestzangen op bekende wijzen voor 12 Mei 1874, door F. de Vries, H. d. S. te Leeuwarden.
- „ 13 Terpaarde verkrijgbaar te Roordahuizum en te Stiens aan de vaart.
- „ 14 Verschenen bij A. Schaafsma te Dokkum: Feestgezangen op 12 Mei 1874, door D. Tjalkens, H. d. S. te Almenum.
- „ 15 Verschenen: Een 7-tal feestliedjes voor 12 Mei 1874, door H. Bruining te Dokkum.
- „ 17 Te Berlijn wordt het tractaat geteekend tot aansluiting van den Noorderspoorweg met de Deutsche Westbaan langs de Nieuwe Schans—Ihrhove, tusschen de regeeringen van Pruisen en Oldenburg.
- „ 19 Ds. Balsem uit Langezwaag spreekt op het Nut te Lemmer over: Altijd zon, herinneringen aan oom Jacob.
- „ 21 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe kerk met toren voor de Chr. Geref. gemeente te Koudum.
- „ 22 Aanbesteed het vergrooten der kerk en het bouwen van een torentje of spits op de kerk te Reitsum.
- „ 26 Dr. Kuyper spreekt te Leeuwarden in de zaal van Van der Wielen over Het Calvinisme, oorsprong en waarborg onzer constitutioneele vrijheden.
- „ 29 Verschenen bij H. Pijttersen te Sneek: Zonder volksonderwijs geen volkswelvaart, toespraak gehouden te Amsterdam 26 Dec. 1873 door O. Rommerts, president der Prov. Friesche werkliedenvereniging.
- April 1 Verkoop van het orgel der Herv. gemeente te Anjum. Dr. Kuyper bezoekt Sneek om de Kiesvereniging De Vrije Fries dank te betuigen voor de gelukwensching hem bij zijn verkiezing tot kamerlid gezonden.
- „ 4 Mr. A. Kerdijsk, schoolopziener te 's-Gravenhage spreekt voor de afdeeling Surhuisterveen van de Prov. Friesche Werkliedenvereniging.
- „ 15 Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden: Fryske sin, Sangen mei musyk, de Friezen oanbean by de Maeije feesten fen 1874, fen J. van Loon, G. Colmjon, H. G. van der Veen, J. Heeringa Gz., J. A. Schoelier, P. G. Bleeksma en wijlen Dr. E. Halbertsma.

1874.

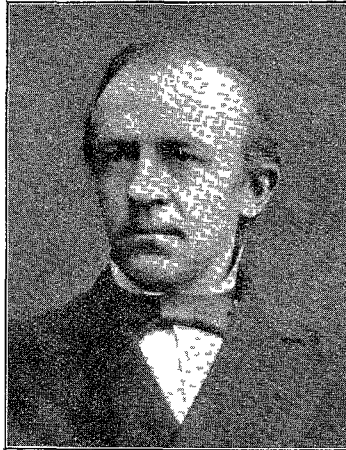
- April 16 Lezing van J. J. Cremer in de zaal v. d. Wielen te Leeuwarden, onderwerp: 't Hart op de Veluw.
- „ 18 Aanbesteed het afbreken van de bestaande en het bouwen van een nieuwe Chr. Geref. kerk met pastorie te Oenkerk.
- „ 21 Werkstaking onder de veenwerkers van Haskerland en Opsterland. Bij het „bollejeijen” hebben nog geen baldadigheden plaats.
- „ 23 Overleden te Uitwellingerga Willem Geerts Atsma, die meestreed in de veldtochten van Napoleon, kommer en gebrek leed en eindelijk uit Poolsch Pruisen deserteerde naar Friesland.
- „ 25 Terpaarde verkrijgbaar op de Dotingaterp te Dronrijp.
- „ 26 Nog steeds duurt de werkstaking voort op de Greven. Op een bij het werk gehouden samenkomst van veenbazen en veenwerkers bieden de eersten het loon aan van het vorige jaar, 87½ cent per roede; de laatsten eischen 95 cent. In de groote veenderij te Beets evenwel treffen de bollejagers met de veenbazen een vast accoord, waarna het werk werd hervat. Te Terwispel, waar men nog steeds rustig voortwerkte, komt ook een gisting onder het volk, die naar een algemeene staking heenwijst.
- „ 29 Aanbesteed het bouwen van een Chr. Geref. Kerk te Rottevalle.
- Mei 5 Overleden te Leiden, Prof. Taco Roorda, hoogleeraar in de Javaansche taal, geb. te Britsum 19 Juni 1801, schrijver van een Javaansche grammatica en van het Javaansche-Nederlandsche Woordenboek.
- „ 12 Te huur aangeboden het buitenverblijf Schierstins te Leeuwarden. De korenmolenaarsbond, gevestigd te Heerenveen, treedt in werking, het bestuur zetelt in Heerenveen, Gorredijk en Drachten.
- „ 20 In een vervenersvergadering te N.-Appelscha wordt het Laweijs-contract zoo gewijzigd, dat voortaan op het schriftelijk bewijs, dat de veenarbeider van zijn tegenwoordige veenbaas moet hebben om bij een anderen veenbaas te mogen werken, niet meer dan f 35 schuld mag worden vermeld. De nieuwe werkgever is verplicht dit bedrag aan den vorigen werkgever uit te betalen. Ook is bepaald, dat zoodra een veenarbeider zich bij een baas bestelt, hij daarvan een bewijs moet afgeven, dat aan de gecommiteerden van het Laweijs-contract moet worden ter hand gesteld. Deze nieuwe bepalingen zullen ter goedkeuring van heeren

1874.

- compagnons der Opsterlandsche en Ooststellingwerfsche vaarten en veenen worden voorgedragen.
- Juni 2 Eerste steen gelegd van de nieuwe Herv. kerk te Terhorne, die hoofdzakelijk door de milde giften van het echtpaar W. H. Lycklama à Nijeholt is tot stand gekomen.
- „ 5 Eenige duizenden „oude Friezen” bij de in aanbouw zijnde kerk en toren van Hieslum te koop.
- „ 10 Verschenen bij C. L. van Langenhuysen te Amsterdam: Voyage en Russie, en Caucase et en Perse, dans la Mésopotamië, le Kurdistan, la Palestine et la Turquie executé pendant les années 1865—68 par T. M. chevalier Lycklama à Nijeholt, Tom III.
- „ 11 De vereeniging voor den publieken verkoop van boter te Drachten treedt met 40 leden in werking.
- „ 13 Op de algemeene vergadering van het Frysk Selskip spreekt G. Colmjon over het Oera Linda Bok en toont aan, dat de schrijver onkunde verraadt met het oud-friesch en de door hem gemaakte fouten de onechtheid van het boek bewijzen.
- „ 14 De vierde algemeene vergadering van de Prov. Friesche Werkliedenvereeniging te Leeuwarden wordt door 500 à 600 leden bezocht. Spreker IJ. G. Schilstra van Gorredijk en O. Rommerts van Leeuwarden.
- „ 18 Harddraverij met paard en chais om de gouden zweep, uitgelooft door Z.M. den Koning.
- „ 19 De vereeniging Vooruitgang te Haulerwijk is onvermoeid bezig met doorgraving van den dam tusschen Friesland en Drenthe.
- „ 28 Inwijding der Chr. Geref. kerk te Wirdum met een prediking van Ds. J. W. A. Notten uit Leeuwarden.
- juli 1 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: Briefe des Aggaeus de Albada an Rembertus Ackema und andere 1579—'84 von Dr. Ernst Friedlander zu Aurich. En: Eenige aantekeningen van 't gepasseerde in de vergadering van de Staten-Generaal 1616—'20 door Dr. Frederik van Vervou.
- „ 2 W. Eekhoff doet in de vergadering van het Friesch Genootschap mededeelingen omtrent Duco Martena, geb. 1530 † 1605, naar aanleiding van oude bescheiden op Martena-State te Cornjum ontdekt.

1874.

- Juli 31 Verschenen: Onze pater Fredericus Kraaijvanger, voormalig R. Katholiek priester te Franeker, Bolsward, Oudewater, Leiden en Haarlem. geschetst door W. R. Poolman. prijs f 2.20.

Obbe Rommerts,
geb 20 Dec. 1837, overl. 3 Dec.
1902, een der leiders van de
Friesche arbeidersbeweging,
directeur der Coop. Handels-
drukkerij te Leeuwarden.

- Aug. 11 Overleden te Harich Johannes Schootstra, van 1821—'65 schoolmeester. Hij was geboren te Oosterhaule, waar ook zijn vader de school bediende, en was onderwijzer te Hindeloopen, Sneek en in Holland, waar hij geheel in den geest en naar de leerwijze van Nieuwold en H. W. C. A. Visser werkte.
- „ 15 Verkoop van de bibliotheek, prenten, oude gravures, etsen, atlassen ten deele nagelaten door wijlen Jhr. Mr. de Haan Hetteema. De Hooge Raad doet een rechterlijke uitspraak in

1874.

- zake het schutrecht van het Nanningaster vallaat te Oosterwolde. De sequestor O. Nieuwenhuis, daartoe benoemd door de rechtbank te Heerenveen, neemt de schuthaak over. De opbrengsten van het vallaat komen nu voortaan aan de familie van Rozen.
- Aug. 20 Verschenen bij van Druten en Bleeker te Sneek: Recht voor Indië, toespraak op de jaarvergadering der afdeling Friesland van het Nederl. Zendinggenootschap, door Ds. W. F. K. Klinkenberg te Bozum.
- Sept. 9 Aanbesteed het bouwen van een school met onderwijzerswoning te Terzool.
- „ 26 Verkoop van $2\frac{1}{3}$ pondemaat hoog terpland te Lutkewierum, behoorende tot de zathe in gebruik bij W. Jorritsma, eigen aan L. Veen, en van 925 meter paardespoor, keet en 300 ton terpaarde op de afgegraven terp te Rien.
- Oct. 3 Provisioneele verkoop van het buiten Nieuw Bornia, 1867 gebouwd aan de rivier de Boorn te Oldeboorn.
- „ 7 De Herv. pastorie te Stiens op afbraak verkocht.
- „ 18 Ds. S. F. van Hasselt, weleer predikant te Wommels en Sneek, thans secretaris der Synode, herdenkt den dag dat hij voor 40 jaar zijn ambt aanvaardde.
- „ 27 Verkoop van de Lyklamastins te Wolvega ten verzoeke van Mr. J. Sickenga en J. T. de Haan, aldaar.
- „ 28 Verschenen bij van Druten en Bleeker te Sneek: Ontwerp in betrekking tot Frieslands handel, nijverheid, scheepvaart en afstroming, met 2 kaarten, door A. Buma, Lid der Staten van Friesland.
- „ 29 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: Keapman Kortzicht en syn wiif, blijspel mei sang fen W. Dijkstra, en: It is net om de faem, mar om 't jild, blijspel mei sang fen Krist Frearks.
- Nov. 1 Verschenen bij F. A. Bosman te Franeker: Nij Lieteboek mei fjirtich sangen, fen W. Dijkstra.
- „ 8 De nieuwe Herv. kerk te Terhorne feestelijk ingewijd door Ds. van Heyningen Nanninga aldaar.
- „ 10 De zaklinnenfabriek van J. van der Hulst te Harlingen heeft 40 jaar bestaan.
- „ 13 Overleden Dr. L. S. P. Meijboom, bekend modern predikant te Amsterdam. Hij was een leerling van de Groninger hoogleeraren Hofstede de Groot en Pareau. In 1838 be-

1874.

antwoorde hij een prijsvraag over Hemsterhuis; hij promoveerde in 1840, werd $1\frac{1}{2}$ jaar gouverneur bij Mr. D. de Blocq van Haersma de With, grietman van Oostdongeradeel te Metslawier en stond in 1844 te Stiens, waar hij 20 uur per week catechiseerde met 500 leerlingen en acht jongelui een wetenschappelijke opleiding gaf. Toen hij intreedde in Amsterdam (1854) was een groote politiemacht in de kerk op de been, omdat men rustverstoring vreesde.

- Dec. 2 T. G. v. d. Meulen uit Bergum treedt te Oldeboorn op met zijn blijspel en rijmstuk Murk fen Ipekolsgea nei it rymstik fen Dr. E. Halbertsma.
- „ 17 Verkoop van Ugoklooster-terp te Burgwerd. De nieuwe vaarten met molen zijn gereed.
- „ 23 Lezing van Mina Kruseman te Leeuwarden.
- „ 24 Verschenen bij F. Telenga te Franeker: Twade formeardere printinge fen De Boeresjonger, nij Frysk Lieteboek for feinten en fammen ,troch W. Dijkstra.
- „ 25 Winterjounenut en nocht, troch H. en K. Bokkenga fen Menaem by B. Sinnema yn 't Altena by Dokkum, en 2e Kriistdei by Jousma op Bollingawier ûnder Easter-Nijtsjerk. Het bezoek was niet groot.
- „ 30 De Friesche liberalen zijn verontwaardigd, omdat de minister bezwaar heeft tegen de plaatsing van Thorbecke's standbeeld in den Haag. Mr. A. Bloembergen houdt te Leeuwarden een bezielende rede tegen den smaad, een groot man aangedaan. Velen teekenen de protestmotie.

1875.

- Jan. 4 Ds. F. Lieftinck te Kimswerd houdt in de schouwburg te Leeuwarden een humoristische rede over de geschiedenis van een dwarskijker.
- „ 8 Onder Fochteloo worden kolossale boomstammen van 2 Meter in middellijn bloot onder in het veen.
- „ 17 Nieuw orgel ingewijd in de Herv. kerk te Winsum.
- „ 21 Verkoop van dertig iepen op Camstra-State te Wijtgaard.
- „ 29 Te koop 17 populieren op Poptaslot te Marssum. De schippersvereniging Schuttevaer houdt in tegenwoordigheid van haar stichter W. J. Schuttevaer te Groningen haar 12e jaarvergadering.
- Febr. 2 Verschenen: C. P. Hansen, Sagen und Erzählungen der Sylter Friesen.

1875.

- Febr. 4 Aanbesteed het bouwen van een armenschool voor 600 leerlingen met 12 leerkamers op het zuidelijk gedeelte van de tuin ,behoord hebbende aan Mevr. Wed. Dr. S. Endtz aan de stadsgracht te Sneek.
- „ 5 Terpaarde verkrijgbaar te Goutum, Beers en op Ugeklouster te Hartwerd.
- „ 9-14 Winterjounenocht fen H. en K. Bokkinga fen Menaem to Nijega, Marssum, Hitzum en Keimpetille.
- „ 14 Er bestaat zekerheid, dat de Hauler- en Weper veenpolder in Oost-Stellingwerf, groot 1500 H.A. woeste grond, in kultuur zal worden gebracht.
- „ 15 De vereeniging Fryslân boppe te Mantgum voert op: Omke Wiberen en syn erfgenamen, en: 't Is net om de faem, mar om 't jild.
- „ 16 Nieuw orgel ingewijd in de Herv. kerk te Anjum, maker L. van Dam en Zoon te Leeuwarden.
- Maart 2 Hardrijderij om spek en boontjes te Bergum; 52 arbeiders, waaronder ouden van dagen nemen er aan deel. Na afloop optocht door het dorp en feest in de zaal van S. van der Veen. De verslaggever noemt het een zeldzaam geëvenaard feestgenot.
- „ 3 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe Herv. pastorie te Oostermear.
- „ 4 Cursus in de hulpwetenschappen van de landbouw, geopend aan de 4 H. B. S. in Friesland.
- „ 19 J. Troelstra, ontvanger te Hijum, krijgt tot standplaats Leeuwarden.
- „ 25 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: De kerkelijke toestand van het dorp Huizum voor de Hervorming, door Ds. G. H. van Borssum Waalkes aldaar.
- April 1 In Scribner's Monthly illustrated Magazine for the people, conducted by J. G. Holland to New-York komen artikelen voor over Friesland, getiteld: A Farmers Vacation in Europa.
- „ 15 Verschenen: Het Leven en de Werken van Willem en Onno Zwier van Haren, door Dr. J. van Vloten.
- „ 17 Aanbesteed het bouwen van een Herv. pastorie te Dronrijp.
- „ 20 Verschenen afl. V van Wandelingen door Nederland met pen en potlood, door J. Craandijk en P. A. Schipperus, met opstel over Drachten en omstreken.

1875.

- April 22 De antirevolutionaire kiesvereniging te Dokkum houdt onder leiding van ds. Buitendijk te Ee een politieke meeting.
- „ 30 Overleden Mr. A. van der Laan, griffier der Staten van Friesland.
- Mei 8 M. Th. Houtsma, geboren te Irnsum, promoveert in de godgeleerdheid te Lelden op een akademisch proefschrift, getiteld: De strijd over het dogma in den Islam tot op El Asch'ri.
- „ 14 Vijftienhonderd veenarbeiders onder Terwispel hebben het werk hervat, nadat verscheidene bazen van een loonsverlaging van 10 % hebben afgezien.
- „ 15 Aanbesteed het bouwen van een kerk, toren en pastorie te Oldeholtwolde.
- „ 16 Verschenen bij A. Jongbloed te Leeuwarden: Begraven of verbranden, door ds. S. K. Thoden van Velzen te Leeuwarden.
- „ 17 Verschenen bij J. Laverman te Drachten: De opstanding van J. Christus, leerrede van Ds. A. Bouma te Beetsterzwaag.
- „ 28 Aanbesteed het afbreken van den bestaanden en het bouwen van een nieuwen toren te Driesum.
- „ 31 Aanbesteed het afbreken der bestaande en het bouwen van een nieuwe kerk te Folsgare.
- Juni 1 Terpaarde verkrijgbaar aan de terp te Lutje Lollum.
- „ 6 Er wordt met kracht gewerkt aan de indijking der Lauwerzee. Zevenhonderd man, huizend in 100 keten en 15 schuiten arbeiden er aan. Vijfhonderd meter dijk is gereed.
- „ 10 Verschenen bij J. de Lange te Deventer: Naar aanleiding van The Oera Linda Bok. Historische schetsen met eenige in- en uitvallen. Deze schetsen waren eerst als feuilleton geplaatst in de Deventer courant.
- „ 14 Mr. J. Dirks te Leeuwarden houdt in de Kon. Akademie te Amsterdam een voordracht over de ijzeren koe, zijnde een geldsom, waarvan weleer de predikant het vruchtgebruik had. De naam dagteekent uit den tijd, toen het kerspel gehouden was de opbrengst in natura te leveren. De bestaande verbintenis bleek uit het bezit van een ijzeren koe, waarvan Schotanus, de geschiedschrijver, de stukken heeft gezien.
- „ 22 Verschenen bij J. Wiarda te Sneek: De vrijmaking der Friesche kerk. Onderzoek naar recht en roeping der Frie-

1875.

- sche gemeenten in zake het beheer der kerkelijke goederen, bevattende rechtskundige adviezen van Mr. B. J. Gratama en Mr. B. J. Lintelo, baron de Geer van Jutphaas, uitgegeven door W. M. Oppedijk, F. J. P. Moquette en S. S. de Koe.
- Juli 1 Jhr. F. H. van Beijma thoe Kingma viert zijn zilveren jubileum als schoolopziener in het 6e district van Friesland.
- „ 6 Prins Hendrik bezoekt Leeuwarden.
- „ 8 Aanbesteed het afbreken der bestaande en het bouwen van een nieuwe Herv. kerk te Drogeham.
- „ 19 Overleden Wijbren Arend Evertsz, geb. 20 Febr. 1795 uit een aanzienlijke familie te Joure. Hij werd op 17-jarigen leeftijd secretaris bij den maire te Joure (1812—16), daarna van Utingeradeel. Hij nam deel aan den veldtocht naar België, was notaris in Oldeboorn sedert 1832 en lid der Prov. Staten van Friesland. Aan de armen zijner laatste woonplaats vermaakte hij vele legaten.
- „ 20 Verschenen bij T. S. Feenstra te Sneek: De staat kan, mag en moet schoolmeesteren, rede van J. Visser H. d. S. te Sneek.
- „ 29 Aanbesteed het bouwen van kerk en toren te Hommerts.
- „ 30 Een oud schilderij, voorstellend Geloof, Hoop en Liefde, dateerend van 1779 en van den schilder Jacob van der Elst wordt in de Herv. kerk te Dokkum te voorschijn gebracht.
- Aug. 3 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school met onderwoning te Bajum.
- „ 15 It Frysk Selskip, jowt in priis fen *f* 25 for it bêste dicht, net lytser as 50 rigels.
- „ 16 Terpaarde verkrijgbaar op de Wammerter terp onder Oosterlittens.
- „ 17 Deinum viert het Cammingafeest. In 1873 heeft n.l. de hoofdonderwijzer A. Camminga aldaar *f* 1000 testamentair vermaakt om uit de rente daarvan jaarlijks in zijn sterfmaand een schoolfeest te geven.
- „ 20 Verschenen: Brieven fen Seakeleboer oan syn wiif oer 't 29e Lânboukindich kongres, dat hâlden is op 't Hearenfean de 28e, 29e 30e Juni en de 1e Juli 1875, troch Waling Dijkstra.
- Sept. 11 Een perceel terpgrond van de stelphuizinge verhuurd aan Jan Klazes Feenstra, gelegen aan de Bolswarder en Tjaarddijksvaarten bij Vijfhuis, is gedeeltelijk afgegraven.

1875.

- Sept. 17 Verschenen bij G. J. Reits te Groningen de tweede druk van: Korte omschrijving en verklaring van een instrument of draaiwerktuig ten dienste der verlossing van runderen, vervaardigd door C. J. Wiersma, veearts te Ee (O.D.).
- „ 24 Aanbesteed de vernieuwing van het interieur der Ned. Herv. Kerk te Rottevalle.
- Oct. 2 Het nieuw gestichte stoomgemaal tot droogmaking der veenplassen te Oudehaske werkt dag en nacht.
- „ 6 Eigenaars van land op het schar Buitenmeer aan den straatweg van Sneek naar Lemmer tusschen het Sloter- en Idskenhuisstermeer in de gemeente Langweer worden opgeroepen tot een vergadering op Spannenburg, kastelein H. Boelsma, 's morgens 10 uur, ter bespreking van de verdeling van het Schar.
- „ 12 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: Oebele Glüper, blijspel yn fiif bidriuwen, frij forfryske nei Molière's Tartuffe, troch W. Dijkstra.
- „ 13 Ynwijjinge fen de earestien for de Fryske dichter en folkskriuwer Dr. E. Halbertsma. De rede wirdt hâlden yn it Frysk troch J. Troelstra yn 'e Menniste tsjerke to Grou, ôfwiksele mei sang troch it Grouster mannekoar.
- Nov. 1 Verschenen: Uit het Friesche zeemansleven, door W. P. Wolters, eertijds predikant te Harlingen, zes schetsen geput uit de mondelinge verhalen van kapiteins en stuurliu, die hij in Harlingen had leeren kennen.
- „ 2 Verschenen: Verleden en Heden. Een togt langs de kusten der Zuiderzee, door Henri Havard, uit het Fransch, door Mej. S. M. Campbell.
- „ 3 De eerste weekmarkt gehouden te Surhuisterveen. Provisioenele verkoop van het Old Burgerweeshuis te Leeuwarden.
- „ 7 Proef genomen met het verbouwen van cichorei in de z.g.n. plasgrond van Oudehaske, ontstaan door het inpolderen en droogmaken van veenplassen.
- „ 11 Het R.Kath. parochiaal kerkbestuur te Heeg besteedt het bouwen van een kerk met toren en bijgebouwen aan.
- „ 12 Verschenen: Fryske Winterjounenocht, foardrachten yn rym en onrym, fen W. Dijkstra, 5e boek.
- „ 15 Te koop: 12 koperen kerkkronen en 30 kleinere uit de Doopsgezinde kerk te Workum.
- Dec. 1 Verschenen 2e printinge fen De Silveren Rinkelbel, troch W. Dijkstra, en fen: De Kaertlidster fen Gritsebûrren, toanielstik troch de skriuwer fen De âlde Jas.

1875.

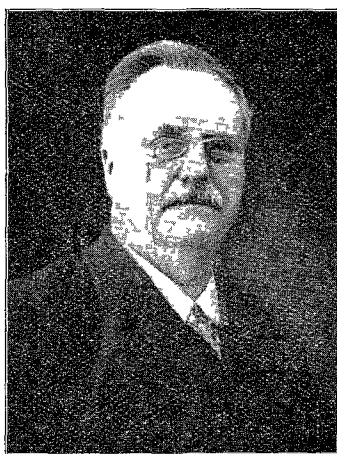
- Dec. 2 K. Adama hâldt Fryske foardrachten to Wommels.
- „ 9 Verschenen: Tom IV du Voyage en Russie, au Caucassus, en Perse, dans la Mesopotamië, le Kurdistan, la Syrië, la Palestine et la Turquie pendant 1865—1868 par T. M. chevalier Lycklama à Nijeholt
- „ 10 Nieuw orgel ingewijd in de Herv. kerk te Deersum door Ds. H. Blankstein, maker gebr. Adama te Leeuwarden.
- „ 14 Aanbesteed het afbreken der bestaande school te Jellum en het bouwen te dier plaatse van een nieuwe onderwijzerswoning.
- „ 15 In de Navorscher komt een opstel voor over het Oera Linda Bok, waarin de schrijver P. Leenders Wz. uit Medemblik taal en inhoud van het handschrift nagaat. Hij komt tot de conclusie dat het Oera Linda Bok eeuwenoud is of het is niet ouder dan 1853. De bewaarder van het origineel heeft een verklaring van gezaghebbende mensen, dat zij tusschen 1848—53 het manuscript hebben gezien bij de familie Over de Linden.
- „ 17 Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden: De volksschool wat zij zijn moet, door Ds. W. F. K. Klinkenberg te Bozum.
- „ 22 Mina Kruzeman, Elize Baart en Helène Gerritsen geven een voorstelling: Een blik in de kunstenaarswereld.

1876.

- Jan. 1 J. F. V. Behrns te Harlingen draagt zijn boek- en courantdrukkerij, benevens de uitgave van het Dagblad van Friesland over aan IJ. O. Faber en F. van der Zwaag aldaar.
- „ 4 Aanbesteed een belangrijke vertimmering van het interieur der Herv. kerk te Franeker.
- „ 7 De Gedeputeerde Staten vestigen de aandacht op het Friesche kabinet van oudheden in een zaal van het gouvernementshuis te Leeuwarden. Het Tweede Kamerlid A. Moens houdt te Lemmer een lezing over volksonderwijs.
- „ 8 J. Troste te Amsterdam geeft uit in de serie Hedendaagsche auteurs, bloemlezing van romantische werken, no. 1 de oorspronkelijke novelle uit Friesland Meester Frits, door Maarten Wouters.
- „ 10 Ds. Klinkenberg uit Bozum houdt te Goënga voor de afdeling Wijmbritseradeel een lezing over volksonderwijs.
- „ 11 Aanbesteed het bouwen van een jongedameskotschool te Spannum voor rekening van de kerkvoogdij.

1876.

- Jan. 12 K. Adama houdt ernstige en luimige Friesche voordrachten te Nijega (F O.).
- „ 13 Ds. A. Carpentier Alting uit Dokkum houdt voor de vereniging Volksonderwijs, afdeeling Ferwerderadeel, een voorlezing te Hallum.

Jhr. Mr. D. O. Engelen,
landbouw- en staathuishoud-
kundige te Leeuwarden.

- „ 20 Ds. M. E. van der Meulen uit Bolsward spreekt te Leeuwarden voor de afschaffing van den sterken drank, waar- bij 130 à 140 mannen en vrouwen tegenwoordig zijn. Overleden te Huizum Pieter Andries Meester, oud 87 jaar. In 1806 was hij hoofdonderwijzer te IJtens, na 1½ jaar te Tjerkwerd, van 1830—60 te Huizum, hij was kinderschrijver en jarenlang voorzitter van het gewestelijk bestuur Friesland van het Ned. Onderwijzersgenootschap.

1876.

- Jan. 25 De Harmonie te Dronrijp voert in de Posthoorn aldaar op Oebele Glûper van Waling Dijkstra.
- „ 26 Aanbesteed het afbreken van de bestaande en het bouwen van een nieuwe school te Midlum.
- „ 29 Aanbesteed het afbreken van den bestaande en het bouwen van een nieuwen toren te Baard.
- „ 30 Dr. J. G. Ottema te Leeuwarden levert in de vergadering van het Friesch Genootschap de bewijzen, dat Piet Paaltjes niet de schrijver is van het Oera Linda Bok, en dat het handschrift reeds in 1845—50 is gezien.
- Febr. 5 Het tooneelgezelschap Thalia uit Grouw speelt voor een eivolle zaal te Leeuwarden het tooneelstuk Omke Wiberen en syn erfgenamen van W. Dijkstra.
- „ 6 Aanbesteed een belangrijke vertimmering van het uit- en inwendige der Herv. kerk te Oosterlittens.
- „ 10 K. Adama houdt Friesche voordrachten te Grouw.
- „ 11 Aanbesteed het maken van een grondmuurtje met ijzeren hekwerk om het kerkhof te Hallum.
- „ 12 Verkoop van een hoog terpland te Wommels aan de opvaart, groot $3\frac{1}{2}$ pondemaat.
- „ 13 Aanbesteed het amoveeren der bestaande en het bouwen van een nieuwe onderwijzerswoning te Cubaard.
- „ 14 Verschenen bij H. Bokma te Leeuwarden: Een woord naar aanleiding van het jongste schrijven van Mr. J. P. Graaf van Zuilen van Nijevelt, door Mr. L. G. Verwer.
- „ 15 Aanbesteed het afbreken der bestaande en het opbouwen van een nieuwe kerk te Bajum.
- „ 16 Er verschijnt een Engelsche vertaling van het Oera Linda Bok door William R. Sandback bij Trübner en Co. te Londen.
- „ 17 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe pastorie te Oosterwierum.
- „ 20 Verschenen bij Hingst en Hepkema te Heerenveen: It Halbertsmafeest to Grou. Feestrede fen Troelstra, ôfwiksele mei sang troch it Grouster Mannekoar, 40 blêdsiden.
- „ 23 Aanbesteed het bouwen van een openbare school voor 600 kinderen te Franeker.
- „ 24 Verschenen bij P. Noordhoff te Groningen: Dierkunde voor eerstbeginnenden, door S. P. Huizing, leeraar aan de H. B. S. te Leeuwarden.

1876.

- Febr. 27 Klacht uit Goëngarijp, dat men er zoo heeft te worstelen met slijk, modder en water. Het schoolpad loopt over smalle bruggen, draaien en houten, zoodat de kinderen er bij harden wind over moeten kruipen. Ook staan er drie watermolens midden over het publieke voetpad. Om een van deze is een omweg gemaakt om het erf te kunnen mijden, maar die omweg staat in het winterhalfjaar altijd onder water. Wil men de kinderen niet door de wieken laten doodslaan, dan is men genoodzaakt hen met een bootje langs de molen te brengen en hen evenzoo terug te halen. Het verkochte vee kan niet worden afgeleverd, „as yn Febrewaris de kij mei de pong om 'e hals stean”, d.i. als de hoogste prijzen gemaakt worden. De naaste marktplaats Joure ligt $1\frac{1}{2}$ uur ver. De bootjes kunnen vaak niet door het ijs, per slede is er evenmin verkeer. Dan moet men met draagbaar of per kruiwagen met breed wiel in de meer. Men is verstoken van veevoer en kruidenierswaren, geneeskundige hulp. Als de polders vol zijn en men moet de polderdijken langs, dan heeft de dokter uren werk, om een patiënt te bereiken.
- Maart 16 K. Adama houdt Friesche voordrachten te St. Jacobi Parochie, o.a. De húshálding fen baes Aebe.
- „ 22 Aanbesteed de restauratie der kerk en pastorie der Herv. gemeente te Nes op Ameland.
- „ 23 Terpaarde verkrijgbaar aan het erf van Rinske Andela in de bureu te Dedgum.
- April 11-12 Lezing van Elize Baart, leerlinge van Mina Kruseman te Akkrum en Grouw, over: Koket en Oude Jonge Juffrouwen.
- „ 22 Ledenvergadering van de vereeniging Patronaat over behoeftigen als ontslagenen uit het krankzinnigengesticht te Franeker.
- „ 26 Verschenen: Friesche Oudheden in 32 platen met historische toelichtingen.
- Mei 5 Honderdjarig bestaan van het Oude Gild te Grouw, ten doel hebbende armoede te voorkomen, zieken, armen en bejaarden een weegeld te verschaffen.
- „ 6 Verschenen: Honderd jaren uit de geschiedenis der Hervorming en der Herv. kerk in Friesland, door Dr. J. Reitsma, predikant te Kooten.
- „ 7 In de groote veenderij De Greven komt een accoord tot stand tusschen verveners en arbeiders. Het loon van 1875 wordt met $7\frac{1}{2}$ cent per roede verhoogd.

1876.

- Mei 12 Henri Havard noemt in zijn werk *Des Frontières menacées* vertaald door Mej. Campbell, Friesland „het paradijs van de koeien, en Oranjewoud het Friesche Versailles.
- „ 13 Aanbesteed het uitbaggeren van de zandbank voor de haven van Workum en van de opruiming der ondiepten in de Zool.
- „ 14 J. Bolt te Leeuwarden publiceert een uit te geven Friesch Weekblad: Alle wiken hwet oars for de Friezen.
- „ 15 Verschenen bij F. Bohn te Haarlem: De onechtheid van het Oera Linda Bok aangetoond uit de wartaal, waarin het is geschreven, door J. Beckering Vinckers.
- „ 17 Verkoop van den bovengrond van het gedeelte bolwerk vanaf de Blauwpoort tot voorbij de Zandsterpoort te Bolsward.
- Juni 6 Aanbesteed het afbreken van het bestaande en het bouwen van een nieuw gemeentehuis met herberg te Metslawier.
- „ 9 De Laweij's-paal te Appelscha, die met zijn korf sedert meer dan 50 jaar boven de omgeving uitstak en aan de veenwerkers mededeelde, wanneer het „trou-uur" in den middag dáár was, is omvergehaald en onder de verveners voor f 28 verkocht. Deze verkoop is een afdoend bewijs dat het sedert het begin der veenexploitatie bestaande Laweij's contract met al den aankleve van dien heeft opgehouden te bestaan. Daaruit volgt, dat de verveners nu onderling geen verbintenis meer hebben en aan geen reglementaire bepalingen in zake den arbeid in de veenderij gebonden zijn.
- „ 11 Te Noordwolde wordt zeer veel gedaan voor den arbeidenstand. Er bestaat een bloeiende industrieschool, die vooral in den winter aan vele handen werk verschaft. De werklieden hebben een vee- en ziekenfonds.
- „ 24 Het proefblad verschijnt van het Friesch Volksblad, redacteur en uitgevers zijn O. Stellingwerf en W. Dijkstra.
- „ 26 Aanbesteed het bouwen van een Herv. pastorie te Wouterswoude.
- „ 27 Een processie van pelgrims gaat onder geleide van deken A. P. Hendriks naar de Bonifaciuskerk te Dokkum, waar in de middagbeurt de reliquien van Bonifacius worden vereerd, o.a. zijn casuifel en koorkap.
- Juli 10 Het Selskip for Fryske tael- en skriftenkennisse benoemt een commissie om te komen tot een vaste spelling in het Friesch, bestaande uit Mr. Ph. van Blom te Heerenveen, Dr. Murray Bakker te Huizum, Waling Dijkstra te Holwerd, H. G. van der Veen te Driesum en G. Colmjon te Leeuwarden.

1876.

- Juli 30 De 79-jarige stichter der schippersvereeniging W. J. Schut-
tevaer geeft zijn zwanenzang in een brochure, getiteld:
Korte, hoewel nog al belangrijke mededeelingen vooral voor
die schippers, die mij in 1848 hebben verzocht om hen als
onbezoldigd loods over het Zwolsche Diep te helpen. Hij
was de vriend en raadgever der schipperij, en de behouder
van Schokland.
- Aug. 14 Jhr. van Swinderen, burgemeester van Gaasterland, geeft
aan de Lemster Joden een stuk grond ten geschenke voor
een begraafplaats.
- „ 22 Terpaarde verkrijgbaar op de terp aan de Woudvaart te
Sneek.
- „ 23 In de vergadering van 't Friesch Genootschap doet Mr. J.
Dirks mededeelingen omtrent een muntvondst in de terp te
Dronrijp, achter het huis Schatzenburg.
- „ 25 Nieuw orgel ingewijd in de Herv. Kerk te IJtens.
- „ 26 Verkoop van torenafbraak te Driesum.
- „ 29 Van de 43 Friesche gemeenten zijn er nog slechts een
negental, waar het aloude kaatsspel in zwang is gebleven,
n.l. Franeker, Franekeradeel, Menaldumadeel, 't Bildt,
Barradeel, Wonseradeel, Hennaarderadeel, Baarderadeel,
en in de laatste jaren te Tirns in Wijmbritseradeel.
- Sept. 13 Terpaarde verkrijgbaar op de buitengewoon hooge terp op
Jislumburen onder Achlum.
- „ 15 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: Oarde forbettere
printinge fen Sokke mar mear, kluchtspil mei sang fen
W. Dijkstra, en De Boeresjonger, Nij Frysk Lieteboek for
feinten en fammen, 3e printinge, fen deselde.
- „ 23 Aanbesteed het maken van een grintweg tusschen Metsla-
wier en Niawier.
- „ 29 Verschenen: In 't forgulden Bûterfet, blijspil mei sang,
troch Waling Dijkstra.
- Oct. 1 Dokkum krijgt een rijksnormaalschool, de vijfde in deze
provincie.
- „ 7 Verkoop van Bennema-State te Hardegarijp.
- „ 15 Opening van de aansluitingsspoorweg Nieuwenschans—
Ihrhove.
- „ 18 De Vrije Evangelische gemeente te Franeker gevestigd.
- „ 20 Verschenen bij Hingst en Hepkema de eerste „Fryske
skoer-ôf-almenak”, troch W. Dijkstra en C. Wielsma.

1876.

- Oct. 24 Ter overname aangeboden een dorpsliefhebberij-tooneel met toebehoorend voorgordijn, 2.20 M. hoog, 3.50 M. breed, verder een achtergordijn, 6 linnen schermen enz. Inlichtingen bij J. Bolt, Noorderweg, te Leeuwarden.
- „ 29 Verschenen bij Hingst en Hepkema te Heerenveen: It Lieteboek, Frysce sang mei pianolieding, in gearjefte, de Friezen oanbean troch J. van Loon en M. de Boer, *f* 1.60.
- Nov. 19 Verschenen bij F. A. Bosman te Franeker: Kluchtige Reisen Eastergea oer Berlin nei Amsterdam, fen de man sels forhelle, *f* 0.25.
- „ 24 Fryske sang, yn 5 bundels, eltse bundel mei 8 ef 9 sangen, fen W. Dijkstra, yn 't ljocht komd by F. A. Bosman to Frjentsjer.
- Dec. 13 De minister van Binnenlandsche Zaken staat een subsidie van *f* 2500.— toe tot restauratie van de Waterpoort te Sneek. Verschenen bij A. Land te Harlingen: F. A. v. d. Meulen te Makkum, De leerschool van Jacob Hekel, in de provincie Urk, tijdspegel van het jaar 1950; hierin is o.a. beschreven de droogmaking van de Zuiderzee.

1877.

- Jan. 5 Verschenen bij Hingst en Hepkema te Heerenveen: De Doarpskomeedzje mei tal fen geastige foardrachten, en: Yn 't forgulden Bûterfet, beide fen W. Dykstra.
- „ 8 Aanbesteding van een vaste brug in de nieuw aan te leggen kunstweg langs de Triemen bij Kollum.
- „ 17 Verkoop van de Herv. pastorie te Oosterwierum.
- „ 18 Aanbesteding van het verbouwen en restaureeren van de groote kerk te Franeker.
- „ 23 Aanbesteding van de vernieuwing van den toren te Dantumawoude.
- „ 25 Het bestuur der Haskerveenpolder houdt aanbesteding van het graven van opvaarten of wijken ter droogmaking van veenplassen te Haskerhorne.
- „ 26 Terpaarde te koop op de terp bij de kerk te Britswerd.
- „ 30 De stoomboot Willem III, gezagvoerder C. S. Bouma te Koudum, zinkt op reis van Sneek naar Stavoren in het Fluesemeer, 14 personen verdrinken.
- Febr. 1 Verkoop van 111 iepen stamboomen, staande op het bolwerk te Bolsward tusschen de voormalige gleibakkerij en

1877.

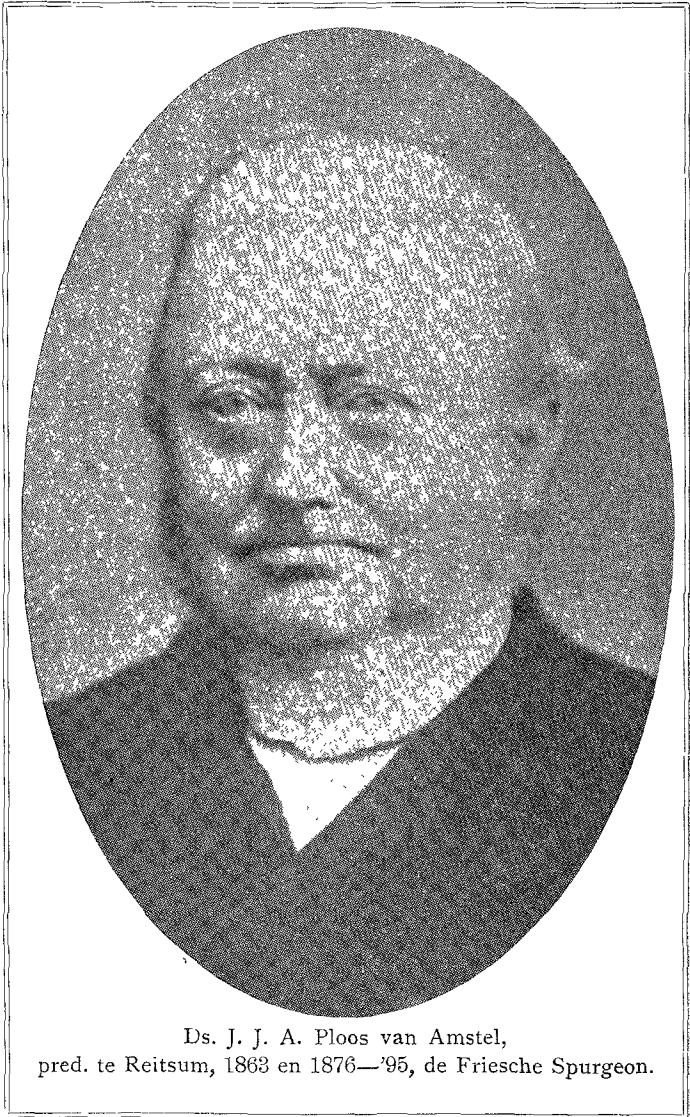
de Sneekerpoort. Tevens verkoop van den bovengrond van dat gedeelte bolwerk. Op afbraak verkocht het oude Herv. kerkgebouw te Hommerts, ter hoogte van den drempel der voordeur zonder de fondamente.

- Febr. 2 Inwijding der nieuwe Herv. kerk te Hommerts.
- „ 7 De krite Grouw voert Oebele Glúper op van W. Dijkstra.
- „ 8 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe openbare school te Ternaard (308 leerlingen).
- „ 9 De kerkvoogden van Arum roepen floreenplichtigen op om te besluiten over den aanleg van een nieuw kerkhof. Ds. H. A. Nieuwold te Jelsum, die spiritistische gevoelens heeft, beveelt in de Leeuw. Courant een spiritistische encyclopaedie aan. De kerkvoogden van Warns en Scharl roepen floreenplichtigen op om hen te machtigen de kaai, overhaal, huisje, perceeltje weiland en den toren aan de burgerl. gemeente over te dragen. Aanbesteed het bouwen van een nieuwe pastorie te Driesum.
- „ 10 Aanbesteed het bouwen van een kerk met toren te Hijum voor de Chr. Geref. gemeente aldaar. Verschenen: Verplichte schoolgeldheffing, door Jhr. Mr. J. F. van Humalda van Eijsinga, lid der Gedeput. Staten van Friesland. Aanbesteed het bouwen van een Herv. pastorie te Drachten.
- „ 11 J. Hepkema te Dijken is 50 jaar onafgebroken raadslid van Doniawerstal.
- „ 12 Verschenen bij H. Bokma te Leeuwarden: Witske, in teltsjen E. Gerdes, forfryske troch R. Zijlstra Jr.
- „ 16 De Nieuwe Toren te Leeuwarden verkeert in een gevaarvollen toestand. Verschenen bij F. A. Bosman te Franeker: Willem en Kees in teltsje út de Franske tiden, troch R. Zijlstra Jr.
- „ 22 De vereeniging voor den publieken verkoop van boter aan de waag te Bolsward en Sneek verheugt zich in een grooten bloei, blijkens een verdrievoudigen omzet sedert de oprichting in 1872. Verhandeld werden 7150 vierde en 275 achtste vaten voor f 477.694,80. Doel der vereeniging is: veredeling van het boterfabrikaat en betaling daarvan naar waarde.
- „ 26 Verschenen bij J. Rinkes te Arnhem: de vertaling van Uit mijn Jongensparadijs door Klaus Groth, platduitsch dichter. T. G. van der Meulen en IJ. Zijlstra houden een voor-

1877.

drachtavond: „Wij beginnen met Janus, de God des Vredes en wij eindigen met Pruis, Zouaaf en Turcoman, en 't geheel is één van A. tot Z. Ljocht lieafde, wierheid bliet de tex.”

- Maart 1 Terpaarde te koop van de Frienserterp.
- „ 5 Verkoop van de grond van het Zuider bolwerk vanaf het Vossegat tot aan het Stadsziekenhuis te Franeker.
- „ 6 De rederijderskamer Halbertsma te Warga voert op Omke Wybren en syn Erfgenamen, fen W. Dykstra.
- „ 7 Aanbested het bouwen van een post- en telegraafkantoor, benevens een boterwaag te Balk.
- „ 16 J. C. de Blocquery, landbouwkundig ingenieur, verzoekt den minister van binnenl. zaken tot droogmaking van de Bergumermeer, Leijen enz., zijnde een oppervlakte van 997 H.A.
- „ 20 M. W. Scheltema houdt te Baard een lezing over de weesverzorging in het algemeen en de Maatschappij tot opvoeding van weezen in het bijzonder.
- „ 21 Aanbested het bouwen van een kerk met torentje te Drogeham, voor de Chr. Geref. gemeente aldaar. Terpaarde te koop te Baansterburen.
- „ 23 Verschenen bij Laurens van Hulst te Kampen een studie over het Oera Lindaboek door J. Beckering Vinckers, leeraar aan de burgeravondschool aldaar.
- „ 25 De Leeuw. Courant heeft 'n opstel over de vroegere betrekkingen van Anna Maria van Schürman tot Friesland.
- „ 26 Zangutvoering van de Amerikaansche negerzangers in de groote kerk te Leeuwarden.
- „ 27 Maria Baardt houdt te Leeuwarden een lezing, onderwerp: Mathilda van Molenbeek.
- April 4 Aanbested het bouwen van een nieuwe pastorie te Wartena.
- „ 16 Aanbested het bouwen van een nieuwe Doopsgezinde kerk te Witmarsum.
- „ 21 Het afbreken van het oude gedeelte van het weeshuis te Bolsward en het bouwen van een nieuw gedeelte.
- „ 22 Verschenen: It doarpke oan 't spoar. Rym en ûnrym meast foardrachten foar twa persoanen troch Auke Boonemmer.
- „ 23 Terpaarde te koop op de zathe Groot Deersum onder Franeker.

- April 29 De Leeuw. Courant neemt een opstel over van C. Vosmaer, getiteld: Onthullingen over 't Oera Linda Boek, uit Het Vaderland.
- Mei 1 Aanbesteed het afbreken van een bestaande en het bouwen van een nieuwe Doopsgez. pastorie te Makkum.

1877.

- Mei 12 Op afbraak te koop een windhoutzaagmolen, zijnde een poltrok te Bergum.
- „ 18 Voor het eerst publieke verkoop van kaas op de weekmarkt te Leeuwarden.
- Juni 1 Inwijding van de nieuwe haven te Harlingen.
- „ 21 Opening van de historische tentoonstelling te Leeuwarden.
- Juli 1 De Banier, orgaan van de Chr. Hist. richting in Friesland zal voortaan tweemaal per week verschijnen en wel 's Woensdags bij J. J. Wiarda te Sneek en Zaterdag bij Simon Brandenburgh te Workum.
- „ 7 Aanbesteding van de restauratie der torens van de Waterpoort te Sneek.
- „ 8 Ds. P. van Borssum Waalkes te IJsbrechtum herdenkt zijn 60-jarige Evangeliebediening.
- „ 22 J. Menno Huizinga, arts te Harlingen en W. H. L. Borgerhoff Mulder, arts te Leeuwarden, geven uit het maandschrift Geneeskundige Bijdragen.
- Aug. 10 Verschenen bij H. Suringar te Leeuwarden: Friesland voor de Friezen, gids voor reizenden, door Mr. A. J. Andraea, Mr. J. G. van Blom, G. Colmjon, W. Dijkstra, D. Hansma, Johan Winkler e.a.
- „ 11 De toren te Surhuizum gerestaureerd.
- „ 18 Aanbesteed het afbreken van de bestaande en het opbouwen van een nieuwe kerk en toren te Schingen.
- Sept. 4 Hardrijderij met paard en chais te Leeuwarden om een gouden zweep, aangeboden door Z.M. de Koning.
- „ 5 Restauratie der Herv. kerk te Minnertsga aanbesteed.
- „ 6 Terpaarde te koop onder Blessum, te Marssum aan de Engelumervaart en te Ugoclooster bij Bolsward.
- „ 7 Verschenen te Franeker bij Telinga: Troch 't tsjoede ta 't goede, toanielstik yn 2 bidriuwen, troch T. G. v. d. Meulen.
- „ 9 Verschenen bij Simon Brandenburgh te Workum: Nije forteltsjes en grapkes, Rym en onrym, fen B. K. to Workum.
- „ 10 Installatie van den nieuwen burgemeester te Leeuwarden Mr. W. J. van Welderen baron Rengers.
- „ 15 It Selskip for Fryske Tael- en Skriftenkennisse looft 'n prijs uit van f 100 voor het beste tooneelstuk.
- „ 21 De kerk te Wanswerd heeft een nieuw orgel gekregen.

1877.

- Sept. 24 Aanbesteed het bouwen van een Herv. pastorie te Wijnje-
terp.
- „ 27 Mr. J. Dirks spreekt een feestrede uit ter herinnering van
het 50-jarig bestaan van het Friesch Genootschap.
- Oct. 5 Verschenen bij H. Braams te Norden de eerste twee deelen
van Wörterbuch der Ostfriesische Sprache, door J. ten
Doornkaat Koolman.
- „ 7 De Leeuw. Cour. heeft een opstel: Blik op de Geschiedenis
van het Fr. Genootschap (1827—1877).
- „ 15 Overleden te Pingjum ds. A. H. van Dam, beminnaar der
Friesche taal, schrijver van het tooneelstuk Branhof de
Verrader.
- „ 17 Sluiting van de historische tentoonstelling te Leeuwarden.
- „ 20 Torenklok met uurwerk te koop te Workum, aanvragen aan
de stadssecretarie aldaar.
- „ 21 Het vernieuwde kerkgebouw van de Doopsgez. gemeente
te Surhuisterveen wordt weer in gebruik genomen.
- „ 30 Verschenen bij E. H. Janusch te Leeuwarden: De Nije
Fryske Skoeralmenak for 1878, 365 blêdtsjes, prijs f 0.75.
- Nov. 1 De koninkl. goedkeuring verleend aan de statuten der ver-
eeniging Licht in de toekomst, te Leeuwarden, ten doel
hebbende verbetering van den zedelijken en stoffelijken toe-
stand van den arbeidenden stand. 't Hunnebed Stapelstein
in het oude ambt Frideburg in Oost-Friesland is onderzocht
met onbevredigend resultaat. Betere uitkomsten gaf het
onderzoek van een heuvel tusschen Reepsholt en Rispel. Men
vond 15 urnen met asch en beenderen, drie aan drie ge-
plaatst; in één lag een bronzen mes, in een ander een
bronzen naald.
- „ 8 In de Friesche Almanak van P. van der Sluis v. d. Bosch
te Leeuwarden komt de schets voor: Gepke sonder moffen
oan nei 't Sindingsfeest to Feankleaster en hwet dat to
dwaen jowch, troch T. G. v. d. Meulen.
- „ 9 Verschenen bij J. Campen te Sneek de brochure: Gevaar,
een sein, inzonderheid voor Friesland, door W. M. Oppe-
dijk.
- „ 12 Verkocht bij J. Swart te Leeuwarden de bibliotheek van
wijlen Dr. Jelle Banga te Franeker.
- „ 15 Aan den oever van het Noord-friesche eiland Sylt zijn
door den herfststorm overblijfselen blootgespoeld van het
in 1436 overstroomde dorp Eidum. Puinhoopen van wonin-

1877.

- gen, pompen enz. kwamen voor het licht. Munten en een fraai bewerkte armband werden gevonden. Bij het Morsumklif tegenover het vasteland woelde de zee een zware, in bruinkool veranderde, boomstam los. Het praehistorisch onderzoek van Dr. Hantelman inzake het eiland leverde belangrijke resultaten op. De kunstrijver A. de Haas te Sneek exposeert in de zaal van R. Agema het door hem vervaardigde kunstrijfwerk: De aanbidding der herders.
- Nov. 18 Verschenen in den Frieschen boekhandel de brochure van P. Hugenholtz: Waarom gaan wij heen? G. Ringenoldus to Grou makket oan H. H. hospesen en oan letterkindige seiskippen bikend, det hy yn de oansteande winterjounen komme wol om Fryske foardrachten to dwaen.
- „ 19 Prof. Hecker te Groningen houdt in de societeit van handwerkslieden aldaar een lezing over de Friesche taal en letterkunde.
- „ 22 Ds. N. C. Balsem te Langezwaag houdt voor de afdeeling Lemmer van den Ned. Protestantenbond een improvisatie over het confessionalisme.
- „ 23 Kerkvoogden en notabelen te Bolsward slaan het aanbod af om de prachtige koorbanken der St. Martinikerk te verkoopen voor f 20.000.
- „ 24 De drooglegging van uitgeveende plassen te Oudehaske is in vollen gang.
- „ 26 Verkoop van een hoogterp bouwland ten W. van de buurt te Hitzum en ten Z. van en aan den kunstweg naast het perceel bouwland, dat reeds werd afgegraven.
- „ 28 De dichter J. J. L. ten Kate houdt een lezing in de concertzaal te Sneek.
- „ 30 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: Riucht en Sliucht of oarsom, blyspil yn ien bidriou fen T. G. v. d. Meulen.
- Dec. 10 Dr. A. Kuiper bedankt voor het beroep naar Oosthem, met een tractement van f 4000.
- „ 11 Verschenen bij W. L. H. Brugsma te Harlingen: Uit en van het leven, practisch rekenboek voor de lagere school, door J. Besseling en J. H. R. v. d. Putten, H.d.S. te Harlingen.
- „ 14 Verschenen bij A. Jongbloed te Leeuwarden: Snip snapt of de helper tsjin wille en tank, toanielstik fen P. Bleeksma.
- „ 20 Aanbesteed het amoveeren van een oude en het bouwen van een nieuwe kosterij te Sexbierum.

1877.

- Dec. 22 Verschenen: Geschiedkundige aantekeningen en ophel-
dingen bij het Oera Linda Boek, door Dr. J. G. Ottema,
2e vermeerderde uitgave.

1878.

- Jan. 6 De Leeuw. Courant heeft een historisch opstel over de Unie
van Utrecht met betrekking tot Friesland.
- „ 12 Verkoop op afbraak van de oude Doopsgezinde kerk te
Warns, geboden f 635.
- „ 15 Jhr. T. M. Lycklama à Nijeholt te Heerenveen vermaakt
aan de stad Cannes zijn museum van Oostersche merk-
waardigheden, uit dankbaarheid voor de in Provence's mild
klimaat hervonden gezondheid.
- „ 17 Aanbesteed het bouwen van een Herv. kerk te Kooten
(Achtk.).
- „ 18 Aanstalten gemaakt tot drooglegging van de Makkumer-
meer.
- „ 20 Oproep tot het oprichten van een gedenksteen ter plaatse
waar het oude Menno Simonskerkje buiten Witmarsum
zal worden afgebroken.
- „ 25 Verschenen bij F. A. Bosman te Franeker: De Vaas van
Titus, oorspronkelijk blijspel van J. Knoppers W.K.zn.
- „ 27 Ds. H. A. Nieuwold te Jelsum, die spiritistische denkbeel-
den propageert, beveelt in de Leeuwarder Courant aan de
lezing van Mevr. E. van Calcar's: Op de grenzen van twee
werelden, id. het Engelsch weekblad The Medium and
Daybreak.
- Febr. 1 De rechtbank beschikt afwijzend op de namens floreen-
plichtigen opgeworpen exceptie, inzake de Oosterender be-
heer-kwestie en beslist ten gunste van de nieuwe kerk-
voogden conform den eisch, tot groote vreugde van het
Anti-floreenverbond. De cichoreibouw in Dantumadeel, die
in 1876 en 1877 slechte resultaten had, heeft nu gunstige
vooruitzichten. Vele H.A. wortelen, die a.s. herfst moeten
worden geleverd, zijn voor f 20 en hooger per 1000 kilo
verkocht.
- „ 2 De opstal der zoogenaamde oude rechtkamer bij het school-
huis te Roordahuizum op afbraak verkocht.
- „ 5 Te Oudehaske worden 450 H.A. drooggelegd en in cultuur
gebracht.
- „ 6 Thalia te Grouw voert op: Oebele Glûper en In Utfen-
huzer by de bakker, fen W. Dykstra.

1878.

- Febr. 8 De afdeeling Gorredijk der Prov. Werkliedenvereeniging richt op een coöperatieve societeit, ten doel hebbende gezellig samenzijn met geringe vertering. De heer Engen te Arnhem, eigenaar van Zorgvliet en Wateren op de grens van Friesland en Drenthe, besluit 1333 H.A. woeste grond aan te leggen tot bosch.
- „ 12 Een arbeider te Bovenknijsje vindt achter zijn huis een oude gevelsteen, vertoonende een zandlooper met het opschrift: Anno 1685 Daer een tijt is Daer is een einde.
- „ 14 Dr. Vitus Bruinsma houdt voor de Vrouwenvereeniging tot bevordering van gezondheidsbelangen te Leeuwarden zijne derde lezing.
- „ 15 Bij het graven van fondamenteu te Nijehaska in de Schans, 1½ M. diep, wordt een degen gevonden, waarschijnlijk uit den Spaanschen tijt, met een inscriptie, die niet is te ontcijferen, maar die de meening bevestigt, dat Nijeschans weleer een sterkte is geweest.
- „ 19 Overleden te 's Hage Jhr. Mr. Frans Julius Johan baron van Heemstra, lid van de Tweede Kamer, oud-grietman van Rauwerderhem (1837—'51), lid der Anti-revolutionaire partij, geb. 13 Juli 1811.
- „ 20 P. Bleeksma houdt Friesche voordrachten op Koudenburg bij Stiens. T. G. van der Meulen te Bergum spreekt voor de krite Baerd over Salme 29 en sa fierder. Concordia te Grouw houdt een zanguitvoering. De entréegelden worden bestemd tot het koopen van versnaperingen voor minder bevoorrechte kinderen op St. Pietersdag (22 Febr.).
- „ 21 E. Callinet te Amsterdam maakt met drie beeldhouwersleerlingen een gipsen afgietsel van den beroemden zilveren Poptaschotel in het gasthuis te Marssum.
- „ 23 Mr. T. v. Hettinga Tromp houdt te Leeuwarden een lezing over den invloed der beschaving op het strafrecht.
- „ 26 De toren te Oppenhuizen krijgt een nieuw uurwerk.
- Maart 3 O. Rommerts te Leeuwarden draagt in 'n volksbijeenkost 'n stuk voor getiteld: De hoofdelijke omslag, ingekleed als een tooneelstuk in 4 tafereelen, met geestige dialogen.
- „ 5 De rijksontvanger D. Engelen op Ameland richt op 't fonds Zeemanstroost voor oude gebrekkige zeelieden en voor weduwen en weezen van zeevarenden.
- „ 7 Terpaarde te koop aan de Oudeterp onder Finkum.

1878.

- Maart 8 De uitdrager Hotze Teernstra te Bolsward biedt voor f 500 te koop aan: vijf houten schilderijen in den vorm van net gekleede mannen, voorstellende de vijf zintuigen met de aanwijzing daarvan in de handen, en ieder met een hondje bij zich, wel 300 of 400 jaar oud.
- „ 9 De krite Ljouwert houdt in de zaal van Van der Wielen een buitengewone vergadering, sprekers: W. Wijkstra, T. G. v. d. Meulen, G. Ringenoldus en IJ. Zijlstra met Frieche zang en voordrachten in kostuum van Jonker Piet en Sibbel. Ek wirdt foardroegen Geast, mei T. G. v. d. Meulen as medium.
- „ 13 Multatuli spreekt in de groote zaal van Van der Wielen te Leeuwarden. W. Eekhoff herdenkt zijn 40-jarig jubileum als archivaris van Leeuwarden.
- „ 15 Multatuli spreekt in de concertzaal te Sneek, toegangsprijs f 1.50.
- „ 16 De toren te Roordahuizum op afbraak verkocht.
- „ 20 Ds. B. C. Mosselmans te Groningen houdt voor de afdeling Lemmer van de Ned. Protestantenvbond een lezing over het Piëtisme.
- „ 26 De rederikerskeamer Halbertsma to Stiens fiert op yn 'e Briel by J. Blaam: Skearbaes Dokter, frij forfryske nei Molières Le Médecin malgré lui, troch W. Dykstra, hwerta de skriuwer fen dit stik it hânskrift goedginstich oan 'e keamer oanbean hat.
- „ 29 Het onderwijzersgezelschap Joure viert zijn 50-jarig bestaan.
- „ 30 Verschenen de 4e druk van De kunst van het eierzoeken, door F. A. Dijkstra te Oldeboorn, gegrond op eigen onderzinding, bij Scheltema en Holkema te Amsterdam, prijs f 0.25.
- „ 31 Het nieuwe kanaal van Tjerkwerderzyl naar Makkum, gegraven door de ondernemers van de droogmaking der Makkumer-, Parregaster- en Workumermeeren, is zoo goed als gereed.
- April 2 Verschenen bij H. Bokma te Leeuwarden: Goliath, een zang des tijds, door Tyrtaeus.
- „ 7 Aanbesteed 't afbreken van den bestaanden en het bouwen van 'n nieuwen toren te Pietersbierum.
- „ 14 Inwijding van een nieuw orgel in de kerk te Pingjum.

1878.

- April 16 R. Sinia, geboren te Dokkum, promoveert tot doctor in de wis- en natuurkunde op 'n proefschrift: Johannes Swamerdam in de lijst van zijn tijd.
- „ 23 Het nieuwe post- en telegraafkantoor te Balk geopend.
- Mei 3 Verschenen: Douwe Osinga en zijn gezelschap of herinneringen aan de historische tentoonstelling van Friesland in 1877, door J. van der Veen, lid der Maatschappij van Ned. letterkunde. W. Coopmans te Broek bij Joure viert zijn 65-jarig jubileum als onderwijzer.
- „ 12 De inpoldering van de landen in het Waterschap de Fenne en de Hooijfenne onder Akkerwoude is in vollen gang. Inwijding van de nieuwe Herv. kerk te Tzummarum.
- „ 14 Afgraving van een terpland te Oosterwierum.
- „ 24 Verschenen bij N. A. Hingst te Heerenveen: Losse stikken yn rym en ûnrjm fen Waling Dijkstra.
- „ 25 De stafmuzikant J. Wenning IJz. te Leeuwarden zendt de genealogie van het Friesche geslacht Galama naar de heraldieke tentoonstelling te Weenen en ontvangt daarvoor een eerediploma.
- „ 26 De Leeuw. Courant wijdt een uitvoerige bespreking aan het kunstwerk van den Frieschen schilder Alma Tadema, zijnde een vertaald opstel uit 't Engelsch blad The World, a Journal for men and women.
- „ 28 Te Nieuwebrug wordt in 'n oude sloot gevonden een penning van geel koper, ter grootte van een Nederl. gulden. Aan de eene zijde staat een vaas met bloemen en de woorden Hortus Medicus 1684.
- Juni 1 Nijhoff's Bijdragen, dl. X, 34, bevatten een belangrijk opstel over Friesche volksplantingen aan de Oostzeekusten, door Ds. J. A. M. Mensinga te Frederikstad.
- „ 2 Afgraving van de terp te Almenum.
- „ 6 Mr. J. E. baron van Panhuys presideert voor het laatst de vergadering der Gedeputeerde Staten van Friesland na 30 jaar het ambt van Commisaris des Konings te hebben vervuld.
- „ 10 Inwijding van de nieuwe kerk te Baijum en te Irnsum. Terpaarde verkrijgbaar te Goënga en Menaldum.
- „ 16 De Leeuw. Courant vermeldt, dat in 1873 bij de afgraving der kloosterterp van Ludingakerk een koperen plaat te voorschijn is gekomen met het beeld van Johannes den Dooper, die op zijn linkerhand het St. Janslam met de

kruisvaan droeg en met het randschrift *Ecce Agnus Domini. Ille sustulit peccata mundi. Miserere nobis, Jhesus. Maria Johannes*, en in de hoeken de symbolen der vier Evangelis-

Club van Jeugdige Snecker Liberalen.

ten. Deze plaat diende om het overgebleven Paaschwas tot koekjes de z.g. St. Janskoekjes te kneeden en te vormen. Na kerkelijke wijding werden zij aan de leeken verkocht en dienden dan als amulet bij onweer, storm, ziekte en nood.

Juni 18 Heemstra-State te Oenkerk staat te huur.

1878.

- Juni 23 Te Leeuwarden wordt een tentoonstelling gehouden van voorwerpen van nijverheid en kunst, uitsluitend door vrouwen vervaardigd.
- „ 30 De Stemmen voor Waarheid en Vrede hebben een opstel over het opstel over het testament van Anna Maria v. Schurmann, dat in het bezit is van Ds. H. J. Greebe te Grouw.
- Juli 7 De Leeuw. Courant wijdt een waardeerend opstel aan de landontginning van Dr. K. P. Pel te Drachten, die in 1845—62 in Smalingerland, Opsterland en Ooststellingwerf 150 bunder land ontgon. Het russchensnijden in de drooggelegde veenplassen te Nijehaske is in vollen gang. De russchen dienen om tot vloermatten te worden geweven en gaan grootendeels naar Overijsel.
- „ 16 Mr. A. Kerdijk uit Delft spreekt te Franeker op de jaarvergadering der Provinciale Friesche werkliedenvereniging over het socialisme zooals 't zich in Duitschland vertoont, praeses O. Rommerts.
- „ 28 De Leeuw. Courant heeft een historisch opstel over de bedijking van het Ruigezand door Douwe en Aesge Martens Teenstra te Zuurdijk, die in 1792 de Ruigewaard aankochten voor f 46.500 en 200 bunder indijkten in 1796. De dijk was 7520 el lang en lag 5 M. boven volzee. Met alle aanwassen kreeg 't Ruigezand een oppervlakte van 368 bunder.
- Aug. 2 Mevr. Wed. Storm—van der Chijs te Leeuwarden, die in Berlijn de eerste internationale tentoonstelling uitsluitend voor vrouwen bijwoonde, betuigt hare sympathie met de tentoonstelling van vrouwenarbeid te Leeuwarden.
- „ 4 Schijfschieten bij Vernimmen te Heerenveen door de Vereeniging W. Tell met schutterijmuziek van Sneek (kapelmeester Edzard Greve) en tuinverlichting.
- „ 11 De Leeuw. Courant heeft een historisch opstel over de Friesche veenkanalen.
- „ 18 De Soc.-Dem. vereeniging vormt zich te Amsterdam en daarmee doet deze partij officieel haar intree in Nederland. Zij publiceert een vertaling van het programma der vereenigde Soc.-Dem. fracties in Duitschland.
- „ 20 Terpaarde verkrijgbaar aan de Ieslumbuurster terp onder Achlum. Eerste steen gelegd van een nieuw werkhuis te Oldeboorn. Ds. A. B. v. Holkema houdt een toespraak.
- „ 22 Mastklimmen en tuigpaardenkeuring te Oldeboorn met regimentsmuziek (dir. Stoetz).

1878.

- Aug. 25 Bij het slatten van de Galgevaart onder Rinsumageest, die op een diepte van 1.40 M. beneden zomerpeil wordt gebracht, graaft men eikenstammen uit van 50 à 60 voet lengte, allen liggende met de toppen naar het Z.O.; ook veel hazelnotebomen.
- „ 30 Terpaarde verkrijgbaar te Winsum bij Oosterlittens.
- Sept. 2 Mr. P. B. baron van Harinxma thoe Slooten aanvaardt zijn ambt als commissaris des Konings. De financieele draagkracht der Fr. gemeenten had haar uiterste grens bereikt.
- „ 6 De restauratie der Sneeker Waterpoort is voltooid.
- „ 12 W. Eekhoff, sedert 1840 bestuurslid en penningmeester van het Friesch Genootschap, legt zijn functie neer. De ingelanden van 't Meer vergaderen onder leiding van J. Bieruma Oosting over de bepopulering.
- „ 18 Het natuurkundig genootschap Beers-Jellum houdt 'n buitengewone vergadering te Baard bij O. Sierdsma, waar Wouter Sluis uit Beemster een practische voordracht houdt over de vraag: Hoe kan men ten allen tijde de beste en meeste melk verkrijgen?
- „ 20 Bij T. Telenga te Franeker verschijnt een nieuwe uitgave van Blommekoerke, troch J. Geline van Blom.
- „ 22 Dr. I. van Dijk te Kollum, later hoogleeraar te Groningen, houdt te Buitenpost een opwekkende rede voor het Nederl. Bijbelgenootschap over 2 Kron. 34: 15a.
- „ 27 Verschenen bij N. A. Hingst te Heerenveen: It nichtsje fen 'e kastelein ef Abbeline de greate bandyt, oarspronkelik blijspil mei sang yn ien bidriuw, troch de skriuwer fen De Alde Jas. Fen deselde skriuwer: Dy dealeske jonge ef gouden tsjientsjes is gjin jild.
- „ 28 In biwenner fen de Langelille skriuwt yn N. A. det manich hok op it hiem fen in boer, hweryn de „koaskes” hjar opfieding krije, eagliker en better is, as de skoalle fen Slikenburg, hwerom kin der gjin nije skoalle komme lyk as to Langelille en Munnekeburen?
- Oct. 6 Nieuw orgel ingewijd in de Herv. kerk te Workum door Ds. H. A. E. Heinecken met 2 Kon. 3: 15, de macht der gewijde muziek.
- „ 15 De Nutsredenaar A. H. ten Kate uit Midwolda spreekt te Dantumawoude over de sociale kwestie in verband met de woelingen der Soc.-Democraten in Duitschland.

1878.

- Oct. 22 Verschenen bij N. A. Hingst te Heerenveen: It Lieteboek, Fryske sang mei pianolieding, troch J. van Loon en M. de Boer.
- „ 25 Overleden te 's Hage Mr. J. E. baron van Panhuys, oud-commissaris des Konings van Friesland, oud 70 jaar.
- „ 27 Verschenen bij P. N. van Kampen en Zoon te Amsterdam: Het godsdienstig en zedelijk leven der Christelijke gemeente, door H. Koekebakker, Doopsgez. predikant te Berlikum.
- Nov. 1 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: Haitskemoai op 'e tentoanstelling fen Fryske âldheden to Ljouwert yn 1877, troch W. Dykstra.
- „ 2 J. P. Buisma, vroeger te Langweer, later op 't Meer, emigreert naar Colcity in Colorado, daarna te Col Spring en schrijft brieven in het N. A.
- „ 3 Verschenen bij B. Cuperus te Bolsward: In útfenhûzer by de bakker, 3e printinge, blijspil fen Waling Dykstra.
- „ 7 Het oude kerkgebouw der Ned. Herv. Gemeente te Kooten op afbraak verkocht.
- „ 8 G. Ringenoldus, Fryske sprekker by de Gerdyk docht to witten oan hearen hospesen en letterkindige selskippen det er wer forsioen is fen in nij stel foardrachten, meast alle-gearre grappich.
- „ 12 Verschenen bij A. Schaafsma te Dokkum: Aardrijkskunde van Friesland, 'n boekje voor de volksschool, door R. van Assen, H.d.S. te Aalsum.
- „ 14 A. L. de Jong en J. Hepkema houden voor 't gezelschap Riucht en Sliucht te Heerenveen Friesche voordrachten. Het reciteercollege te Langweer speelt: It nichtje fen de kastelein, en In útfenhûzer by de bakker.
- „ 15 De droogmaking der Makkumer-, Parregaster- en Worskumer meeren is voltooid. 850 H.A. water zijn in vruchtbaar land herschapen.
- „ 16 De compagnons der Opsterlandsche en Ooststellingwerver veenen en vaarten laten Augustinus-State aan de vaart te Appelscha verkoopen.
- „ 18 Verkoop van 85 zware iepen ter afgraving van een gedeelte bolwerk te Sneek tusschen de Kleine Palen en de Oppenhuisterbrug. Ds. F. Haversmid (Piet Paaltjens) te Schiedam, geboortig uit Leeuwarden, draagt aldaar enkele novellen voor: Twee broeders; Hoe Oom Fabius aan zijn apotheek is gekomen; Louw de Lieger.

1878.

- Nov. 19 Verkoop van de hoogste gedeelten van de terp te IJsbrechtum, eigendom der familie Rengers.
- „ 22 Verschenen: Boter- en kaasfabrieken. Eenige praktische denkbeelden over hedendaagsche landbouwtoestanden, door J. Rinkes Borger, directeur der boter- en kaasfabrieken te Leiden. Verschenen bij J. Hepkema it blijspel: Lean nei wirken.
- „ 24 De heer Heldt uit Amsterdam treedt te Sneek voor de afdeeling der Friesche werkliedenvereeninging als spreker op.
- „ 25 De floreenplichtigen machtigen kerkvoogden van Oosterhaule tot stichting van een nieuw kerkorgel.
- „ 27 Verschenen bij A. Land te Harlingen: Proza en Poëzie, 2 dln., 3e druk. De zeeramp op Terschelling. Memento mori, alle door J. H. van der Veen.
- Dec. 1 Verschenen bij J. Kuiken te St. Anna Parochie: Wegwijzer door Friesland, bewerkt door Th. Fockens te Oudega (Sm.) Overleden Mr. D. D. de Blocq v. Scheltinga te Heerenveen, begraven te Brongerga, waar zijn zwager Mr. v. Welderen Rengers, burgem. van Leeuwarden en zijn broeder, burgem. van Schoterland, spreken.
- „ 2 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe Chr. Geref. kerk te Sexbierum.
- „ 3 G. Ringenoldus fen 'e Gerdyk houdt Friesche voordrachten te Menaldum. Wouter Sluis, landbouwer in de Beemster houdt een lezing over boterbereiding bij Lolke Visser te Oldelamer.
- „ 7 De botervereeniging „Landbouw” te Heerenveen stelt haar reglement vast.
- „ 8 Jhr. Mr. P. Vegelin van Claerbergen geeft aan de vereeninging Waarheid, Recht en Orde en aan de Jongelingsvereeninging te Joure een vergaderlokaal.
- „ 10 Verschenen bij E. H. Janusch te Leeuwarden: De nije Fryske skoer-almanak mei byskriften fen W. Dykstra, O. Stellingwerf, T. G. v. d. Meulen e.o.
- „ 12 Verzanding van de haven te Lemmer wegens den aanleg van een steenen dam door het Lemster Hop.
- „ 13 Het Menno Simonskerkje te Witmarsum op afbraak verkocht.
- „ 14 T. G. v. d. Meulen te Bergum behaalt een prijs van f 25 voor zijn Friesch vers, zang met voordracht, als antwoord op een prijsvraag, uitgeschreven door de krite Ljouwert van het Frysk Selskip.

1878.

- Dec. 17 Prof. Hugo de Vries uit Amsterdam houdt voor het natuurkundig genootschap te Leeuwarden een lezing over de bestuiving der bloemen door insecten. Folkslêzing útgeande fen Riucht en Sliucht to Hearenfean, troch J. Hepkema en D. Wagenaar fen Oranjewâld. School te St. Johannesga verkocht en het huis van het H.d.S. Maakal. W. Dykstra geeft winterjounenocht te Heerenveen met: Gjin ongelok of er is in gelok by; Fryske trou en Holl. dukaten; It lotterijbriefke en in teltsje fen in boerejonge, dy't him ôfjoech mei in nuffich Lúwarder jufferke. Hy neamde it Frânsk in geile wetterleat, it Frysk in krêftige, géve tûke.
- .. 22 De Leeuwarder Courant heeft een historisch opstel: Bijdragen tot de geschiedenis van het onderwijs in Friesland.
- .. 26 Het tooneelgezelschap „De Eendracht” te Nieuwebrug voert op Selim de Negerslaaf. Het reciteercollege te Terhorne voert op It Nichtsje fen de kastelein.
- .. 28 Aanbesteed het afbreken der oude en het bouwen van een nieuwe doopsgezinde pastorie te Irnsum.
- .. 30 De raad van Bolsward besluit tot afgraving van het bolwerk tusschen de Blauwpoort en de St. Janspoort.
- , 31 In 1878 werden aan de stadswaag te Sneek gewogen 43850 vierden boter, 3360 achtsten boter, 50.860 kazen, wegende 908.147 Kilo. De hoogste prijs der boter was *f* 73.50, kanterkaas *f* 40, nagelkaas *f* 36.50. Laagste boterprijs *f* 45, kanterkaas *f* 25.50; nagelkaas *f* 26. Het jaar eindigt onder een algemeene kwijning. Overal ledige kassen, verhooging van belastingen en gemis aan verdiensten.

1879.

- Jan. 1 De prijs der landerijen daalt sterk. Een boerenplaatsje in het achterland van Rotsterhaule, dat in 1875 werd aangekocht voor *f* 7400, brengt nu *f* 6000 op.
- .. 2 De vereenigingen voor den publieken verkoop van boter werken uitnemend. Zij loven premiën uit om de handelaars te lokken. De vereeniging te Drachten looft *f* 50 uit aan hem, die in 1879 de meeste boter bij haar koopt.
- .. 3 Bolsward maakt zich gereed om als het spoorwegnet Stavoren—Leeuwarden, via Bolsward, is aangenomen door de Eerste Kamer, om aan den minderen man een aangenamen dag te bezorgen. De gemeenteraad zegt toe *f* 300; het Gasthuis *f* 250.
- .. 7 Opening van het nieuwe gymnasium te Leeuwarden.

1879.

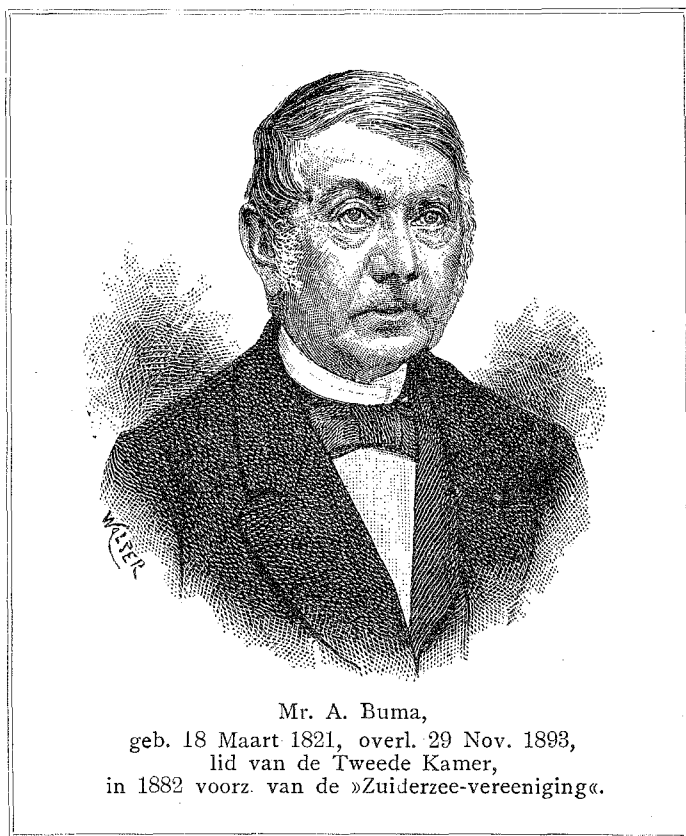
- „ 8 Ds. J. W. Lief tinck te Rauwerd weerlegt in een vergadering van den Ned. Protestantenbond te Sneek de grieven door Strauss, Renan, Pierson en Straatman tegen het Christendom ingebracht.
- „ 11 Aanbesteed het afbreken der bestaande en het bouwen van een nieuwe Luthersche Kerk en pastorie te Harlingen.
- „ 13 Het tooneelgezelschap Slj. en Rj. te Tijnje, en De Harmonie te Wijnjeterp voeren o.a. op: Skearbaes-dokter fen W. Dykstra, dat van Terwispel De Nieuwe Onderneming voert op o.a. Troch 't tsjoede ta it goede.
- „ 14 Ds. Balsem van Langezwaag houdt te Leeuwarden een nutslezing over Charles Kingsley en zijn socialen arbeid, en in verband daarmee over den strijd tusschen kapitaal en arbeid. N. A. Hingst te Heerenveen draagt zijn boekhandel over aan zijn zwager A. L. Land, terwijl hij zelf de drukkerij houdt.
- „ 16 Werkeloosheid te Joure in 't klokmakersbedrijf. Wegens den geringen afzet wordt het weekloon van den ongehuwden knecht gezet op f 2.50, van de gehuwden op f 4. Er zijn nog 4000 klokken in voorraad.
- „ 17 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: Waldeck-Pyrmont-marsch ter gelegenheid van het huwelijk van Koning Willem III, door J. F. Stoetz, Kapelmeester van het regiment infanterie aldaar.
- „ 18 De Eerste Kamer stemt het onteigeningsontwerp voor den spoorweg Stavoren—Leeuwarden via Bolsward af.
- „ 20 De Leeuwarder Courant bevat een belangrijke bijdrage tot de geschiedenis van het onderwijs in Friesland.
- „ 21 Waling Dijkstra te Holwerd bericht in de Leeuwarder Courant, dat zijn Fryske winterjounenocht niet moet worden beschouwd als publieke vermakelijkheid, maar als letterkundige lezing. Op grond hiervan heeft hij bij resolutie van den Minister van financiën d.do 16 Dec. 1863 voor het houden van deze lezingen vrijstelling van patent erlangd en wordt daarop thans de bepaling niet toegepast, waarbij tijdelijke staking van publieke vermakelijkheden wordt verboden uit reden van den dood van Prins Hendrik. Uitdeeling van boterhammen aan behoeftige schoolkinderen in Achtkarspelen en te Oosterzee. Verkoop van zwaar geboomte in het bosch van Groot-Terhorne en een hertenhut te Beetgum. Boelgoed op Augustinus-State te Appelscha.
- „ 22 Te Tzummarum wordt veel gebrek geleden. Armvoogden zullen nu vlas laten bewerken tot werkverschaffing.

1879.

- Jan. 24 De coöperatieve bouwvereniging Eigen Haard te Joure laat 10 werkmanswoningen aanbesteden.
- „ 27 Twee afgevaardigden der Prov. Friesche werkliedenvereniging (voorz. O. Rommerts) vertegenwoordigen de vereniging op de begrafenis van Prins Hendrik.
- Febr. 1 Verhuring der landerijen van Unia-State te Beers, voor den heer Baron v. Pallandt te Arnhem.
- „ 2 Hardrijderij op schaatsen te Bolsward, 130 deelnemers, elk mededinger ontvangt een hoeveelheid spek en meel.
- „ 4 Ds. F. Lief tinck te Kimsward wordt gekozen tot lid der Tweede Kamer.
- „ 5 Ds. J. J. A. Ploos van Amstel te Reitsum houdt de feestrede op den verjaardag der Chr. school te Leeuwarden.
- „ 7 J. J. Poutsma, 1e decorateur aan het Theatre Tivoli te Amsterdam levert tooneeldecoratie aan het liefhebberijtooneel in Friesland.
- „ 8 T. G. v. d. Meulen makket dit rymke op 'e hirdrider Okke v. d. Berg te Rypstjerk.
- Okke van den Berg, dou heste
Fryslâns âlde rom net skeind.
Hwa't ek tsjin dy weagje doarste
Dou bist master bleaun, jongfeint.
Lok en seine mei dy gloarje!
Leiden! Amsterdam! men skriuwt
Fries, dyn rom yn lâns histoarje,
Dy mei 't iis net hinne driuwt.
Lok myn frjeon! bliuw folle mâns,
Libje lang! yn eare en glâns.
- „ 9 J. Buisma heeft een brief uit Col Springs Col N.A. in N. Adv.
- „ 13 T. G. v. d. Meulen te Bergum houdt voor de sociëteit te Metslawier verschillende Friesche voordrachten. Mr. W. H. Huber houdt voor het Friesche Genootschap een belangrijke historische lezing over het eiland Ameland.
- „ 17 Koninklijke goedkeuring verleend aan de statuten van het anti-floreenverbond.
- „ 20 De Leeuw. Courant heeft een historisch opstel over het Bildt. Afgraving van de Techumerterp.
- „ 25 G. v. d. Zwaag houdt Friesche voordrachten in Flora te Gorredijk.

1879.

- Febr. 27 T. G. v. d. Meulen draagt op de Sociëteit te Oldeboorn voor zijn Houten Tunnis.
- „ 28 Aanbesteed het afbreken van den bestaanden toren en gevel en het bouwen van een nieuwen gevel en toren aan de kerk te Echten.

Mr. A. Buma,
geb. 18 Maart 1821, overl. 29 Nov. 1893,
lid van de Tweede Kamer,
in 1882 voorz. van de »Zuiderzee-vereeniging«.

- Maart 2 Het Gezelschap Oefening kweekt kunst te Jubbega voert op o.a. Mâl út, mâl thús; evenzo dat te Kortezwaag (6 Maart).
- „ 3 Verschenen het belangrijk rapport van v. Beijma, Pasma en Walma over hun bevindingen inzake de boterbereiding in Zweden en Denemarken.
- „ 4 T. Velstra uit Marssum spreekt voor de krite Baard.

1879.

- Maart 5 De Friesche kunstboterfabriek Reerink en Witteveen adverteert haar fabrikaat. Bennema-State te Hardegarijp verkocht.
- „ 6 Afgraving der terp, gelegen op de zathe Oud-Feitsma te Huizum.
- „ 7 Evangelieprediking van den Baptisten-leeraar J. Horn uit Sneek te Grouw in de zaal van Van Stralen.
- „ 9 P. G. Bleeksma, sedert een paar jaar rustend hoofdonderwijzer van Schingen, woonachtig te Hardegarijp, treedt in functie als provisioneel hoofd te Nieuwveen (Z.-H.).
- „ 9 Heerenveen's Mannenkoor geeft een volksconcert met liederen van Nágeli, Mozart, Becker, Heinze, Berner, Fischer, Marselmer, Kreutzer, Strauss, Verhulst (Zangers-taptoe en Sta pal, mijn dierbaar vaderland) en de Vliegh (Roeierslied). De rederijderskamer Nut en Genoegen te Langezwaag voert op o.a. Rjucht en Sljucht of oarsom fen T. G. v. d. Meulen.
- „ 10 Terpafgraving te Tirns.
- „ 11 Landbouwers in Doniawerstal schaffen zich ten dienste van de zuivelbereiding, in navolging van de Denen, ijskelders aan.
- „ 13 De Werkliedenvereniging Eigen Haard te Joure laat 10 woningen bouwen voor haar leden, huur f 45 gedurende 20 jaar, waarna de woningen het eigendom der vereniging worden, die ze dan zonder huur aan de bewoners ten gebruike afstaat. De reciteervereniging De Harmonie te Sloten voert op o.a. In útfenhúzer by de bakker.
- „ 14 Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden: Vrijmoedige beoordeeling van de Bijdragen tot de geneeskundige plaatsbeschrijving van Nederland, stuk II, plaatsbeschrijving van Friesland, door Jhr. J. A. Lycklama à Nijeholt.
- „ 15 Verdere afgraving van de terp Lutkelollum.
- „ 18 Ongehoorde daling van den boterprijs. Slechts weinigen halen de hoogste markt, f 40 per vat.
- „ 20 Mr. J. Dirks herdenkt in de vergadering van het Friesch Genootschap den dood van Dr. J. G. Ottema, die gedurende 15 jaar secretaris was.
- „ 23 T. G. van der Meulen draagt te Holwerd zijn Houten Tunnis voor, waarin hij laat zien de treurige resultaten van een eenzijdige opvoeding. Daarna het stuk de Colporteur. Het reciteercollege d'Ontluikende bloem te Knijpe voert

1879.

op: Marie Jeanne of de vrouw uit de volksklasse door H. Tiggelaar, en Thomas en Tsiamke.

- Maart 24 Nieuw gemeentehuis te Witmarsum in aanbouw.
- „ 25 De Franeker Baptistenleeraar de Weerdt spreekt twee avonden in 't huis van B. H. Dijkstra te Oostmahorn (Brandt Sjouke) op zijn reis naar Schiermonnikoog, toen hij tevergeefs de komst van den postschipper afwachtte.
- „ 26 T. Velstra uit Marssum spreekt te Grouw voor de krite. Aylva-State te Witmarsum in 14 perceelen verkocht, ingezet *f* 17,260.
- „ 27 Voordracht van Multatuli in de zaal van Van der Wielen te Leeuwarden. 'n Weg gemaakt van het buitengoed Laanzigt te Makkum tot aan de Makkumermeerpolder.
- „ 28 Lezing van Multatuli te Sneek in de Concertzaal. G. L. van der Zwaag uit Gorredijk houdt in de sociëteit De Harmonie te Oosterwolde tien Friesche voordrachten.
- „ 29 Eenige kooplieden uit Dokkum bereiken Ameland langs den verbindingswal.
- „ 30 Aanbesteed het bouwen van een waag te Langweer.
- „ 31 De Werkliedenvereniging Help u zelf te Leeuwarden opent een onderlinge leesbibliotheek.
- April 1 Ingekomen in de Tweede Kamer het wetsontwerp tot ont-eigening van den spoorweg Stavoren—Leeuwarden. Verschenen bij H. v. Belkum te Leeuwarden: Twee Gymnas-tenliederen, woorden van S. Postma, muziek van C. Koster.
- „ 2 Mr. J. Klaasesz de Boer, notaris te Witmarsum, koopt Aylva-State aldaar.
- „ 3 De Antirevolutionaire partij komt te Utrecht tot een vaste organisatie. In de commissie van advies neemt Ds. W. Die-mer te Dokkum zitting.
- „ 4 Boelgoed op Aylva-State te Witmarsum.
- „ 5 Sterke daling van den prijs der landerijen, 3,40,00 H.A. land te Workum, in 1865 drooggelegd, brengt *f* 1408 op. De verveners H. Akkerman, J. de Haan, G. de Haan, A. Klijsma, H. Schippers, J. Schreur, F. Schreur, P. Koenen, C. Slump, C. Vaartjes, E. Schreur stellen het loon voor spitwerk voor Oosterzee op 85 ct., voor Echten op 80 ct. de vierkante roede.
- „ 9 Teylers tweede genootschap schrijft de prijsvraag uit: Men verlangt een geschiedenis van de Westfriesche munt.

1879.

- April 10 H. Pasma Fzn. te Nijehaske wordt door het gemeentebestuur te Kampen uitgenoodigd een model-boerderij op 't Kampereiland naar Deensche trant te installeeren. Op een boerenboelgoed in Schoterland wordt 's morgens voor 12 uur reeds een vat vol jenever, groot 50 liter, opgedronken.
- „ 11 Klinkervoetpad aangelegd van Tirns naar Roodhuis.
- „ 12 De Noorderterp Kiestrazijl wordt afgegraven.
- „ 13 Verschenen: Memento mori, mijmeringen, droomen, visioenen, poëzie van J. H. van der Veen, Doopsgez. predikant op Terschelling.
- „ 14 Papegaaischieten te Surhuisterveen. Tooneeluitvoering van Concordia te Joure.
- „ 16 Bernhard Behrns heeft in de Leeuw. Courant een ingezonden stuk over het Liberalisme.
- „ 17 T. G. van der Meulen draagt in de Posthoorn te Dokkum zijn Houten Tunnis voor. Aanbesteed de bouw eener school te Oranjewoud.
- „ 19 J. Hepkema geeselt in een vers de achterlijkheid van het Friesche zuivelbedrijf, en schrijft ûnder 'e skûlnamme Watze Watzes yn syn krante in skets: De iene hat gelyk en de oare gjin ongelyk (6 Sept.).
- „ 20 Verschenen de brochure: De Friesche spoorweg-kwestie door G. P. N. Zimmerman, kapitein der infanterie te Leeuwarden.
- „ 21 Botervereeniging Joure—Langweer vergadert in hotel Cats te Joure. Nutsbewaarschool te Heerenveen zal worden geopend.
- „ 23 De orgelfabriek van de firma L. van Dam en Co. te Leeuwarden, die meer dan honderd orgels leverde, bestaat 100 jaar. Te Sneek worden 20 vaten boter, die uit Engeland zijn teruggezonden, verkocht voor *f* 21 à *f* 29 per vat.
- „ 25 De loonen der veenarbeiders in Schoterland dalen van 10 tot 20 ct. per roede.
- Mei 1 Een vergadering van Friesche landbouwers onder leiding van Mr. E. Jongsma op de Drie Romers, besluit tot oprichting van een Friesch rundvee- en paardenstamboek.
- „ 3 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe pastorie te Oenkerk.
- „ 4 Afgraving der terp bij de zathe van F. Galema op de Hal-lumer Noordermieden.

1879.

- Mei 5 De tooneelcriticus herinnert in het Vaderland er aan, dat in Nederland de eerste dichtertlijke vertaling van Shakespeare's kunstwerken geschiedde in de Friesche taal. In 1829 verscheen n.l. De keapman fen Venetiën fen ds. R. Posthumus te Waaksens, en in 1842 As jimme it leije meije van denzelfden schrijver.
- „ 6 Op afbraak verkocht het slot Groot Terhorne met torenuurwerk en klok te Beetgum.
- „ 16 Verschenen bij W. Eekhoff: It Evangeelje fen Lukas yn 'e 'e Fryske tael oerset, troch G. Colmjon, 't eerste werk dat verscheen in de nieuwe Friesche spelling, die nog steeds gangbaar is. Bij W. Dijkstra forskine De soldatebrievien út Hartoggenbosk (1877—78) troch Auke.
- „ 22 Verschenen bij J. Swarts te Leeuwarden: Een jaarlijks stijgende nood. Adres van de Vereeniging ter bestrijding van den te hoogen stand van het boezemwater in de prov. Friesland, aan de H.H. Staten.
- „ 28 Untbleatsjen fen in earestien yn 'e gevel fen it Halbertsmahûs to Grou ta eare fen dr. J. H. Halbertsma. De hear Ph. van Blom hâlde in feestrede yn 'e Menniste tsjerke.
- „ 30 Afgraving der terp te Goënga. Vertimmering der pastorie te Langweer.
- Juni 1 De Leeuwarder advocaten Mr. J. Verver en L. G. Verver, koopen het landgoed Groot- en Klein Wateren, alsmede Zorgvliet aan de Friesch-Drentsche grens, indertijd van wijlen den heer de Ruiter de Wildt verbeterd en vergroot. De heer Heldt zet op de jaarvergadering van de Prov. Werkliedenvereeniging de schaduwzijden uiteen van het huidige kiesstelsel en pleit voor algemeen stemrecht.
- „ 10 De Bonifaciusbron te Dokkum begint bedevaartgangers te trekken, vooral uit de provincie Groningen.
- „ 12 De loonen der turfgravers in den Beetsterpolder zijn 10 % lager dan in 1878.
- „ 20 De gebarsten klok van het kerkhof te Nes wordt voor f 160 verruild tegen een nieuwe.
- „ 21 De afbraak van Unia-State te Beers bekend gemaakt.
- „ 22 Voor de prachtige koorbanken in de St. Martinikerk te Bolsward wordt f 20.000 geboden.
- „ 27 Jhr. Victor de Stuers pleit in de Nederl. Kunstbode voor het behoud der koorbanken te Bolsward. Het lijk van Jhr. G. L. G. van Swinderen, lid der Eerste Kamer, van Dribergen naar Rijs vervoerd.

1879.

- Juni 28 Verkoop op afbraak van het huis en de schuur van de zathe Unia-State te Beers. De H.H. Jhr. Mr. C. L. van Beijma thoe Kingma te Lemmer, P. Walma te Oppenhuizen, H. Pasma Fzn. te Nijehaske afgevaardigd door 't hoofdbestuur der Friesche maatschappij van landbouw om in Denemarken en Zweden de boterbereiding te bestudeeren, vertrekken via Hamburg naar Malmö en Kopenhagen.
- Juli 4 It Selskip for Fryske Tael- en Skriftenkennisse biedt oan in earepriis fen f 100 oan 'e opmakker fen it bêst achte, yn 't Frysk skreaune toanielstik.
- „ 7 De Joure krijgt stoombootverbinding met de Lemmer, door de stoomboot burgemeester I. J. Rinkes, ondernemer W. Tieleman.
- „ 17 Verkoop van de afbraak der oude school te St. Johannesga.
- „ 29 Aanbesteed het afbreken van de bestaande en het bouwen van een nieuwe Herv. pastorie te Gaastmeer.
- Aug. 6 Afgraving der oude terp te Finkum.
- „ 15 Verschenen: De aard en roeping der volksschool. Paedagogische wenken en opmerkingen door J. Visser, H.d.S. te Sneek.
- „ 21 Aanbesteed de bouw van een stoomwatermolen met machinistwoning bij de Welle aan de Heerensloot te Nijehaske in de Haskerveenpolder.
- „ 24 Hardlooperij in 't Meer met een boster op een blikken plan.
- „ 27 Verschenen bij J. Kuiken te St. Anna-Parochie: De Christus met ons, afscheidsrede door Ds. D. C. de Haas aldaar.
- „ 29 T. Velstra te Marssum spreekt in het Friesch een toast uit op rijm bij de prijsuitdeeling der landbouw-tentoonstelling te Leeuwarden.
- „ 30 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: Mâl út, Mâl thús, blijfspil fen T. G. van der Meulen, 3e printinge. De normaalscholen in Friesland tellen: 358 leerlingen, Leeuwarden 86, Sneek 54, Heerenveen 35, Dokkum 30, Drachten 30, Harlingen 25, Buitenpost 26, Balk 14, Workum 18.
- Sept. 11 Onthulling van het Menno Simons-monument te Witmarsum door Ds. P. Cool, emer. predikant te Harlingen.
- „ 14 Inwijding van het evangelisatiegebouw te Wartena door J. Wisse te Garijp.
- Oct. 2 Verschenen: Rimen en Teltsjes fen de broarren Halbertsma, 2e printinge, biwirke troch G. Colmjon.

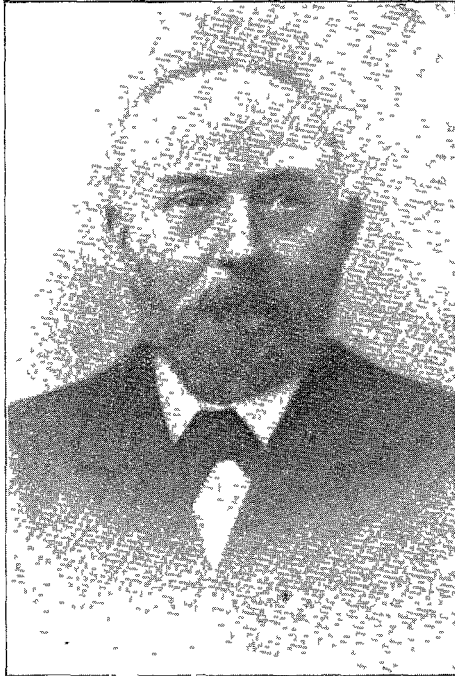
1879.

- Oct. 3 De verbinding der Drentsche en Friesche wateren die tot stand is gekomen door de doorgraving van den dam tus- schen Veenhuizen en Haulerwijk heeft tengevolge, dat vele turfschepen daarvan gebruik maken.
- „ 4 Geveild de Weperpolder en het Weperveenfeld onder Oos- terwolde, groot 365 H.A. voor *f* 12.555.
- „ 11 N. v. Wijk en Gebr. Groen drijven de stoelenfabriek te Noordwolde. Veritas begint in N.-A. een serie scherpe op- stellen te schrijven tegen de Woudsender assurantie-maat- schappij.
- „ 17 De Friesche couranten hebben uitvoerige berichten omtrent den zelfmoord van B. J. Korteweg en zijn vrouw Elize Baart. Zij waren groote vereerders van Multatuli. Als uit- voerder van hun uiterste wilsbeschikking benoemden zij Dr. F. Feringa, schrijver van Democratie en Wetenschap.
- „ 18 Verschenen bij A. Land te Harlingen: Wat wij gelooven en waarom? populaire studiën van J. H. van der Veen.
- „ 22 Uitgegeven bij J. G. Wester te Leeuwarden: Lytse toaniel- stikjes en Sangfoardrachten troch S. H. Hylkema.
- „ 24 Verschenen bij N. A. Hingst te Heerenveen: De bitsjoende wrâld ef de nije wylde lantearne, troch H. G. van der Veen, skoalmaster to Driesum.
- „ 26 David Tobias Bamberg vertoont Edison's phonograaf op het Oranjewoud.
- „ 27 Vergadering der Ver. t. bev. van publieke boterverkoop te Lemmer.
- „ 29 Verkoop van Bennema State te Hardegarijp.
- Nov. 5 Verkoop van de Schierstins te Veenwouden, die tot 12 Mei 1885 verhuurd is aan Dr. Wijchgel.
- „ 11 Ds. H. Pierson, directeur der Heldringgestichten te Zet- ten, spreekt over het prostitutievraagstuk in de zaal van V. d. Wielen te Leeuwarden.
- „ 12 De Krite Ljouwert fiert op yn 'e sealen fen IJ. v.d. Wie- len to Ljouwert: a. De âlde Jas, blijspil yn 't ljocht jown fen W. Dykstra; b. De forlittenen, sangfoardracht fen S. H. Hylkema; c. De joun foar de brilloft, fen S. H. Hylkema.
- „ 13 Geveild het oude logement De Pylaars te Gorredijk van J. J. v. d. Berg.
- „ 17 Dr. J. E. Enklaar houdt een natuurk. lezing te Heeren- veen.

1879.

- Nov. 25 Fryske winterjounenocht, fen P. F. Felkers by W. van der Ploeg to Jorwerd.
- Dec. 1 Het reciteercollege De Vriendenkring te Gorredijk voert op: De schoonvader, van J. Hubertus Jansen en Natúr giet hoppe de leare, kluchtspil fen G. L. v. d. Zwaag, dy yn syn kontreijen oeral Fr. foardrachten haldt.
- „ 3 Boven de Waag te Gorredijk vergadert de Ver. t. bev. v. publ. boterverkoop aldaar.
- „ 8 De Leeuw. Courant heeft een opstel over P. C. Hoofft's brieven (uitgave van Vloten) met betrekking tot Friesland. De bûterforiening to Grou atfortearret yn 'e Ljouwerter Krant hjar nijjiers forgearringe yn de Fryske tael.
- „ 16 Verschenen bij J. Campen te Sneek: Wat gaf het? Een onderzoek op het gebied van het Lager Onderwijs, door W. M. Oppedijk.
- „ 18 Mr. U. H. Huber spreekt in een bijeenkomst van het Friesch Genootschap over vroegere verordeningen in Friesland tegen het misbruik van drank. Hij betoogde dat dit misbruik der Germaansche volken in merg en been zat en dat Tacitus reeds schreef, dat wanneer men hen maar zoo-veel wilde geven als zij begeerden, zij spoedig overwonnen zouden zijn door de Romeinsche wapenen. Karel de Grootte maakte verschillende bepalingen tegen de dronkenschap, vooral tegen die der geestelijken. Bisschop Cunerus Petri verbood zwelgpacten bij de verkiezing van priesters. Aan de Reformatie komt de eer toe krachtig dit kwaad te hebben bestreden door prediking en tucht. De Staten van Friesland vaardigden in 1580 een ordonnantie uit, dat men op den Sabbath voor den middag niet mocht tappen. In 1591 werd geen herberg in een dorp toegelaten „als die saeke nae gelegenheit des tijds ende plaetse sal eijschende zijn.” In 1601 kwam een verordening, dat in groote dorpen 2 herbergen mochten zijn, in kleine één. Voor steden was het getal niet bepaald, maar wie 'n herberg of tapperij wilde oprichten, had verlof noodig van de Overheid. Wanneer in een herberg een doodslag gebeurde, werd den herbergier de tap ontnomen. In 1716 werden de bepalingen in zooverre gewijzigd, dat de ruziemaker zijn mes of wapenen moest afgeven aan den herbergier; vatte deze den moordenaar, dan mocht hij den tap houden. Deze bepalingen werden in den revolutietijd vervallen verklaard. Ieder ingezetene mocht nu naar eigen goedvinden nering of kostwinning kiezen (24 Dec. 1798). In dezelfde vergadering geeft G. Colmjon verslag van het werkje Über den Ursprung der Nord-Friesen,

van dr. Victor Langhans, waarin de meening wordt uiteengezet, dat de tegenwoordige Noord-Friezen afstammelingen-colonisten zijn uit het Westelijker Friesland en dat

O. Stellingweef,
Voorz. Friesche Volksparty,
Red. en uitgever van het Friesch Volksblad,
opgericht 1876.

deze de oorspronkelijke bewoners verdrongen. Tot het koloniseeren bestond alle aanleiding wegens den tegenzin der Friezen tegen 't aannemen van het Christendom. Verder deelde de spr. mee, dat te Niebühl een vereeniging van Noord-Friezen was opgericht tot behoud van de moedertaal.

1879.

- Dec. 21 Inwijding van een nieuw orgel in de kerk te Mantgum.
 „ 22 De ijsclub Thialf te Heerenveen viert haar 25-jarig bestaan met optocht, fakkellicht en vuurwerk. T. G. v. d. Meulen publiceert zijn Feastdrûnk in N.A. van 28 Dec.
 „ 31 Friesland telt 329.877 inwoners. Ds. T. F. de Haan te Gorredijk, later docent der theol. school te Kampen, schrijft dit vers in N.A.

1880.

- Jan. 3 Ds. A. S. Carpentier Alting, voorz. der loge Excelsior te Dokkum is redacteur van het Weekblad Oostergo, waarin Mr. Andreae oudheidk. aanteekeningen schrijft.
 „ 5—7 Lezing van dr. A. Kuenen, hoogleeraar te Leiden, houdt voor de afdeling van den Ned. Protestantenvbond te Leeuwarden, Sneek en Lemmer een lezing over de toekomst van het Christendom. De kerkbesturen doen alle moeite om de traktementskwestie van Tjallebert op te lossen.
 „ 8 De terp op Kooifenne bij Oosterlittens wordt afgegraven.
 „ 9 Te Wijnjeterp een afd. opgericht van den Ned. Protestantenvbond.
 „ 10 Mr. Goeman Borgesius spreekt te Leeuwarden over een volkspetitionement inzake de staatstusschenkomst tot bestrijding van het misbruik van sterken drank. Opstel in N.A. van Ds. v. Slooten over het proces in 1541 gevoerd tusschen Haskerland en Aengwirden over het onderhoud van de Drachtsterweg langs Terbandstermolen, bewoond door Woltman Sen, waarbij in 1580 een schans lag.
 „ 13 Prof. Th. Jorissen uit Amsterdam houdt te Leeuwarden voor het Nut een lezing over Marie Antoinette. Hij betoogt, dat zij niet bloot martelares en slachtoffer van de volkswoede was, maar wel degelijk een slachtoffer van eigen grillen en wuftheid. Opening van het stoomgemaal in de Haskerveenpolder aan de Welle.
 „ 14 Te Huisterheide bij Langweer wordt een kanaal gegraven tot afvoer van hout.
 „ 15 Mr. A. J. Andreae te Kollum spreekt voor het Friesch Genootschap over: Eenige bladzijden uit den 80-jarigen oorlog met betrekking tot Friesland, 1568—'93.
 „ 16 Mr. H. Goeman Borgesius spreekt voor de afd. Gorredijk van den Multipatiorsbond tegen drankmisbruik.
 „ 17 Opstellen in N.A. over Nijehaske (Haska = Hessiga in het register van Corvey, deze Hessen zijn Saksers) en over een samenkomst die in 1542 plaats had in het Haskerconvent

1880.

over het verbreedten van het Oude Diep, de Dracht, vanaf het convent tot de hooge gronden van Oudeschoot, en tevens om den Gravinneweg te herstellen, die liep van 't convent Nes tot Oldeholtwolde. Na de vergadering begaven grietmannen en volmachten zich in O. richting en vonden daar „eene figure ende vestigiën van eenen aerden Wech, al begroeyt met begroeyende sloten, somptyds aan deen ende somptyds aan beyde sijden, ende somptyds afgegraven ende aen de naestliggende landen geapplianceert: welcken weg ook zeer crom liep, ende hadden de luyden somptyds gereden op de naestliggende landen, welcken wech zijluyden zeyden de Gravinnewech te wezen, daer quastie om is. Te Heerenveen bestaat de coöp. vereeniging Werklieden-bouwlust. Aanbe-steed een vertimmering in de kerk te Kortezwaag.

- Jan. 22 Lezing te Leeuwarden over Shakespeare's *Macbeth*, door K. ten Bruggencate.
- „ 27 T. Velstra hâldt for de Krite Ljouwert in Fryske lêzing. T. G. v. d. Meulen voor S. en R. te Heerenveen.
- Febr. 3 Z.M. Koning Willem III staat de portretten van vorstelijke personen uit het huis Oranje Nassau, aanwezig in het Koninklijk Paleis te Leeuwarden, aan het Friesch Genootschap af.
- „ 5 Afd. Workum van de Prötestantenbond opgericht met 160 leden.
- „ 12 W. Eekhoff, boekhandelaar en archivaris van Leeuwarden, oud bijna 71 jaar, overleden.
- „ 13 Boschaanleg op groote schaal te Bakkeveen. De Leeuw. Crt. bevat een korte levensschets van wijlen W. Eekhoff.
- „ 14 Verschenen De Fryske Thyl Ulespegel, fen W. Dykstra, 2e printinge.
- „ 21 P. Walma te Oppenhuizen schrijft in N.A. over de Gravinneweg die hij in 1855 met dr. Staring naging, via Potten, Drie Pollen, Douwesloot, Leijesloot, Oppenhuizen, Witte Brekken, Deekland, Jutrijper gedempte Kerksloot, Oosterwijnmerts, kerk v. Jutrijp, de Horne, Osingahuizen, Gaastmeer. Daarop volgt 28 Febr. een stuk over de Gravinneweg in Opsterland (Beets, Koningsdiep, Terwispeler hooilanden, met opgave der grondsoorten).
- „ 24 Ds. H. Pierson uit Zetten spreekt te Leeuwarden in het belang van het Christelijk onderwijs.
- „ 25 De Vereeniging Nut en Genoegen te Knijpe viert haar 25-jarig bestaan. Multatuli spreekt te Dokkum; te Heerenveen (27 Febr.).

1880.

- Febr. 26 Multatuli spreekt te Leeuwarden.
- „ 27 Verkoop van de afbraak der oude kerk en toren met preekstoel, banken, torenklok (500 K.G.) te Irnsum.
- Maart 3 H. Fennema to Wommels sprekt for de Krite Baerd.
- „ 8 Aanbesteed het verplaatsen van de preekstoel in de Herv. kerk te Hommerts.
- „ 9 Afgraving van de terp op Feitsma-state onder Huizum; en die te Tirns.
- „ 11 Mr. Corn. Wiersma, bijna 25 jr. voorzittend meester in de Vrijmetselaarsloge te Leeuwarden wordt te Marssum begraven.
- „ 12 Afgraving van de terp op Ieslumbuurt onder Achlum en te Britswerd.
- „ 13 Notaris J. C. Metzlar te Oldeberkoop adverteert in N.A. dat hij als Evangelische niet medewerkt aan het beroep van een modern predikant aldaar.
- „ 15 Afgraving der groote terp op Finkum, en op Kooifenne te Oosterend. B. H. Heldt spreekt in Flora te Gorredijk.
- „ 18 Dr. J. Reitsma te Hoogezand houdt voor het Friesch Genootschap een lezing over Johannes Snenanus, in 1614 rector der Latijnsche school te Sneek, die Remonstrantsche gevoelens had en later Remonstrantsch predikant werd. Aanbesteed het bouwen van een boterfabriek voor de firma E. A. de Boer te Joure.
- „ 19 Verkoop van afbraakgoederen, afkomstig van het geamoveerde buitenverblijf Mariënburg.
- „ 26 Aanbesteed de verbouw der synagoge te Sneek. Te huur Jagerslust te Oldeberkoop.
- „ 27 In het blad Oostergo het vers: Klaijliet fen in âld volk op 'e ôfbraek fen it slot Tjessens, fen L. H(eeringa) te W(aaksens).
- „ 31 Herdenking van het derde Reformatie-eeuwfeest in Friesland. Ds. G. H. van Borssum Waalkes uit Huizum houdt een feestrede en herdenkt o.a. Scipio van Meckama, één der voormannen der Reformatie, die in de Groote Kerk te Leeuwarden ligt begraven. Het zanggezelschap Tot stichting en vermaak te Harlingen bestaat 63 jaar.
- April 1 De heer Kijlstra, onder wiens leiding ook de Amelanderdam is aangelegd, begint de voorloopige werkzaamheden tot verbinding van Schiermonnikoog met den vasten wal. De Leeuw. Courant heeft een opstel over het klooster Siegerswalde, dat volgens de overlevering nog in 1632 bestond. De Rijkspostspaarbank treedt in werking.

1880.

- April 2 Te Balk is een tweede botervereeniging Frisia opgericht, met het doel de boter na inkoop op de markt regelrecht naar Engeland te zenden.
- „ 5 De heer Tengbergen te Bolsward maakt een plan de groote Brekken, groot 314 H.A. droog te leggen, en raamt de kosten op f 174.000.
- „ 10 Verschenen bij H. Kuipers te Leeuwarden: Hulde aan de vaderen, feestrede van ds. G. H. van Borssum Waalkes te Huizum, uitgesproken op het 3e eeuwfeest der Reformatie te Leeuwarden. Apotheker Bontjema en B. v. d. Weij te Joure brengen het Friesch bederfwerend kaasstremsel in den handel.
- „ 13 Geveild te Boyl de z.g.n. Boylinger meente groot 53 H.A. in 20 percellen.
- „ 15 Verschenen bij A. Jongbloed te Leeuwarden: Conclusie en arrest inzake de Hervormde floreenplichtigen te Oosterend.
- „ 17 Inwijding van het nieuwe gemeentehuis te Witmarsum.
- „ 19 De Regeering stelt aan de Tweede Kamer voor 2¼ miljoen te besteden voor de Tjongerkanalisatie.
- „ 20 Dr. A. Kuyper houdt te Bolsward een machtige rede in het belang van de Vrije Universiteit.
- „ 22 Dr. Kuyper houdt ook te Dokkum een indrukwekkend pleidooi voor de nieuwe stichting. Uit Langweer worden 50 ledige botervaten verzonden om gevuld te worden met inferieure Overijsselsche en Drentsche boter, die in Engeland als Friesche worden verkocht. H. Pasma Fz. te Nijehaske bewerkt dat een onderwijzer met landbouwacte naar Slagelse (Denemarken) gaat om zich te bekwamen in de boterbereiding uit zoete en zure room, en in het ijs- en watersysteem van Schwartz.
- „ 23 Het nieuwe postkantoor te Dokkum geopend.
- „ 24 Notaris H. Fennema te Wommels benoemd ter standplaats Akkrum.
- „ 26 Verkocht het landgoed Eikenhof, voorheen genoemd De Ronde Blesse, gebouwd in 1868, van H. W. Duyts, onder Blesse.
- „ 28 De vereeniging tot bestrijding van den te hoogen stand van het boezemwater in Friesland houdt een vergadering te Hardegarijp om te spreken over de brochure van den ingenieur S. J. Vermaas, over de Lauwerzee. Benoemd tot voorz. der Eerste Kamer Jhr. Mr. J. J. v. Eysinga.

1880.

- April 29 Muziekleeraar A. J. Wolters te Dokkum geeft met zijn leerlingen een soirée misicale.
- Mei 5 De Leeuwarder Courant heeft een uitvoerige biografie van den Franeker hoogleeraar Petrus Campen, die het buitenverblijf Klein Lankum bewoonde. Plannen om aan een op te richten H.B.S. te Dokkum een landbouwschool te verbinden.
- „ 6 Verschenen bij F. Koksma te Franeker: Bloemkelkjes, liedjes voor huis en school, woorden van F. le Fèbre, op muziek gezet door B. de Vries, organist te Bolsward.
- „ 21 Verschenen bij J. Hepkema te Heerenveen de brochure: Ontwaak, gij die slaapt. beschouwingen over de onderlinge brandwaarborgmaatschappij Woudsend.
- „ 29 Opstel in N.A. van O. S. Koopmans te Beetsterzwaag over de Gravinneweg, dien hij houdt voor de dichtgeslibde bedding van Moerdiep en Boorn (= Koningsdiep), die samenvloeden 500 M. afstands uit den hoek van den rechten Zweinsweg in de Terwispeler hooilanden. R. R. v.d. Velde te Knijpe verkoopt: Enkele en dubbele kaaspersen, brokmolens, ronddraaiende boterkneeders voor groote bedrijven, boterkneedborden voor kleine bedrijven en boterspanen. Jhr. F. J. J. v. Eysinga en de hr. Wentholt schenken een deel der huurpenningen aan hun pachters. Joh. W. Meijer te Workum verkoopt boterextract tegen het spoedig zuren en het taai of lang worden der melk (gijl), en tegen den bitteren smaak der boter, flacon f 0.60.
- „ 31 Een arbeider vindt in het hoogveen bij de Drentsche grens te Appelscha een bewerkt stuk hout, 3½ Meter diep in de gave klijnlaag.
- Juni 1 Oppericht de onderlinge brandwaarborgmaatschappij te L. directeur J. Troelstra, lid der Staten en gemeenteraadslid. T. Bottema te Oldeboorn adverteert Deensch kaasleextract, de flesch f 1.15. De Fr. landbouwmaatsch. doet een beroep op de beurs der boeren voor de Londensche tentoonstelling, opdat men het te Kilburn verloren terrein herwinne.
- „ 5 Verschenen het 1e nummer van het Nieuws- en Advertentieblad Ons Noorden te Bolsward. De heer Behrns viert zijn 40jarig jubileum als inspecteur van het onderwijs in Friesland. Ds. v. Slooten begint een opstelserie in N.A. over Aengwiriden. Aanbested het afbreken der oude en het bouwen eener nieuwe pastorie te Oldelamer.
- „ 10 Dr. M. Niemeijer te Sneek klaagt vijf ouderlingen aan bij het Classicaal Bestuur, omdat zij geweigerd hebben bij de

1880.

aanneming tot lidmaten tegenwoordig te zijn. Het Classicaal Bestuur keurt echter de handelwijze dezer ouderlingen goed. De Leeuw. Courant heeft een historisch opstel over Friesland in 1672. Vooral worden daarin de verdiensten in 't licht gesteld van Hans Willem baron van Aylva, die tot driemaal toe de Munsterschen sloeg bij de Schans te Heerenveen en van de predikanten van der Waeijen en Cornelius, die de soldaten sterkten door gebed en hun bezielen de toespraken. De bisschop van Munster moet dan ook met het oog daarop hebben gezegd: „Der 'Teufel hole die Pfaffen.”

- Juni 12 Opstel in N.A. over oude kerkhoven in Aengwirden, 1e. in 't Woudschar te Terband; 2e. bij de Spitsenbrug; 3e. in de 20e stelde van Tjalleberd, en over het nonnenklooster Steenkerk te Luinjeberd. Bij de begrafenis van freule v. Lijnden te Beets wordt f 1085 voor de armen gecollecteerd. Aanbesteed het bouwen van 2 werkhuizen in Aengwirden door de Vereeniging tot Werkverschaffing. Sommige boeren in Doniawerstal geven aan hun personeel of kinderen die met de boterbereiding zijn belast voor elk vat eerste keur een extra belooning.
- „ 15 Inwijding van een nieuw badhuis te Nes op Ameland. Aanbesteed de vertimmering der pastorie te Lippenhuizen.
- „ 16 De inpoldering van vele landerijen te Makkinga, die anders door den Tjonger worden overstroomd, is gereed gekomen.
- „ 17 Een bronzen beitel gevonden op 't Zand onder het hoogveen te Donkerbroek en opgezonden naar het Friesch museum.
- „ 21 Mr. J. Dirks te Leeuwarden ontvangt van den koning van België een gouden medaille voor zijn door Teijlers Genootschap bekroond werk: De Noord-Nederlandsche gildepenningen. Langweer krijgt een stoomboot.
- „ 22 Het echtpaar M. v. Heloma op huize Voormeer te Heerenveen viert het gouden bruiloftsfeest.
- „ 25 Het buitengoed Nieuw Galda te Dronrijp, eigenaar Mr. A. G. van Dalsen Fontein aldaar, uit de hand te koop.
- Juli 7 Inwijding van het nieuwe schoollokaal van de Christelijke school te Sneek door Ds. G. A. Rademaker te 's-Hage.
- „ 17 De firma Krediet te Heerenveen geeft uit de ganzenbrief Reis door Friesland, met 52 gezichten door de heele provincie. En: Handleiding voor de werkzaamheden der gemeentebesturen, door H. J. Hoogeboom, secr. van Kollumerland.

1880.

- Juli 20 Met den aanleg van den tramweg Veenwouden—Dokkum wordt een begin gemaakt.
- Aug. 1 G. Velthuijsen uit Haarlem predikt het evangelie op de Twijzelerheide ten huize van Pieter Henstra. Ter perse bij A. Plantinus te Drachten: D. D. Duursma, IJskelders, Handleiding voor het bewaren van ijs, met pl.
- „ 10 Verschenen bij F. van der Zwaag te Harlingen: Laatste woord te Harlingen en eerste woord te Haarlem, 4 en 11 Juli 1880 uitgesproken door M. J. Mees, predikant te Haarlem.
- „ 15 Nieuw orgel ingewijd in de Herv. kerk te Oosterhaule door Ds. L. Troste met Col. 3: 16.
- „ 21 Overleden op Klein Jachtlust te Oranjewoud Mr. P. Heringa Cats.
- „ 28 De Friesche kapel te Langezwaag heeft blaas- en strijkorkest. 60 à 70 tûsend stek turf te keap hageldroeg to bevraagjen by J. Hogeboom en F. Hornstra to Sint Jansgae.
- „ 30 Het bestuur der Laweijsvereeniging vergadert in het Compagnonslogeinent te Appelscha en besluit brandwachten in de veenderijen aan te stellen en de veenarbeiders te gelasten om vóór 12 uur 's middags hun koffievuur te dooven met het oog op brand.
- Sept. 1 Besloten tot opheffing der school te Doniaga met 20 kinderen. Het H.d.S. wordt verplaatst naar Broek. De kinderen moeten naar Follega.
- „ 9 Tegen 50 kermisgasten te Gauw wordt proces opgemaakt, omdat zij 's avonds te 11 uur de herberg niet wilden verlaten.
- „ 11 In N.A. een opstel over de kanalisatie van de Tjonger, waarvoor hoofdingenieur Bolten reeds in 1853 een plan tot verbetering heeft gemaakt, dat nu weer wordt opgevat. Daarbij belanghebbenden opgeroepen (16 Sept.) bij R. K. Neef te Jubbega—Schurega door een commissie (H. A. Veenbaas).
- „ 23 Aanbesteed het afbreken der oude en het bouwen van een nieuwe Herv. Pastorie te Molkwerum.
- „ 24 Feestelijke opening van het nieuwe beurs- en waaggebouw te Leeuwarden. De treinen vervoeren omtrent 6000 personen.
- „ 28 Verschenen bij T. Telenga te Francker: De skinke of de skelm yn 'e knip, blijspil yn twa bidriuwen troch Junior. Het súkerei-dollen is te Damwoude in vollen gang, zoodat de 20 drogerijen in die gemeente dag en nacht werk heb-

1880.

ben. De man verdient 1 gld. per dag. Voor 1000 kilo wordt
f 20 betaald.

- Oct. 1 De uitgaven van het armwezen over 1880 in Aengwirden
bedragen f 22.000 op een bevolking van 4000 inwoners.

Mevr. G. C. Stellingwerf—Jentink,
medewerkster van het Friesche Volksblad.

- .. 5 Verschenen: Vrouw Lysbeth's pleegkind, oorspr. novelle
door Frisius.
- .. 6 Tram Dokkum—Veenwouden geopend.
- .. 10 De Vriendenkring te Hemrik richt een openbare lees-
bibliotheek op, naast de Nutsbibliotheek te Lippenhuizen.

1880.

- Oct. 13 Rinia-State te Oudemirden geveild.
- „ 20 Verschenen bij J. Hepkema te Heerenveen: Dr. L. H. Wagenaar, Het Reveil en de Afscheiding.
- „ 25 M. B. de Vries te Knijpe en J. de Jong te Idaard krijgen voor een inzending boter den eersten prijs op de tentoonstelling te Londen.
- „ 28 Wegens sterfgeval geveild twee grofaardewerkfabrieken te Lemmer, I. De goede Verwachting, gedreven door Wed. W. Monsma Kleinhouwer, in 1874 bijna geheel vernieuwd, op het Turfland aan de Zijlroede; II. De Hoop, op de Lange Streek, voorloopig voor beide geboden f 5140.
- „ 30 Verkoop der boekerij van wijlen W. Eekhoff, waarvan 1100 Friesland raken.
- Nov. 17 Opstel van A. Kerkhoff te Lemmer in N.A. over knoeierij met Friesche boter en de maatregelen daartegen.
- „ 25 Folkslêzing to Hearenfean by widdou Feenstra, sprekkers fen wegen Rjucht en Sljucht: Hepkema, Peaux en Krediet tagong frij.
- Dec. 3 Inwijding der vernieuwde synagoge te Sneek, met muziek, gecomponeerd door Edzard Grefe, en toespraken van J. Sanders en I. Hoofien, rabbijn te Utrecht.
- „ 4 Dr. Vitus Bruinsma te Leeuwarden en Dr. G. W. Bruinsma te Steenbergen beramen het oprichten van eene vereniging tegen de kwakzalverij.
- „ 11 Landbouwers te Langweer besluiten om de kuipers, die botervaten maken om na geijkt te zijn, ledig naar Leeuwarden en Groningen gezonden te worden, niet meer te begunstigen.
- „ 17 Nutsafdeeling te Hoornsterzwaag, Jubbege, Schurega.
- „ 18 T. Dijkstra nit Terkaple houdt winterjounenocht op Bol-en-Boer onder Goëngarijp bij R. de Jong.
- „ 21 I. J. de Boer uit Grouw geeft een buikspraak en goochel-demonstratie te Harich. Verkoop van het kaphout van een bosch te Sonnega voor de erven Hiddinga in de richting van het klokhuis aldaar.
- „ 23 In de L. C. opstel over M. baron v. Coehoorn. T. v. d. Meulen hâldt in folkslêzing to Hearenfean. Rouke Jans Kuipers te Delfstrahuizen, diep in de 90 jaar, gaat nog zonder stok naar kerk, „omreden it sa âldmannich stiet.”
- „ 24 Jhr. Engelen laat een bosch met laan verkoopen voor de huizinge van L. R. Brouwer te Nieuwehorne, en een te Katlijk. By de útjower E. Janusch to Liouwert forskynt in Fryske skoeralmenak for 1881.

1881.

- Jan. 1 In 1880 vertrokken 405 landverhuizers uit Friesland ter lottsverbetering naar Amerika, alleen uit de gemeente 't Bildt 135 personen. Uitgegeven: Goudvischjes, leesboekje voor de lagere school door H. Th. N. Los, onderwijzer te Bergumerheide.
- „ 4 Het reciteergezelschap De ontluikende bloem te Gauw voert te Uitwellingerga o.a. op De Utdragerswinkel.
- „ 10 De Tent te Oranjewoud, jarenlang het buitenverblijf van den hr. Bieruma Oosting wordt door den eigenaar Mr. de Blocq v. Scheltinga tot hotel ingericht.
- „ 11 Eenige tooneelliefhebbers uit Oranjewoud voeren te Akkrum het blijspel op Janus Tulp van Justus v. Maurik.
- „ 12 De middernachtzending G. Velthuijsen te Haarlem spreekt over de publieke zedelijkheid te Twizelerheide bij Pieter Henstra. Het reciteercollege Oefening kweekt kennis te Bartlehiem voert in de zaal van de wed. Ringma op o.a. De twa ringen. Vergadering van het reciteercollege Ontwikkeling te St. Johannesga.
- „ 13 H. de Jong te Appelsga houdt te Oosterwolde een volkslezing voor het Nut over: It jild allinne makket de minsken net lokkich. Dr. M. van Staveren houdt voor het Friesch Genootschap te Leeuwarden een lezing over: Van Haaften contra Engerna, een oud-Katholieke beweging te Leeuwarden in de 18e eeuw. Mr. Dirks deelt mede, dat bij het afgraven van de terp ten Zuiden van Wommels 50 zilveren Romeinsche munten zijn gevonden van de jaren 50—2 voor Christus, waarschijnlijk afkomstig van een Frieschen veekoopman, die vee had geleverd aan de Romeinsche veldheeren. T. Dijkstra geeft Winterjounenocht bij Schouwstra te Sijbrandaburen.
- „ 14 De vriendschapsvereniging te Bovenknijpe voert o.a. op Keapman Kortsicht en syn wiif. Het Heidebloempje te Hoornsterzwaag speelt: De kiesvereniging te Stellendijk door Lodewijk Mulder, en De skelm yn 'e knip, troch Junyor, Volkslezing te Echten door F. O. Sleswijk, Jhr. T. v. Beijma thoe Kingma en S. Tillema, toegang vrij.
- „ 15 Mr. Valès houdt in de Schouwborg te Leeuwarden „een conférence littéraire sur les drames de Victor Hugo.
- „ 20 De Bergumer Cour. heeft een anti-militaristisch artikel getiteld Soldaatje-spelen door F. Slagdotius (T. G. v. d. Meulen?).

1881.

- Jan. 25 J. E. Franx uit het St. Anthony-Gasthuis te Leeuwarden viert zijn gouden jubileum als schutter en houdt daarvoor receptie.
- „ 28 Roelof Bosma, oud 84 jaar, neemt weer deel aan de vosenjacht te Bakkeveen voor de 62ste maal, telken jare.
- „ 30 Te Dokkum vangt men zwarte kraaien, die gelokt worden door eten vermengd met nux vomica, waarna zij als gerecht dienen van de armen. In het Fr. Volksbl. kwam in earerym voor Oan 'e hirdrider Thys v. d. Berg en syn sister Tryntsje, do't hja to Liouwerd de priis woun hiene. Nei 't er spritsen is oer G. Japiks en de Halbertsma's folget:

Neist dy nammen, Thys en Tryntsje,
 Bliuwt ek jimmes grif bistian;
 Van den Berg's romrofte namme
 Scil yn Fryslân noait forgean.
 Hwet de tiid ek mei bidjêrre,
 Jimme eare scil net stjêrre.

Maar T. G. v. d. Meulen antwoordde daarop:

Ei soa, den scill' de van den Bergen
 It great Walhalla binnengean,
 En dêrre njunken Fryslâns skalden
 For ivich yn 'e gloarje stean?
 Hwa hie dat tocht of tinke doaren,
 Dat me dy timpel, sa biromd,
 Allinne net troch geast en holle,
 Mar ek op redens binnenkomt!

- Febr. 2 It Frysk Selskip looft een eereprijs van f 100.— uit voor het beste Friesche tooneelstuk.
- „ 3 Het reciteer- en tooneelgezelschap Al doende leert men te Poppingawier voert op: De pronkskens fen de frouljue is de manljue hjar skild, troch J. v. d. Steegh.
- „ 7 Verschenen bij Scheltema en Holkema te Amsterdam: De wetenschap van ons karakter door Dr. H. Thoden v. Velzen te Leeuwarden. Het heideveld aan den zandweg bij het tolnhuis te Oranjewoud in ontginning.
- „ 8 Ds. H. Pierson te Zetten spreekt te Heerenveen in het belang van het Chr. onderwijs.
- „ 9 Aanbesteed het afbreken van de oude en het bouwen van een nieuwe Doopsgez. kerk te Gorredijk.

1881.

- Febr. 11 Verschenen bij Scholtens te Groningen: Gedenkschrift van het 300-jarig bestaan der N. Herv. Gemeente te Burum en Munnikezijl door R. Smit, Med. Dr. Verschenen bij J. G. Wester te Leeuwarden: It gouden kroantsje, door T. Velstra.
- „ 15 M. Troelstra op Texel benoemd tot rijksontvanger te Joure. Geveild het buitengoed Jagtlust te Nieuweschoot, bij Jacob Heidsma in gebruik.
- „ 16 J. Hepkema te Heerenveen spreekt voor de krite Baard, daarna opvoering van Thomas en Tjamke ef de mislukte reis nei Amerika, en De útdragerswinkel.
- „ 19 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe pastorie te Oudeschoot.
- „ 20 Volksvoordracht van G. Ringenoldus boven de waag te Gorredijk.
- „ 23 Aanbesteed het bouwen van een Herv. pastorie te Bolsward. Een klok, zwaar 1100 kilo geplaatst in de toren der R.-K. kerk te Harlingen. Het kerkhof te Akkrum is 3 jaar gesloten; de pogingen tot het verkrijgen van een nieuw faalden; het naburig Nesser kerkhof is als begraafplaats aangewezen.
- „ 24 Multatuli houdt een voordracht te Leeuwarden. Folkslêzing op 't Fean, sprekkers A. L. de Jong, J. Hepkema, S. K. Uri. Rederijkerskamer Thalia te Akkrum speelt het drama: Onschuld en Misdaad; en: Een Fransch krijgsgevangene, blijspel met zang.
- „ 25 Onno R. Paehlig houdt te Sneek ten bate van het Roode Kruis een lezing over Transvaal.
- „ 26 Multatuli houdt te Sneek een voordracht in de concertzaal. Het gezelschap De goede verwachting te Mildam voert op: I. De pronkskens fen de frouljue; II. Een nieuwe manier van poffen; III. Slotzangen met muziek.
- Maart 3 Dramatische en muzikale voorstelling in de zaal v. d. Wielen te Leeuwarden ten bate van de gewonde en zieke stamgenooten in Transvaal.
- „ 5 Koetsier R. Agema, in dienst bij J. Bieruma Oosting in de Tent te Oranjewoud beschuldigd van bedreiging met revolver en een looneisch van f 10.000, wordt gevangen genomen. De volksopinie laat zich bitter over deze arrestatie uit.
- „ 8 Schijfschieten te Quatrebras.

1881.

- Maart 9 In N.A. staat een Friesch vers: It kleiliet fen 'e Skarsters, oer it sluten fen 'e skoalle dêrre, wegens ziekte van F. G. Schaapman, die tegen 1 Juli eervol ontslag krijgt.
- „ 12 Geveild de meer dan 40-jarige skeepshelling van wijlen J. O. v. d. Werff te Ureterp. Fryske winterjounenocht fen J. IJ. Speelman te Snikzwaag door T. Dijkstra te Terkaple.
- „ 13 Openb. vergadering te Heerenveen van het A. N. Werkliedenverbond, spreker F. E. L. Urban te Groningen.
- „ 14 Prof. Th. Jorissen houdt voor het Nut te Leeuwarden een rede over Madame de Maintenon (krachtens geheim huwelijk gemalin van Lodewijk XIV) die in menig opzicht een eerherstel bedoelt der onbillijk beoordeelde vrouw.
- „ 15 Smeding uit Roordahuizum houdt te Berlikum voor de rederijderskamer Vriendenkring een rede over Friesche spreekwoorden. Een verzoek van Ds. de Haas te Hornsterzwaag aan den gemeenteraad van Schoterland om een verordening tegen den veld- en veenarbeid door kinderen beneden de 12 jaar. De inwoners van Katlijk vragen om een school. Het is om dezen tijd, dat ook de Eerste Kamerleden v. Swinderen, v. Welderen Rengers en Bergsma de motie indienen: overwegende dat de onderstand door de burgerl. armbesturen in verschillende gemeenten van Friesland verleend buiten verhouding tot de plaatselijke middelen is gestegen, spreekt de Kamer den wensch uit, dat de Regeering onderzoekte, welke van dezen ongezonden toestand te werkelijke oorzaken zijn.
- „ 16 Te Sneek beroepen bij de Herv. gemeente ds. de Gaay Fortman te Vlissingen, die in 1886 ging doleeren. Terpafgraving van de Hallumer Noordermieden.
- „ 17 Het gezelschap Oefening kweekt kunst te Kortezwaag speelt: I. Heech oan en Smelbrêgge net ienris bisile; II. Keapman Kortsicht en syn wiif.
- „ 21 Overleden de landbouwer Corn. Pieters Sikkema te Suameer, grondig schrifttheoloog, die connectie had met Mr. Groen van Prinsterer en Mr. J. da Costa.
- „ 24 Ds. F. Lion Cachet bepleit te Leeuwarden de belangen der Transvaalsche boeren.
- „ 26 De Friesche rederijderskamer G. Japiks te Leeuwarden voert op: De boekhâlder fen keapman Habbema, ûnúttjown toanielstik fen W. Dykstra en Rjucht en Sljucht of oarsom, fen T. G. v. d. Meulen. Twintig inwoners van het dorp Firdgum (250 zielen) vertrekken in deze dagen naar N.-Amerika

1881.

- April 2 Mr. Valès houdt conférence littéraire te Leeuwarden in de schouwburg over Zola, l' cole naturaliste. Opstel in N.A. van Dr. L. Wagenaar over de vervolging der Afgescheidenen. Uitgegeven bij W. Dykstra te Holwerd: De economische crisis in verband met de tram- en buurtspoorwegen door Prof. F. de Lavaleye te Luik, uit het Fransch, 30 ct.
- „ 6 Vertrokken naar Amerika uit Holwerd 70, Hogebeintum 14, Ferwerd 80, Hallum 100, Birdaard 60 personen, meest Gereformeerden.
- „ 9 Bij het afbreken van den kerktoren te Wier vindt men onder de vloer een middeleeuwsche doopvont van grijze zerksteen, versierd met beeldhouwwerk.
- „ 12 Van 1 Jan.—1 April zijn 150 bewoners van het Bildt naar Amerika vertrokken. Opening van het Friesch Museum te Leeuwarden. Verschenen bij A. Jongbloed te Leeuwarden: De togt van Stanley door Midden-Afrika, door ds. U. W. Thoden v. Velzen, ten bate van de diaconie te Bergumerheide.
- „ 24 Overleden Frederik Constantijn Gerrit van Motman, rijksontvanger te Wijhe, voorheen te Marrum, uitvinder der Rin-allinne.
- „ 25 H. Pijttersen te Sneek geeft uit: In de Tweede Kamer, portretten door Castor en Pollux.
- „ 26 In het veenboekweitveld te Hoornsterzwaag, waar vroeger het hoogveen werd afgegraven, gevonden 20 zilverstukken uit de jaren 1601—19.
- „ 27 De geneesheer J. Poppe te Joure viert zijn 40-jarig jubileum als dokter, waarvan 36 jaar aldaar.
- „ 30 Het polderbestuur van het 6e en 7e veendistrict onder Opsterland maakt bekend, dat de slikmeter iederen Maandag zitting houdt ten huize van E. Welles te Tynje voor het ontvangen van aangifte der opmetingen van gespreide slik en het schatten van gestoken turf. De verveeners worden uitgenoodigd de vereischte nummerpaaltjes tijdig te plaatsen.
- Mei 2 De Leeuwarder Courant bevat een belangrijk opstel over de Meimarkt te Witmarsum, mededeelende dat deze tot 1878 door de kerkvoogden werd belegd. Zij lieten de palen plaatsen, de straten reinigen en de marktgeden innen, die vloeiden in de kerkelijke kas. Bijna een eeuw lang was dit reeds geschied.

1881.

- Mei 3 De liberale kiesvereniging 'Thorbecke te Dokkum wordt opgeheven en opgelost in onderscheidene plaatselijke kiesverenigingen.
- „ 5 Uitvoering te Leeuwarden van de Engelsche klokkenspelers onder leiding van Duncan S. Miller.
- „ 7 Opening der sociëteitszalen in de Harmonie te Leeuwarden.
- „ 8 Het „bollejeijen” der turfmakers in de veenderijen van Lemsterland begint weer. De kwestie loopt over $7\frac{1}{2}$ cent per roede. Aangenomen voor $f 0.80$ eischen ze nu $f 0.87\frac{1}{2}$ hetgeen de veenbazen weigeren.
- „ 11 Verkoop van den Amelandstuin als bouwterrein, Jhr. Mr. J. H. F. K. van Swinderen te Balk staat op de lijst der hoogstaangeslagenen in Friesland met een aanslag van $f 6656.16\frac{1}{2}$.
- „ 14 Verschenen bij J. Hepkema: Acht foardrachten for de brilloft, fen Pieter Jelles.
- „ 15 De nieuwe uitgave der Rimen en 'Teltsjes fen 'e broerren Halbertsma, bezorgd door G. Colmjon, verschijnt.
- „ 16 Te Witmarsum wordt op het kerkhof een steenen doodkist gevonden, die een plaats krijgt in het Friesch museum.
- „ 20 Arrest van den Hoogen Raad inzake de rechten der Herv. floreenplichtigen te Oosterend op de administratie der kerkelijke en beneficiale goederen bij de N.H. gemeente aldaar. Het anti-floreenverbond, opgericht 4 Sept. 1874 te IJlst en gesterkt door de adviezen van de hoogleeraren B. J. Gratama, Mr. B. J. de Geer van Jutfaas en van Mr. J. C. Meijer, Jhr. P. J. van Swinderen, Mr. U. H. Huber, had daarmede zijn doel bereikt, en werden de Friesche kerken vrijgemaakt van het dwangjuk van het floreenstelsel.
- „ 21 De bouw eener Chr. Geref. kerk te Sneek aanbesteed. Brief van emigrant Henri Hospers, Oranje City, Jowa, in Weekbl. v. Kanton Bergum.
- „ 23 Herdacht de 100-jarige scheidng van Bovenknijpe en Heerenveen (26 Mei 1781).
- „ 26 Vergadering voor Algemeen stemrecht te Surhuisterveen, waar D. Pekelharing het woord voert.
- „ 29 De Doopsgez. gemeente te Bovenknijpe viert haar 100-jarig zelfstandig bestaan, feestredenaars ds. S. Wartena aldaar en ds. P. H. Veen, rustend leeraar dier gemeente.
- „ 30 De Leeuwarder Courant bevat een brief van Mello Dikema, schrijver van „Oudejaarsavond”, woonachtig te I.e Mars, 25 mijlen van Sioux City (N.A.).

1881.

- Mei 31 Consecratie der nieuwe R. Kath. kerk te Harlingen. De Aartsbisschop houdt een rede. De Paus zendt een telegram.
- Juni 1 De Leeuwarder Courant heeft een uitvoerige biografie van den Frieschen historicus Jac. Scheltema, geb. te Franeker 14 Maart 1786, overgenomen uit Niederländischen Museum

Vitus Bruinsma,
Voorzitter der Friesche Volksparty.

IV, 1839. De Kerkvoogden der Herv. Gemeente te Warga sluiten de oude school aldaar, die meer dan twee eeuwen lang heeft dienst gedaan en bestond uit de kamer van de kosterwoning. Deze was in 1848 vergroot, maar allengs te klein bevonden. De kinderen liepen nu wekenlang om en bedreven allerlei baldadigheid. Zelfs een ministerieel schrijven had geen verandering in den toestand gebracht, maar

1881.

- nu moest er een nieuwe school komen wegens de sluiting der oude. Men vindt te Leeuwarden op elke 90 inwoners ruim één verkooper van gedistilleerd.
- Juni 2 Koetsier Agema te Oranjewoud, wiens proces daarna een groot gerucht heeft gemaakt door de bemoeienis van het Friesch Volksblad, is veroordeeld tot 6 maanden gevangenisstraf en *f* 50 boete. De echtelieden H. Kroodsmā en S. Hoekstra te Warga, die hun 60-jarig huwelijksfeest vieren, geven aan de Herv. gemeente aldaar een zilveren doopvont ten geschenke.
- „ 4 De Leeuwarder Courant behelst een brief van Kuipers uit Steggerda, die met de Castor naar Amerika is vertrokken om een onderzoek in te stellen rakende handel en landbouw.
- „ 7 Aanvoer op de Sneeker botermarkt ruim 1300 vaten en 39902 K.G. kaas; prijzen: botervereeniging *f* 45.50; kaas *f* 34—*f* 27.
- „ 9 In een sloot te Wachtum worden 20 zilverstukken en 3 goudstukken uit de laatste helft der 16e eeuw gevonden. De Leeuw. Courant bevat een brief van J. Boerendans te Ridgewood (N.A.) aan M. Idzerda te Rauwerd over Friesche emigranten.
- „ 12 S. T. Bakker te Heerenveen, O. Stellingwerf (Singelstr. te Leeuwarden) en M. de Vries te Oranjewoud openen een collecte in de courant vōor het herzien van het proces van R. Agema onder de leuze: Gelijk recht voor heer en knecht. Zestig bedevaartgangers uit de parochie Den Hoorn (Gr.) bezoeken na de godsdienstoefening in de R. Kath. kerk te Dokkum de Bonifaciusfontein. Ook worden bedevaartgangers uit Engeland verwacht.
- „ 14 Verschenen bij Loosjes te Haarlem: De met goud bekroonde Landhuishoudkundige beschrijving der kantons Bergum en Beetsterzwaag, door E. Allershof.
- „ 15 Verschenen bij Theod. Bom te Amsterdam: De hoofdpunten der Latijnsche spraakleer door Dr. A. Halberstadt, leeraar te Leeuwarden.
- „ 16 Overleden, oud 85 jaar, te Lancaster (N.A.) Worp van Peijma, vroeger te Ternaard, bekwaam Friesch waterbouwkundige, vriend van den Frieschen dichter en Shakespeare-vertaler ds. Rinse Posthumus te Waaksens.
- „ 18 't Is 50 jaar geleden, dat te Leeuwarden de eerste Friesche koningszweep werd verharddraafd, n.l. na het bezoek dat koning Willem I met de prinsen aan de Friesche hoofdstad bracht.

1881.

- Juni 23 De Leeuwarder Courant bevat een opstel over de historie van Hindeloopen.
- „ 30 De Leeuwarder Courant behelst een brief van J. Kerckstra uit Joure vertrokken naar Emerson in Jowa.
- Juli 1 De Friesche schrijver T. G. v. d. Meulen heeft aan de Nederl. Stoomvaartmaatschappij een vrijkaart 2e klasse heen en terug naar New-York aangevraagd als kostprijs voor te schrijven reclames. De maatschappij sloeg het aanbod af; toen ging v. d. Meulen met de Red Star Line van Rotterdam. Het weekblad voor het kanton Bergum begint het verslag van een Amerika-reis van Bergum heen en terug.
- „ 2 A. H. Wumkes & Co., naaigarenfabrikanten te Joure, Simon H. Taconis en Zoon, tabaksfabrikanten te Heerenveen en Wed. Douwe Egbertszn., tabaksfabr. te Joure, deponeren hun handels- en fabrieksmerken ter rechtbank te Heerenveen.
- „ 8 Eerste steen gelegd van de nieuw te bouwen sluis te Roodeschuur bij Surhuisterveen, die de oude sluis, gebouwd in 1663 zal vervangen. Tengevolge van de verbreding van het kanaal De Zwemmer in Dantumadeel komen enorme hoeveelheden kienhout bloot, wel honderd wagens alleen uit de z.g.n. Brak. Er zijn boomen bij van 35 voet lengte. Het hout geeft een hitte als de beste baggelaar.
- „ 11 Ingewijd het nieuwe orgel in de kerk te Scherpenzeel vervaardigd door de firma van Dam te Leeuwarden. Provisioneel verkoop van het slot Wiarda-State te Goutum, met poort en duiventil, ruim voorplein, sterke toren, grachten en singels, met antiek goudleeren behang, in gebruik bij Jhr. R. C. van Cammingha.
- „ 12 Verschenen bij de firma W. Eekhoff te Leeuwarden: Gids van Leeuwarden en omstreken.
- „ 13 Landbouwer A. H. Kuipers te Steggerda biedt zijn bezitting, groot 40 H.A., te koop aan, en geeft van zijn vertrek naar Amerika rekenschap in N.A. zich beklagend geverbaliseerd te zijn door den slikmeter, wegens het te na veenen aan de Linde, terwijl 7 andere verveners, die ook het verbod overtraden, geen proces kregen. Wiarda-State te Goutum onder den hamer, ingezet op f 12.000, bezocht door 400 personen tegen f 1 intree.
- „ 14 De Leeuw. Courant bevat een opstel, zijnde aantekeningen, betreffende het oud-adelijk geslacht der van Sytzama's en een oorkonde in de oud-friesche taal uit 1452 van Pier Sytzama te Arum. Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school te Akmarijp.

1881.

- Juli 15 De Leeuwarder gymnastiekverenigingen: Bato, Friedrich Ludwig Jahn en Claudius Civilis houden een gemeenschappelijke samenkomst in de Prinsentuin. Verschenen bij Noordhoff en Smit te Groningen: Leerboek der Boter- en Kaasbereiding door Dr. Vitus Bruinsma, leeraar in de wis- en natuurkunde aan het gymnasium te Leeuwarden. De onderwijzer Th. Fockens te Surhuisterveensterheide zoekt voor eigen rekening uit te geven een werkje Proza en Poëzie, met medewerking van onderscheidene schrijvers, prijs *f* 1.—.
- „ 16 Aanbesteed het bouwen van een gemeentehuis te Murmerwoude. De Friesche stoomcichoreifabriek van Joh. Brouwers te Berlikum neemt een fabrieksmerk aan. Op het kerkhof te Oudemirdum doet zich het wondere botanische verschijnsel voor, dat kort na de begrafenis uit een graf een zeldzame, vergiftige plant opschoot, 1 M. hoog met bloemen als van een stokroos maar zwart van hart en bruin, dofgeel van blad, en met 1 M. diepe wortel in den grond.
- „ 22 De afdeeling Workum van het Nut herdenkt haar 75-jarig bestaan.
- „ 25 Finale verkoop van Wiarda-State te Goutum. De opstal der poort heeft opgebracht *f* 300, der huizinge *f* 1689 (kooper G. Praamstra te Veenwouden), het middelste gedeelte *f* 2379 (kooper de vorige) en het Oostelijk gedeelte *f* 3352 (kooper W. S. Wagenaar te Sneek).
- „ 26 De landbouwer Kuipers te Steggerda wil in de staat Jowa (N.A.) een kolonie vormen van Nederlandsche emigranten, in verbinding met zijn zoon H. Kuipers, die daar reeds is, en 25.190 acres land koopen bij het stadje Doon aan de Rockrivier, een zijtak van de Mississippi. De prijs is omstreeks twintig gl. de acre. Het zedingsfeest te Oranjewoud bezocht door ruim 8000 personen.
- „ 27 R. Agema, voorheen koetsier te Oranjewoud, beschuldigd wegens bedreiging met moord en veroordeeld tot 6 maanden celstraf en *f* 50 boete is in hooger beroep door het Hof vrijgesproken.
- „ 29 Alle Wijtzes van der Sluis te N. Appelsga herdenkt zijn 50-jarige loopbaan als vervener, ontginner en landbouwer te midden van 50 kinderen en kleinkinderen. Jan de Jong te Minnertsga en Wiltje de Jong te Hijlaard zijn voornemens te Leeuwarden onder de Waag Friesche boter te verkoopen naar de Deensche methode bereid.

1881.

- Juli 30 Verschenen bij A. Schaafsma te Dokkum: De kluisters verbroken (26 Juli 1581—1881), een woord tot het Nederl. volk. In N. A. begint een opstelserie over Verward Frieslandt. (1748).
- Aug. 1 Protest van Dr. J. G. Visser te Lemmer in het nieuwsblad Lemsterland tegen het executie-boelgoed ten zijnen huize op last van het gemeentebestuur wegens wanbetaling van hoofdel. omslag.
- „ 3 Martenastins te Franeker bewoond door Wed. Mr. A. Telting (secr.); Okkinga door Dr. A. C. Duker (voorheen Mr. I. Telting); Oud-Botnia, voorheen door fam. Adama, nu logement de Korenbeurs; Nieuw-Botnia sedert lang tot logement verbouwd; logement De Valk is een overblijfsel van Sjaardema.
- „ 8 Opstel in Leeuw. Courant van Mello Dikema over Nederl. kolonisatie in N.W. Iowa. Bloedige ongeregdheden onder de arbeiders aan de nieuwe sluis te Roordeschuur, poging tot staking vanuit Surhuisterveen mislukt.
- „ 10 Beerent Veenkluiten heeft in N. A. een opstel in Aengwirden's dialect.
- „ 11 Overleden te Berlijn Wilco Holdinga Tjalling Camstra baron thoe Schwartzenberg, oud 76 jr. Worp v. Peijma in de Leeuw. Courant herdacht met een In Memoriam. Jhr. C. L. v. Beijma thoe Kingma, voorz. der Fr. L. houdt te Dokkum in de jaarvergadering een rede over de misbruiken in het boterfabrikaat, die hij o.a. hieraan wijt, dat een officieel merk der vaten den inhoud dekt. Het vervallen van keur en ijk der vaten wenscht hij voor de toekomst. Ook wijst hij op het belang, dat Friesland de moestuin van Engeland wordt.
- „ 13 De familie Sminia te Oenkerk schenkt aan de gemeente een aantal antieke eetborden met gemeentewapen; voorheen schonk zij een zilveren beker.
- „ 14 178 leden der Leeuw. Werkliedenvereniging bezoeken Joure en hebben maaltijd in hotel Cats.
- „ 19 Aanbestede het bouwen eener nieuwe kerkekamer voor de Doopsgez.gemeente te Knijpe.
- „ 24 Het bestuur der Lemsterpolders biedt op afbraak te koop aan 2 vizelwatermolens aan de Lemsterrien, wegens stichting van een stoomwerktuig.
- „ 25 Afgraving van de terp te Almenum aan de Harlinger—Bolswarder vaart, 50 ct. de ton.

1881.

- Aug. 29 Verkoop van het Garijster mienschar, groot 172 H.A. gelegen aan weerskanten van den weg Wartena-Eerne-
woude, door notaris Sickler te Bergum.
- Sept. 6 Dirk Feenstra heeft in de Leeuw. Courant een opstel over
de kolonisatie in Sioux County.
- „ 12 Benoemd tot secr. van Schiermonnikoog D. Crommelin
baron van Heeckeren te Ameland.
- „ 13 De Ver. der Fr. Waarheidsvrienden debatteert te Leeu-
warden over de vraag of de bursalen aan de Vrije Univer-
siteit mogen studeeren. Besloten wordt naast het fonds „De
zaak des Heeren” een nieuw fonds op te richten, voor hen,
die deze studie begeeren. (Peningm. Ds. Enderlé te Schar-
negoutum).
- „ 18 Het reciteercollege v. Haren te Holwerd voert op: De twa
Ringen, en Thomas en Tsjamke.
- „ 21 Groote malaise in de turfmakerij; de verveners vragen de
Regeering om invoerrecht op steenkool.
- „ 26 Boelgoed op Schierstins te Veenwouden.
- „ 27 Vaart gedempt in de terp op Kooifenne te Oosterend. Hard-
looperij te Poppingawier.
- Oct. 3 Toanielkryk fen C. B. op de toanielstikken fen S. H.
Hylkema: De toanielfoarstelling to Jelrijp, en It silveren
haloazje.
- „ 4-5 Dr. H. Bavinck, pred. te Franeker, Mr. U. H. Huber en
Dr. J. H. Gunning, pred. te 's-Gravenhage, spreken te
Leeuwarden voor de Unie „Een school met den Bijbel”.
Biografie van Suffr. Petrus (1527—97) in de Leeuw. Crt.
- „ 10 Op de tentoonstelling van moderne kunst bij Mej. G. H.
Matthijssen in het Ruiterskwartier te Leeuwarden trekt de
aandacht een doek van L. Alma Tadema: Een Aeg. vrouw
in indolente houding het oog gericht op een schildpad.
- „ 14-15 In het meubelmagazijn van Ids Koster te Joure breekt
tijdens een vliegende storm een brand uit, die 8 gebouwen
in de Midstraat, een boerderij en zes woningen in de Kakel-
steeg in de asch legt. Geveild 7 H.A. weiland aan den Kunst-
weg en het Scheepsvaarwater te Dokkum, waarin de Boni-
faciusfontein ligt, leverend overvloedig, zuiver bronwater.
Bericht over het Katlijker meenschar in Weekbl. v. kanton
Bergum.
- „ 16 Lêzing fen T. G. v. d. Meulen to Ljouwert: Amerika,
hwet it my to sjen en to learen jowch, entreé f 0.49. Hij
vertelde van zijn reis, zeden en gewoonten der bevolking,
emigratie enz., toegelicht met prenten en kaarten.

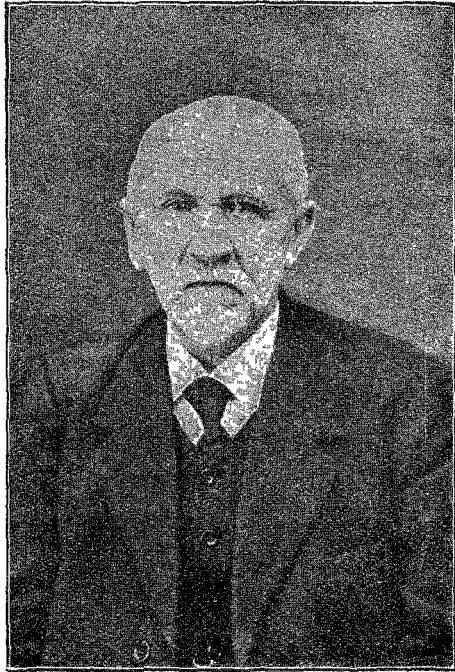
1881.

- Sept. 17 De zangvereniging Uitspanning door inspanning te Beetgum speelt: Doove Stoffel, en De 'Taschiade. Amerika-lezing van T. G. v. d. M. te Oldeboorn, en Akkrum (18).
- „ 18 De Fr. landaanwinning-maatschappij te Makkum, beginnend met een kapitaal van *f* 120.000, concessionaris C. C. Ledehoer, drijvend meest op Engelsch kapitaal, kon. goedgekeurd 28 Nov. 1874, faillieert. H. G. v. d. Veen, H.d.S. te Driesum, Fr. schrijver, vraagt ontslag tegen 1 Januari 1882. De nieuwe Herv. pastorie te Haulerwijk is gereed.
- „ 22 Verkoop eener groote partij afbraak van de kerk te 'Tzum.
- „ 25 P. G. Bleeksma te Hardegarijp (Fr. schrijver) aangesteld tot tijdelijk hoofd te Oudehorne (Sch.).
- „ 26 M. H. Bakker te Langweer biedt zich aan als spreker op Winterjounenocht. Eska (S. K. Feitsma?) heeft in N.A. een Fr. vers: Ynspeksjedei onder tsjinst. De Duitsche opera uit Groningen (dir. Marie Ledwinka) speelt te Leeuwarden Der Barbier von Sevilla, muziek van Rossini.
- „ 27 Overleden op Andringa-State te Oldeboorn vrouwe Jeanne Henriëtte van Vloten, douairière v. Jhr. W. H. Lycklama à Nijeholt.
- „ 29 Ds. S. Wartena Jr. te Knijpe pleit in N.A. voor afschaffing van den eed. De Friesche winterkleiaardappels kosten *f* 1.80, *f* 1.65 en *f* 1.20 de halve H.L.L. In N.A. begint een opstelserie over Friesland's veestapel in de 18e eeuw.
- „ 29—14 Nov. T. G. v. d. Meulen houdt zijn Amerika-lezing te Knijpe, Bergum, Oudkerk, Hallum, Dokkumer-Nieuwezijen, Jelsum, Driesum, Blija en Gorredijk, en vertoont allerlei voorwerpen van Amerikaansche industrie: een pijp van maïsstruiken, bindgaren van zijdepapier, schoentjes vervaardigd door Indianen. Voorts gaf hij een paar luimige stukjes ten beste.
- Nov. 1—3 De keamer Gysb. Japiks to Ljouwert spilet: Giet it sa? fen O. Stellingwerf en Oan 'e Sédyk fen P. J. Troelstra. Nei dounsjen. Under it dounsjen: Wiersizzerij fen âlde Foekje fen Heech aan de Friesche fammen. Fryske Winterjounenocht fen Klaas D. Boersma, yn 'e doarpsherbergen fen Britswerd, Birgumerdaem en Rien. Krytyk fen C. B. in L. C. van Preatkes uet Goethe's Faust troch Dr. L. C. Murray Bakker.
- „ 2 Fr. Winterjounenocht fen M. H. Bakker by K. Mink to Langwar.
- „ 3 Verschenen bij J. F. v. Druten te Sneek: De Stoomtram, Gids en Advertentieblad. 'Toanielfoarstelling fen Halbert-

1881.

- sma to Stiens; fen It gouden kroantsje (Velstra) en It Kjellefel (Kiemstra).
- Nov. 6 Jhr. R. C. van Cammingha geeft aan de Herv. Gemeente te Goutum een zilveren schenkan en broodschotel voor het H. Avondmaal, aangekocht uit de entreëgelden van Wiarda-State.
- „ 8 Dr. Vitus Buinsma te L. spreekt voor het Nat. Genootschap aldaar over de scheikundige ontleding door den galv. stroom.
- „ 9-10 Het reciteer-college Van Haren te Giekerk speelt. Onder de Bandieten, Thomas en Tsiamke, en Lubbert of de Mislakte Moart.
- „ 10 Ds. B. Bolleman v. d. Veen, voorzitter der vereeniging tot bestrijding van den hoogen stand van het boezemwater, verzoekt de Staten om de provincie tot één waterschap te maken.
- „ 13 Verkocht bij Swarts te L. een stal van Wouwerman voor f 15 een Ostade voor f 39, Blaet's Atlas in eikenhouten kast voor f 40.—
- „ 14—12 Dec. Amerikalezing van T. G. te Gorredijk. Huizum, St. Japik, Hoozeveen, Nijkerk, Woudsend, Wier, Warga, Augustinusga, Lippenhuizen, Lemmer, Tjerkgaast, Beelsterzwaag, Holwerd, Oostermeer. Verschenen bij S. Smeding te Leeuwarden: Oan 'e sédyk, fen P. J. Troelstra.
- „ 14 Verschenen: Rimen en Teltsjes fen broerren Halbertsma en G. Colmjon, f 3.25. By Telinga to Frjentsjer: Fr. Skoeralmanak (1882) fen W. Dykstra.
- „ 20—6 Dec. Winterjounenocht fen W. Dykstra to Makkum, Huizum, Marrum, Wyns en Dronriip.
- „ 20 Reciteercollege Ons Genoegen te Arum speelt o a. De âlde Jas.
- „ 24 Lezing van dr. C. Sepp te Leiden voor het Fr. Gen. over het leven van W. Eekhoff; S. H. Hylkema geeft een Fr. bijdrage.
- „ 25 Zangver. Concordia te Leeuwarden geeft het oratorium Elias van Mendelssohn.
- „ 26 In N. A. een Friesch vers. It kin de master miste, fen D. J.
- „ 28 Verschenen: J. E. Hooft v. Iddefingje, Friesland en de Friezen in de Middeleeuwen.
- „ 29 Prof. Alberdingk Thijm spreekt voor de Kath. Vereeniging over Friesland's aandeel in Holland's kunstroom, hij behandelt de bouwkunst als hoofdkunst der Renaissance en den

bouwmeester van Utrechts's Mariakerk, die aan Friesland behoort; de schilderkunst (gravures van Schelte en Bote à Bolswert), Rembrandt's Saskia, die den genialen schilder inspireerde. Friesland blijkt in iedere kunstrichting zijn

R. v. Zinderen Bakker,
1845—1927,
Hoofdbestuurslid der Friesche Volkspartij.

aandeel te hebben. De Prov. Friesche Courant, die 40 jaar heeft bestaan en waaraan G. Postma te Ureterp en H. G. v. d. Veen te Driesum in echt Frieschen geest en vorm meewerkten, verschijnt nu in verbinding met het Advertentieblad voor de prov. Friesland, bij R. J. Schierbeek te L.

1881.

- Dec. 1 Verschenen bij H. Pyttersen te Sneek: Ontmaskerd door F. de Witt Talmage te Brooklyn, vert. door C. S. Adama van Scheltema. Het theatre du Vaudeville uit Parijs voert te L. op: Un voyage d'Agrément, comédie de Gondinet.
- „ 7 Ds. N. C. Balsem te Langezwaag spreekt voor het Nut te Lemmer over da Costa's lied 25 jaren.
- „ 11 Het nieuwe orgel in de Doopsgez. kerk te IJlst ingewijd door Ds. C. N. Wybrands met een rede over 1 Sam. 16: 23.
- „ 15 Verschenen bij F. Hessel te Heerenveen: W. Schepers, Gedichten en Puntgedichten.
- „ 17 Er is een streven in het N. van Wijmbritseradeel, n.l. in Sneeker Vijfgra om zich af te scheiden en te voegen bij Rauwerderhem, op grond van gemeenschappelijke waterschapsbelangen, wegen, politiereglement enz.
- „ 19 Wiarda-State te Goutum uit de hand op afbraak te koop.
- „ 21-31 Het St. Thomasluiden in den Oosthoek, b.v. te Katlijk gaat nacht en dag door.
- „ 22 Ds. G. H. v. Borssum Waalkes te Huizum leest in het Friesche Genootschap over Die Gottesfreunde in verband met het H. S. van het Fr. Gen.
- „ 25 Sh. van Sinderen houdt Fryske winterjounenocht bij S. Botting te Stiens.
- „ 27 Geveild een deftig heerenhuis aan den Lemster straatweg te Sneek in gebruik bij ds. R. Breitsma en een groot steenen gebouw, nu dienend voor het kerkgebouw der Chr. Geref. gemeente te Sneek, naast het vorige perceel.
- „ 29 Mr. v. Halmaël wijdt in de Leeuw. Courant belangrijke herinneringen aan Bilderdijk.

1882.

- Jan. 1 Het kanaal Stroobos tot Bergumermeer neemt de provincie in beheer en onderhoud van het Rijk over.
- „ 5 De foriening Onderling Genoegen to Dronryp spilet Skoemaker hâld jou by de leest, en Haitskemoai's klachten, en de Erfenis of de Bedrieger bedrogen troch W. J. Feenstra.
- „ 10 Geveild de Geref. kerk aan de Lemsterweg te Sneek.
- „ 11 T. G. v. d. Meulen maant in N. A. tot voorzichtigheid bij emigratie naar Amerika, op grond van 31-jarige ervaring en een verblijf van 3 maanden.
- „ 12 Fryske foardrachten fen St. van Sinderen to Weidum.
- „ 16 Fryske foardrachten fen M. H. Bakker to Tsjerkgaest.

1882.

- Jan. 21 A. en H. Kuipers van Steggerda, agenten, bieden duizenden H.A. prairieland aan voor een Nederl. volksplanting, 62½ gl. de 100 H.A. De predikanten H. G. Dornseiffen en H. Rutgers te Terhorne zoeken uitbreiding te geven aan de vereeniging voor onderwijs aan schipperskinderen, die reeds 10 jaar bestaat. Mr. E. Jongmsma, sedert 15 jaar voorz. der 1e afd. der Fr. M. v. L. legt die betrekking neer.
- „ 22 Mademoiselle Agar speelt te Leeuwarden de rol van Agrippina in de Brittannicus van Racine, en draagt voor 1811 van V. Hugo.
- „ 25 Andringa-State te Oldeboorn, door de kerk aangekocht, wordt pastorie. Lezing van H. A. Kuipers van Steggerda bij M. J. Ketellapper te Rotsterhaule over Amerika, wat hij er zag, leerde en ondervond.
- „ 26 Rede van ds. L. Tinholt te Koudum in de Herv. kerk te Minnertsqa over het ongrondwettig karakter der neutrale school. Verkoop der afbraak van de pastorie te Oudeschoot. Geveild de huize Flora te Akkrum van wijlen erven Dr. W. H. Idzerda, lid der Tweede Kamer.
- „ 29 Muziekuitvoering te Terkaple onder leiding van M. Lighthart,, afgewisseld door comieke coupletten, bal na.
- Febr. 1 In de Leeuw. Courant oudheidk. aant. over Ameland. Brieven in N.A. van een Stellingwerper uit Ottawa County.
- „ 2 Verkoop der voormalige pastorie van Ds. Dardenne Andringa te Bolsward.
- „ 4 Aanbesteed het bouwen van een nieuw lijkenhuis en het invoegen van den toren te Giekerk. Wiarda-State te Goutum gesloopt.
- „ 5 Dr. J. A. Schaepman spreekt te Leeuwarden voor de R.K.
- „ 7 Opstel van D. Schaafsma te Goëngamieden in de Leeuw. Courant over zomerpeil of 20 c.M. daarboven en zomerbeplendering?
- „ 8 Uitvoering van het reciteercollege Jacob Cats in het Nutsgebouw te Lemmer.
- „ 9 Aant. in de Leeuw. Courant over oud-Bolsward. Roordaterp te Kimswerd afgegraven.
- „ 14 Het tooneelgezelschap te Dronrijp speelt: Watze skearbaes fen Jestergae, yn in bidriuw troch W. J. Feenstra.
- „ 15 Opstel in de Leeuw. Courant: Geslachtswapens aan het Amelandshuis te Leeuwarden. Dr. A. W. Bronsveld houdt te Leeuwarden een lezing over den Duitschen humorist Th. G. von Hippel. Verschenen: A. J. Andreae, De Lauwerszee

1882.

nagespoord in hare wording, omvang en bedijkingen. Het Lj. toanielselskip spilet: T. Velstra, De Unrêststoakster (yn H. S.) en S. H. Hylkema, Aldjiersjoun. Verschenen bij J. Hepkema: Wiersizzerij fen âlde Foekje, troch Pieter Jelles.

- Febr. 20 Aanbested het afbreken der oude en het stichten van een nieuwe waag te Akkrum. J. Laverman te Drachten, uitgever der Drachtster Courant verplaatst zijn boekdrukkerij en handel naar de Noorderbuurt, naast hotel Phoenix aldaar Verschenen bij H. v. Belkum te Leeuwarden: De Schriftbeschouwing van Dr. A. Kuyper in hare bedenkelijke strekking.
- .. 23 Mededeeling in de Leeuw. Courant: Omtrent 1629 is bij de gemeente van Oosterlittens wettelijken bij malkander vergadert, besluiten om af te snijden soveel mogelijk alle occasie van dronkenschap, partijschappen en andere onheilen, die door de veelheid van tapperien plegen te ontstaan, dat in den voorsegden dorpe niet meer als één herbergier soude worden toegelaten, welk besluit de grietman goedkeurt.
- .. 24 Het bestuur der 1e afd. der Fr. L. M. koopt aan een lijnzaadzuiveringsmachine, die wordt geplaatst bij D. J. v. d Wal te Stiens, waar men het lijnzaad kan zuiveren voor 40 ct. de H.L.
- .. 25 Aanbested het besintelen van den zandweg Garijp—Eernewoude. H. Bonnema te Oostermeer vervaardigt van been en ivoor het huis van Joh. Bruining aldaar in miniatuur met wagenhuis en rijtuig in de fijnste nuances.
- .. 28 Ds. H. van Broekhuizen te Oosterbierum vertrekt uit Londen naar Ficksburg in Z.-Afrika.
- Maart 1 Terpaarde van 't Hoogheim te Spannum tegen 75 ct. de ton verkrijgbaar.
- .. 2 Évangélistie te Rauwerd bij W. T. Beetstra door Ds. S. Dijkstra te Welsrijp. Verschenen bij L. v. d. Hulst te Kampen de novelle van Hajo Schuurstra (= R. Koopmans van Boekeren) getiteld: De reis der Snipsemaatjes. (De hoofdpersonen bewonen een klein heerenhuis in de Gr. Kerkstr. te Leeuwarden).
- .. 4 H. Th. N. Los te Bergumerheide schrijft een feuilleton Wolfert van Lezaen, in het Weekbl. v. h. kanton Bergum.
- .. 5 J. Terpstra doet verslag van zijn Amerikaansche reis bij S. A. Boomsma te Wier. Afgraving der terp Lutkelaard onder Hiatre.

1882.

- Maart 6 A. Duparc leidt op de meeting der liber. kiesvereniging te Leeuwarden de vraag in: Herziening der grondwet noodzakelijk? in verband met samenspreking en briefwisseling gevoerd met den vroegeren Leeuwarder afgevaardigde de Roo van Alderwerelt. Mr. A. Bloembergen en Dr. J. Zaaizer hebben bedenkingen. Friesema-State te Idaard op afbraak verkocht.
- „ 8 Terp Feitsma bij Abbinga-State onder Huizum in afgraving.
- „ 9 Natuurk. lezing te Tjalleberd over galvanische electriciteit door de H.H. Lammers. Hevig geschil over het al of niet afbreken der kerk te Kooten. Ds. J. H. Gunning uit 's Hage leest te L. over Schiller's Der Kampf mit dem Drachen. Opstel in de Leeuw. Crt.: M. A. de Ruyter en Groote Pier, waarin: „de haat tusschen Hollander en Fries was zoo sterk, dat een kest uit L. in 1425 inhield: „Nin Hollandera schilma ontfean for in burger.” Opstel in de Leeuw. Crt.: Mijmeringen over Rinsumageest, door A. de Geestumer. Terp-afgraving te Menaldum aan de groote vaart.
- „ 11 Vergadering te Zwolle tot vaststelling van statuten en vertrek der Volksplanting Kuipers City in Dacota, voorl. bestuur A. Kuipers en K. Spijkman.
- „ 12 F. Domela Nieuwenhuis spreekt voor de Werklieden-ver. te Leeuwarden.
- „ 15 Aanbesteed het sloopen der bureaux der fabricage in de Arendstuin te Leeuwarden en het stichten aldaar van een school met 8 lokalen.
- „ 17 Orgel met 8 registers in de kerk te Oudkerk te koop. W. Dykstra spreekt te Makkum voor de afd. Volksonderwijs.
- „ 22 Aanbesteed het vergrooten der school te Beetgum.
- „ 23 Brand in de stroocartonfabriek (firma J. G. Kuipers) aan de Potmarge te Leeuwarden.
- „ 24 Aanbesteed de bouw eener O.L. School te Britsum.
- „ 25-29 Berichten in Weekbl. v. Kanton Bergum over Friesche emigranten op Java (Hoogland, M. Witsenburg en Jelmer Zijlstra uit Bergum; Jelle Jelsma, D. en R. Feenstra en Hellinga (Beetgum); S. Leegsma (Eestrum); Wielsma (Kollum); v. Peijma (Ternaard); Roorda (Dantumawoude); Pelmulder (Bornwerd); R. D. v. d. Ploeg (Wouterswoude); en de Van Viersens, die in 1847 met Scholte de kolonie Pella stichtten.
- „ 25 Opening tramweg Heerenveen—Joure.

1882.

- Maart 27 Prof. Th. Jorissen houdt een nutslezing te Leeuwarden over Oldenbarneveld.
- .. 28 Afgraving der terpen op Wammert onder Oosterlittens en aan de Oldekloostervaart bij Bolsward.
- .. 29 Ds. Ploos v. Amstel te Reitsum bepleit in de Geref. kerk te Heerenveen Chr. onderwijs.
- .. 30 Opstel in de Leeuwarder Courant over oud-Heerenveen.
- April 1 Aanbesteed het leggen van een klinkerbestrating in Sexbierum.
- .. 6 Ten N. van de Compagnonsvaart, ook onder Akinga in de z.g.n. Weeme onder Appelscha zijn groote velden tot boschen bouwland gemaakt, op ontwerp en uitvoering van F. v.d. Bosch.
- .. 7 Velen wantrouwen de Dacota-emigratie van A. Kuipers en zien er van af.
- .. 8 Aanbesteed bouw eener Chr. school te Rinsumageest
- .. 12 Geveild de Stoomcichoreifabriek van S. v. d. Werff te Sijbrandahuis.
- .. 14 Dr. Vitus Bruinsma vraagt in de Leeuw. Courant giften voor een huldeblijk aan Multatuli, „den vereerden strijder”.
- .. 15 Verhuurd 1 H.A. 85 A, hooiland, geheeten de Aegyptische Vijf, aan de Oude Geeuw en de Zwartesloot onder Akmarijp.
- .. 19 De Isr. gemeente te Heerenveen ijvert voor een nieuw kerkhof en ontvangt daarvoor honderd francs van de Rothschilds te Parijs.
- .. 22 Verkocht in De Steenen Man te Zurich een perceel weiland op Goijum onder Wons, geheeten De Afgegraven terp, groot $2\frac{1}{4}$ pondem.
- .. 24 Concept-reglement van het op te richten waterschap De Groote Meer te Warga ter inzage op het gemeentehuis te Grouw.
- .. 26 De provincie koopt de stoomcichoreifabriek De Grietman op den hoek van Ee en stadsgracht te Dokkum aan, ter verbetering van de scheepvaart. Mej. Matthijsen te Leeuwarden exposeert schilderijen van Hans Makart, voorstellende de vijf zintuigen. Aanbesteed het bouwen van een R.K. kerk, toren en pastorie vanwege de H. Bonifacius-parochie te Leeuwarden, architect P. J. H. Cuypers te Amsterdam.

1882.

- April 29 J. Hepkema voltooit in N.A. de beschrijving zijner Zweedsche reis in gezelschap met J. v. d. Sluis en P. Korf. Aanbestedd het verplaatsen van kerk en toren te Kooten. Boelgoed van afbraak der kerk te Warstiens. Verschenen bij v. Belkum te Leeuwarden: Uit de nalatenschap van wijlen Ds. J. B. Weerman te Leeuwarden, bezorgd door P. H. Hugenholtz.
- Mei 3 De onderwijzer Gerben J. Postma te Ureterp wordt een maand als onderwijzer geschorst wegens hooggaande kwestie met het H.d.S. Allershof. Hem wordt aangeraden ontslag te nemen, anders krijgt hij het. Hij verdedigt zich in een opstel in N.A. van 10 Mei.
- „ 4 Een R.K. oudelieden en weezengesticht te Leeuwarden gebouwd naar het bestek van architect Cuypers te Amsterdam is voltooid.
- „ 5 Op afbraak verkocht de korenmolen De Leeuw in het klein Fintje bij de Oldehove te Leeuwarden.
- „ 8 Besloten tot opheffing der O.L. School te Foudgum.
- „ 10 De Loge Friesche Trouw viert haar eeuwfeest. Haar geschiedenis is beschreven in het Nederl. Jaarboekje voor Vrijmetselaren 5849 (1848), waaruit blijkt dat zij is voortgekomen uit het hof van Willem IV. De eerste bekende voorzitter was J. C. Rademacker, thesaurier-generaal van den prins.
- „ 11 Aanbestedd het vergrooten der O.L. School te Warga. Verhuring der kavels in de Workumer-, Makkumer- en Parregasterpolder, voor de gefailleerde Fr. Landaanwinningsmaatschappij.
- „ 15 Inwijding der nieuwe O.L. School te Akmarijp. Verhuring van tuin en boomgaard, groot 3 H.A. van Friesma-state te Idaard.
- „ 18 Verschenen bij H. W. Wester te Leeuwarden: Het uitroemen der melk door H. B. Hylkema.
- „ 19 Wegens slatting der opvaart wordt de terp te Oudkerksterklooster in Juni en Juli gesloten. De beroemde Friesche os Groote Pier, geb. op de hoeve van Pieter Jans v. d. Wier te Goënga, merkwaardig exemplaar van Friesch vee, te bezichtigen bij Wiebe de Boer, veemarkt te Leeuwarden, entrée f 0.25.
- „ 20 Aanbestedd de bouw van een Herv. kerk en toren te Warstiens. Het burgerl. armbestuur te Hallum krijgt van 150 gezinshoofden het verzoek om huishuur geheel of gedeeltelijk te betalen.

1882.

- April 23 Het bestuur van het Friesche rundvee-stamboek besluit Jhr. Mr. C. v. Eijsinga te Leeuwarden en K. N. Kuperus te Marssum af te vaardigen naar een gemeenschappelijke vergadering van het Fr. en Gron. stamboek, het Dutch-Friesian Herdbook en het Holstein-Herdboek om te bevorderen de eenheid in de rassen, soorten en benamingen en dat het N. Holl. en Friesche vee onder juiste benaming in Amerika bekend wordt en niet langer doorgaat voor Holsteinsch vee. Onder de houten vloer van de Huizumer kerk wordt gevonden de grafplaats van Dowe Powels, pastoor aldaar, gest. 17 Juni 1574. Te Balk is een Jongensinternaat van P. C. J. Lapidoth.
- .. 26 Jelle Oebles Tjitzes legt den eersten steen van den nieuwen toren der Herv. kerk te Akkrum. Te koop de buitenplaats Molenhorne te Beetgumermolen van baron thoe Schwartzenberg.
- .. 27 Aanbesteed de bouw eener O.L. School te Suawoude.
- .. 28 Grootte strijd te St. Anna-Parochie tusschen de 2 kerkvoogdencollege's om de kerksleutel.
- .. 29 De kerkvoogdij te Mantgum zal een school bouwen op een stuk tuingrond bij de oude school, dat aan het gemeentebestuur gratis zal geschonken worden.
- .. 31 In N.A. staat een âld teltsje tytle It bisjoende hûske (waarschijnlijk van L. Wagenaar). Geveild de boerderij met deels afgegraven terpweiland bij de oude Potmarge, vroeger van de zathe Oud-Feitsma onder Huizum.
- Juni 2 Geveild de in 1860 gebouwde rogmolen De Goede Verwachting aan de Dille onder Oosterwierum.
- .. 6 Te koop een groot nieuw hondenkarnrad met ijzeren raderen bij S. K. Musch te Grouw.
- .. 8 Verschenen: De kindercantate 't Ouderhuis, gedicht door A. F. J. Reiger te Leeuwarden en Lentebloesem, 6 tweestemmige liederen, woorden van dezelfde, alles getoonzet door Richard Hol.
- .. 10 Aanbesteed de bouw eener O.L. School te Surhuizum.
- .. 13 Aanbesteed de bouw eener R.K. kerk te Balk.
- .. 24 In N.A. worden voortgezet de opstellen over Friesland's veestapel in de 18e eeuw.
- .. 27 Aanbesteed een belangrijke vernieuwing aan den toren te Swichum en het maken van een kerkhofmuur.

1882.

Juli

- 1 Het weekblad van het kanton Bergum verschijnt in grooter formaat. T. G. v. d. Meulen schrijft in zijn krant, in het 51e artikel over Des Moines, hoofdplaats van Java, waar hij de gast was van P. O. Viersen, en de uitvoering bijwoonde van het zangspel Ruth.

Walng Dijkstra,
1822—1914.

- „ 2 Pastor Lamberti uit Collinghorst predikt te Workum, Mak-
kum en Bolsward voor de Duitsche grasmaaiers; pasto-
r Schauenburg uit Pakes te Cubaard, Bozum en Sneek.
- „ 5 Dr. A. Kuyper spreekt te Leeuwarden over de vooruit-
zichten der studenten aan de Vrije Universiteit.
- „ 11 Aanbesteed de verbouw der kerk te Offingawier

1882.

- Juli 13, 27 en 10 Aug. Biografie van Vigle v. Aytta in de Leeuw. Crt. Kerkvoogden te Mantgum besteden den bouw aan eener lagere school.
- „ 15 Kerkvoogden te Jorwerd laten de oude school sluiten om de gemeente te nopen een nieuwe te bouwen.
- „ 21 Aanbesteed de verbouw der O.L. school te Rauwerd.
- „ 22 Brief in N.A. van H. Sminia uit Bergum nu in David City, Nebraska. Verschenen: De Kruiskerk te Bergum, Een herinnering, een bede, een profetie door T. G. v.d. Meulen, f 0.10.
- „ 27 Aanbesteed de bouw eener roomboter- en kaasfabriek te Sneek en Bolsward vanwege de Nederl. Maatsch. v. kaas- en roomboterfabrieken.
- „ 28 Krite Jouwer opgericht van it Fr. Selskip mei 19 leden, bestuur M. Troelstra, J. Hornstra en Hoeneveld.
- Aug. 1 Aanbesteed de verbouw der school te Deersum.
- „ 7 Opening stoomtram Sneek—Harlingen. Aanbesteed aanleg spoor Stavoren—Leeuwarden.
- „ 17 en 24 Aanteekeningen over Oldeboorn, Nes, Akkrum, Terhorne, Terkaple en Akmarijp, in de Leeuw. Crt.
- „ 18 De heer Gäbel gaat de afd. rond der Fr. M. v. L. om geraadpleegd te worden over de kaas- en boterbereiding.
- „ 19 Verkoop eener zathe, ten Z. van de kerk te Beers en de Jorwerdervaart. met kerkgestoelte aldaar en 9 graven op het kerkhof. S. Meekma heeft in korte jaren vele woeste gronden van Valomsterbroek ontgonnen. In N.A. begin eener opstelserie over Frieslands armwezen.
- „ 21 Verschenen bij J. Campen te Sneek: Ds. W. J. Pijzel, reisherinneringen uit Tyrol, J. C. Rijle, Uitlegg. gedachten over het Marcus-evangelie. vert. door J. Krull, en Zendingrede over Ps. 72 door dr. L. Wagenaar te Wons.
- „ 26 Aanbesteed het bouwen van een O.L. School te Jorwerd.
- „ 27 Inwijding van een nieuw orgel in de Doopsgez. kerk te Oldeboorn (fabr. Bakker—Timminga) door ds. Schuiling aldaar.
- „ 31 Het Fr. Jongelingsverbond houdt jaarfeest te Oranjewoud sprekers: Ds. J. J. A. Ploos van Amstel, Ds. W. K. K. Magendans en J. Nieuwland.
- Sept. 1 Kuipers uit Steggerda en meer Fr. families hebben zich gevestigd in Charles Mix Co bij de Missouri, waar zij eerst vele ontberingen doorstaan.

1882.

- Sept. 4 Opstel in de Leeuw. Crt. over de slikgelden in Tietjerkersteradeel.
- „ 5 Verslag in de Leeuw. Crt. over de jaarverg. der Waarheidsvr. te L., sprekers: Prof. G. H. Lamers te Groningen, J. Enderlé te Scharnegoutum, Ds. F. J. P. Moquette te Sneek, en A. G. Kingma te Rinsumageest. Aanbesteed het maken van een nieuw dak op de Lippenhuizer kerk.
- „ 9 Bericht in Weekbl. v. Kanton Bergum over Sioux County en Henri Hospers.
- „ 11 Ploegwedstrijd te Metslawier.
- „ 20 Brief in N.A. van P. Lolcama uit Heerenveen, nu te Colorado over den oogst aldaar. De N.H. Zendingsgemeente te Doetinchem (dir. J. v. Dijk Mzn.) koopt het koffiehuis De Nederlanden te Franeker voor f 8709, om er een Chr. school van te maken.
- „ 21 Opstel in de Leeuw. Crt. Vermoedelijke oorsprong van het harddraven in Friesland.
- „ 23 Geveild de afbraak van de houtzaagmolen te Bergumerdam.
- „ 27 Op afbraak verkocht de oude brug over het Koningsdiep tusschen Lippenhuizen en Beetsterzwaag.
- „ 28 De heer v. Dapperen te Heerenveen herdenkt zijn 40-jarigen dienst als muzikleeraar aldaar.
- Oct. 1 Zijn de visschers uit Peasens en Wierum om dezen tijd aan het aardappelrooien, nu zijn zij druk aan het vangen van rog, die naar België gaat voor 10 st. per stuk.
- „ 2 Geveild Onga-State te Ferwerd, groot 42 H.A. in huur voor f 4000 bij T. T. Boersma.
- „ 3 Groote gaten geslagen in de Amelander dam.
- „ 5 Aanteekeningen in de Leeuw. Courant over Idaard, Eagum, Roordahuizum, Friens, Grouw, Warstiens, Wartena. Aanbesteed het graven eener nieuwe vaart in de Finkumerterp.
- „ 11 Opstel in de Leeuw. Crt. over plaatselijke belasting op bierverbruik in de 17e eeuw te Pingjum.
- „ 14 It Ljouwter toanielselskip ropt Fryske skriuwers op om hjar wirk yn to stjûren for útjefte en spyljen. Bericht in de Bergumer Crt. over Sjoerd Aukes Sipma en J. Pelmulder in Pella.
- „ 19 Opstel in de Leeuw. Crt. over Fokko Ukena door Wiarda (1784).

1882.

- Oct. 23 Opstel in de Leeuw. Crt. over het voormalige vicariehuis te Pingjum, waar Menno Simons zou hebben gewoond, n.l. waar nu het huis en de timmerwinkel is van A. Posthumus. Een bestaand gezelschap te Leeuwarden tot proefondervindelijk onderzoek naar de feiten van het spiritisme, wenschte eenige uitbreiding aan zijn kring te geven en roept belangstellenden daarvoor in de Leeuwarder Crt. op.
- „ 31 Inwijding der nieuwe O.L. School te Britsum.
- Nov. 1 Verschenen bij J. Hepkema: It Jonge Fryslân troch P. J. Troelstra en O. H. Sjtstra.
- „ 2 Verschenen bij A. Meijer te Leeuwarden: Vraagboekje over de leer des heils volgens den Bijbel, ten gebruike voor Doopsgez. door Deo-Do, 2e dr.
- „ 6 Terpgraving in de Foppe Thomasplaats te Beetgumermolen. Opstel van S. Koopmans in de Leeuw. Crt. over St. Jansdag te Pingjum, den dag waarop de Groendijken van den Gulden Halsband worden verhuurd. Geveild ten verzoeke van Jhr. J. v. Beijma: huis, erf, grond en zwaneneiland op het voormalig Kingma-State te Zweins, met het daaraan verbonden recht van zwanendrift.
- „ 13-16 F. Domela Nieuwenhuis spreekt voor de afd. Gorredijk, Joure en Heerenveen van het N.W.V. over De omgekeerde wereld en hoe daaruit te geraken. Hij wijst op de nihilistische woelingen in Rusland, het socialisme in Duitschland en de Iersche kwestie, alle voortvloeiend uit onderdrukkingen, die het volk van de regeeringen ondervindt. Hij pleit voor algemeen stemrecht.
- „ 15 School te Ezumazijl met 10 leerlingen gesloten. Ds. Ploos v. Amstel te Reitsum spreekt in de Herv. kerk over het Chr. onderwijs.
- „ 16 Opstel in de Leeuw. Crt. over Barrahuis.
- „ 23 Ds. Dekkers, Chr. Geref. pred. te Joure houdt evangelieprediking te Nieuwebrug.
- „ 23 Mr. A. J. Andreae leest voor het Fr. Gen. over het verzet der Friezen tegen de Spaansche dwingelandij.
- „ 26 Nieuwe Doopsgez. kerk en orgel (fabr. Bakker—Timmenga) te Irnsum gewijd.
- „ 29 Opstel in de Leeuw. Crt. over den Donia-oorlog volgens Petrus v. Thabor (ed. Visser, Amersfoordt).
- Dec. 4 Oproep om hulp voor de Herv. gemeente te St. Anna-Parochie, die 18 jaar vacant was, om beroeping mogelijk te maken. Het inkuilen van veevoeder in Friesland bij velen

1882.

nog onbekend. Verschenen: Vluchtige schetsen uit het volksleven door A. F. J. Reiger.

- Dec. 7 Gehuwd O. Stellingwerf en G. C. Jentink te Nijland.
- „ 8 De Friesche afgevaardigde Buma dient bij de Tweede Kamer een voorstel in om een onderzoek in te stellen naar de droogmaking der Zuiderzee.
- „ 10 Inwijding van het orgel in de Doopsgez. kerk te Gorredijk, (fabr. Bakker—Timmenga).
- „ 13 Lezing te Leeuwarden van Prof. A. Pierson over Grieksche kunstgeschiedenis.
- „ 15 Verschenen: Dr. Vitus Bruinsma, De Boter- en kaasbereiding. In Eigen Haard staat de novelle: Hoe Sjoukje aan haar man kwam, door A. G. C. van Duyl. Marlet houdt op allerlei plaatsen in Friesland cursus voor de Fr. Tuinbouw-vereeninging.
- „ 20 Dr. H. Oort leest te Rauwerd voor de Protestantenbond over het geloof in Gods rechtvaardigheid onder Israël.
- „ 22 Geveild de zathe Koudenburg te Haule, groot 200 H.A.
- „ 24 Nieuw orgel geplaatst in de R.K. kerk te Dronrijp door: firma v. Dam te Leeuwarden.
- „ 29 Jhr. A. Vegelin v. Claerbergen te Joure koopt het Tolhuis aldaar voor *f* 15000. De vorige eigenares Wed. v. d. Wal had het voor eenige jaren van de Herv. gemeente gekocht voor *f* 25000. De Tolhuisbrug werd eigendom van de gemeente Haskerland voor *f* 270.

1883.

- Jan. 4 Inwijding der nieuwe O.L. School te Workum. Te St. Johannesga wordt een zathe van 10 H.A. verkocht voor ruim *f* 3000. Verschenen te Leeuwarden bij A. Meijer: Jaarboekje van den Frieschen adel, 1e jaarg.
- „ 8 Schijfschieten te Veenwouden bij P. F. Postma, tramstation.
- „ 9 De Groninger student P. J. Troelstra houdt voor de krite Joure een Friesche rede: De hege brêge.
- „ 11 Men begint te Tietjerk met goede resultaten gras in te kuilen.
- „ 12 Geveild de voormalige Jongedameskostschool bij de Aalsumerpoort te Dokkum.
- „ 15 Geveild het slot Sixma-State te Huizum. Opstel in de Leeuwarder Courant van S. H. Hylkema, waarin hij verklaart, dat zijn „Hwet stik scille wy spylje?“ een satyre is op de

1883.

rederijerskamers, die boven hun krachten gaan. Aarde en haar volken heeft houtgravures van stadsgezichten in Harlingen en Leeuwarden. De naaigarenfabrikant Dirk Aeilco Wumkes, in het bezit van 100 pondematen plassen, hagen en kopstukken laat te Oudehaske 30 pondem. veenplas droogleggen en geeft 70 arbeiders werk.

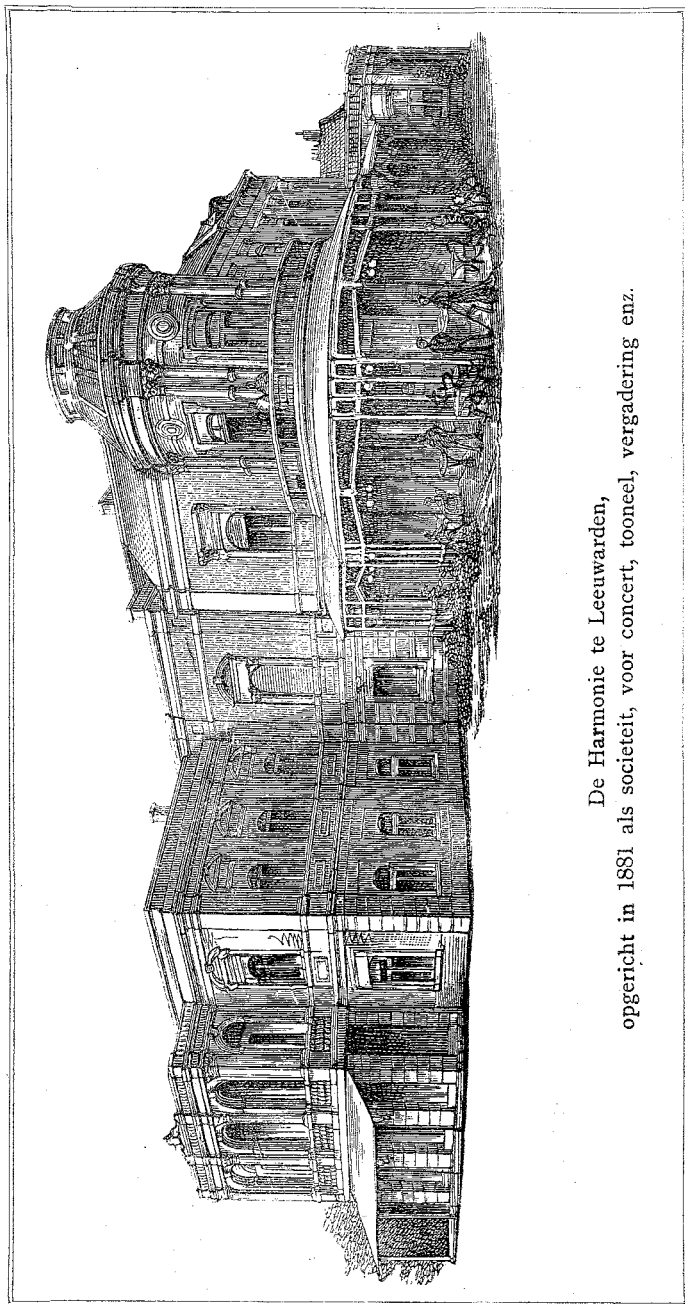
- Jan. 16 Aanbesteed het afbreken der bestaande en het wederopbouwen van een nieuwe Doopsgez. pastorie te Wolvega.
- „ 19 Geertruide Carelsen te Amsterdam houdt voor de Friesche tuinbouwvereniging te Leeuwarden een lezing over goeden smaak in den omgang met planten.
- „ 24 J. v. d. Waals uit Rotterdam houdt in de zaal van wed. H. Looijenga (Zuiderstr.) te Leeuwarden predikaties over de a.s. toekomst des Heeren.
- „ 26 Aanbesteed het afbreken der bestaande en het bouwen eener nieuwe O.L. School te Huizum.
- „ 31 Ds. v. Holkema te Goëngarijp, 77 jaar oud, heeft 52 dienstjaren; hij begeeft zich zoo vaak de dienst te Broek is, daarheen per roeiboot of bij ijs, reeds Zaterdag daarheen te voet.
- Febr. 1 Het oude schoolgebouw te Suawoude op afbraak te koop. R. Koopmans v. Boekeren houdt een nutslezing te Heerenveen over de Heerenveenster dienstbode-dichteres en leest een fragment voor van een harer onuitgegeven brieven.
- „ 5 B. Heldt te Amsterdam spreekt voor de afd. van het A.N, W.V. te Gorredijk over grondwetsherziening in verband met kiesrechthervorming.
- „ 7 Verschenen: De Vredebode, volksblad ter bevordering van Bijb. Christendom, red. te Franeker. I. J. de Boer uit Grouw houdt een huikspreek- en goocheldemonstratie te Beets.
- „ 8 Dr. Wagenaar te Wons spreekt in het gebouw v. Chr. belangen te Gorredijk.
- „ 9 Overleden te Joure W. Coopmans, rustend onderwijzer van Broek, oud 85½ jaar, geboren te Warga, zijn tante was huishoudster bij den paedagoog J. H. Nieuwold aldaar, wat aanleiding gaf dat van zijn 4e jaar af Coopmans dagelijks aan de pastorie kwam. Tante gaf hem naar Nieuwold's methode leesles en leerde hem van Alphens versjes waarbij Nieuwold op de piano accompagneerde. In 1813 legde hij examen af voor de 4e rang, was onderwijzer te Berlikum.

1883.

- Weidum, Wartena. In 1820 aangesteld te Broek, waar hij tot Juli 1880 werkzaam was. Hij was een bekwaam onderwijzer en vooral bedreven in zang en muziek. Van 1823—1847 directeur van het zanggezelschap te Joure en fungeerde ook een paar jaar als directeur der Departementszangschool. De Nutsvergaderingen te Joure werden altijd door het zanggezelschap opgeluisterd.
- „ 10 Verschenen bij J. B. Wolters te Groningen: Nieuwe schoolkaart van Friesland door R. v. Assen H.d.S. te Aalsum, prijs *f* 10. De kerk te Oldeholtpade krijgt een kabinetorgel: Nijeholtpade in Sept. een gewoon pijporgel, beide van J. Kruze, firma Hardorff en Zn. te Leeuwarden.
- „ 15 Opstel in de Leeuw. Crt. over het handschrift S. à Wigara van Terzool over den Donia-oorlog.
- „ 18 O. Rommerts en J. Colerus te L. spreken voor de Bolswarder werkliedenver. over miskende volksrechten; er werd voorgedragen een stuk over de taak der moeder in het huisgezin; een schets „Zoon' vrachtrijder”, een bezoek uit Harlingen aan de Leeuwarder historische tentoonstelling.
- „ 19 Voetpad van Twijzel belangeloos aangelegd naar de heide, onder toezicht van A. G. Postma.
- „ 20 Afgraving van de Roordaterp te Kimswerd. De Chr. Jongelingsvereniging Onderzoek alle dingen, enz. te Joure viert haar 9-jarig bestaan in hotel Cats.
- „ 21 Verkoop van 2 barges, die voeren Dokkum—Leeuwarden, de eene in 1869 nieuw gebouwd van ijzer, groot 19 ton met nette tafels, roodtrijpen springveeren kussens en rugzittingen.
- „ 22 Te Heeg een Baptistengemeente gesticht, onder verbod van eedzweren.
- „ 23 Dr. J. Reitsma leest voor het Fr. Gen. over de geschiedenis van Oldeklooster, Hartwerd, vooral aan de hand van de kroniek, geschreven door den laatsten abt Thomas Groningensis.
- „ 24 De firma Posthuma te Harlingen neemt voor *f* 599 aan den steenen man van Caspar à Robles weer op den zeedijk te plaatsen. Gozen v. d. Leij uit Amerika teruggekeerd houdt een lezing te Lippenhuizen.
- „ 26 Het buitengoed Poelzigt te Giekerk te koop.
- „ 28 De Friesche schrijver Wijma te Moddergat benoemd tot H.d.S. te Middenvaart.

1883.

- Maart 3 In het N.A. dialekt van Stellingwerf onder de rubriek rechtspraak (Oldelamer).
- .. 5—6 Van de visschersvloot Peasens-Moddergat vergaan 17 van de 27 schepen met 83 mannen, zoodat 200 dorpelingen in rouw zijn gedompeld.
- .. 7 Afgraving der terp te Beetgumermolen. Geveild het Deersumerhuisje met overhaal en tapperij aan de trekvaart.
- .. 8 Begraven te Franeker J. H. Behrns, oud-inspecteur van het L.O. in tegenwoordigheid van verscheidene deputaties van verscheidene deputaties van vrijmetselaarsloges.
- .. 9 M. P. Troelstra te Joure houdt een lezing te Scharsterbrug ten bate van een weduwe.
- .. 10 Geveild de drukkerij van J. R. Miedema te Leeuwarden.
- .. 12 Aanbesteed het graven van 300 M. vaart in de terp van W. G. de Jong op de Zuidermieden te Hallum.
- .. 16 Het Fr. Genootschap schrijft een prijsvraag uit: Kritisch onderzoek naar oudheid en waarde der Friesche stamsagen (Friso's oorsprong uit Indië, reis der Friesche koningen, hertogen en potestaten, verovering van Rome onder Magnus enz.) Notaris Cannegieter te Tzum houdt een lezing over het kaatsspel. Aanbesteed is het bouwen van een nieuwe school te Rottum.
- .. 17 Aanbesteed het inrichten van de oude school te Jorwerd tot smederij.
- .. 22 Meeting der liberale kiesvereniging te Leeuwarden onder leiding van Mr. H. Goeman Borgesius, die sprak over Grondwetsherkiezing en kiesrechthervorming; verder voeren het woord Dr. Zaaijer, Mr. A. Bloembergen en J. Troelstra.
- .. 23 Afl. 3 van Aarde en haar Volken heeft bijdragen over de Prinsentuin en harddraverij te Leeuwarden. Opstel in de Leeuwarder Crt. over de jaarmarkt te Oudeschoot, die Caspar á Robles 5 April 1576 verdaagde.
- .. 26 Brief in de Leeuw. Crt. van A. R. Dijkstra, voorheen te Joure, nu te Little River (Kansas). De Doopsgez. gemeente te Leeuwarden verwerpt met 64 tegen 52 stemmen het voorstel om attestaties van ongedoopte leden uit andere gemeenten aan te nemen.
- .. 27 Aanbesteed het uitgraven en aanplempen van het terrein bestemd voor schoolbouw te Oudehaske.
- .. 30 Schets in de Leeuw. Crt.: Overwintering van het Dokkumer trekschip in een winternacht van 1853. halverwege wegens grondijs.

De Harmonie te Leeuwarden,
opgericht in 1881 als societeit, voor concert, tooneel, vergadering enz.

1883.

- Maart 31 Y. O. Faber is eigenaar geworden der steenbakkerij De Boterton te Harlingen (voorheen firma Stinstra—Cool).
- April 1 G. Dolman te Sneek evangeliseert bij S. Algra te Bozum. De Amerikaansche schilders Boughton en Abbey geven in Harpers Monthly Magazine een reisverhaal over Friesland (Leeuw. Crt. 16 April).
- „ 2 Nieuwe ondernemingsgeest breekt baan. Verscheidene boeren in Doniawerstal, o.a. F. de Haan in den Koevorderpolder passen de gewijzigde Deensche methode toe bij het inrichten hunner kelders. Ter perse bij A. Akkringa te Amsterdam: Gave der Liefde door D. Bartstra, ten bate van Peasens.
- .. 4 N.A. heeft een bernesankje „Ut to ljeppen” van C. Wielisma. Aanbesteed de restauratie van kerk en toren te Hitzum en het bouwen eener consistorie aldaar, met het maken van een nieuw kerkameublement. Ds. J. J. L. ten Kate te Amsterdam draagt in De Nederlanden te Franeker fragmenten voor van De Schepping. Opstel in de Leeuw. Crt. over den plaatsnaam Rauwerd = Reawier vgl. Reaklif.
- .. 6 Aanbesteed de verbouw der school te Delfstrahuizen.
- .. 11 Verschenen: Practisch Leerboek over de Zuivelbereiding door J. Rinkes Borger, directeur der zuiverfabriek te Leiden. Aanbesteed de verbouw der school te Rotstergaast.
- .. 14 Aanbesteed de verbouw der school te Wijns, en het bouwen der Chr. school te Gerkesklooster.
- .. 23 Iets in de Leeuw. Crt. over de klokken te Harich, volgens aantekeningen van Ds. G. Ottema (1674—1701).
- Mei 8 De Staatk. vereeniging Staatsburgerschap te Drachten en Heerenveen candideeren voor de Staten: Mr. Ph. v. Blom en Mr. H. v. Heloma te Heerenveen, E. J. Attema te Drachten, en Mr. J. Sickenga te Wolvega.
- „ 9 Het Isr. kerkbestuur te Heerenveen dankt voor de giften voor de nieuwe begraafplaats. Boelgoed op Harsta-State te Hoogebeintum, bewoond door L. Jensma. Afgraving der terp te Wijtgaard (eigendom stichting Fribourg).
- .. 12 Onderwijzers gevraagd te Makkinga, Elsloo, Appelscha, Oosterwolde, Donkerbroek en Haulerwijk op f 650.
- .. 14 Inwijding der Chr. school (C.N.O.) te Jutrijp.
- .. 15 Geveild de steenfabriek Oorbyt te Dronrijp. Verschenen bij H. Pyttersen te Sneek: A. Buma, Beschouwing over de afsluiting en drooglegging der Zuiderzee. Werkstaking in de veenderij de Greven (Hask.). Terpafgraving van het voor-

1883.

- malig klooster Genezareth bij Hallum. Op afbraak te koop Groot Aisma-State te Beetgumermolen.
- Mei 23 Op de markt te Wolvega aangevoerd 300 vaten boter.
- „ 24 en 30 Opstel in de Leeuw. Crt. over het slot Aggama te Witmarsum, eens bewoond door den patriot Frans de Boer, grootvader van F. de Boer te Holwerd overgrootvader van Mr. J. Klaasesz de Boer op Aylva-State te Witmarsum.
- „ 26 Aanbesteed het bouwen van een school te Pingjum, en het verbouwen der scholen te Giekerk, Oenkerk en Oudkerk. In de veenen te Fochteloë komt een geknakt oerwoud bloot, waarvan de zware stammen liggen in de richting N.W.—Z.O. en rustend op een harde zandlaag.
- „ 31 Bericht in de Leeuw. Crt. over de Spijkerberg en de Schapenwasschersdobbe in de Appelsgasterduinen.
- Juni 1 Verschenen bij A. Meijer te Leeuwarden: Dr. S. H. Thoden v. Velzen, Over den Simplon en door den St. Gothard.
- „ 2 Aanbesteed de verbouw der O.L. school te Dedgum.
- „ 4 Inwijding der nieuwe O.L. school te Driesum (H.d.S., Hofstra).
- „ 5 J. H. Rovers te Groningen spreekt op de meeting der anti-dienstvervangingsbond te Leeuwarden over de persoonlijke dienstplicht. Aanbesteed de schoolbouw te Engwierum.
- „ 7 Opstel in de Leeuw. Crt. over Oldeklooster.
- „ 14 Aanbesteed de bouw eener O. L. school te Oldeholtspade en Nijetryne.
- „ 23 Aanbesteed de bouw eener O.L. school te Wolvega en te Slijkenburg.
- „ 25 De Leeuw. Crt. heeft het grafschrift van Sixtus van Roorda uit de kerk van Lutkewoude († 18 Febr. 1617).
- „ 27 Aanbesteed de bouw eener O.L. school te Nijemirdum.
- „ 28 Aanbesteed de bouw eener O.L. school te Molenend onder Oenkerk.
- Juli 9 Aanbesteed de bouw eener O.L. school te Oosterend. Verschenen bij wed. P. M. Feenstra te Bolsward: Regelen omtrent schoolbouw, volgens de bepalingen van 17 Aug. en 30 Aug. 1880, 1 Mei en 5 Mei 1882, 4 Mei 1883.
- „ 12 Opstel in de Leeuw. Crt. over het leenrecht of de mutsen der Friezen. De commissie over de kerkel. zaken te Hoornsterzwaag brengt rapport uit.
- „ 14 Brieven van G. v. d. Meulen uit Pella, in Weekbl. v. Kanton Bergum.

1883.

- Juli 16 Aanbesteed de bouw van een Herv. catechisatielokaal te Marrum.
- „ 17 Verschenen bij A. Jongbloed te Leeuwarden: Aphorismen tot aanbeveling van de Ned. Ver. tegen de prostitutie, door de afd. Leeuwarden.
- „ 18 In het lokaal van Clerk te Heerenveen treden 2 Mormonenzendingen op. Ds. Kamp geeft na het gehoorde zijn teleurstelling te kennen.
- „ 19 Bij Oostermeer gevonden een antieke bruine kruik met wapens en lofwerk en de inscriptie: 1586 Peter Svart Zemburch vnde Margret van Nerchtsen G. R. syn Hvsfrav.
- „ 20 Stoombootdienst Harlingen—Terschelling geopend door Zur Mühlen te Amsterdam.
- „ 25 Voor Peasens' ramp ontvangen f 128.000.
- „ 27 Afgraving der terp te Menaldum (Lettinga) voorloopig gestaakt.
- Aug. 1 Gedeeltelijk droogmakingsplan der Munnikspetten bij Terband ligt ter inzage.
- „ 4 en 11 N.A. heeft oudh. aant. over Dijken, o.a. grafschriften van de Solkema's te Tjerkgaast (1616).
- „ 15 Opstel in de Leeuw. Crt. over P. A. de Huybert, intimus van W. v. Haren.
- „ 19 Ds. H. Meijer te Augustinusga wijdt het nieuwe kerkorgel in met Job 21:12 (fabr. T. Leichel te Dusseldorf).
- „ 23 Torencorruptie te Miedum aanbesteed.
- „ 24 Opstel van Ds. Bolleman v. d. Veen te Eernewoude in de Leeuw. Crt. over de afstroming van het boezemwater. Verschenen bij W. Wester te Leeuwarden: Donkere wolven, toneelstuk van S. H. Hylkema.
- „ 28 Verschenen: E. Greffe, Waar zijn onze engelen, muziekstuk.
- „ 29 Opstel in de Leeuw. Crt.: De oorsprong van den Frieschen adel (geen leen- maar bezits-adel).
- „ 30 150 koeien ter jaarmarkt te Noordwolde. De kleinste der twee pollen in de Langweerderwielen is bezweken; ook de andere wordt bedreigd. In de 17e eeuw reikte zij bijna aan de wal, nu is ze niet meer als een groene stip.
- Sept. 11 Aanbesteed het dempen van het vaarwater de Pollen en Potterszijlen te Sneek.
- „ 13 Kaatspartij te Pingjum met 50, te Hitzum met 100 kaatsers.

1883.

- Sept. 17 Verschenen bij A. Meijer te Leeuwarden: S. Koopmans (1884—'90 notaris te Warga) Schets van het notariaat in Friesland voor 1811.
- „ 19 en 26 R. v. Zinderen Bakker te Kortezwaag pleit in N.A. voor de invoering van algemeen stemrecht.
- Oct. 3 Verkoop van het Suameerder meenschar, tusschen Suameer en Eernewoude aan weerszijden van den weg en vanaf de Tieke tot het Bergumermeer.
- „ 8 De Nutsmattenweefschool in Dantumadeel door 14 jongens bezocht.
- „ 9 Opening der nieuwe O.L. school te Goutum.
- „ 14 Verschenen: J. Hepkema. Herinneringen aan een uitstapje naar Zweden.
- „ 22 P. J. Wichers, H.d.S. te Westerschelling schrijft in de Leeuw. Crt.: Brieven van de Noordzee-eilanden. Opening der nieuwe O.L. school te Akkrum.
- „ 24 Opstel in de Leeuw. Crt. over de vacature der Herv. Gem. te St. Anna-Parochie, door Ds. D. C. de Haas te Beetgum.
- „ 26 en 31 Onder leiding van G. J. G. Brand, vroeger te Semarang, graaft men te Mildam ijzeroer, dat vermengd wordt met koemest tot bemesting van het land. De aanwezigheid is te herkennen aan veel roode klaver. Op enkele plaatsen zit het 5 palm diep en bevat 72 % ijzergehalte (zie N.A. 13 Febr. 1884).
- „ 31 Aanbesteed het afbreken der oude school en het bouwen eener nieuwe te Luinjeberd.
- Nov. 1 P. Lycklama à Nijeholt aanvaardt het ambt als burgemeester van Leeuwarden.
- „ 2 Roodkerk uit zijn isolement, door een straatweg van N. naar Z. Verschenen bij A. Land te Heerenveen: A. Struikisma, Yn 'e frouljue fortiisd, blijspil.
- „ 8 Inwijding der nieuwe school te Morra.
- „ 10 Nieuwe opvaart gegraven in de terp te Beetgumermolen.
- „ 15 Aanbesteed het afbreken van een groote achtkante windwatermolen van 22.50 M. vlucht te Tjalleberd en het weer opbouwen te Terkaple, voor de polder Heerenzijl. Mr. W. B. S. Boeles deelt het Friesch Genootschap iets mede over het anti-Lutherboekje, groot 119 bl. geschreven in het klooster Mariëngaerd en gedrukt op kosten van hertog Karel v. Gelder. In de 18e eeuw wordt het een zeer enkele maal in catalogi vermeld en duur verkocht.

1883.

- Nov. 18 Schijfschieten om ganzen te Nijeberkoop.
- „ 21 Verschenen bij J. Hepkema te Heerenveen: Pieter Jelles, Brilloftwille, 2e pr. (6 stikken mear as yn 'e 1e). F. Domela Nieuwenhuis spreekt voor het A.N.W.B. te Heerenveen over het beginsel van het socialisme.
- „ 24 Mr. J. G. Gleichman bepleit in een verg. van de liberale kiesvereniging te Leeuwarden, onder leiding van J. Troelstra, het invoeren van inkomstenbelasting. Dansonderwijs voor kleinen en grooten bij P. Hof te Langezwaag.
- „ 27 Bericht in de Leeuw. Crt. over den toren te Harich met zijn steenen spits, en opschrift der kerk, die in 1613 werd hersteld, onder grietman Joh. v. Scheltinga. In N.A. begint de opstelserie over Friesland's geldmiddelen in 1770.
- Dec. 1 Verschenen bij F. Slagter te Kollum: Mr. A. J. Andreae, Kollumerland en N.-Kruisland, geschiedk. beschreven.
- „ 11 Nieuwe O.L. school te Metslawier geopend.
- „ 15 Aanbesteed de bouw eener O.L. school te Nijland.
- „ 17 Geveild Rinnerda-State (37 H.A.) te Zweins.
- „ 19 Door een lezing van Dr. L. Mulder krijgt Stiens een landbouwsociëteit.

1884.

- Jan. 1 De gevangenis te Leeuwarden heeft 397 gevangenen.
- „ 7 O.L. school te Nijemirdum geopend.
- „ 11 O.L. school te Oosterend geopend. Winterjounenocht troch H. Huisman en T. de Boer op Kliew by Hidaerd.
- „ 14 De Leeuw. Crt. heeft een levensbericht van Corn. v. d. Molen, H.d.S. te Hempens en Bozum.
- „ 18 Verschenen bij J. Ykema in den Haag: F. B. Allegearre lokkig, blijspil.
- „ 24 Bij P. M. Feenstra te Bolsward verschijnt het vakblad „De horlogemaker.
- „ 31 In N.A. opstellen over E. A. Borger, voor wien Prof. Molkenboer een ontwerp-gedenksteen in het geboortehuis te Joure maakte. Verslag in de Leeuw. Crt. van de door Minnema Buma gehouden lezing (Fr. Gen.) over een rapport van E. H. Bergsma en de patriotsche woelingen (1787). S. Bredzee houdt te Menaldum een lezing over De Waarheid overwint.

1884.

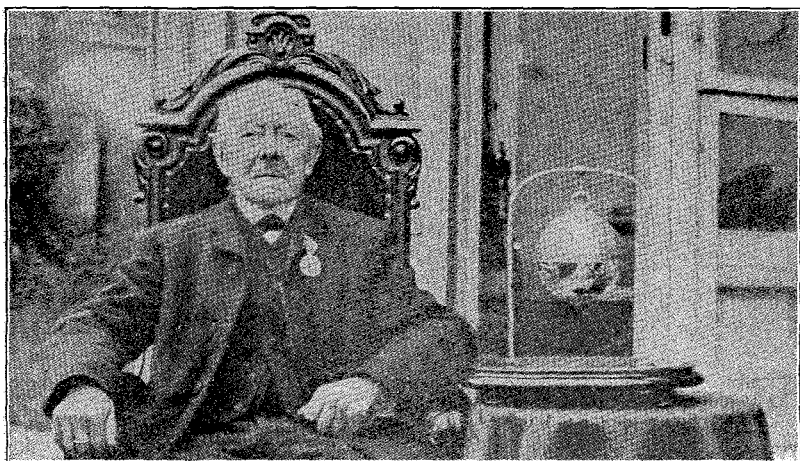
- Febr. 2 Kwestie tusschen gemeentebestuur en kerk over de school-
landen te Wanswerd.
- „ 4 Te Dronrijp opgevoerd De klerk, toanielstikje mei sang.
- „ 16 Het huis van G. de Vries zal worden ingericht tot ge-
meentehuis, het slot Beukenswijk te Sondel afgebroken.
- „ 18 In de Leeuw. Crt. verslag van de lezing (F. G.) over het
verveeningsrecht in Friesland door Mr. J. G. v. Blom.
- „ 26 Afgraving van de oude terp te Finkum. Eeuwfeest van
E. A. Borger, feestrede in de kerk door Ds. G. H. v. Bors-
sum Waalkes, onthulling van een gedenksteen, spreker Ds.
H. v. d. Meulen, tentoonstelling van Borgeriana, schoolfeest,
vuurwerk.
- Maart 3 „Oude Friezen” bij de kerk te Schillaard te koop.
- „ 4 Een visscher uit Oldeouwer vischt in de Tjeukemeer de
zijplank op van een groote doodkist, nog voorzien van 2
ijzeren hengels, waarschijnlijk afkomstig van een der ver-
zwolgen kerkhoven van Rohel of Delfstrahuizen.
- „ 6 Inwijding der nieuwe O.L. school te Engwierum.
- „ 8 De Nieuwe toren te Leeuwarden op afbraak verkocht.
- „ 15 Buiten Poelzicht te Giekerk op afbraak verkocht.
- „ 18 Te huur de voormalige pastorie te Midlum met koestal.
- „ 25 Gevonden niet ver van 't Hasker Convent in de veenderij
van Korf te Stobbegat een oud Chr. houten doopvont op
4 voeten. Aanbesteed de bouw van een nieuw armhuis voor
50 menschen te Ureterp. Verschenen bij G. A. de Groot te
Leeuwarden, Verzameling van officiëele documenten over
den afstand der kerkgebouwen te Leeuwarden in 1799, door
W. P. Hoegen.
- „ 26 Te koop het buiten Agricol Antrum te Quatrebras, bewoond
geweest door Mevr. Wed. J. Barends, heeft f 30.000 ge-
kost, kan nu geen f 5000 halen.
- „ 29 Aanbesteed het inrichten van een gebouw bij Hitzum voor
Chr. school en bewaarschool.
- „ 30 Overleden ds. N. C. Balsem te Langezwaag, 10 jaar lang
redacteur van Mannen van Beteekenis, schrijver van Bui-
tenl. overzicht in De Hervorming, en van Dichterleven en
Levenspoëzie, met portret.
- April 8 Aanbesteed de bouw eener O.L. school te Beets en Tijnje.

1884.

- April 9 Verschenen bij J. Hepkema: Herinnering aan het Borgerfeest. Dr. Niemeijer te Sneek spreekt voor den Protestantenbond te Nijland over het lijden en sterven van Jezus. beschouwd van orthodox en modern standpunt.
- „ 16 In N.A. een vers van T. G. v. d. Meulen op de Transvalers. Inwijding der Chr. school te Nijland door Ds. Guldenarm met Tim. 3:14, 15.
- „ 22 Aanbesteed de bouw van een post- en telegraafkantoor te Akkrum.
- „ 23, 30 en 7 Mei. Opstellen in N.A. over de scholen te Poppingawier, Sybrandeburen en Terzool.
- „ 26 Geveild het in 1880 gestichte badhuis op de buitenduinen te Nes op Ameland.
- Mei 4 Orgelinwijding te Warstiens (fabr. Bakker—Timminga).
- „ 5 Aanbesteed de torenvernieuwing te Oudega (H.O.N.) en de reparatie van die te Koudum.
- „ 9 Vergadering van 13 Friesche kerkvoogdijen te Leeuwarden over de kosterie-goederen, in verband met de kwestie te Tietjerk. Verschenen bij Land te Heerenveen: Nij Frysk Lieteboek fen P. J. Troelstra en P. H. de Groot.
- „ 12 Jhr. C. v. Eijsinga en Jhr. A. J. Vegelin v. Claerbergen e.a. richten een vereeniging op tot verbetering van het Friesch paardenras, en plaatsen bij A. Hielkema te Huisterheide een Friesche dekhengst van f 3000. Gevonden in een stuk veen van Raadsveld te Rotstergaast op aanmerkelijke diepte een zeer oud wagenrad zonder ijzeren beslag, uit één stuk hout gemaakt, waartoe het hout tusschen de spaken moet zijn weggenomen.
- „ 13 G. v. Vreeningen viert zijn gouden feest als onderwijzer, te Rinsumageest 40 jaar en 3 jaar te Kornwerd, H.d.S.
- „ 14 Overleden Gerard Tjaard Suringar, voornaam uitgever te Leeuwarden. Ds. H. Pierson te Zetten spreekt te Achlum voor Chr. Nat. in het lokaal van D. Donia.
- „ 15 In de Leeuwarder Crt.: De memorie van Albertina Agnes, gemalin van Stadhouder Willem Frederik, aan de Staten, over middelen tot redding van het land in 1672.
- „ 16 Aanbesteed het verbeteren van de Linde tusschen de Helomavaart en de vaart naar Ossenzijl en het maken van een kleibekleding op den Prov. Lindedijk, raming f 41.600.
- „ 19 Het gedicht De Ljurken, door P. J. Troelstra, bekroond met f 25 als de beste bijdrage in Swanneblommen.

1884.

- Mei 21 Ernstige kwestie over de kosterie-goederen te Hardegarijp.
 „ 24 Opstel in N.A. over de verandering van bestemming der
 beneficiale goederen voor 1580, door P. J. D. v. Slooten.
 Juni 3 Geveild allerlei eigendom, o.a. gestoelten in de kerk te
 Tjalleberd en Terband, en meer dan 50 grafruimten te Ter-
 band, van W. H. Bouricius van Idema.
 „ 9 Opstel in de Leeuw. Crt. over de haven te Makkum.
 „ 16 Aanbesteed de bouw eener O.L. school aan den N. Bildtdijk
 onder St. Anna.

Jan Bogtstra — 1824—1916 — Wijnhandelaar,

Oprichter-voorzitter van de sinds 1853 gehouden jaarlijksche kaatspartij van de P.C. te Franeker. In 1883 werd een zilveren wandelbal als Koningsprijs vereerd voor dezen kaats-sportdag.

- „ 28 Prof. Dr. Ph. J. Hoedemaker spreekt te Leeuwarden over
 de Vrije Universiteit.
 Aug. 9 Aanbesteed de bouw eener O.L. school te Kimswerd.
 „ 10 Aanbesteed het maken van een nieuw dak op de Herv.
 kerk te Ureterp.
 „ 15 Op een tentoonstelling voor f 150 een schilderij verkocht
 van Sieger Baukema, geb. te Oudemirdum.
 „ 16 Opstel in N.A. over Friesland's schuldenlast in 1709.
 „ 19 Overleden te Harlingen J. v. Hulst, fabrikant van beschilder-
 derde muurtegeltjes aldaar.

1884.

- Aug. 20 De O.L. school te Cubaard opgeheven.
- „ 23 Scherpe polemiek in N.A. over de tooneelprijsvraag van het Ljouwter toaniel, waarin zijn betrokken H. Fennema, C. D. v. d. Weg te Dongjum en T. G. v. d. Meulen.
- „ 25 De tuinierderij Lankum aan den Franekerweg, met Zwitsersch landhuis geveild.
- „ 28 Geveild zathe Zevenaar-State te Oudehorne (118 H.A.).
- Sept. 1 School gebouwd te Beetsterveen.
- „ 3 Aanbestede het herstel van den toren te Harich.
- „ 10 De paardekooper Sytze Schaap, lid van Schoterland's gemeenteraad, kondigt de uitgave aan van een geschrift „Wraak”.
- „ 16 Aanbestede de verbouw van 8 schoolgebouwen in Dantumadeel.
- „ 29 Afbraak te koop der gesloopte villa Nieuw Galda te Dronrijp.
- Oct. 15 Besloten tot opheffing der O.L. school te Uitwellingerga.
- „ 17 Te huur een zathe te Dongjum, „behoudens costumgenot van 2 H.A. bouwland voor wintervrucht”.
- „ 23 en 5 Nov. Opstel in de Leeuw. Crt. over Baduhenna, dat in verband wordt gebracht met Hjelbeam (Herbajum) en Bohemen, een uithoek op de N.W.-kust van de Oudegaster Brekken, die daar bedekt is met boomstammen.
- „ 24 Geveild de herberg Rustenburg bij het Woudmansdiep te Tietjerk.
- Nov. 1-30 In alle Friesche afdeelingen het eeuwfeest van het Nut herdacht.
- „ 19 Inwijding der nieuwe Bonifaciuskerk te Leeuwarden.
- „ 29, 7 en 28 Dec. A. L. Land to Hearenfean jowt út Skûrou-almenak for 1885 troch Troelstra en Terlet. v. Halmaël geeft verslag van het Sibrandus à Wigara h.s. over den Donia-oorlog.
- Dec. 4 Eeuwfeest van het Nut te Makkum. H. Kingma Mzn. geeft een Friesch gedicht, waarin de oude en nieuwe toestanden te Makkum worden bezongen; feestliederen van J. A. Schoelier. Comité gevormd om W. Dijkstra te huldigen met zijn 25-jarig Winterjounenocht.
- „ 5 Geveild de 8-kante korenmolen met bakkerij van W. F. de Boer op het O. van Donkerbroek.

1884.

- Dec. 13 Overleden op huize Herema te Oudeschoot Anne Meinesz, oud-burgemeester van Schoterland, 71 jaar. Gebr. Lammers geven een voorstelling van nevelbeelden te Oldeberkoop.
- .. 18 Evangelist v. Paddenburg, spreekt op de zaal van Platje bij Nieuwebrug.
- .. 20 Benoemd tot H.d.S. te Nes op Ameland Gerben Postma, onderwijzer te Suameer.
- .. 24 Verschenen bij A. Land te Heerenveen het kwarto-prentenboek De Hond, naar Coppeé, naverteld door Oom Paul, waarvoor een Heerenveenster de schetsen leverde.
- .. 28 Overleden te Leeuwarden Gerben Colmjon, sedert 1868 archivaris van Friesland.
- .. 31 Verschenen bij A. L. Land te Heerenveen: Vergunning, blijspil troch W. Vrijburg. Sneek telt 11.037 zielen. Gedurende 1884 naar de waag te Langweer aangevoerd 1633 vierden boter, 44 achtsten en 62.848 kilo (= 419 schippond) kaas. Sake Woudstra, jager van Mevr. v. Sminia te Oudkerk schoot in het laatste jachtseizoen 440 stuks wild.

1885.

- Jan. 7 Prof. Lindeboom te Kampen bestrijdt te Heerenveen het modernisme, dat hij een hardvochtig tyran noemt, die leugen misbruikt als wetenschap, verlichting, humaniteit en zelfs Gods Naam.
- .. 17 O.L. school te Wons verhuurd.
- .. 20 Verschenen: H. Albarda (lid van Ged. Staten): Naamlijst der in Fr. waargenomen wilde vogels (niet in den handel).
- .. 21 Geveild het buiten van wijlen Mevr. Wed. Lemke aan de Boorn te Irnsum.
- .. 24 Levensschets in N.A. van Oeds v. d. Biel, rietkoopman te Tietjerk, 83 jaar, een der weinige Friezen, die aan de oude zeden en kleedij vasthield. door J. H. Riemersma aldaar.
- .. 28 Pieter Bruinsma uit Sneek overwinnaar op de internationale hardrijderij te Leeuwarden. Jhr. v. Eysinga, voorz. der Eerste Kamer, toast bij de prijsuitdeeling in 't Friesch op de verbroedering aller volken.
- Febr. 3 Simon v. d. Aa leest voor het Friesch Genootschap over den toestand der R.Kath. in Friesland naar het H.S. Tiara (bewerkt door Ottema). Dr. Schoor wijst op den mergelgrond van de Aalsumer terp, en op een terp in Utingeradeel waar ijzerslakken zijn gevonden, zoodat het niet onmogelijk is, dat daar ijzersmelterijen zijn geweest.

1885.

- Febr. 5 Brief in de Leeuw. Crt. van P. Haan uit Oranje City (Jowa).
- „ 7 Jubileumwinterjounenocht fen W. Dykstra to Ljouwert mei 70 sjongers (foars. J. v. Loon). Bericht in weekblad kanton Bergum over de profetie van Sake Wessels, die in het begin der 19e eeuw woonde aan het Wildpad bij Bergum in een zoden hut. Hij had op een nacht bij maneschijn de zwarte Wielen vol menschen gezien, waaruit de jammerkreet opsteeg: Heere, Heere, wij vergaan. Daarna zonk de massa in de blauwe wateren weg. Sedert stond hij bekend als een ziener.
- „ 9 Opstel in het Jaarb. v. d. Fr. adel over Keimpe van Martena door Mr. A. J. Andreae.
- „ 9 Aanbesteed de schoolbouw op het Jonkersland te Langezwaag.
- „ 12 Geveild het buiten Herema te Oranjewoud (7 H.A.) Mr. Greebe verdedigt in de kiesver. te Heerenveen de stelling: Invoering van algemeen stemrecht is onraadzaam, uitbreiding is wenschelijk.
- „ 17 Afgraving der groote terp te Almenum. Verschenen portret van R. v. d. Zee uit Workum, die op de internationale rijderij te Leeuwarden de baan aflegde in 3 min. 26 sec. De oude Kerkv. te Achlum door hun opvolgers per deurwaardersexploijt gelast om het archief enz. over te dragen.
- „ 18 Schrobbermarkt te Kootstertille, waar wekelijks de heidebewoners rondom hun schrobbers en boenders tegen goeden prijs verkoopen. Evert Martens Hiemstra en Tjitske Tijmens v. Essen vieren op Kl. Epema te Idaard het huwelijksfeest van de 66 jaren, die zij op deze plek hebben doorgebracht.
- „ 19 De Leeuw. Crt. geeft aanteekeningen over Dronrijp, Slappeterp en Schingen (Men.). Gerrit Inia is 50 jaar vlaggeopsteker van Tietjerk. Het in 1829 gestichte schoolgebouw te Lippenhuizen, welks voorgangers in 1707, 1746 en 1797 meer of minder waren gerestaureerd, wordt na toespraken van het H.d.S. F. Dijkstra den oud-onderwijzer Wiegersma en wethouder Swart aan den dienst onttrokken, waarna de nieuwe school feestelijk wordt ingewijd.
- „ 20 Terpafgraving te Teerns bij Goutum. Ds. J. J. A. Ploos van Amstel spreekt voor Patrimonium te Joure in een openbare vergadering met vrouwen.
- „ 22 W. Dijkstra houdt in een volksbijeenkomst te Leeuwarden het publiek 3 uren bezig met de vertelling: Hwet Joukebaas

1885.

- my fortelde, in swiet priuwke, al lachende de waarheid zeggend.
- Febr. 21 en 25 Biografie van W. Dijkstra in N.A. door Frisius (= J. Hepkema). Besloten tot bouw eener school in Scharren.
- „ 24 Een zathe van 110 pondem. te Jislumburen onder Franeker geveild voor *f* 565 de pondem.
- „ 25 Aanbesteed het bouwen van 3 turfmakerswoningen en 2 trekkerstenten te Oldeouwer.
- „ 26 Geveild de herberg op Abbegasterketting, van ouds bevoorrecht met de opbrengst der tollén van de Draai over de vaart, die ongeveer *f* 150 à *f* 200 bedraagt.
- „ 27 Rede van Aem. Wybrands over Mariëngaerd voor het Friesch Genootschap en van Mr. W. B. S. Boeles over Descartes in Friesland (1629—35), wonend o.a. in het hoekhuis met den gekleurden gevel Uniabuurt—Oosterstraat te Leeuwarden en op Sjaardemahuis te Franeker.
- Maart 3 Verschenen bij A. Schaafsma te Dokkum: H. Bruining, In huis en daarbuiten, bundel kinderversjes.
- „ 5 Inwijding der O.L. school te Bajum.
- „ 9 Aanbesteed de bouw eener O.L. school te Tjalleberd.
- „ 12 en 19 Opstel in de Leeuw. Crt. over Friesche wiskundigen.
- „ 14 Aanbesteed het afbreken van den ouden en het bouwen van een nieuwen toren te Cubaafd.
- „ 16 Geveild de stadsschouwburg met tooneeldecoratief aan de Rozengracht te Harlingen.
- „ 17 Aanbesteed de bouw van een R.K. kerk en toren te St. Nicolaasga.
- „ 18 Thalia te Grouw speelt voor de krite Yens wird moat men hâlde van W. Dykstra.
- „ 19 Lezing voor het Friesch Genootschap door Dr. J. Reitsma over de abdij Klaarkamp.
- „ 21 F. Domela Nieuwenhuis spreekt te Gorredijk in de Korenbeurs over De nationale militie een nationale ramp, en 22 Maart te Heerenveen over algemeen stemrecht.
- „ 25 Lêzing fen P. J. Troelstra for de krite Frjentsjer oer De Hege Brêge, opfiring fen Pier en Pierkje troch C. D. v. d. Weg. Ds. Ploos van Amstel spreekt 'e Akkrum. adv. geteekend C. B. v. Woerden.

1885.

- April 1 De Huisvriend geeft een beschrijving van Popta-slot te Marssum, door F. de Bas. Opstel in de Leeuw. Crt. van J. H. Riemersma over kievitseieren en een oud gezegde. De nieuwe haven van Staveren geopend.
- „ 2 Geëxposeerd de te Londen bekroonde schilderij: Een bark de Theems afgaande, van luitenant G. v. d. Laan uit Leeuwarden.
- „ 4 S. Hamelink, directeur der N.-Tramwegen, geeft voor het Nut te Arum een voordrachtavond in Zeeuwsch dialect. De commissie der Fr. processievereeniging „Kevelaer” deelt mede, dat zij door tegenwerking haar taak neerlegt.
- „ 8 De mattenweverij te Surhuisterveensterheide heeft dezen winter 3000 rol afgeleverd.
- „ 10 De verveeningen in de Trijegaster polder doen het aantal gezinnen met 24 stijgen en maken de nieuwe school te Oosterhaule overbevolkt. Verschenen: Mr. W. Wichers Wierdsma, Geschiedenis van het administratief toezicht op de lage verveeningen (slikgelden).
- „ 11 Biografie in de Leeuw. Crt. van H. de Jong, H.d.S. te Appelsga. Aanbesteed het afbreken eener oude woonhuizinge en het weer opbouwen van een nieuwe consistorie te Goëngarijp. Beschrijving in de Leeuw. Crt. van de kermis Sloffermet en van het tippen met stokken op Palm-Zondag aan de Ouden Bildtdijk. Het sloopen van 't slot Beuckenswijk te Sondel aanbesteed.
- „ 15 Dertiende samenkomst te Leeuwarden van predikanten en gemeenteleden der Evang. richting.
- „ 16 en 30 Opstel in de Leeuw. Crt. over Friezen in Rusland voor en onder Peter de Groote (vgl. J. Scheltema, Peter de Groote en Rusland en de Nederlanden).
- „ 20 Opstel in de Leeuw. Crt. over knoeierijen in de Friesche boterhandel.
- „ 21 Gemengd koor te Heerenveen geeft Die Kreuzfahrer van Niels Gade en Die Erste Walpurgisnacht van Mendelssohn.
- „ 24 In de civiele zitting van het Gerechtshof te Leeuwarden wordt behandeld het geding over de grensscheiding Hollum—Ballum en de Staatsdomeinen, en dat der kosterijgoederen te Tietjerk. Het buiten Herema te Oranjewoud te huur of te koop.
- „ 25 Aanbesteed de bouw van een school voor 100 kinderen te Blesdijke.
- „ 28 Levensbeschrijving in de Leeuw. Crt. van Alde Oeds (O. v. d. Bijl) te Tietjerk.

1885.

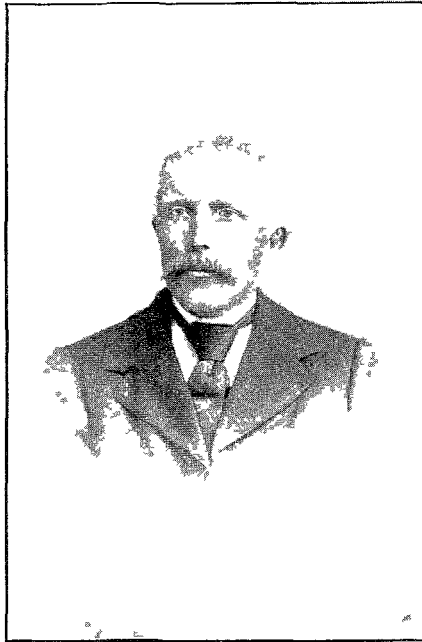
- Mei 6 Paardestoeterij opgericht te Huisterheide door Jhr. Mr. C. v. Eysinga en Jhr. A. J. Vegelin v. Claerbergen.
- „ 7 Opstel in de Leeuwarder Crt.: Grafsteenen en Wapenborden in de kerk te Hallum door Joh. Wenning.
- „ 9 P. Penninga te Joure aangesteld door het Britsch Genootschap om den Bijbel te verspreiden in N.-Indië.
- „ 13 In de courant 't Kanton Bergum slaakt T. G. v. d. Meulen de klacht: „Grovestins viel, Buitenrust werd een ruïne, Tillema's-State verzonk tot een kluis voor den dorpsdoodgraver, Agricol Antrum bij Quatrebras, 't laatst door wijlen Mevr. Barents bewoond, is op afbraak voor f 2000 verkocht en wordt door hamer, moker en bijl verwoest wat eens een lusthof was, en het dorp armer gemaakt aan schoonheid. De dijkverhuring te Stiens krachtens het recht om 10 ct. marktgeld te heffen van elk langs de vijf toegangswegen aldaar ter markt gevoerd rund, welke aan den vooravond der jaarmarkt wordt gehouden, brengt f 112.50 op, ten voordeele van de armvoogdij, die daarvoor de markt in orde moet brengen. Opstel in de Leeuw. Crt. over theoretisch en praktisch landbouwonderwijs in Friesland.
- „ 16 Er vormt zich een commissie ter ondersteuning van den oud-strijder Geert Oenes Dolstra, oud 93 jaar, te Luxwolde bij Langezwaag, die meestreed te Waterloo, Leuven en Antwerpen (citadel).
- „ 17 Orgel ingewijd in de Doopsgez. kerk te Dantumawoude, (fabr. Bakker—Timmenga).
- „ 19 Opening der G. A. van Swieten-tuinbouwschool der Maatschappij van Weldadigheid te Frederiksoord.
- „ 20 In N.A. opstel over jacht- en visscherijrechten, holtplesters en pluimgraven in Friesland. Gevonden in de terp te Lutjelollum een boomstam, waarin een menschelijk geraamte (Fr. Museum).
- „ 23 In 3 uur tijd bouwt men in Jubbega—Schurega een heidehut.
- „ 25 De nieuwe Roptazijl door de provincie overgenomen van Harlingen voor f 12.000; op de fundatiesteen, geleverd door de firma Gilet te Parijs is een oud-friesch opschrift aangebracht, met de voornaamste data der oude zijl (Leeuw. Crt. 27 Mei).
- „ 27 In de Leeuw. Crt. opstel over de gemeentehuiskwestie van O.-Stellingwerf.
- Juni 3 Levensbeschrijving verschenen van Maerten Gerritsz Vries, commandeur der O.I. compagnie (1622—47) schrijver der

1885.

- memoriale aenteyckeninge op d' ontdeckinge van 't Zuydlant enz. en Cort Verhael (Zie Moll. Verhandeling over eenige vroegere zeerochten der Nederlanders. Beroepen te Pella (N.A.) Ds. E. Kropveld te Minnertsga.
- Juni 6 Opstel in N.A. over het armwezen in Friesland, waarin onderscheid wordt gemaakt tusschen „riochte earmen” (= huiszittende armen) en landloopers, tusschen de Roomsche offerbus en de Protestantsche buidel. Menige Doopszinde martelaar is deswege veroordeeld. Rapport in de Tweede Kamer over verbetering der haven te Lemmer en van de binnenl. waterstaat in Friesland. Hendrik Nijenhuis te Heerenveen biedt aan 100 viem dekriet = 10.000 bossen voor f 175.—.
- „ 7 In het lokaal van v. Woerden te Akkrum predikt Ds. v. Apeldoorn te IJlst.
- „ 10 In N.A. geeft Ds. v. Slooten een berekening over de voordeelen door Friesland genoten uit den verkoop der pastoralia (1762—64). Deze bedroegen een rente van 5 % in 1764—96; daarna 6 %, en nog later 7 %. Het Fr. Selskip besluit tot plaatsing van een steen op het graf van G. Colmjon. Biografie in de Leeuw. Crt. van den ingenieur Jan Wiedeman Karsten, geb. te Leeuwarden 2 Nov. 1775, overl. te 's-Hage 30 Jan. 1825.
- „ 13 Sake Leentjes, die den boeier van den hr. Minnema de With te Sloten des nachts met teer heeft besmeerd wordt in zijn woning na wanhopige urenlange verdediging tegen een woedende menigte, die het huis bijna afbreekt, 's morgens te 3 uur gevangen genomen. T. G. v. d. Meulen bezingt deze gebeurtenis in een Nieuw Lied (zie Weekbl. K.B. 25 Juli 1885).
- „ 15 Verschenen bij A. A. Fijnebuik te Franeker: Iets meer en iets anders uit de geschiedenis der reorganisatie van het beheer der kerkel. goederen en fondsen te Achlum, door ds. M. J. Goddefroy, aldaar.
- „ 17 Beschrijving in de Leeuw. Crt. van het gebeurde te Oosterlittens bij de troebelen in 1748 door ds. H. Grevenstein aldaar. Noordel. Evang. zendingsfeest op het landgoed van baron H. L. v. Heemstra te Veenklooster.
- „ 18 Aanbested het dichtmaken van 166 M. vaart in de afgegraven terp van Baansterburen onder Rauwerd.
- „ 19 Verkoop van het grasgewas der hooilanden te Oldelamer van Mr. J. Sickenga, R. Attema, Bate en Bouwe Hofstee, A. v. Aarsen, T. Verwer en Mr. H. v. Heloma.

1885.

- Junij 20 Aanbesteed de verbouw der O L School te Blesse
 25 Aanbesteed het egaliseeren van 25 H A land in de Echter
 veenpolder

Rinke van der Zee,
 de snelste Friesche schaatsenrijder
 In 1885 reed hij 1600 M in 3 26 sec

- 26 Verhuurd ruim 4 H A hooiland en water, genaamd het
 oude kerkhof te St Johannesga Verschenen bij Wed P M
 Feenstra te Leeuwarden het vakblad De Kiudenier
 , 28 Feestelijke uitvoering en optocht der turnvereniging
 Fiso te Heerenveen onder leiding van Biekart

1885.

- Juni 29 De Leeuw. Crt. geeft beschrijving der grafzerk van Pieter v. Dekama († 17 Aug. 1568) en zijn vrouw Catharina v. Loo († 4 Nov. 1581) bevestigd in het zuidelijk vlak van de Oldehove. Rede van Dr. Schaepman te Bolsward voor den Katholiekenbond.
- „ 30 Verschenen: Dr. H. M. Duparc, Bacteriën, de oorzaak van besmettel. ziekten.
- Juli 8 Verschenen: L. Tinholt, De Schoolstrijd, brochure pleitend voor meer zeggenschap der ouders in de school. Aanbesteed de bouw der O.L. School te Wyckel en de schoolverbouw te Balk.
- „ 14 Aanbesteed het afbreken der oude en het bouwen van een nieuwe concertzaal, societeit en koffiehuis 't Posthuis te Heerenveen.
- „ 16 Naast de Harlinger Courant bestaat het blad De Echo.
- „ 20 Opstel in de Leeuw. Crt. over boter bij de ouden, door L. Tinholt.
- „ 25 Aanbesteed het afbreken van 2 huizen en het bouwen ter plaatse van een pastorie voor de Doopsgez. gemeente te Oudebildtziel.
- „ 27 Brief in de Leeuw. Crt. van ds. J. van den Hoek te Chicago over Zuid-Minnesota. Aanbesteed de bouw van een O. L. School bij Scharsterbrug onder Nijega.
- „ 30 Jaarfeest der Chr. Jongelingsverenigingen op Meerzicht bij Balk, sprekers Dr. L. Wagenaar, Ds. J. J. A. Ploos v. Amstel, Ds. G. H. v. Kasteele.
- Aug. 1 Qpheffing der normaalschool te Balk.
- „ 5 Krityk in de Leeuw. Crt. fen P. J. Troelstra op In moai Wolkomthús, blijfspil fen T. G. v. d. Meulen.
- „ 6 en 13 Aanteekeningen in de Leeuw. Crt. over Barradeel, Minnertsga, Firdgum, Tjummarum, Oosterbierum, Sexbierum, Pietersbierum, Wijnardum en Almenum.
- „ 12 In N.A. een vers van Alle Popes, landbouwer te Drachten over de sterfte onder 't rundvee in 1769—70.
- „ 15 Bij het afgraven der terp te Hallum waar vroeger het klooster Genezareth stond, vindt men vele menshelijke geraamten.
- „ 16 Prof. J. J. P. Valetton predikt in De Nederlanden te Franeker.

1885.

- Aug. 21 Opstel in de Leeuw. Crt.: Hedendaagsch bijgeloof; sporen en overblijfselen van Germ. mythologie in de Fr. woudstreken door J. H. Riemersma.
- „ 22 Opstel in de Leeuw. Crt. De Wildemarkt voorheen en thans.
- „ 26 Opstel in N.A.: De jacht in Friesland's waterstreken. De zeilvereeniging Frisia te Grouw viert haar zilveren feest. De synode vernietigt het beroep van Tjalleberd op ds. Riedel, dat 8 jaar hangende is geweest.
- „ 28 Lezing van F. Domela Nieuwenhuis te Wolvega, in 't logement van M. Bijl: Wat willen de socialisten.
- „ 29 en 5 Sept. Opstel in N.A. over het grietmansambt.
- Sept. 2 Dr. Jelgersma te Workum herdenkt zijn 50-jarige praktijk als medicus.
- „ 3 Lezing van J. A. Fortuyn te Amsterdam in het lokaal van W. de Vries: De redding der arbeiders.
- „ 5 Geveild De Groene Boom te Jubbega aan de Tjonger, een behuizing met 50 H.A. voor f 4000.
- „ 6 De Herv. gem. te Boyl viert haar 25-jarig bestaan, waarbij haar oud-leeraars Ds. Liefstinck en Prof. Reitsma voorgaan.
- „ 11 Vrije-Universiteitsdag te Sneek, Jhr. A. F. de Savornin Lohman spreekt over de politieke beteekenis der Vr. U.
- „ 16 Pander te Surhuisterveensterheide verbouwt rijst en wint 20 H.L. per pondemaat.
- „ 17 Overleden te Wolvega Jacob Sickenga, oud-burgemeester West-Stellingwerf.
- „ 18 Overleden ten huize Voormeer te Heerenveen Mr. M. v. Heloma.
- „ 22 Opstel van ingenieur A. Gorter in de Leeuw. Crt. over de geschiedenis der droogmaking van de Zuiderzee.
- „ 27 Verschenen: G. M. Slothouwer, geb. te Franeker: De staatsman Sicco v. Goslinga.
- „ 30 In N.A. Friesch vers over de harddraverij te Joure.
- Oct. 3 Aanbesteed de bouw eener Herv. catechisatiekamer te Kollumerzwaag.
- „ 7 In N.A. Friesche vertaling van enkele versjes v. Goethe en Freiligrath.
- „ 8 Opstel in de L. Crt.: De Friezen op de Faroër-eilanden.
- „ 15 Opstel in de Leeuw. Crt.: Biografie van P. Tiara, geb. te Workum.
- „ 16 Terpafgraving te Loënga.

1885.

- Oct. 21 6000 lijsters uit Oudemirdum naar de Balkster poeliers gezonden.
- „ 29-30 M. H. Bakker houdt Friesche voordrachten te Doniaga en Idskenhuisen.
- Nov. 1 Gouden eerepenning toegekend aan P. Pander, geboren te Drachten, en een jaargeld van f 1200 tot een studiereis, voor zijn basrelief Rebecca en Eliëzer.
- „ 4 De Friesche boter maakt aan de Londensche markt f 108, de Deensche f 144, de Normandische f 126.
- „ 7 Aanbesteed de demping van de Neltjeshaven te Sneek. Het N.A. beveelt de candidatuur Heldt warm aan tegenover die van baron Schimmelpennink.
- „ 12 en 25 Biografie van Janke v. Unema, heer van Blija 13 Nov. 1540 in de kerk aldaar begraven.
- „ 15 Herdenking van het 50-jarig bestaan der Doopsgez. kerk te Akkrum met rede van Ds. A. v. Gulik te Grouw.
- „ 17 B. H. Heldt als eerste vertegenwoordiger der arbeidende klasse in het kiesdistrict Sneek gekozen voor de Tweede Kamer.
- „ 18 Een troep werkloozen te Tietjerk trekt naar de woning van den pres. kerkvoogd. De arbeider Hattum „út 'e reade Hoas" voert het woord.
- „ 22 P. J. Troelstra, jur. cand., draagt op 't Nut te Stiens voor zijn novelle Das theuer Vaterhaus uit den Gron. Volksalm. Winterjounenocht troch H. Huisman bij Hilarides te Witmarsum.
- „ 23 Verschenen bij A. Meijer te Leeuwarden: Vergeet mij niet, bloemen op den Levensweg, bijeengegaard door Emma.
- „ 24 Aanbesteed de nieuwe binnenbetimmering der Herv. Kerk te Ureterp.
- „ 29 Inwijding van het nieuwe kerkorgel in de Herv. kerk te Arum (fabr. F. Leichel te Lochem).
- „ 30 J. H. v. Loon te Harlingen koopt namens een commissie voor verdere exploitatie de schouwburg aldaar.
- Dec. 1 A. Plantinus Jr. neemt de boekdrukkerij en uitgave der Drachtster Courant over van zijn vader Jan Plantinus.
- „ 4 Verschenen bij N. A. Hingst te Apeldoorn: H. E. Bakker, In rot yn 'e stap, blijspil mei sang.
- „ 14 Prof. J. ten Brink spreekt voor het Leeuwarder Nut over de hist. romantiek (1830—50).
- „ 15 De volksgaarkeuken te Leeuwarden geopend.

1885.

- Dec. 17 Lezing voor het Fr. Gen. van dr. W. K. J. Schroor over Friesland's praehistorie, betoogend dat de Friezen van Scandinavischen oorsprong zijn, blijkens de geraamten uit de terp Lutkelollum, en dat de terpen stellig reeds 4 eeuwen v. Chr. bestonden. „Frieslands geschiedenis, gedurende het tijdvak, waarover de geschreven oorkonden zwijgen, is bewaard in de terpen.” Het reciteercollege Watze Watzes te Oosterzee speelt te Echten: Lean nei wirken, troch Watze Watzes.
- .. 21 Belangrijk opstel in de Leeuw. Crt. over Friesche hardrijderijen op schaatsen, door Dr. B. W. Schultetus Aeneae.

1886.

- Jan. 9 Dr. L. Wagenaar c.s. richt een oproep tot leeraars en opzienaars om in een vergadering te Sneek instemming te betuigen met de houding van Dr. A. Kuyper. Ds. Moquette te Sneek, wiens naam onder den oproep voorkomt, verklaart dezen niet te hebben onderteekend.
- .. 17 Ds. Muller te Gorredijk kondigt af, dat hij wegens de geringe opkomst bij den morgendienst, alleen avonddiensten wenschelijk acht, maar een lidmatenvergadering oordeelt het tegendeel. Overleden op den huize Philaletheia te Bergum vrouwe J. E. Eldering Ferf—de Kok.
- .. 18 en 21 Opstellen in de Leeuw. Crt. van W. Westra en S. Haagsma over den slag bij Boxum (17 Jan. 1586). Aanbesteed het leggen van een kunstweg door de Wijgeest onder Oudwoude.
- .. 20 In N.A. samenspraak tusschen 2 bureu over den Echter veenpolder. Opstel in N.A. over greate Watse, van wien gezegd werd: „hy liet de Geldersen dy poarte sjen en schinste herre dy fygebeam” (vgl. de uitdrukking in Egge en Wynering bij G. J. „en schinste it hôf de figebeam” (= de genitalia).
- .. 21 Notaris S. Koopmans te Warga leest voor het Friesch Genootschap over de revolutie in Friesland (1795) en den burger S. Staal, de ziel der beweging, en het leesgezelschap „Vrij of dood”.
- .. 28 Oudheidk. aantekeningen in de Leeuw. Crt. over Sneek.
- .. 30 Opstel over oud Bergum in Weekblad Kanton Bergum.
- Febr. 1 Prof. A. G. v. Hamel te Groningen houdt te Leeuwarden een „conférence” over Le drame religieux au moyen-âge.
- .. 5 Opstel in de Leeuw. Crt.: De Friesche palinghandel in gevaar. Overleden te Leeuwarden Tjeerd Annes Keikes, oud

1886.

- 82 jr., graveur en drijver, in 1876 benoemd tot ridder der Eikenkroon, die vele landen van Europa bezocht en wiens werk o.a. Napoleon III kocht.
- Febr. 6 Opstel in N.A. over de Oranje Florianen te Heerenveen, een gezelschap dat de botanie beoefende (1703), bestaande uit 12 leden: Jacob v. Juckema (praeses), Tjaerd v. Heloma, Nicolaas Scheide, Tarquinius Schoutwen, Melchizedek Olingius, Dirk Westerhuis, Heere Hommes e.a. Verschenen: Oordeelt een rechtvaardig oordeel; de bestrijding van Domela Nieuwenhuis en het socialisme, door J. G. de Vries van Akkerwoude en het blad Oostergo, gewikt en gewogen door Frisius.
- „ 7 De kerkeraden van Reitsum, Surhuizum, Dantumawoude, Oostrum, Gerkesklooster, Wouterswoude, Wanswerd, Anjum, Driesum, Augustinusga, Ferwerd, Buitenpost en Kollum betuigen in een schrijven hun sympathie aan de geschorste leden van den Amsterdamschen kerkeraad.
- „ 10 Opstel in N.A. over de Terbandsterschans. Verschenen bij F. D. Hoekstra te Balk: Hark ris, Piter! troch Lútsen. De commissie tot advies voor een aanleg van een grintweg Exmorra—Allingawier—Idsegahuizen vergadert in de herberg Jagtlust te Exmorra.
- „ 12 Verschenen: 2e printinge van: Hark ris, Pieter!
- „ 19 Te huur voor 5 jaar de kooiplaats met eendenkooi op Schiermonnikoog (15 H.A.) in gebruik bij den kooiker Jitze de Vries. Schijfschieten bij Th. de Zee te Oldeboorn. J. C. de Lange te Rotterdam behandelt voor de Fr. Tuinbouwvereniging: De geschiedenis der tuinen.
- „ 22 Kanaalgraving naar de terp te Achlum wegens den winter gestaakt. Plotseling te Amsterdam overleden Ds. L. Tinholt te Koudum (sedert 1867 red. der Banier), die aan de Synode voorstelde een modus vivendi voor alle partijen in de kerkelijke krisis.
- „ 23 Mr. J. Dirks leest voor het Friesch Genootschap over de fresco in de domkerk te Munster (1265), voorstellende een groep van Reiderlanders, van Smalingerlanders, van Hunsingoërs en Fivelgoërs, die aan den H. Paulus hun producten aanbieden; en O. Ringnalda over het 15-eeuwsche huis te Techum met het bijzondere kapwerk en houten nagels.
- „ 24 F. Joustra te Easterlittens spreekt op 'e miene gearkomstefen 'e krite Baerd; opfierd: De kwekeling fen Baerd.

1886.

- Febr. 25 G. v. d. Zwaag te Gorredijk wint in café Céres te Huizum met zijn stuk: De earste komeedzje to Keallebûrren den prijs, en K. Postma te Huizum met Rousang van T. Velstra.
- „ 27 Opstel in Weekbl. kanton Bergum over Poppesteen en Lichtmisbrood, en bijgeloovigheden van Suameer.
- Maart 8 Conférence te Leeuwarden van Prof. A. G. v. Hamel over Le Cid van Corneille. Geveild terpaarde achter de kerk van Pingjum bij de vaart, met overname van 250 M. rails.
- „ 12 Verschenen bij R. P. Zijlstra te Joure: Het doode Punt of 43 tegen 43, heldendicht in 3 zangen: 1. De geboorte; 2. de schoolstrijd; 3. Slotzang met pikante saus overgoten, door Joost van den Hekel.
- „ 13 De Leeuw. Crt. heeft de advertentie: Eeredienst, De evangelist J. v. d. Waals wenscht a.s. Zondag des avonds ten 6 ure in het nieuwe kerklokaal der Apost. gemeente (hoek Singelstraat en Singel) te Leeuwarden te spreken over: De eeredienst der Apost. Kerk. Spreker wenscht met Gods woord te bewijzen, dat de dienst, welke in de herstellde Kerk Gode wordt gebracht, de eenige ware dienst is. Een werk Gods, temidden van dien velerlei eigenwilligen Godsdiens der verschillende afdeelingen door de menschen opgericht. Toegang vrij.
- „ 16 Aanbesteed het bouwen van een katechiseerkamer achter de kerk te St. Johannesga.
- „ 17 IJ. de Haan to Lúnjeberd hat dizze atfortinsje yn 'e Leeuw. Courant: Myn bêste tank oan de hear Fetse Koopmans to Akkrom for syn bûtengewoane tsjinsten, dy't er bitoand hat by 't ôffearnjen fen in forwoexen keal, det for 't krús siet. De mem is der fen opkomd, sa fleurig as wie der neat bard. Verschenen bij A. L. Land te Heerenveen: Komische Gedichten van den Controleur, met voorwoord van Prof. Alberding Thijm. C. Wielsma sprekt to Frjentsjer for de krite oer „itjinge de post bringt”. Dêrnei opfiering fen it ûnújtjown blijspil: It miene stimrjucht, dat it misbrúk fen omkeapjen hikkelet.
- „ 18 Opstel in de Leeuw. Crt. over Groote Pier.
- „ 19-20 Aanbesteed de uitbaggering van de Tjonger (Pier Christiaansloot) tot Rotstersloot, en tot de grens van O. en W. Stellingwerf voor f 240.000. Agricol Antrum te Quatre-Bras voor f 1500 op afbraak verkocht (eigenaar notaris Barends te Heerenveen).
- „ 23 Aanbesteed de bouw eener Joodsche school aan het Jacobijnerkerkhof te Leeuwarden.

1886.

- Maart 24 Logement Oudeschouw te koop.
- „ 25 Voor het eerst nemen 20 Terschellingens dienst op de haringvloot.
- „ 26 Een boereplaats van ruim 40 H.A. te Teroele, die in 1877 f 71.000 opbracht. doet thans f 34.000.
- „ 28 Mr. J. Dirks, 50 jaar lid van het Fr. Gen. en sedert 8 Juli 1852 voorz. ontvangt daarvoor een eere-medaille.
- „ 30 Verkoop van 60 perceelen kaphout op Tjessens te Holwerd.
- „ 31 Opstel in de Leeuw. Crt. over de bestorming van het klooster Bloemkamp (1535); en dit grafschrift voor het doophek te Oosterhaule.: Hier legge begraven die Erentpheste en Eersame Abba Ydzke B. van Sickinga van wegen K.M. dienste Rechter van desen dorpe. En hij sterf op ten 28 Decemb. Ao. 1555. En die Eerbare en doeghdsame Oegh Rowka van Albaeda syn huysvrouwe. Die sterf op ten 2 Sept. Ao. 1522.
- April 3 F. Hessel te Heerenveen begint de uitgave van een gratis advertentieblad. F. Domela Nieuwenhuis spreekt te Wolvega over wetgeving en volkswelvaart; burgemeester Sleswijk maant hem om zich te matigen.
- „ 7 Opstel in N. Adv. over betere boterbereiding.
- „ 8 Opstel in de Leeuw. Crt. van W. Brandsma Johz. over Friesland's landbouw en veeteelt en z'n poldertoestand. (Friesland groot 332.004 H.A. Als de dijken niet bestonden zouden 202.000 H.A. of $\frac{2}{3}$ deel der provincie bij vloed onder water loopen).
- „ 14 Gabe fen Grouergea (J. Hepkema) skriuwt yn N.A. in stikje nei it forskinen fen syn Hâld op, jonges.
- „ 17 Reitsum vacant wegens doleantie van Ds. Ploos van Amstel.
- „ 21 Opstel in de Leeuw. Crt. over het oproer in Friesland (1626), toen het huis van Jan Heerema te Bolsward, dat van J. D. v.. Hottinga en van Jan Martens Gravius, ontvanger van Wijmbr. te Sneek, werd verwoest. Opstel in N.A. over oud-Heerenveen, de afgebroken molen de Fortuin van Elias Hiddinga en z'n 3 zoons, die te Nieuweschoot liggen begraven, en over de koffiehuzen 't Loo en De laatste Stuiver.
Vers van M. P. Troelstra te Vlissingen: Oantinken oan myn nommele frjeun F. Born yn libben Meniste domeny op 'e Jouwer (1854) en forstoarn 14 April 1886 (oerprinte út R. P. Zylstra's krante op 'e Jouwer).
- „ 22 Inwijding van een nieuw kerkorgel te Garijp door Ds. J. Wisse.

1886.

- April 23 Door de Tjongerwerken breidt de bevolking van Oude-
school zich uit.
- „ 25 De Vriendschapsvereniging te Bovenknijpe speelt: Jetske
de Wees, fen C. D. v. d Weg. Verschenen bij J. Kuiken

T. E. Halbertsma, hoofdonderwijzer,
schryver en componist,
1848—1912, te Ternaard.

- te St. Anna. Dekt de vlag de Lading? Een woord over
verbetering van maatsch toestanden. naar aanleiding van
het oprichten van boterfabrieken door Veritas (Rauwerda).
- „ 28 Het aantal kinderen der O.L. school te Oudega (W.) met
70 verminderd wegens oprichting van een bijz. school.
- „ 30 Afvoer van aarde der Wijtgaarderterp langs den railweg
naar de opvaart geëindigd.

1886.

- Mei 1 Verschenen bij R. P. Zijlstra te Joure: J. Rinkes Borger, De boterkwestie, een bijdrage tot de kennis van den toestand der Nederl. boterbereiding en boterhandel, alsmede van de verhouding tusschen natuur- en kunstboter, f 0.40. Opstel van Gabe (Hepkema) in N.A.: Hwa hat gelyk?
- „ 3 Begin gemaakt met het afdammen der Engelenvaart aan de Tjonger.
- „ 5 Opstel in N.A. over het postwezen te Siegerswoude. Lezing in café Ceres te Huizum over de wereldtaal, door A. K. Bikbergen.
- „ 6 en 13 Aanteekeningen over de dorpen van Opsterland. Het Prov. kerkbestuur draagt tevergeefs het Klass. bestuur op om den Herv. kerkeraad te Kollum te noodzaken tot inschrijving van mej. Witteveen aldaar, en gaat nu tot schorsing van den kerkeraad over.
- „ 7 Terpafgraving bij Payzyl te Achlum.
- „ 8 Bij de Tjongerkanalisatie gevonden bij Oudeschoot een dolk en speer, ter plaatse waar van ouds een redoute lag.
- „ 12 Verzonden naar Amerika, onder leiding van M. B. Deibel en Wieling te Akkrum 40 hokkelingen en 2 stieren, vanwege de Ver. handel in Friesch vee op Amerika.
- „ 13 In de Leeuw. Crt. te koop aangeboden een zeer antieke spiegel, met lijst voorzien van 18 in zilver gegraveerde Friesche geslachtswapens.
- „ 15 Het H.d.S. P(ostma) te O(pende) doet in de Leeuw. Crt. een oproep aan de Friesche schrijvers om een bundel Fr. stukken samen te stellen, die geschikt zijn voor de hoogste klasse eener lagere school. Hij is sedert eenigen tijd bezig elke week een uur te besteden met zulke leerlingen aan het lezen en behandelen van een stukje Friesch. Aanbesteed het vertimmeren van de boterwaag te Wolvega.
- „ 19 Verschenen bij A. Meijer te Leeuwarden: De val der vrije universiteit.
- „ 26 Schets in stadfriesch dialect in N.A. door T. F. Pastor Schauenburg uit Oldenburg houdt in de Luth. kerk te Leeuwarden, 's avonds 8½ uur een bijbeloefening voor de Ev. Duitsche maaiers, en Zondag 30 Mei te 12½ uur een godsdienstoefening.
- „ 31 Oppericht te Stiens een vereeniging ten doel hebbend een coöp. zuivelfabriek met centrifuge-systeem.
- Juni 2 Bij R. P. Zijlstra op 'e Jouwer is útkomst: Nei de Stoarm, rym en ûnrym fen Pieter Jelles. Opstel in N.A.: Wat men

1886.

- zag en hoorde bij het droogmalen van Tjonger en Engelenvaart.
- Juni 3 33ste Algem. vergadering van het Ned. Jongelingsverbond te Leeuwarden. Sprekers Ds. P. J. Mouton te Haarlem en Ds. J. J. A. Ploos v. Amstel, voorz. van het Friesch Jongelingsverbond.
- .. 4 Ds. J. W. F. Gobius du Sart te St. Johannesga promoveert tot Dr. Theol. te Utrecht op een proefschrift: De geschiedenis van de liturgische geschriften der N. H. Kerk opnieuw onderzocht. Hij verklaart het zich een eere te rekenen leerling te zijn van Dr. H. F. Kohlbrügge te Elberfeld, die voor den gang zijner studien groote betekenis heeft gehad.
- . 5 Begin van een serie opstellen in N.A. Het financiewezen van Friesland's gemeenten. In 1771 bedroeg de gewestelijke schuld 41 millioen.
- .. 7 Bij B. Cuperus te Bolsward verschijnt het proefblad van het weekblad Het Nieuws van de Week.
- .. 9 In N.A. verschijnt: Twade letterke fen Gabe. Opstel in de Leeuw. Crt.: Merkwaardige gezegden van beroemde Friezen: Swobs lauwa (Swob Sjaardema te Nijland op Hottingahuis); Hy litte dy Geldersin da poarta sjen, in schinste hjar dy fygebeam (Greate Watze fen Achlum); Wy Friezen witte fen nin lien to sizzen (Edo Jongama to Raerd); De Friezen knibbelje allinne foar God (Gemme v. Burmania op Herjuwsma-State to Ferwerd, † 28 Sept. 1602).
- .. 15 Verschenen bij H. v. Belkum Kzn. te Leeuwarden: Feestklanken op de melodie van het Friesch Volkslied, voor piano, door Barend Kwast.
- .. 18 Wegens geringe aanvoer wordt de boterverkoop aan de waag te Balk Zaterdag gestaakt.
- .. 19 Begin van een opstelserie in N.A. over Simon Lantinga, buikspreker en goochelaar, logementhouder te Heerenveen.
- .. 21 De Staatscourant bevat de statuten der Vrije Zendingsgemeente te Langelille (W.S.).
- .. 24 Opstel in de Leeuw. Crt. over Bauck Hemmema op Hemmema op Hemmema-State te Berlikum (1496) afgebroken 1747. (Zie: Groningher Passie, van dr. Meynert te Franeker; J. H. Halbertsma, Fragm. omtrent de v. Harens, en Twee Leerredenen (1781).
- .. 26 In Weekbl. v. kanton Bergum: Toanielstik fen T. G. v. d. Meulen, Beppe is dea.

1886.

- Juni 28 Aangekocht de stoomgrutterij van R. Hamming aan het Oosteinde van Balk voor een boterfabriek.
- Juli 5 Krityk yn 'e L. C. fen Pieter Jelles op Wintergrien fen W. Dykstra.
- „ 6 Verschenen bij W. Versluys te Amsterdam: F. van der Goes, Majesteitsschennis (het geding tegen Domela Nieuwenhuis).
- „ 10 Franekeradeel neemt de school te Dongjum, die aan de kerk behoort voor f 7600 over.
- „ 11 Het nieuwe kerkorgel van Binnenwijzend (fabr. v. Dam) ingewijd.
- „ 12 L. A. Wagenaar gekozen tot opperrabbijn van Friesland.
- „ 14 In de Leeuw. Crt. aantekeningen omtrent H.O.N. (Hemelum enz.). De stoomkartonfabriek te Leeuwarden stopgezet, 100 werklieden krijgen ontslag. In N.A. rymkes fen C. Wielsma en Blommen op Fryske groun oerplante fen Pieter Jelles.
- „ 16 Het Joodsche armbestuur te Leeuwarden laat de huizen 't Oranjeklooster te Leeuwarden afbreken en nieuwe bouwen.
- „ 18 Proces-verbaal opgemaakt tegen Ds. Ploos v. Amstel, die te Genum de vacature vervult te 8½ ure, terwijl Ds. Nicolai van Hoogebeintum te 9 ure onverrichterzake moet terugkeeren.
- „ 19 Mr. J. E. Banck te 's-Hage stelt het slot Rijsbergen op Schiermonnikoog tijdelijk als vacantie-oord beschikbaar voor arme kinderen.
- „ 20 Eerste steen gelegd der Joodsche school op het Jacobijnerkerkhof te Leeuwarden.
- „ 21 Opstel in N.A. over de Herv. kerk te Gorredijk (gebouwd 1663, vergroot 1735, vernieuwd 1877).
- „ 23 Verschenen bij H. Brandenburgh te Workum: H. Minderhoud, (leeraar in de wiskunde te Sneek): Aanschouwelijk overzicht van den koers en de rente van alle Russische fondsen.
- Aug. 1 J. Hepkema geeft een aantijging van A. L. Land, uitgever der Heerenv. Courant, tegen hem, in handen der justitie.
- „ 4 In N.A. Plaatsbeschrijving van Langweer.
- „ 14 In N.A. in sankje Myn skip for de prijsútdieling fen Frisia to Grou.
- „ 18 De kerkeraden van Kootwijk, Voorthuizen en Reitsum vergaderen te Reitsum tot bevordering der kennis omtrent

1886.

kerkverval en kerkherstel. De Echter polder, die na de vergraving van het laagveen, is ingedijkt, is in kultuur gebracht door wijlen mr. Jongstra te Heerenveen. Deze stichtte er een boerderij met 36 H.A. land, maar de huurder had geen bestaan. Een Hollander bracht het land zeer oordeelkundig in kultuur door het verbranden der russcheu en door omspitten. Nu brengen de korenakkers 25 H.L. per bunder op. Schets in N.A.: By 't Poepehûs, ôfharke petear. Merkwaardig In Memoriam bij den dood van D. J. V. baron van Sytzama op Rinsma-State te Driesum, in Weekbl. v. kanton Bergum.

- Sept. 1 J. Wenning deelt in de Leeuw. Crt. de wapenbordschrijftent der Martinikerk te Franeker meê.
- „ 3 Lezing van Ds. M. E. v. d. Meulen te Bolsward op de Fr. predikantenvereening over de psychologie der verschillengodsrichtingen in Friesland. Aanbesteed het bouwen van een Chr. lokaal in het Heidenschap bij Workum.
- „ 6 Aanbesteed de bouw eener school te Folgare.
- „ 18 Dr. Vitus Bruinsma deelt in de Leeuw. Crt. mede, dat zijn ouders R.K. waren, maar dat zijn overtuiging sinds zijn 23ste jaar geheel anders is en volkomen van de R.K. kerk gescheiden.
- „ 20 Opening der tramlijn Joure—Sneek. De Bond v. Algem. Stemrecht candideert Dr. Vitus Bruinsma voor de Tweede Kamer. Hij is redacteur van het Schoolblad, van het Maandblad ter bestrijding der kwakzalverij, en schrijver van art. in de Amsterdammer, o.a. over belasting.
- „ 21 H. v. Uildriks, leerares in het handteekenen aan de H.B.S. te Groningen vraagt tegen 1 Jan. 1887 eervol ontslag aan.
- „ 25 en 6 Oct. Mr. James Hudson, genaamd de Boterkoning van Londen, geeft in N.A. advies in zake de boterbereiding.
- „ 26 Aantal badgasten op Schiermonnikoog in dit badseizoen was 324. Op het Joodsche kerkhof te Oranjewoud begraven koopman S. Blok te Heerenveen, een der fundatoren van de begraafplaats.
- Oct. 1 Te koop of te huur het buiten Jagtlust te Kuikhorne, eigendom van Mevr. Durlen—van Knijff. Opstel in de N. Gids. Iets over Alma Tadema, door J. Staphorst.
- „ 8 De Spiritistische bladen in de Leeuw. Crt. kosteloos aangeboden door W. J. v. Gulik te Utrecht.
- „ 11 Naaml. Vennootschap opgericht: De Leeuw. Aardappelmeele- en Stroopfabriek te Huizum op de oude terreinen

1886.

- van Abbinga-State aldaar; zij nam de zaak over van de firma Gerrit Everts te Hatert bij Nijmegen en Epke Hora Adema te Leeuwarden. Geveild het buiten Antstein te Marssum, in huur bij Mr. H. J. Westra voor f 375.
- Oct. 13 en 14 Hardlooperij van mannen te Goutum en Oppenhuizen.
- .. 15 De Friesche Ijsbond als rechtspersoon erkend.
- .. 17 Aanbesteed de bouw van een badhuis op Schiermonnikoog.
- .. 20 Herbenoemd een commissie v. toezicht op doortocht en vervoer van emigranten te Harlingen. Vers in N.A.: De Fryske tael, door B. S. Hylkema te Zurich.
- .. 22 Ernst Possart treedt te Leeuwarden op in de rol van rabbi Sichel uit l'Ami Fritz van Erckmann Chatrian.
- Nov. 1 Zes doeken geëxposeerd te Leeuwarden van de Leeuwarder schilderes Louise Abbema te Parijs, o.a. het portret van Sarah Bernhardt, als een der jaargetijden.
- .. 2 Verschenen bij H. Pyttersen te Sneek: H. Beecher Stowe, De Negerhut, geïllustreerd vert.
- .. 3 Verschenen bij den schrijver: S. K. Feitsma, Lyts uet folle. Fr. rimen. In de Leeuw. Crt. geschiedenis der stichting van de Nutsschool te Broek onder Akkerwoude, door P. A. v. Kleffens (1854).
- .. 13 In de Gaasterlandsche bosschen zijn 600 personen aan het lijstervangen, prijs 10 ct. Opstel in N.A. over oeconomische toestanden van Friesland in de 18e eeuw.
- .. 16, 22 en 25 Prov. Kerkebestuur doet uitspraak in de Achlumer lidmatenkwestie. (zie L.C.).
- .. 18 Opstellen in Jaarb. v. d. Fr. adel over de kerken te Rauwerd, Friens, Wirdum, Marssum en Oenkerk door H. Wenning, die ook de intekening openstelt van: Kwartieren der Fr. adel met eigenhandig geschilderde wapens.
- .. 22 Dr. L. Wagenaar te Heeg behandelt in de zaal van Agema te Sneek de kerkel. krisis.
- .. 27 G. Nauta spreekt bij J. Piersma te IJlst over het socialisme.
- .. 29 De Tjongerkanalisatie 3 uren gaans voltooid, van veel belang voor Oudeschoot, Mildam en Nijehorne.
- Dec. 1 Verschenen bij H. Pyttersen te Sneek: Gedachten eener koningin door Carmen Sylva, 2e dr. Vertellingen van Homerus, bewerkt door Dr. Beuzekamp, rector aldaar; Fiore della Neve: Een Liefde in het Zuiden, Liana. Van eene

1886.

Sultane; M. Emants: Godenschemering, Lilyth; Pol de Mont: Idyllen, Idyllen en Gedichten; Jacques Perk: Gedichten.

- Dec. 2 Prof. Alphonse Scheler te Genève geeft te Leeuwarden een séance artistique et littéraire Française.
- .. 5 De beide Doopsgez. gemeenten te Oldeboorn Het Nieuwe en het Oude Huis vereenigd door beleid van Ds. K. Schuiling aldaar.
- .. 6 Ds. E. J. Homoet te Oldeboorn evangeliseert op de zaal van F. Dokter te Grouw.
- .. 7 Dr. J. W. Ljeftink te Rauwerd houdt een Nutslezing te Baard over het socialisme uit een zedelijk oogpunt. Opstel in de Leeuw. Crt. over de geschiedenis van Oeble Keimpes en Louw Oenes uit Oudega (Sm.).
- .. 8 Kruisjaspertij bij Sikke Sixma te Rjen. Bidstond voor kerkherstel te Leeuwarden geleid door Ds. Ploos v. Amstel.
- .. 9 Verschenen bij N. A. Hingst te Apeldoorn: De droom, het voorgevoel, het helderzien in de stervensuren, drie verschijnselen van het zieleleven door Dr. S. K. Thoden v. Velzen, emer. pred. et Leeuwarden, 2 dln. De Herv. Kerkeraad van Anjum maakt zich van het synodaal verband los.
- .. 10 Sluiting der terpaifgraving van D. H. Bakker te Makkum Verschenen bij Erven F. Bohn te Haarlem: L. Alma Tadema, Liefde's lijden, roman uit het Engelsch door Mevr. v. Deventer—Busken Huet.
- .. 12 De rederijkerskamer De Vriendenkring te Roordahuizumvoert aldaar op: 1. Jonker Frans, troch S. Hylkema; 2. De politieke tinnegieter door Holberg.
- .. 16 Verschenen bij A. Meijer te Leeuwarden de rede: Kalvijn en het Calvinisme door ds. W. F. K. Klinkenberg te L.
- .. 17 Het recht van uitgave der Fr. Courant aangekocht door O. Rommerts, dir. der Coöp. Handelsdrukkerij.
- .. 20 en 21 Prof. Ph. Hoedemaker spreekt in de zaal van Agema te Sneek en houdt de unierede in de kerk te Heeg.
- .. 22 Prof. L. Lindeboom uit Kampen en Ds. Kamp te Heerenven debatteeren in het Posthuis te Heerenveen voor 700 personen over de vraag: Wat hebben wij te gelooven van Jezus Christus. In N.A.: De bline en syn bern, fers fen P. Jelles, nei D. Saul.
- .. 25 Gespeeld te Holwerd: Ljeave jonges aef aan hwa de skild? fen L. Heeringa (útjefte Zylstra to Joure, 1888). Skets in N.A.: Wyldebargejacht yn 'e Sweach.

1886.

- Dec. 29 W. C. v. Munster, H.d.S. te Leeuwarden spreekt te Joure over Socialisme en de Chr. school.
- „ 31 In Opsterland brachten de hooilandshuren 50 à 100% meer op dan in 1885.

1887.

- Jan. 1 Pieter Jelles to Renkum skriuwt it nijjiersartikel yn N.A.
- „ 1, 5, 15 en 19 Gabe fen Grouergea geeft in N.A. modellen aan van Friesche toasten en toespraken voor hardrijderijen.
- „ 2 Fryske gearkomste to Arum, sprekkers B. S. Hylkema en L. Timmer, tagongspriis 49 ct.
- „ 10 en 17 Opstel in Leeuw. Crt. over Ijsbrechtum, Tjalhuizum en Tirns door J. F. v. Welderen Rengers.
- „ 12 Opstel in de Leeuw. Crt. over de geschiedenis van den publieken verkoop der boter, in 1870 het eerst voorgesteld door Kalma en tot stand gekomen 20 Sept. 1872. En: Iets over het schaatsrijden der Friezen.
- „ 16 Het zanggezelschap „Van Aisma” te St. Anna geeft een gratis uitvoering der operette Klaas en Trien in oud-Friesch kostuum.
- „ 19 Rapport in de Leeuw. Crt. over de vraag: Waalsteen te verkiezen boven Friesche steen. In N.A. een vers van S. Koldijk te Grouw: In hirdriderij foar 60—70 jier.
- „ 24 Opstel in de Leeuw. Crt. over klooster Thabor en Epema-State te Ijsbrechtum. De kerkeraad (Dol.) te Kollum besluit de gemeentelijke samenkomsten en catechisatien te houden in de Chr. school, daar de kerkvoogden weigeren kerk en kerkekamer te geven.
- „ 27 De roggemolen te Grouw, 8 Sept. 1885 afgebrand, gaat na herbouw weer in vlammen op.
- „ 29, 1 en 7 Febr. Opstel in de Leeuw. Crt. over de krachtverspilling der Friesche hardrijders.
- „ 29 Opstelserie over Frieslands armwezen begint, en van John (J. de Jong) uit Sloten: Eenige jaren in Amerika, in 1888 als boek uitgegeven bij Hepkema, zeer belangrijk voor de geschiedenis der Friesche emigratie.
- „ 30 De van binnen vernieuwde kerk te Friens weer in gebruik.
- „ 31 Aanbesteed de bouw eener nieuwe Herv. pastorie te Foudgum. P. H. Hugenholtz Jr. houdt een Nutslezing te Leeuwarden over het socialisme.
- Febr. 3 Bouw eener boterfabriek aanbesteed te Elsloo voor Mr. L. G. Verwer te Wateren. In de Leeuw. Crt. aantekeningen over Workum.

1887.

Febr.

- 7 Opstel in de Leeuw. Crt. over het Friesche melkschaap.
 9 Nutslezing te Baard van J. W. v. d. Linden uit Harlingen
 over het socialisme.

Mr. W. J. van Weldeken baron Rengers,
 gcb. te Leeuwarden 14 Nov 1835, overl. 20 Febr. 1916

- , 10 Inwijding der nieuwe school te Donkerbroek.
 „ 11 Prof. Dr. C. Bellaar Spruyt te Amsterdam spreekt voor
 de Anti-dienstvervangingsbond te Leeuwarden. Terp Groot
 Luidum te Achlum geopend

1887.

- Febr. 17 en 4 Maart Beschrijving in de Leeuw. Crt. van de kwartierborden en grafsteenen der v. Sytzama's in de kerk te Friens.
- .. 20 Inwijding van het nieuwe kerkorgel (fabr. v. Dam) te Terband. Eenige leden der zangvereniging Kortezwaag spelen: Ho master in wiif krige, en Yn 'e frouljue fortiisd.
- .. 25 Besloten tot oprichting van het Prov. Fr. Comité voor Algem. kies- en stemrecht. (Voorl. bestuur Dr. Vitus Bruin-sma, J. Mollema en O. Stellingwerf).
- .. 28 Meesterterp te Kimswerd weer geopend.
- Maart 3 Dr. L. Wagenaar spreekt te Leeuwarden over de verdrukking der kerk door de Remonstrantsche factie tijdens het 12-jarig bestand.
- .. 7 Joh. Wenning IJz., wapenschilder te Leeuwarden exposeert een collectie heraldieke kunst in zijn huis (Noordersingel 28).
- .. 12 Wilde zwijnen te Bakkeveen.
- .. 14 Ds. J. Wisse te Garijp en Ds. J. Langhout te Anjum wegens doleantie uit hun ambt ontzet.
- .. 15 Bouw eener boterfabriek te Boornzwaag aanbesteed.
- .. 16 Ds. Homoet te Oldeboorn moet wegens de kerkel. troebelen in zijn gemeente voor den rechter te Heerenveen verschijnen. De Leeuw. Volksgaarkenken heeft in 1886 gewerkt met f 225 winst.
- .. 17 Opstel in de Leeuw. Crt. over het 17-eeuwsche H. S. Rooda, een voor dat geslacht belangrijk wapenboek.
- .. 19 Verschenen bij T. J. Bouma te Grouw: C. Wielsma, Seis Brilloftsangen.
- .. 20 Het kerkorgel te Langweer in 1783 vervaardigd door L. v. Dam, die daar tijdelijk woonde, door dezelfde firma nu hersteld.
- .. 23 In N.A. Amerikaansche brieven van een Fries uit Rauwerdhem. Prov. conferentie te Sneek inzake Kerkherstel, sprekers: Ploos v. Amstel, Wagenaar, Sikkell, Langhout en Dr. v. d. Berg te Voorthuizen.
- .. 28 Aanbesteed bouw eener nieuwe school te Beetsterzwaag.
- .. 30 Aan de Tjongerkanalisatie (2e deel) is 600 man werkzaam. De geïsoleerde dorpen Makkinga en Oldeberkoop zullen door een vaart met het Tjongerkanaal worden verbonden.
- .April 1 De Kon. Vlaamsche academie schrijft de prijsvraag uit: Verhandeling over het gebruik van den subjunctief in 't Gothisch, oud-Friesch, oud-Saksisch en oud-Hoogduitsch.

1887.

- April 5 Bericht in de Leeuw. Crt. over toestanden te Nes op Ameland.
- „ 7 Opstel in de Leeuw. Crt. over de Grovestins te Gaastmaburen onder Hardegarijp (gebouwd omstr. 1400, afgebrand 1 Oct. 1829).
- „ 9 Ruim 60 Terschellingens doen dienst op de haringloggers van Maassluis.
- „ 11 Verschenen bij A. Meijer te Leeuwarden: Des Koningshoogtij, een nat. feestdag voor Nederl., feestrede van Mr. A. Bloembergen Ez., in de Groote Kerk te Leeuwarden, op 's konings 70en jaardag.
- „ 12 De dol. kerkeraad te Makkum belegt godsd. buiten de Herv. kerk.
- „ 15 In Mededeelingen en Berichten der Friesche Landbouw-Maatschappij een opstel over den ijk der botervaten.
- „ 25 Simons te Harlingen koopt van v. Slooten aldaar de marinefabriek om nu Fr. boter te fabriceren, die overeenkomt met de Normandische. De steenfabriek De oude Vlijt onder Herbajum gesloopt.
- „ 26 Ds. J. C. Sikkel te Hijlaard gedagvaard om het kerkeraad-archief aan het Classic.-bestuur over te dragen. In 1886 te Workum ingeklaard 114 schepen, uitgeklaard 110 met bestemming naar Engeland. Er is voor f 182.600 aan paling daarheen verzonden (513.000 K.G.).
- „ 27 Opstel in N.A. over kerkelijk N. Brongerga of Knijpe.
- „ 28 Opstel in de Leeuw. Crt. over Wigle v. Aytta.
- Mei 1 Ds. Wisse te Garijp is reeds te 8 uur met zijn kerkeraad in de kerk, terwijl de dienst te 9.30 begint. M. Ploegsma te Rauwerd herdenkt zijn 40-jarig organistschap aldaar.
- „ 3 Ds. M. J. Goddefroy te Achlum vertrekt naar Pretoria.
- „ 4 Op de voorjaarsveemarkt te Murmerwoude zijn: 94 koeien, 45 pinken, 43 schapen, 29 lammeren en 5 geiten.
- „ 7 De Leeuw. kaatsvereniging „Greate Hantsje” (opger. 1886) telt 60 werkende leden.
- „ 8 De kerkel. ringbeurten te Garijp worden vervuld in de O.L. school. Ds. Ploos v. Amstel bevestigt in zijn gemeente den dol. kerkeraad van Dokkum.
- „ 17 Velstra-terp te Jelsum, tegenover Lekkum, in afgraving.
- „ 18 Kerkvoogden van Sexbierum verkoopen op afbraak de voormalige herberg De Zon op de oude Buren aldaar. Geveild de Winsumerterp groot ruim 2 H.A. met opvaart naar de Franekervaart, geboden f 19.697.

1887.

- Mei 19 Opstel in de Leeuw. Crt. over de onlusten tusschen Wopke Juwsma en Worp Tjaerda te Rinsumageest (1466).
- „ 30 Opstellen in de Leeuw. Crt. over Friesche boter op de Londensche markt.
- „ 31 Aanbesteed de bouw eener O.L. school te Gorredijk.
- Juni 7 Opstel over het Admiraalzeilen te Sneek op 9 Maart 1767.
- „ 8 In de Leeuw. Crt. in lietsje fen W. Faber te Pitersbjirrum ta oantinken oan it 25-jierrich foarsitterskip fen J. v. Loon.
- „ 16 Verschenen bij S. Smeding te Leeuwarden: Het kaatsen, met teekeningen, lijst der voornaamste kaatsers in 1886 en met „Keatserssangkjes”
- „ 18 Het bestuur der coöp. stoomzuivelfabriek te Warga deponeert z'n handelsmerk ter griffie.
- „ 20 Gerechtelijke huiszoeking bij Ds. J. C. Sikkel te Hijlaard.
- „ 27 Aanbesteed de bouw eener Chr. Geref. kerk te Workum.
- Juli 3 Grootte ongeregeldheden in de kerk te Wons; politiemacht op de been.
- „ 5 De russchenoogst voor mattenfabrikatie in O. Stellingwerf begonnen door snijders uit Noordwolde en Steenwijk.
- „ 11 Verschenen bij B. Cuperus te Bolsward: Een kijkje in Amerika, door J. v. d. Veen te Grand Rapids.
- „ 13—3 Aug. Leeuwarder gezondheidskolonie van 21 schoolkinderen op Schiermonnikoog.
- „ 16 Bloedig gevecht met luiwagens en knuppels te Wons om het bezit der Herv. Kerk.
- „ 22 Geveild de Friesche aardewerkfabriek van wijlen Sine Goedkoop aan de Burevaart te Workum.
- „ 24 De heer Prins, cand. der Vr.-Universiteit als dol.-predikant te Wons in een schuur bevestigd. Te Lollum blijft de kerk voor den Ring gesloten. Te Anjum vindt de ringpredikant den kansel bezet door Ds. Langhout. De burgemeester is met vrij sterke politiemacht aanwezig.
- „ 25 Aanbesteed de bouw eener O.L. school te Sloten. A. H. Cohen te Leeuwarden verkoopt de echte z.g.n. Bozumer witleeren kaatsballen.
- Aug. 10 Opstel in de Leeuw. Crt.: De taal der Noordfriezen, door T. H. Johz op Midden-Java. Biografie van Menno v. Coehoorn (en 17 Aug.).
- „ 15 Opstel in de Leeuw. Crt. over Voeding en boterprijzen door M. Kingma te Lemelerveld.

1887.

- Aug. 24 De colporteur Jan Veldman, Friesch schrijver en novellist, doet op den zedingsdag der Chr. Geref. Kerk te Leeuwarden mededeeling omtrent den arbeid in den Z.O.-hoek van Friesland.
- „ 31 Opstel in de Leeuw. Crt. over het klooster Mariëngaard.
- Sept. 9 Biografie van Geert Oenes Dolstra uit Langezwaag, overl. te Luxwolde, oud 95 jr., oud-strijder van Waterloo, Leuven en Antwerpen.
- „ 12 Verschenen bij H. Pytrersen Fzn. to Snits: Teltsjes yn skimerjoun fen Nynke fen Hichtum.
- „ 14 De palingrooker J. Hurkuik te Leeuwarden herdenkt den dag, waarop hij voor 25 jr. het eerst de Grouwster kermis met zijn palingdisch bezocht.
- „ 22 en 28 Opstel in de Leeuw. Crt. over Bakkeveen. In de kerk te Tietjerk gevonden een grafzerk van Yeske v. Glinstra, dochter van Hector v. Gl. op Woelwijck overl. 1743. (Zie ook Vrije Fries XIV, 142).
- „ 24 De bouw van den watertoren te Leeuwarden gegund aan Bekhuis en Damstra.
- „ 26 Opstel in de Leeuw. Crt. over Hindeloopen.
- „ 27 Verschenen bij A. Jongbloed te Leeuwarden: J. C. Sikkel, De Kerk des Heeren en de Synodale organisatie der Ned. Herv. Kerk.
- „ 29 Aanbesteed de bouw eener Ned. Geref. (dol.) kerk te Oostermeer.
- Oct. 1 De Fr. Landbouwm. voert een handelsmerk in voor de Friesche boter. Pol de Mont schrijft in Noord en Zuid: Idyllen e.a. gedichten, waaronder zijn vers Op schaatsen, dat in Friesland speelt, kracht van teekening verraadt.
- „ 13 Geveild op afbraak het slot Osinga te Langweer, geboden f 2891.
- „ 15 Bij A. Jongbloed te Leeuwarden verschijnt het proefnummer van de Friesche Kerkbode, weekblad voor de Nederduitsche Geref. Kerken in Friesland (Red. Ds. A. Ploos v. Amstel te Reitsum en Ds. J. C. Sikkel te Hijlaard.).
- „ 24 De Italiaansche markies Ferdinando Lotario de Lottaringhe is op Terschelling om het Fr. paardenras te bestudeeren. In Augustinusga bouwen de Doleerenden een noodkerk.
- „ 27 Mr. J. Verwer op Zorgvlied sticht boterfabrieken te Elsloo, Oosterwolde en Steggerda.

1887.

- Oct. 28 De „synodale” kerkeraad (ouderling J. Nieuwland) te Heeg is genoodzaakt godsdienstoefening te houden in de Baptistische Silokapel, daar de „Doleerenden” het Herv. kerkgebouw onder leiding van Dr. L. Wagenaar in bezit hebben.
- Nov. 3 Lezing van Brader te Arum over: Langs welken weg verbetering?
- „ 5 Verschenen bij G. Amsing te Leeuwarden: A. Dijkstra Pzn. te Achlum, Wat is Waarheid? Een vraag over de kerkel. beweging onzer dagen.
- „ 7 De Herv. kerkeraad te Oosterbierum breekt met de synodale organisatie van 1816.
- „ 10 Opstel in de Leeuw. Crt. over Hinnema-State te Jelsum.
- „ 11 Opstel in de Leeuw. Crt. over knoeierij in het boterbedrijf door W. Brongersma te Kollum. Verschenen bij T. Slagter te Kollum: Rhyning Fancy, Heesterstukjes geplukt in 't stille woud; Het spiritisme, een samenspraak voor Neêrlands jongelingen.
- „ 13 De doleerenden te Oudega (W.) vergaderen in het pakhuis van M. v. d. Meer, aldaar.
- „ 16 Begin opstelserie in N.A. over Armverzorging en Armbestuur in Fr.
- „ 29 W. Dykstra hâldt Winterjounenocht to Ternaerd mei it forhael: In omwei lâns nei it gelok. Dr. L. Wagenaar te Heeg predikt in de timmerschuur van ouderling Nauta te Oosterbierum.
- Dec. 5 Opstel in de Leeuw. Crt. over IJlst door J. F. v. Welderen Rengers.
- „ 7 Opstel in de Leeuw. Crt. over steenen doodkisten.
- „ 8 Dr. F. G. Slothouwer leest voor het Fr. Gen. over de wording van het college der Gedep. Staten in 1532, voortspruitende uit de omstandigheden, dat telkens privilegiën werden geschonden. (Zie Vrije Fries dl. XVII).
- „ 12 De zathe Froskepolle onder Huizum, 125 pondem. in gebruik bij P. R. Piersma, weer voor 5 jaar te huur.
- „ 17 De bloeiende botervereeniging te Gorredijk looft prijzen uit voor wie de meeste boter aanvoert.
- „ 20 Dr. R. Sinia te Brielle leest voor het Nat. Genootsch. te Leeuwarden over de voorhistorische mensch in Europa. Opstel in de Leeuw. Crt. over de onzindelijkheid der boter.

1887.

- Dec. 21 Opstel in de Leeuw. Crt. over het handschrift Resolutien der Gedep. Staten door Dr. Gysb. Nauta in 14 banden (1600—1754) van elk 1000 bl. met register, waarvoor hij 27 April 1758 van Gedep. 750 car. gl. ontving.
- „ 24 W. C. van Munster te Leeuwarden schrijft een belangrijk opstel in de Fr. Kerkbode over de vraag of de Dordtsche kerkenorde in Friesland al of niet van kracht is geweest; hij beroept zich op Voetius, die de Dordtsche kerkenorde beschouwt als de telkens herziene Emdeische (1571).
- „ 25 Opgevoerd door D.I.T.O. te Arum, het kluchtspel van T. J. Bonnema: Yn 'e muzefalle en yn 'e foksestap.
- „ 28 A. Rauwerda benoemd tot waarnemend H.d.S. te Stiens.
- „ 30 Ds. Kampstra te Langweer dient een bezwaarschrift in bij het Classic. bestuur tegen de benoeming van M. Bakker als diaken, op grond, dat deze niet een bekend voorstander is van den openb. godsdienst.
- „ 31 In dit jaar gewogen aan de Sneeker waag 52.446 vierden en 3178 achtste vaten boter en 828.898 kilo kaas. Te Bolsward 16003 vierden en 470 achttien boter; te Wolvega 9289 vierden en 5560 achttien. In dit jaar hebben in O. Stellingwerf 98 kinderen van 6—12 jaar de O.L. School niet bezocht.

1888.

- Jan. 1 In het krankzinnigengesticht worden verpleegd 118 mannen en 123 vrouwen.
- „ 2 Geveild de eendenkooi De Kobbekooi aan de Wielen te Rijperkerk.
- „ 4 In N.A. Schets van Simen Aukes: Yn 'e Jachtiiid.
- „ 6 Ds. H. Pierson te Zetten spreekt te Leeuwarden over de plicht der Overheid ten aanzien van de openbare eerbaarheid.
- „ 7 Folksgearkomste to Surch, sprekker B. S. Hylkema dêrre. Utkomd by T. G. v. d. Meulen, Nei Roaselân, kluchtspil.
- „ 9 Op Koppermaandag vermaakt zich de jeugd te Grouw sinds menschenheugenis door groote kettingen langs de straten te sleepen. In de bosschen te Oldeberkoop komen herten, wilde zwijnen en vossen voor.
- „ 11 Opstel in N.A. over de boterfabrieken, door J. J. Swart te Klein Anjum bij Berlikum, en een over Sietze Gerbens te Tjerkgaast en zijn nalatenschap.
- „ 12 Te Wolvega opgericht een Centrale van liberale kiesverenigingen uit dat district.

1888.

- Jan. 17 De vereeniging „Helpt elkander” te Joure tot verleenen van geneesk. hulp enz. viert haar 50-jarig bestaan.
- „ 18 Opstel in N.A. over Friesland’s waterstand in den winter, door J. F. de Zee te Beets.
- „ 22 R. v. Zinderen Bakker spreekt in Flora te Gorredijk. De rederijderskamer „Ten Kate” te Leeuwarden speelt een blijspel-parodie „Doleeren” van een Leeuwarder, tevens lid der Kamer, aan wiens welversneden pen men reeds menig komediestukje dankt.
- „ 24 Geveild het kort geleden verbeterd Wijnser tichelwerk met vele kleilanden. Op de Nutsavond te Holwerd speelt het plaatselijk tooneel: Kees Moster, In moai Wolkomthús, en daarna geeft L. Heeringa nog een paar van zijn stukjes ten beste. Dr. J. Zaaijer, Lid der Tweede Kamer, spreekt voor de liberale kiesvereeniging (praeses J. Troelstra).
- „ 26 E. Kielstra, lid der Tweede Kamer voor Dokkum spreekt te Dokkum over het programma der Liberale Unie; en Dr. Vitus Bruinsma voor Burgerplicht te Leeuwarden over hetzelfde.
- „ 28 Te Holwerd gespeeld: Ut it libben fen in bûterkeapman, en Een of- en defensieve alliantie. G. v. d. Zwaag behaalt de premie op de Fr. priïssprekkerij op ’t Fean (Jury J. Troelstra, J. v. Loon en S. Hylkema). Aanbesteed de bouw eener O.L. school te Workum. Dr. Vitus Bruinsma houdt te Oosterwolde een nutsrede tegen de kwakzalverij.
- Febr. 1 W. Dijkstra vraagt in N.A. medewerking voor zijn werk over Fr. volksleven. Wilde zwijnen te Elsloo.
- „ 8 Dr. Vitus Bruinsma spreekt te Akkrum over de opkomst der volkspartij. Hij pleit voor het standpunt der radicalen (orgaan het dagblad De Amsterdammer). Opstel (1, 8 en 18 Febr.) in N.A. over de uitvinding van sportmeters door A. W. Zanstra te Heerenveen en gebr. Edinga te Nijeholtwolde.
- „ 9 Opstel in de Leeuw. Crt. over de bewoners van Barrahuis Ydt Hania en Folkert Aytta (1503).
- „ 11 O. Stellingwerf spreekt voor de afd. A. K. en S. te Witmarsum, over het doel van den Bond.
- „ 13 Mr. U. H. Huber te Leeuwarden bepleit te Bolsward de A.-R. beginselen. (Voorz. Ds. Griethuyzen te Burgwerd, redacteur van het Vaandel, met den hr. Pollema te Nijland.)
- „ 13 Ds. F. J. P. Moquette te Sneek roept de kiezers op, die vasthouden aan de Chr. hist. beginselen van Groen, maar

1888.

niet instemmen met dr. Kuypers program, om zich te verstaan omtrent de te volgen gedragslijn bij de a.s. Kamerverkiezing en te beraadslagen over het oprichten van een nieuwe kiesvereniging.

Hermanus Boekhoudt Klaasesz, notaris te Ternaard,
geb. 12 Nov. 1810, overl. 8 Oct. 1876.

- Febr. 14 Te Harlingen aangevoerd 90.000 stuks haring van de bokkenrookers te Friedrichshafen.
- „ 15 Bericht in N.A. van den Fr. emigrant W. de Jong te Roosland (Illinois). Opstel over het lage deurtje in den Noordmuur der Fr. kerken, verklaard als ingang uit de sacristie

1888.

- in de kerk. Volgens oud kerkelijk gebruik moest deze zijn aan de N.kant naast het priesterchoor, opdat de geestelijken uit de sacristie komend, zich dadelijk voor het altaar zouden bevinden. De laagheid van het deurtje gevolg van de ophooging van 't kerkhof.
- Febr. 18 Begin van een opstelserie: Geschiedenis van de Veengra-
verijen. Boterfabriek te Oosterwolde in aanbouw.
- „ 20 Jhr. A. F. de Savornin Lohman spreekt te Drachten over
samenwerking der A.R. partij met andere partijen. Af-
graving der terp te Teerns; de hooge terp te Beetgum weer
geopend.
- „ 22 F. Domela Nieuwenhuis spreekt te Heerenveen en wordt
bestreden door Ds. A. F. Kamp aldaar.
- „ 24 Mr. Th. Heemskerk spreekt voor de A.R. te Sneek (voorz.
H. Pollema). Verslag in de Leeuw. Crt. eener lezing ge-
houden over de geologische en waterstaatk. toestand van
Friesland, door A. D. G. ten Doesschate.
- „ 27 Verslag in de Leeuw. Crt. over een lezing van Mr. A. J.
Andrae over Duco Martena (1527—1605) van Martena-
State te Kornjum, aanhanger der Unie van Utrecht, eens
wonend tegenover de Duco Martenapijp te Leeuwarden.
- „ 28 P. J. Troelstra hâldt in kritelêzing to Frjentsjer. Ds. L. M.
de Boer te Britswerd spreekt voor de Friesche tuinbouw-
vereeninging te Leeuwarden over de overeenkomst tusschen
planten en dieren.
- „ 29 en 22 Maart. Opstel in de Leeuw. Courant over Bocko v.
Harinxma, haedling te Sneek.
- „ 29 W. C. v. Munster te Leeuwarden bepleit de A. R. begin-
selen te Grouw. Mr. S. v. Houten spreekt te Dokkum na
een inleidend woord van Doederus de Vries.
- Maart 2 Verslag in de Leeuw. Crt. over de hirdriders to Amsterdam.
- „ 3 en 17 Opstel over vele Friesche emigranten in N.A.
- „ 7 Vers in N.A. op het kerkje van Terband.
- „ 10 Te koop de hulschool te Siegerswoude.
- „ 10-20 De Leeuw. Crt. heeft scherpe artikels over den uitslag
der verkiezingen ten gunste van de A.R. o.a. van A. M.
Bokma de Boer, emer. pred. te Renkum, Prof. T. Canne-
gieter, P. v. d. Meulen, K. Kremer te Berlikum, baron thoe
Schwartzenberg, K. Kuperus te Engelum.
- „ 11 Kerkorgel te Baard (fabr. Bakker—Timminga) ingewijd.

1888.

- Maart 12 P. J. Troelstra publiceert in de Leeuw. Crt.: „Twadde printinge „For Hûs en Hiem”. De 1e jefte is útforkoft, dêrom scil er op 'e nij printe wirde; sa gau as er ré is, scil er de nije ynteikeners tastjûrd wirde. De 2e jefte komt 1 April út.
- „ 18 In de Staatscourant de statuten der Coöp. zuivelfabriek „De Reidswal” te Metslawier.
- „ 21 Geopend de stoomwolspinnerij van C. G. de Groot te Bolsward. F. Domela Nieuwenhuis voor Schoterland gekozen tot lid der Tweede Kamer met 1167 stemmen tegen 1036 op Heldt.
- „ 24 Groot oproer te Appelsga. Bij twee veenbazen alles vernield. Een détachement infanterie van Leeuwarden met 6 rijksveldwachters er heen. Aan den eisch der veenarbeiders f 1.— meer per dagwerk turf aan graafloon wordt voldaan. Ook krijgt de gedwongen winkelnering een knak. Verkoop van een partij beste afbraak van den toren te Wieuwerd.
- „ 29, 5 en 16 April. Opstellen in de Leeuw. Crt. over Friesche boter te Londen.
- April 2 Kerkorgel ingewijd in de Herv. kerk te Oostermeer (fabr. J. F. Kruse te Leeuwarden).
- „ 3 Aanbesteed de bouw eener stoomzuivelfabriek te Haskerdijken.
- „ 4 Biografie in N.A. van A. Kuipers te Steggerda (later te Platte Creek in Challes Mix Co) met vele landbouwgegevens over W.-Stellingwerf in 1855.
- „ 7 Aanbesteed het maken van een zweminrichting te Sneek. G. Y. Schilstra schrijft in N.A. over Roseland.
- „ 12 Geveild Lindenoord te Wolvega, eens woonplaats der van Harens, later eigendom van Mr. J. v. d. Veen, kantonrechter te Oldeberkoop, en na diens overlijden in 1851, van J. Bieruma Oosting, van Mr. S. G. Manger Cats, die het uitbreidde en verfraaide, van wien het overging op diens zoon, die het nu gaat verlaten.
- „ 13 Verschenen: Wat nu? Politieke en finantieele beschouwingen door A. v. Assen, oud Friesch Statenlid.
- „ 16 In de Leeuw. Crt. de conclusie van het Openb. Ministerie inzake het proces van den ring Sneek en de kerkvoogdij v. Ijsbrechtum.
- „ 18 In N.A. belangrijke brief van A. Kuipers over Friesche emigranten uit Stellingwerf te Platte Creek, waar 80 Fr. boeren wonen in het kerkdorp Friesland.

1888.

- April 19, 4 en 9 Mei. Opstel in de Leeuw. Crt. over de Stellingwerper dorpen.
- „ 24 De schaatsenfabrikant Hoekstra te Warga heeft in den winter 1887—88 afgeleverd 5000 paar schaatsen, terwijl de ijzers worden vervaardigd door de firma D. G. Minkema te Oosterlittens.
- „ 25 Aanbesteed het bouwen van een gebouw te Hollum op Ameland, ter plaatsing van een reddingsboot.
- „ 30 Verschenen bij G. Amsing te Leeuwarden: Seerp v. Galema en zijn tijdgenooten, een verhaal uit de gesch. der Hervorming van Friesland door J. C. Luitingh.
- Mei 4 en 4 Juni Pleidooi in de Leeuw. Crt. in het geding der Herv. Gem. te Garijp tegen ds. J. Wisse.
- „ 2 Opstel in N.A. over de werkstaking aan de Tjonger.
- „ 3 Opstel in de Leeuw. Crt. over Terschelling. Friesland's belangrijkste voorpost, door P. J. Wichers.
- „ 4 In Leeuw. Crt. biografie van Mr. Eilard Attema, Gedep. van Friesland (1879).
- „ 7 Een afdeeling huzaren te Donkerbroek. Honderd man infanterie en 30 man kavallerie uit Deventer te Heerenveen wegens de werkstaking in Schoterland. Gorredijk heeft 40 soldaten. De Comm. van de Koningin te Beets.
- „ 8 Opstel van Jan Bogtstra in de Leeuw. Crt. over het kaatsen.
- „ 12 Verschenen bij F. D. Hoekstra te Balk, Dr. L. Wagenaar: De Profundis, referaat tot reformatie van het diakonaat.
- „ 14 Interpellatie in de Tweede Kamer over de Schoterland-sche werkstaking, door F. Domela Nieuwenhuis.
- „ 15 Stoomzuivelfabriek te Kimsward in aanbouw. De boterfabriek van K. Zonneveld te Akkrum geopend.
- „ 16 Het gehucht Zandgaast aan de Koevoet, tegenover Dijken door een cycloon getroffen.
- „ 19 Alma Tadema te Londen vraagt voor zijn schilderij Helio-gabalus f 72.000.
- „ 21 Te Hindeloopen en Molkwerum spant de jeugd een boog met Pinksterkronen over een brug. Rechterlijke conclusie in de Leeuw. Crt. inzake het kerkelijk geding te Kollum.
- „ 26 Opstel in N.A. over Pinkster Drie te Sneek.
- „ 29 Verschenen bij H. Pyttersen te Sneek: M. E. v. d. Meulen, Bolsward's kunst en kunstgeschiedenis. Opstel in de Leeuw. Crt. van Dr. J. de Vries, geneesheer-dir. van het krankzinnigengesticht te Franeker over deze inrichting, die sedert 1851 bestaat.

1888.

- Mei 30 Opstel in N.A. over Urk.
- „ 31 6 en 21 Juni Opstel in de Leeuw. Crt. over de onlusten tusschen Schieringers en Vetkooopers.
- Juni 1 W. Dykstra neemt zijn ontslag als rijksschatteer. Verschenen: Jhr. Mr. D. O. Engelen, Over individueelen en gemeensch. eigendom aan arbeiderswoningen.
- „ 2 In één week te Harlingen aangevoerd: 10.000 stuks haring, 4600 stuks schelvisch, 3180 roggen en 18.800 pond kleine schol.
- „ 4 Opgave in de Leeuw. Crt. van grafschriften in Tietjerksteradeel.
- „ 5 Verschenen bij S. Brandenburgh te Workum: Th. v. d. Loos, Bumaland en nog het een en ander.
- „ 8 In de Leeuw. Crt. Conclusie inzake het kerkel. rechtsgeding te Scharnegoutum.
- „ 9 Hoenderpark Aurora te Oranjewoud aangelegd. Aanbesteed de schoolbouw aan de Verl. Dracht te Heerenveen.
- „ 11 Het „ikeboskjen” in Gaasterland geëindigd; loonen f 1.25 à f 1.40 per dag van 's morgens 3 tot 's avonds 5 uur.
- „ 13 en 27 Opstellen in N.A. over Opsterlandsche toestanden. Opstel in N.A. van Willem Vrijburg over het steppenhoen. Lêzing fen Tj. Veldstra oer it toaniel, op 'e 47e miene gearkomste fen it Selskip to Oranjewâld. Aanbesteed de bouw van een gebouw voor Chr. belangen te Wijnjeterp.
- „ 14 Aanbesteed de bouw eener boterfabriek te Irnsum.
- „ 16 Bericht in N.A. over 8 steppenhoenders, gezien in de boekweitakkers te Harich door den ouden jager P. J. Boonstra te Woudsend.
- „ 18 Scherp ingezonden stuk in de Leeuw. Crt. van Mr. T. v. Hettinga Tromp tegen dr. L. Wagenaar te Heeg over diens rol in de Wonser doleantie.
- „ 19 Opstel in de Leeuw. Crt. van Mr. A. J. Andreae over de geslachten Rataller, Lezaen en Loo; de eerste kwam in 1511 als rentmeester van den Saksischen hertog in Friesland.
- „ 20 Beschrijving in de Leeuw. Crt. van den grafsteen in de kerk te Oenkerk, van Aede Eysinga en zijn vrouw Tzied Jukama (1551).
- „ 25 Opruiming van nog overtollige aarde op de oude Terp te Finkum.
- „ 26 Verschenen: Ph. Kooperberg, Geneesk. plaatsbeschrijving van Leeuwarden, bekroond door het Utr. Genootschap.

1888.

- Aanbesteed de torenreparatie te Opeinde. Opstel in N.A. over het rooken en zouten van visch te Harlingen en Lemmer, door P. de Rook (ook 11 Juli).
- Juni 29 Aanbesteed het afbreken der oude en het bouwen van een nieuwe Herv. pastorie te Staveren.
- Juli 2 John (J. de Jong uit Sloten), schrijver van 80 opstellen over Amerika in N.A., vertrekt weer naar het Westen.
- „ 4 Rechterlijke conclusie in de Leeuw. Crt. inzake de kerkel. procedure te Wons, Augustinusga en Surhuizum (5 Juli).
- „ 7 Aanbesteed de bouw eener Ned. Geref. dol. kerk te Leeuwarden.
- „ 10 Aanbesteed het bouwen van een toren met nieuwen voor-gevel aan de Herv. kerk te Tjerkwerd.
- „ 11 De boterfabriek te Kimsward in werking.
- „ 12 Op het kerkhof te Langweer gevonden een grafzerk van Syvert Syrcks (1 April 1625). Geveild de bovengrond van de Woudterp (2 H.A.) te Tjerkwerd aan de Babuursterlaan.
- „ 14 De wever D. Maatman te ter Idzard heeft een zeer oud weefgetouw (1340 of 1540).
- „ 18 Open brief in N.A. van de verveners aan Domela Nieuwenhuis over hun bedrijf. Een bezending Friesche boter komt uit Engeland terug wegens onvoldoende kwaliteit.
- „ 20 Verschenen: S. D. v. Veen, De Geref. kerk van Friesland in 1795—1804.
- „ 22 Lindenoord te Wolvega bewoond door Mr. Sickenga. In N.A. opstel in het dialect v. Wanneperveen.
- „ 23 Aanbesteed de bouw van een lokaal voor de Dol. gemeente te Harlingen aan de Zuiderhaven.
- „ 24 Het graven van de verbinding Boorne—Meintesloot onder Akkrum bijna gereed.
- „ 25 Friesch vers in N.A. Langwarder Merke.
- „ 26 Opheffing der O.L. school te Gaast.
- „ 27 De Geref. gem. te Bolsward koopt een pottenbakkerij aan de Bargefinne om er een kerk te bouwen. Aanbesteed de bouw eener Dol. kerk te Leeuwarden achter het huis no. 31 aan de Gr. Kerkstraat.
- „ 31 Adres van D. van Konijnenburg te Leeuwarden aan de Staten over het Friesche botervat en zijn ijk.
- Aug. 4 John begint in N.A. weer zijn brieven uit Amerika. Biografie in N.A. van Roelof Siebes Hoekstra, rustend H. d. S. te

1888.

- Oudeschoot, 90 jaar (geb. 6 Aug. 1798), schoolmeester aldaar (1832—68), kreeg omstreeks 1820 onderwijs te Sneek in de klankmethode en leerwijze van Pestalozzi. Opstel in de Leeuw. Crt. over het Droevendal te Leeuwarden van het Franciskanerklooster Galileen (1498 gesticht) door J. F. v. Welderen Rengers.
- Aug. 8 Mr. P. J. Troelstra, die zich vestigt te Huizum (Schrans no. 362), wordt beeedigd als advocaat-prokureur bij het Hof. Correspondentie in N.A. van Domela Nieuwenhuis en de verveners.
- „ 10 De boterfabriek te Haskerdijken treedt in werking.
- „ 18 Boterfabriek te Oosterwolde in aanbouw. De methode der Belgische kaatsers heeft te Franeker zóó voldaan, dat eenige Kimswerders uit Brussel ballen, handschoen en trommel ontbieden. Geloftesteen van Hludana gevonden te Beetgum.
- „ 22 Aanbesteed de restauratie der Herv. kerk te Kollumerzwaag.
- „ 31 Bij afbraak der herberg De Zon te Sexbierum vindt men vierkante steentjes met borstbeeldjes er op, en op één een wapen met het jaartal 1764.
- Sept. 1 De boterfabriek te Sexbierum in werking. J. Poutsma uit Gorredijk richt een Muloschool op te Leeuwarden.
- „ 4 Opstel in de Leeuw. Crt. over vischtuigen in Friesland (o.a. de aalsteker), zie verder: De vischtuigen in Nederland, Heusden, 1886, 2e dr.).
- „ 5 Boelgoed op Haersma-State te Drachten.
- „ 12 Zes kostbare grafsteenen van de kerk te Deinum in de muur geplaatst.
- „ 13 Politiek debat te Bergum tusschen Mr. A. Kerdijk en Jhr. A. F. de Savornin Lohman.
- „ 14 Politieke rede van Dr. Kuyper te Drachten.
- „ 15 De Chr. Geref. kerk te Hommerts bijna voltooid.
- „ 25 Ondertrouwd Mr. P. J. Troelstra en Sjoukje Maria Diederika Bokma de Boer te Renkum.
- „ 26 Opstel in de Leeuw. Crt. over Groot Haersma-State te Oudega (Sm.), afgebroken in 1841.
- „ 29 De boekdrukkerij van J. Campen, Oosterdijk, Sneek in de asch gelegd. Aanbesteed de bouw eener Geref. (Dol.) kerk te Wommels.

1888.

- Oct. 1 J. J. v. Laar en A. Gorter verdedigen in de Leeuw. Crt. vurig Multatuli tegen het Gidsartikel van dr. Abrahamsz „Een ziektegeschiedenis”. Verschenen bij R. P. Zijlstra te Joure: W. Dijkstra, De dochter fen de âld soldaet. G. Am-sing te Leeuwarden geeft uit het N. Volksblad, Chr. Hist. weekbl. v.h. Noorden. P. Westra te Amsterdam is secr. en redactielid der vereniging en tijdschrift De Dageraad (10e jaargang).
- „ 3 In een opstel in N.A. over de Friesche verenigingen staat, dat de armvoogdij te St. Johannesga in één jaar voor f 60.000 aan klijnland verkocht. Bij de jaarl. overdracht der administratie werden meermalen de geldkisten per punter vervoerd. Opstel in N.A. over Transvaal-emigratie door J. Dijksterhuis te Pretoria.
- „ 5 Bauke Haijes Molenaar te Kornjum herdenkt, dat hij met zijn voorouders, van vader op zoon, onafgebroken 160 jaar huurders waren van zathe no. 6 op het Oudland aldaar.
- „ 10 Verschenen bij J. Campen te Sneek: J. Nierstrasz te Goënga, Moeten wij uitgaan uit de N.H. Kerk; bij J. Kuiken te St. Anna: O. Stellingwerf, It hûsbisiik by Goasseboer. Zeer sterke turfafvoer te Hoornsterzwaag wegens afsluiting der Appelschaster vaart. C. Wielsma te Grouw viert zijn zilveren jubileum als H.d.S. Opstel in de Leeuw. Crt. over Gerrit van Loo, diel Oct. 1530 Jan Rataller als rentm. van Friesland opvolgde.
- „ 12 Overleden Daniël Wigbold Crommelin baron v. Heeckeren, 7 Juni 1837 benoemd tot grietman v. Ameland, 77 jaar oud. (Zie biografie Leeuw. Crt. 19 Oct.).
- „ 13 Verschenen bij R. P. Zijlstra te Joure: W. P. de Vries, H.d.S. te Nes bij Dokkum, Jan Harink, geill. In N.A. Opgave der roggeprijzen per last (1481—1888). De boterfabriek te Warga te Brussel bekroond.
- „ 16 Overleden Edzard Grefe, kapelmr. der Sneeker schutterrij-muziek.
- „ 18 Opstel in Leeuw. Crt. over het geslacht van R. v. Ulenburgh, burgemeester van Leeuwarden, wiens eene dochter Hiskia gehuwd was met Gerrit v. Loo te St. Anna, de 2e met Wybrand de Geest, de 3e met Rembrand van Rijn. (Zie W. Eekhoff, De vrouw van Rembrandt; de cat. van de Stedel. kunstverzameling; Vrije Fr. VI, 301, XII, 181; Navorscher III; Fr. Volksalm. 1853).
- „ 27 en 3 Nov. Berichten in N.A. uit de informatieboeken over de revolutie (1784—95) te Wolvega, Noordwolde. Akkrum,

1888.

Heerenveen, Gorredijk, Beets, Duurswold, Oldeboorn, Oudeschoot.

Oct. 29 Verschenen bij P. de Jong te Bolswardâ O dy studinten, troch B. S. Hylkema, en by R. P. Zijlstra te Joure: Twa

Ijeave jonges, toanielstik fen Lieuwe Heeringa; Inteeke-
ning op Fr. Skuralmenak fen W. Dykstra; S. H. Hylkema,
Donkere wolken, tooneelstuk.

„ 31 In N.A. Opstel over de Compagnonsvaart te Gorredijk en
de Compagnons. Opstel in de Leeuw. Crt. over Georg. v.
Lalaing, graaf v. Rennenberg (ook 23 Nov., 12 en 19 Dec.)

1888.

- Nov. 1 Verschenen bij J. Campen: De Geref. kerk, Chr. weekblad (red. Dr. Ph. Hoedemaker, medewerkers: J. W. Felix en dr. Ph. v. Ronkel). Paesens en Wierum brengt in één week voor *f* 15.000 visch aan wal.
- „ 3 Opstel in N.A.: De revolutie in Friesland (1785). Verschenen: H. J. Polak, Studiën (1e opstel over de Van Harens).
- „ 7 Geveild Haersma-State te Drachten (eigenaars erven A. Pel).
- „ 11 Onder leiding van dr. Wagenaar, te IJlst een Dol. kerkeraad gekozen.
- „ 13 De philantr. vereeniging Licht, Liefde, Leven te Harlingen, werkend met wijkbroeders in 1868 gesticht door de Herv. pred. H. Oost en J. A. Vissert, viert haar 20-jarig bestaan.
- „ 14 Verschenen bij R. P. Zijlstra te Joure: Ph. v. Blom, Friesche Spraakkunst, en H. v. Warners te Arum, Helje op! Fr. Selskipsankjes (foarwird fen Pieter Jelles). Vijf wagonladingen vette haringen uit Friedrichstadt naar de Harlinger bokkingrookerij gevoerd.
- „ 15 Verschenen bij H. v. Belkum te Leeuwarden: Daar komen de troepen, Jubelmarsch voor piano; en bij Jac. G. Robbers te Amsterdam: Jetze Joulma of De laatste tocht der Denen in Friesland door A. J. H. v. d. Sloot, met 4 ill. van C. Rochussen. Verschenen bij Posthuma en Weijer te Wolvega: het eerste proefnummer van De Klok, weekbl. der volkspartij in de districten Schoterland en Wolvega, red. G. L. v. d. Zwaag te Gorredijk, L. S. ten Cate te Bovenknijpe, administrator; J. v. d. Wijk te Oldelamer, corrector.
- „ 24 Klopjacht te Bergumerheide in de bosschen van Ypeij en du Tour, waarbij 20 kloppers hun har! har! doen hooren en 223 hazen, 3 houtsnippen en 1 bunzing het leven verliezen. Verschenen bij R. P. Zijlstra te Joure: F. Looijenga, Alderljeafde.
- „ 29 Verschenen bij H. v. Belkum te Leeuwarden: Beden en Belofte, toespraak bij het neerleggen van de Evangeliebediening van Dr. L. Proes, door P. A. Jas, op 25 Nov. De emigratie naar Amerika wordt meer afgeleid door die naar Zuid-Afrika.
- Dec. 3 Verschenen bij H. Pyttersen te Sneek: Dickens Gallery, 24 beroemde typen uit zijn werken in chromo-lithografie.
- „ 5 Opstellen in N.A. over de emigratie naar Zuid-Afrika.
- „ 6 De kerkvoogdij te Oosterwolde opent de nieuwe begraafplaats.

1888.

- Dec. 8 De fam. Rinia v. Nauta opent haar Hindelooper Kamer aldaar.
- „ 13 Lezing van J. C. Singels voor het Friesch Genootschap over de Betooverde Wereld v. Bekker; ter tafel een familieportret in olieverf, eigendom van den burgemeester van Achtkarspelen.
- „ 15 John doet belangrijke mededeeling in N.A. over Friesche emigranten in N.-Amerika, vooral uit den Noordhoek (Ferwerd, Marrum).
- „ 19 Enkele gezinnen uit Koudum emigreeren naar Argentinië.
- „ 21 Begin van een opstelserie in N.A. over Harmen Wiegers Schra, bijgenaamd Harmen Kater, verveener-herbergier-rijmer-artsenijbereider-spiegelmaker en stille advocaat in de herberg Huis ten Woude aan het Rottumer Boschpad, Orangistisch Mennist, wiens geschriften zeer belangrijk zijn voor de kennis van den Patriottentijd in Z.O. Friesland; onder het volk bleef zijn gerijmel leven. Hij werd beschuldigd, dat hij valsche munt verspreidde, dat zijn commensaal zou hebben gemaakt. Hij ontkwam aan de doodstraf en stierf te Amsterdam. Zijn leven is een onderwerp voor een roman.
- „ 23 B. S. Hylkema uit Zurich draagt te Akkrum voor een Friesche vertaling van Victor Hugo's, Het Geweten, een eigen novelle Ljeafde en Plicht, en In Jounpraetsje.
- „ 24 Opstel in Leeuw. Crt. over de Leeuwarder waterleiding en haar voorgeschiedenis.
- „ 26 Onderling Genoegen te Dronrijp speelt: De Joun foar de brilloft.
- „ 31 In 1888 zijn in Friesland 14 boterfabriecken opgericht.

1889.

- Jan. 5 John schrijft in N.A. over Ruurd Joh. Smit, voorganger der „Holl. verzameling” een der eerste Friesche Mennisten, die omstreeks 1854 met vele oud-Mennisten Balk verliet. Op 9 Juni 1854 weergalmden van hun bijslagen de maagdelijke bosschen. Ds. Gorter publiceerde zijn brieven. John's brieven gaan verder 12 Januari enz. over vele Friesche emigranten uit Balk en Oudega in Indiana.
- „ 14 Terpaarde te koop in Goënga bij D. D. Rienstra.
- „ 16 en 23 Opstel in de L. Crt. over Botnia-State te Marrum.
- „ 27 Het leesgezelschap te Terhorne besluit soc. geschriften op te nemen, de directeur biedt ontslag aan, 't besluit ingetrokken.

1889.

- Jan. 28 Aanbesteed de bouw van een stelp op oud-Feitsma-State onder Huizum. Spieringvisscherij te Nijemirdum in vollen gang. Domela Nieuwenhuis geeft te Heerenveen reken-schap van zijn parlementmandaat en veroordeelt het par-lementaire stelsel.
- „ 29 Aanbesteed de bouw eener Geref. kerk te Anjum.
- Febr. 7 Opstel in de Leeuw. Crt. over schaatsrijden door S. H. Hylkema voor baron de Salis.
- „ 9 Domela Nieuwenhuis debatteert te Amsterdam met dr. Vitus Bruinsma; deze wil afschaffing van privaat bezit op den achtergrond, gene verklaart, dat 7/8 der Friesche Volks-partij socialist zijn.
- „ 11 D. M. Salverda te Arum draagt na de rede van Ds. H. Vrendenberg te Warga op de Protestantenbondvergadering aldaar een Friesch vers voor: It falske tsjerkegean.
- „ 16 Brief in N.A. van L. T. Visser te IJlst, nu te Sheboygan Falls. Aanbesteed de bouw eener Geref. (Dol.) kerk te Gerkesklooster.
- „ 19 Aanbesteed het afbreken der bestaande en de bouw eener nieuwe O.L. school te Ijsbrechtum.
- „ 20 Opstel in Maandbl. der Fr. L. M. over het pachtvraagstuk door A. J. Wiarda, H. Fennema en D. Schaafsma.
- „ 28 Opstel in de Leeuw. Crt. over Seerp Galama (1529—80).
- Maart 6 Biografie van J. Vitringa Coulon in de Leeuw. Crt.
- „ 7 Veiling van Aggema-State te Witmarsum, 38 H.A. ge-boden f 49.620.
- „ 13 K. Kater, voorz. van Patrimonium, spreekt te Boornber-gum in het lokaal Bethel over: Een stem uit Schoterland. Oefening kweekt kennis te Bartlehiem speelt: Alde Baeije, en It Pikelfleisfet.
- „ 14 Dr. H. v. Cappelle te Sneek leest voor het Fr. Genootschap over het diluvium van Friesland.
- „ 18 Opstel in de Leeuw. Crt. over Cumerus Petri, 2e bisschop van Leeuwarden door F. W. v. Welderen Rengers. Lokaal „De Bijbel” te Franeker, wegens ontbinding der vereeni-ging, geveild.
- „ 19 Terpaarde verkrijgbaar van de terp te Aalsum.
- „ 20 Gespannen verhouding tusschen den eigenaar der boter-fabriek te Elsloo en de leveranciers, die 10 ct. per kilo boven marktprijs verlangen, en nu zelf een fabriek willen. De fabriek stopgezet. Jan Wieling uit Akkrum schrijft in N.A. over zijn verblijf in Argentinië.

1889.

- Maart 22 Opnemingen gedaan op het Wad ten Z. van Nes op Ameland voor den bouw van een havenhoofd. Opstel in de Leeuw. Crt. : de revolutie in Friesland (1795), ook 27 Maart, 3 April, 11 April en 2 Mei.
- „ 23 Aanbesteed het afbreken eener bestaande huizinge en het weder opbouwen eener Herv. pastorie te Irnsum. Verschenen bij R. P. Zijlstra te Joure: Heit en soan, toanielstikken T. W. Sytstra. De Amsterdammer bericht: Tot Maart 1888 hebben de loges grooten invloed op de politiek uitgeoefend. De Friesche Courant, die te Leeuwarden werd uitgegeven, was steeds in handen van maçons; Friso, een te Workum verschijnend blad, wordt door 2 vrij metselaars-onderwijzers geredigeerd; terwijl het te Dokkum uitkomend blad Oostergo vroeger ds. Carpentier Alting, ook 'n maçon, tot redacteur had. De Leeuwarder Crt. staat zeer zeker en de Bolswarder Crt. hoogstwaarschijnlijk onder maçonnieke leiding. Eerstgenoemde zal spoedig een concurrent vinden in een liberaal blad, dat — zoo spoedig maar het kapitaal is gevonden — door den nieuwen Liberalenbond zal worden opgericht. Het driemanschap J. Troelstra, rijksontvanger en wethouder van Leeuwarden, eigenaar en redacteur van de Friesche Courant en het Weekblad voor de Accijnzen, Mr. T. van Hettinga Tromp en notaris J. S. Potter van Loon te Dronrijp, broeder van den Gedeputeerde J. van Loon, zijn het driemanschap die in Friesland het liberalisme weer nieuwe kracht trachten te geven.
- „ 27 De laatste zware eiken van het Wijgeesterbosch te Oudwoude geveld. Ingewijd het orgel in de Chr. Geref. kerk te Scharnegoutum door ds. Balhuyzen.
- April 1—6 87 Friesche emigranten vertrekken naar Amerika.
- „ 2 Overleden te Gorsel Andries Meeter Pzn., geb. 28 Nov. 1817 te Huizum, H.d.S. te Arum, directeur van 's Rijks verbeterhuis te Alkmaar, van Nederl. Mettray en van de inrichting Oldenhof tot verpleging van zenuwlijders te Gorsel.
- „ 9 Bouw der zuivelschool te Bolsward aanbesteed. Deken Menting te Leeuwarden wijdt een stuk land bij Harlingen tot R.K. kerkhof.
- „ 10 Kerkvoogden van Mantgum bieden den gemeenteraad f 5000 en vrij bouwterrein, als te M. binnen 2 jaar het gemeentehuis van Baarderadeel komt. Ingewijd een nieuw orgel in de Chr. Geref. kerk te Workum door Ds. W. Kapteijn.

- 1889.
- April 13 Vele arbeiders uit Hoornsterzwaag en Jubbega vertrekken naar de Drentsche venen en naar Meppen in Pruisen, maar vele ook keeren onverrichterzake terug. In de Friesche venen zijn de daghuren als in 1888, voor het dagwerk turfgraven (= 40 stok) wordt echter 50 ct. minder betaald. J. v. d. Wal Kz. laat den bouw eener boterfabriek te Witmarsum aanbesteden.
- „ 15 Aanbesteed het afbreken der bestaande kerk met toren en bouwen van een nieuwe te Beets.
- „ 24 Aanbesteed de bouw eener zuivelfabriek te Oudega (W.). Opstellen in de Leeuw. Crt. over Foeke Sjoerds.
- Mei 4 Aanbesteed de bouw eener Geref. (Dol.) kerk te Bolsward.
- „ 6 Opstel in de Leeuw. Crt. over Carel Hermanus Kool van Heerens en zijn krijgsdaden in Atjeh (geb. te Huizum 16 Oct. 1845).
- „ 13 De boterfabriek te Oosterwolde zal tot stoomkorenmolen worden ingericht. Aanbesteed timmer- en pleisterwerk aan kerk en toren te Boer.
- „ 27 Terpaarde verkrijgbaar op de terp van Ugoklooster bij Bolsward.
- Juni 7 Oproep van rechthebbenden op 2 ongebruikte banken in de kerk te Dedgum.
- „ 17 Aanbesteed het afbreken der bestaande en het bouwen van nieuwe school te Harkema-Opeinde, en idem van den toren te Opeinde.
- „ 21 Opstel in de Leeuw. Crt. over Friesche spreekwoorden aan de scheepvaart ontleend. In het Weekblad De Klok begint een serie ingezonden stukken in Over-Tjongersch dialect.
- „ 22 Hepkema begint in N.A. een opstelserie: Uitstapjes in de buurt van Joure naar Gaasterland.
- „ 26 Inschrijving geopend van f 350.000 voor een naaml. vennootschap Schiermonnikoog als badplaats. H. Bonewit, Joodsch leeraar te Harlingen ontvangt van Z.M. den Koning f 200 op zijn zilveren bruiloft.
- „ 29 Commissie gevormd tot indijken van het Wad tusschen Ameland en vasten wal.
- Juli 3 Opstel in Leeuw. Crt. over de Waalsche bezetting te Franeker (1572—77), ook 12, 24 en 31 Juli.
- „ 11 Spaansche kooplieden uit Saragazza koopen onder geleide van R. Kuiper, logementhouder te Akkrum, Friesch vee op.
- Aug. 10 N.A. geeft mededeelingen over het Gaasterlandsch dialect.

1889.

- Aug. 16 In De Klok begint het feuilleton: Jan en Sjoukien noar Amsterdam, in Over-Tjongersch dialekt.
- „ 17 N.A. geeft aanteekeningen over 't slot Rijs, Mirnser terp, Banthuizer, Wildemarkt (en het volksfeest van een koning en koningin op een zodenheuvel, aan wie men 10 ct. moest offeren; men zat op banken van zoden).
- „ 23 Harddraverij te Tjalleberd, gevolgd door een proces tuschen Pieter Bruinsma te Dokkum en Ate Knol te Scharren (advokaat Mr. P. J. Troelstra, zie Leeuw. Crt. 10, 12 en 22 April 1890).
- „ 26 Opstel van Mr. P. J. Troelstra in de Leeuw. Crt. over Dronkaards-asylum.
- Sept. 2 Opstel in de Leeuw. Crt. van J. Wenning over het portret van Tinthje van Idsaerda (geb. 1562) in het Friesch Museum, afkomstig van Orxma-State te Menaldum.
- „ 11 Bouw der boterfabriek te Ried aanbesteed.
- „ 15 Verschenen: H. Montagu Doughty, Friesland Meres en trough the Netherlands in a Norfolk Wherry (zie N.A. 7 Dec. 1889).
- „ 18 en 25 Opstel in de Leeuw. Crt. over het trouwpand van Aleph Aylva, grietman van Ferwerderadeel aan Anna Dekama (Jaerla-State te Wetsens, 1616), zie Fr. Volksalmanak 1862.
- „ 25 Frysk fers yn N.A. by de priisútdieling fen Frisia to Grou.
- Oct. 1 Opstel in de Fr. Courant (27e jaarg.): De Doopsgezinden in Friesland.
- „ 16 en 23 Opstel in de Leeuw. Crt. over de beteekenis van Fr. plaatsnamen. Archief en boekerij van wijlen Jhr. H. v. Sminia te Bergum gaan over aan het Friesch Genootsch.
- „ 18 Verschenen: Drie Friezen naar de tentoonstelling te Parijs, door J.
- „ 23 Te koop het in 1887 gebouwde klokhuis te Beets, bestemd voor 2 groote klokken.
- „ 27 Opstel in de Leeuw. Crt. over Oegeklooster en over Tjalling v. Camstra en Anna v. Feytsma te Wirdum († 30 Aug. 1577). R. v. Zinderen Bakker spreekt te Akkrum en Terhorne ter oprichting van een S. D.. Jongelingsvereniging. Stienstra uit Drachten spreekt voor de S. D. Bond te Hoornsterzwaag over een oproermaker.
- „ 29 Verschenen: N. C. Balsem, Dichterleven en Levenspoëzie, 2e druk.

1889.

- Oct. 30 Ibsen's Nora te Leeuwarden gespeeld door Kreukniet's Gezelschap uit Amsterdam.
- Nov. 2 20 personen uit Sloten gaan naar Argentinië, verlokt door de gratis overtocht.
- „ 11 Dr. L. H. Wagenaar houdt in het lokaal te Holwerd een Reformatie-rede.
- „ 23 Verschenen bij R. P. Zijlstra te Joure: Blier en Kwier, 50 foardrachten.
- Dec. 10 J. Ph. Posthumus, instrumentmaker te Leeuwarden geeft te Britsum een demonstratie met dubbel skioptikon.
- „ 13 Verschenen bij G. M. Märkelbach te Bolsward: Sljucht en Rjucht, red. W. Dijkstra.
- „ 14 Verschenen bij Land te Harlingen: C. D. Donath (secr. van Harlingen) „De Geschiedenis van de nieuwe haven” getoetst.
- „ 15 Nieuw orgel in de Herv. kerk te Weidum, geschenk van Jhr. E. D. v. Beijma en J. Tjaarda aldaar (fabr. v. Dam) ingewijd.
- „ 16 O. v. Elselo te Hindelopen verkoopt met goudbekroonde soeskrakelingen.
- „ 17 Verschenen bij R. P. Zijlstra te Joure: J. D. Baarda, In lyts forsin, blijspil.
- „ 19 Johan Winkler leest voor het Friesch Genootschap over Friesland op z'n breedst.
- „ 20 Verschenen bij J. van 't Oever te Leeuwarden: Het onrechtvaardig ontslag van het H. d. Chr. S. te Berlikum, openb. brief aan Ds. G. Nijhuis, Herv. pred. aldaar, door T. Dalhuysen, Herv. pred. te Wanswerd. De 45e jiergong fen 'e Bijekoer forskynt by T. Telenga to Frjentsjer.
- „ 24 Verschenen bij H. Pyttersen te Sneek: De verovering van Atjeh's groote Missigit, door majoor F. J. D. Bruinsma, met pl. portr. en kaarten.
- „ 31 Verschenen: Prof. Dr. J. C. G. Boot, De geschiedenis van het Leeuwarder gymnasium, 2e verbeterde druk. Uit Friesland zijn in 1889 vertrokken 1793 emigranten. Door de zeesluit te Lemmer geschut 10.144 schepen tegen 13.060 in 1887. Uit Koudum vertrokken in 1889 naar Argentinië 100 en naar Noord-Amerika 30 personen.

1890.

- Jan 1 W Faber, Friesch schryver te Pietersbierum legt zijn amb als H d S neer Brief in N A van H R Rypkema uut Goengarijp, nu te Renville Munn (N A)

- 6 Nutslezing van Prof Paul Fredericq te Leeuwarden
8 Verschenen bij F Hessel Fuf sankjes om by priusutdieln gen songen to wirden op bikende wizen, fen in Lid fen Thialf

1890.

- Jan. 16 Lezing van Mr. J. A. Feith voor het Friesch Genootschap over de Nederl. en Friese nederzettingen in Brandenburg.
- „ 20 Aanbesteed het bouwen eener O.L. School te Haskerdijken.
- „ 22 Aanbesteed de aanleg eener nieuwe begraafplaats te Akkrum.
- „ 23 en 29 Opstel van Mr. A. J. Andreae in de Leeuw. Crt. over het geslacht Hans en Frans von Grombach, Saksische edelen en drossen van Harlingen.
- „ 28 Overleden te Leeuwarden P. Holkema, ongeveer 60 jaar predikant te Goengarijp, oud 84 jr.
- Febr. 8 T. J. Swierstra te Scharnegoutum houdt te Achlum een lezing over de Deensche zuivelbereiding, die hij leerde kennen, en bepleit het coöperatief bedrijf.
- „ 25 Aanbesteed het restaureeren der Herv. kerk, het afbreken der oude en het bouwen van een nieuwe pastorie te Lutjewoude.
- „ 31 Vossenklopjacht van 13 jagers en vele drijvers te Oldeberkoop, zonder resultaat.
- Febr. 3 Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden: Woorden en Daden der Levensverzekeringsmaatsch. New-York door C. Hommes.
- „ 12 Opstel in de Leeuw. Crt. over de v. Cronenburgs te Pietersbierum en Sexbierum (huis Adélen).
- „ 13 Wekelijks uit Harlingen 4000 balen mosselen gezonden naar Engeland.
- „ 16 Te verschijnen bij J. Kamminga te Dokkum: Een wegwijzer, Volksblad voor oud en jong (red. J. Posthumus, H. d. S. te Oostrum).
- „ 18 Opstel in de Leeuw. Crt. over het Friese schaap.
- „ 19 Verschenen bij H. v. Belkum te Leeuwarden: Heert de Jong, schoolopz. te Heerenveen, Leesboekje voor de L.S.
- „ 26 In N.A. Friese rymraadsels. Opstel in de Leeuw. Crt. over Sjaardemahuis te Franeker.
- Maart 1 H. E. Kylstra út Drachten hâldt foardrachten foar 'e krite Grou.
- „ 3 Terpaarde verkrijgbaar op Hanterp te Makkum.
- „ 12 Aanbesteed de bouw eener Geref. school te Scharnegoutum. Bilgaarderterp bij Leeuwarden in afgraving.

1890.

- Maart 15 Proeven met kunstmest (Thomasslakkenmeel en kaïniet) op hooiland in O. Stellingwerf.
- „ 19 Verschenen bij H. Pyttersen te Sneek: Majoor J. F. D. Bruinsma, Onze versterking in het Landschap Edi enz. Opstel in de L. Crt.: Franeker ontzet door Mr. Andreae.
- „ 22 Aanbesteed de bouw eener zuivelfabriek te Sloten.
- „ 26 Pogingen van Dr. Vitus Bruinsma en Dr. H. A. Middelburg tot oprichting van een volksleeszaal te Leeuwarden. Opstel in de L. Crt.: Een hist. keten, door Mr. Andreae.
- April 1 Voor Dedgum een nieuwe klok gegoten te Heiligerlee. Terp te Goijum bij Wons in afgraving, en te Huins.
- „ 2 Sinds 1783 dezelfde boerenplaats te Goëngarijp gehuurd in 4 geslachten door de fam. Rypkema.
- „ 7 Terreinkaart der Finkumerterp in de Leeuw. Crt. Terp te Deinum in afgraving; ook van Groot Bouta te Achlum.
- „ 12 Brieven uit N. Dacota van H. P. Boschker, in N.A.
- „ 15 Verschenen bij H. Pyttersen te Sneek: Tot lust en vreugd van 't jonge volkje, 10 muzikale voordr. in kostuum. A. Borgman te Eenrum promoveert op een proefschrift over Nederlands hoogvenen.
- „ 17 G. L. v. d. Zwaag mag in de oude school te Beetsterzwaag politieke lezingen houden. Orgel (fabr. Bakker—Timminga) in Herv. kerk te Gaastmeer ingewijd.
- „ 18 Bouw eener boterfabriek te Noordahuizum aanbesteed.
- „ 21 De socialist Tom Wever uit Wolvega houdt een toespraak tot de werkstakers te Scherpenzeel om bij hun looneisch te volharden. Begin opstelserie: In de venen te Beets, waar 1500 arbeiders staken (N.A.).
- „ 25 Offingaterp te Achlum, een terp te Friens. en een te Roodhuis in afgraving.
- „ 27 De groote Prov. meeting te Leeuwarden voor Algem. kies- en stemrecht door 7000 personen bezocht, de politiemacht versterkt, 100 man extra uit Arnhem.
- Mei 1 De boterfabriek te Oosterwolde coöperatief geworden.
- „ 2 Verschenen bij H. Pyttersen te Sneek: J. F. D. Bruinsma, De militaire loopbaan van G. J. ter Woord.
- „ 7 Beschrijving in N.A. van de groote werkstaking te Beets (uit Eigen Haard, met illustraties).

1890.

- Mei 10 Vrouwenvereniging van 50 leden voor algem. stemrecht opgericht te Wolvega, vergaderend in de molen van Haarsma aldaar. Opstelserie begint in N.A. over de geschiedenis der Fr. zeedijken en vooral die der zeven grietenijen en stad Sloten.
- „ 14 Brief in N.A. van Siebe de Groot uit Chicago.
- „ 15 Aanbesteed het maken van een lijkenhuis en het vergrooten der Joodsche begraafplaats te Sneek. Werkstaking te Appelsga.
- Juni 4 Opstel in N.A. over botergebreken, door W. J. v. d. Bosch, directeur te Oosterwolde.
- „ 11—21 Nieuwe Friesche prijsraadsels in N.A.
- „ 23 Aanbesteed de verbouw van het huis Oosterburg te Oosterwolde tot maréchaussee-kazerne.
- „ 25 Biografie van den Frieschen zeeheld Douwe Atckes, die deelnam aan de slag van Plymouth (1652), en Brieven uit Argentië in N.A. Minimumloon voor veldarbeiders in 't Bildt, 10 ct. per uur.
- „ 28 Opstel over Friesche plaatsnamen in N.A.
- Juli 9 Opstel in N.A.: Betaling der melk naar roomgehalte, door Tj. Kuperus te Oosterwolde.
- „ 21 Overvaart met de veerpont over de Nauwe Greuns te Hempens voor vee en rijtuigen gesloten. Opstel in Leeuw. Crt. over de uitroeiing van den Kievit e.a. vogels in Friesland (ook 11 Aug.).
- „ 23 Opstel in de Leeuw. Crt. over het Benedictijnerklooster Foswerd in 866 gesticht door Hayo Cammingha op Ameland, verplaatst in 1109 naar Ferwerd.
- „ 27 Wegens de kanalisering van de Tjonger is de visschersclub te Oldeberkoop, die vele jaren had bestaan, ontbonden.
- „ 30 Opstel in de Leeuw. Crt. over de voormalige kloosters en abdijen in Friesland.
- Aug. 6—13 Werkstaking in 't Bildt.
- „ 16 Aanbesteed de bouw van een Geref. (Dol.) kerk te Engwierum.
- „ 17 De meeting voor algem. kies- en stemrecht te Heerenveen bezocht door 12000 personen.
- „ 28 Opstel in de Leeuw. Crt. over de Bildtstaking en een ontmoeting met Jan Stap.
- „ 30 Indrukken in de Leeuw. Crt. van het Heilsleger te Leeuwarden.

1890.

- Sept. 1 Hervatting der lessen op de Chr. kostschool voor meisjes te Spannum, directrice J. S. v. Naerssen.
- „ 13 Aanbesteed de bouw eener Ned. Geref. (Dol.) pastorie te Warns.
- „ 14 De Doopsgez. gemeente te Drachten herdenkt het 100-jarig bestaan van haar kerkgebouw.
- „ 15 G. Veendorp te Dokkum beoordeelt in de Leeuw. Crt. de uitgave van Cats' Spaens Heydinnetje door F. Buitenrust Hettema.
- „ 20 Verschenen bij J. Plantinus te Drachten: G. ten Cate. Geschiedk. overzicht der Doopsgez. gemeente te Drachten-Ureterp.
- „ 22 In Leeuw. Crt. grafschriften te Oudega (Sm.).
- „ 23 en 1 Oct. In de Leeuw. Crt. aantekeningen over de dorpen in Menaldumadeel.
- „ 24 Verschenen: Uitvindingen van K. Zwart Kzn. te Heerenveen op het gebied van het Spoorwezen, met teekeningen.
- „ 26 Aanbesteed de bouw der O.L. school te Hempens.
- Oct. 1 Geveild het buitengoed Groot Ropta-State te Wijnaldum, geboden *f* 67.736.
- „ 8 Praehistorisch oerwoud, enkele H.A. groot komt uit het veen van Fochteloo te voorschijn. Droogmaking der plassen in den polder van het 4e en 5e veendistrict (Tjalleberd, Luinjeberd), 700 H.A. goedgekeurd.
- „ 3 Afstammelingen van Isabella, Catharina Titia en Martha van Haersma in de Leeuw. Crt. opgeroepen.
- „ 14 Opstel in de Leeuw. Crt. van H. Brandsma te Shoreham Vermont (N.A.) over de Jerseykoe die met de Friesche koe zwaar concurreert. Opstel in de Leeuw. Crt.: Gevolg en proces der werkstaking op 't Bildt, verdedigd door Mr. P. J. Troelstra.
- „ 21 Verschenen bij B. Haanstra te Amsterdam: Tijdschrift Het Rozekruis, voor occultisme, theosophie enz., onder redactie van Dr. L. L. Plantenga, Officier van gezondheid, magnetiseur, *f* 2.50 per jaargang.
- „ 26 De zathe Greate Wiske te Achlum brengt *f* 30.000 op, nog niet de helft van voor 20 jaar.
- „ 29 Brief in N.A. uit Pretoria van v. d. W.
- „ 31 Aanbesteed de verbouw van een schuur tot Chr. school te Idskenhuisen.

1890.

- Nov. 4 Opstel in de Leeuw. Crt. over cichoreibouw in Friesland.
- „ 5 Jan Stap uit St. Jacobi-Parochie spreekt in de zaal van mej. v. d. Wielen over de Bildstaking (verslag Leeuw. Crt. 7 Nov.). Ibsen's Spoken opgevoerd te Leeuwarden.
- „ 8 Terpgronden bij de school en het kerkepad te Dronrijp geveild. Verschenen het maandschrift Stemmen van gene zijde des grafs (sedert 1869) door het Spir. Genootschap Veritas te Amsterdam. Aanbesteed het maken van een bibliotheek, prentenkabinet en schilderijenzaal voor het Friesch Genootschap.
- „ 10 Concert te Leeuwarden van J. I. Rogmans, J. Cramer en J. Röntgen.
- „ 11 Nutslezing te Leeuwarden van Prof. A. Pierson.
- „ 13 Werkstaking onder de veenarbeiders te Tjalleberd.
- „ 20 Ingewijd de Chr. Geref. kerk te Scharnegoutum. Dr. F. Buitenrust Hettema spreekt voor het Friesch Genootschap over oud-Friesland.
- „ 24 Geveild de stoomlinnenaaigarenfabriek der firma A. H. Wumkes en Co. te Joure.
- Dec. 1 T. Velstra leest voor de krite Grou zijn Friesch historische novelle Hermana-State.
- „ 20 Lezing van Mr. Andreae voor het Friesch Genootschap over Jancko Douwama en zijne geschriften.
- „ 31 Aanbesteed het afbreken en weer opbouwen der Herv. pastorie te Ferwerd.

1891.

- Jan. 5 Kerkvoogden laten de scholen en schoolhuizen te Steggerda en Finkega sluiten, zoodat het onderwijs stilstaat.
- „ 7 Opgevoerd te Leeuwarden: Eerloos van W. G. v. Nouhuys. In N.A. de geschiedenis der rooversbende van Jan Hut (1802) door Frisius.
- „ 9 F. v. d. Goes te Amsterdam spreekt te Oldeboorn voor de N. B. v. A. Kies- en Stemrecht.
- „ 11 Negen arresleden met 30 personen bezoeken Ameland van Holwerd en Hantum over het Wad.
- „ 15 Prof. J. Reitsma te Groningen leest voor het Friesch Genootschap over den godsd. toestand en de geestelijke ontwikkeling der Noordelijke gewesten in de 11e en 12e eeuw.
- Febr. 1 F. Domela Nieuwenhuis spreekt op één dag te Leeuwarden, Wirdum en Hallum over: 1½ millioen aan de kroon en het volk in ellende. Rozinga uit Hallum spreekt te Akkrum.

1891.

- Febr. 3 Jimme Kuipers houdt voordrachten te Kornjum.
- „ 4 Verschenen bij R. P. Zijlstra te Joure: Een ridder van de droevige figuur, het gedrag van den burgemeester van Noordwijk, Mr. H. Graaf van Limburg Stirum, gebracht voor de rechtbank der publieke opinie, door Dr. B. W. Schultetus Aeneae te 's Hage.
- „ 5 Aanbesteed de bouw van een nieuwe pastorie te Blesse.
- „ 7 Verschenen: J. P. Asman, Reinder en Antsje, forhael út it Ternhernster skipperslibben út de foarige ieu.
- „ 8 Het Heilsleger houdt samenkomsten te Heerenveen, Joure en Lemmer onder leiding van D. Nauta en F. v. Dam uit Amsterdam (N.A. 11 Febr.).
- „ 12 Ds. J. v. Goor te Harlingen bepleit te Heerenveen de beginselen van Patrimonium contra het socialisme. Lezing voor het Friesch Genootschap over oud-Friesche bouwkunst door J. E. G. Noordendorp.
- „ 14 Mr. J. Sickenga te Wolvega schrijft in de N.R.Crt. de ontevredenheid in Friesland toe aan den te zwaren gemeentelijken belastingdruk, de malaise en het socialisme.
- „ 17-26 M. de Vries te Munnekeburen, eereid van verschillende rederijderskamers houdt voordrachten te Schoterzijl, Scherpenzeel, Oldetrijne enz.
- „ 19 S. J. Kuipers uit Kornjum draagt te Veenwouden voor o.a. De sisterssoan fen Frentsjer.
- „ 25 Aanbesteed de bouw eener R.K. kerk met toren en pastorie te Roodhuis.
- „ 26 Inwijding van het orgel in de R.K. kerk te Sneek (fabr. Maarschalkerweerd te Utrecht), bekostigd uit het legaat Hollander te Scharnegoutum. De declamator H. E. Kielstra uit Drachten zingt chansonetten voor de sociëteit te Oldeboorn.
- „ 28 Brief in N.A. van L. T. Visser uit Sheboygan Falls (Wisc.)
- „ 29 Het Heilsleger bezoekt Oldeberkoop en Oldeboorn.
- Maart 1 Zwerfblok met bovenzvlak van meer dan $5\frac{1}{2}$ M. gevonden in het veld van J. v. d. Heide te Surhuisterveen.
- „ 4 Voor 5 of meer jaren wordt in pacht aangeboden de voor riet- en biezencultuur geschikte oppervlakte in den N.W.-hoek van het Koevordermeer en de rietkraag ten N. daarvan tot aan de Jelteloot gelegen langs de eigendommen de familie Hettinga en den hr. Wildervanck, aanbiedingen van den jaarl. pachtprijs en pachttermijn bij den ontvanger

1891.

- der registratie en domeinen te Lemmer. Terpaarde bij T. S. Uilkema, Hofland bij Idaard.
- „ 6 Erkend de vereeniging De Kerkel. Kas te Ee.
- „ 7 Mevr. Stellingwerf—Jentink spreekt te Heerenveen voor de N. Bond v. A. Kies- en Stemrecht over „Hokker wei mat it op? (N.A. 11 Maart).
- „ 8 Te Surhuisterveen predikt in de schuur van schoenmaker Tj. Stienstra naast het heidekerkje der Herv. gemeente, Zickelbeen uit De Wilp voor 250 mensen, die debat verwachtten met Stienstra uit Drachten, maar het wordt niet toegestaan.
- „ 12 Lezing van Dr. L. Wagenaar voor het Fr. Gen. over stadhouder Willem Lodewijk.
- „ 14 Het fabrieksmerk van den schaatsenfabrikant Geert Ruitert te Akkrum gedeponeed.
- „ 16 Geveild de polder Westerburefenne te Beets, 77 H.A.
- „ 18 De volkspartij in district Sneek biedt de Tweede Kamer-candidatuur aan Mr. C. W. A. baron v. Haersolte, voorheen te Sneek, nu te Arnhem, vergeefs aan.
- „ 20 De deels afgegraven terp aan de Jelsumervaart onder Leeuwarden verhuurd. De terp Meskenwier bij Akkrum in afgraving.
- „ 23 Werkstaking in 't Bildt; de verbittering tusschen de leden van Broedertrouw en de niet-stakers en de werkgevers is groot.
- „ 24 Tj. Stienstra uit Drachten spreekt in de nieuwe kerk te De Wilp over: Wie zijn de oproermakers?
- „ 28 Meeting te Heerenveen van N. Bond v. A. Kies- en Stemrecht, sprekers Stoffel (Deventer), v. Vlaardingen (Zwolle), de Clercq (Haarlem).
- „ 29 Mej. Stienstra—Kylstra spreekt te Luinjeberd voor de S.D.B. afd. Aengwirden.
- „ 30 Politieke lezing van Dr. Schaepman te Heerenveen.
- April 1 Ds. G. A. v. d. Bergh v. Eijsinga te Britswerd protesteert in N.A. tegen de „laffe scherts over den apostel Paulus” van Mevr. Stellingwerf—Jentink op de meeting te Heerenveen. Verschenen: Mr. J. Sickinga, Frieslands gemeentelijke toestanden in woorden en cijfers.
- „ 9 De kiesvereeniging Thorbecke te Dokkum stemt in met het ontwerp-manifest der Lib. Unie en candideert Mr. A. Kerdijk.

1891.

- April 13 Jaarvergadering te Leeuwarden van den Liberalen Bond in Friesland.
- „ 16 Eigen Haard (no. 15) heeft een opstel over Friesche volks-houtsnijkunst.

Mr. P. J. Troelstra,
oprichter van de S.D.A.P.

- „ 18 Gespeeld te Leeuwarden: Moderne zeden, en Haar jongen komt huis, beide van J. Hora Adama.
- „ 19 Overleden Jhr. Jan Anne Lycklama à Nijeholt te Beetsterzwaag, 81 jr., oud-grietman van Opsterland, de ziel der compagnons der Opsterl. en O.-Stellingwerper vaarten en venen. De Friesche hout- en steenbewerkerbond „Ontwaakt” dreigt te Heerenveen met werkstaking. Krisis in de Aengwirder veenpolder. Jan Stap is raadgever der stakers.

1891.

- April 20 De Friesche uitgeverszaak van Rinze Pieters Zijlstra te Joure opgeheven.
- „ 22 Aanbesteed de bouw van een kerk met pastorie voor de Chr. Geref. gemeente te Opeinde—Nijega (Sm.). H. A. Stadermann te Enkhuizen geeft uit: Algemeen kiesrecht bekeken door den bril van een tegenstander. De terpaarde van de kamp aan de buurt te Goutum is verkocht. Opstel in de Leeuw. Crt. over den achteruitgang van de vlasbouw in Friesland.
- „ 28 L. H. Wagenaar, P. J. Troelstra, Dr. Vitus Bruinsma en P. v. Vliet Jr. onderteekenen in de Leeuw. Crt. de advertentie voor de rede te Leeuwarden over het prostitutievraagstuk door J. Menno Huizinga, arts te Groningen.
- Mei 3 Groote meeting der Friesche Volkspartij te Leeuwarden voor de 8-urige werkdag; de tribune is versierd met 70 banieren van 40 Friesche plaatsen. Dr. Vitus Bruinsma is leider; sprekers zijn: Domela Nieuwenhuis, Gerhard (Amsterdam), Stienstra (Drachten), Stap (St. Jacob), Mevr. Stellingwerf (in 't Friesch), J. v. d. Wijk (Olde-lamer).
- „ 4 H. v. Belkum te Leeuwarden hoofdagent van De Tribune, weekbl. der onafh. partij.
- „ 7 H. Pollema, H. d. S. te Nijland spreekt te Oldeboorn voor Patrimonium.
- „ 12 Geveild de bovengrond der terp Thaborklooster te Tirns (21 Mei aanbesteed het graven van vaarten).
- „ 17 D. de Clercq, fabrikant te Haarlem, door de Friesche volkspartij gecandideerd, spreekt op verschillende Friesche plaatsen. De Herv. kerk te Westergeest krijgt een nieuw orgel (fabr. Bakker—Timmenga).
- „ 21 Bericht ontvangen te Harlingen, dat de missionaris J. Rientjes, vroeger kapellaan aldaar, is verdronken in Britsch-Indië.
- „ 25 Aanvoer van terpaarde op de wal van de groote terp te Makkum gesloten. Terpaarde verkrijgbaar te Hantumhuizen.
- „ 30 Politieke rede van Mr. Treub te Nieuwehorne, Beetsterzwaag en Gorredijk.
- Juni 3 Politieke rede te Heerenveen van Mr. U. H. Huber, cand. van A.R. en R.K. in het district Heerenveen.

1891.

- Juni 6 Begin der droogmaking van de Luinjeberder plassen; bij het klokhuis is een gat gegraven door den dijk, waardoor het water in den polder loopt. Lêzing fen Mr. P. J. Troelstra to Grou op 'e jierforgesearing fen it Fr. Selskip.
- „ 10 Aanbesteed de bouw van een boterfabriek te Lutjepost.
- „ 19 Terp Thabor voor afvoer van terpaarde geopend.
- „ 20 Verschenen bij Erven v. d. Kamp te Groningen: Dr. P. J. A. Sluys, badarts, een boekje over Schiermonnikoog.
- „ 25 Aanbesteed het slatten van 532 M. gracht om het voormalige slot te Hichtum.
- „ 30 Afgraving der hooge Holwerder terp.
- juli 1 J. Wijga te Leeuwarden geeft uit als toezierend voogd: Grieven en Beweringen contra de openbare dagvaardings Mr. Hor. Albarda, H. A. Bontekoe, 2 Oct. 1890—7 Jan. 1891 naar aanleiding van een zeer te waardeeren pen van Mr. T. van Hetinga Tromp, voorloopig niet in den handel om des lieven vredes wil. Verschenen bij J. Hepkema te Heerenveen: Een uitstapje naar en wandelingen door Gaasterland.
- „ 8 Dr. L. H. Wagenaar protesteert in N.A. tegen de liberale tirannie, die 1 Nov. 1890 P. v. Vliet ontsloeg aan de Leeuw. Crt. na 18 jaar daaraan verbonden te zijn geweest, omdat hij als A.R. candidaat sympathie had durven toonen voor het betrekkelijk goed recht der Friesche volkspartij, en beveelt zijn candidatuur contra die van H. Pyttersen Tz. aan.
- „ 10 Aanbesteed de bouw eener coöp. zuivelfabriek bij Dokkumer N.-zijlen.
- „ 15 G. Halbertsma, architect te Beetsterzwaag, vindt een afstandmeter voor wielrijders uit.
- „ 18 Aanbesteed de bouw eener O. L. school te Oosterhaule.
- „ 21 Het jaarlijksch feest op de panfabriek van A. Draaisma de Vries te Achlum eindigt met een kaatspartij, waaraan 33 man personeel deelnemen.
- „ 27 Aanbesteed de bouw eener zuivelfabriek te Sybrandaburen.
- Aug. 1 In Friesland zijn 45 boterfabrieken in werking en 2 in aanbouw. Voor ruim 10 jaar vond men er 3 of 4. De meeste zijn coöperatief. De driemaandel. cursus voor meisjes aan de zuivelschool te Bolsward geopend.
- „ 2 Verschenen: Liedjes voor school en huis, woorden van H. Bruining, 2-stemmig gezet door T. E. Halbertsma.

1891.

- Aug. 6 Rinske Minnema, wed. Prins te Harlingen, een vrouw met zeer persoonlijke eigenschappen, die als 23-jarige marktentster de Tiendaagsche veldtocht met de mobiele Friesche schutterij onder kapitein Bent meemaakte, wordt 84 jaar.
- „ 7 Opstel in de Leeuw. Crt. van T. Velstra op Baens-ein over Fr. harddraverijen.
- „ 15 M. Kort uit Tynje spreekt te Drachten voor de N. B. voor landnationalisatie. P. L. Tak geeft in de Nieuwe Gids een schets over den toestand op de hooge veenen in Friesland. Hij bezocht die met den Franschen journalist Duc. Querey, v. Zinderen Bakker en Zwart.
- „ 16 Meeting van 7000 personen te Drachten voor opheffing van privaat bezit langs wettigen weg, sprekers: A. H. Gerhard, D. de Clercq, G. L. v. d. Zwaag, J. Stoffel, D. v. Eck, Mevr. Stellingwerf.
- „ 19 Verschenen bij J. A. Wormser te Amsterdam: De houding der z.g.n. liberale partij tegenover de candidatuur van een man uit het volk” en mijn ontslag bij de Leeuw. Crt., door P. v. Vliet Jr. De Vrije Evang. Zendingsgemeente te Leeuwarden bij Kon. besluit als rechtspersoon erkend. Aanbesteed de bouw der zuivelfabriek te Wirdum.
- „ 26 Aanbesteed het gedeeltelijk afbreken en vernieuwen van dak en gewelf der Finkumer kerk.
- „ 27 Geveild de zuivelfabriek te Akkrum van K. M. Zonneveld (in 1888 gebouwd).
- „ 29 Opstel in de Leeuw. Crt. over Schiermonnikoog.
- „ 31 Aanbesteed de bouw van een O.L. school te Veenwouden.
- Sept. 9 De zeilvereeniging te Workum viert haar 40-jarig bestaan. Bericht in de Leeuw. Crt. over de terpafgraving van Thabor. 56e Jaarverg. der N.V. t. A. v. S. Dr. te Leeuwarden, spreker o.a. R. v. Zinderen Bakker te Kortezwaag. Aanbesteed de bouw der zuivelfabriek te Oosterzee.
- „ 10 In het Bildt is volop werk. Broedertrouw is geslonken van 600 tot 100 leden.
- „ 15 Verschenen bij W. Houtsma te Harlingen: Onze politieke conversatie in de districten Franeker en Schoterland met den heer P. v. Vliet Jr. door J. F. Jansen en N. Meijer.
- „ 16 In N.A. opstelserie begonnen over: In donkerst Schoterland.
- „ 18 Lezing van Mr. P. J. Troelstra over den toestand van het spoorwegpersoneel.

1891.

- Sept. 27 Aanbesteed het afbreken der oude en het stichten van een nieuwe school te Buren op Ameland.
- Oct. 8 Aanbesteed de bouw van een boterfabriek te Jelsum. Opstel in de Leeuw. Crt. over de „Hallumer gele”, de aardappel waaraan C. D. Van der Weg, burgemeester, dien naam gaf.
- „ 10 M. de Vries uit Munnekeburen beveelt zich aan voor declamatie.
- „ 11 De centrale raad van de S. D. Bond confereert te Heerenveen met afgevaardigden der Fr. afdelingen om te bespreken een afscheiding van de Fr. volkspartij.
- „ 14 Het Neo-Malthusianisme in N.A. aanbevolen door H. als weg ter ontkoming. Bericht in de Leeuw. Crt. over zware steenen, grafzerken en munten gevonden in de puinhoopen van het Luinjeberder klooster in de drooggemaakte plas ten Z. van het klokhuis aldaar.
- „ 15 S. Wartena Jr. te Akkrum geeft in N.R. Crt. een beschrijving van den treurigen toestand in de Beetster veenderijen. Mr. P. J. Troelstra verdedigt voor de rechtbank G. A. Zwart te Gorredijk, die in „De Klok” de advertentie had geplaatst: „Stroopers, wij hebben steeds in voorraad éénloopsachterlaadgeweren, kal. 12, voor slechts f 9.—. Onbreekbaar hazenstrikkendraad”, een zaak die zooveel sensatie gaf, dat de Fransche Figaro het aanhaalde als een voorbeeld van verregaande brutaalheid.
- „ 18 De christen-socialist S. v. Veen uit Nieuwehorne spreekt bij Jan F. Stoker te Donkerbroek (Petersburg) over „De machtigen der aarde worden gevoerd met brood, eieren en visch, en het volk met schorpioenen, Luc. 11:11”. Proef met kunstmest te Luinjeberd.
- „ 20-30 Het Heilsleger te Winsum en Wommels (D. Nauta).
- „ 21 Gunstige resultaten met bouillie bordelaise tegen de aardappelziekte te Vrouwen-Parochie.
- „ 22 Volksleeszaal te Sneek geopend met 80 bezoekers.
- „ 24-25 Friesch vee in 87 waggons uitgevoerd naar België en Duitschland. Een week tevoren 97 waggons. Mevr. G. C. Stellingwerf—Jentink spreekt te Oosterlittens over: Matte de frouljue ek hwet to sizzen ha. Mr. D. A. v. Eck spreekt in het Volksgebouw Aurora te Heerenveen en te Luinjeberd over landnationalisatie en socialisme.
- „ 26 J. G. de Boer te Boornbergum als houder van een „gedwongen winkel” bestrijdt in de N.R. Crt. S. Wartena Jr. inzake gedwongen winkelnering.

1891.

- Oct. 27 Geveild het oude schoolhuis aan de Ureterpstervaart. Dreves Uitterdijk te Bolsward houdt een Friesche lezing over zijn herbarium, voor de Fr. tuinbouwvereening te Leeuwarden.
- Nov. 2 Geveild de boekhandel en drukkerij van R. P. Zijlstra te Joure.
- „ 4 Afgraving van de Hooge finne aan de Bangevaart op Meershorne onder Poppingawier.
- „ 6 Bij H. J. Poutsma te Sneek verschenen: Almanak voor de Volkspartij in Friesland, jaarg. 1892, red. Mr. P. J. Troelstra, met Friesche bijdragen.
- „ 9 Geveild hotel Cats „Het Wapen v. Haskerland” te Joure, met stal voor 34 paarden, reeds 2 eeuwen door dezelfde familie gedreven.
- „ 10 H. E. Kylstra te Drachten declameert voor de krite Joure.
- „ 15 J. Stoffel te Deventer geeft in het tijdschrift „De Grond aan allen” een beschouwing over het voorstel van M. L. Kort te Tijnje, die een wet wil, die gemeentebesturen de macht geeft onontgonnen gronden te onteigenen en in staat van kultuur te brengen, en illustreert dat met Opsterland. De samenkomsten door Vermeulen en Dijkstra te Hardegarijp gehouden staan buiten het officiële Leger des Heils. Mr. P. J. Troelstra spreekt voor de afdeeling Baard B. v. A. Kies- en Stemrecht over de Volkspartij en hare tegenstanders.
- „ 18 Opgericht een Soc. Zondagsschool, die in Aurora de kinderen met de Socialistische beginselen bekend maakt.
- „ 21, 22 Van Emmenes uit Arnhem spreekt te Oldeboorn en Akkrum over Rev. Socialisme. Op de eigendommen van baron v. Lijnden in Opsterland werken 200 arbeiders en brengen voor f 6000 terpaarde over de landerijen.
- „ 24 In aanbouw de coöperatieve zuivelfabriek te Deinum.
- „ 24-25 Correspondentie in N.A. van N. v. Albada te Cedar Rapids Iowa.
- Dec. 9 Werkstaking van 300 veenarbeiders te Tjalleberd, die 2 cent verhooging vragen per vierkante meter. Verschenen bij J. Hepkema: Jan Hut, een oude historie uit de naaste omgeving.
- „ 11 Opstel in de Leeuw. Crt. over de dam bij Appelsga.
- „ 15 Dr. B. de Jager te Ternaard trekt in het Soc. Weekbl. te velde tegen het houden van veeverkoopingen in herbergen, waar de eigenlijke handel begint, nadat ieder onder invloed is van sterke drank.

1891.

- Dec. 16 Simme Kuipers houdt Friesche voordrachten te Koudum.
 „ 19 Verschenen: Domela Nieuwenhuis ontmaskerd, 2e dr.
 „ 20 A. Rauwerda debatteert te Stiens met Domela Nieuwenhuis over den revolutionnairen weg en den geleidelijken weg tot communaal bezit.
 „ 25 Soc. Dem. Congres te Amsterdam, waar hoofdpunt is of de S. D.-partij al of niet zal breken met de Fr. Volkspartij. Van Zinderen Bakker en v. d. Zwaag zijn tegen afscheiding, maar het congres gaat niet met hen mede. De N.R. Crt. schrijft, dat het met name de Friezen waren, die met merkwaardige helderheid en beslistheid hunne gedachten onder woorden wisten te brengen. Ingewijd het nieuwe gebouw der Chr. Jongelingsver. te Joure.
 „ 31 In 1891 zijn in Friesland afgegeven 792 jachtacten en 1729 visch-acten.

1892.

- Jan. 1 Friesland heeft 336.442 inwoners.
 „ 6 In de omgeving van Dronrijp zijn binnen enkele jaren 6 terpen afgegraven en de 7de volgt.
 „ 9 Te koop een nieuwe ganzenflapperij met 8 lokganzen, ook genegen onderricht te geven. R. Dozeman, adres J. Gooijer, aan de Linde, Wolvega.
 „ 12 Geveild huize Jagtlust te Kuikhorne voor Mevr. Wed. Durlieu-van Knijff, geboden f 709. Verschenen: R. v. Assen, H.d.S. te Aalsum, Beginnselen van de kennis der natuur, boekje voor de Lagere School.
 „ 14 Lezing van Dr. L. Knappert te Dokkum voor het Friesch Genootschap over de Vita Liudgeri van Altfridus, in verband met de Fr. folklore.
 „ 16 De aardappelmeelfabriek te Dronrijp betreft veel aardappelen uit Saksen, wegens duurte der Friesche.
 „ 20 De soc. jongelingsvereniging De Jonge Garde te Heerenveen verzoekt tevergeefs op 7 Febr. een anti-militairistische optocht te mogen houden bij de protestmeeting tegen de bloedwet.
 „ 23 Begin opstelserie in N.A. over oud-Heerenveen.
 „ 24 Opstel van Mr. P. J. Troelstra in het Friesch Volksbl. over het program der Fr. Volkspartij, eindigend met deze woorden: „Welaan, laten we met onze beginselen voor den dag komen en toonen wat we zijn: sociaal democraten” (beaamd door P. v. d. Meulen, 31 Jan.).

1892.

- Jan. 25 J. A. Fortuyn te Amsterdam spreekt in Aurora te Heerenveen over De liberale knoeiwinkel.
- „ 27 Wegens bouwvalligheid der Herv. kerk te Hindeloopen wordt een houten schuur als noodhulp gevraagd.
- „ 29 De antieke kruik in 1883 gevonden door een arbeider onder Oostermeer bij vergraving van de Sits, met opschrift Peter Svartzenburch unde Margret van Nechtrem G. R. sin husfrau, anno 1586, gekocht door een Engelschman voor f 2000.
- Febr. 1 Verschenen bij Ph. Weijer te Wolvega: Handleiding ten dienste van veehouders enz. bij het doen van verificaties, door N. Hoving te Bergum en N. Hubbeling te Joure, kommiezen. Uit Bildt emigreerden in 1891: 102 inwoners; uit Friesland 872, d.i. 154 meer dan het vorige jaar; gedurende de laatste 10 jaar bedroeg het aantal 7825.
- „ 4 en 6 L. G. Borduin van Joure spreekt te Bolsward en Akkrum over: Naar en door Amerika.
- „ 6 Honderd Oudehornsters trachten 's nachts hun klok uit het klokhuis te Brongerga terug te halen, maar de maréchaussee belet het. Het zeggen was, dat deze klok eertijds aan Oudehornster jongelui was geschonken door mevr. Coehoorn v. Scheltinga voor het St. Thomasluiden.
- „ 7 Van der Zwaag, Schaper en Tj. de Jong spreken op de Prov. Protestmeeting tegen de Bloedwet" te Heerenveen.
- „ 10 Verschenen bij A. E. Kluwer te Deventer: Anna van Keenenburg, hist. roman van J. C. van den Berg, leeraar H.B.S. te Heerenveen, ook schrijver der romans Ada van Holland, en De Jager v. d. Vogelenzang. T. Velstra leest voor het Friesch Genootschap zijn 2 schetsen: De Nooren om en bij de stins van Hessel Hermanna 876, en Jhr. Sicco yn de wirkstaking fen 1890.
- Febr. 13 De Leeuw. Crt. bericht een grafschrift te Stiens A^o 1750 van Pieter Jurjens en Baukje Pieters met het rijm: Een Ljip, een Schries, een Tjirk stean op deese Zirk, en daaronder de 3 vogels uitgehouwen, het waren tevens de namen der 3 boerenplaatsen, die eertijds in het Stienzer Oudland stonden en door dit echtpaar aan de Herv. diaconie waren vermaakt. In 1850 werd daarvan nog schoofofeest gevierd. De ingezetenen van Oudehorne verzoeken het gemeentebestuur teruggave der klok, wat wordt toegestaan (Leeuw. Crt. 18 Febr.). Opstel in N.A. over Crackstate en hare bewoners te Heerenveen met grafschriften. In N.A. aangeboden een handschrift van P. C. Scheltema, Beschrijvinge

1892.

van Vriesland, 600 bl. A^o 1813 Brief van S. Kluitenburg

Dr. L. H. Wagenaar,
Geref. predikant.

te Grand Rapids in N.A. over de emigratie naar Michigan
(v. Raalte, 1846). (Ook 9 en 30 Maart).

1892.

- Febr. 14 In de vergadering van het Comité der Friesche Volkspartij wordt het voorstel behandeld van de afd. Leeuwarden en Midlum om een sociaal-program aan te nemen. Na vele debatten tusschen v. d. Zwaag, v. Zinderen Bakker, Dr. Vitus Bruinsma, Hoitsma e.a. wordt aangenomen de motie P. J. Troelstra om de tegenwoordige organisatie der Volkspartij in stand te houden.
- „ 17 Friesch vers over de klokkenhistorie van Oudehorne.
- „ 19 W. Dijkstra vraagt in de Leeuw. Crt. medewerking voor het Friesch Woordenboek.
- „ 22 Mr. P. J. Troelstra debatteert te Franeker met Domela Nieuwenhuis. Verschenen bij T. Slagter te Kollum: De sociale nooden in Friesland, door H. J. Hoogeboom, secr. v. Kollumerland.
- „ 24 De Leeuw. Crt. geeft beschrijving der grafzerk te Terband van Martinus Bouricius († 1 Juli 1755) en Romelia Margaretha Lycklama à Nijeholt († 7 Sept. 1774). Tj. Nawijn te Beets schrijft in N.A. over de Beetster ellende en de veenbazen.
- „ 27 Dertig personen uit Hommerts emigreeren naar Amerika, onder leiding van S. Brouwer.
- „ 29 De school voor Chr. Nat. te Oudega (H.O.N.) ingewijd met een rede van Ds. v. Eijck v. Heslinga te Harich.
- „ 30 Aanbesteed de bouw eener Ned. Geref. (Dol.) kerk te Warns.
- Maart 1 Gevonden in de kerk te Rinsumageest een grafkelder 6 M. lang, 3 M. breed, 3 M. hoog, van de Schwartzenbergers. inhoudende 9 doodkisten, de oudste van 1664, de jongste van 1797.
- „ 2 Verschenen belangrijk rapport van de Fr. Landb.-Mij. over de oorzaken der werkloosheid en de oeconomische toestanden in Friesland. Ds. G. A. van der Brugghen te Beets schrijft in N.A. over gemeentelijke toestanden (ook 26 Mrt.)
- „ 3 Broedertrouw te St. Jacobi-Parochie ontbonden, de leden treden toe tot een afd. van den Soc. Dem. Bond.
- „ 5 Mr. P. J. Troelstra debatteert in café Ceres te Huizum met W. P. Zeilmaker, en plaatst zich op zuiver Soc. Dem. standpunt. De gardenierslanden der Herv. gem. te Menaldum voor 7 jaar verhuurd, f 70 de pondem. tegen f 50 ten vorigen jare. Terp te Weakens onder Winsum in afgraving.
- „ 8 H. v. Noord te Hindeloopen geeft voordrachtavond te Warns. Concessie verleend voor aanleg der stoomtramlijn Joure—Lemmer.

1892.

- Maart 12 Domela Nieuwenhuis spreekt te Scherpenzeel over Onweersbuien aan de kimmén. Correspondentie in N.A. van J. W. Bijker uit Nijehorne, nu te Sioux Center Sioux (Iowa), en Hendr. Dijkstra en Richtje Bouma uit Wanari Dalystown (Z.-Dakota).
- „ 20 Het tooneelgezelschap De Proletariër te Wolvega speelt in Aurora te Heerenveen: John de Bedelaar, volkstooneelspel en Papa gaf permissie.
- „ 23 Verschenen bij H. J. Poutsma te Joure: De kalverziekte en de Fr. Landb.-Mij., opgedragen aan D. Schaafsma te Goënga, door Jacob Wytsma, veehouder aldaar. Terp te Roordahuizum in afgraving.
- „ 26 De vereeniging van verveners der lage venen in Fr. als rechtspersoon erkend. Opstel van Mr. J. Sickenga in N.A.: Een woord naar aanleiding van slikgeldmillioenen van v. Konijnenburg.
- „ 27 Het gezelschap: Door ontwikkeling tot vrijheid, speelt te Jubbega-Schurega: 1. Een koningin omringd van bloemen en het volk in ellende, door H. J. J. Eichelsheim, 2. Vampyr en Co. door denzelfden, en 3. In lyts forsin, troch J. D. Baarda.
- „ 29 Open brief in de Leeuw. Crt. van J. van Loon Jz., over Friesland's slikgelden.
- „ 30 Brief in N.A. uit Cleveland (Ohio) van IJ. A. H. De herberg Struikmans te Hommerts uit kerkefondsen aangekocht om voor Herv. school te worden ingericht.
- „ 31 Horlogemaker Zanstra te Heerenveen vindt uit een nieuwe wijzerconstructie op horloges, met het oog op den ingevoerden zomertijd. Geveild 20 oud eikenhouten weefgetouwen en 20 spinnewielen in de zaklinnenfabriek te Harlingen. Aanbesteed het afbreken van de bestaande en het bouwen van een Herv. pastorie te Kornjum.
- April 1 Nederland offert in 2 weken f 20.000 voor den nood in Beetsterpolder. De Appelsgaster verveners boycotten den leider der S. D.-partij aldaar.
- „ 2 Beschrijving in N.A. van een oude Nutsvergadering te Heerenveen. (Dit departement werd opgericht 1 April 1792 o.a. door Ds. Eelco Tinga, later hoogleeraar, pastoor Abraham Josephus v. Lich in 't Meer, Martinus Bouricius v. Idema, Jetze Brouwer, ds. Thoden v. Velsen, Abr. Jansonius, kapelaan Morsel, H. v. Weerden, Anne Keikes, Hendrik Hiddinga, notaris Semler, Sjollema, Comello e.a.

1892.

Men richtte in 1796 een leesbibl. op, in 1797 begon men de strijd tegen drankmisbruik, in 1838 werd een jongensherhalingschool gesticht, in 1841 een voor meisjes. Geveild een in 1870 gebouwd spreeklokaal te Tjummarum, nu in gebruik bij de Ver. v. Chr. belangen aldaar.

- April 3 Ds. J. C. Nonhebel te Ee bepleit te Veenklooster het oprichten eener Chr. Hist. Kiesvereniging.
- „ 5 Aanbesteed de aanleg eener R.K. begraafplaats te Sneek.
- „ 6 De afd. Noordwolde van den B. v. A. K. en S. met 100 leden scheidt zich af van de Fr. Volkspartij. Dr. Vitus Bruinsma bestrijdt ds. G. A. v. d. Bruggen te Beets en pleit voor grondonteigening.
- „ 9 Afscheidsvers in N.A. der familie Knol te Terband, die vertrekt naar N.-Amerika:

Vaarwel dan broeders, zusters,
 Wij gaan naar beter oord;
 Wij willen niet berusten
 Op eenen hongerdood,
 Wij willen recht naast plichten,
 Wel werken, maar ook brood;
 Wij willen menschelijk leven
 En blijven immer rood.

Jubbegasters en Hoornsterzwaagsters zoeken werk in Heleneveen, N.-Amsterdam en Weerdingermond.

- „ 12 Afd. Nijverheid te Heerenveen doet proef-rietaanplanting in het Aengwirder Groot-schar met rietpollen uit de Biesbosch.
- „ 13 Rapport in N.A. van den zuivelconsulent over de Friesche boterbereiding. Ingezonden stukken in N.A. over den Beetster veenpolder door J. v. Loon en H. J. Brouwer (Gorredijk).
- „ 16 In de schets in N.A.: Een Nutsvergadering (1795) vermeldt Hepkema, dat een Friesch humoristisch versje werd gezongen van Keikes: Droeve gedachten bij 't zien van een doode stokvisch. „Jou hawwe yn 't sâlte wetter dartle, jou hawwe yn 't sâlte wetter spartle, en met het op zeer „earmhertige wize” uitgesproken refrein: „O, earme stokfisk!” Mr. P. J. Troelstra spreekt voor de afd. Oudeschoot A. K. en S., onderwerp: Christus is waarlijk opgestaan? Brief in N.A. van H. Bell uit Heerenveen, nu in Utah (N.A.) aan zijn schoonvader H. v. d. Werf, en van J. W. Bijker uit Schoterland, nu te Sioux Center (Iowa).

1892.

- April 18 Terp te Blija in afgraving. It Selskip De Eendracht te Oudeschoot voert op Doarwaerder Sonsjeman. Mej. Keller spreekt voor de S.D. Jongelingsbond te Lemmer. Rede van W. P. Zeilmaker (h.d.s. te Huizum) in Stiens over: De weg, door de socialisten aangewezen, de beste? (Versl. Fr. Volksbl. 24 April 1892).
- , 22 Mr. P. J. Troelstra debatteert te Sneek met Mr. S. v. Houten over kiesrecht. Verschenen: Reglement-ontwerp voor het Waterschap Tjongervallei (Noordzijde), 2322 H.A., voorz. J. P. Engelman. Aanbesteed de bouw eener zuivelfabriek te Wommels.
- .. 23 S. Kluitenburg te Grand Rapids schrijft in N.A. over de kolonie Vriesland. Verschenen bij J. Hepkema te Heerenveen: W. Dijkstra, Foardrachten, rimen en sangen for de griene brilloft, en 12 Brilliftsangen. In de Tweede Kamer bespreken de afd. wijd en breed het noodlijdend Friesland.
- .. 24 S. v. Veen te Nieuwehorne spreekt te Elseloo voor de afd. B. v. A. K. en S. over Nehemia 3: 1.
- Mei 1 Openluchtmeeting te Franeker, sprekers: Mr. P. J. Troelstra, Mej. Stellingwerf, K. Harts en J. Dijkstra.
- .. 4 Opstel in N.A. over de Maatsch. v. Weldadigheid, stichting van generaal Joh. v. d. Bosch, die in 1860 het landgoed Wateren (2000 H.A.) verkocht voor f 85.0000.
- .. 5 Verschenen: C. Croll: Nog steeds in het moeras, de politiek der liberalen en de belastingvoorstellen.
- .. 8 Ingewijd nieuw kerkorgel te Rinsumageest (fabr. Bakker-Timminga).
- .. 11 In N.A. rede van generaal Booth te Leeuwarden. Kloosterterpaarde te Burum te koop.
- .. 13 Sequah-demonstratie te Leeuwarden.
- .. 14 Brief in N.A. van A. Kuiper uit Platte (Dacota).
- .. 15 Opstel van A. Rauwerda in De Vragen des Tijds over de misstanden bij den veldarbeid in Friesland.
- .. 17 De arbeider v. Dam uit Jubbega op audiëntie bij H.M. te Leeuwarden, verbetering van toestand aldaar vragend. Pyttersen legt Friesland's nood in de Tweede Kamer bloot.
- .. 19 Metalen potten gevonden in het Deddingabuursterveld bij Oldeboorn.
- .. 20 Arbeidsraad te Franeker opgericht met 20 patroons en 30 werklieden. Afgraving der Spannummer terp.

1892.

- Mei 22 Mei—5 Juni. Opstellen in het Fr. Volksblad over Beets en hare bevolking, door H. J. Bouwer.
- „ 24 Overleden op Veenwijk te Oudeschoot Mevr. R. C. van Marselis Hartsinck, die dit landgoed legateert tot Stichting van bejaarde dames, directie Mr. H. W. de Blocq v. Scheltinga te Oranjewoud en M. J. v. Heloma te Arnhem.
- „ 25 Opstel in de Leeuw. Crt. De Cammingha's en het damasten tafellaken van Taco v. C. op Cammingha-State te Arum (1647) zie Navorscher 1892, afl. 3). Geen boteraanvoer meer op de markt te Woudsend. Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden, Wintercursussen te Murmerwoude en Herbaijum, door Mr. A. Ferf te Heerenveen.
- „ 28 en 1 Juni. Begin van een opstelserie in N.A. over wording van Friesland's armbesturen. C. Noë te Leeuwarden doet zijn boek- en kunsthandel over aan R. v. d. Velde. Bericht in de Leeuw. Crt. over de grafsteen van Frans van Aylva in de kerk te Bornwerd (1563).
- Juni 9 Restauratie van den toren te Akkerwoude aanbesteed. De terpen van Wetzens, Stiens, Baard, Engelum (Reigersberg) en Rauwerd (achter Jongema-State) in afgraving.
- „ 17 Verschenen bij C. v. Abs te Leeuwarden: De eigenaardige betrekking van Friesland tot Nederland, door een Fries.
- „ 18-20 Bezoek van H.M. de Koninginnen aan Leeuwarden en Sneek.
- „ 25 Aanbesteed de bouw eener O.L. School te Steggerda.
- „ 28 Aanbesteed de bouw eener boterfabriek te Oudebildtzijl.
- „ 29 In N.A. beschrijving van een tocht langs Sloten, Balk, Woudsend, Koudum, Stobbegat, Terhorne enz.
- „ 30 Mr. P. J. Troelstra's verdediging voor de rechtbank van Tj. Nawijn, H.d.S. te Beets, aangeklaagd wegens belediging in het Fr. Volksbl. van Hendrik Toering, vervener-winkelier aldaar, als lid der commissie voor hulpbetoon, uitgesteld tot 6 October.
- Juli 2 Verschenen bij J. W. Muller, firma H. Pyttersen Tz.: Weisontwerp Kamers van arbeid en nijverheid, van H. Pyttersen Tzn. En: Het vers Us Poppe, door Auke Boonemmer, dat bij duizenden wordt verkocht.
- „ 9 Feestviering van het 25-jarig bestaan der H.B.S. te Leeuwarden (opgericht krachtens besluit van 7 Juli 1867). De afd. Sneek van het Ned. Onderwijzersgenootschap viert haar 50-jarig bestaan.

1892.

- Juli 16 Terpafgraving te Hitzum en Teerns. Brief in N.A. van N. v. Albada uit Cedar Rapids Iowa.
- „ 17 Op Zondag heeft te Moddergat een kaatspartij plaats; de predikant en ouderlingen komen op het terrein en snijden de ballen doormidden.
- „ 20 Verschenen bij J. Campen te Sneek: De predikanten en de Volkspartij in Friesland. Open brief aan H. te M. door Ds. O. Schrieke te Lemmer.
- „ 23 In N.A. brieven der emigranten J. H. v. d. Wal en Kl. Douma uit Luinjeberd, nu te Phillips Price Co. (Wisc.).
- „ 25 Verschenen bij H. v. Belkum te Leeuwarden: U onzen groet, welkomstlied voor H. M. Koningin Wilhelmina en regentes Emma toegezongen door de schoolkinderen 18 Juni woorden en muziek van C. Koster.
- „ 29 Chr. school te Joure geopend.
- Aug. 1 Verschenen: H. Pyttersen Tz., Door een rooden draad verbonden, brochure over emigratie naar Suriname.
- „ 4 De Sneeker Courant (uitgever H. J. Poutsma) bevat een rij opstellen: Politieke portretten der Tweede Kamer-afgevaardigden uit het Noorden.
- „ 8 Kapel gebouwd op de R.K. begraafplaats te Sneek. Mr. P. J. Troelstra spreekt te Leeuwarden over de Jachtwet en haar toepassing. Overl. op Vijversberg onder Rijperkerk Mr. Age Looxma Ypey, die zijn munten en porselein aan het Fr. Gen. legateerde en f 50.000 tot installatie der collectie.
- „ 10 Mosketerp te Winsum in afgraving.
- „ 22 Aanbesteed de kerkrestauratie te Hindeloopen. Verschenen te Harlingen het sociale volksblad Morgenrood (red. Stienstra).
- „ 27 Opstel in N.A.: Friesland's bevolking in 1714—44.
- Sept. 3 H. J. Poutsma te Sneek vraagt medewerking aan Almanak voor de volksbeweging in Friesland (red. Mr. P. J. Troelstra). Bij hem verschijnt: Het recht der vrouw, door Johanna.
- „ 7 Verschenen bij J. Hepkema te Heerenveen: Doughty, Friesland van den waterkant bekeken door vreemdeling, uit het Engelsch. En: Jouke Rommerts út Gaesterlân op 'e reis nei Amsterdam hinne en wer.
- „ 8 Van Staatswege de Zuiderzee-commissie ingesteld.

1892.

- Sept. 15 Verschenen bij J. Clausen te Amsterdam: Is vivisectie onzedelijk? Open brief aan Androcles, door Dirk Beerends.
- „ 21 Brief in N.A. van W. Cooper te Chicago. Dr. J. M. Ruys te Heerenveen en Dr. v. Schouwen beramen plannen om een afd. Heerenveen van de Ver. voor lijkverbranding op te richten.
- „ 24 Brief in N.A. van Klaas de Vries uit Yorkton in Canada over de kolonisatie Insinger—Roosmalen Nepvet.
- „ 25 Domela Nieuwenhuis wijdt te St. Jacob een rood vaandel in.
- „ 30 Aanbesteed de bouw van een evangelisatielokaal te Munnekeburen.
- Oct. 1 P. v. Vliet mede-redacteur van het Vaandel, A.R. weekbl. te Sneek. Verschenen bij H. C. Delsman te Amsterdam: Menno Simons (1492—1892) door F. C. Fleischer; bij F. J. W. Posthuma te Wolvega: Schetsen uit Friesland, in het bijzonder uit de geschiedenis van de Stellingwerven, Schoterland, Opsterland e.a. door J. H. Popping te Oosterwolde; bij Ph. Weijer te Wolvega: Adam, hwer biste, klucht troch W. Vrijburg.
- „ 4 Brief in N.A. van J. Kokje uit Heerenveen, nu te Moorland (Muskegon, Michigan).
- „ 5 Opstel in Leeuw. Crt. over Friesche schaatsen van Hoekstra en Minkema te Warga. Verslag in N.A. van het Chr. patroonscongres te Amsterdam, waar H. Hoogeboom uit Kollum sprak over de toestanden in Friesland.
- „ 8 Verschenen bij T. Telenga te Franeker: Aanteeekeningen betreffende de voornaamste gebouwen in de gemeente Franeker, door J. Mulder.
- „ 10 De Oranjobond houdt zijn 1e vergadering met 2000 mensen in de Harmonie te Leeuwarden onder leiding van R. Bloembergen.
- „ 12 Verschenen de 2e druk van Fij Lútzen; Hark ris Piter, 3e dr.; Hâld op jonges, 2e dr., brochures van Troelstra, Wagenaar en Hepkema. Brief in N.A. van K. Westerterp uit Oldeboorn, nu te Whitesboro Co. (N.Y.).
- „ 14 Baronesse C. v. Sytzama overleden te Leeuwarden legateert f 15.000 aan de Herv. gem. te Driesum tot instandhouding van een naai- en breischool aldaar.
- „ 15 Verschenen bij Ph. Weijer te Wolvega: Een slachtoffer van het groot-grondbezit. Open brief aan Jhr. Joachim Karel Vegelin van Claerbergen te Maarseveen, door J. Donia, vroeger huurboer op Glinstra-State te Dronrijp thans kastelein te Winsum (Fr.).

1892.

- Oct 29 Opstel in N A De richting waarin zich onze veefokkerij beweegt in vergelijking met die in Amerika, door J W v d Bosch, boterdirecteur te Hemrik

C Wielsma (1846—1922) volksschrijver, puntdichter

- Nov 1 Trijn'je J Hilarides te Pingjum benoemd tot directrice der zuivelfabriek te Zurich. Verschenen Een protest tegen het Leger des Heils door Tom le Clercq, met naschrift van P H van der Velde

1892.

- Nov. 2 Brief in N.A. van R. F. Jellesma uit Kransburg Coddington Co. (S. Dakota). Verschenen: F. A. Hingst te Veenwouden, een geschriftje over Menno Simons.
- Nov. 3 De zuivelfabriek te Dronrijp geopend met 29 melkleveranciers.
- „ 4 Reisverhaal in de Leeuw. Crt. van K. en R. de Vries uit Jubbega—Schurega, nu in Canada.
- „ 5 F. Zijlstra, H.d.S. te Beetgumermolen, benoemd te Colorado, gaat eerlang met 50 landgenooten emigreeren. Douwe Sterringa te Gorredijk beveelt zich aan voor declamator.
- „ 7 Het huis van arts de Jager te Buitenpost aangekocht voor gemeentehuis, met een school daarnaast; verzoek tot de regearing om het oude gemeentehuis in te richten als postkantoor.
- „ 12 Lezing van dr. H. v. Capelle te Sneek voor het Friesch Genootschap over den toestand van den Frieschen bodem in het diluviale tijdvak. Joh. L. Hilarides te Pingjum spreekt te St. Anna Parochie over bietencultuur. Verschenen bij J. Hepkema, Harmen Schraa, boerenknecht, turfmaker, kastelein, dichter-gevangene enz., 25 ct.
- „ 15 S. Hardenberg, rustend onderwijzer te Edens viert zijn 96en verjaardag, geboren in hetzelfde huis, dat hij nog bewoont, volgde 16 jaar oud zijn vader in de school op, maar ook als schoenmaker, door de kerkvoogdij geniet hij een onbezorgden ouderdom. Eeuwfeest van het Nutsdepartement Leeuwarden. De eerste vergadering in 1792 gehouden in de Fraternaliteit op de Nieuwestad, waar nu notaris Albarda woont. (Belangrijk verslag Leeuw. Crt. 16 Nov. 1892).
- „ 16 Opstel in N.A. van Tj. Nawijn over Beetster toestanden en de zaak met Koop Dam.
- „ 21 Steenzoekers vinden in de Fochteloosche veenen een prehistorisch keisteenweg in de richting naar Drenthe (Assen). Verschenen: Het Kerkleger (= Heilsleger), open brief aan predikanten en leden der Herv. kerk.
- „ 23 en 7 Dec. Opstel in N.A. van W. Vrijburg, wethouder van Opsterland, aan H. Bijker te Siegerswoude over het Koningsdiep (Friesch).
- „ 25 Overleden Mr. J. Dirks te Leeuwarden die zijn munten en boekerij legateerde aan het Friesch Genootschap.
- „ 26 Brief in N.A. van Wieger Jager te Terband, sedert 1888 in Z.-Afrika.
- „ 27 Foardrachtjoun to Terherne troch J. P. Asman dêrre, mei nije oarspr. stikken.

1892.

- Nov. 28 Verschenen bij H. Brandenburgh te Sneek: Bernh. Behrns, Gedenkboek van het bezoek van H.H.M.M. aan Friesland.
- Dec. 6 Verschenen bij A. Schoelier te Makkum: Uitslag van harddraverijen, gehouden op de korte baan in 1892 verzameld door L. F. Britzel, en uitslag van de belangrijkste harddraverijen (korte baan) 1882—91 door Friso.
- „ 7 De emigrant R. J. Feenstra schrijft in de Leeuw. Crt. over Z.-Dacota.
- „ 8 Lezing van Ds. P. J. D. v. Slooten te Terband voor het Fr. Genootsch. over Sicke van Hemminga (geb. 1533) een vergeten grootheid, bestrijder der alchemie. Hulpkerk te Nieuwebrug bij Haskerdijken gesticht uit liefdegaven, meest uit Holland.
- „ 10 M. Rozenga, een Akkrummer, te Hallum spreekt voor de afd. Akkrum van de S.D.B. over De eeredienst van 't gouden kalf en profetieën. De Fr. boeren, die steeds meer beginnen met het inkuilen van gras, ervaren dat het voor de koeien een graag voeder is. Huize Nijenstein te Buitenpost ingericht tot gemeentehuis. Mr. P. J. Troelstra spreekt te Wijns over Christendom en maatschappij.
- „ 14 Brief in N.A. van fam. Knol, voorheen te Terband, nu te Morse (N.A.).
- „ 17 De arbeidersmaatschappij „De Toekomst” te Pingjum, ten doel hebbend de stoffelijke verbetering harer leden, als rechtspersoon erkend.
- „ 23 Verschenen bij Meijer en Schaafsma te Leeuwarden 1792—1892: Het honderdjarig bestaan van het Nuts-Departement Leeuwarden herdacht.
- „ 31 Dit jaar is zeer weinig cichorei verbouwd in Oostergoo wegens de lage prijzen. Voor 10 jaar nam in Friesland de cichorei 1700 H.A. in beslag, nu de helft. Aan de Sneeker waag gewogen 34.157 vierden, en 2363 achtsten boter, middelprijs f 48.60; aangevoerd 628.668 kilo kaas, middelprijs f 34.50.

1893.

- Jan. 1 Verschenen bij J. Kuiken te St. Anna-Parochie: Hypnotisme en Onderwijs, door H. Oosterling, H.d.S. te Oenkerk, vast medewerker van het Fr. Volksblad.
- „ 4 Het A.-R. weekblad Het Vaandel, uitgever F. W. Wielinga te Sneek, onder red. van H. Pollema en P. van Vliet Jr. gaat zijn 7de jaargang in. Het was ontstaan om de Banier,

1893.

- onder red. van Ds. Tinholt te bestrijden, die o.a. in de schoolkwestie afwijkende denkbeelden had. Het had eerst als redacteur Ds. H. van Griethuyzen Azn. te Burgwerd (1879—91).
- Jan. 5 J. Hepkema geeft voor de rechtbank de beteekenis aan van het woord „smoarch” in zake de aanklacht van majesteitschennis tegen kastelein Koert N. te Haulerwijk. Verschenen: Hippolyte Durand, Hollande et Hollandais d'après nature, waarin ook Fr. wordt behandeld (L. C. 14 Jan.). Nieuw Friesburg te Heerenveen in 1872 door Jhr. G. Lycklama à Nijeholt, wordt door de gemeente Schoterland bestemd voor armen en zieken. Verschenen: Kapitein C. G. Kamerling te Leeuwarden: Leidraad voor het lezen en het gebruiken van topogr. kaarten.
- „ 13 Aanbesteed de bouw eener Ned. Geref. (Dol.) pastorie te Witmarsum.
- „ 17 De afd. Leeuwarden van het Algem. Ned. Werkliedenverbond candideert voor de Tweede Kamer C. V. Gerritsen.
- „ 20 Mr. P. J. Troelstra presideert te Leeuwarden de vergadering der Friesche Volkspartij, waarin G. L. v. d. Zwaag een politieke rede houdt als Tweede Kamer-candidaat, terwijl zijn vader Jelle Troelstra cand. is der Liberalen.
- „ 21 J. Giezen uit Leeuwarden spreekt te Kollumerzwaag over Christendom en Socialisme.
- „ 24 Het maken van handschrobbers (heideboenders) geeft velen te Surhuisterveensterheide brood; sommige huishoudingen maken 100 bos (1 bos == 12 stuks) om ze af te leveren aan opkoopters te Zwaagwesteinde.
- „ 25 Brief in N.A. van E. Jongedijk te Forest Grove, Jameston Ottawa County (Michigan). In N.A. komt voor: In koart petear fen Jelkeboer en Ybelmoi by de thétafel oer it riden fen 'e Friezen op 'e lange baen fen M(arcus) Miedema to Raerd.
- Febr. 1 en 3 F. M. Schmidt te Stiens richt een Friesche onderwijzers propaganda-club op tegen drankmisbruik. R. J. Feenstra en T. Zijlsra schrijven in de Leeuw. Crt. over emigratie naar Colorado.
- „ 5 Mej. A. Weijer—Giezen spreekt te Tjalleberd.
- „ 8 In N.A. aantekeningen van den schoolmeester-schoenmaker Jacob Petrus v. d. Heijde te Goëngarijp, die 10 April 1780 zijn lessen begon met 20 leerlingen, waarvan 9 leerden in 't A.B.C.-boek, 1 in de speldekonst, 2 in De trap der

1893.

Jeugt, 2 in de Catechismus, 2 in 't Evangelium en 4 in 't slim Schoolboek. In 1783 was de leerstof van 15 der 18 leerlingen de courant.

- Febr. 11 Mr. P. J. Troelstra heeft proces, omdat hij te Appelsga zou hebben gezegd, dat de 3 gearresteerde arbeiders door de geweldenaars zijn weggevoerd.
- „ 12 D. Sterringa houdt komieke voordrachten te Knijpe.
- „ 15 Mr. P. J. Troelstra verdedigt de Sneeker uitg. H. J. Poutsma, oud 27 jr. geb. te Terwispel, gevangen wegens opruiende taal, eisch 2 jaar, vonnis 1½ jr. Brief in N.A. van H. A. Oordt uit Hospers, Iowa, Sioux County, en van A. Kuipers uit Platte (Dacota).
- „ 18 Brief in N.A. van H. Dijksra en zijn vrouw Rigte Bouma uit Oudeschoot, nu reeds 20 jaar in Wanara (Dacota).
- „ 24 B. en W. te Sneek bieden onrechtmatig de 2 torenklokken (uit 1554 en 1767) in het klokhuis te koop aan, daar zij het rechtmatig eigendom zijn der Herv. Gemeente.
- „ 25 Uitvoerig verslag in de Leeuw. Crt. der rechtzitting, waarin Mr. P. J. Troelstra 3 Appelsgasters verdedigt (eisch 2 jr). It Ljouwter toanielselskip spilet: Age en Aegje ef Jonker Sicke yn 'e wirkstaking, en Twa is in pear, beide fen T. Velstra.
- „ 28 Buitengoed de Skierstins te Veenwouden te huur. P. D. de Block uit Franeker geeft te Blija voordrachten.
- Miaart 1 Opstel in N.A. over het dorp Rottum, en brief van Petrus v. d. Wal uit Castelle Charles Z. Dacota, nederzetting van A. en H. Kuipers uit Steggerda.
- „ 4 G. L. v. d. Zwaag wijdt een rood vaandel te Donkerbroek. Verschenen bij O. Rommerts te Leeuwarden: Grond en onmisbaarheid van den godsdienst door Ds. P. Bruining te Knijpe. Brief in N.A. van Minne Zonneveld te Hull Sioux C. Iowa.
- „ 5 Protestmeeting te Beneden-Knijpe tegen „de onmensche-lijke vonnissen eener klassenjustitie, spreker Dr. Vitus Bruinsma.
- „ 7 De hr. Burk uit Amerika spreekt te Wolvega over maatsch belangen.
- „ 10 De terpen van Osingahuis, Hallumer Zuidermieden en Oosterend, Kubaard (Jhr. F. M. Lycklama à Nijeholt) en Monneketerp te Achlum in afgraving.
- „ 11 T. Stienstra uit Harlingen krijgt proces-verbaal wegens be-leedigende artikelen in zijn weekblad Morgenrood.

1893.

- Maart 14 Dr. Vitus Bruinsma heeft in De Echo een open brief aan de Koningin-Regentes over den onhoudbaren toestand in Friesland en de vonnissen tegen Nijland (Haulerwijk), Damsma (Sneek), 10 mannen te Franeker, 7 van Sneek, 2 van Surhuisterveen, H. J. Poutsma (Sneek), K. L. de Jong, B. T. Bruinsma en W. Timmer uit Appelsga.
- „ 15 Villa Nova te Makkinga betrokken door Dr. v. Delden, die er zijn laatste levensjaren gaat doorbrengen. Uit West-Stellingwerf vertrekken 42 personen naar Colorado. Geveild Biniaterp onder Almenum (groot $7\frac{3}{4}$ pondem.) Opstel in N.A. over Terband.
- „ 16 De Vereeniging van verveners vraagt aan de Regeering belasting op de buitenlandsche briquettes.
- „ 18 Opstel in N.A.: Een kijkje op het stadhuis te Sloten, door R. Meinesz. Brief in N.A. van Joh. Tolman bij Oranje City. Opstel in Soc. Weekblad: De vonnissen in het Noorden, door Mr. A. Ferf te Heerenveen.
- „ 19 De Friesche Volkspartij vergadert te Leeuwarden (64 afd. vertegenwoordigd) praeses Dr. Vitus Bruinsma.
- „ 20 Te Oldeberkoop gevonden een gouden munt met opschrift Fredericus Romanus Imperator.
- „ 22 A. G. Orië veilt in 't Koffiehuis van J. Beekman op de Oude Veemarkt te Leeuwarden drie antieke altaren uit een R.K. kerk, met beelden.
- „ 23 Besloten tot restauratie van den toren te Oldeboorn (aanbested 1 Juni).
- „ 28 Geveild de terp bij Glinstra-State te Dronrijp.
- „ 29 Opstel in N.A. over 't Woutersbergje en het slot Veenwijk te Oranjewoud. J. Mesdag, zuivelconsulent, houdt een lezing te Akkrum.
- „ 30 Monumentaal opstel in de Leeuw. Crt. getiteld: Bijdrage tot een programma van liberale beginselen, waarin het doel van het Liberalisme zeer concreet wordt gesteld, door Bern. Behrns te Leeuwarden.
- April 1 Brief in N.A. van Kl. v. d. Pol te Hospers in Jowa. Afgraving der terp Vaardeburen te Blija.
- „ 4 Het Gemengd koor te Heerenveen voert uit Niels Gade's Psyche, gedicht v. Andersen.
- „ 8 Brief in N.A. van Wietze Posthumus uit Roseland (Cook Co.). 50 Bildtkers vertrekken naar Amerika.
- „ 10 Opheffing der O.L. school te Exmorra niet goedgekeurd.

1893.

- April 12 en 19 Opstel in N.A. over Oudeschoot.
- „ 15 Brief in N.A. van A. Kuipers te Platte (Dacota).
- „ 18 Besloten de boterfabriek te Marrum voor 600 koeien te verbouwen voor 1200. De zuivelfabr. van H. Gorter te Friesche Palen wordt coöperatief. Coöp. zuivelfabr. met 47 deelhebbers en 1200 koeien te Wommels in werking naast die der Maatschappij.
- „ 20 Gedeputeerden noodigen Van Zinderen Bakker uit in hun vergadering te verschijnen, ten einde hem in zijn belang te hooren.
- „ 22 Menaldumadeel voert veel aardappelen uit naar de Groninger meelfabrieken voor 50 à 60 ct. per H.L. Geveild de pan- en estriekfabriek te Huins. Verschenen bij C. H. Breijer te Utrecht: Wartburg en Jena, een woord van onzen tijd door Dr. H. Thoden v. Velzen te Gorredijk.
- „ 26 Opstel in N.A. over de Haske. Brief in N.A. van H. Meek uit Maritsburg (Z.A.), ook 17 Mei. Johan Winkler schrijft over de windwijzers en hun beteekenis: het paard herinnert aan St. Maarten, b.v. te Oudeschoot, ook zeer algemeen in de Stellingwerven, die in het staatkundige van Friesland afgescheiden met Overijssel en Drenthe, den bisschop van Utrecht onderdanig waren; St. Maarten is de bijzondere heilige van het Utr. bisdom.
- „ 28 Terp te Goijum onder Wons en die te Hitzum geopend.
- „ 29 Brief in N.A. van H. Groenier uit Chicago.
- „ 30 De Herv. kerk te IJtens door den bliksem met vrij groote schade getroffen.
- Mei 3 Opstel in N.A. over Tuymelaars' bosch te Oranjewoud. Brief in N.A. van Siebe A. de Haan en Geesje J. Hoekstra te Porter Co. (Indiana).
- „ 7 Opstel in N.A.: Memoriën en opteekeningen van het weder-
varen van Tjepko Althuis, schoolmr. te N. Brongerga,
Visvliet, Heerenveen (1643—89).
- „ 8 Aanbesteed het bouwen eener cichoreidrogerij met 2 eesten
te Murmerwoude.
- „ 10 Brieven in N.A. van H. Oord te Hull (Sioux Co.), Jacob
Mast uit Chicago en A. Kuipers te Platte.
- „ 12 Een eeuw geleden krijgt de familie v. Gosliga Bockema-
State te Grootte Wierum onder Lutkewierum in huur.

1893.

- Mei 22—23 Ringrijderij te Britsum en Goënga. Kerkvoogden van van Goutum—Swichum besteden het bouwen aan van een consistorie met conciërgewoning en stalling voor paarden.
- „ 24 Opstel in N.A. over het oude Terbandsterkerkhof, de vergraving der Scharren, kapelle te Haskerdijken en Spitzzenbrug.
- „ 29 Op Vijversburg te Rijperkerk boelgoed van plezierjachten, pauwen, kalkoenen, tuinsieraden enz.
- „ 31 en 14 Juni Brief in N.A. van Wouter Wouters uit Koudum, nu in Chacabuco, Buenos Aires. Verschenen bij J. Hepkema te Heerenveen: De buikspreker Simon Lantinga. En: Mr. J. Sickenga. De gemeenten in Nederland.
- Juni 2 Aanbesteed het bouwen van een Geref. kerk te Franeker op het terrein der oude.
- „ 3 Cato Hoogstraten te Amsterdam spreekt te Gorredijk in Flora over het S. D. Jongelingsverbond.
- „ 4 Aanbesteed de bouw eener coöp. zuivelfabriek te Bartlehiem.
- „ 6 Verschenen bij J. Hoekstra te Amsterdam: De weesvader van 't Lindenhout ontmaskerd, door G. v. Deth en A. J. v. Houten.
- „ 7 Haersma-State te Drachten aangekocht voor maréchaussée-kazerne. Fr. emigranten in N. Jersey (N.A.) houden een kaatswedstrijd. (Verslag Leeuw. Crt. 27 Juli).
- „ 9 Bij de terpafgraving op het Vierkant te Achlum, waar eens een klooster stond, vindt men overblijfselen van een kelder met wel.
- „ 14 In Leeuw. Crt. Levensbeschrijving van Pier Pander's jeugd
- „ 18 Op de meeting van de S. D. Bond te Stiens wordt geschoten en stort een tribune in.
- „ 21 Brief in N.A. van Jan Woudsma te Wanari (Z. Dacota) en van C. Schuitemaker te Johannesburg.
- „ 24 Aanbesteed de bouw van een nieuwe toren en belangrijke kerkvertimmering te Nijega (Sm.). Het gaat met de soc. coöp. bakkerij te Harlingen niet naar wensch.
- „ 26 Aanbesteed het bouwen van een gemeentelijk armhuis op N. Frieberg te Heerenveen.
- „ 28 Brief in N.A. van G. v. d. Veen te Gorredijk, nu te Winnepeg Manitoba.
- Juli 5 Brief in N.A. van K. de Vries te Yorkton (W. Canada) en van H. R. Rypkema te Renville (Minnesota).

1893.

- Juli 8 Oplloop voor het huis van armvoogd C. V. te St. Anna-Parochie.
- „ 10 Aanbesteed het afbreken der oude en het weer opbouwen van een nieuwe Herv. Pastorie te Franeker.

S. L. van der Burg (1863—1932)
 Notaris te Makkum,
 Voorz. der Broederschap van Notarissen
 in Nederland.

- „ 12 Terpaarde verkrijgbaar aan de Oudvaart bij de Witte brug op de Boornsterbuurt onder Rauwerd. Verschenen te Wolvega: Debat over het privaat bezit, gehouden 17 Mei 1893 in de Doele te Bolsward tusschen A. van Emmenes en Ds. Kruyswijk.

1893.

- Juli 15 J. P. Asman heeft in N.A. een advertentie over het lasteren te Terhorne.
- „ 21 Verschenen bij A. Jongbloed te Leeuwarden: J. J. Ploos van Amstel, Christus het licht der wereld of Christus tot Zijne eere gekomen in het midden der kerken.
- „ 25 Aanbesteed het verbouwen van „het slot”, vroeger van Mevr. D. de Blocq v. Scheltinga, aan de O. Koemarkt te Heerenveen tot een logement voor H. Jorissen.
- „ 31 Aanbesteed het materiaal voor de raadhuisrestauratie te Bolsward.
- Aug. 1 Internationale kaatspartij te Franeker. Eerste steen gelegd van het nieuwe Diaconessenhuis aan de Spanjaardslaan te Leeuwarden. Oud-zendeling Teffer kwam in 1879 op dit denkbeeld, eerst in de Bagijnenstraat, in 1881 op de Voorstreek.
- „ 2 Opstel in de Leeuw. Crt. over harddraven op de lange of op de korte baan ,door Tj. Velstra. Schiermonnikoog verkocht aan graaf B. Bernstorff te Dömitz.
- „ 5 Aanbesteed het optrekken van een gebouw tot uitbreiding van het Friesch museum.
- „ 7 E. Carsjens te Stiens met eere naast Tekstra en Roosjen als beoefenaar der oud-Friesche houtsnijkunst genoemd.
- „ 9 Brief in N.A. van Fetze H. Speerstra te La Grosse Co (Wisc.).
- „ 12 In Opsterland daalden in 1883—'93 de vergunningen van 435 tot 115, te Leeuwarden van 268 tot 210.
- „ 15 Het Wynser tichelwerk geveild.
- „ 16 Brief in N.A. van D. de Vries te Yorkton (Canada).
- „ 20 Mr. P. J. Troelstra, A. v. Emmenes, Domela Nieuwenhuis, mej. Keller, Hermans e.a. spreken op de meeting te Oranjewoud.
- „ 23 Terpaarde verkrijgbaar te Friens aan 't Zwin. Hardzeilpartij door eenige liefhebbers op het Bergumermeer.
- Sept. 11 De gerestaureerde synagoge te Heerenveen ingewijd.
- „ 30 Aanbesteed de bouw van een lokaal v. Chr. belangen te Noordwolde.
- Oct. 8 Coöp. zuivelfabriek te Oltterterp geopend.
- „ 11 Inwijding van het Evangelisatielokaal te Schurega.
- „ 21 Geveild de zathe Unia-State met groote terp te¹ Wirdum.

1893.

- Oct. 22 G. Stellingwerf—Jentink spreekt voor de S.D. Vrouwenvereniging te Leeuwarden, over de vraag: Waar moeten wij vrouwen tegen strijden?
- .. 24 Aanbestede het afbreken van het oude en het bouwen van een nieuw klokhuis te Luinjeberd.
- Nov. 1 Verschenen bij J. J. Wiarda te Sneek: De Vlieger, gratis advertentieblad. In de terp op Marwird te Wirdum gevonden 4 gouden, 4 zilveren munten, een stuk helm, een wiel enz., op de diepte van 1 M.
- .. 8 Brief in N.A. van Jan Woudsma te Wanari (Z. Dakota). Terpafgraving Weidkamp aan de Potmarge bij Leeuwarden
- .. 15 Mr. C. B. Menalda benoemd tot griffier der Staten van Friesland.
- .. 29 Mr. P. J. Troelstra, tot dusverre met v. d. Goes redacteur van De Nieuwe Tijd, verlegt zijn woonplaats van Amsterdam naar Utrecht als redacteur van De Baanbreker. Overleden te Hindeloopen A. Buma, voorzitter der Zuiderzeevereniging, oud 73 jaar, oud-lid der Tweede Kamer.
- .. 30 Nutslezing te Beetsterzwaag door Jan Lankamp, die 4 jaar aan de Boven Congo doorbracht.
- Dec. 13 In N.A. begint een opstelserie over: Kees Harkes Landmeter, schrijver van Verskes van in Schippersfeint út de Wâldkant.
- .. 14 Het lijk van Mr. Coert Lambertus van Beijma gebracht naar het buiten Tjessens en daarna op het kerkhof te Waaxens in het familiegraf bijgezet.
- .. 20 Brief in N.A. van Fetze H. Speerstra te Midway (Wisc.) en van Joh. Brouwer (uit Lemmer) te Proctorsville Vermont. Verschenen: Inventaris van het oud-archief der stad Leeuwarden (1299—1844) door J. C. Singels.
- .. 22 Op last van het gemeentebestuur zijn de klepels uit de beide klokken te Katlijk verwijderd om het St. Thomasluiden te voorkomen. Twee deputaties gaan naar B. en W.; als deze weigeren, hangt men in iedere klok een boekweitsleper en luidt er weer dapper op los.
- .. 24 Mej. Geertje Kleefstra en Sj. Tolsma te Berlikum, geven politieke en komieke voordrachten in Aurora te Heerenveen.
- .. 25 Op het Socialistencongres bestrijden Domela N. en Troelstra elkaar over het al of niet deelnemen aan de verkiezingen. Op voorstel van afd. Beetgum verklaart de partij geen deel te hebben aan De Roode Duivel van Hermans. Advendo

1893.

te Winsum speelt: Pake Sliepmûtse, troch W. H. Wouda, In blik yn trijen jowt kibberijen, en Griet fen Nijehoarne.

- Dec. 31 Op de veemarkt te Leeuwarden in 1893 aangevoerd 154.603 stuks vee, zijnde een waarde van 11½ miljoen gulden. In de laatste 5 jaar daalde het bevolkingscijfer van Friesland n.l. met 2826 wegens emigratie.

1894.

- Jan. 1 Verschenen bij J. Bakker te Drieborg, Jaarboekje voor rederijkers, redacteur H. A. van Goch,
- „ 2 De strijd tusschen het dubbele college van Kerkvoogden te St. Anna gaat over tot dadelijkheden; het anti-classicale eischt den torensleutel, na weigering wordt de deur dichtgespijkerd; het andere laat ze weer openbreken en de klok luiden.
- „ 10 Bijdrage in N.A. over het schoolwezen te Oudeschoot en Mildam in 1830.
- „ 12 In de Leeuw. Crt. tweede open schrijven aan de zuivelbereiders en belanghebbenden in de Ned. zuivlbereiding in Friesland door M. Bokma de Boer te Veenwouden, die zich beklagt, dat hij zooveel miskenning heeft ondervonden in Friesland, terwijl hij den eersten praktischen stoot gaf aan betere toestanden op dit terrein.
- „ 13 Brief in N.A. van E. Jongedijk te Forest Grove (Mich.)
- „ 25 De terpen bij Enne E. Wiersma te Burum, te Welsrijp en Abbega geopend.
- „ 29 Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden. De stikstofvoeding der landbouwkultuurgewassen door D. R. en H. J. Mansholt, bekroond Buma-prijswaard.
- Febr. 6 C. W. Bolman (A.R.) en G. Stellingwerf—Jentink spreken te Huizum voor den Bond van Algem. Kies- en Stemrecht.
- „ 7 en 3 Maart. In N.A. Vastenavondliederen door Harmen Koekkoek te Irnsum uitgereikt. Opstel in de Leeuw. Crt. over Heinrich, graf zu Stolberg—Wernigerode, stadhouder van Friesland (1506—1509). Brief in N.A. van Sietze Haveman en Arjen Meierhof uit Beets, nu te Palatine Illinois.
- „ 16 Soc. Vaandelinwijding te Oudeschoot, sprekers J. G. Jansnius en mej. G. Kleefstra.
- „ 18 Nieuwe kerk te Nijega ingewijd door Ds. A. J. Liewens te Oudega. Troelstra bij zijn pleit voor het parlementair-socialisme, hevig door Samson bestreden in Plancius.

1894.

- Febr. 21 In N.A. Brieven van P. G. Visser uit Castalia en van Joh. Brouwer uit Hillsboro, Oregon.
- „ 22 Lezing van Mr. A. Bloembergen Ezn. over Fr. Haverschmidt en van Ds. M. E. v. d. Meulen te Bolsward over Sam. Haringhouck, beide voor het Friesch Genootschap (Verslag Leeuw. Crt. 27 Febr.).
- „ 24 J. Kleefstra te Hilversum richt Open brief aan J. H. v. d. Bosch te Zierikzee over diens Pleidooi voor de moedertaal, de jeugd en de onderwijzers.
- „ 26 Aanbesteed de bouw eener Geref. pastorie te Boornbergum.
- „ 27 P. de Blok uit Franeker houdt voordr. bij H. Krul te Warns.
- Maart 1 Verschenen: Opmerkingen over de wet op jacht en vischerij (art. 11) voor de Noordel. prov. door Mr. Herman Albarda. (Niet in den handel).
- „ 3 In N.A. Levensbeschrijving van Auke Boonemmer door T. G. v. d. Meulen.
- „ 6 Ds. J. Barger te Harlingen schiet Catharina Helena Miranda aldaar dood.
- „ 7 Brief in N.A. van Peter Boschker te Westfield Emmons (N. Dacota).
- „ 9 Bijdrage in de Lw. Crt. van W. Faber: Uit de kerkeboeken van Pietersbierum, over Klein Cronenburg en Hottinga-State door W. Faber. Polemieck tusschen Gerben Postma en W. Dijkstra in de Leeuw. Crt. (ook 12 Maart).
- „ 13 De 2e heilslegersamenkomst in de Harmonie te Leeuwarden geleid door generaal Booth door 2000 personen bezocht.
- „ 15 Lezing voor het Fr. Genootsch. door ds. G. H. v. Borssum Waalkes te Huizum over Epistel totten Friesen door Tjonge van Mantgum, kanunnik te Leeuwarden (omstreeks 1600). De Chr. Geref. en Dol. te Hommerts vereenigd. Dr. T. J. de Boer vervangt Corbelijn Battard als conservator van het Friesch Museum. Uitspraak inzake de kerkvoogdenkwestie te St. Anna-Par. Terpaarde bij R. Koopmans te Wolsum.
- „ 16 Voordracht te Makkinga over zuivelbereiding door J. J. van Weidom Claterbos. J. Stoffel te Deventer spreekt te Snakkerburen over Grond en Arbeid.
- April 4 Het familieboekje Bouma—Abma door en bij D. van der Heij Dz. te Sneek voor 50 ct. verkrijgbaar.
- „ 21 Aanbesteed het bouwen van een nieuwe school te Buitenpost, Twijzel en Surhuisterveen.

1894.

- April 22 Protestmeeting te Leeuwarden inzake het ontslag van den 20-jarigen onderwijzer te Menaldum; als anarchist schreef hij een ingezonden stuk in het blad De Arbeider. De Minister handhaafde zijn ontslag. Een eeuw geleden legateerde de chirurgijn Gellius Tamminga zijn vermogen aan kerkvoogdij, diaconie en stadsarmen te Franeker; vooral door de zorg van Eise Eisinga, die kerkvoogd was, zijn de eigendommen te gelde gemaakt en op het grootboek ingeschreven.
- Mei 1 Te koop te IJsbrechtum 2 torenklokken, gegoten 1878 te Heiligerlee.
- „ 2 Bijdrage in de Leeuw. Crt. van B. Slim over het polderschap van het Noorderleegsbuitenveld te Hallum, doelhebbende bevordering der aanslibbing, kultiveering daarvan en de scharverhuring. Uit de voorgevel van een huis te Bolsward komt een mes te voorschijn met den naam Ippe Willemssoon; wat in verband wordt gebracht met de legende dat een jongen bij het spelletje varkensslachten door een ander werd vermoord.
- „ 5 Brief in N.A. van G. H. v. d. Meulen te Paterson.
- „ 7-8 In de Leeuw. Crt. Verslag der Staatscommissie tot het instellen van een onderzoek omtrent Zuiderzeedroogmaking.
- „ 8 Boelgoed op Heemstra-State te Oenkerk.
- „ 12 Dames IJ. G. Behrns, T. Marcus en R. Dijkstra, bestuur der Toynbee-vereeniging te Leeuwarden, vragen voor meisjesleesbibliotheek boeken.
- „ 23 Aanbesteed het bouwen van een Herv. pastorie te Hallum na het emeritaat van Dr. S. J. Rutgers, pred. aldaar sedert 1 April 1849; hij vestigt zich 28 April 1894 te Groningen.
- „ 30 Brief in N.A. van Douwe Dijkstra te Buffalo.
- Juni 17 Inwijding van een nieuw orgel (fabr. J. F. Kruse) te Hoorn op Terschelling door Ds. G. A. Wumkes. Dr. L. A. Bähler heeft het beroep naar Schiermonnikoog aangenomen, maar doet daar eerst Nov. 1895 zijn intrée, wegens censurering om zijn optreden in de zaak Neerbosch.
- „ 21 Waterschap Sorremorsterpolder (393 H.A.) opgericht.
- „ 23 In N.A. een Friesch vers van H. L. de Jong in 't Meer op de doorgraving van de dam te Appelsga, en de vereeniging van de Drentsche en Friesche wateren in de sluis aldaar.
- Juli 2 De wolhandel weer begonnen in O. Stellingwerf; voor de Drentsche wol besteed 65 à 67 ct. per kilo, voor de Friesche 70 à 75 ct. Gaasterl. emigranten komen uit N.A. terug.

1894.

- Juli 8 Meeting te Akkrum voor afschaffing van privaats bezit, sprekers: G. L. v. d. Zwaag, Geertje Kleefstra, J. G. Jansonius en W. Havers.
- „ 9 De bessenpluk in 't Bildt begint, met verzending grootendeels naar Engeland.
- „ 10 Aanbesteed opbouw van den afgebranden toren te Wolvega.
- „ 15 De socialist T. Stienstra te Harlingen, uit de gevangenis te Groningen ontslagen, gehuldigd te Leeuwarden en Harlingen met toespraken van L. H. Hermans te Amsterdam en J. Giezen uit Leeuwarden, onderwerp: Hulde aan den boef.
- „ 16 Verschenen bij W. A. Eisma te Leeuwarden: Drie jaren in Amerika, pers. ervaringen in schrift gebracht door K. J. Tiemersma te Ee.
- „ 20 Aanbesteed het bouwen van een toren op de Herv. kerk te Oostermeer.
- „ 22 Dr. Vitus Bruinsma en R. v. Zinderen Bakker bedanken als lid van den S.-Dem. Bond wegens het rev. karakter.
- „ 24 Zuivelconsulent J. Mesdag toont in een lezing aan, dat men te Londen in 1834 dezelfde klachten over boterknoeien had als nu. Hij raadt aan op de vaten het Friesche wapen te branden, nadat de boer op het vat, deksel en bodem zijn naam en woonplaats voluit heeft gesteld met zwarte olievern, en de vaten van binnen te bekleeden met perkamentpapier, voorzien van dezelfde wapens en merken. (Versl. L. Crt.).
- „ 25 De werkverschaffing door vlasbouw in Kollumerland heeft over 1893 een tekort van f 7200, zoodat geen land meer wordt gepacht.
- „ 27 Edison's phonograaf laat zich hooren te Heerenveen.
- Aug. 1 Ook de scheidsmuur te water tusschen Fr. en Drenthe weggenomen door het verbreden en uitdiepen van de Witte Wijk.
- „ 4 Veemarkt te Wolvega ingesteld.
- „ 6 Aanbesteed de bouw eener marechausséekazerne te Hallum.
- „ 12 Meeting van de S. D. Jongelingsbond op het erf van R. Pit te Blesdijke, sprekers Tak van 't Zwartewater uit Zwolle, Tj. Nawijn te Langezwaag en v.d. Zwaag. Sloten schenkt 2 oude steenen der stadspoorten aan het Fr. Gen. met opschrift: Net to goed, net to tsjoed.
- „ 15 In N.A. Rekenkundig grafschrift van Gosse Engberts Smeding, smid te Drachten, bekwaam rekenaar-wiskundige, gegraveerd op koperen plaat voor zijn broer.

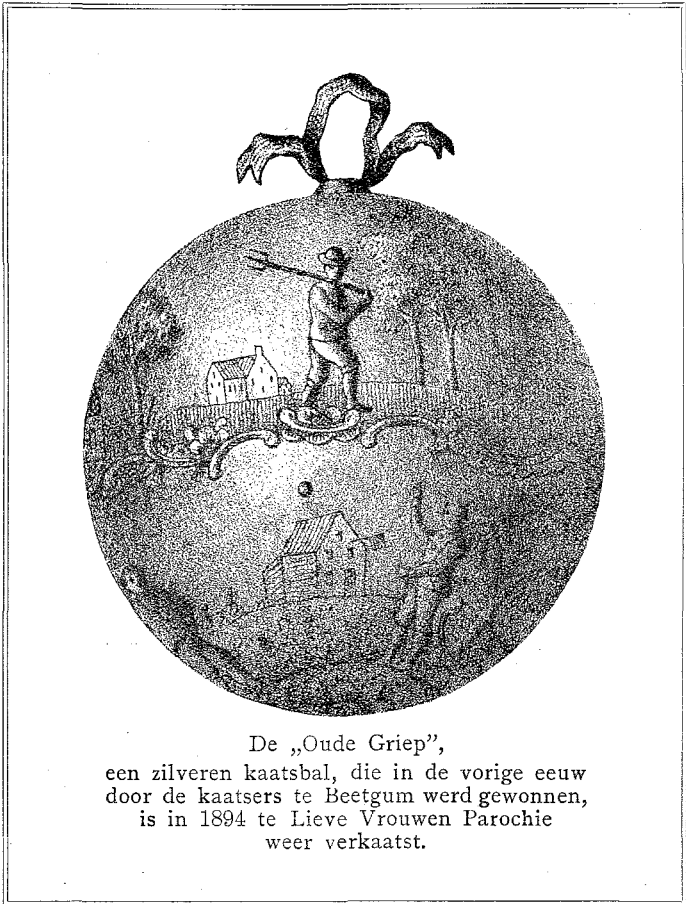
1894.

- Aug. 23 Aanbesteed het afbreken van Andringa-State te Oldeboorn en het weer opbouwen van een pastorie.
- „ 26 In het lokaal Atlas te Zwolle constitueert zich de S.D.A.P. op den grondslag der internationale Soc. beweging, waardoor de scheur wordt voltrokken in den Soc. Dem. Bond, wiens leden het revol. karakter der S.D.A.P. betwijfelen. Geertje Kleefstra uit Roordahuizum en L. Dijkstra uit Leeuwarden spraken dien dag op de meeting tot afschaffing van privaat bezit. In het voorloopig bestuur komen Mr. P. J. Troelstra te Utrecht, W. H. Vliegen te Maastricht, Fortuin te Amsterdam, J. H. Schaper te Groningen e.a. Groote kaatspartij te Lieve Vrouwen-Parochie om de „oude griep”, de zilveren bal, die voor een eeuw te Beetgum bij de molen door de Vrouwbuursters was gewonnen.
- „ 27 Treurige toestand van den trekweg Leeuwarden—Dokkum, waarvan noch provincie, noch gemeente zich iets aantrekken. H. Tichelaar, smid te Appelsga, vindt voor de nieuwe boterfabriek aldaar een melkverwarmer uit voor 350 L. melk, n.l. een holle cylinder geheel door water omgeven.
- „ 29 Eerste Noordervelddag van het Heilsleger te Oranjewoud geleid door kolonel en Mevr. Oliphant, waar corps 46 van Leeuwarder jongens en meisjes een vaandel heeft, met opschrift: Friesland voor Jezus. De nieuwe sluizen te Ureterp en Friesche Palen goedgekeurd door den Prov. hoofdingenieur S. J. Vermaes en de Prov.-opzichter D. Sijtsma.
- Sept. 1 Heeren Compagnons laten de jaarlijksche garveboekweitveiling in de Fochtelosche en Appelsgaster veenen houden, n.l. 1/6 der opbrengst. voor het gebruik der gronden; de opbrengst was geringer dan in 1893, hoewel de vrucht beter was; 't zal groote moeite kosten de boekweit uit de drassige veenen te halen. Lemsterland besluit tot wegeaanleg in den Echterveenpolder.
- „ 3 Halve eeuwfeest van het Selskip foar Fryske tael- en skriftenkennisse, feestrede van W. Dijkstra, die broeder wordt van den Nederl. leeuw, terwijl J. van Loon (sedert 1862 voorzitter) een gouden eerepenning ontvangt.
- „ 8 Verschenen bij J. Plantinus te Drachten: De dochter van den banneling van Mrs. Lewis, uit het Engelsch vertaald door J. C. v. d. Berg te Heerenveen.
- „ 12 In N.A. nieuwe gegevens omtrent den rekenmeester G. E. Smeding te Drachten, verder een rekenkunstig grafschrift van Eelke Buwas te Hallum (17e eeuw). Aanbesteed de

1894.

bouw eener Ned. Geref. kerk te Twijzel.. Geveild het buitengoed Herweij te Ternaard, groot 2 H.A.

Sept. 15 In de Leeuw. Crt.: Geschiedenis van de harddraverijen te Holwerd.

- „ 17 P. Galema te Hallum biedt zich aan tot het schilderen van tooneeldecoratief.
- „ 20 Rijwielwedstrijd te Wolvega.
- „ 23 Mr. P. J. Troelstra zet in de zaal v.d. Wielen te Leeuwarden doel en streven der nieuwe S.D.A.P. uiteen voor 350 personen. Het tumult is groot. Men krijgt hem uit voor den verrader der Friesche Volkspartij.

1894.

- Sept. 30 Inwijding van het Herv. kerkorgel (fabr. Bakker—Timmenga) te Hollum op Ameland.
- Oct. 1 In Friesland worden 20 weekmarkten en 76 jaarmarkten of kermissen gehouden. Verschenen bij R. Weijs te Wolvega, het antimilit. geschrift: Een soldaat in huis, door R. v. Zinderen Bakker.
- „ 7 Soc. meeting in de Herv. kerk te St. Anna door 1000 personen bezocht, sprekers Hermans en Stienstra.
- „ 10 Opstel in de Fr. Courant over de slikgelden van West-Stellingwerf, door D. v. Konijnenburg.
- „ 17 Verschenen bij F. W. Wielinga te Sneek: Friesland inna wiel end ho derut, troch Jan v. Wageningen thoe Dekama. Bijlenga te Leeuwarden spreekt te Winschoten in een vergadering van den Ned. Bond voor landnationalisatie (voorz. D. R. Mansholt) over het diep zedelijk beginsel der landnationalisatie. Verschenen bij R. v. d. Velde te Leeuwarden: De Reade Flagge, toanielstik fen Doitse Sibles fen Warstiens.
- „ 21 W. Meng, ex-predikant, spreekt te Akkrum over Licht uit het Oosten in den nanacht, Krisna de Verlosser.
- „ 22 Nieuwe klokken in den toren der R.K. kerk te Wolvega, een geschenk der parochianen aan deken L. B. Mulder aldaar.
- „ 23 en 29 Ingezonden stukken in de Leeuw. Crt. over Friesland's boezemwaterstand.
- Nov. 5 Zathe Voormeer te Follega van S. E. Ypeij te Kethel voor f 41.840 gekocht door Jhr. H. M. Speelman te Amerongen.
- „ 11 Rede van Ds. W. F. Klinkenberg te Leeuwarden in de Herv. kerk te Stiens ter gedachtenis van zendeling J. K. Wijngaarden, 29 jr. oud, aldaar geboren in 1864, in Deli onlangs overleden.
- „ 13 In de Leeuw. Crt. opschriften van grafsteenen en avondmaalsbekers te Hempens, Rijperkerk, Hardegarijp, Oudkerk en Engelum.
- „ 15 Verbindingsweg Oosterwolde—Fochtelooy aangelegd. Van het Friesch .Woordenboek worden 1000 ex. ter perse gelegd. Prov. subsidie is f 5200 (zie de Leeuw. Crt. 21 Nov.).
- „ 19 De Herv. gemeente te Beetsterzwaag krijgt als pastorie het heerenhuis bewoond door den burgemeester ten geschenke van Mevr. Wed. dr. J. Lunsingh Tonckens in Den Haag.

1894.

- Nov. 20 H. C. Beets houdt een rede te Langweer over de stroom des tijds in verband met het zuivelbedrijf.
- „ 25 Opgevoerd in het Posthuis te Heerenveen: De klokhistorie te Brongerga, groote pantomime in 8 tafereelen, en voorgedragen o.a. Het Oudehornster volkslied. De gebr. Ligthart uit Sybrandeburen declameeren te Wieuwerd.
- „ 27 In de Leeuw. Crt. opschriften van zerken en bekers te Grouw, Roordahuizum, Blija, Hallum.
- Dec. 1 Bij R. v. d. Velde forskynt: Fr. Skoer-Almanak for 1895 opmakke troch W. Dykstra, C. Wielsma en D. Zylstra. De Vriendenkring „Door Oefening” voert te Terwispeel op o.a.: Fryske stiifkoppen of ien gek makket mear. L. Nauta en G. P. H. Zimmermann spreken voor de Ver. v. Volksbijeekomsten te Leeuwarden.
- „ 3 Freule C. A. A. de Vos v. Steenwijk te 's Hage opent een ziekenhuis te Beets. Dr. H. v. Capelle te Sneek leest te Heerenveen over het Scandinavisch diluvium.
- „ 7 In de Leeuw. Crt. opschriften van grafsteenen en bekers te Ferwerd, Dongjum, Schalsum, Ried, Zweins, Augsbuur, Brantgum. Verschenen bij J. Kuiken te St. Anna-Parochie de brochure: Een mooie bron van gemeentekomsten zonder belastingverhooging (uitbreiding van gemeentegrondbezit).
- „ 13 Acht eendekooihouders beklagen zich bij den Minister dat hun bedrijf wordt bedreigd met ondergang, door de eendvogeljacht van een Engelschman met stoomvlet en kanon op de Wadden gedurende verscheidene jaren.
- „ 14 Inboedel van T. J. Stienstra te Harlingen verkocht wegens belastingschuld, wat een protestmeeting te Amsterdam uitlokt, waar Domela Nieuwenhuis spreekt.
- „ 15 In N.A. lijst van grootgrondbezitters in Opsterland: R. baron van Lijnden te 's Hage met 3097 H.A.; familie Harinxma thoe Slooten met 1878 H.A.; fam. Lycklama à Nijeholt met 1514 H.A.; Jhr. Mr. R. Sandberg te Arnhem met 757 H.A. enz. 13000 H.A. gronden van de geheele oppervlakte van Opsterland groot 22.924 H.A. zijn van uitwonende eigenaars. P. Jeensma en J. Bouma houden komieke voordrachten bij G. Jager te Drachtster Compagnie; en F. Meester te Donkerbroek.
- „ 17 Lezing te Leeuwarden van Maria Speet te Amsterdam over de Nederl. taal en de hygiëne der stem. Opstel in N.R.Ct. over de wetsontwerpen inzake de huishouding van Opsterland en W. Stellingwerf.

1894.

- Dec. 18 Afd. Kollum „Door arbeid tot verbetering” ontvangt f4600 aan renteloze aandelen, voor landaankoop. In Leeuw. Crt. opschriften te Hiaure, Ternaard en Hantum.
- „ 20 Vogelflappen van wilsters te Hommerts in vollen gang, per stuk 40 ct. Aanbesteed het afbreken der oude Herv. pastorie te Oudega (H.O.N.) en het bouwen van een nieuwe. Lezing van Dr. F. Buitenrust Hetteema voor Fr. Genootschap over 't Fries en z'n studie.
- „ 21 Opstel in de Leeuw. Crt. over het pachtstelsel in Friesland, door ds. L. M. de Boer te Britswerd. Verschenen te Schiedam: Uit geest en gemoed, toespraken van wijlen ds. F. Haverschmidt, pred. aldaar, met portret.
- „ 22 Verschenen: S. Valkema te Wirdum: Bouke mei syn fluitsje, kluchtspil.
- „ 23 De dijk van den Ferweradeelsbuitendijkspolder op 20 plaatsen doorgebroken. Komische voordr. van Joh. Waltinga uit Gorredijk te Luinjeberd.
- „ 25 Advendo te Winsum voert op bij J. Vollema: Moat it sa? fen S. Valkema en De foksejacht, fen T. Velstra. Opstel in de Leeuw. Crt. van G. C. Dalman te Lemmer over de oplossing der krisis in Opsterland en W. Stellingwerf. Bij R. v. d. Velde te Leeuwarden expositie van aquarellen van G. Folkertsma, voorheen te Batavia.
- „ 26 Tooneelvoordrachten van P. Jeensma en mej. Jeensma—Bouma uit Bakkeveen te Beets. J. Ligthart declameert te Koudum.
- „ 28 A. Volker te Sliedrecht en P. A. Bos te Groningen vragen concessie voor gedeeltelijke bedijking der Lauwerzee.

1895.

- Jan. 1 Het Nut te Heerenveen geeft cursus in sljöd. In 1894 zijn 411 personen uit Friesland als emigrant vertrokken.
- „ 2 In De Baanbreker (red. Troelstra) een opstel: De gedaanteverwisseling van Domela. In N.A. opstel van A. Lycklama à Nijeholt over de Opsterlandsche toestanden. Brief in N.A. van Wouter Wouters te Chacabuco in Argentinie over Friesche emigranten aldaar.
- „ 3 In de Leeuw. Crt. opschriften uit Nijkerk, Peasens, Buitenpost, Surhuizum, Offingawier, Goënga, Westhem.
- „ 4, 5, 10 en 23 Opstellen in de Leeuw. Crt. over de Opsterlandsche krisis. Arbeid tot verbetering te Gorredijk koopt 10 H.A. grond te Terwispel.

1895.

- Jan. 12 In de Leeuw. Crt. opschriften te Goënga, Oudega (Sm.). Allingawier, Joure. Opstel van 't kamerlid Pyttersen in de Amsterdammer over de krisis in Opsterland en W. Stellingwerf.
- „ 15 Jhr. D. M. v. B. Vegelin v. Claerbergen vermaakt Martena-State te Kornjum aan de kerkvoogdij.
- „ 17 Lezing van Dr T. J. de Boer voor het Fr. Genootschap over den Frieschen wijsgeer Franciscus Hemsterhuis (1722-1790). Uit de hand te koop Hervey te Ternaard.
- „ 17 Luitenant Velds, die zich verdienstelijk maakte in de Lombok-expeditie, met muziek en toespraak van burgemeester Alma te Sneek, zijn geboorteplaats, ingehaald. In de Leeuw. Crt. opschriften te Haskerhorne, Nijega (H.O.N.), Lemmer, Gorredijk, Oldeholtpade, Harlingen, Sneek, IJlst, Bajum. Schets van F. M. Wibaut over Beets c.a. in het socialistisch Zondagsblad Het Morgenrood (no. 3—5).
- „ 23 De wetsontwerpen Opsterland—W. Stellingwerf in de Tweede Kamer aangenomen, Verschenen bij J. Kuiken te St. Anna-Par.: Statuten van het Friesche Comité der Volkspartij.
- Febr. 7 Verschenen bij G. H. v. Eck, den Haag: Lombok—Nederland (Friesland), muz. schets door D. H. Zijlstra en F. R. Fontein Tuinhout.
- „ 9 In N.A.: Gesprek in dialect tusschen een Grönniger boer, in Luwarder en een Friesche boer in den postwagen Groningen—Leeuwarden. Martenahuis te Franeker, eigendom der Teltings, bewoond door notaris Tadema, aangekocht tot gemeentehuis.
- „ 22 De liberale kiesvereën. Burgerplicht te Sneek ontbonden.
- „ 25 W. Meng spreekt te Heerenveen voor de socialisten over de vrijmetselarij.
- Maart 1 Jan v. Wageningen thoe Dekama protesteert in de Leeuw. Crt. tegen het oordeel van dr. L. Wagenaar in zijn W. Lodewijk-lezing, dat Karel Roorda bevangen was door een kleinzielig provincialisme. Hij is een standfries, die niet ontwassen was aan den eeuwenouden overgeërfden afkeer der Friezen jegens de Holl. overheersching; die geen hooger ideaal kende dan een groot en machtig Friesland; en die geen schooner droom droomde dan: „Yn Fryslân Frysk, Fryslân for de Friezen”. In afgraving de terp De Polle achter het kerkhof te Wijtgaard, Dr. L. Wagenaar deelt in de Leeuw. Crt. mede, dat volgens Joh. Wenning, Karel

1895.

- Roorda, door Ruurd Roorda, parochiaan van Tjummarum, van dit geslacht afstamt. Hij was de zoon van Popke R., grietman van Idaarderadeel, die het met Karel v. Gelder hield en straks verbannen, drost van Venlo werd en huwde met Margarietha van Arnhem.
- Maart 8 Te huur Harsta-State te Hoogeteintum (93 pondem.).
- „ 11 Vooral door toedoen van G. Stellingwerf—Jentink worden pogingen verricht om te komen tot oprichting van een afd. der Ver. voor Vrouwenkiesrecht.
- „ 13 Verschenen: F. Buitenrust Hetteema, Starter's Frysk (no. 1 fen Fryske Bibletheek). Lezing van F. T. Dekker te Veenwoudsterwal over De maatsch. verwarring in Natuur en Schriftuur of de ophanden zijnde vervulling van Openb. 20. meteen de oorlog over Europa (Luc. 21).
- „ 14 Aanbesteed de bouw eener zuivelfabriek te Fochteloo.
- „ 16 Voordrachten van H. Hoogeveen uit Leeuwarden voor de „Vriendenkring" Jelsum—Kornjum in de Grootte Bontekoe.
- „ 20 De groote Hartwerder terp in afgraving, de terp Mellinga te Finkum, die te Abbega en terp Andela te Kubaard.
- „ 21 Lezing van Prof. Dr. J. Reitsma te Groningen voor het Fr. Gen. over Ysbrand Balck, vicaris te Heeg (1550).
- „ 22 Rede te Sneek van prof. Gunning uit Leiden over De beslidenis van den Naam des Heeren Jezus naar de H. Schriften de hoogste behoefte voor onze kerk als kerk.
- „ 27 Verschenen: S. J. Maes, Friesland's boezemwater.
- April 5 Rede van H. Pollema te Nijland in de Klanderij te Leeuwarden over slik- en armegelden.,
- „ 14 Rede van J. K. v. d. Veer voor de Soc. Bond te Heerenveen over de maatsch.-machinisten en remmers,
- „ 11 Rede van W. Meng, te Jubbega: Noch kruis, noch kruisiging van Chr. oorsprong. De zangver. Vriendschap te Rottum speelt: In moarntiid nei de priisútdieling. De bouwvalligheid der Herv. kerk te St. Anna-Par. neemt toe, het klok-luiden levert gevaar op.
- „ 18 Aanbesteed door kerkvoogden het afbreken „der voorm. Staatschool" te Westergeest.
- „ 19 Mr. Th. Heemskerk treedt op als mede-redacteur van het Vaandel (A.R. weekbl.), uitgave F. W. Wielinga te Sneek.
- Juni 3 Meeting te Leeuwarden voor den Bond t. Afsch. v. St. Dranken, sprekers: K. Harts (Midlum), v. Munster (Leeuwarden), Mej. Stellingwerf en propont v. d. Heide (Leeuwarden).

1895.

- Juni 5 Afgraving der Kollumerterp; die op Wammert bij Oosterlittens en op Sieswerd onder Hichtum. Aanbesteed de bouw eener O.L. school te Zwaagwesteinde.
- Juli 1 Eerste vergadering in het nieuwe gemeentehuis te Kollum, nadat ruim 285 jaar het oude grietenij- en rechthuis bij de Pijp, dat 20 April 1609 onder grietman Bocke v. Feytsma en secr. Bronger Brongersma, was aangekocht, had dienst gedaan. Verschenen: Dr. J. C. Chaillet, conrector te Sneek, Virgilius' Aeneïs, metrisch vertaald.
- „ 6 Missive van Gedept. in Leeuw. Crt. naar aanleiding van het adres van W. J. v. Welderen baron Rengers over de werkloosheid in Friesland.
- „ 9 Vele Friesche veekoopers koopen Drentsche heideschapen op voor Friesche boeren, die ze mesten en zelf het fijne vleesch eten, prijs *f* 6 à *f* 9 het stuk.
- „ 10 Begin der opstelserie in N.A. over de vorstelijke bewoners van Oranjewoud.
- „ 13 Verslag in N.A. van T. van Dam eener reis van 30 veenarbeiders en Jubbega c.a. naar een Engelsche veenderij te Thorne.
- „ 16 Het is 25 jaar geleden, dat R. Hemmes uit St. Anna een Zondagschool te Vrouwen-Par. begon. In de Leeuw. Crt. besproken de brochure van P. P. L. van der Hark te Leeuwarden over: De Nood der Friesche gemeenten, bijdrage tot de kennis der soc. toestanden in Friesland. Het ruschensnijden te Tjalbert geschiedt niet meer als voorheen door Overijsseelaars e.a. maar door eigen inwoners, die het mattenweven hebben geleerd door de Ver. tot Werkverschaffing.
- „ 21 Gymnastiekconcoure te Sneek, waarbij de Turnmarsch van L. A. Dokkum wordt gespeeld en de schutterijmuziek (kapelmeester Paul Gaillard dienst doet).
- „ 26 S. Sytstra, H.d.S. te Doniaga spreekt te Hindelopen in een onderwijzersvergadering over het schoolonderwijs in de Fr. taal. Opstel in de Leeuw. Crt. van S. H. Hylkema over het papagaaischieten. E. Zijlstra te Tjummarum zond hem tekening en beschrijving, zooals het voor 50 jaar in Friesland geschiedde. Mr. A. J. Andreae te Kollum bericht, dat voor 40 jaar enkele heeren dikwijls des Zaterdag na Veenklooster gingen voor deze sport; houten vogel en sierlijke handboog waren, naar hij meende, uit Duitschland. De schutters droegen groen kostuum, baret met veder.

1895.

- mouwen en kniebroek, grijs zijden kousen en puntschoenen. Aanbesteed de timmer- en metselwerken aan de toren te Jorwerd.
- Juli 27 Verschenen bij A. Schaafsma te Dokkum: De vogelenwet, met aant. en platen van de bij de wet beschermde vogels.
- „ 28 Pier Pander, geb. te Drachten, sedert eenige jaren woonachtig te Rome, en nu toevend te Olterterp, waar zijne ouders met een scheepje liggen, krijgt daarin bezoek van Jozef Israëls.
- „ 30 De liggers, bepalende de onderhoudsplichtigheid der eigendommen (2300 H.A.) in de Tjongervallei (N.-zijde) liggen ter inzage.
- „ 31 Verschenen: Rapport der commissie, die voor de Friesche Landbouwm. de vlasbewerking te Kortrijk onderzocht (n.l. B. P. v. d. Meer, J. J. Westra, D. J. Sieswerda).
- Aug. 14 In de Leeuw. Crt. Afscheidswoord van wijlen ds. J. J. A. Ploos v. Amstel te Reitsum, aan het gansche volk van Nederland.
- „ 20 Verschenen: Nieuwe Liederenbundel van Tine, Th. Postma, A. Bakker, en v. d. Bergh v. Eijsinga (uitgave Sluit Schiedam te Leeuwarden), en bij A. Schaafsma te Dokkum: Uitzichten en Verwachtingen door Dr. L. Knappert te Assen.
- „ 22 Bericht in de Leeuw. Crt. over de muurschildering in het kerkje te Westergeest, voorstellende enkele lijdensafereelen van Christus (grootendeels verloren gegaan) door André Jolles en Jan Kalff.
- „ 23 De Doopsgez. kerk te Balk krijgt voor het eerst orgelspel (serafine).
- „ 28 Gevierd het 25-jarig bestaan der H.B.S. te Heerenveen (geopend in 1870 met 31 leerlingen), feestrede van den directeur W. H. Wisselink.
- „ 30 Aanbesteed het afbreken der oude en het opbouwen eener nieuwe Geref. pastorie, met kerkvoorgevel te Surhuisterveen.
- Sept. 1 Verschenen bij J. Kuiken te St. Anna-Par.: P. A. Rauwerda, Scheikunde voor den jongen landbouwer.
- „ 3 S. v. d. Burg te Bozum pleitet yn 'e de Leeuw. Crt. for it bihâld fen 'e âlde Ljouwert strjittenammen. Aanbesteed restauratie van den toren te Surhuizum.
- „ 20 Opstel in de Leeuw. Crt. over het gerestaureerde raadhuis te Bolsward, ingewijd 18 Sept.

1895.

Sept. 22 Zendeling Kruyt Sr. uit Modjo Warno (Java) doet te Veenwouden mededeelingen over den Frieschen zendeling Jellesma (1851—58).

Mej. Fr. Rutgers Hallum,
Eerste Directrice van het Diaconessenhuis te Leeuwarden.

- .. 24 Aanbesteed de bouw van 24 woningen tegenover het tramstation te Sneek voor D. Pouwels Jr. (Pouwelsbuurt).
- .. 25 Date Jonkers te Hoornsterzwaag, die 55 jaar het jagersbedrijf uitoefende, loopt 80 jaar oud nog naar Heerenveen (8 uur).

1895.

- Sept. 27 Aanbesteed het maken van een nieuwe spits op de toren te Augustinusga. Geveild een stuk weiland, waarin tichelklei, op Langwerd in de „Vlaamsche banken” onder Oosterlittens.
- „ 28 Brief in N.A. van J. Koornstra te Rojas in Buenos Aires.
- Oct. 14 Verschenen een ijsbaankaart vanwege den Fr. Ijsbond.
- „ 23 Aanbesteed de bouw van een school te Houtigehage.
- „ 29 De Friesche vereeniging Door arbeid tot verbetering houdt haar jaarvergadering met 34 afd.
- „ 30 Verschenen bij A. Land te Harlingen: Toespraak gehouden in de Doopsgez. kerk te Harlingen door Ds. J. W. van der Land bij zijn zilveren ambtsjubileum.
- Nov. 1 Het raadhuis te Franeker (Dekema, gelegateerd door E. M. v. Beijma te Zweins) aan den dienst onttrokken, en vervangen door Martenahuis, laatst bewoond door Mevr. Wed. A. Telting—Huguenin, overl. 1885. Leeuwarden verliest zijn garnizoen.
- „ 4 Weekmarkt ingesteld te Bakkeveen.
- „ 9 Verschenen bij W. A. Eisma te Leeuwarden: Vallivillae tijdens Prins Willem v. Oranje Nassau, door ds. Dalhuyzen te Wanswerd.
- „ 10 De rederijderskamer Ten Kate te Leeuwarden voert o.a. op het blijspel: Na den oogst, door het lid D. H. Zijlstra, uitgegeven bij W. Eisma. Ds. A. v. d. Heide bevestigd te Scherpenzeel.
- „ 12 Herdenking van het 25-jarig bestaan der rederijderskamer Het Noorden te St. Jacobi-Parochie.
- „ 16 Verschenen bij R. v. d. Velde te Leeuwarden: Fryske foardrachten en sangkjes fen C. Wielsma, M. Rozenga e.a.
- „ 20 Vers in N.A. van Marcus Miedema: Hwet de Raerder klok fortelt. Opstel in de Leeuw. Crt. over de Friesche boter en de Friesche boerinnen door K. Tjebbes Cz., direct. te Workum en V. Carstens te IJlst. Opgraving van mergel en ijzeroer langs de Tjonger, te Oldeberkoop. Eveneens mergelboringen op het Oudemirdumerklif en te Hemelum (Leeuw. Crt. 23 Nov.).
- „ 26 Declamatie van J. Ligthart te Jelsum.
- „ 27 Belangrijke vergadering op het kantoor der Nederl. Kamer v. Koophandel te Londen over de botervervalsching. Verschenen bij H. Kuiper te Noordwolde een map met 24

1895.

- foto's, gezichten te Zorgvlied bij N. Verschenen bij B. Cuperus te Bolsward: Pier en Pierkje, Fryske foardracht mei sang en pyanomezyk fen L. J. Timmer, mezykmr. dêrre.
- Dec. 3 Gerrit W. Ringenoldus te Gorredijk houdt aldaar Friesche voordrachten (eigen werk).
- „ 4 De krite Grou fiert op: Heit en Soan, fen T. W. Sytstra.
- „ 5 Inbraak bij G. Haitsma te Britsum.
- „ 8 Voorstelling van nevelbeelden te Lippenhuizen door P. Jeensma uit Bakkeveen.
- „ 9 R. v. d. Meulen te Sneek geeft Fr. Nieuwjaarskaarten uit. Geveild de steenfabriek Roordaburg met heerenhuizinge onder Franeker. Opstel van Zeilmaker (secr. der Fr. L.) te Huizum over het Fr. pachtstelsel.
- „ 11 J. A. Schoelier, fotograaf te Makkum, doet opname van de zwaar beschadigde zeedijk te Zurichoord. Lezing van Prof. Valetou in Irene te Wolvega, over de drinkgewoonten.
- „ 12 Enkele vrijdenkers trachten een afd. Leeuwarden van de „Dageraad” te stichten door een vergadering in de Klanderij, met mr. Zegers Veeckens als spreker.
- „ 16 W. C. v. Munster, H. d. Chr. Sch. te Leeuwarden spreekt met G. L. v. d. Zwaag uit Wolvega voor afd. Leeuwarden der Ned. Ver. tot afsch. v. St. Dr.
- „ 18 Liefhebbers te Murmerwoude spelen: Boer Jelle, van T. W. Sytstra, en Net rekke, door N.N.
- „ 19 D. Mulder te Hommerts spreekt voor Patrimonium te Leeuwarden over de geschiedenis van den eigendom.
- „ 20 Het Thomasluiden te Katlijk begint. Verschenen bij J. T. v. Druuten te Sneek: Sneek en het Sneeker stadsrecht door Mr. Age S. Miedema; en bij J. S. Bouman te Leeuwarden: Wegwijzer voor diakonessen in en na den rusttijd, door Ds. W. F. K. Klinkenberg te Leeuwarden.
- „ 25 Jaarvergadering van de Ned. Socialistenbond te Leeuwarden (met 58 van de 105 afd.). Inwijding van Herv. kerkorgel (fabr. L. v. Dam) te Exmorra.
- „ 26, 27 Fr. foardrachten fen S. Molenaar út Grou en M. Rozema út Hallum to Hallum en Langwar.
- „ 30 Mr. W. B. S. Boeles geïnstalleerd als president van het gerechtshof te Leeuwarden en Mr. J. L. v. Sloterdijk tot vice-president.

1896.

- Jan. 1 Verschenen te Kollum het Chr. weekblak De Gezant, red. Ds. P. N. Kruyswijk.
- „ 3 Lezing van arts C. Hofman, vroeger te Leeuwarden nu te Amsterdam voor de Kath. ver. te Leeuwarden over de be- teekenis van Lourdes.
- „ 4 In de Leeuw. Crt. verslag der lezing van dr. C. P. Burger: Honderd jaren van het Natuurk. Gen. te Leeuwarden. Reeds in 1792 vereenigden zich daarvoor enkele belang- stellenden met den provisor Christoffel Kuipers. Versche- nen bij R. v. d. Velde te Leeuwarden: Leerboeken der zuivelbereiding door B. H. Hylkema, directeur te Irnsum.
- „ 7 Verschenen. Een wandel met God, levensbeschrijving van ds. J. J. A. Ploos v. Amstel, door Dr. L. H. Wagenaar. Het gezelschap De Vriendenkring te Oosterhaule speelt te Scharsterbrug o.a. Hûsbisiik by Goasseboer, en Twa is in pear.
- „ 8 Vergadering te Drachten van het schippersgild Ureterp— Drachten. Brief in N.A. van P. de Jong te Lebanon (Mis- souri). Geveild de oude bewaarschool aan de Schoolstraat te Gorredijk.
- „ 15 Wegens verkoop der boerderij De Knolle te Oosterwolde zal daar de grootste kudde Drentsche heideschapen worden afgeschapt.
- „ 18 De regeering van Chili biedt kosteloos 70 H.A. voor koloni- satie aan op haar domein.
- „ 22 Winterjounenocht to Wanswerd oan 'e Streek troch D. H. Zijlstra. Brief over emigratie in N.A. van J. H. C. Ouwer- sloot.
- „ 24 Aanbesteed de bouw der marechausséekazerne te Sloten.
- „ 26 J. de Boer en T. Schat te St. Anna-Parochie, soc. kerk- voogden komen in hooger beroep van de uitspraak van het Hof te Leeuwarden inzake de kerkel. kwestie.
- „ 27 Na den dood van een bijenhouder in Oost-Stellingwerf worden op last der familie alle korven in de bijenstal om- gezet, in het algemeen geloof dat anders de bijen zouden sterven. Soms tikt men zelfs eenige malen tegen iedere korf als een mededeeling.
- „ 28 Mevr. Stellingwerf—Jentink, lid van het Hoofdbestuur der Ned. Ver. houdt te Joure een rede tegen het alkoholisme. Rede van C. W. Bolman uit Leeuwarden voor afd. Appelsga van Patrimonium over: Wat misdoet of misdeed Patr. in de oogen van de Chr. hogere standen.

1896.

- Jan. 29 Vergadering voor drankbestrijding te Jubbega, sprekers: Tj. Nawijn, A. D. Stap, J. bij de Leij. Opstel in N.A. van D. v. Konijnenburg over de uitvoer van Friesch vee (ook 12 Febr.).
- „ 30 Friesche avond van het Fr. Genootschap, sprekers: W. Dijkstra, T. Velstra, en J. Hepkema, die de verdiensten huldigt van T. G. v. d. Meulen, wiens schets: Tjibbe Gearts ontmoeting met Braga aan den ingang van Walhalla, hij voordraagt.
- Febr. 3 De horlogemaker G. Tasma te Gorredijk vindt een nieuwe sportmeter uit.
- „ 9 Rede van dr. T. Lewenstein, opperrabbijn te Leeuwarden, in de synagoge te Gorredijk: Hooft het Woord des Eeuwigen, gij die vreest voor zijn Woord.
- „ 10 Rede van Domela N. te Heerenveen tot aansluiting bij de rev. soc., die alleen van een omwenteling heil verwachten en niet van parlementaire actie.
- „ 11 In de Leeuw. Crt. antwoord van J. T. Meinesz aan H. Pollema over slikgelden.
- „ 12 75-jarig jubileum van het Nutsdepartement Hallum, opgevoerd: Yn de frouljue fortiisd. Belangrijke brief in N.A. van R. J. Feenstra uit Z.-Dacota.
- „ 18 Lautenbach uit Leeuwarden spreekt voor Patrimonium te Mildam. Martena-State te Kornjum, in handen overgegaan van de Herv. kerkvoogdij, ziet er zeer vervallen uit, de heuveltjes zijn geslecht, vijvers gedempt.
- „ 22 De Chr. Geref. kerk te Lemmer voor f 1150 verkocht.
- „ 24 Rede te Gorredijk van D. de Clercq uit Nunspeet over de Maatschappij de Veluwe, rustend op sociale grondslagen.
- „ 25 De landbouwcurfus te Suameer heeft 23 deelnemers.
- „ 28 Mej. Sj. Sikkema—Wieringa te Ried en Ds. J. L. Klein te Beetgum spreken te Sneek tegen het alcoholisme; te Heerenveen: Mevr. Stellingwerf en ds. v. d. Heide uit Scherpenzeel (20 Febr.). Mr. P. J. Troelstra spreekt te Oosterlittens, Kollum en Warga over den strijd der boeren tegen het grootkapitaal (28 Febr.—1 Maart, zie verslag Leeuw. Crt. 3 Maart).
- „ 29 Geertje Kleefstra, die een maandlang in de gevangenis te Leeuwarden doorbracht, schrijft van hare bevindingen aldaar in Nieuw Advertentieblad.

1896.

- Maart 2 Aanbesteed het afbreken van de hoofdgebouwen met stalling op de buitenplaats Tjessens te Waaxens bij Holwerd, adres Mr. C. L. baron van Harinxma thoe Slooten te Leeuwarden. Tevens houtverkoop op Tjessens.
- .. 4 De nieuwe Statenzaal voltooid.
- .. 7 In N.A. begint een opstelserie over het armwezen in Aengwirden voorheen en thans.
- .. 10 Op afbraak verkocht Osingahuis met terpgrond onder Oosterend. Aanbesteed de bouw der boterfabriek De goede Verwachting te Oldeberkoop.
- .. 11 In N.A. brief van W. Tolsma uit Beetsterzwaag, nu te Krugersdorp (Transvaal). Aanbesteed de bouw van een nieuwen toren op de Herv. kerk te Hemelum.
- .. 14 Rede te Wolvega voor de afd. van den socialistenbond door ds. v. d. Heide over de godsdienst en de arbeidersbeweging, waarna G. L. v. d. Zwaag het materialisme verdedigt. Brief in N.A. van Sjouke Hylkema uit Boven-Knijpe, over Illinois, Michigan en Indiana.
- .. 16 Geveild de helft van den bovengrond der in afgraving zijnde terp Jorum te Kubaard.
- .. 21 Rede van Mr. Troelstra te Zwaagwesteinde over „de heilige eigendom”, pleit voor afschaffing van privaat bezit.
- .. 23 Rede van Domela Nieuwenhuis te Sneek over het 25-jarig bestaan der commune (18 Maart 1871). Terp op Tibben onder Ee voor afvoer geopend.
- .. 24 Verschenen bij W. A. Eisma te Leeuwarden: Dl. II van: De Lotgevallen van Vallivillae tijdens Prins Willem van Oranje, door Antonius Campensis, Theol. stud. (ds. Dalhuyzen te Wanswerd).
- .. 25 Te Pingjum zijn alle openbare vergaderingen verboden en op straat mogen geen 5 personen bijeen zijn. De werkverschaffing te Nieuwebrug, waardoor meer dan 40 gezinnen brood vinden, op initiatief van ds. G. Boersma te Nijehaske, is geëindigd. Zes H.A. land werd ontgonnen. Nu P. W. Janssen te Amsterdam f 45.000 toezegt zullen meer woeste gronden worden gecultiveerd onder leiding van R. v. Zinderen Bakker.
- .. 26 Gevonden op het kerkhof te Westermeer een grafsteen met opschrift: Anno 1717 den 1 Sept. is in den Heere gerust Mevrouw Elsabet Reuffert, wed. van de Heer Professor Paulus Voet oudt tachtig jaar en leit alhier begraven. Aanbesteed het afbreken van een cichoreifabriek en het bouwen van een school te Blija.

1896.

- Maart 28 De socialist Tj. Stienstra te Harlingen naar Amerika vertrokken.
- April 1 Rijksnormaallessen te Leeuwarden, Franeker, Harlingen, Buitenpost en Dokkum.
- „ 4 Aanleg tramlijn Drachten—Bergumerdam.
- „ 6 J. Ligthart declameert te Akkrum. De Jislumerterp bij Birdaard in afgraving, de groote terp te Wirdum en die te Welsrijp en Wetsens.
- „ 8 Politieke lezing te Dokkum door Mr. E. Schaafsma over het program der Lib. Unie.
- „ 14 Ds. van Bruggen te Beets laat eenige Beetster jongens de houtsnijcursus van Tekstra te Leeuwarden volgen.
- „ 20 J. Schaper te Groningen spreekt op het appèl van 500 stakende veenarbeiders te Beetsterzwaag.
- „ 22 Opstel in de Leeuw. Crt. van D. Schaafsma over Frieslands' pachtstelsel.
- „ 24 Te koop een 12de eeuwsche klok in het klokhuis te Korte-zwaag, 536 kilo, met Mariamonogram te bevragen bij R. v. Zinderen Bakker aldaar.
- „ 25 Rede van A. H. Gerhard te Amsterdam voor afd. Leeuwarden van de Dageraad, over Vrije gedachte en Vrijdenkers, secr. der afd. J. Klok. Aanbesteed de bouw van het tramstation te Suameer.
- „ 26 Een nieuw orgel (fabr. Bakker—Timmenga) in de Doopsgez. kerk te Warns. Het zanggezelschap te Lippenhuizen speelt: Keapman Grien en Hepke Stikel. Bij de boterfabriek der firma Tjebbes te Workum komt in het water, 150 voet diep opgepompt, brongas voor, dat zeer goed brandt.
- „ 30 Aanbesteed het afbreken van het oude en het weer opbouwen van een nieuw strandhuis voor het dijksbestuur van het waterschap het Nieuw Bildt te St. Jacobi-Par. (dijkgraaf W. B. Wassenaar).
- Mei 1 In de Kollumerterp 30 geraamten gevonden, één met koralen. Doniaterp te Hijdaard, de terpen te Foudgum en Bartlehiem en Sopsom te Achlum, Osingahuis te Oosterend, die te Hogebeintum en Menaldum, alle in afgraving.
- „ 9 Tichelwerk Roordaburg te Franeker in exploitatie genomen door de firma H. Cannegieter Salverda aldaar.
- „ 13 Opstel in N.A. over de Westfaalsche grasmaaiers in Friesland, over wie F. K. von Moser in 1760 schreef in zijn Patriotischen Phantasieën.

1896.

- Mei 18 Verschenen bij M. Nijhoff in den Haag: Geslachtlijst van den Fr. tak der familie ten Cate door G. ten Cate, en no. 2 der Fr. Bibleteek (G. Japiks) door F. Buitenrust Hettema.
- „ 21 Rede van Dr. J. Baart de la Faille te Leeuwarden over dr. E. Jenner, die 14 Mei 1796 de inenting begon.
- „ 25 Meeting te Minnertsga van de Nat. Chr. geheel-onthouders-vereeninging.
- Juni 1 Coöp. boterfabriek te Oldeberkoop gaat in werking. Armvoogden besluiten tot den bouw van een nieuw klokhuis te Snikzwaag. Het 49e Nederl. landhuishoudkundig Congres te Sneek houdt een excursie naar den Koevorderpolder (320 H.A.) der fam. Eisinga, ingepolderd in 1873.
- „ 6 Rede van Louise Michel in het Posthuis te Franeker over de oude wereld en de nieuwe. Uitvoerig verslag in N.A. van de terechtzitting, waarin tegen de Hogerhuizen geëischt werd, 15 en 8 jaar gevangenisstraf.
- „ 8 Aanbesteed de bouw van een boterfabriek te Munnekeburen. Louise Michel, Fransch anarchiste, hoofdfiguur uit de Parijsche commune. ballinge in N. Caledonie, 57 jr. oud, spreekt voor de socialistenbond te Heerenveen voor 200 menschen, ingeleid door G. v. d. Zwaag; Cornelissen uit Amsterdam vertaalt de Fransche rede. In de pauze zingt men vrijheidsliederen, Marseillaise en Fr. volkslied. Verschenen bij K. Falkena Bzn. te Bolsward: Het raadhuis te Bolsward (1614—1896) door M. E. v. d. Meulen.
- „ 9 D. Meintema te Mantgum bekroond door den Fr. bouwkring voor zijn prijsvraag-ontwerp van een dorpskerk.
- „ 10 Opstel in N.A. van P. J. D. v. Slooten: Het Nutsrapport in conflict met Frieslands historie. Rede van J. Hepkema voor het Fr. S. over H. G. v. d. Veen als schrijver.
- „ 11 De beeldhouwer Reetema in den Haag heeft de beelden op de Kanselarij te Leeuwarden gerestaureerd en zullen hun vroegere plaats weer innemen. Zij stellen voor God de Vader (niet Karel V), 2.15 M. van Bentheimersteen, geloof, hoop, liefde, gerechtigheid, wijsheid, voorzichtigheid standvastigheid en overvloed, gevolg van vrede en rust. Verschenen bij J. F. v. Druten, de roman Rinske Sonnema, door V. Loosjes, doopsgez. pred. te Sneek. Verschenen: 1e afl. van het Friesch woordenboek, en Dr. G. Tjalma, Philips van Marnix, hist. dogm. studie.
- „ 14 Het fanfarecorps Concordia te Rauwerd brengt een serenade aan H. A. v. Slooten op Jongema-State aldaar.

1896.

- Juni 17 Aanbesteed de bouw eener boterfabriek te Akmarijp
 „ 19 In de Leeuw Crt Geschiedenis van de Pingjumer Gulden Halsband, die als binnenzeewaterkeering door Ged Staten in 1892 is vervallen verklaard

Mr W B S Boeles
 Bestuurslid van het Friesch Genootschap.

- „ 22 In de Leeuw Crt geschiedenis van de begraafplaats te Franeker, aangelegd 1829, met hek van den Hortus Medicus (1849) en doodgraverwoning (1853)
 „ 27 Aanbesteed torenrestauratie te Wijnjeterp

1896.

- Juli 29 Rede van Dr. Schaepman op R.K. landdag te Heerenveen, dien hij een zijner beste dagen noemt.
- Juli 1 Te Bergum is gevangen de hier zeldzaam voorkomende sterna paradisea of zilvergrijze zeezwaluw, waarover Mr. J. Pelinck Stratingh schrijft in de Leeuw. Crt. van 13 Juli.
- „ 2 W. Westra, pres. der kaatsclub Jan Bogtstra te Franeker, oppert in de Leeuw. Crt. het denkbeeld om een Friesche Kaatsbond op te richten.
- „ 3 Op de hertekamp achter Aylva-State te Witmarsum, protest-meeting tegen den Atjeh-oorlog, sprekers v. de Zwaag en Domela N.
- „ 9 Aanbesteed het afbreken der oude en het weeropbouwen van een nieuwe school te Broek bij Joure.
- „ 15 H. J. ten Boom te Luinjeberd wordt 100 jaar en vertelt in dialect allerlei uit zijn leven (N.A. 18 Juli).
- „ 16 Inwijding der Geref. kerk te Hoornsterzwaag.
- „ 17 In de Leeuw. Crt.: Geschiedenis der Franeker kaatsvelden, eerst ten O. van de stad bij de Kaatsveldbrug, sedert 1856 op Sjaardemaland.
- „ 21 T. Hettinga te Kornjum pleit voor oprichting van 'n boerenbond. Besloten tot verkoop der Westerkerk te Harlingen.
- „ 22 Nieuwe behandeling der Hogerhuiszaak, daar de veroordeelden cassatie aanteekenden.
- „ 23 Verschenen bij N. Miedema te Leeuwarden: De uitvoering der armenwet in Friesland enz. door Edo Bergsma, burgemeester van het Bildt.
- „ 29 Aanbesteed het afbreken van het klokhuis te Kortezwaag en het bouwen van een houten toren op de kerk.
- Aug. 12 Verschenen bij J. Hepkema: De ontvluchttingsgeschiedenis van 6 zware veroordeelden uit de gevangenis te Leeuward.
- „ 30 Aanbesteed de bouw van een zuivelfabriek te Hemelum.
- „ 31 Verkoop der afbraak van Unema-State te Blija, in den herfst van '95 aangekocht door T. Poelstra te Heeg. Op een steentje in de muur staat 1587 met afgekapte familiewapens. Onder de vloer is gevonden een oude steen met beeldhouwwerk, Jancko v. Unema ligt in de kerk begraven (gest. 13 Nov. 1540, zie Fr. Volksalm. 1861).
- Sept. 2 Lezing van ds. H. W. Hupkes te Menaldum op de jaarvergadering der Confess. Vereen. te Leeuwarden over: zullen wij in verband met de Confess. Vereen. blijven of voor Friesland een zelfstandige vereeniging oprichten.

1896.

- Sept. 5 J. Visser neemt afscheid als directeur der Normaalschool te Sneek. Opstel in N.A. over het godsdienstig zedelijk leven te Oldeberkoop, door v. Beijma thoe Kingma.
- „ 16 De Chr. Jongelingsver. Rom. 1:16 te Leeuwarden herdenkt haar 40jarig bestaan. Verkrijgbaar de werken van Arthur Schopenhauer, vert. in het Nederl. (uitg. en vert. Cohen).
- Oct. 2 Naast de drie bestaande nieuwsbladen te Heerenveen verschijnt nog de Volkscourant, 2 maal per week.
- „ 5 Verschenen bij T. G. v. d. Meulen te Bergum: Varens en Mos, door J. R. Kloosterman. De werkzaamheden aan het Roode Klif gedurende 3 zomers geëindigd, waardoor het romaneske oude karakter verdwijnt.
- „ 7 Brief uit Buffalo van J. Finnema (Hemelum), Hille Bouma (Bakhuizen), Sjoerd F. Jellesma (Sondel) en W. Steenstra te Cleveland (Oudeschoot).
- „ 8 Het Reigerbosch van E. Willinge Prins te Oldeberkoop aan een houthandelaar te Meppel verkocht.
- „ 9 Zeven H.A. bouwgrond (het voormalige bosch van Sminia-State) te Wommels in 72 gedeelten aan arbeiders verhuurd.
- „ 12 Meubilair van de Soc. kerkvoogden de Boer en Tj. Schat te St. Anna naar Leeuwarden gevoerd voor gerechtelijke verkoop, waarna meeting te Amsterdam. (Sprekers: Schat, J. v. d. Wijk te Oldelamer en Domela N.).
- „ 13 Groote troebelen over de Boelenslaan te Surhuisterveensterheide.
- „ 14 De Hempenserdorpsvaart aan den publieken dienst onttrokken.
- „ 15 De nieuwe Chr. Nat. school te Kollum geopend.
- „ 19 Lezing te Murmerwoude over suikerbiet-kultuur door F. E. Botma.
- „ 20 Nutslezing te Holwerd door Ds. H. v. d. Bergh v. Eijsinga te Stiens over Allard Pierson.
- „ 23 Rede van Henry Aldridge, de Engelsche propagandist voor landnationalisatie, voor afd. Leeuwarden (voorz. O. Stellingwerf, vertaler J. Stoffel, fabrikant te Deventer).
- Nov. 1 F. Looijenga fen 'e Jouwer sprekt for 'e krite Boarn. Verschenen bij R. v. d. Velde te Leeuwarden: Sportkaart van Friesland door H. J. Kalt.

1896.

- Nov. 2 Rede van G. L. v. d. Zwaag te Heerenveen in Aurora, blijkens welke hij het midden houdt tusschen Socialistenbond en S.D.A.P.. Grond gekocht voor een Evangelisatiegebouw te Houtgehage.
- „ 3 De z.g.n. „lawey” (= paal met korf, op Terschelling „sjouw”) te Hoornsterzwaag dienende tot tijdwijzer der veenarbeiders wordt verkocht. Wegens aftreding als burgemeester van Rauwerderhem gaat A. H. v. Slooten Jongema-State te Rauwerd verlaten.
- „ 7 Overleden oud 83 jaar te Birdaard Lieuwe Thomas Kingma, die van 1838—89 elk jaar scheepsladingen Friesch rundvee aan de markt te Purmerend, Alkmaar en Hoorn bracht. Toen hij voor de 50ste maal dit te Purmerend deed, ontving hij een sigarenkoker met stadswapen. Ameland bezocht hij 55 jaar aaneen om in het najaar veulens en rundvee te koopen. Als landbouwer en veehouder had hij 2 boerderijen met 170 H.A. land in gebruik. Hij was 18 jaar gemeenteraadslid van Dantumadeel, en als aanlegger van polders was hij voorz. van de polder Olifant en de Janumer-polder.
- „ 12 Het stuk plasland de „80 mad” te Terwispel gecultiveerd voor 4 boerderijen op kosten van den heer Jansen te Amsterdam.
- „ 13 Lezing te Hallum over N. Amerika door Ds. Bergman (geb. te Ee) en 28 jaar in Amerika woonachtig.
- „ 15 Gevonden op het kerkhof te Birdaard de grafsteen van Pyer Elings († 21 Nov. 1643) en zijn vrouw Bauck Claesd. († 9 Jan. 1627).
- „ 16 Zuivelfabriek te Terkaple in aanbouw.
- „ 17 Nutslezing te Wirdum door Ds. T. J. de Boer over de wording en ontwikkeling van den Frieschen bodem, speciaal die van zijn geboorteplaats Wirdum.
- „ 21 Geertje Kleefstra wijdt het vaandel eener vrije arbeidersvereniging te Elsloo.
- „ 25 G. Velthuysen, leeraar bij de Zevendedagsbaptisten te Haarlem spreekt te Makkum in de Baptistenkerk.
- „ 27 Rede te Giekerk van C. F. F. Rinia v. Nauta, burgemr. van Idaarderadeel, over doel en streven der Ver. t. bev. der zoetwatervisscherij in Friesland (verslag Leeuw. Crt. 2 Dec.). Rede te Scherpenzeel door ds. v. d. Heide aldaar over het materialisme, met debat, bestreden door G. v. d. Zwaag, die het bestaan van een doelwerkende macht ontkent.

1896.

- Nov. 29 Orgelinwijding (fabr. Bakker—Timmenga) in de Herv. kerk te Giekerk.
- Dec. 2 Tjeerd Stienstra schrijft aan de moeder der Hoogerhuizen, dat haar zonen onschuldig zijn en hij alles van de zaak weet. Hij heeft zijn lantaarntje gegeven aan Paulus v. Dijk te Beetgum. Ds. A. de Koe te Nieuwveen en A. v. Wijk. godsdienstonderw. te St. Jacob spreken voor de afd. Franeker der N. Ver.
- „ 19 Het reciteercollega De Eendracht te Eïslloo voert op: Eerloos van v. Nouhuys. Geertje Kleefstra wegens majesteits-schennis tot een half jaar gevangenisstraf veroordeeld.
- „ 21 Rede van Doederus de Vries uit Dokkum voor de liberale kiesvereniging te Murmerwoude over de kieswet.
- „ 22 Lezing van Ds. Bouwers te Veenwouden voor de Ev. Ver. te Leeuwarden over het liberalisme in de Chr. gemeente. Opstel in de Leeuw. Crt. over den zilveren globebeker te Franeker, geschonken door de Bildtboeren omstreeks 1607 aan de stad, en gegraveerd door P. Gualteri te Leeuwarden naar de atlas van Ortelius (1598).
- „ 23 Lezing van Dr. G. M. Slothouwer voor het Fr. Gen. over legertoestanden in de 18e eeuw.
- „ 26 Overleden te Heerenveen J. Hessel, uitgever van het advertentieblad voor het arrond. Heerenveen, opgericht in 1829.
- „ 31 Verschenen bij J. Kuiken te St. Anna: De Goede Raadgever, almanak van de Ned. Ver. (jaargang 39). Ook is hij drukker van de Volksstem en de Blauwe Vaan, eveneens in dienst van de drankbestrijding, en van de Bildtsche Crt.

1897.

- Jan. 3 Het fanfarecorps te Oostermeer speelt bij het afscheid van Ds. v. Eijck v. Heslinga Ps. 121:4 en Farwol, nou frjeon, no. 67 van het Fr. Lieteboek. Daar de kerkelijke kwestie te St. Anna is opgelost, wordt de kerk gereinigd van schimmel, kalk en duivenmest. Ook wordt op gezette tijden weer de klok geluid.
- „ 4 Bij Kon. Besluit wordt het besluit van de Franeker gemeenteraad tot verkoop van den globebeker vernietigd.
- „ 9 Debat in de voormalige Doopsgez. kerk te Appelsga van 6—11 uur tusschen G. v. d. Zwaag, van Laar te Utrecht en ds. Lief tinck te Appelsga, naar aanleiding van de brochure Socialisme en onsterfelijkheid. Te huur het Volksgebouw Aurora met inventaris te Heerenveen.

1897.

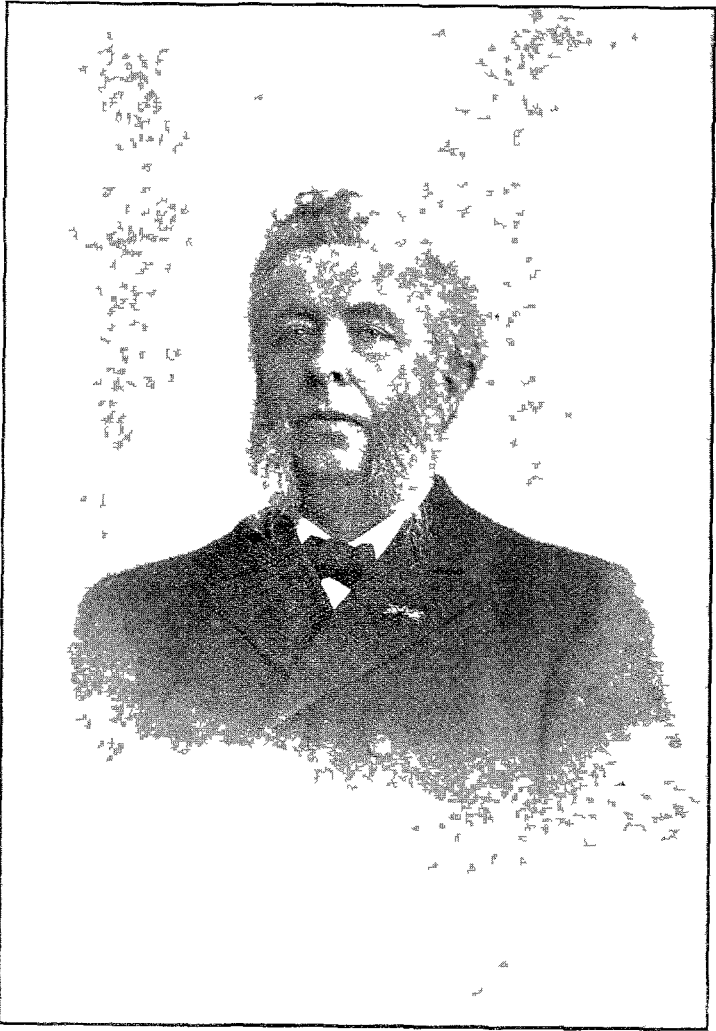
- Jan. 10 Protestvergadering te Akkrum tegen nachtarbeid, spreker K. R. Rang (den Haag). Inwijding van een nieuw orgel (fabr. Bakker—Timmenga) in de Herv. kerk te Oosterwierum.
- „ 21 Lezing van Mr. J. A. Feith voor het Fr. Genootschap over het strandrecht der Fr. en Ommel. kusten.
- „ 27 De S.D.A.P. steunt de kamer кандидatuur v. d. Zwaag niet, als „verkapt anti-parlementariër”
- „ 29 Overleden O. Stellingwerf, redacteur van het Fr. Volksblad, aan wien Mr. J. W. Spin in N.A. een: In memoriam wijdt.
- Febr. 1 De Staatscommissie voor het onderzoek der plannen tot gedeeltelijke droogmaking der Lauwerszee vergadert in het gouvernementshuis te Leeuwarden. Voorz. Mr. B. P. Baron v. Harinxma thoe Slooten, Commissaris der Koningin.
- „ 2 Verschenen bij Meijer en Schaafsma te Leeuwarden: Rijksuitkeeringen aan gemeenten en gemeentel. belastingen, door Mr. J. Sickenga. Het voorstel Bloembergen, dat de Lib. kiesver. te Leeuwarden zich zal afscheiden van de Liberale Unie wordt verworpen met 71 tegen 19 stemmen.
- „ 7—27 Mr. Troelstra houdt 16 spreekbeurten in Schoterland en Opsterland over ouderdomspensioneerings, de politieke partijen en de arbeiders, doel en streven der S.D.A.P. en Pompe of Forsûpe.
- „ 10 In N.A. Lytse stikjes fen Tjalling Halbertsma út boere-almenakjes om 1830 hinne. Dr. F. Buitenrust Hettema aanvaardt zijn privaatschap in Friesche taal en letterkunde te Utrecht.
- „ 15 A. Kuipers, voorheen te Steggerda, houdt lezingen te Oudeschoot, Drachten en Gorredijk over Amerika, waar hij 15 jaar doorbracht. Bericht in de Leeuw. Crt. over de grafsteen in de Noordel. muur van de kerk te Hantumhuizen met wapenschilden en dit opschrift: Ao 1571 in Januario sterf de eedele Erentveste en zeer discrete Pybo van Emingha, Ao 1563 in Martio sterf de eedele en zeer deuchtsame juffrou Bieuck Sioerda en legge beijde begrave in deze kerck der saelig AEmcke Jaerle steen. Daar laatstgenoemde AEmcke in 1529 overleed op een stins te Bergum en hier later werd bijgezet, zal de steen wel van ouderen datum zijn dan de jaartalen, die erop voorkomen. Verhuring van de oude school en onderwijzerswoning te Nijega (H.O.N.).
- „ 18 It toanielselskip Slj. en Rj. to Tynje bistiet 25 jier. S. de Haas, komiek en declamator te Leeuwarden.

1897.

- Febr. 22 Het Nutsdepartement Roordahuizum viert zijn 50-jarig bestaan, spreker A. J. Smeding; opgevoerd Maeije-dei by Wigle Kwânsler. De ganzeflapper R. Deuzeman bemachtigt te Follega 9 ganzen.
- „ 23 De Nutsafd. Huizum besluit tot verkoop der oude bewaarschool en tot het stichten eener nieuwe aan de Huizumerlaan.
- „ 24 De scheepsbouwmeester E. Holtrop v. d. Zee te Joure ontvangt opdracht van het Ministerie van Marine tot bouw eener loodskotter. Debat in Aurora te Heerenveen tusschen Mr. A. R. v. d. Laar te Utrecht en G. v. d. Zwaag over den Soc. heilstaat. (Verslag in N.A. van 27 Febr. zeer belangrijk voor de kennis van v. d. Zwaag's denkbeelden).
- „ 25 Aanbesteed de bouw eener stoomzuivelfabriek te Marssum. In aanbouw de eerste zuivelfabriek in Friesland met elektrische verlichting, te Giekerk.
- Maart 2 Afbraak te koop der leerlooierij van A. Houwink te Gorredijk. Lezing te St. Anna door A. Rauwerda te Stiens over „de Bildtsche stichting” (verhuring van grond aan arbeiders); hij dringt aan op onteigening tegen schadevergoeding.
- „ 3 J. Kuperus van Akmarijp bepleit te Gorredijk in de Fr. taal de noodzakelijkheid der oprichting van coöp. zuivelfabrieken.
- „ 5 De zuivelfabriek Eensgezindheid te St. Nicolaasga afgebrand.
- „ 13 Ingezonden stuk in N.A. van den visscher Willem Gaastra te Jutrijp over de visscherij in Friesland.
- „ 14 De rederijderskamer Ten Kate te Leeuwarden speelt de revue met zang „Op receptie” van D. H. Zijlstra en De visschers van Blankenberge.
- „ 15 Palmslag van zathe Klein Munnekehuis onder Holwerd. Verschenen: De opvoedende kracht der vrouw in huisgezin en maatschappij door T. S. v. d. Leij te Rauwerd.
- „ 17 De krite Grou spilet Boer Jelle, ûnútjown toanielstik fen T. W. Sytstra.
- „ 18 De boerderij van wijlen B. J. en D. J. Kloosterman te Bouweklooster onder Drogeham sedert meer dan 250 jaar eigendom dier familie is bij de laatste veiling opnieuw daaraan gebleven voor f 27.000. Lezing voor het Friesch Genootschap van dr. T. J. de Boer over de geschiedenis van den Frieschen kleiboer.

1897.

- Maart 20 A. W. Eisma te Wolvega en C. W. Eisma te Bolsward
koop en te Nijelamer 43 H.A. uitgeveende plassen ter
drooglegging.
- „ 22 Domela Nieuwenhuis spreekt te Heerenveen over Macht
en Recht, uitgaande van Spinoza's stelling in zijn Tract.
theol. polit. cap. 16: ieder mensch heeft zooveel recht als
hij macht bezit, en verklaart, dat het beste middel tot vrij-
making van een volk is een geweer en 50 scherpe patronen.
Een volk moet nooit zijn wapenen afleggen, want zoodra
het dit doet is het een speelbal in de hand der regeeringen.
Er moet komen georganiseerde macht. De revolutie is de
vroedmeester der nieuwe maatschappij. Het onrecht be-
zwijkt slechts door geweld. Geen heil is te wachten van
parlementaire hervormingen. Wij willen niet hebben de
verbetering van het loonstelsel, maar de opheffing er van.
Verkocht het buiten Laanzicht te Makkum aan J. Britzel
aldaar.
- „ 24 Verschenen bij J. Hepkema: Wieuwerd en zijn historie.
- „ 27 Verschenen bij R. v. d. Velde te Leeuwarden: In hooger
licht, bundel schetsen van Dr. J. A. Bruins te Idaard, Dr.
M. Niemeijer te Sneek, Ds. H. Vrendenberg, Franeker e.a.
- April 1 Geveild boekhandel en drukkerij der erven van F. J. Hessel
te Heerenveen (sedert 1829 daar gevestigd). Verschenen
Mr. A. Anema, Calvinisme en Rechtswetenschap.
- „ 3 Het weekblad De Vlieger (uitgave J. J. Wiarda te Sneek)
geeft Fr. stukken van wijlen Eile v. d. Wal, H.d.S. te
Offingawier. T. Hettinga te Kornjum, voorz. van den
Prov. Fr. Boerenbond schrijft opstellen in Ons Noorden
over Friesland en den Boerenbond.
- „ 6 Op afbraak verkocht een stuk zijvleugel van Burmania-
huis te Leeuwarden. Aanbesteed de bouw eener zuivel-
fabriek te Oosterend.
- „ 10, 17 en 21 Polemieck in N.A. tusschen Domela Nieuwenhuis,
Ds. J. G. Appeldoorn te Gorredijk en W. Meijer in den
Haag over Spinoza's ideën over macht en recht.
- „ 13 J. Bieruma Oosting te Leeuwarden koopt het buiten Veen-
wijk aan te Oudeschoot voor f 21.046.
- „ 19 De folkssangforiening Aurora to Bitgum spilet: Dy god-
loazen, toanielstik troch Hartman (Stienstra) en In bi-
naud hoartsje, kluchtspil fen deselde.
- „ 23 Verschenen: Redding en toekomst voor den Nederl. land-
bouwer door A. Kuipers (Steggerda).

Mr B. Ph Baron Van Halinxma thoe Sloote;
Commissaris van de Koningin in Friesland

- April 25 Pleidooi van Dr L. Bahler in de moderne theol vergadering
te Amsterdam voor dienstweigering
- 30 De hiele gearkomste fen it Boereboun to Ljouweit (Foars
T Hettinga to Koryum) wirdt hâlden yn 't Frysk (NA
5 Mei)

1897.

- Mei 1 H. P. v. d. Leest te Haulerwijk bericht in het N.A. van het verbranden van zijn molen te Grouw in 1886 en 1887 en zijn boycot (sterk bewijs van volkssolidariteit). In N.A. opstel over Fr. plantennamen. De S.D. Bond te Pingjum speelt aldaar: De anarchist of de student in de theologie, en weer een strijder.
- „ 2 Afgraving der terpen Abbega, bij de Vischbuurt te Ter-naard, de Jislumerterp, bij Kingmatille, Andela te Cubaard. Wissema-State te Blessum, Wons, Lollum, Roodhuis, Wetsens, Abbega.
- „ 8 Aanbesteed de bouw eener boterfabriek te Harich.
- „ 9 Er is in Schoterland bij de volkspartij, leden van den Socialistenbond en van de S.D.A.P. verdeeldheid over de candidatuur v. d. Zwaag. Deze verklaart zich homogeen met het program der Demokr. Ver. Recht door Zee, en wordt nu gecandidateerd.
- „ 11 Aanbesteed voor Jhr. A. J. v. Sminia het afbreken van De Klinze te Oudkerk en vertimmering van een gedeelte, dat blijft staan.
- „ 15 Paulus v. Dijk en A. Th. Dijkstra verdedigen zich in N.A. tegen de beschuldigingen, die men tegen hen inbrengt (Hogerhuiszaak).
- „ 28 Aanbesteed de bouw eener zuivelfabriek te Akkrum.
- Juni 25 Mr. P. J. Troelstra tot Kamerlid voor Tietjerksteradeel en Winschoten gekozen. Hij verklaart te Leeuwarden dat opheffing van privaats bezit is niet het begin, maar het doel der beweging.
- Juli 14 In N.A. tekst en verklaring der Friesche spreekwoorden van C. G. v. Burmania.
- „ 20 De bouw der zuivelfabriek te Haskerhorne aanbesteed.
- „ 27 Ibsens' John Gabriël Borkman op de Leeuwarder kermis gespeeld door Le Gras en Haspels.
- „ 28 Bouw van een nieuwe school te Twijzelerheide aanbesteed.
- Aug. 9 De socialisten in Friesland hebben zich voor het meerendeel van Domela Nieuwenhuis afgekeerd om te gaan onder het vaandel Troelstra—v. Kol—Schaper.
- „ 12 Op Schatzenburg te Dronrijp veel afbraakmateriaal geveild. De Chr. school te Hallum bestaat 25 jaar.
- „ 16 Verschenen de brochure: De waarheid inzake de Hogerhuiszaak, door M. Valk Lz., leeraar Nederl. te Loosduinen.

1897.

- Aug. 21 Coöperatieve aankoop te Oosterwolde van 100.000 K.G. kunstmest. Verkoop van afbraakgoederen uit kerk en toren te Oldelamer.
- Sept. 2 Verschenen bij Meijer en Schaafsma te Leeuwarden: Beknopte uiteenzetting van de inrichting van Dorpsbanken (Raiffeisenbanken). door Th. v. Welderen Rengers.
- „ 11 Toynbeewerk te Heerenveen onder jongens, vanwege de Doopsgez.-gemeente.
- „ 17 De geheel vernieuwde synagoge te Harlingen gewijd door Dr. T. Lewenstein, opperrabbijn.
- „ 21 Eenige vrienden stellen een gedenksteen op het graf van O. Stellingwerf met dit versje van R. v. Zinderen Bakker:
- Wie zoo zijn levensweg bewandelt,
Met oordeel en met doorzicht handelt,
Totdat het scheidensuur hem wacht,
Begroet dien stond als d'eeuw'ge ruste
En keert terug tot 't onbewuste,
Doch heeft als mensch zijn plicht volbracht.
- „ 23 De Leeuw. Crt. bericht de aardlagen gevonden bij het slaan van een nortonpomp bij de zuivelfabriek te Harich.
- „ 24 Verschenen bij H. Westra te Buitenpost het nieuwsblad De Hervormer, verkiezingsorgaan der demokr. vereniging in het district.
- „ 27 De bouw der boterfabriek te Winsum aanbesteed.
- „ 28 Opstel van Herman Albarda in de Leeuw. Crt. over de jacht op klein wild in Friesland.
- „ 29 Sneek krijgt het nieuwe Wilhelminapark van het O.B.W. in huur voor f 400.—, gedurende 50 jaar.
- Oct. 4 Verschenen bij W. A. Eisma te Leeuwarden: Gedichten fen Dr. J. B. Schepers.
- „ 8 Overleden te Leeuwarden de kunstschilder Johan Joekes Gabriël van Wicheren, 89 jr. (leerling van W. B. v. d. Kooi en Otto de Boer). De geboortedag van Dr. E. Halbertsma feestelijk te Grouw herdacht; W. Dijkstra houdt de feestrede, gespeeld wordt Murk fen Ypekolsgea.
- „ 16 De bouw der boterfabriek te Birdaard aanbesteed, en te Koudum (18 Oct.).
- „ 28 Lezing te Balk van Dr. Hoedemaker: Gereformeerd ook in de staatkunde.

1897.

- Nov. 3 Verschenen bij L. G. L. Hoekstein te Leeuwarden: De Evangelieprediking voor onzen tijd, door Ds. G. W. Heesen te Leeuwarden (zilveren jubileumrede). Opgericht de Bond van Friesche zuivelfabrieken (22 deelnemers).
- „ 5 Veertig coöperatieve zuivelfabrieken in Friesland verzekeren hun personeel voor gezamenlijke rekening tegen ongelukken.
- „ 9 Opstel in de Leeuw. Crt. over de krisis in de chicorei-industrie.
- .. 10 In de terp te Wirdum op een geraamte gevonden een Frankische „spatha” (ijzeren zwaard). Verschenen bij Houtsma te Harlingen: Beschouwingen over de haven te Harlingen met de daarin aan te brengen verbeteringen, door J. F. Jansen. En bij Meijer en Schaafsma te Leeuwarden: De oorsprong van de dierlijke lichamen door Dr. H. van Thoden v. Velzen, en: Hulp bij ongelukken door P. H. v. Eden, arts te Harlingen. Bij A. Schaafsma te Dokkum: Het gevecht om de steengroeven van Rozerietulles in den slag bij Gravelotte op 18 Aug. 1870, door G. C. Kamerling, kapt. der inf.
- „ 12 In de Leeuw. Crt. beschrijving van het St. Maartensfeest en de tekst van het versje te Oldeboorn.
- „ 20 H. Eilers eervol ontslagen als amanuensis bij de Prov. Bibliotheek en benoemd J. G. Wester.
- „ 27 Hoofdingenieur Fennema, bij het Indisch mijnwezen, uit Sneek, verdrinkt in het Possomeer op Celebes.
- „ 29 Verschenen bij A. Schaafsma te Dokkum een 8-tal liedjes voor prijsuitdeeling van hardrijderijen; bij T. G. v. d. Meulen te Bergum: Olfert, Frysce foardracht for sang en piano, wurden fen W. A. (v. d. Meulen). Nog: D. Riepma, Vreugdeklanken, 14 feestzangen voor de kroningsfeesten in 1898.
- „ 30 R. v. Zinderen Bakker, wethoudèr van Opsterland, bedankt als voorzitter der Volkspartij en als medewerker van het Friesch Volksblad. Aanbesteed de restauratie der Herv. kerk te St. Anna.
- Dec. 2 Het leesgezelschap Leering en Stichting te Knijpe viert zijn 50-jarig bestaan, o.a. opgericht door H. H. Veenbaas. De emigrant W. Bergsma Sr. uit Heeg beschrijft Johannesburg in de Leeuw. Crt.
- „ 6 Verschenen: Studies en Levensbeschrijving door Dr. H. W. Ph. v. d. Bergh v. Eysinga.

1897.

- Dec. 7 Geveild het buiten Eeburg te Lekkum.
- „ 8 Friesche voordracht te IJtens door L. Krips uit Wommels.
- „ 10 Verschenen: Ter Gedachtenis. Twee Leerredenen van C. A. Klinkenberg Jr., theol. cand. overleden 28 Sept. met voorwoord van Ds. B. Lütge te Groningen.
- „ 22 Lezing van P. J. Tichelaar te Makkum voor de Friesche Bouwkring te Leeuwarden over de muurtegelfabricatie in Nederland.
- „ 23 Te Leeuwarden solistenconcert gegeven door Jacques N. D. Hoogslag (1e prix du Conservatoire Royal de Liège) e.a.
- „ 25 Verschenen bij H. Mazereeuw te Rotterdam. De oorzaken van de moedersmart eener schier 70-jarige weduwe, die 3 harer zonen onschuldig zag veroordeeld, door M. Valk Lz.
- Jan. 5 en 9 In N.A. Memorie's over Deinum en Blessum.
- „ 7 Verschenen bij J. Folkertsma te Oldeboorn het Weekblad Frieslands Centrum.
- „ 8 B. J. Dijkma, die in 1892 met 66 anderen naar Canada vertrok vanwege het comité Roosmalen Nepveu, en later vertoefde in Z.O. Texas houdt lezingen over de Texas-kolonisatie. In 1897 vertrokken 38 personen uit het Bildt naar N. Amerika tegen 407 in 1881.
- „ 9 Fr. Foardrachtjoun yn Aurora op 't Fean troch G. L. v. d. Zwaag, C. Piso en K. de Ruiter.
- „ 10 Nutsrede te Leeuwarden van Prof. P. Frédéricq te Gent Over een Algemeen Ned. Verbond, denkbeeld van Hippolyte Meert te Gent en Dr. Kievit de Jonge te Dordrecht F. F. Dekker uit Veewouden houdt te Dokkum een lezing uitgaande van de Mormonen over Daniël 2: 14 en Micha 4: 1—3.
- „ 11 Afgebrand het huis van G. Haitsma te Britsum, beschuldiger van de Hogerhuizen. Lezing van Dr. C. H. Wind uit Groningen voor het Nat.-Genootschap te Leeuwarden over draadlooze telegrafie.
- „ 12 In N.A. memorie's over Beers en Weidum.
- „ 13 Lezing van Mr. Julius Verwer voor het Fr. Gen. over: Hapert er iets aan de regeling van het grondbezit in Friesland? Hij bepleit afschaffing van grondbelasting voor de eigenerfde boeren, en verzwaring der lasten voor den grondeigenaar-geldbelegger, die elders woont. Hij betreurt dat het probleem wordt doodgezwegen. Rede van het

1898.

- kamerlid Heldt te Heerenveen over de drooglegging der Zuiderzee, aan de hand van het rapport der Staatscommissie afsluitdijk (Piaam—Eewijksluis).
- Jan. 14 Tooneelver. 't Heidebloempje te Jubbega-Schurega bestaat 25 jaar.
- „ 17 Het Selskip Friso to Amsterdam speelt „fen 't klad ôf” Fâlske frjeonen troch J. P. de Vries, skriuwer fen it Selskip. Te Fochteloo zijn wilde zwijnen.
- „ 18 In N.A. Memorie's over Barrahuis.
- „ 19 J. J. Hoitsma te Dronrijp roemt in de Leeuw. Crt. J. Rienks, Joh. Hilarides en F. Botma als de baanbrekers voor de N. Nederl. suikerfabr. te Vierverlaten, steunend op het participatiestelsel, d.i. het harmonisch samenwerken van kapitaal, landbouw en nijverheid. De zuivelfabriek te Koudum in aanbouw.
- Febr. 2 In N.A. Memorie's over Britsum en Stiens.
- „ 3 W. Giezen uit Leeuwarden spreekt te Warns over de Hogerhuiszaak.
- „ 4 De bouw der O. L. School te Nijeberkoop aanbesteed.
- „ 5 Mr. P. J. Troelstra in de Hogerhuiszaak (de Friesche Dreyfuszaak) door den rechter-commissaris gehoord.
- „ 9 25ste Jaarvergadering der Ver. v. Chr. Schoolonderwijs te Leeuwarden. In N.A. Memorie's over 't Bildt.
- „ 10 Bericht in de Leeuw. Crt. over de 32 wapens van het orgel te Ternaard.
- „ 16 In N.A. Memorie's over St. Anna en L. Vr.-Parochie.
- „ 19 Te Pella overl. 92 jr. Hiltje Aukes Sipma, geb. 3 Oct. 1805 te Bornwerd, gehuwd met Heerke Ypes Viersen, de laatste der emigranten, die in 1847 onder Ds. H. P. Scholte vertrokken. T. G. v. d. Meulen wijdt een woord aan hare nagedachtenis.
- „ 20 Fryske foardrachten to Akkrum troch C. Piso en K. de Ruiter.
- „ 22 Geveild de zuivelfabriek Lemsterland te Oosterzee. Ds. Klein te Beetgum ontvangt een berisping van het Cl. bestuur wegens gebezigde uitdrukkingen tegen de justitie.
- „ 23 Verschenen de brochure van C. C. Alberti, secr. van Opsterland tegen R. v. Zinderen Bakker. In N.A. Memorie's over St. Jacobi-Par.
- Maart 2 In N.A. Memorie's over Wier en Berlikum. Weidum door een windhoos geteisterd.

1898.

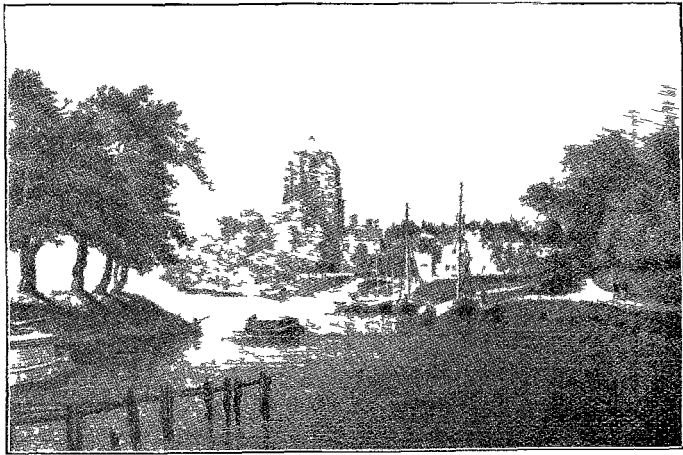
- Maart 9 In N.A. memorie's over Beetgum en Beetgumermolen. Inteekening opengesteld op de Fr. vert. van de profetie v. Joël door S. K. Feitsma te Deventer. De krite Grou speelt Dy Godloazen, fen Hartman.
- „ 10 Lezing van Mr. A. J. Andreae voor Fr. Gen. over Friesl. bij den vrede van Munster.
- „ 13 Verschenen: De 4 hoofdvormen van het wielrijden, kritisch-hygiënisch toegelicht door D. Tuinstra, arts.
- „ 15 De Hindelooper kamer van Rinia van Nauta verkocht te Amsterdam aan het Berlijnsche museum für Volkstrachten.
- „ 16 Eeuwfeest van het Sneeker Nutsdepartement. Rede te Heerenveen van Ds. Hazenberg (opgeleid aan Hope College in Holland, Michigan) over Genezing op geloofsgebed. (versl. N.A. 19 Maart).
- „ 19 Geveild de zuivelfabriek bij de Hooibrug te Haskerdijken.
- „ 20 Rede van Mr. Troelstra te Beetgum over recht en waarheid inzake de Hoogerhuizen.
- „ 21 Bericht in de Leeuw. Crt. over het grafschrift der krankzinnige Maaïke Tania Wijnstra (geb. 1775) op het kerkhof te Oostermeer: „Overgegaan in het eeuwige leven bij haren goddelijken bloedbruidegom” enz.
- „ 22 Socialist Luitjens (Arnhem), die te Tjalleberd over de Parijsche commune zal spreken, heeft geen hoorders; het socialisme heeft hier geen wortel geschoten.
- „ 24 Opstel in de Leeuw. Crt. van W. Koning Sr. te Tjummarum over het N. Fr. Lokaalspoor.
- „ 26 Aanbesteed het afbreken der oude en het bouwen van een nieuwe pastorie te Steggerda.
- „ 30 F. Domela N. afgetreden na 20 jaar als redacteur van Recht voor Allen.
- April 9 Verklaring van Tjeerd Stienstra uit Paterson in De Sociaal Democraat, dat hij het lantaarntje, gebruikt bij de inbraak te Beetgum, geleend heeft aan Paulus v. Dijk, en dat deze als medeplichtigen heeft genoemd Allard Dijkstra en Siebold Albarda; zijn broer Klaas Stienstra was daarbij tegenwoordig.
- „ 11 De terp Eeburg te Lekkum in afgraving. Selskip Aurora to Bitgum spilet: Oebele Glûper, en Ien line litsen (kluchtspil). R. Bron en G. Boelens uit Gorredijk houden Fr. voordrachten. te Peperga.

1898.

- April 22 De kunstschilder Christoffel Bisschop, leerling met Alma Tadmara van de Leeuwarder schilder C. Wester, viert in zijn villa Frisia te 's-Gravenhage zijn 70en jaardag.
- Mei 7 Vele Friesche arbeiders zoeken werk in Duitschland.
- „ 18 Friesche oproep in de Volksstem te Pretoria tot het houden van Fryske Winterjounenocht aldaar.
- „ 25 In de Leeuw. Crt. opstel: De afkondiging van den vrede van Munster te Leeuwarden, 26 Mei 1648, door Mr. A. J. Andreae. Verschenen bij R. v. d. Velde te Leeuwarden: Keninginnedei, feestsanckjes for de bern, fen T. E. Halbertsma. En bij A. Schaafsma te Dokkum: Wij vieren ook feest! acht liedjes voor bewaarscholen op muziek, van denzelfden.
- Juni 4 Verkrijgbaar bij v. Nispen te Oosterwolde, secr. van de Fr. ijmkersvereeniging, het maandschrift voor bijenteelt.
- „ 8 In N.A. Memorie's over Franeker.
- „ 9 Aanbesteed de bouw der zuivelfabriek te Bontebok onder Nijehorne.
- „ 15 Nieuwe interpellatie van Mr. P. J. Troelstra inzake de Hogerhuizen en motie tot vrijlating, die niet in behandeling komt. Bij het afgraven van een terp aan de Bolswardervaart bij Hooghout (Harlingen) worden een 30 geraamten gevonden, te dicht bij elkaar om aan een kerkhof te denken. Terp Westerend te Welsrijp afgegraven.
- „ 22 Verschenen bij A. Binnert Overdiep te Heerenveen: Gids voor Heerenveen, Oranjewoud, Beetsterzwaag en Ureterp.
- „ 25 Belangrijke brief in N.A. over de Nederl. kolonie in Texas, door A. Kuipers te Platte. Verslag in N.A. van een interview met Pier Pander.
- „ 30 Aanbesteed de bouw eener boterfabriek met handkracht te Twijzel.
- Juli 1 Maaiwedstrijd te Scharnegoutum, vanwege de Fr. L. M.
- „ 2 W. W. Hopperus Buma, benoemd burgemeester van Hennaarderadeel, door 60 ruiters opgewacht aan den grens der gemeente, en met muziek te Welsrijp en Spannum ontvangen.
- „ 6 Brieven in N.A. van P. de Jong (Hijlaard) en Jan Talman (Akkrum) uit Maryland.
- „ 12 Verschenen bij Eisma te Leeuwarden: Hwa sjongt mei op keninginnedei, 7 sanckjes fen H. G. v. d. Veen.

1898.

- Juli 16 Goedgekeurd de statuten der F1 Maatsch v Vlasindustrie te Oenkerk
- , 17 Ds H Haselager te Harich wijdt het nieuwe kerkorgel in
- , 18 Opstel van Prof M1 Simons in Paleis v Justitie over de behandeling der Hogehuiszaak
- „ 22 Opstel in de Leeuw Crt over de oprichting van den Ned Kaatsbond

Gezicht op Leeuwarden in het eind van de 19e eeuw

- „ 23 De scheepsbouwer P de Boer te Lemmer levert een jacht af aan Gustave Steurbaut te Gent
- 25 Nieuwe school te Zweins feestelijk geopend
- „ 31 Protestmeeting te Leeuwarden tegen het gevangenhouden der Hogerhuizen, sprekers Bergmeijer, Troelstra, Bax en Valk
- Aug 1 Bouw van een nieuw klokhuis te Scharl
- 9 Inwijding der nieuwe O L School te Oudwoude
- , 10 Verschenen bij K Falkena te Bolsward Wereldvrede, een ernstig woord aan het geheele Nederlandsche volk bij de a s huldigingsfeesten door J Kuiper, H d S te Schiaard
- , 17 Verschenen J Hepkema, dr E Halbertsma als dichter.
- „ 21 Kaatspartij te Dongjum met 78 deelnemers

1898.

- Aug. 25 Bericht in de Leeuw. Crt. over de slibvorming op de Friesche Wadden. R. J. Boelstra te Jellum en J. J. Boelstra te Stiens zijn naar Engeland geweest en hebben gekocht in Lincolnshire 2 enterrammen, 10 enterschappen en 15 lammeren ter veredeling van het schapenras.
- „ 27 Opstelserie begint in N.A. over landhuren in Friesland.
- „ 28 Prov. protestmeeting tot invrijheidsstelling der Hoogerhuizen, sprekers Troelstra en v. d. Zwaag.
- „ 31 Op het kroningsfeest van H.M. de Koningin in de Harmonie te Leeuwarden gespeeld: De joun foar de brillofft, sangfoardracht yn ien bidriuw. In de Leeuw. Crt. 2 verzen van J. B. Schepers: Oan 'e Keningin Regentes, en Fryslân en Oranje.
- Sept. 1 Historische optocht te Franeker, voorstellende de vestiging der Saksische regeering in Friesland te Franeker in 1498 (ontwerp notaris D. Cannegieter te Tzum).
- „ 5 Opstel van Prof. H. C. Rogge in Eigen Haard over Johan Willem Friso. P. Stapel houdt lezingen over de kolonisatie in Z.O. Texas.
- „ 14 Opstel in de Leeuw. Crt. over de stoelenindustrie te Noordwolde. Afgraving begonnen der groote terp te Tzum, die binnen 4 jaar weg moet zijn.
- „ 21 In N.A. vertaling begonnen van La Fontaine's fabels in het Friesch door Jakle.
- „ 22 Noordwolde viert het 25-jarig bestaan der stoelenindustrie, waartoe ds. H. Edema v. d. Tuuk den stoot gaf, door uit Weener (O.F.) een stoelenmatter te laten overkomen, die de Noordwolders onderwees.
- „ 23 Bij de vertimmering der kerk te St. Anna komt de kapelgrafkelder der v. Harens bloot, met het opschrift: Vertrouw op God, veracht de wereld, leer te sterven, Willem van Haren, uit een edel geslacht uit het Valkenburgsche en Elizabeth van Hemmema enz. (1686). De deuren zijn een geschenk van Karel Gustaaf, Koning van Zweden.
- „ 26 Verschenen bij J. Laverman te Drachten: Noodkreet om bede en hulp, beschrijving van den toestand in de Sturhuisterveensterheide, door S. C. Kijlstra te Rottevalle, 5 ct.
- „ 27 De bouwhoeve Cammingha-State te Holwerd brengt op f 28.535.
- „ 28 Verschenen een brochure over de zuivelbereiding, door M. Bokma de Boer, zuivelconsulent.

1898.

- Oct. 1 Te Joure wordt aan de markt geen vat boter meer gewogen. Te Amsterdam verschijnt De Friesche Echo, nieuwsblad voor de 40.000 Friezen aldaar.
- „ 3 De Duitsche straatmuzikanten, die in het najaar door de Friesche dorpen plachten rond te trekken, zijn vervangen door plaatselijke fanfarecorpsen.
- „ 8 Op de bewering van Prof. Quack, dat Alma Tadema zijn nationaliteit had verloochend, antwoordt C. Vosmaer, dat de schilder als mensch in zijn hart Fries en Nederlander was gebleven.
- „ 19 In N.A. Memorie's over Harlingen.
- „ 20 Prof. T. R. Price uit New-York beoefent te Leeuwarden het Friesch (portret in Slj. en Rj.).
- „ 27 Proefrit op de tramlijn Leeuwarden—Marssum.
- „ 30 Bij, J. Kuiken te St. Anna verschijnt De Volksvriend maandblad der V. t. A. v. St. Dr., red. P. v. d. Meulen.
- Nov. 2 Bericht in N.A. over het graf der dichteres Francyntje de Boer te Heerenveen.
- „ 3 Te Johannesburg opgericht it Selskip Nocht en Wille.
- „ 5 Friso uit Amsterdam speelt te Leeuwarden: Fâlske frjeonen fen Jan Pz. de Vries, Ds. Kijlstra te Rottevalle publiceert de brochure Noodkreet om erbarming, inhoudende een scherpe kritiek over de gemeentelijke armenzorg in het Zuidelijk deel van Achtkarspelen. Als antwoord daarop verschijnt een vlugschrift van den armmeester aldaar, waarin de door ds. K. genoemde zaken onwaar of overdreven worden genoemd. Daarop verschijnt een 3e brochure, getiteld: „De oogen open”, met een niet minder scherpe kritiek dan van ds. K. Voor de exploitatie van het S.D.A.P.-blad Arm Friesland, onder redactie van ds. Melchers te Warga en met medewerking van Mr. P. J. Troelstra worden bijzondere offers gebracht.
- „ 9 In N.A. Memorie's over Engelum en Menaldum. Proces over de v. Boelenslaan te Surhuisterveensterheide.
- „ 10 Verschenen bij R. v. d. Velde te Leeuwarden: Blide Bernkes of Elk sjongt syn liet, stikjes fen H. v. Warners. C. Wielsma, J. Hornstra en E. Zwart, skoalmasters to Arum, Grouw, Friens en Wartena. Bôlletongersdei (St. Martensjoun) to Blauhûs, mezyk en dounsjen by H. Postma dêrre. Verschenen bij P. de Jong te Bolsward: Dreves Uitterdijk. Naar de Sahara, reisschets.

1898.

- Nov. 11 Lezing van J. A. Tours, directeur van Ons Huis (Amsterdam) in het Posthuis te Heerenveen.
- „ 12 De kerk te Munnekeburen wegens bouwvalligheid op afbraak verkocht.
- „ 13 G. v. d. Zwaag spreekt in Aurora te Heerenveen over de martelaren van Chicago.
- „ 14 Te Bergumerheide is een Baptisten-gemeente, wier leden in Franeker worden gedoopt.
- „ 16 In N.A. Memorie's over Slappeterp en Schingen.
- „ 18 Prof. J. te Winkel te Amsterdam houdt een rede over taalverandering bij ontleening van den tongval eener naburige streek, waarin hij wijst op het Friesch als ondergrond van Ommelander, Drentsche en Zeeuwsche dialecten.
- „ 19 S. de Haas te Leeuwarden beveelt zich aan als komiek en declamator.
- „ 20 Verschenen bij R. v. d. Velde te Leeuwarden: Nieuwe voordrachten van J. Heppener; Geschiedenis van het Friesche rundveeslag door J. R. Kuperus en bij W. Eisma: Hwa scil hjar hawwe, toanielstik fen T. W. Sytstra.
- „ 21 De maatschappij Gaasterland verkoopt te Rijs 58 perceelen kaphout (*f* 5407). Klein Walhalla te Franeker, eens ingewijd door Domela Nieuwenhuis, wordt weer pakhuis.
- „ 23 In N.A. Memorie's over Peins en Zweins.
- „ 24 De nieuwe vlasfabriek te Oenkerk in werking (over de fabricatie, L. C. 10 Nov.).
- „ 26 Opstel in N.A. over de taak der Fr. boerin. Bij S. Valkema te Wirdum zijn 3 tooneelstukken: Moat it sa? Uwt frije ljeafde, en Bouke mei syn fluitsje.
- „ 27 Mr. A. Miedema to Harns sprekt foar 'e krite Aldeboarn. Afgraving der terp te Lyons.
- „ 30 In N.A. Memorie's over Schalsum en Herbajum. Verschenen bij Holkema—Warendorf te Amsterdam: Dijkstra's ondervinden in Z.-Afrika door J. H. Geraets Jr.
- Dec. 2 Overleden te Hilversum Antje Weijer—Giezen uit Wolvega, Friesche propagandiste voor socialisme, geheel-onthouding en wereldvrede.
- „ 4 Opstel in De Nederl. Jager over de jachthuizen der Nasau's, het oudste „Het Hooghuis" van de Friesche stadhouders bij Bergum, gesloopt omstreeks 1750, en een ten

1898.

Noorden van St. Anna; Jeroense vermeldt als opschrift van een zilveren jachthoorn: „'t zegenrijke Bildt verschaft ons haas genoeg door hulp van brak en winden.” Opstel in het Bijblad van Aarde en hare volken over de grafkapel der van Harens te St. Anna.

- Dec. 5 Overl. Dr. Doedes Breuning, oud 84 jr. geneesheer te Wolvega, die met Mr. Jongstra den politieken strijd van de jaren 1848—'60 meemaakte, vooraan in de gelederen der opkomende Liberale partij in Friesland.
- „ 6 Niet-bewuste arbeiders te Oosterwierum hebben in de Leeuw. Crt. een bedankje, dat een dameskoor voor hen pro deo zingt.
- „ 7 In N.A. Memorie's over Midlum.
- „ 14 In N.A. Memorie's over Dronrijp.
- „ 15 In mergelgroeven bij het Oudemirdumer Klif vindt men krijt en 2 zware zwerfblokken, die men laat springen. Lezing voor het Friesch Genootschap van C. D. Donath (Alkmaar) over Harlingen en Franeker (1784—87).
- „ 17 It toanielselskip Suder-ich to Surch spilet: Moat it sa (S. Valkema) en In mislokte útfehnûzerij (J. v. d. Tol).
- „ 19 Het reciteercollege Het Klaverblad te Deinum speelt: De Wees, Pake Sliëpmûtse en Snapt.
- „ 21 In N.A. Memorie's over Tzum. Verschenen bij J. Sterringa te Amsterdam: Nagelaten werken van Michel Bakoenine, naar het Fransch met levensschets en portret.
- „ 24 In N.A. Brief van P. A. Kroes uit Jubbega, nu te Chicago. Verschenen bij G. Taconis te Wolvega: Ons Weekblad (red. Ds. A. Kan te Terkaple), orgaan der Ver. tot Ev. in de classis Heerenveen.
- „ 28 In N.A. Memorie's over Hijlaard.
- „ 29 Voordrachten-avond te Langelille door H. Kaper, komiek en coupletzanger te Munnekeburen.
- „ 30 Nieuwe expeditie van kolonisten naar Z.O. Texas.
- „ 31 Te Joure in 1898 tien H.A. cichorei verbouwd, opbrengst 260.000 K.G.

1899.

- Jan. 1 De welvaart neemt toe in Friesland. Sedert 6 jaar zijn de prijzen van den grond gemiddeld 15 % gerezen. Levensbeschrijving van Alle en Dirks Wiersma in den Hallumerhoek door D. Cannegieter te Tzum in den Fr. Volksalmanak. De bevolking van Friesland is 341.662.

39

1899.

- Jan. 2 In de Leeuw. Crt.: In Aldjiersjounteltsje, fen Tj. Velstra van anti-alcoholistische strekking. De eerste tram rijdt van Leeuwarden naar Wier.
- „ 6 Te Harlingen opgevoerd de operette De Woudkoningin, tekst en muziek van M. Schuil aldaar.
- „ 7 In N.A. Over het bezoek van Alma Tadema aan Friesland.
- „ 8 De gerestaureerde kerk te St. Anna weer in gebruik genomen met een predikdienst van Ds. v. Eijck v. Heslinga te Berlikum. Debat tusschen T. G. v. d. Meulen en O. H. Sytstra over Swanneblommen in Fr. Dagbl. 8—29 Jan.
- „ 11 Opstel in N.A. van Waling Dijkstra over de „mooie paal” (jachtpaal) aan den Zuiderweg te St. Jacob.
- „ 14 Opstel in Leeuw. Crt. van Mr. L. G. Verwer over de oprichting van een waterschap De Lindevallei. Fr. Winterjounenocht to Hearenfean troch M. Rozenga en S. Moleenaar. Verschenen bij v. d. Spoel te Grouw, Arm Friesland, weekblad voor de arbeiderspartij, red. G. W. Melchers en Mr. P. J. Troelstra.
- „ 17 Johan Winkler schrijft in de Ned. Spectator over Jan Jelles Hof, sergeant-majoor te Haarlem, als Friesch dichter.
- „ 18 In N.A. Memorie's over Giekerk. Te Murmerwoude pleit C. W. van der Hoogt, staatsambtenaar in Maryland, voor emigratie daarheen; hij wordt ingeleid door M. H. A. van der Valk.
- „ 19 In de Leeuw. Crt. Geestige beschrijving van een Friesche tooneelavond door T. G. v. d. Meulen.
- „ 23 Verkocht de zathe en landen in het klooster Weerdt onder Morra, groot 127 H.A. in huur bij den mede-eigenaar G. E. Botma, voorz. van de afd. O.-Dongeradeel der Fr. M. v. L. voor f 40.481.
- „ 24 Vergadering te Utrecht van de Ver. t. bestrijding van de knoeierijen in de boter- en kaashandel.
- „ 25 In N.A. Memorie's over Oenkerk en Oudkerk.
- „ 27 Rede van T. S. v. d. Leij te Rauwerd voor den Protestantenbond te Leeuwarden over De gratie der Vroomheid in het Christendom van Jezus.
- Febr. 1 In N.A. Frysk mearke, fen Jakle, en Memorie's over Roodkerk en Rijperkerk. Aanbesteed het amoveeren van Vredewoud te Oldeberkoop en het bouwen van een nieuwe villa voor E. Willinge Prins. In N.A. Levensschets van Auke

1899.

- Boonemmer door J. Hepkema. De rederijderskamer Minerva te Menaldum speelt: In Snjeontojoun yn in doarps-skearwinkel, fen G. Jepakema.
- Febr. 3 Overleden te Heerenveen Jhr. Mr. F. H. v. Beijma thoe Kingma, 80 jr. schoolopziener (levensschets in de Leeuw. Crt. van 30 Maart). Aanbesteed de aanleg van kunstwegen in de Echtener veenpolder.
- „ 7 Rede te Gorredijk van H. Gorter uit Bussum over de wenschelijkheid van een arbeiderspartij. Rede te Leeuwarden over de beteekenis der vrouwenbeweging door Mevr. A. W. L. Versluis—Poelman. In Tietjerksteradeel circuleert de brochure van Jan Katoen (= v. Emmenes), waarin Mr. P. J. Troelstra wordt gehekeld.
- „ 8 In N.A. Memorie's over Rijperkerk, Tietjerk en Suawoude. Komische voordrachten te Echtenerbrug door J. Boerke Jr. uit Grouw. Na een rede van Mevr. Versluys—Poelman wordt te Leeuwarden een afdeling opgericht van de Vereeniging voor vrouwenkiesrecht, met 21 leden.
- „ 9 Strookartonfabriek in de Schrans te Huizum afgebrand.
- „ 10 Op de markt te Leeuwarden een bezending Australische boter, aangevoerd uit Londen. Van een bezending in Maart bleef veel onverkocht; zij was 6 à 10 % duurder dan de Friesche.
- „ 13 Titia v. d. Tuuk spreekt te Joure voor de Ver. t. afsch. v. St. dr. Spiritistische séance te Leeuwarden door Homes Fey Davenport.
- „ 15 In N.A. Memorie's over Bergum en Bergumerheide. Verschenen bij J. Laverman te Drachten: Gij zult het kwade niet wederstaan, rede van Ds. S. C. Kielstra te Rottevalle.
- „ 20 Afgebroken de korenmolen van Appelsga, gebouwd 1754.
- „ 22 De fam. Haitsma Mulier schenkt aan Bolsward vijf schilderijen, voorstellende vroegere toestanden aldaar, o.a. De Vierschaar met de stedelijke schutterij bezet tijdens het oproer in 1848. In N.A. Memorie over Suameer en Suameerderheide.
- „ 23 Ds. G. H. Wagenaar (Chr. Hist.) te Leeuwarden debatteert met Prof. H. Bavinck uit Kampen op den A.R.-partijdag te Leeuwarden over de Chr. staat.
- „ 27 Overleden te Kollum, Mr. A. J. Andreae, notaris, schrijver van vele oudheidk. en historische studie's, en de geestelijke vader der vereeniging Door arbeid tot verbetering, aan welker geboorte voorafging de publicatie Te Wapen, Te Wapen.

1899.

- Maart 1 In N.A. Memorie's over Garijp. Verschenen bij K. J. Zomer te Franeker: De mensch. Vragen en opgaven voor examen hulpacte, door F. A. Terpstra.
- „ 2 De colporteur P. C. Bos uit Amsterdam, geboren te Leiderdorp, roept langs de straten van Sneek: „Leest 't manifest aan de koningin van 't Kikkerland en hare dierbare hongerige onderdanen,“, overgenomen uit het blad De Roode Duivel, wat relletjes tengevolge heeft. Bos spreekt 7 Maart in Amicitia, het slotwoord is van Kamstra, die eindigt met de verzekering, als weer een colporteur wordt ingerekend, er 60, ja misschien het dubbele aantal zal opstaan om het werk voort te zetten.
- „ 5 J. Stoffel uit Deventer beveelt in het Fr. Volksblad de lezing aan van: Waarvan leven wij? nutsrede van Frederik van Eeden, gehouden 7 Dec. 1898.
- „ 7 Te Surhuisterveensterheide, waar men de stichting zoekt van een Bapt. gemeente, worden in de „Wijde Pet“, een veenplas, 5 personen door onderdompeling gedoopt.
- „ 8 Rede van den rijksbouwmeester Peters te 's Hage voor de Friesche Bouwkring te Leeuwarden over middeleeuwsche torens. In N.A. Memorie's over Wartena.
- „ 14 Rede van Ds. Mr. J. Schokking uit Koudum voor de Chr. Hist. Kiesver. Groen v. Prinsterer te Leeuwarden. Begravenis van Mr. J. L. van Sloterdijk, vice-president van het Hof.
- „ 15 De Nederl. tooneelver. speelt te Leeuwarden: Ghetto van H. Heijermans. Verslag in N.A. van de Fr. colleges v. Dr. Buitenrust Hetteema te Utrecht, die de 17 keuren dateert in 1038, toen keizer Koenraad regeerde (1024—1039), en in het stadsrecht van Staveren (1080) duidelijk de sporen dezer keuren en der 24 landrechten terug vindt. In N.A. Memorie's over Wartena, Warstiens en Warga.
- „ 18 Twee Mormonenzendingen te Surhuisterveensterheide; zij doopen 2 personen. G. v. Wageningen uit Ureterp schrijft over hen in het weekblad Vrije Fries (24 Maart 1899).
- „ 22 In N.A. Memorie's over Zwichem.
- „ 27 Voor de boerenplaats Het Kathuis onder Nes bij Oldeboorn, 92 H.A., geboden f 41.000.

1899.

Maart 28 De zangvereeninging U.D.I. te Beneden-Knijpe speelt: Douwe Kûpers earste frijers-aventûr, toanielstik yn ien bidriuw, troch Jan v. Kammen. Bij het afbreken van de R.K. kerk te Roodhuis bij Oosterend is gevonden een beeld-

Jhr. Mr. F. J. J. van Eysinga,
Lid van de Eerste Kamer,
Eere-voorzitter van het Friesch Genoot-
schap van Geschied-, Oudheid-
en Taalkunde.

houwwerk Christus aan het kruis, met Johannes en Maria ter zijde met kapiteelen, vleugeldieren met adellijke wapens en van binnen met dit grafschrift in hoofdletters: Hier leyt begrave die oude Julius van Dekama, met syn huisvrouw Katryn van Dekama en hoer ouders, en hoer overouders. Wilt doch voer die zielen bidden, want dit goeds huis is daer, veel weldaets af ghechiet soe als chi nou duet soe sel u gedaen worden.

1899.

- Maart 29 en 15 April. In N.A. Memorie's over Wirdum.
- „ 30 Aanbesteed de bouw van een toren voor de kerk te Munnekezijl.
- „ 31 Verschenen bij J. B. Wolters te Groningen: Homoeopathie en praktijk, voordr. door arts P. H. v. Eden. Afgraving van een terp te Oudwoude.
- April 1 In N.A. schets over een praat-avond in een plaatselijke „Vriendenkring” op het Friesche platteland.
- „ 1—2 Paaschcongres der S.D.A.P. te Leeuwarden (sprekers: H. v. Kol, Mevr. Roland Holst, G. W. Melchers en J. H. Schaper). Op de agenda is het voorstel der afd. Drachten: De Sociaal Demokraat neme geen advertentiën meer op, waarin de Nieuw-Malthus. bond voorbehoedmiddelen ten verkoop aanbiedt. Verschenen te Uithoorn: Leven, door Ds. A. de Koe te Helder.
- „ 2—3 Derde jaarvergadering van den Nederl. Kaatsbond te Franeker; van de 23 aangesloten vereenigingen zijn 16 Friesche afgevaardigd. F. Kamstra spreekt voor het Prov. Hogerhuis-comité in Friesland te Baard, Weidum en Jorwerd.
- „ 5 Opstel in Eigen Haard over hoofdingenieur Reinder Fenema uit Sneek. (geb. 21 Oct. 1849), die 27 Nov. 1897 in het Possomeer verdronk.
- „ 10 Verschenen bij IJ. Kuipers (firma H. Brandenburgh en Zoon) te Workum: De verzorging van jonge kinderen gedurende de eerste zes maanden, door J. W. Asma, veearts aldaar.
- „ 12 In N.A. Memorie's over Hempens.
- „ 21 G. v. d. Zwaag in ongenade bij de S.D.A.P. daar hij — schrijft de Sociaal Demokraat — ons aandringen op hervormingen niet begrijpt of niet wil begrijpen, waarop v. d. Zwaag antwoordt in zijn orgaan De Klok, dat hij geen geloof heeft voor soc. hervormingen.
- „ 22 Verschenen bij W. Eekhoff te Leeuwarden: Onderzoekingen over de samenstelling der Nederl. boter, door J. J. L. van Rhijn, bekroond antwoord op een Buma-prijsvraag.
- „ 26 In N.A. Memorie's over Huizum. Opstel in L.C. van H. J. Fopma Bonnema te Tzummarum: Aan de hondenliefhebbers in het Noorden.
- „ 27 Opening der Chr. school te Broek onder Akkerwoude.
- Mei 1 Afgebroken een oud huisje te Heerenveen, waarin schilderwerk van de kunstschilders Dirk Pieters Sjollema (1770—1831) en Feitz, die veel behangsels schilderden, o.a. in het gemeentehuis te Joure (1806).

1899.

- Mei 2 Belangrijk bericht in de Leeuw. Crt. over het maaien en de maailoonen in Friesland, over de grootte van het „mad”, over uniforme maaitarieven, vergaderingen van maaiers, inmenging van predikanten enz.
- „ 3 In N.A. Memorie's over Finkum en Hijum.
- „ 4 Op het terrein der nu afgebroken Westerkerk te Harlingen stuit men op een grafkelder van eenige uitgestrektheid; ook vindt men munten; een en ander schijnt in verband te staan met het in Alva's tijd nog bestaand kasteel. Verworpen in de Tweede Kamer de motie Troelstra om zich in beginsel te verklaren voor algemeen kiesrecht met 54 tegen 30 stemmen.
- „ 5 In de Sopsumerterp bij Achlum gevonden ter diepte van 1 M. een vat 1 M. hoog en $\frac{3}{5}$ M. wijd, gemaakt uit 20 staven, omsloten door platte houten hoepel, alsmede een kunstig bewerkte koperen sleutel.
- „ 6 en 17 Opstel in N.A. over de broedplaatsen van ongeveer 30 wilde ganzen in de petten van Eernewoude en Oudega vanaf 1819.
- „ 10 en 15 Opstellen in de Leeuw. Crt. van J. Rinkes Borger en van F. E. Posthuma over de zuivelbereiding op coöp. grondslag en als particuliere onderneming.
- „ 11 Lezing te Staveren over Neerland's visscherij door J. J. Zwier Visser te Alkmaar.
- „, 14 Het Wilhelminapark te Sneek geopend met een toespraak van burgemeester Mr. D. Alma en J. v. Druten, president van het O.B. Weeshuis. Verschenen bij Joh. Kuiken te St. Anna-Par.: J. Stoffel, Op den verkeerden weg.
- „ 15 Afgraving van de kloosterterp te Ferwerd begonnen. Frank H. Kuipers uit Akkrum, die als jong geheel ongefortuneerd man naar Amerika trok, en daar op middelbaren leeftijd reeds millionair werd als lid van de firma Siegel en Cooper te Chicago, heeft de „old country” niet vergeten; hij schenkt 5 ton voor de stichting en instandhouding voor een tehuis van ouden van dagen in zijn geboorteplaats. De schilderijen-collectie op Lijndenstein te Beetsterzwaag, geschonken aan het Rijk, wordt vervoerd naar het Rijksmuseum te Amsterdam.
- „ 17 In N.A. Memorie's over Hallum (en 14 Juni).
- „ 23 Goedgekeurd de statuten der Vereeniging tot verbetering van den aardappelhandel te Berlikum, die haar eerste afslag aldaar 15 Juni houdt.

1899.

- Mei 27 Het geïllustreerde vakblad voor de schoenmakerij „St. Crispijn” (uitgave W. A. Eisma te Leeuwarden) schrijft een prijsvraag uit over de organisatie van een vakbond voor schoenmakers.
- Juni 2 De eerste maaiers bieden op de Wirdumerdijk te Leeuwarden hun diensten aan.
- „ 4 Meeting te Leeuwarden voor algemeen kiesrecht, sprekers W. P. G. Helsdingen (Rotterdam), G. W. Melchers (Leeuwarden) en Cornelia Huygens (’s Hage); laatstgenoemde verklaart: „De arbeidersbeweging ontstond in Friesland.” T. Hettinga te Kornjum bepleit in de Friesche taal op de 13den Katholiekendag te Sneek het nut van den Nederl. Boerenbond.
- „ 12 Opstel in de Leeuw. Crt. over het Belgisch kaatsspel.
- „ 14 Dr. F. v. Eeden vestigt zich met 40 kolonisten (waarbij enkele Friezen) in de kolonie Walden.
- „ 17 In het Londensche tijdschrift The Pictorial Magazine een opstel over de Friesche aalvloot, met beschrijving en plaat van de aalschuit „Stad Workum” (kapitein Auke Bijlsma), vertaald in N.A. van 21 Juni.
- „ 17 De 5 M. hooge Juckematerp te Stiens in afgraving; de Wilsterterp onder Wanswerd aan de Ferwerdervaart en Oud-Gralda te Menaldum.
- „ 21 en 28 In N.A. Memorie’s over Marrum, Ferwerd en Wester-Nijkerk.
- „ 24 In de Staatscourant de statuten der Noord-Friesche Lokaalspoor, kapitaal f 1.100.000. F. H. Eijzman te Delft vraagt verschillende Friesche gemeentebesturen hem voor den tijd van een jaar voorrang van concessie te verleen voor het aanleggen van een waterleiding.
- „ 26 Verschenen de brochure: De zaak Hogerhuis door P. A. Pijnappel.
- „ 28 Aanbesteed de gebouwen der tramlijn Joure—Lemmer. Verschenen: Derde jaarverslag van het diaconessenfonds der Herv. gem. te Wolvega.
- Juli 5 Rede in het Friesch door Dr. J. L. Chaillet te Sneek op de 58e jaarvergadering van het Frysk Selskip over den toestand in het oude Rome.
- „ 19 In N.A. Memorie’s over Hogebeintum, Genum, Jislum, Birdaard.

1899.

- Juli 26 Jaarvergadering v. d. Bond v. Coöperatieve Zuivelfabrieken in Fr. (aanwezig 36 fabrieken). In N.A. Memorie's over Birdaard en Wijns.
- „ 28 Afgebroken het bouwvallig klokhuis te Elseloo. Mr. P. J. Troelstra ontslagen van rechtsvervolging ter zake belediging van de officier van justitie te Leeuwarden, betreffende de Hogerhuiszaak, aannemende, dat hij handelde in het algemeen belang.
- „ 31 50ste Jaarvergadering der Onderl. Brandwaarborg-Maatschappij De Nijverheid (1849—99) in Friesland.
- Aug. 1 P. Jansen te Amsterdam koopt 40 H.A. heide aan te Haulerwijk, aan de Oude Wijk, ter ontginning. Internationale kaatswedstrijd te Franeker.
- „ 3 Rede van J. R. Kuperus over de betere verhoudingen tusschen verhuurder en huurder, en van B. Tacoma over „Onze Veestallen” op de Jaarvergadering der Fr. M. v. L. te Akkrum. Aanbesteed torenreparaties te Burum.
- „ 7 Dr. Louis Bähler, Herv. predikant op Schiermonnikoog, redacteur van het blad Vrede, orgaan tot bespreking van de praktijk der liefde (later Felix Ortt) bezoekt de vegetarische Obstbaukolonie Eden te Oraniënburg bij Berlijn, die sterk onder invloed van Tolstoï staat.
- „ 11 Aanbesteed het afbreken van het oude en het opbouwen van een nieuw torentje te Peins en herstel van de kerk aldaar.
- „ 14 In de terp van P. M. Dijkstra te Menaldum gevonden een gothieke groen verglaasde kandelaar van rood gebakken aarde, met veelkantigen voet, 3 d.M. hoog, voor 11 kaarsen, en met kerfsnede als van het Lemster aardewerk.
- „ 15 De beeldhouwer S. E. Feenstra te Leeuwarden geeft les in bootseeren.
- „ 17 De Westerburefenne te Beets (77 H.A.) aangekocht voor rekening van P. Jansen te Amsterdam, door R. v. Zinderen Bakker, wordt ontgonnen.
- „ 20 Ingewijd het orgel in de Herv. kerk te Haulerwijk.
- „ 21 T. Luitjcs (Amsterdam) en A. de Koe (Helder) prediken te Sneek dienstweigering.
- „ 25 T. G. v. d. Meulen te Bergum wenscht een nieuw werk in den vorm van een blijspel getiteld: Uwt 'e middelieuwen, op te dragen aan de rederijkerskamer Halbertsma te Stiens.

1899.

- Eerst echter vroeg de Kamer de schrijver het stuk, bewerkt naar een legende uit de „Jonkerboer” van E. Halbertsma, op een avond voor te dragen, hetgeen geschiedde. De Kamer ziet zich echter genoodzaakt voor de opdracht te bedanken als niet geschikt, hoe krachtig ook van taal en eigenaardig van bouw.
- Aug. 26 Opstel in Eigen Haard over de Friesche stadhouders door Mr. M. C. Nijland.
- „ 28 Evenals in den drogen zomer van 1868 steekt de vermaarde „Groote Stobbe” boven de Langweerder wielen uit.
- „ 31 Ringrijderij met chais te Dokkum.
- Sept. 2 Veertigjarig jubileum der zeilvereeniging Langweer.
- „ 6 Levensbeschrijving in N.A. van Folkert Harmens Kuipers te Chicago (geb. te Akkrum 23 Oct. 1843).
- „ 13 Opstel in de Leeuw. Crt. over de verklaring van den naam Dokkum (van dok = havenplaats) of van Dokke, patronymicum (Joh. Winkler), 19 Oct.
- „ 20 Adres van hulde van mej. G. H. Matthijssen e.a. te Leeuwarden aan kapitein Dreyfus.
- „ 23 In de Leeuw. Crt. opgave van de namen der wapens (fam. v. Haersma) in de gebrandschilderde kerkruiten te Oudega (Sm.).
- Oct. 7 G. v. d. Zwaag verklaart in De Klok, dat hij niet onder curateele van Mr. Troelstra wenscht te staan.
- „ 16 Verschenen: Hâld faesje, lânhearre! kluchtspil fen T. G. v. d. Meulen.
- „ 19 Fr. Krite opgericht te Murmerwoude door Gerben Postma, T. W. Sytstra en J. G. de Vries.
- „ 23 Verschenen bij Dijkstra's voordrachtenmagazijn te Leeuwarden: I. Troch de Doarpskroniek, II. In Fr. boekje mei suver nije foardrachten.
- „ 24 Verkoop van het z.g.n. armhuis met schuur te Wierum.
- „ 28 De kolonie van ds. Kijlstra te Laren zal trachten met groenteteelt haar bestaan te handhaven.
- Nov. 1 Opstel in N.A. van Wouter de Jong over klok en klokhuis te Nijega (Doniawerstal).
- „ 2 De Vlaamsche priester Daens spreekt voor de S. D. te Leeuwarden.

1899.

- Nov. 4 Friesch vers in N.A. van dr. L. C. Murray Bakker te Huizum: Oan ues Sued-Afrikaenske Broarren, oersetting fen de Aufruf fen Hoffman—Kütsche.
- „ 6 Dr. Hoedemaker (Amsterdam) spreeket te Leeuwarden over den worstelstrijd der Transvalers.
- „ 7 Gepromoveerd op een proefschrift De Staatkundige en rechtsgeschiedenis van Ameland tot deze eeuw, Jan Houwink, geboren te Leeuwarden.
- „ 8 Verdeeling der algemeene weiden van Hollum en Ballum op Ameland, ingevolge de wet van 10 Mei 1886, in zooverre nu de kaarten zijn goedgekeurd.
- „ 12 Friesch vers in het Friesch Volksblad op het overbrengen van de klok van Nijega (Don.) naar Scharsterbrug (1240—1899).
- „ 13 Geveild de zuivelfabriek te Anjum.
- „ 14 Adres der kerkvoogdij te Kornjum aan den Raad te Leeuwarden omtrent Martena-State, dat aan verwaarloozing is prijsgegeven; Leeuwarden doet afstand van alle rechten.
- „ 15 In alle Friesche steden en dorpen collecte voor de Zuid-Afrikaners.
- „ 15—25 Op alle Friesche plaatsens Transvaal-avonden.
- „ 21 In de Leeuw. Crt. verslag der lezing van A. W. Weisman (Amsterdam) voor de Friesche bouwkring, over Hans Vredeman de Vries, geboren te Leeuwarden 1527 † 1607, vader der Hollandsche renaissance, wiens invloed merkbaar is o.a. op het raadhuus te Leiden en de Waag te Alkmaar; die de verbinding is der 16de en 17de eeuwse kunst.
- Dec. 6 Eeuwfeest gevierd van het Bolswarder Nutsdepartement.
- „ 9 F. J. de Zee (Leeuwarden) begint in N.A. zjn Ljouwter Pennekraskes.
- „ 11 Afgebrand de machinefabriek der firma J. en H. W. v. d. Ploeg te Grouw.
- „ 12 Ontwikkeling te Oudkerk speelt: Heit en Soan fen T. W. Sytstra en Hwa bin ik, baes Hessel ef Ritmaster, kluchtspil troch Jan van Kammen.
- „ 13 Friesch vers in N.A. van dr. L. C. Murray Bakker: In Boerencommandoliet, forfrysking fen „Gij zijt bedreigd van alle kant.”
- „ 14 T. G. v. d. Meulen, âld 87 jier, lêst syn toanielstik foar, dêr't er skoalletastânnen útbyldet foar 100 jier, to spyljen as it Nut in ieu yn Bergum bistiet.

1899.

- Dec. 18 Het Transvaalcomité vraagt Friesland's hulp.
- „ 20 De Hooge Raad behandelt de aanvraag om revisie der Hogerhuiszaak (afgevoerd 15 Jan. 1900). Titia v. d. Tuuk en Dr. A. H. Oort spreken voor de afd. Heerenveen der N. V. t. A. v. S. D. Verschenen: T. G. v. d. Meulen, In stoatersk Dasspeltsje, toanielspul in 4 bidriuwen.
- „ 21 Verschenen: De Ongevallenwet, handleiding voor werkgever en werkman, door Mr. A. D. H. Fockema Andreae te Leeuwarden; en G. H. van Borssum Waalkes, Dagverhaal omtrent de troebelen van het jaar 1748 door Jhr. Johan Vegelin van Claerbergen.
- „ 23 H. Boerke Jr. treedt op voor de societeit Nut en Genoegen te Grouw.
- „ 25 Winterjounenocht fen Kylstra en Molenaar yn 'e Beurs to Dokkum.
- „ 26 It resitearkolleezje De Kweekeling te Achlum spilet 2 netútjowne stikken fen H. Hager: 1. Onskildich; 2. Frouljue to slim.
- „ 27 Te Leeuwarden wordt een internationaal rijkstelefoombureau geopend.
- „ 28 Geveild Rinsma-State te Driesum (9 H.A.) voor erven D. J. V. baron v. Sytzama (met 1312 eiken, 89 beuken, 49 esschen, 10 accacia's).
- „ 31 De redactrice van het Friesch Volksblad G. C. Stellingwerf—Jentink neemt de redactie op zich van het nieuwe weekblad Friesch Weekblad, gewijd aan de belangen van volkswelvaart, landbouw en veeteelt; de uitgave van eerstgenoemd blad wordt gestaakt.